

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

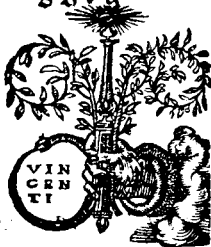
FLAVII
IOSEPHI
OPERVM TO-
MVS TER-
TIVS.

*

De Bello Iudaico libros continēs septem: Contra
Apionem libros duos: ex Græcorum codicum
collatione per Sigismundū Geleniū castigatos:
De Machabæis, siue de Imperio rationis librū
vnum, à D. Erasmo Roterodamo recognitum.

*Indicem præterea materiarum in toto opere
contentarum locupletem.*

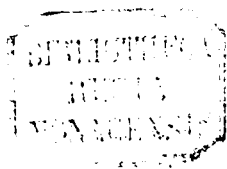
B N 6

LVGDVNI,
Apud Antonium Vincentium,

1557.

Ad Conuentum Vallis Secura

FL. IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBRI VII. INTERPRE-

te Rufino Aquileiensi, ad Græ-

cum collati & emendati.

per Sigismundum.

Gelenium.

PROLOGVS.

QUONIAM bellū, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omnium maximū quæ nostræ ætas vidit, quæq; auditu percipimus, ciuitates cū ciuitatibus, gentes ve commississe cum gentibus: quidam, non quod rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiū sermones auribus colligentes, oratoriū more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorū contra fidem verū falsa confirmant: scriptis autē eorum partim accusatio, partim laudatio cōtinetur: nequam verò exacta fides reperitur historia. Idcirco statim, quæ retro barbaris antea misæ, patria lingua digesta, Græcè nunc is qui Romano império reguntur exponere, ego Iosephus Matathia filius Hebræi genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cū Romanis cōfluxi, posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc

(vt dixi) bellū grauissimū exortū est, l
rum quidem populū domesticus motus
Indeorū autē, qui aetate validi, & ing
bulenti erant, manu simul ac pecunia
adeo tēporibus insolenter abusi sunt, vi
multis magnitudine hos possidendarū s
amittēdarū partium Orientis metus in
Quoniam Iudaei quidē cunctos, etiam q
Euphratem essent, gentiles suos, secum re
ros esse crediderant. Romanos autem &
Gallis irritabant, nec Germani quiesceba
sensionūq; plena erant omnia post Ner
multi quidē temporū occasione Imperiū
Etabant : lacri autē cupidine exercitus
nandarum cupidi erant. Itaq; indignū es
errantē in tantis rebus dissimulari verit
Parthos quidē, ac Babylonios, Arabumq;
tissimos, & vltra Euphratē genti nostr
las, itemq; Adiabenos, mea diligētia verē
scere, vnde copisset bellū, quantūq; cladi
stitisset, quōve modo desisset : Gracos ve
Romanorū aliquos, qui militiā secuti nō
figmentis siue adulationibus captos, ista u
Asqui hīstorias audent eos inscribere, qu
ter hoc (vt mihi quidem videtur) quod ul
ni referunt, etiam de proposito decidunt.
dum Romanos volunt magnos ostēdere, l
rum res extenuant, & in humilitatē deū
Non autem intelligo, quoniam pacto mag
vi

videantur, qui parua superauerint. Et neq; longi
 temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq;
 multitudinis Romanorum, quam in ea militia
 labor exercuit: neq; ducum magnitudinis: quoru
 profecto gloria minuitur, si cum multo pro Hie-
 rosolymis defudauerint, rebus per eos prosperè
 gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego conten-
 tione Romanas res extollentium, gentiles meos
 amplificare decreui: sed facta quidem utrorumq;
 sine ullo mendacio prosequar: dicta verò de fa-
 ctis reponam. dolori atq; affectioni mea in de-
 scendi patria cladibus indulgens. Nam quod do-
 mestici dissensionibus est euersa, & in templū
 sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque
 ignem Iudaorum tyranni traxere, testis est qui
 eam vastauit, ipse Caesar Titus: per omne bellū
 miseratus quidē populum, quod à seditiosis cu-
 stodiretur: saepe autē consulto differri passus ci-
 uitatis excidiū, protracta obsidionis spatio, dum-
 modo belli paciteret auctores. Quod si quis, me
 aduersus tyrannos, eoruq; latrocinium accensa-
 torie loqui putet, vel patria miseris ingemētem
 calumniari prater legem historia, dolori veniā
 tribuat. Ex omnibus enim, qua Romano impe-
 rio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad
 summam felicitatis fastigium euadere, eandemq;
 in extremam miseria deijci. Denique omnium
 post condita secula res aduersas, si cum Iudae-
 rum calamitatibus conferantur, superatum iri

non ambigo. Et horum autor nullus externus est:
 unde nec fieri potest, ut à quæstibus temperetur.
 Siquis autem durior mihi cunctis sit iudex, res
 quidem tribuat historia, lamenta verò scriptori:
 quanquam meritò Græcorum disertos increpave-
 rim, qui tantis rebus sua memoria gestu, quarum
 comparatione præterita olim bella exigua red-
 duntur, iudices resident aliorum facundia detra-
 hentes: quorum & si doctrinam superant, proposito
 vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum
 gesta perscribunt, veluti minus recte à scripto-
 ribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo
 tantum eorum viribus cedant, quantum senten-
 tiæ. Erat enim unicuique studium, quæ vidisset fa-
 cta, conscribere: quoniã & interfuisset rebus ge-
 stis, & efficaciter quod promittebat, imple-
 rent; apud scientes, inhonestum esse videre-
 tur. Enimvero nova quidē neque ante cognita me-
 moriæ tradere, suique temporis res commendare pa-
 stis, laude ac testimonio dignum est. Industria
 autem habetur, non qui alienam dispositionem
 atque ordinem transfert, sed qui nova dicēdo etiã
 corpus proprium conficit historiæ. Sed ego qui-
 dem sumptu ac labore maximo, qui cum sum alie-
 nigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum
 memoriã repono. Ipsis autem indigenis, ad quæ-
 stum quidem ac lites, ora patent, linguæque soluta
 sunt, ad historiã verò, in qua verum dicendum
 est, summamque ope negotia colligenda sunt, obm-
 tescent:

rescunt: concessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribendi: res à principibus gestas. Honoretur itaq; apud nos historia veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint quòne pacto ab Aegyptijs discesserint, quasq; regiones errando peragraverint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migraverint, neque huius esse temporis, & preterea superuacaneum existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis verissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce profecti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historia principii summâ, quo scriptores eorū & propheta nostri desierunt. Et bellum quidē meis tēporibus gestū, latius quaq; potuero diligentia referā: quæ verò ætate meâ sunt antiquiora, summam breviterq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deusta penitus Hierosolyma, cum trienniū sexq; menses eam tenuisset, ab Asamonai filijs expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissonantes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potentia finem fecerit, auxilio Sosij. Tum quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo provinciam obtinente. Quodq; bellum anno duo-

decimo imperij Neronis eruperit : quamq; multa
 per Cestiu acciderint: quantaq; ad primos impe-
 tus armis Iudaei peruasferint: quoq; modo accolae
 permunierint : & quod Nero propter acceptas
 Cestij ductu clades summa rei metuens, Vespas-
 sianu bello prapofuerit: & quod is cum maximo
 filioru Iudaeam intraverit, quantumq; Romano-
 rum exercitu ducēs : quantaq; manus auxilioru
 per omne casa fuerit Galilaea: & quod eius cini-
 tatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi
 etiam Romanoru in bello disciplinā curamq; re-
 rum, & vtriusq; Galilaea spatia, & naturam fi-
 nesq; Iudaeae, necnon & peculiare terra quali-
 tatē, lacusq; & fontes, captarumq; civitatu ma-
 la, cū fide sicut vidi, aut pertuli, expediam, Nec
 etiā miseras meas calauerim, cum sciētibus eas
 relaturus sim. Deinde, quod iam fessu rebus Iu-
 daoru, Nero quidē mortem obierit: Vespasianus
 autē in Hierosolymam properans, imperij causa
 retractus sit : quaq; signa de hoc ei contigerint,
 Romaq; mutationes : & quod iniunctis à militi-
 bus, imperator declaratus sit: & quod eo dispo-
 nenda reipublica gratia in Aegyptum digresso,
 Iudaoru status seditionibus agitatius sit : quoq;
 modo tyranni succubuerint, eorumq; inter se di-
 scordias monerint. Es quod ex Aegypto Titus
 reuersus, bis Iudaorum fines ingressus sit : quoq;
 modo exercitū, & quo in loco cōgregauerit: vel
 qualiter, & quoties civitatē affecerit ipso pra-
 sente

sente seditio. Aggressus quoque numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorū ambitum & magnitudinē, siue mensuram, & munitionē ciuitatis: & sani templiq; dispositionem: ad hac ara spatium, mensuramq; verissimē dicā: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotū. Itemq; pontificis vestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, siue aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitātē, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordia fœdera dissidentes pronocauit. Dissertā verò populi vulnera, & calamitates: quamq; multā mala nunc bello, nūc seditionibus, nūc fame perpeSSI, postea capti sunt. Nec verò aut perfugarum clades, aut captiuorū supplicia pratermittam: vel quemadmodum templum inuito Casare conflagrauerit: quamq; multa opes sacra flamma rapta sunt: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidiū: et quæ præcesserant portēta, atq; prodigia, vel tyrannorū captiuitatē, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinē: aut cui quisq; fortuna sit distributus: & quod Romani quidē belli reliquias persecuti sunt, aduersorūq; munimina funditus eruerūt. Titus verò peragrata, regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiā, ac triumphū. Hac omnia septē libris cōprehensa, admixtus ne vitu-

perationem, à rerū scientibus & quibello inter-
suerunt sustineā, studiosis veritatis magis quā
voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium
faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FL. IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antio-
cho.

CAP. I.

Antiq. li.
12. cap. 6

CUM potentes Iudaorū inter se
dissiderent eo tēpore, quo de to-
ta Syria cum Ptolemæo Sexto
Antiochus, qui Epiphanes di-
ctus est, ambigebat: (erat autē
illis contentio de potentia, quod honoratus quisq;
graviter ferret similibus subiugari) Onias qui-
dam ē pontificibus postquā prauulnit, Thobia
filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad
Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis duci-
bus in iudeam irrumperet. Idq; regi persuasum
est, iam pridem sic animato. Quare cum magnis
militum copijs egressus, & ciuitatē fortiter ex-
pugnatam capit, & maximam eorum multitu-
dinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit.
Dataq; passim militibus pradandi licentia, ipse
& templum spoliauit, & quotidiana religionis
assiduitatem per annos tres, sexq; menses inhi-
buit.

buit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptole- Antiq. li.
maum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana prae- 13. cap. 4
tura solo sibi oppidum condidit Hierosolymū si-
mile, templūq; adificauit: de quibus iterū oppor-
tūne referemus. Veruntamen Antiocho neq; pra-
ter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque
tanta cades satis fuisse: sed intemperantia vitio-
rum, eorumq; memoria qua in obsidione pertu-
lerat, Iudaos cogere cepit, ut abrogato more pa- Antiq. li.
trio, nec infantes suos circumciderent, porcōsque 12. cap. 7
super aram immolarent: quibus omnes quidem
aduersabantur, optimus verō quisque propterea
trucidabatur. Et Bacchides praeficijs ab Antio-
cho prapositus, ad naturalem crudelitatem suam
preceptis impijs obsecundans, omnimodā iniqui-
tatem excessit: eūm & singulatim viros hono-
rabiles verberaret, & cōmuniter quotidie spe-
ciem captae vrbis exhiberet: donec eos atrocitate
incommodorū, qui ea patiebantur, ad vindictā
audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asano- Antiq. li.
nai filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui no- 1. ca. 7. §
men Modin est, cū manu domestica (nam quin-
que filios habebat) sicin armatus: Bacchidē occidit:
et statim quidē praesidiorū multitudinē veritus,
in montes refugit. Multis vā ex populo sibi so-
ciatū, recepta fiducia descendit: cōmissioq; pralio,
superatos duces Antiochi ex Iudaea sūbibus exe-
git. Secūdis autē rebus potentiā nascens, suisq; vo-
lentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, impe-
rans,

rans, moritur relicto Iuda principatu, qui filiorum suorum nato maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflavit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem fervente victoria, in praesidia civitatis impetum fecit: necdum enim caesa fuerat: habitoque conflictu, milites de superiori civitate, qua pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitur, & locum purgavit omnem, muroque cinxit: & vasa nova divinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanata: aramque aliam adificavit, & religionibus dedit initia. Sacro autem ritu vix civitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudas odij filius Antiochus haeres existit: quare coactus peditem millibus Lequitum autem prope v. millibus, LXX. verò elephanti, mota Iudaea per partes aggreditur: & Bethsur quidem oppidum capit in loco verò cui Bethzacharia nomen est, quae transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & prima quam congregarentur agmina Eleazar frater eius, prospecto prater alios excelsa elephante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illis Antiochum esse ratus à suis procul occurrit: rursusque hostili acie ad elephantem usque pervenit: sed illum quidem, quem regem esse opinabatur, continere,

Antiq. li.

12. 6. 14.

15

gere, quodd multū superemineret, minimè potuit:
 beluā verò in alno percussam super se deiecit, &
 obtritū interijt: nulla alia re gesta, nisi quodd ma-
 gnum opus aggressus, vitam gloria posthabuit.
 Qui tamen regebat elephantū priuatus erat: &
 si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Elea-
 xaro prastitisset audacia, quàm vt sola spe pra-
 clari facinoris mortē videretur optasse. Hoc au-
 tē fratri eius totius praliij prasagiū fuit: nā for-
 titer quidē Iudas diuq; decertarunt: sed à regijs
 secūda fortuna vsis, numeroq; prastatibus sup-
 erati sunt: multisq; interfectis Iudas cum ceteris
 in Goplmiticā toparchiā refugit. Antiochus autē
 ad Hierosolymā profectus, ibiq; dies paucos cō-
 moratus, penuria vtensiliū abstulit: relicto qui-
 dem ibi prasidio, quantū satis esse arbitrabatur:
 cetera verò multitudine ad hyemandum dedu-
 cta in Syriam. discessu autē regis Iudas nō quie-
 scebat: sed accessione multorū suae gentis anima-
 tus, aggregati etiam quos ex pralio receperat,
 apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus con-
 greditur: factisq; fortibus in pralio cognitus,
 multis hostibus interfectis occubuit: & in die-
 bus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs
 eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Antiq. li.

12. ca. 18

De successionibus principum à Ionatha vsq;
 ad Aristobulum. CAP. II.

CUm autem successisset ei frater Ionathas, Antiq. li.
 & in alijs quae ad indigenas pertinerent, 13. cap. 1
 cautius

cantius se ageret. suamq; potentiam Romanorum
amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio re-
conciliatur: non tamen bonū ei quicquā profuit
ad depellendū periculū. Nāq; Tryphon tyrannus.
Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs etiam ca-
ptans, & prater hoc amicis nudare cupiens, Iona-
than cum ad Antiochum paucis comitatus Pto-
lemaida venisset, dolo comprehendit: eoq; vincto
contra Iudæā movit exercitum: unde repulsus ē.

Antiq. li. Simone Ionatha fratre, quodq; ab eo superatus
13. cap. 9 esset, iratus eundē Ionathā interfecit. Simon au-
tem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidē
& Ioppen, & Iamniā capis. Evortit autem &
Accaron subactū praesidijs: aduersusq; Tryphonē
Antiocho auxilium præbuit, qui Dorā ante ex-
peditionem quam in Medos fecit obsidebat: Sed
regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci
Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non
multo enim post Antiochus Candebum ex duci-
bus suis ad vastandam Iudæam opprimendūq;
servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem,
quanquam senior erat, bellum tamen invicibiliter
administrabat: & filios quidē suos cum vali-
dissimis praemis, partē verō multitudinis comi-
tatus alio latere aggreditur: multūq; per multa
loca insidijs etiam in montana dispositis, in omni-
bus superat: clarissimaq; potitus victoria, pon-
tifex declaratur: & ducentos septuaginta post
annos Iudæos liberat. à dominatione Macedonū:
sed

sed & ipse perijt in conuiuio, captus insidijs Pto- Antiq. li.
 lemai generi sui: qui eius coniuge duobusq; filijs 13. ca. 14.
 in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem
 tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interfi-
 cerent. Cognito autē impetu qui parabatur, do-
 lescens ad ciuitatem properabat, multo populo
 fretus, & propter memoriam paternae virtutis,
 & quod iniquitas Ptolemaei cunctis esset inuisa.
 Voluit autem Ptolemaeus etiam alia porta ingre-
 di ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui matu-
 rius Hyrcanum suscepserat; et is quidē statim re-
 cecit in quoddam ultra Hierichunta castellum,
 quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternū
 honorē pontificis assecutus postquam Deo sacri-
 ficia reddidit, velociter Ptolemaū petit, et matris
 simul & fratribus adiumento futurus: castel-
 lumq; aggressus, alijs quidam rebus superior erat
 iusto autē dolori cedebat, Ptolemaeus enim quo-
 ties premerebatur, matrē eius fratresq; in murum
 productos, palam vt possent conspici, verberabat:
 eosdemq; precipitandos, nisi quā primum receder-
 ret, minabatur. Vnde Hyrcanū quidem plus ti-
 mar ac misericordia, quam iracundia commoue-
 bat. Mater verò eius nihil plagis aut intentata
 nece perterrita, manus protendens, filium preca-
 batur, ne vel suis fractus iniurijs, parceret impio:
 siquidē ipsa sibi mortem à Ptolemao propositam
 immortalitate duceret meliorem, dummodo ille
 poenas eorum, quae in domum suam contra factae
 admiffae

admisisset, expenderet. Ioannes autē nunc obſtinationē matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendū impellebatur: modo verberari eam lacerariq; conſpiciens, effeminabatur: totuſq; plenus doloris erat. Ob hac autem diu tracta obſidione feriatuſ annuſ aduenit: quem ſeptimo quoq; circuitu redentem, apud Indaeos ceſſare moruſ eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemauſ obſidionis requiem naſtuſ, fratribuſ Ioanniſ vnā cum matre occiſiſ, ad Zenonem confugiſ, qui Cotyluſ cognominatuſ eſt,

Antiq. li. Philadelphiā tyrannuſ. Antiochuſ autem ob

13. cap. 15 ea qua per Simonem paſſuſ fuerat, iratuſ in Iudaeam ducit exercituſ: ibiq; aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanuſ obſidebat. Ille autem patefacto ſepulcro David, qui regum diſtiſſimuſ fuerat, ablatuſq; inde pecunia pluſ quam tribuſ millibuſ talentorum, & Antiocho perſuaſit, datuſ ei trecentuſ talentuſ ab obſidione diſcedere, primuſq; Iudaeorum priuatiſ opibuſ alere peregrina cepit auxilia. Ruruſq; tamen quando Antiochuſ contra Medoſ bello ſuſcepto tempuſ ei vindicta praeſtat, coſeſſim aduerſuſ ciuitateſ Syria perrexit, vacuaſ propugnatoribuſ eſſe ratuſ: quod

Antiq. li. & verum fuit. Medabaſ quidem & Samaaſ

13. capit. cum proximis, necnon & Sichſtimam, & Gari-

26. 17 xim ipſe cepit, & ſuper hiſ Chuthaeorum gentem, adiacentia ſano loca incolentium, ad exemplum eiꝰ quod eſt Hieroſolymis, adſicato. Ce-

pit.

pit autem & Idumaea non paucas alias ciuitates & praeterea Doreon, & Marisan. In Samariam vero vsq; progressus, vbi nunc est Sebastē ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eā parte concludit: filiosq; suos Aristobulum & Antigonom obsidioni praefecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocāt, Spondium cognominatum. qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur: & ille quidem ad Scythopolim vsq; persequentibus eum memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum cōcludūt. & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cū exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaferunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio. CAP. III.

Secundarum autem rerū Ioannis & filiorum Seim inuidia seditionem gentilium concitauit, multiq; aduersus eos collecti non quiescebant, da nec aperto bello denicti sunt. Reliquum vero tempus Ioannes cum fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos XXX. & tres administra-

b B in,

in, & quinq; filijs relictis moritur: vir plane be-
 eissimus & qui nullam dedisset occasionem, cur
 eius causa de fortuna quisspiam quereretur. De-
 niq; tria vel maxime precipua solus habebat:
 nam & gentis princeps, & pontifex erat, &
 praterea propheta: cum quo Deus ita colloque-
 batur: vt futurorū nihil penitus ignoraret. Qui-
 netiam de duobus maioribus filijs suis, quod rerū
 domini permansuri non essent, praudivit atq; pra-
 dixit: quorum vita qui fuerit exitus, narrare
 non indignum videtur, quantumq; à paterna fe-
 licitate diuerterint. Patre namq; mortuo maior
 Aristobulus translato in regnum principatu, dia-
 dema sibi primus imposuit: quadringentis &
 octoginta annis ac tribus mensibus, postquā
 populus in eam terrā deuenit seruitio quod apud

Antiq. li. Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem verò à
 13. ca. 18 se secundum Antigonum (namq; illum diligere vi-
 debatur) in honore pari producebat: alios autem
 vinctos custodia tradidit. Matremq; itidem colli-
 gavit, ausam aliquid de potestate contendere:
 namq; hanc rerum dominam Ioannes reliquerat.
 Eoq; crudelitatis processit, vt vinctam fame ne-
 caret. Horum autem facinorum penas Antigoni
 fratris morte persoluit, quem plurimum ama-
 bat, quemq; regni participem habebat: nam &
 hunc interemit, adductus criminationibus per-
 malenolos regni compositis. Itaq; primo quidam
 Aristobulus dictū fidem non habebat, qui & fra-
 trem

trem magnipenderet, & pleraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarius redisset, festis diebus. quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patris exigebat, euenit eodẽ tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corripere-
ret. Antigonus verò circa festorum solemniorum finẽ armatis comitatus templum ad orandũ quã maximẽ petiuit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompã, & Antigoni arrogantiã priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quodq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solũ ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus, tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta praecaueret, suos quidẽ satellites in quendã subterraneum & tenebrosũ locũ transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè, post autẽ Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occideret autẽ Antigoniũ, praecepit, si cũ armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui praeciperent misit, vt inermis veniret. Ad hac regina satini callidum cum insidiatoribus consiliũ capit: namq; his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt madata quidẽ regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilea ornatiq; bellicũ fabricaf-

se: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum
 fuisse. nunc autem, præsertim cum aliò discessurus
 su libenter eum videret armatum. His auditis,
 Antigonus (ne quid enim male suspicaretur, fr
 atris suadebat affectus) cum armis velut ostenta-
 tum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurum
 transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, acce-
 ssit, à satellitibus interemptus est: certumq; docu-
 mentum præbuit, omnem benevolentiamq; na-
 tura calumnijs cedere, nullamq; optimarum affe-
 ctionum tacitum valere, ut invidia perpetua pos-
 sit obsistere. In hoc autò etià Iudam quis non re-
 ctò miretur? Effatus erat genere, qui nunquã dñi
 nando aberravit, neq; mentitus est. Is Antigono
 transeunte per templum, mox ut eum vidit, ad no-
 tas qui aderant exclamavit (non paucos autem
 discipulos sive consultores habebat) Papæ: nunc
 mihi pulchrũ est mori, quando ante me veritas
 interijt, meorumq; prædictionum aliquod menda-
 cium deprehensum est. Vituit enim iste Antigo-
 nus qui hodie deberet occidi. Locus autem neci
 eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destina-
 tus: & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum
 intervallo distat, Hora verò diei sunt quatuor:
 sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locu-
 tus senior, mox se vultu & mente sollicita secum
 multa reponebat: & paulò post interfectus An-
 tigonis nuntiatur, in loco subterraneo, qui eodem
 nomine quæ maritima Cæsarea, Stratonis pyr-
 gus

gu appellabatur: & hoc fuit quod vatè sefellit.
At verò Aristobulo confestim sceleris penitudine
morbus ingrauescit: semperq; facinorosi cogitatio-
ne sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec
maioris acerbitate visceribus laceratis subito san-
guinem vomeret. Hunc ergo vnus è fernulis eius
ministerium destinatus foras efferens, providentia
namini erravit: & vbi Antigonus erat occisus,
super extantes adhuc cedis maculas cruorem in-
terfectoris effudit. Vlutatn autem eorū qui id cō-
spexerant continuo sublato, tanquam puer de in-
dustria sanguinem illic libasset, clamor ad aures
regis peruenit, causamq; requirebat: & cum eam
prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ar-
debat: ad extremam verò minitanti, vniq; adhi-
benti, verum quod erat indicauerunt: atq; ille
cū lacrymis opplesset oculos, quantumq; pote-
rat ingemisset, hæc dixit: Sperandum certè non
erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefa-
ria laterent: nam citò me vltrix cognata cedis
iustitia persequitur. Quam diu ò corpus impro-
bum fratri matriq; damnatā animam detinebis?
quā diu paulatim illis libabo sanguinē meum?
Jm̄al totū accipiant: neq; iam meorū viscerū in-
ferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, Antiq. li.
cū nō plus anno regnasset. Vxor verò fratrem 13. ca. 19.
eius vinculis dissolutus regē cōstituit Alexandrū,
qui ætate maior erat, et modestia prestare vide-
batur. Sed ille potestatē adeptus, fratrem quidem

alterū regnum appetentē occidit: alterū autē pri-
 nata vita cōtentum ablatiis rebus scū habebat.
 Pralium etiā cū Ptolemao cognomento Lathyro
 cōmittit: qui oppidum Asochin ceperat, & mul-
 tos quidem peremit hostiū, sed victoria in Ptole-
 mas partes propēsior fuit. Postea verò quā ipse
 pulsus à matre Cleopatra discessit in Aegyptū,
 & Gadaram obsidione capit Alexāder, & ca-
 stellum Amathuntis, omnium maximū qua trās
 Iordanem sita erant, vbi preciosissima quaeq; bo-
 norum Theodori filij Zenonis habebantur. At
 Theodorus repētē superueniens, & proprias res
 recipit, & sarcinas regis aufert, Iudaorumq; fe-
 rē decem millia interficit. Verū Alexander re-
 ceptis post cladem viribus, aggressus maritimas
 regiones Raphiā capit, & Gaxam, itemq; Au-
 zhedonem, qua postea ab rege Herode Agrip-
 pias nominata est. His autē seruitio domitis, con-
 citatur in eum festo die populus Iudaorū. Nam
 plerūq; epulae seditiones accendunt: nec videba-
 tur insidias posse cōprimere, nisi conductitios ha-
 beret auxilio Pisidas & Calicas: nam Syros mer-
 cenarios respuebat, propter ingentem cum Iu-
 daorum gente discordiam. Casis autē supra octo
 millibus ex turba rebellū, Arabia bellum intulit.
 Ibiq; Galaaditis ac Moabitis subactus, tribu-
 toq; his imposito, ad Amathunta regressus est.
 Cumq; Theodorum metus eius secundis successi-
 bus perculisset, castellum sine praesidio repertum
 funditus eruit: mox autē congressus cum Oboda

sequebantur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neq; Iudaei sacramenta, neq; fide Graci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; praelio demetrius, quamvis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gessissent. Eventus autem pugna prater spem cedit utriq;: nam neq; hi qui Demetrium accinerant, in partibus victoris permanserunt: & immutata fortuna misericordia, sex Iudaorum milia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus praelio sufficere ratus, omnem vero gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est: non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat donec plerisq; interfectis ceteros in Bemeselin civitatem compulit, eaq; subacta in Hierosolymam captivos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usq; procederet. Oclingentis enim captivorum in media civitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conspectu matrum necavit, atq; hac potans, & cum suis concubinis recubans, propositabat. Tantus autem populorum terror invasit, ut etiam diversa partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudeam profugerent: quorum exilij mors Alexandri fuit. Cum e-

in finem

iusmodi factis tandem agris; regni etiam quassisset, ab armis requieuit.

De Bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq;
Alexandra & Hyrcano. CAP. IIII.

Rursus autem fit ei turbatum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrii quidem frater, sed eorum nonisimius qui Seleucus generis autorem habebant. Hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum & inter Ioppes littora spatium, fossa altissima diremit. Ante fossam vero murum edificauit excelsam, turresq; ligneas: ut faciles aditus obstrueret, fabricauit. nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossiq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaq; posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vilesce, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca sua nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improviso Antiochi milites innadit. Valido autem praelio commissso, quam diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis cum passim Arabes trucidarent. Vbi vero procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absimitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimen-

torum penuria perire contigit, prater admodum paucos. Hinc Demaseni Ptolemao Minnai filio infensi Aretam sibi sociant: Syriaq; caeles regem constituunt: qui bello illato Iudaea, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit rursus opum Theodori cupidus: tripliciq; ambitu circumdatus defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & oë qua Antiochi Pharaux dicitur, sub iugum misit. Ad haec autem capto Gamalo castello valdidissimo, eiusq; praefecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudaeam regreditur, expleto in militia triennio: latuq; a gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recurso fatigabatur, depulsum in valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiua militia sese dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandra coniugi suae reliquit, Iudaeos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi comparasset. Neq; spes cum sefellis, namque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum: quippe qua morem gentis patrum probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio

tio detestabatur. Cum autem duos filios Alexan-
 dro, genitos haberet, natu, quidem maximum
 Hyrcanum, & propter aetatem declarat pontifi-
 cem, & quod praterea segnior esset quam ut po-
 testate regia molestus cuiquam videretur, regē
 constituit: minorem autem Aristobulum, priuatiū
 viuere maluit, quod feruentioris esset ingenij. In-
 git autem se eiusdem mulieris dominationi qua-
 dam Iudaorum factio, Pharisei: qui prater alias
 pietatem colere putarentur, & peritius leges in-
 terpretari: ob eamq; causam magis eos suspicie-
 bat Alexandra, diuina religioni superstitiose de-
 seruens. Illi autem paulatim facina simplici in-
 sinuati, quosuis pro sua libidine summuendo, de-
 ponendo, itemq; vinciendo, ac soluendo, iam pro-
 curatores habebantur: prorsus ut ipsi quidem re-
 gis commodis fruerentur, expensas verò ac diffi-
 cultates Alexandra perferret. Sed eadē mirē cal-
 lebat res administrare maiores: itaq; augendis co-
 pijs semper intentā, duplicem confluuit exercitū:
 neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus
 non modò statum suae gentis roborauit, sed etiam
 metuendam se reddidit externa potētia. Impera-
 bat autem alijs, verū Phariseis ipsa vltro pa-
 rebat. Deniq; Diogenem quēdam insignem virū,
 qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt,
 eius factū consilio criminati, ut oclingenti (quos
 suprā memorauī) regis iussu tollerentur in cru-
 cem: nihilominus autem Alexandra suadebant,
 ut &

ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos
fuisſet concitatus; occideret. Cumq; his nimia ſu-
perſtitione nihil abnuendum putaret, quos ſibi
libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus
quiſq; periclitantium ad Ariſtobulum confuge-
ret: atq; ille matri perſuaſit, ut his propter digni-
tatem parceret, ciuitate autem pelleret quos no-
centes exiſtimaret. Igitur illi quidem data ſibi
copia per regionem diſperſi ſunt. Alexandra ve-
rò in Damafcum miſſo exercitu, quoniam Ptole-
maus ſine intermiſſione ciuitatem premebat, il-
lam quidem nulla re memorabili geſta cepit. Re-
gem autem Armeniorum Tigranem, qui admo-
to Ptolemaidi milite, Cleopatram circumſedebat,
paſſionibus doniq; ſolicitat. Sed illam domeſti-
carum turbarum metus, ingreſſo in Armeniam
Lucullo, iam dudum inde retraxerat. Inter hac
Alexandra morbo laborante, minor eius filius
Ariſtobulus, cum famulus ſuis quos multos habe-
bat, omnesq; pro etatis fauore ſidiſſimos, vniuer-
ſa caſtella obtinuit, & pecunia quam ibi reperit
conduſtis auxilijs regem ſe declarauit. Ob hac mi-
ſerata querelas Hyrcani mater cōiugem Ariſto-
buli cum filijs includit apud caſtellum quod à ſe-
ptentrione ſano adiacens, Baris antea vocabatur
ut diximus, poſtea verò Antonia cognominata
eſt imperante Antonio, quemadmodum de Augu-
ſti & Agrippa nomine Sebaſte & Agrippias
alia ciuitates appellata ſunt. Ante tamē Alexan-
dra

dra moritur : quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret:quem deijci regno curauerat, quod ipsa novem annos administravit. Et haeres quidem omnino non sit Hyrcanus, cui regnum etiam vinctum commiserat. Verùm Aristobulus viribus atq; auctoritate praecebat. Habito autem inter eos circa Hierichuntam de rerum summa cōflictū, pleriq; Hyrcano relicto transiēdo ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellū Antoniam, ibiq; salutis obfides nactus (erat enim ibi in custodia, ut pra. Antiq. li. misimus, cōmox Aristobuli cum filiis) prima quā 14. cap. I. gravis aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in favo reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum cōpl exus esset, domus permutant, & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

De bello Hyrcanicum Arabibus & expugnatione Hierosolymae. CAP. V.

MEtas verò & alias eius inimicos praeter Antiq. li. spem dominātis occupat, & maxime An- 14. ca. 23. tipatru iamdudum Aristobulo iniurum. Erat autem genere Idumaeus, & nobilitate ac opibus gentis sua princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam regem Arabia confugeret, eumq; auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Areta ut Hyrcan

Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret
suebat, multum obtrectās Aristobuli moribus,
multiq; Hyrcanū laudibus pradicans : simulq;
admonebat quod cū deceret regno clarissimo pra-
sidentem, iniquitate oppressis manū porrigere:
Hyrcanū autē iniuriam pati, qui principatu in-
re successione sibi dedito excidisset. Sic instructis
& preparatis ambobus, nocte cū Hyrcano ex ci-
uitate profugit: citatoq; cursu in oppidū quod Pe-
tra dicitur saluus euasit: ea est Arabia regia. Ibi
postquā Hyrcanum in manū regis Areta tra-
didit, multis dictis multiq; muneribus vt auxi-
liū praberet, quo in regnum deduceretur, effecit.
Erant autem peditū equitumq; millia L. quibus
nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impe-
tu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq;
omnino captus esset, nisi dux Romanorū Scaurus
aduersis horum tēporibus imminēs soluisset obsi-
dionem: namq; is ex Armenia quidē in Syriam
missus erat à Pompeio Magno, qui cū Tigra-
ne bellum gerebat. Sed vbi Damascū venit, recens à
Metello & Lollio captā reperit: his inde submo-
tis, cognitoq; in Iudaea quid ageretur, illuc velut
ad quæstū cucurrit. Deniq; mox vt fines ingres-
sus est, Iudeorū legati ad eum veniunt à fratri-
bus, vtrisque vt sibi potius adiumento essent oranti-
bus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei mi-
serat, instituta posthabita est. Tot enim acceptis
Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit,

Roma

Romanorum eis & Pompeij nomen intentas, nisi ab obsidione desisteret. Itaq; & Areta ex Iudaea in Philadelphiā recedit metu perculsus, & Scamius Damascum redit. Aristobulus autē quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequetur hostes: & circa locū quem Papyrona vocat praelio commissō, supra fax eorum milia cadit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verō & Antipater Arabum privati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt: & cū Pompeius Syriā ingressus Damascū peruenisset, ad ipsum confugerunt: reuelinq; muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabātur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanū restitueret, cui, tam atate quā moribus deberetur. Sed nec Ari. Antiq. li. stobulus sibi defuit, corruptione Scamii fretus. 16. capit. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu re. 6. 7. gio deinde offensus obsequijs, neq; ferendū existimās abiectius, quā regem deceret vtilitati seruire, à Diospolis regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiā Hyrcano eiq; socijs hoc precantibus, Aristobulū petit, & Romano simul exercitu & Syrorū instructus auxilijs. Cū verō Pelam & Scythopolim pratergressus Coreas venisset, inde Iudaorū fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellū est magnificē structū

structam, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreverat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quam parere. Sed populum videbat horrescere: & amici monabant ut Romanam vim cogeret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodq; in se regnaret, multum pro se dictum in castellum rediit: & cum iterum descendisset provocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, dandum regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & veniebat quidē velut exoraturus Pompeium ut sibi cuncta permitteret, ad montem verò revertebatur, ne quid regia dignitati derogare videretur. Quia tamen castelli cum Pompeio cedere placebat hisq; præpositos monere literis ut decederent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit, belloq; iam cōgredi cum Pompeio cogitabat. Ille autē (nec enim tempus apparatus dandū putavit) statim eū insequitur: multū quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntē Mithridati motus nuntiata: ubi pinguißima Iudæa regio & palmarum plurimū ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantē lacrymam ex vulneribus colligit. Cumq; illic pernoctassēt, mane in Hierosolymā properabat. Itaq; hoc ei impetu perterritus

Arist

Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permetteret, Pompeium mitigat saeuientem. Nec tamen quicquam eorū quae promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendā pecuniā missus fuerat, ne in oppidū quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus: nam & murorū eius firmitatē oppugnari posse facile non videbat: vallemq; pro mœnibus horribilē sanumq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatū, vt etiam si ciuitas caperetur, secundū esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hesitante, seditio intra ciuitatē orta est: Aristobuli quidem socijs bellū geri potius regemq; liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentiret, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Deniq; victa pars Aristobuli cōcessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimū vsq; resisteret, instruebatur. Cū autē alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum regiam tradidissent, ad hac obtinenda Pompeius vnum ē ducibus suis Pisonē cum militibus intromittit: isq; praesidijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant pacē persuadere poterat, omnia quae cir-

cum erāt oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq;
 amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda
 quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad par-
 tes septentrionales fossamq; vallemq; replebat
 omni genere materia per milites cōportato, cum
 per se opus esset difficilimum, propter immensam
 altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus
 desuper obsisterent: mansissetq; labor imperfe-
 ctus, nisi Pompeius observatus diebus septimis,
 quibus Iudæos religio ab omni opere manus ab-
 stinere compellit, per eas aggerē cumulare præ-
 cepisset, inhibitis à pralio militibus. Pro solo
 enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare
 licet. Igitur iam valle repleta, & impositus ag-
 geri turribus, admotiq; machinis Tyro allatis,
 mœnia tētabat. Desuper obstantes lapidibus re-
 pellebantur, cum diu turres obsidentium magnitu-
 dine simul & pulchritudine præstātes, vim re-
 pugnantium sustinerent. Veruntamen Romanis tūc
 plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum toleran-
 tiā & in alijs admiratus est: & præcipuè, quòd
 nihil ceremoniarum inter media tela versantes
 intermiserūt: sed velut in alia pace ciuitas age-
 ret, quotidie sacrificia et victimas, omnemq; Dei
 cultum diligentissimè celebrarunt, nec vel in ipso
 excidio cū ad arā in dies singulos trucidarētur,
 legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt.
 Mense igitur obsidionis tertio vix una turre de-
 iecta, in fauam irrupta est. Primus autē murum
 transe

transcendere ausus est Sylla filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furinus & Fabius cū suis cohortibus : & circumscripto undiq; fano, alios aliò cōfugiētes, vel etiā paulisper repugnātes, interficiūt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquā hostes stric̄tis gladijs irruētes videbāt, intrepidi tamē in peragendis rebus diuinis perseverabant : & in ipso libandi templumq; adolēdi ministerio mactabantur, saluti quoq; praeferētes religionis obsequiū. Multos autē sui gentiles aduersae partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes praecipitabant : nonnulli furibundi cunctis quae circa murum erant in desperatione succēsis, pariter cōflagrabāt. Itaq; Iudeorū quidē millia duodecim occubuerunt, Romanorū verò per pauci : sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudeorū genti visum, quā sanctū illud arcānum, neq; cuiquam prius visum alienis esse detectū. Deniq; Pompeius uā cū suis comitibus in templū ingressus, ubi neminē prater pontificē adesse fas erat, quae intus erāt candelabra cum lychnis & mēsis in quibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cūcta spectauit : cōgestamq; pigmentorū molem, sacraq; pecunia ad duo millia talentorū. Nec tamen vel hac vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit : sed postero die post excidium purgare tēplum adituos iussit, & solēnia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanū pontificem

declarauit: quòd se & in alijs rebus alacrè ob-
 dionis tēpore prauisset, promptamq; ad bellum
 agrestium multitudinem ab Aristobulo renocaf-
 set: per qua sicut imperatorem bonū decuit, be-
 nenuolentia potius quàm timore plebē sibi concii-
 liauit. Inter captiuos etiā comprehensus Aristobu-
 luli focer, idēq; patrum tenebatur: & illos qui-
 dem qui maxime belli causa fuissent, securi per-
 cussit. Faustū verò & qui vnà fortiter operam
 nauauerant præclaris præmijs donat, & Hiero-
 solymis tributū indicit. Ablatas autē gēti etiam
 quas in Calesyria ceperant ciuitates, Romano
 qui tūc erat præsidi parere iussit: proprijsq; tan-
 tum sinibus circūclusit. Instaurauit autē in gra-
 tiam cuiusdā ex libertis suis Demetrii Gadareu-
 sis, etiā Gadarā, quā Iudei subuerterant. Me-
 diterraneas præterea ciuitates ab eorū imperio
 liberauit, quas prauenti non exciderant, Hippō,
 & Scythopolim, & Pella, & Samariam, &
 Marisam: itemq; Axotū, & Iamnam, & Are-
 thusam: necnon & maritimas, Gazam, & Iop-
 pen, & Doram, & quæ pridē Stratonis Pyrgus
 vocabatur, pōst autē ab Herode rege clarissimis
 aedificijs transformata, Caesarea nominata est:
 easq; omnes indigenis ciuibus redditus provinciae
 Syria coniunxit. Huius autē & Iudae, cuncto-
 rumq; administratione ad Aegypti vsq; fines &
 flumen Euphratē cum duabus legionibus Scauro
 permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit,

capt

captivū ducens Aristobulum cum familia. Erāt autem filia duæ, totidemq; filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam relictus est.

De bello Alexandricum Hyrcano & Aristobulo.

CAP. VI.

INterea Scaurus in Arabiā ingressus, ad Petrā Antiq. li. Iquidem regionū asperitate prohibebatur acce- 14. cap. 9 dere: quæ autē circū erant, omnia vastabat, multū & in hoc malis afflictus: nam exercitū fames premebat, cui tamē Hyrcanus per Antipatrū victui necessaria suppeditabat: quem velut Arctæ familiarē etiā Scaurus ad eū legavit: ut bellum pacatione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, ut CCC. talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitū. Alexander autē Aristobuli filius qui Pōpeiū fugerat, magna manu me- 14. ca. 10 do tēpore congregata, Hyrcano gravis imminēbat, Iudeamq; depopulabatur: quē quidē mature debellare posse credebat: quoniā disturbatum quoq; à Pōpeio murū Hierosolymis renouatū esse confidebat: nisi Gabinus in Syriam missus qui Scauro succederet, cum in alijs fortē se præbuisset, tum etiā in Alexandrū movisset exercitum. Huius autē ille impetū veritus, & ampliōrē militū manū congregabat, donec facta sunt decem millia peditū, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est, Alexandriū & Hyrcanium, & Macharunta non longe ab Arabia

montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarū pramisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Iudaorum multitudo, quorum Malichus & Pitholauus principes erāt, iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autem quod tum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abcessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus praelio decertauit: amissusq; sex milibus, quorum tria vincta capta sunt, tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorū reuocabatur eos ante praelium sibi coniungere. Cum autē illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellum cōcludit. In hoc praelio dux M. Antonius multa praeclare gessit: & quamuis semper & ubique vir fortis apparuisset, tamē nunc etiam suum vicit exemplum. Gabinius autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidē confirmare subuersas autem erigere curabat: deniq; iussu eius & Scythopolis habitari cepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliaq; multa, latis ciuibz atque incolis ad eos concurrentibus. His autem recte dispositis

regre

regressus Alexandrium, vehementius urgebat
 obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus Antiq. li.
 desperatis legatos ad eum misit, & ignosci deli- 14. ca. II
 ctis orans, & quae sibi parerent castella Macha-
 runta & Hyrcaniū tradere non dubitans: quin-
 etiam Alexandrium eiusdem potestati permisit.
 Quae quidē Gabinius omnia consilio matris Ale-
 xandri funditus eruit, ne rursus belli alterius re-
 ceptaculum fierent. Aderat autē, quo suū Gabi-
 niū palparet obsequijs, viro suo ceterisq; capti-
 vis metuēs, qui Romā fuerant abducti. Post hac
 ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymā deducto;
 eiq; sanī cura mandata, ceteris reipub. partibus
 optimates praefecit. Omnemq; Iudaorū gentē in
 conventus quinq; divisit: uno Hierosolymis alte-
 ro Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta re-
 spondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto
 Sephoris Galilaea ciuitas attributa ess. Singulari Antiq. li.
 autem vnius dominatione Iudaei liberati, libēter 14. ca. 12
 ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō mul-
 to post euenit, ut turbarum his fieret initiū elap-
 sus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iu-
 daeorū manus cōflata partim cupida mutationis,
 partim quibus olim dulcētus erat, primū occu-
 pat Alexandriū; idq; rectingere mura tentabat.
 Deinde cognito quod Gabinius Sisennā & Anto-
 niū et Seruiliū duces cōtra se cū exercitu misit,
 in Macharūta cōcedit, vulgiq; imbellis onere de-
 posito, solos armatos prope ad octo millia militū

secū duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autē sequebantur, habitoq; confictu, aliquandiu cū suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec vi Romanorū subacti, caesa sunt virorum v. M. propē verò ad duo millia in quendam tumulū cofugerūt: ceteriq; mille cū Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Macharēta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliā se manū per inducias belli posse cōtrahere, castellumq; bene munire. Impetū autem Romanorū supra quā poterat, per biduū remoratus postremò capitur: & cum Antigono filio qui Romae secū fuerat vinctus, ad Gabinium atq; inde Romā perductus est. Sed illū quidē senatus carceri inclusit: filios autē eius in Iudaeā transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorū coniugi Aristobuli spondidisse. Parato autē Gabinio bellū Parthis inferre, Ptolemaeus impedimento fuit. Quī reuersus ab Euphrate, petebat Aegyptū, Hyrcapo & Antipatro amicis vsus ad omnia quae militaria necessitas exigebat: nam & pecunijs et armis eum & frumeto Antipater & auxilijs adiunxit. Et Iudaei in eā parte vias quae Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudaeos iterum Alexander Aristobuli filius

filius ad defectionem reduxit: & maxima mul-
 titudine conflata, Romanos omnes qui per eam
 terrā degerēt obtruncare decreuerat. Quam rem
 Gabinus metuens (iam enim ex Aegypto redie-
 rat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidetium
 premissis Antipatro concordiam persuasit. Cum
 Alexandro autem millia triginta remanserant,
 & ille ad bellū promptus erat. Itaq; ad pugnam
 egreditur. Occurrunt autē Iudaei, & circa mon-
 tem Itaburiū congressi, decē millia sternuntur:
 ceteram verò multitudinē fuga dispersit. Et Ga-
 binus ad Hierosolymā reuersus (id enim Anti-
 pater voluit) rempub. eius cōposuit deinde hinc
 profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithri-
 datem & Orsaniem à Parthis persugas clam di-
 mittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Antiq. li.
 Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in 14. ca. 13
 Parthica militiæ sumptū, & omne aliud aurum
 tēpli quod Hierosolymus erat, abstulit, & à qui-
 bus Pōpeius tēperauerat, duo millia talentorum.
 Euphratem verò transgressus & ipse perit &
 exercitus eius: de quibus non est huius temporis
 cōmemorare. Post crassum autem Parthos in Sy-
 riam properantes irruere Cassius inhibuit, rece-
 ptus in provinciam. Eius autē fauore quasito, in
 Iudæam festinabat: captiq; Tarichei, prope ad
 tria millia Iudæorū abducit in seruitiū. Occidit
 autē etiā Pitholau, seditiosos Aristobuli colligen-
 tē, cuius necis suator erat Antipater. Hinc autē
 56 5 nupta

nupta fuit ex Arabia nobilis femina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phaselum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium qui ubique potentes essent, amicitia hospitium familiaritateque conquireret, precipue regem Arabum per affinitatem sibi sociavit, eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit, quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. CAP. VII.

Antiq. li.

I4. ca. 14

Cæsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudæa proxima per illum subijci posse ratus: verum & spem Casaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiofis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio ca: ebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæus missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione

Antiq. li.

I4. ca. 15

securi percussus Antiochia, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita

bita super his quæ in Romanos admiſerat. Pto-
 lemaus autem Minnai filius, qui Chalcidem ſub
 Libano tenebat, captis eius ſatribus, filium
 ſuum Philippionem, qui eos arceſſeret, mittit
 Aſcalonem: atq; ille abſtractum ab Ariſtobuli
 coniuge Antigonom, eiusq; ſorores adducit ad
 patrem. Amore autem captus, minorem earum
 coniugio ſuo copulat, ob eamq; poſtea cauſam à
 patre occiditur. Accepit enim Ptolemaus in ma-
 trimonium Alexandram perempto filio: huiusq;
 affinitatis gratia fratres eius propenſiore cura
 tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in
 clientelam Caſaris ſe contulit, & quia Mithri-
 dates Pergamenus ab accessu Peluſis prohibitus:
 cum exercitu quem ducebat in Aegyptum, apud
 Aſcalonem morabatur, non ſolū Arabas: quan-
 tis hoſpes eſſet, auxilium ferre perſuaſit: verum
 & ipſe armata Iudeorum tria circiter millia
 ſecum mouit. Excitauit autem præſidio Syria
 quoq; potentes, & incolam Libani Ptolemaum, Antiq. li.
 & Iamblichum, & Ptolemaum alterum, quo- 14. ca. 16
 rum gratia ciuitates illius regionis alacri animo
 bellum pariter inchoarunt. Iamq; fretus Mithri-
 dates auctis propter Antipatrū copijs, Peluſium
 proficiſcitur. Et quia tranſire vetaretur, ciuita-
 tem obſidebat. Antipater verò in hac oppugna-
 tione clarior enituit. Effraeto enim ex parte ſua
 muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiuit: &
 Peluſium quidem captum eſt: vltorius autem eos.

progredi non sinebant Iudæi Aegypti, terrarum
 incolæ, quæ appellantur Onia. Quibus tamen
 Antipater non modò ne obstarent, verumetiã vt
 victui necessaria praberet militi persuasit. Un-
 de factum est, vt nec Memphitæ ad manus ve-
 nirent, ultroq; sese traderent Mithridati, atq; ille
 Delta iam peragrato pugnam cum cæteris co-
 misit Aegyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum
 Castra: eumq; in acie omni dextro cornu libe-
 ravit Antipater, circumgressus fluminis ripam:
 leuam enim cornu contra se possum superabat.
 Facto autẽ in eos impetu qui Mithridatem per-
 sequerentur, multos occidit: tamq; diu reliquos
 fugientes aiebat, donec etiam castris eorum po-
 titus est, octoginta tantum de suorum numero
 amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cum
 fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex
 pradio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipa-
 tro gestarum fuit apud Casarem. Vnde ille tunc
 quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum
 ad subeunda pro se pericula reddidit prætorẽ.
 In quibus omnibus bellator audacissimus com-
 probatus est, multaq; perpeßus vulnera, toto cor-
 pore gerebat signa virtutis. Post autẽ quãdo re-
 bus in Aegypto compositis, ad Syriam redijt, &
 Romana eum ciuitate simul & immunitate do-
 nauit: alijsq; rebus honorando, amicissimeq; tra-
 ctando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemq;
 gratia etiam p̃tificatum confirmauit Hyrcano.

De

De accusatione Antipatri apud Cæsare, de
catu Hyrcani & Herode bellū mouēte. C.

Eodem verò tempore Antigonus quoq;
Stobuli filius cū venisset ad Cæsare,
ioris præter opinionē felicitatis causam præ
Antipatro. Nam qui de patris morte queri de
ret, propter inimicitias Pompeij veneno (qua
tum putabatur) perempti, & crudelitatis in fi
atrem accusare Scipionem, nullumq; inuidia de
lum admiscere miseris, ultra hac Hyrcanum
& Antipatrum criminabatur, veluti se patric
loco cum fratribus iniquissimè pellerent, mul
tisq; gentem iniurijs afficerent, dummodo satia
rentur: quodq; in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari
non beneuolentia, sed timore veteris discordia mi
serint, & ut amorē Pompeij deprecarentur. Ad
hac Antipater, veste proiecta, multitudinem
vulnerum demonstrabat: & qua fide quidē Cæ
sarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam
corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autē
mirari audaciam, qui cū hostis Romanorum
sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumq; re
rum studium votumq; seditiosum patris habeat,
apud Romanorum principem alios accusare co
netur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc
solum oportere contentum esse quod viueret.
Namq; nunc eum non propter inopiam desidera
re facultates: sed ut in eos qui dedissent, Iudeo
rum seditiones accenderet. Qua ubi Cæsar audi
uit,

uit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem
 esse pronuntiauit: Antipatro autem cuius vellet
 Antiq. li. potestatis detulit optionē. Qui permissō digni-
 I4. ca. 16 tatis modo ipsi qui daret, Iudaea procurator de-
 claratus est: & præter hoc impetranit, ut sub-
 uersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos
 quidem honores Casar incidendos in Capitolium
 misit: ut iustitia sua virtutisq; signū Antipatri
 memoria traderetur. Antipater verò ubi de Sy-
 ria Casarem persecutus est. in Iudæam reuersus,
 ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos re-
 parabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regio-
 nibus turbarum esset, nunc interminando, nunc
 etiam suadendo curabat, vnūquemq; admonens,
 quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opu-
 lentia victuri essent, fortunisq; suis & communi
 pace potituri: sin spe vana ducerentur eorū qui
 priuati quæstus gratia res nouas optaret, se qui-
 dem non procuratorem, sed dominū omnium, Hyr-
 canū verò tyrannū pro rege, itemq; Romanos et
 Casarē hostes pro amicis & rectoribus habitu-
 ri: nec enim passuros huius potestatis labefacta-
 ri, quē ipsi regem constituisent. Sed quāuis hæc
 diceret, tamen etiā per se quoniam Hyrcanum
 segniorē videt, neq; tam efficacem quā regnū
 posceret sollicitudo, statū provincia cōponebat. Et
 Phasellū quidem natū maximū filiorum suorum
 militibus præpositū, Hierosolyma eiusq; territo-
 rio præfecit: Herodē verò ætate posteriorem, ni-
 miq;

miſq; adoleſcentē, Galilæa deſtinat, ſimilia cu-
raturū: qui cū natura ſtrenuus eſſet, citò mate-
riā ubi animi magnitudinē exerceret, inuenit:
captūq; latronū principem Exechiā, quem pra-
dari maximo agmine continentia Syria depre-
hendit, ipſum alioſq; latrones multos interfecit.
Eaq; res adeo grata fuit Syri, ut per ricos atq;
oppida caveretur Herodes, veluti per eum pace
reddita, & poſſeſſionibus reſtitutis. Ex huius de-
niq; operis gloria, Sexto etiā Caſari propinquo
magni Caſaris, & Syriā tunc adminiſtranti eſt
cognitus. Quin & Phaelus fratris indolem con-
tentione bona ſuperare certabat, augendo erga ſe
beneuolentiā Hieroſolymis habitantiū: atq; illam
quidem ciuitatem poſſidens, nihil autē contume-
lioſe per inſolentiā poteſtati admittens, Hinc et
Antipater obſequiis regalibus ab ea gente cole-
batur, & honores ei tanquam rerum domino o-
mnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minus
fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verū fieri non
poſteſt, ut linorem quiſquam in ſecūdis rebus ef-
fugiat. Namq; Hyrcanus, quamui & antea ta-
cite ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria,
maximeq; rebus ab Herode geſtis, & crebris
vuniis laudes eius per ſingula facta pradi-
cāti-
bus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias
infeſtare ſolent, quibuſq; Antipatri eiūſq; filio-
rum probitas officiebat, inſtigabatur: dicenti-
bus quòd Antipatro & filijs eius rebus traditi,
ſolo

solo contentus & hac potestate vacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, ut in se reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationē, sed certē esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorū legem tantā multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc primus sit, ad iudiciū venire debere, rationē tam ipsi regi, quàm patrīs legibus redditurū, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autē iracundia prodita, causam dicturum Herodē iubet accersiri: atq; ille et patris monitu, & quod ei fiduciā res gesta darent, firmata prius Galilæa præsidij, ad regem proficiscitur. Ibat autē cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel invidia nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehensio mali feret, ad Hyrcanū mittit, qui ei manifeste denuntiarent, ut homicidij crimine liberaret Herodē. Hyrcanus autē qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atq; in invito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquā paratus obedire, si denuo fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autē rex vera esse existimās, quid ageret nesciebat: quoniam potētiorem inimicum
vide

videbat. Cum verò à Sexto Cesare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neq; solum propter gentis fauorem, sed etià viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamq; illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neq; opinione deceptus est. Namq; Herodes intetata sibi accusacionis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes vt & ipse vindictam minis tantum, solaq; indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod in iudiciu vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neq; tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quod si etià momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiae consideraret: neq; animo de victoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto: & de se bene merito: sauo autem nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Parruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasq; vires demonstrare nationi. Et inter hac discordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem

occupauerat. Alij verò Caesaris duces, mortis eius
vltiscenda gratia, cunctis viribus Bassum pete-
bant. Quibus tam interempti quàm superstitis
Caesaris causa, quòd ambobus esset amicus, Anti-
pater per filios suos misit auxilia. Cùm autem
bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti
Sexti venit Marcus.

De Romanorum dissidijs post mortem Cæ-
saris & insidijs Malichi. CAP. IX.

Antiq. li. 14. ca. 20. **E**odem tēpore magnum bellum inter Roma-
nos conflatur, dolo Cassij & Bruti Casare
interfecto, postquam triennium septemq; menses
tenuit principatum. Maximo autem motu cadis
eius gratia cōcitato, & optimatibus inter se dis-
sidentibus, propria spe quisq; ducebatur ad id
quòd existimabat esse commodius. Itaq; Cassius
Syriā petit, occupaturus militem, qui Apamiā
circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes co-
hortes Basso conciliauit, simulq; obsidione libera-
uit Apamiā. Ipse verò exercitum ducens sti-
pendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat
exactionum. Cùm autem Iudaos quoq; septin-
genta talenta iussisset conferre, minas eius veri-
tus Antipater, filijs suis & alys amicis maturè
pecuniæ cogenda curam distribuit, & inter eos
Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrge-
bat. Primus autem Herodes Cassij fauorem pro-
meruit, qui ex Galilea parte sua, talenta cen-
tum attulit, proptereaq; inter eximios eos

numerabatur. At verò ceteros tarditatis arguēs Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Gopman & Amauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exi-
gendo fuisset, Verū & huius & ceterarum ciui-
tatum interitum repressit Antipater, centū ilico
salentis Cassio delinito. Nequaquā tamen Mali-
chus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri
memor fuit. Sed illi ipsi, quem saepenumero memo-
rabat sui seruatore fuisse, periculum moliebatur,
iniquitatis suae impedimentum abolere festinans.
Itaq; Antipater & vires eius & calliditatē me-
tuens, flumen transit Iordanē, ad vlciscendas in-
cidias collecturus exercitum. Deprehensus autē
Malichus Antipatri filios impudentia superat.
Nam & Phaselum apud Hierosolymā praesidijs
appositū, & Herodem, qui custodiā curabat ar-
morū multis excusationibus & sacramentis cir-
cumuentos impellit, vt ipsis intercedētib; recon-
ciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipa-
trum exorato Marco, tunc in Syria militem re-
gente, seruatus est: qui Malichū statuerat occide-
re, quod nouis rebus studisset. Casare verò ado-
lescente & Antonio cum Bruto & Cassio bel-
lum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de
Syria conflatō, quod magnū momētum, vbi vsus
poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius
Syria procuratorem praeficiunt, equitum illi ma-

uapeditumq; attributa: si autē bellum defuisset,
 regnū quoq; Iudae Cassius se eidē delaturū esse
 pollicitus est. Euenit autē, vt Antipatro & spes
 & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horū enim
 metu Malichus, ministro quodam regio pecunia
 corrupto, mixtū ei veneno poculū dari persuadet,
 Atq; ille quidē iniustitia Malichi praeuium fuit
 post conuiuiū mortuus, vir & aliās strenuus re-
 busq; administrandis idoneus, & qui regnum re-
 cuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autē
 infensum propter suspitionē veneni populum, no-
 gando placabat: simulq; vt validior esset, arma-
 torum sibi copias conquirebat. Nec enim Hero-
 dem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox
 cum exercitu necis paterna ultor adueniret. Sed
 Rhaseli fratris consilio, qui eum palam minimē
 persequendū esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur,
 & purgantē se tunc Malichū patienter
 admisit, & suspitione liberū esse concedens, cla-
 nissimū patetno funeri celebravit exequias. Con-
 uersus autē in Samariam, & ciuitatē composuit
 seditione turbatam, perq; dies festos in Hieroso-
 lymam uenibat, praemissis ac comitantibus ar-
 matis: cui Hyrcanus, ita suadente ob mētū Mali-
 chi, denuntiāt, ne alienigenae superinducat indi-
 gantē festū punē casteq; celebrantibus. Herodes
 autem, & ipsa qui praeceperat, causaq; contem-
 ptū, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad-
 ueniens, Antipatrum flebat. Contraq; ille se
 falli.

falli, cum vix animi dolore premeret, simulabat:
 & tamen de nece patris apud Cassium per episto-
 las questus est, cui propterea Malichus inui-
 sus erat. Itaq; non modò vt mortē patris vlcis-
 ceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus
 præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent:
 occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia:
 vndiq; ad Herodē conuenerant optimates cum
 muneribus & coronis, ipse quidē hoc ultioni tē-
 pus destinauerat. Malichus autē id Tyri fore su-
 spicabatur: & filiū suum tunc apud Tyrios obsi-
 dem, statuit subducere, & ipse in Iudæā fugam
 parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt
 etiam maiora cogitaret. nam & Iudeorum gen-
 tem contra Romanos excitaturum se credidit,
 dum bello aduersus Antonii Cassius occupaba-
 tur, deiectoq; Hyrcano facillime regnaturū. Sed
 profecto irridebat eius spem fatale decretum.
 Etenim quò intenderet animū suspicatus Hero-
 des, & ipsum & Hyrcanum ad cenam vocat.
 Deinde seruorum quendā instruendi conuiuij spe-
 cie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad
 insidias egredi: atq; illi præceptorum Cassij me-
 mores, ad litus ciuitati proximū armati gladijs
 occurrunt, ibiq; circumseptum Malichum multis
 vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim
 concidit stupore dissolutus: vixq; anima recepta
 Herodem percontabatur quis Malichum occi-
 disse. Et cum è tribunis vnus respondisset, Cassij
 ad 3 præce

praeceptum : Planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumen, qui amborum insidiatorè peremit. Vtrū autè ex animo duxerit, an quod timore factū pbaret, incertū est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

De Herode accusato & vindicato. CAP. X.

Antiq. li.

14. ca. 20

POSTQUÀ verò Cassius accessit è Syria, iterū Hierosolymis urta seditio est, cū Felix in Phaselum mouisset, exercitum, & in Herodem, fratris pena vellet necè Malichi vindicare. Casu autè Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat : & ne cupiēs auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phaselus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem : probrumq; ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat omniumq; tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquā cōtra vim Herodu potuit sufficere, quò mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicè dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilea pepulit : tria enim castra possederat : Tyrijsq; quos ceperat, vitā concessit omnibus : nōnullos etiam donatos abire iussit, vnā & sibi ciuitatis beneuolentiā, & tyranno cōparans odiū. Marion autè à Cassio quidem meruerat tyrannidē, qui tot Syria tyrānos praefecerat : sed ob Herodu inimicitias etiam Antigonus Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæū,

prop

propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta vero socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoq; Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namq; is Herodes iampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ domus vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem et filia, atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legati ab alijs ciuitatibus ad Antonium missi in Bithyniam, etiã Iudæorũ optimates accusatũ veniunt Phaseliũ & Herodẽ, quod illis rerũ summam in possidentibus, nomẽ tantũ honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præsto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidẽ ita digressi sunt. Quum autem Antiochia proximam Daphnen ad Antonium venissent, emori Cleopatra iam fervientẽ, detecti à cæteris, qui eloquẽtia & dignitate præstabant,

aduersus fratres accusationē proponūt. Respon-
debat autem Messala, causa defensor, astāte etiā
propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde
utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyr-
canum, quinam essent regendis rebus aptissimi.
Cumq; in Herodem, eiusq; fratres alijs pratulisset
voluptate repletus (nam & hospes eorū pa-
ternus erat, humanissimeq; ab Antipatro susce-
ptus, eo tempore quo in Iudeam cum Gabinio
venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iu-
dæa procuratione permissa. Legatis autem id a-
grè ferentibus quiddecim eorum correptos, car-
ceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cateros an-
gem reiecit, cum iniuria: vnde maior tumultus
Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati
iterū Tyrum missi sunt, vbi cōmorabatur An-
tonius in Hierosolymā paratus irruere. Et con-
tra eos vociferantes, magistratus Tyriorū dire-
ctus est, data ei licentia, vt quos cōprehendisset,
occideret: preceptoq; vt eorū potestatem confir-
mare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Anto-
nij suffragio constituti. Ante hac autē Herodes
vsq; ad littus cum Hyrcano progressus, multis
eos admonebat, ne & sibi interitus, & patria
belli causā fieret, dum inconsideratè contendunt.
Illis autem tanto magis id indignè ferentibus,
Antonius missis armatis, multos occidit, multos
etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, &
mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non
sciamen

tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in vinculis haberet, occideret.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga
Herodis ac fortuna. CAP. XL.

Barxapharne autem Parthorū satrapa Sy- Antiq. li.
riam biennio post cum regis filio Pacoro de- 14. ca. 21.
tinentē, Lyfaniaſ patris ſui mortui ſucceſſor Pto-
lemæi Mummæ filij, mille ſatrapa talenta pollici-
tus, & mulieres quingentas, ei perſuadet ut
Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumq;
deponerent. Impulſus igitur ab eo Pacorus, ipſe
quidē per maritima loca perrexit. Barxaphar-
nem autem itinere mediterraneo iuſſit irrumpere.
Sed maritimorū Tyrū Pacorū excluſerunt, cum
Ptolemaidēſes eum & Sidonij recepiſſent. Ille
autem quendā regium pincernam, cognominem
ſuum, equitatus ei parte attributa, ad Iudeam
iuſſit accedere, & exploraturū hoſtium conſi-
lium, & ubi uſus exegiſſet, præſidio futurū An-
tigono: quibus Carmelū populantibus, multi Iu-
dæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expedi-
tionē alacriter animati. Ille autē ad locum qui
Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi
commiſſa pugna, depulſisq; hoſtibus & effuga-
tis, Hieroſolymā curſu petebant: auctiq; multi-
tudine, uſq; ad regiam proceſſerūt. Excepti au-
tem ab Hyrcano & Phafelo, forti acie in foro
conſiſcūt. Ibiq; hoſtes in ſugam verſos pars He-

dd 5 rodio

rodus in fanū concludit: cūstodesq; hi sexaginta
 viros apponit, per ades proximas collocatos. Sed
 hos quidē infensus fratribus populus, igne con-
 sumit. Herodes autē iracundia peremptorū con-
 gressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies
 singulos inuicem sese per insidias incurstantibus,
 assidua cades erant. Instante verò die festo, qui
 Pentecoste vocatur, omnia circa tēplum, totaq;
 ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; ar-
 mata. Et Phaselus quidem muros, Herodes au-
 tem cum paucis domum regiam cūstodiebat. In-
 uasisq; de improviso hostibus in suburbano, cō-
 plures quidem peremit, omnes autem in fugam
 vertit. & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in
 extremum vallum includit. Interea pacis arbi-
 trum Pacorum Antigonus petit admitti. Exa-
 ratus autē Phaselus & ciuitate & hospitio cū
 quingentis equitibus Parthum recepit, prae-textu
 quidem componenda seditionis vementem, re au-
 tem vera vt adimaret Antigonus. Denique
 Phaselum dolo perpulit, vt ad Barxapharnem
 legatus de pace proficisceretur: quamvis multa
 dissuadente Herode, atq; vt insidiatorem occide-
 ret, ne se eius fallacijs dederet, admonente. Ma-
 tura enim Barbaros fidē negligere. Exiit etiam
 Pacorus cum Hyrcano, quo munus suspectus es-
 set: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodē,
 quos Eleutheros vocant, cum ceteris Phaselum
 prosequabatur. Sed vbi ad Galilaam venerunt,
 indig

indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt : satrapam verò conveniunt satis callide & officijs amicitia dolos tegentem. Denique postquã dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autẽ in maritimũ quendã locũ deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudẽ intelligunt. Ibi enim de promissu mille talentis audierunt : & quòd Antigonus plerasque mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas Parthis devovisset : quodq; sibi semper à Barbaris præstrueretur insidia, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præsciis qua de his agerentur, caueret. Hac iam non verba erant solùm, nã & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamẽ Phaselus Hyrcanũ deferere non sustinuit, quamvis eum sapius moneret Offilius ut fugeret : cui Saramalla Syrorũ tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed cõvenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidijs appetisset : ac maximè quia pecunie causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promississet Antigonus. Adhac Parthus subdola satisfactione iurq; iurando suspiciõẽ deprecatus, perrexit ad Pacorum : statimq; à Parthis qui remanserant, quibusq; insum erat, Phaselus atque Hyrcanus comprehenduntur, perinurium simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus.

Herod

Herodem capere moliebatur : eumq; fallere , & extra murum procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autē suspectos habere solitus Barbaros, & tūc minimē dubitans in hostes incidice literas qua insidias indicarēt, prodire nolbat : quāquāam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolās portātibus obuiam ire debere nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquāam de insidijs, sed qua Phaselus gessisset, his contineri. Iamduū autē ab alijs audierat Herodes, fratrē suū Phaselū esse correptū : & Hyrcani filia Mariamne prudētissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat : neve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum socijs deliberante, quonam modo clām patraret insidias, nec enim fieri posset tanta sapiētia vir ex aperto circūueniretur, nocte Herodes cū propinquissimis sibi ad Idumaeā ignarus hostibus profici scitur. Eo cognito, Parthi eum persequēbātur. Et ille matrem quidē fratresq; suos, desponsatamq; puellā cum matre, minimoq; fratre prædere iter iussit : ipse autē caute cū famulis suis Barbaros retēbat : multosq; per omnes cōflictus interemptis, ad castrum Massada properabat. Graviorē autem in fuga parthis Iudeos expertus est. Qui cū semper molesti fuisset, à sexagesimo tñ civitatis stadio aliquādiu etiam acie decertauerūt. Vbi Herodes victoria potitus, cū multos interfecisset, ipsumq;

ipsumq; locū in memoriā præclari facinorū adificatū, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cū fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quā Thresā Idumæa puenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tāta multitudinis Massadam. Erat autē supra quā nouē millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius cōsilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cū viatico, lectissimos autē maximeq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderēt, itemq; comitatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatē Arabia perrexit. Parthi autē apud Hierosolymā in prædā versi, insugientium domos & regiam irruerant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecēta talenta superabant. aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorū perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæā multo antē comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuria processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate vastata: nec solum Antigonom regē constituerēt, verumetiam Phasellum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos.

randos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidē mutatus rebus iniquā pontificatū recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli verò virtute præventus est Antigonus. Qui cū nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interijt: atq; ita probato, quod verus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, viriliter moritur: dignū anteaacta vita obitum affecturus. Fertur tamē & aliud, quod ex illa quidē plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleverit, eoq; illum pacto peremerit. Vtrumvis autē verius sit, præclarū habet initium. Deniq; aiunt eū prius quā efflaret animā, cognito ex quadā muliercula, quod Herodes evasisset, dixisse: Nūc bono animo discedam, qui ultorē inimicorum reliquerim. Ille quidē hunc exitū habuit. Parthi autem, quanquam mulieritus caruerint, quas maximē cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā compositis, victū in Parthiā Hyrcanum ducunt. Herodes autē obstinatus in Arabiam, velut adhuc vivo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solū exoratum iri pro Phaselo sperabat avaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisse paternæ amicitiae, animoq; libereli parcior, vel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa præberet: pignori opposito
ipsius

ipsius filio quē redimeres, Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrīs. Sed profecto studium fortuna prauenerat: & Phaselo mortuo nequicquā fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitia reperit. Denique Malichus rex eorum, premissis qui hoc admonerent, quamprimum reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidē Parthos per legatos petisse, ut Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quod viē Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratia repēdere, cōsolationis egētibz. Impudentia verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehēdit, vnde amissimos existimabat, eaq; respondit nūtijs, quae dolor imperauit, Aegyptum versus recedit: & prima quidem vespere in quocdam agreste fauim, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cū Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nuntiatur: acceptoq; tanto luctu, quantū curarum aēlū deposuit, ibat vltimum. Itaque Arabem serò facti pernituit: & qui reuocant eum, quē contumeliose tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenit: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei specu

speculatoribus, rectores adit: & illi famam vtriusque dignitatemque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem à Cleopatra honorifice susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quae parabat, existimante. Posthabitis autem reginae precibus, neque hiemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigares Romam, extimuit. Circa Pamphyliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus enadit. Amicorum autem suorum. Ptolemai & Saphirij receptus hospitio, licet rei pecuniaria premeretur inopia, maximam tamen adificat nauim trirēmē: eaque cum amicu delatus Brundisium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternae gratia primum conuenit Antonium: eique tam suam quam totius generis clades exponit: quodque affectibus suis in castello relictis, atque obsidione

Antiq. li. cinctis, ad eum hieme supplex nauigasset. Itaque
 14. ca. 13 tanta miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iuncta cum Antipatro dextera, tum verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem constituere proposuit Iudeorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam favore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Caesarē quidem habebat multo quam ipse paratissimum renouantem. Antipatri expeditiones, quas in Aegypto cum
 cina

vis patre pertulerat: & hospitium & in rebus
cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius
quoq; Herodis strenuitatem cerneret. Verunta-
men & senatū conuocabat, ubi Messala, & post
eum Atratinus, astante Herode, patris eius me-
rita, & ipsius circa populū Romanum fidē pro-
sequebantur, quo simul hostem Antigonum de-
monstrarent: nō solum quod intra breue tempus
is disfidere cepisset, verūetiā quod antea quoq;
populo Ro. despecto, Parthorū suffragio regnum
curauisset accipere. His autē commato senatu,
cum Antonius etiam bello contra Partos geren-
do utile esse diceret Herodem regē creari, omnes
assentiunt. Dimissoq; senatu, Antonius quidē &
Caesar egrediebantur, medium stipantes Hero-
dem. Consules autem cum alijs magistratibus
antecedebant, caesuri hostias, decretumq; senatus
in Capitolio reposituri. Primo autem die regnū
Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro

Hierosolyma & contra latrones. C. XII.

Eodem verò tempore Antigonus apud Mas- Antiq. li.
sadam inclusos obsidebat, alijs quidē victui 14. ca. 23
necessarijs abundantes, aqua autē inopes. Vnde
Iosephus quoq; frater Herodis cum ducentis fa-
miliaribus suis ad Arabas confugere cogitabat:
audito quod eorū qua in Herodem commiserat,
Malchū pœniteret: castellumq; reliquisset, nisi
circa noctē, qua exiturus erat, plurimū imbrū

et

contig

contigisset effundi: aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiā vltro in Antigoni militē crupciones auderent: multosq; nunc aperto praelio, nunc insidijs neci darent: nō tamē illis omnia pro voto cedebāt, sed ipsi quoq; interdum cū aduerso casu reuertebātur. Interea duce Romani militis Vētidius, prohibitū missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidē, ut Iosepho et qui vna obsidebātur, ferret auxiliū: re autē vera, ut pecunias auferret Antigono. Itaq; cū non longe ab Hierosolymis tetēdisset, quastu expletus, ipse quidem cū maxima exercitus parte discessit: Silonē verò cū paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonē interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò

Antiq. li. I. naui ex Italia in Ptolemaidem deuēctus Herodes, nō parua manu coacta extenorū atq; gentiliū, per Galilæā aduersus Antigoniū properabat, Vētidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Vētidius quidē turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, cōponebat Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebātur eius sapia: nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit.

sensit, & propositū habebat primum necessarium Massadam, ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Haec enim prius, quod hostilis esset, eximenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymā, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autē iurigit agmina, inuenisse gaudens resistendū occasionē, quod eum persecutio premeret Iudeorum. Hos autē Herodes parua manus excursionē perterritos, maturē in fugā vertit: & Silonem male repugnantē, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadā festinabat: dum indigenarū alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utriusque beneficijs debita vicissitudo: plurimos tamē spes, ut à rege certissimo. Iamq; validissimas quaesierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportuna praecupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autē facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolyma perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, viriū eius timore percussi. Castris autem positis ad occidentalem regionē oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab alijs verò per cuneos excurrentibus primae frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros praconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis

aduenisset: pœnasq; ab nullo quamuis manifestò inimico repetiturũ, sed discordissimis etiã offensa-
 rum obliuionẽ daturũ. Deinde cum allocutioni-
 bus cõtrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus
 aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare
 quispiam posset, quod reliquum erat, suis impe-
 rat murorũ defensores deturbare: atq; illi statim
 sagittis cunctos ex turribus in fugam verterũt.
 Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis
 enim militũ sul'ornatis, qui rebus egere se neces-
 sarijs acclamarent, pecuniamq; alimentis posce-
 rent, atq; hyemãdi gratia in loca opportuna di-
 mitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita
 omnibus ab Antigono antè prouisus) & incita-
 bat exercitũ, & ipse recedere conabatur. Hero-
 des autem non solum duces qui Siloni parerent,
 sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo,
 rogabat ne se destituerõt, quem scirent à Casare
 & Antonio & senatu deductum, in vno die pul-
 litum eos penuria soluere. Deinde hac precatum
 ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam
 cõmeatus, vt Silonis omnes accusationes perime-
 ret: simulq; prospiciens, ne vel in posterum mi-
 nistrare desinerens, accolus Samaria per episto-
 las admonebat (nam ciuitas eius se clientela de-
 dera't) vt alimẽta & vinũ & oleũ & pccora in
 Hierichunta deferret. Hoc vbi audiuit Antigo-
 nus, statim qui frumentatu hořtes prohiberent,
 atq; insidijs opprimeret, per agros dimittit. Illi;
 iussu

insu obediunt, & magna iam manus armatorum
 super Hierichunta fuerat congregata. Discreti
 autem montibus insidebant, siqui exportarent vi-
 ctui necessaria speculantes. Non tamen Herodes
 otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quin-
 que Romanorum, & quinque Iudearum, quibus per-
 mixti erant etiam mercede conducti treceti, pre-
 terea paucis equitibus Hierichunta peruenit: &
 civitatem quidem vacuum habitatoribus reperit,
 quingentos vero cum mulieribus ac familiis mon-
 tium occupasse cacumina: & hos quidem captos
 dimisit: Romani autem in reliquam civitatem ir-
 ruunt, eamque diripere, cum plenas domos offen-
 dissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hie-
 richunta presidio collocato, reversus est: Roma-
 numque militem in his quae sibi accesserant ciuita-
 tibus, hoc est Idumaea, & Galilea, & Samaria,
 hyematurum dimisit. Antigonus quoque Sionis
 corruptione meruit, ut exercitus parte Lydden-
 ses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani
 quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abun-
 dabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idu-
 meam duobus millibus pedum, & quadringen-
 tis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, com-
 munivit, ne quid novi cum Antigono tentaretur.
 Ipse autem, matre cum alijs quoque ex Massada libe-
 raverat affectibus suis in Samariam translata, ibique
 tutissime collocata, ut cetera Galilaeae subverte-
 ret, atque Antigoni presidia expelleret, profici-
 14. ca. 24.

scitur. Cūq; Sephorim, licet vehemētissimè ningeret, peruenisset, facillime ciuitatē capit, custodibus eius ante aggressiōē fuga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia cōmeatus) aduersus latrones in spelūcis degētes direxit animū: qui praeque illius regionis incurstantes, non minoribus quam belli cladibus incolas afficiebāt. Præmissis autē tribus peditū cohortibus, unaq; ala equitū in vicū Arbelā, ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit. Nec tamē eius incursum hostes extimuerē, sed armati obuiā procedebāt, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde pralio cōmisso, dextro ipsoꝝ cornu, sinistrū Herodis in fugā pellitur. Ille autē de suo dextro circumgressus, velociter subuenit. & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autē in hostes, impetum persequentiu refrenabat, donec à frōte pugnantes violentia concesserunt: qui tamen eos usq; ad Iordanē cadēdo persequēbatur: & magna fugientiu parte perēpta, ceteri trans fluuiū disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerāt, eorumq; causa diutius ibi remorandū fuit. Quāobrem primū laboris fructū militibus rependebat, centum quinquaginta argēti drachmas singulis diuidēdo: eorumq; ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pherora autem fratri minimo scripsit, ut & foro venaliū cōiuleret, muroq; castellum

castellum Alexandrinum cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur Antoninus. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atq; Herodem accersit: mādato eis per epistolas, ut Iudæa statim ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidiū Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitū. Iste autem spelunca in præruptis montibus erant, vndiq; inaccessæ, transuersæq; tantū ac per angustos ascensus habebant: saxumq; ab earū fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat, rectū vallibus imminēs, ut aliquādiu quidē rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, ut molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisq; demissus arculis exponebatur in ostia speluncarum. Hiq; cum familijs eos mactabant, ignemq; repugnantibus iniiciebant. Cumq; aliquos ex his conseruare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorū neq; voluntarius se quisquā ei tradidit: sed & quos in coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidam, septē filiorū pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quēq; filiorū trucidabat, Herodes autem è specula hac prospiciens, & dolore consiciebatur: & ut filijs parceret, seni dexterā cum precibus

porrigebat. Ille autē dictis eius nequaquam mī-
 zior factus, insuper humilem animū Herodi ex-
 probravit: & post filios occidit vxorē: deiecitq;
 desuper mortuis, postremō semetipsum prae-
 cipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erāt ita
 subactis, Herodes relicta exercitus parte, quātū
 ne quis rebellare tētare satū esse arbitrabatur,
 eiq; parti Ptolemao praeposito, in Samariam re-
 dijt: scutorum quidē tria millia, sexcētos verō
 equites in Antigonus ducens. Tuncq; propter eius
 abcessum nacti licentiā, quibus Galilaeam tur-
 bare mos erat, Ptolemaū quidem ducē aggressi,
 nec opinantem interficiunt. Agros autem vasta-
 bant, in paludes atque in abdutissima loca refu-
 gientes. Quibus cognitis Herodes maturē succur-
 rit: & magnam quidem eorum multitudinem
 morte cōsumit. Omnibus autem castellis obsidio-
 ne liberatis, huius mutationis causa multā exe-
 git à ciuitatibus pecuniam, centum talēta. Iam
 verō Parthus expulsis, occiso etiam Pacoro, Ven-
 tidius Antonij literis monitus, equitum mille ad
 auxilia duarumq; legionum, aduersus Antigonus
 mittit Herodi: eorum autem ducem Macheram,
 ut se adiutum veniret, per epistolas rogauit An-
 tigonus, & de iniuria Herodis multa conque-
 stus, & pecuniā dare pollicitus. Sed is: nec enim
 ad quos missus fuerat, negligendū putabat, cum
 praesertim plura daret Herodes: in proditione
 quidem ei non paruit, simulata verō amicitia

res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia praesensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à manibus, donec Macheram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Iudeos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigoniatis omnibus abuteretur. Hac cum agrè ferret Herodes in Macheram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machera iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans, velociter regem consequitur: utq; in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatē, acrius festinabat, opportunū hoc tēpus esse perspicuens demonstranda virtutis, & ut magis magiq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eū venit, sinē attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prae da parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionē haberet, multūq; ad honores eius spemq; regni adderet. Antiochus verò tradere Samosatā cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidiōe Hierosolymæ per
Herodem, & Antigono occiso. C. AP. XIII.

Antiq. li.

I4. ca. 25

Cum hac agerentur, res Herodis in Iudæa
fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fra-
trem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huius-
iussimod, ut nihil ante reditum suum aduersus
Antigonum moueret, quia non firmum esset auxi-
lium Machabæ, quantum ex delictis superioribus
appareret. Verum Iosephus, ubi fratrem procul ab-
esse cognouit, immemor preceptorum, Hierichuntæ
cum v. cohortibus à Machabæ secum missus petit,
ut maturo messium tempore frumenta diripiat.
Incursum autem hostium per montana atque aspera
loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis
in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Ro-
mani milites pereunt. Recens autem lecta de Sy-
ria cohortes erant, nec veteranorum quinquā per-
mixtum habebant, qui belli imperitiis opitulari
posset. Antigonus autem victoria minime cōten-
tus fuit, sed eò processit iracundia, ut mortuum
quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpo-
ra mortuorum, etiam caput eius abscidit, quan-
tum vis L. talenta Phororas frater pretium redemptionis
offerret: tanta verò nouitas post Antigoni vi-
ctoriam Galilæa res occupauit, ut qui partibus
eius magis fauerent, productos primates Hero-
dis studiosos lacu submergerent: multaque in Idu-
mæa quæque mutarentur, ubi Machabæa castelli
cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est
Githa:

Githa: nec horum quicquam herodes audierat.
 Captis enim Samosatis Antonius, & praeposito
 Syria Sosio iussu ut Herodē quoq; aduersus An-
 tigonū adiunxeretur, discessit in Aegyptum. Sosius
 autem duabus cohortibus in Iudaeam praemis-
 sis, quātū Herodes vteretur auxilio, ipse cum cate-
 ra manu militū sequebatur. Herodi autē degēti
 prope Daphnen Antiochia, mortē fratris somnia
 manifesta significant. Cumq; turbatus prosilui-
 set ē stratis, ecce nuntij cladis intrabant: quāre
 pra dolore paululū quēstus, maxima parte lu-
 ctus dilata, in hostes properabat, ultra vires
 iter accelerans: & ubi ad Libanū venit, octin-
 gentos monti accolae assumit auxilio, namq;
 his iungit Romanorū cohortē. cum quibus nō ex-
 pectata luce, Galilaā ingressus est, hostesq; ob-
 vios in eum quem reliquerant locū auertit: &
 assidue quidē castellum oppugnare tentabat: sed
 prius quā id caperet, asperima hyeme coactus
 in vicum proximum recepit exercitum. Paucis
 autem diebus post, auctus etiam alterius cohorti-
 nis praesidio, quā Antonius miserat, tanto ho-
 stibus terrori fuit, ut castellum nocte desererēt.
 Iamq; per Hierichuntā properās ibat, ut quam-
 primū interfectores fratris sui posset vlcisci, ubi
 etiam mirabilis ei mōstriq; similis casus euenit:
 vnde praeter spem liberatus, opinio ē quod Deo
 charus esset adeptus est: nam cū multi honorati
 respta illa apud eum canauissent, postquam di-
 missio

misso conuiuio omnes egressi sunt, confestim conaculū cōcidit. Id autē cōmune sibi tam periculorū quā salutis prae sagiū, quantū ad futurū bellum pertineret, esse conijciēs mane primo castra mouet: hostiumq; sex circiter millia de mōtibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manū quidē cum Romanis conferere non satū fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarēt, eminus appetebāt: vbi Herodes quoq; ipse prateriens, latus iaculo vulueratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiā multitudine superiorē videri cupiens, Pappum quendā ex cōtubernalibus suis cum manu militum in Samariā mittit, quibus quidē Machera erat pramiū victoria. Herodes verō terrā peruagatus hostilem, quinq; municipia capit, duoq; habitatorū millia consumit, exustisq; domibus, ad exercitū redit, circa vicū qui appellatur Cana tendentē. In dies autē singulos magna ei multitudo Iudaeorum vel ex ipsa Hierichūte, vel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis praecleara facinora. Enimvero multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat: hoc autem congregi festinante, Pappi milites neq; multitudine hostium: neq; impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt: sed vbi agmina conflixerunt, ceteri quidam paulisper resistebant. Herodes autem fraterna cadū recordatione periculosis

viculosus dimicans, dummodo eius vlcisceretur
autores, aduersam aciem facillime superat: de-
inde semper integros aggrediendo, vniuersos in
fugam vertit: erat enim plurima occumbentium
strages, cum alij quidem in vicum vnde venerāt
compellerentur, nouissimus autem ipse instaret,
atq; infinitos occideret. Postremo ruens inter fu-
giētes hostes in vicū irrupit, cum omnes domus
armatis essent referta, plenaq; propugnatorū de-
super tecta: & quoniam foris deprehensos facil-
limè superabat, disturbando ades intrus abditos
extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, mul-
tos simul necabat: si quis autem subterfugisset
ruinam, eum gladijs armati milites excipiebāt.
tātaq; cadaverū per omnes vias multitudo coa-
ceruata est, vt etiam victoribus ipsis transitus
obstrueretur. Hanc plagā hostes adeò non tuler-
unt, vt cōfluentium turba, cōspectis qui in vico
perissent, fuga discederēt: statimq; successu fre-
tus Herodes ad Hierosolymā perrexisset, nisi eū
hyemis asperitas prohibuisset. Hac enim persfi-
cienda victoriæ fuit impedimentū, & ne peni-
tus opprimeretur, Antigonus obstitit, qui ciui-
tatem iam deferere cogitabat. Herodes autē ad
vesperā, cū lassos amicos reficiendi corporis gra-
tia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more
militis lauatiū ibat. Siquidem vnus tantum puer
eum sequebatur. Et prius quàm in balneū per-
ueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio
armat

armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneū, sed perculsi etiā tum metu ac latitantes vt regē viderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum inermis esset pratererunt: exitus vero quā fugerent cursu petebant. Itaq; cum alius casus, qui eos cōprehenderet nullus adesset, Herodi autē nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Posterò autē die Pappum quidē, Antigoni militum ducē, abscisso capite obtruncat: idq; Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionē, nanq; Pappus erat qui Iosaphum interfecerat. Vbi autē rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murusq; admoto milite (annus autē tertius agebatur, ex quo Roma rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quā facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatē. Exercitu autem in opera distributo, suburbanusq; diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eas turres edificare iubet. Relictis autem qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariā vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus: & dum obsidet, subcisina opera nuptias curaturus: quippe iam hostes

Antiq. li. d. spiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copijs: cuiq; Sosius cum magna manu equitum peditumq; sociatur: quā mediterraneo itinere peramissa, ipse per Phœ-

nicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditū legiones undecim, equitumq; sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidē senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites quibus præerat asciret missos Herodi auxilio. Iudaeorū autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templū infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaq; veluti diuinitus de tēporibus distitabat: & qui audaciores essent in catervas conglobati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neq; aut equis aut viris alia menta relinquebant: bellatorū autem constanter obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouū aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autē aequè ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultis excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerebantur excursus: inopiā verò alimentorum longinquis transuersionibus adiunari disposuit: ac pugna intenti, quamvis omnem modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur: nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improvviso autem Romanis per cuniculos
inter

intermedios emergētibus, prius quàm muri aliqua pars dirueretur, alterā eius vicē muniebant. Profsus autē neq; manibus neq; machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerāt. Deniq; tanto exercitu circumsidente, per quinq; menses obsidium tolerauerunt : donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes : ausi murum transgredi, ciuitatē irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebātur, et infuso exercitu plurimarbiq; mors erat : Romanus quidem propter obsidionis moras iratus : Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Maclabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam cōfugissent : nec vlla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex vbique mittens rogaret vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit : sed veluti furentes, omnem persequabantur atatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; priorem neq; praesentem fortunā cogitās, domo deicēdit, & ad pedes Sosij prostermitur, Ille autem nihil eum tanta mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit : neque tamen etiam custodia liberum dimisit vt feminam. Itaque ille quidem vinculus asseruabatur. Herodes autē cū iam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia compefceret providebat.

Visendi

Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minus, alios precibus, nonnullos armis etiã refrenabat: acerbiorẽ, quam si victus fuisset, existimans sibi fore victoriã, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset, mox autem etiã rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuiũ cade, totius orbis terræ imperium: vile pretium indicaret. Illo autẽ iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis pradandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedẽ singulis distributurũ se asseuerauit. Atq; ita redemptis patria reliquijs, promissa cõpleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumq; Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hac Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonia vinctum Antigonom ducens: & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsq; ad vltimũ diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine Antiq. lã. ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quod 15. cap. I. magis beneuolos sibi faceret, honorificẽ tractabat Antigonianos autem neci tradebat: & quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet. Antonio eiusque comitibus misit: non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam
 f r enna

enim Antonius Cleopatra amore corruptus, in
omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi
tanta cogitationem suam seuitia persecuta est,
ut neq; propinquus sanguine superesset, cadis
rabiem contulit in extraneos: Syrorumq; optima
res apud Antonium criminando suadebat eos in-
terfici, ut eo modo cuiusq; possessiones dominio suo
facilius quæreretur. Postea verò quam in Iudeos
atq; Arabes vsq; extendit auaritiam, ut reges
eorum Herodes & Malichus interirent, occultè
maliebatur. Cui cum verbotenus annuisset An-
tonius, occidere quidem bonos viros tantosq; re-
ges iniustum esse duxit: verum inter amicos ul-
tra non habuit: sed multa terra ex eorum præ-
cisa finibus, & quod erat in Hierichunte palme-
tum in quo balsamū gignitur, & ciuitates præ-
ter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumem
Eleutherū ipsi dedit, Quorum potita dominio, ad
Euphratē vsq; Parthus bellū inferentē profecuta
Antoniam, per Apamiam & Damascum in Iu-
deam venit. Atq; hic herodes, licet magnis mu-
neribus infensum eius animū mitigasset, tamen
ducentis talentis annuis abscissas regno suo pos-
sessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnibus
obsequijs placans, pelusiū vsq; deducit. Nec mul-
tum interea tempus & Antonius ex Parthis ade-
rat, captiuumq; Artabaxem Tigranus filium do-
no Cleopatra ducebat. Nam cū pecunijs omniq;
præda, Parthus illi statim condonatus est.

De

De insidijs Cleopatraz in Herodē, & Herodis praelio cōtra Arabes, & ingēti terraz motu. C. XIII.

Concitato autē bello Actiaco, Herodes qui- Antiq. li.
 dem cum Antonio proficisci paratus erat, 15. cap. 5
 & alijs per Iudeā turbis liberatus, & Hyrcanio patitur, quem vicū Antigoni soror tenebat: veruntamē à Cleopatra callidē ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellū in Arabas ut Herodi committeret, persuadet Antonio: quos si vicisset, Arabia: sin autē victus esset, Iudea domina constitueretur: alterumq; potentissimū per alterū pessundaret. Sed hoc eius consiliū Herodi feliciter cessit: nam primū in Syros hostes ducens, magnū quem conflauerat equitatē, circa Diospolim in eos mittit, & quāvis fortiter resistentes, superavit. Qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syria cæles Casathā congregati, expectabāt Iudeos: ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellū consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi præcipiebat. Non tamen es paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetuit, & prima coitione in fugam verfos urgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Casathensibus ab Athenione immixtis, qui ex Cleopatra ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanq; horum incursum recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctūq; agminibus

nibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cade prostratis. Qui verò ex pralio seruati sunt, in vicū Ormixam consugiuunt: vbi etiā castra eorū cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderas cum auxilijs, serius quā vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, praepositorū militib. cōtumacia, quòd iussis obedire voluerunt: nō enim repentino cōmisso pralio vllum Athenio infidiandi tēpus habuisset: rursus tamen vultus est Arabas, assiduus fines eorū incursionibus infestās: quodq; semel victus est, saepe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello seruente: namq; vni initio terra mota infinita quidem pecorum, triginta verà hominum milia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniam sub

Antiq. l. 15. cap. 6. diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciam famā sustulit, tristibus nuntijs grauius semper aliquid affingens. Vnde velut omni subnorsā Iudaea, terra obtinenda spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis primo interfectis, qui ad se venerant à Iudeis. Herodes autē aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine quā assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hac dicens: Rationem habere non videtur, cur vos praesens formido perculerit: nam

diuina

diuina quidē indignationis plagas mœrori vobis
 esse non miror. Ignauum autē est perpeti idem.
 etiam cū incurſus hominū repellendi ſunt. Ego
 enim tantam abeſt vt hoſtes poſt terramotum
 perciſeſcā, quōd magis putauerim Deum hanc
 illis iſcebram immiſſiſſe, vt pœnas redderent: nō
 enim tantū manu armisq; freti, quantum noſtris
 calamitatibus, veniunt. Fallax autem ſpes eſt,
 quæ non ſuis viribus nititur, ſed alienis aduerſis.
 Neq; verō vel ſecundæ res vel cōtraria, apud ho-
 mines certa ſunt: ſed in vtramq; partem videas
 fortunā nutare viciffim, & exempla vobis pro-
 pria demonſtrabunt. Nempe praliō ſuperiore vi-
 ctos, poſt ab hoſtibus victi ſumus: & nunc er-
 go, quantum æſtimare licet, illi capientur, victo-
 res ſe fore credentes. Nimis enim conſidens incau-
 tus eſt: metus autem prouidentiam docet. Itaque
 mihi quidem hoc ipſum quod timetis, fiduciam
 ſuggerit. Nam cū ferociōres quā opus erat
 fuiſti, & præter voluntatē meā in hoſtes egreſſi
 eſti, Athenion inſidiandi tēpus inuenit: nūc au-
 tem veſtra cunctatio, & minus alacer animus,
 vt videtur, certā mihi victoriam ſpōdet. Cōuenit
 tamen ante praliū ſic eſſe affectos, in ipſo autem
 opere virtutem exerere: conſceleratiq; hoſtibus
 planum facere, quod neq; humanum aliquod ma-
 lum, neque ira cæleſtis vniquam deprimit forti-
 tudinem Iudaorum, donec ſpiritum vita du-
 cant, vel eorum quiſquam in bonis ſuis Arabas

dominari patietur, quos aliquoties penè capti-
 unt: abduxit. Nihil autè vos terreat rerù anima
 caren-~~ti~~ metus: neq; arbitrèmini, terra concus-
 sionè, alicuius futura cladi esse portentum. Na-
 turalia nanq; sunt elementorù quoq; vitia: nul-
 lumq; damnù inferunt, nisi quod ex ipsis euene-
 rit. Nā pestilentia quidè, vel famis, vel terramo-
 tus signù aliquod tardate malo fortasse præcef-
 serit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine
 finit~~ur~~. Caterù quid nobis ampliusquàm terra
 concussio, bellù nocere poterit etiam victis? Imò
 enim vero maximù imminētis excidiū monstrù,
 sponte sua, neque alienis manibus inimicis acci-
 dit, qui legatos nostros præter omniū hominum
 leges crudeliter mactauerunt, talesq; Deo pro-
 belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effu-
 gient maximù eius lumē inusitātq; dexterā, sed
 continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu,
 in vindictā violati fœderis animos excitemus.
 Pergite quisq; non pro coniugibus neq; pro libe-
 ris aut pro patria periculus pugnaturi, sed lega-
 torù cadis ultor. Illi melius quàm nos qui vinimus
 exercitum regēt: vobisq; mihi obediētibus, peri-
 culabor ipse pro ceteris. Pro certo enim sciatis,
 fortitudinē vestrā sustineri nō posse, nisi teme-
 ritate ladatur. His adhortatus milites, ubi eos
 alacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum
 exercitu Iordanē flumiū trāgressus est. Castris
 aut Phyladelphia positis, haud procul ab hosti-
 bus,

bus, quasi de interiacente castello contenderet, pugna eminus irritabat, quamprimum cupiens congregari: & hostes pramiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regum facile repulerunt, collemque tenuerunt: ipse vero quotidie producto ad praelium milite, instructaque acie, Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quadam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixti que cum equitibus pedites egrediantur: etsi multitudine superiores, Iudei tamen alacritate impares, quamvis audaciosos eos faceret victoria desperatio: & quandiu quidem resisterunt, non magna eorum cades facta est: ubi vero terga nudauerunt, multi à Iudeis multi vero à semetipsis conculcati perierunt. Denique milia v. in fuga ceciderunt, ceteraque multitudo intra vallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes: & licet armis propè adesset excidium, tantum aqua penuria vehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardescere sui, cateruatim exeuntes, ultro se Iudeis tradebant, adeo ut quinque diebus quatuor milia viderentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus

Herodas, iterum septem milia circiter sternit: et tam magna plaga vultus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum. CAP. XV.

Antiq. li.
15. cap. 7

MOx autem illū excepit de sueta rerū solitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Caesaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quā ipse patiebatur. Nec enim Caesar victum iudicabat Antonium donec Herodes cū eo superesset. Itaq; rex periculis decrevit occurrere: Rhodumq; trāsmisus, ubi Caesar eo tēpore morabatur, adiit eum sine diadema, veste quidem cultuq; privato, sed factū regio, neq; dissimulata veritate corā eo hac dixit: Ego quidem, Caesar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regē Antonio. Neq; dissimulauerim, quod omnimodo armis quoq; me grauem experius esses, nisi Arabes prohibuissent. Verūtamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritū deferui. Nam cū auxiliū minus comodarem, optimū ei consiliū dedi, vnā esse dicens Cleopatra mortē aduersorū correctionē: quā si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionē, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatra amores, & Deus qui tibi victoriā donaret, obstruxit. Vnā

ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni spem salutis de virtute praesumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad haec Caesar: Imo verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autē, ut etiā felicioribus fidus perman eas: siquidem ego praeclarissimā spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectē tamē fecit Antonius, qui magis Cleopatra, quā tibi paruit: te namq; lucrati sumus propter eius amicitiam. Prior autē ab officijs coepisti, quantum apparet, quē aduersus eorū gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius praescribit. Quare interim tibi decreto firmitatē regni praesto. Experiar autē ipse quoq; bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regē ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposui, & indulgentiam decreto cōsignat: in quo multa magnificē in eius laudem cōmemorauit. Ille autē prius cum muneribus delinictum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Caesaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantē. Postea verò ad vEgyptū euntē per Syriam Caesarē, Herodes cūcūlus accepit regni diuitijs, tumq; primū cum

ff 5 eo

eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo
 vectus est, cœnamq; illi cum omnibus amicis ex-
 hibuit, atque insuper exercitus eius epulis cum-
 ecta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca
 proficijcentibus ad Pelusium, atq; inde redeun-
 tibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quic-
 quam utensilium, quod desideraret exercitus.
 Pro his denique meritis paruum esse Herodi re-
 gnum, tam Caesar quàm milites existimabant.
 Ideoq; postquā venit in Aegyptū, iam Cleopa-
 tra & Antonio mortuis, non solum cetero eius
 honores auxit, verum etiam regno partē finium
 addidit quā Cleopatra dēpserat. Et praterea
 Gadara, Hippon, Samariam: maritimarūque
 insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, &
 Ioppen, & Pyrgū Stratonis: & ad hæc satellites
 quadringentos Gallos ei donauit, quos antea
 Cleopatra stipatores habebat: nulla autē res ma-
 gis liberalitatē Caesaris incitabat, quàm magnus
 animus accipientis. Post primā verò Actiada,
 etiā regionē quæ Trachon vocatur, eius ditioni
 subdidit eiq; continentem Batanaā, itemq; Au-
 ranitim, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui do-
 mus Iysania cōductor erat, nō cessauit unquā
 ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Da-
 mascenis immittere. Illi autē ad Varum tūc re-
 fectorem Syria confugerūt, eumq; deprecati sunt,
 quo suas miseras Casari declararet. Caesar au-
 tem hijs cognitis ei rescripserat ut latrocinium
 penitus

penitus curaret extinguere. Varns autem milite aggressus loca sua pecta, expurgavit latronibus terram, ipsamq; spenodoro abstulit: quā Caesar, ne latronum denuo cōtra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; praterea totius Syria procuratorem constituit. Et decimo anno reversus iterū in provinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare praecepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quae inter Trachonē & Galileam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cesare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa vero post Casarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam providentia partem obsequio pietatis impendit.

De vrbibus & aedificijs instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua usus est erga exteras gentes, eiusque felicitate. CAP. XVI.

Itaq; anno regni sui quintodecimo, & tem- Antiq. li.
 Iplum instauravit, & duplum, terra spatium 15. ca. 12.
 quam fuerat circa templū, muro amplexus est, 13. 14
 ingenti sumptu, & magnificētia singulari.
 Argumento erant in ambitu fani magna porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidē à fundamentis erexit. Hoc autē nulla re minus, quam regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quia etiam domo sibi regia in superiori parte

parte ciuitatis extructa, duas ades in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne tēplum quidem vsquā conferri posset, adificauit: easq; amicorum vocabulis vnam Casaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiā ciuitates studium liberalitatis extendit. nā in Samaritica regione oppidū muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatū, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terraq; fecundissima his attributa: vbi templum quoq; maximū inter adificia, & circū id arcem trium & semis stadiorū Casari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus precipua legum beneficia praestitit. Ob hac alterius terrae adiectione donatus à Casare, aliud ei templum circa Iordanis fontē cādido marmore posuit, qui locus appellatur Paniū. Vbi montis quidam vertex in praelsum editus, propter subiecti lateris valem specus aperit vmbrosus, quā profunda altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttae receptaculū concauatur, vt stagnāti aquae copia demittentibus aliquid, donec terrā inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autē ē spelunca radicibus oriūtur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principiū. Sed veri fidē in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichuntā, inter castellū Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quae comodiorem vsūm
 prae

præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quæ honore Caesaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos tēplis repleuit, in prouinciā quoq; honores eius effudit, & in multis ciuitatibus tēpla quæ Casaria vocantur, cōstituit. Cū autē inter maritimas ciuitates vidisset vnā vetustate iam fessā, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentia sua capacem, totā eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè imatā sibi animi magnitudinē demonstrauit. Nam inter Dorā & Ioppen, quarū media cimitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, vt omnes qui ad Aegyptū ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerētur, minas Africi metuentes: cuius etiā mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, vt remeante aëstu gurgitis, per aliquantū spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, et in eius penetralibus aliās nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquā totus ei locus aduersabatur, tamē ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidē structura nequa quàm mari cederet: pulchritudo vero tāta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatū. Metitus enim quātum diximus portui spatium perviginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraq;

pleraq; pedū L. longitudinis, & altitudinis I X.
 & latitudinis X. nonnulla verò etiam maiora fue-
 runt. Expleto autem spatio quod vnda calabat,
 in ducentos pedes mirum dilatauit. Ex quibus
 centū repellendis erant fluctibus ante cōstructi,
 vnde etiam Procymia dicebantur: ceteri autem
 saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt,
 magnis turribus interpositis, quarum maxima
 atque pulcherrima ex nopote Caesaris Drusium
 cognominata est. Crebri autē fornices ad dedu-
 cenda quæ portus haberet: proq; fornicibus &
 circū eos crepido saxeæ, & lata, quæ naues egre-
 dientes exciperet, deambulatio: aditus autē se-
 temtrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci
 placidissimus est Boreas: ad ostium verò colossi-
 tres, verinq; fulti columnis: quarū à lena quidē
 intransibius stantes solida turris sustinet: dextra
 verò duo procera lapides iuncti, & partis aduer-
 sa turris magnitudinē superātes. Domus autem
 portui cōnexa, candido item lapide, pariq; mē-
 sura spatiorū, ciuitatis viæ tendentes in portum.
 Contra ostium verò portus, in colle, Caesaris tē-
 plum magnitudine simul & pulchritudine præ-
 cipuum: in eoq; Caesaris colossus nō minor quàm
 Iouis apud Olympiā, cuius ad exemplar factus
 est, Romano autē par, & Iunoni quæ Argis est.
 Oppidum autē provincia dedicauit, rebusq; ad-
 uectis portum, Casari verò conditoris hono-
 rem, vnde ciuitati nomen Casarea imposuit.

Quia

Quinetiam & cetera opera, forum, theatrum, Antiqu. li.
 amphitheatrum, digna vocabulo collocavit: & 15. ca. 10.
 quinquennialis certamine instituto, nomen ei Ca. 12. & li.
 sarus donavit. Primusq; ipse in centesima nona. 17. cap. 5
 gesima & secunda Olympiade maxima premia
 proposuit: ut non solum victores, sed & proximi
 & tertij successores eorum regalibus divitijs poti
 rentur. Anthedona quoq; renovatam, quam bel
 la subverterant, Agrippium vocavit: nimirumque
 benevolentia, nomen amici etiam porta inscripsit,
 quam ipse in templo edificavit. Sed nec parentes
 suos ita quisquam dilexit. nam & patris monu
 mentum optimo regni campo civitate condidit,
 fluminum arborumq; ditissimam, eamq; Anti
 patridem nuncupavit: & super Hierichunta ca
 stellum natura tutum, & pulchritudine praci
 puum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cy
 prum vocavit, fratriq; Phaselo turrim cognomine
 Phaselidem Hierosolymis edificavit, cuius
 aubitus & in magnitudine liberalitas postea
 declarabitur. Aliamq; civitatem in regione qua
 a Hierichunte in boream tenditur, Phaselum no
 minavit. Cognatis autem & amicis aeterna gloria
 traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castel
 lum contra montem Arabici lateris propugna
 culo permunitum, de suo nomine Herodium vo
 cavit: tumulumq; in mamma formam manifa
 ctum. qui stadiorum sexaginta spatio ab Hieroso
 lyms aberat, simulat. & nominatim, munificentius
 accur

accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit adibus regijs liberalissimè exornatis : ut non solū interna membrorū facies clarior esset, verū etiā fori parietes ac maceria tectaq; largis infusa diuitijs elucerent. Aquā etiam plurimam ingenti sumptu ex longo intervallo induxit, perq; ducētos gradus marmoris candidissimī fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliā circa redices eius regiā, ac diuersoria, quae & sarcinas & amicos recipere possent: adificauit: ut pro rerū quidem omnium copia ciuitas esse videretur castelli: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis adificijs, animi sui magnitudinē in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascū & Ptolemaidē, publicas balneas quae gymnasia dicūt: Bibli autē murum, exedras verò & porticus, foraq; & tēpla Beryti ac Tyri: necnō & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aqueductum: apud Ascalona verò Nymphaeae, siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quā magnitudine mirāda cōstituit. Sunt quibus etiā lucos portusq; praestitit. Multa ciuitates ab eo, tanquā regni sociae, agris quoq; donatae sunt. Ad exhibitionem verò thermarum alijs redditus annos ac perpetuos delegauit,

quoniam

quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hac frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodys ad instruendā classē pecunias saepe multisq; in locis praebeuit, incensumq; Pytlum in meliorē formā reparavit sumptibus suis. Quid dicā eius in Lycios aut Samios liberalitatē? perq; omnē Ioniam eorū quae desiderasset quisq; largitiones? Nōne etiam Athenienses & Lacedaemonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamoi, Herodis sunt plena donarijs? Nōne Antiochensium Syria plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixa, stravit polito marmore: declinandiq; imbribus, quā longa esset porticibus ornavit? Sed hac quidē propria quis dixerit illorū, quibus ea detulit populorum. Quod autē Elidensibus praestitit, nō solū Achaiae cōmune, sed etiam totius orbis terra munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cū hoc deficere sumptuum videret inopia, quodq; solum ex veteri Gracia restabat collabi, nō solum agonothea ipse factus est, eo lustro, quod cū Romā navigaret, offendit: sed etiā perpetuos pecuniarū redditus instituit, ut nunquā eius memoria agonothea munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorū siue tributorū remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliaq; circa Ciliciam municipia leuavit annui pensionibus: licet multū eius animi magnitudinem

timor fregerit, ne quam pateretur inuidiā: *vebat*
maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplio-
ribus afficeret ciuitates, quam qui eas haberent.
Quin & corpore vsus est, quod animo conueni-
ret: cumq; summus venator esset, in hoc tamen
ipso, equitadi peritia quæ cuperet assequebatur.
Deniq; vno die quondā quadraginta feras sub-
egit. Est autē aprorum altrix illa regio: sed ma-
gis ceruus & onagris frequentatur. Bellator au-
tē erat, qui sustineri nō posset: itaq; multos etiā
in exercitatione terrebat: quibus & torquendo
iaculo directissimus, & sagittarum librator vi-
debatur egregius. Præter animi autē corporisq;
virtutem, fortuna quoq; secunda vsus est: raro
anim. cōtra votum eius belli cessit euentus: & si
quādo id accidit, non ipsius culpa, sed aut prodi-
tione quorundā, aut temeritate militū factū est.

De dissidio Herodis cum filiis Alexandro &
 Aristobulo. CAP. XVII.

Antiq. li. 15. c. 3. 8. 9. & lib. 16. ca. 13. **A**T verò publicā ei felicitatē *maiores inui-*
dere domestici, & aduersi casus ex mu-
liere cæperunt: quā maximè diligebat. Nā quia
regis meruit potestatē, repudiata quā prius ac-
ceperat vxorē ex Hierosolymis genus ducētē,
quæ Doris vocabatur, Mariammē sibi cōiunxit,
Alexādrī filiā Aristobuli filij: unde domus eius
in discordiam venit, & antea quidem maximè
verò postquam Roma regressus est. Nam primū
Antipatrum ex Doride filium, eorū causa quos ē
Mariamma

Mariamme suscepit, expulit ciuitate: solis festi diebus eò cōmeandi facultate cōcessa. Deinde animum coniugis Hyrcanū, ex Parthis ad se reuersum, propter insidiarū suspiciōe peremit: quē captū quidē, occupata Syria, Barxapharnes abduxerat: miserati vrò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratē colebant. Et si monitis eorū paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verū mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium: hoc enim fretus, multoq; amplius patriam desiderans, venit Herodem autē commouit, non quòd regnū affectaret, sed quòd ipsi iure deberetur. Quinq; autē filiorum quos ex Mariamme suscepit, dua femina, ceteri mares erant: horūq; minimo Roma in studijs mortuo, duos maiores natu, et propter matris nobilitatē, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiē producebat. Sed enim fortior amor his Mariammes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succēdebat Herodē, vt eorū nihil sentiret quae propter delectā sibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariammes erat od:ū, quantū ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidē ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore vrà fiduciam, in os ei, quae Hyrcano aui suo fecisset obiebat, quaeq; in fratrem Aristobulū egisset. Nec enim vel huic, quanquā puer erat, parcebat: quē pontificē in decimo septimo etatis anno creatū, post honorem statim occidit. Atque ille quidem

cum sacra veste amictus ad arā accessisset sexto die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctis missus in Hierichūta, ibi sicut mandatū fuerat, lacu submersus à Gallis interijt. Hac igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemq; eius & matrē maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres seniebant: & quo maximē commoueretur Herodes, insinulabat eam adulterij: prater alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hac accusantes, quod in Aegyptū imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierū cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodē, maximē quidem amoris causa xelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatra scitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculū metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quē fidū habebat, & pro affinitate beneuolū, commēdabat vxorem, mādato ei clam, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verūm Iosephus non malignē, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonē aperit. Et illa reuerso Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurāte, quodq; nūquam esses

esset alterius mulieris amore captus : valde, inquit amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret preceperis. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosephum madata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluiisset, in regia spatatur : ibiq; tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspensione d: Iosepho confirmavit. Unde Herodes immoderata zelotypia furēs confestim utrūq; iussit interfici. Deinde penitendo sequebatur insaniam: & postquā iracundia concidit, amor iterū calefcebat. Tanta vis autē cupidinis erat, ut ne mortuam quidē putaret eam, sed præ agritudine tanquam vivam alloqueretur: donec processu tēporis funere cognito, macro-rum magnitudine cum quo superstitem dilexerat aquavit affectū. Materna autē iracundia succedunt filij, & immanitatē sceleris reputantes, nō aliter suspectū patrē, quā si hostis esset, habebant: idq; & antea, quā diu Roma in studiis erant, & multo magis postquā in Iudæā reversi sunt. Siquidem cum atavibus eorū, mentium quoq; roborabatur affectio. Iam verò maturi cōiugio, rursus amita sua Salomes, quæ matrem amborum accusaverat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocæ regis. Unde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collate sunt. Itaque apertius quidam cum rege

colloquebantur, quod ei per utrumq; filiū struerentur insidia: & alter quidē vltices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter vero, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Casarem accusaturus Herodē. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurū aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptum:

Antiq. li. hiq; illum præponere modis omnibus cepit. Qui
16. cap. 4 cū hanc mutationē tolerabilem non putarent, ac priuata matre aditum proficientem viderent, indignationē cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quodam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittere, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertē quoq; iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Casarem missus est, cultuq; regio & ceteris obsequijs præter diadema utebatur. Tempore autem valuit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusq; armorum generibus in fratres usus, blanditijs et calumnijs regi obrepset, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romanum patet

ter abstractū, veneni sibi dati reum apud Casarem postulavit. Ille autem vix deplorandi copiā nactus, & licet apud imperitissimū iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris veretunde suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentie conscientiam eloquentia iuvarctur: erat enim acerrimus in dicendo. Postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lacrymas quidem cunctis excussit: verum Casarem sic affecit, ut eorum accusatōnibus spretis, Herodem statim renocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autē relinqueret regnū cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios videretur, novā tamen erat suspicionibus liberatus queniā argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatorum palam proferre inimicitias non auderet. Cum autē Ciliciam præternavigans Eleusam delatus esset, suscepit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiā referēs, & reintegrata cōcordia causa latus: quippe nihil moratus amicus Roma scripserat, ut in causa dicenda suffragaretur Alexandro: & usq; ad Zephyriū deduxit talenti x x x. donatum. Postea verò quā in Hierosolymam pervenit

Herodes, populo convocato, tribusq; filijs prope
 astantibus causam reddit profectionis: multasq;
 Deo gratias agit, multas etiã Casari, qui domus
 sua perturbationẽ sedasset: Et quod regno maior
 esset, concordia filijs prastitisset, quam ego, in-
 quit, artius copulabo. Nam ille quidẽ me regni
 dominũ Et successorũ iudicem constituit. Ego
 autẽ cum mea commoditate illi gratias refero,
 tresq; filios meos reges designo, huiusq; sententia
 mea sociũ primũ Deum fieri precor, deinde vos.
 Namq; huic ætas, illi nobilitas successione regni
 conciliat, Et quidẽ magnitudo eius etiã pluri-
 bus sufficit. Quos autẽ Casar iunxit, Et pater
 instituit observare: non iniustus eos, neq; dispari-
 bus, sed meritis colẽtes honoribus. Nec enim tam
 ta quis afficiet eũ lætitia, cui præter ætatẽ obse-
 quitur, quantum ei quem dispiciet doloris infliget.
 Quos autẽ singulis coniunctos esse oporteat pro-
 pinquos atq; amicos ego distribuam, Et concor-
 dia sponsores illos constituam: pro certo sciens, se-
 ditionũ contentionũq; causas ex contubernaliũ
 nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones
 tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam
 primates ordinũ exercitus mei, in me solo spem
 habeant in præsentia. Non enim regnũ, sed regni
 bonorẽ filiis meis trado: Et incunctitate quidem
 quasi rectores poterint, pondus autẽ rerum ta-
 met si nolum, meum est. Consideret autem quisq;
 vestrũ ætatẽ meã, vitãq; institutũ, necnõ etiam
 pietatem:

pietatem: nam neq; senex adeo sum, ut de me cito desperetur: neq; voluptatibus assuetus, qua adolescentium quoq; vitam spatium breuiore concludit. Diuinitatem verò ita colimus, ut in longum nos animum progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filijs meis placere maluerit, etià pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quod inuideam ex me genitis honorifice eos haberi veto: sed quia novi hac studia adulescentibus ferocia nutrimenta suggerere. Itaq; si cogitet quis ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse primum, seditiosis vero apud ipsos etià quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filijs meis sentiet. Namq; ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos autem, o boni filij, sacra primum retinentes mentem naturam, cuius affectiones inter feras bestias salua sunt: deinde Casarem, qui nos reduxit in gratiam: meq; tertium, qui ea que iubere liceat rogè: fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia dato regalia: deumq; oro ut conseruet iudicium meum si concordēs eritis. Hac locutus, singulos benignè consalutauit, populumq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisset quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristobulus agre fe-

rebaat confirmatum esse Antipatro meritum. Antipater autē succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamē ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quāto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant: plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximāq; minimis affingebantur, siculi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua veras occasiones haberent: multiq; falsò vulgatis, vni quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisq; aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitia dixisset arcānū. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum qua contra se dicebantur siue ageretur, effecerat. Cū autē causē vniuersa cōmitteret, astutus etiā criminationibus ad Herodē moliebat: fratruq; personā

gerens

gerens alijs delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrū nuntiassent favore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaq; ad insidias referebat, & ut necē patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quā si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantū in dies singulos de affectu adulescentiū detrahebat, tantum adychiebat Antipatro. In eandē verō partem inclinati sunt etiā qui regno parebant: hi volentes alijs pro imperio, sicut Ptolemaus amicorum clarissimus, regi q; fratres, ac tota progenies: omnia namq; in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciē, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim senior erat, multoq; plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quamquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur spes inducebat: non minus tamen precepta regis quenq; ab adulescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini, verum etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Caesar dederat, ut fugitivos suos quauis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant: hiq; propterea capiebantur incaut

incautius. Nullus enim palam incusabatur à patre: sed affectu refrigerante paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodẽ autem modo etiã Pheroram patruũ, & Salomen amitam, contra illos cõmouit Antipater, assidue velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autẽ inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorãs, cunctarumq; se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autẽ à Dario Hytaspis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quaq; propter formã, non propter nobilitatẽ esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodq; res pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sentientem: frequẽter enim humilitatẽ generis obijciebat vxori: quodq; ipse priuatam, reginam verò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matris nuntiauit. Addebat autẽ, quod aliorũ quoq; fratrũ matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; victorũ scribas, scilicet irridẽtes,

tes, quòd literarũ studijs operam darent. His cõ-
 mota Salome, quòd iracundiã cohibere non pos-
 set. Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea
 videbatur contra generũ dicens. Et prater hac
 alia quadam criminatio diuulgata est, qua suc-
 tendit animũ regis. Audiuit enim Alexandrum
 & Aristobulum crebro matrem implorare, ca-
 sumq; eius cũ gemitu atq; imprecationibus con-
 queri: ac sepe illo quadã ex Mariannes vesti-
 mētũ posterioribus diuidente coniugibus, mini-
 tari solitos esse, quòd cito pro regalibus delitijs
 nigris vestibus induerentur. His de causis Hero-
 des licet constantẽ animũ adolescentium formi-
 daret, tamẽ ne si em correptionis abscinderet, ad
 se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: Antiq. li.
 & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi 16. cap. 7
 pater monuit: rogauitq; vt fratres diligerēt, pro-
 missa priorũ peccatorũ venia, si post hac melio-
 res fierent. Illi autẽ criminationũ inuidiã depre-
 cando, sictas eas esse dicebant, purgat: omi;q; sua
 fidẽ rebus ipsis posse cõstare: verũ ipsum quoq;
 debere, omissa facilitate credendi, aditum male-
 dictis obstruere, nunquam enim calumniatores
 defore, dum cui persuadatur extabit. Cũ his
 eũ mature placauissent, vt patrẽ, presenti metu
 reiecto, de futuris merere cœperunt. Etenim co-
 gnouere Salomen filiũ esse infensam, & patrum
 Plurorũ: vterq; autem scui & graues erant:
 sed amplius Plurorũ, qui totius quidem regni
 prater

præter diadema socius esset, proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusq; trans Iordanem terra fractus ipse caperet, à fratre sibi dono data. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Caesaris, idem Herodes impetraverat: regaliq; cōiugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptiū ei collocata. Et post illius mortē, desponderat ei filiarū suarū maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancilla amore captus, refugerat. quāobrem iratus Herodes, filiam nuptiū dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pherora venia data, indignationem remisit. De hoc autē erat vetus opinio, quod etiā riva regina Herodē opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quemvis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset adduceretur ad metū. Itaq; de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pherora amicos venit, quorū nulla quidē fuit de maleficijs aperta cōfessio, sed quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: luvis autem consilij & fugæ consciū esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. Sed nec Salome criminatione libera manserat: nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs constituisset,

quem

quem inimicissimum Herodes habebat. Cōiuncta autem & in hoc, & in omnibus qua Pheroras detulerat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant Eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus nemine id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitiū eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexāder cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hac sunt iudicata, vi tormentorū coacti, & stuprū statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexāder, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorās, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenē putarēt: verū se colū oportere, qui etiā inuito eo regni esset futurus successor: neq; multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatosq; faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumq; rectores, itemq; ordinū principes occultò ad eū cōuenire dixerunt. Hac Herodes adeò pertimuit, vt nō auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctūq; submittes, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque regnū eius acerbissimā iniquitate repletum est.

Nam

Nam pro suo quisq; odio vel inimicitijs calumnias finxere, multiq; regis iracundia cadis cupida cōtra aduersarios abutebantur: & mendacio quidē cōfestim fides habebatur: erant autē criminatōnibus ipsis velociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modō accusauerat, & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pōnam. De vita nanq; periculum regis quæstiones breuiore Antiq. li. cōpendio terminabat. Ad hoc autē senitiā pro-
17. cap. 8 cesserat, vt nec eorū quenquam humanius aspiceret, qui accusati nō essent: verū etiā amicis inimicissimū sese praberet. Itaq; multis etiā regno interdixit, & in quos potestātē non habebat, in eos ductis asperis sauebat. Accessit malis Antipater collectaq; propinquorum cæterua, nullū criminatōnis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regē cōmentisq; delatorum timor inuasit, vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum. Deniq; subito & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem tacite moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. Alij verō quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cū fratre Aristobulo cogitasse dixerūt: tēp. q; obseruare, vt illo dum veniretur occiso, Romā profugerēt. His tamen si verisimilia nō erant, sed necessitate cruciatus ex tēpore finget ātur, libētī tamen animo rex credebatur, pro cōsolatione accipies vinculi filij, ne id fecisse

cisse videretur iniuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum putavit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libri, fatetur insidias, earumq; se plurimos socios habere perscribit: ante omnes autem Pherorē & Salomen. Hanc enim etiā stupro sibi quondā esse mixtā, cum vim noctu adhiuisset inuito. Iamq; libri in manibus erant Herodis: multa & grauiā de optimatibus clamantes, cū maturē in Iudeam Archelaus venit, metuēs genero simul ac filia, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo con- Antiq. l. 16. c. 8. y
gressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiā meam bono marito nouo? nā etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autē patientiam tuam, cuius periculū agitur, quod adhuc vixit Alexander: ego nāq; ita ex Cappadocia properans veniebā, ut qui & illū reperirē olim dedisse supplicium, & de filia quæstionē tecū haberem, quā tui tuāq; dignitatis contēplatione illi desponderā. At nunc de utroq; nobis consulendū est: licet nimis pater sis, & ad puniendū insidiatorem filiū minus fortis. Permutemus dexterās, & alter alterius iracundia vicarij succedamus. Talibus increpans, quāuis pertinacē fallit Herodem. Itaq; illa quos
h H Alex

Alexander perscripserat libros, legendos ei prae-
bet, singulisq; capitulis insistent, cū eo delibera-
bat. Vnde occasionem sui consilij nactus Arche-
laus, paulatim causam in eos qui scriptis conti-
nebatur, & in Pherorā contulit. Cū autē sibi
credere regē videret, considerandū est, inquit, ne
forte adolescentulus tot nequissimorū insidijs cir-
cūueniatur, non tu ab adolescentulo, nec enim
apparere causam, cur in tantū ruerit scelus, qui
& nunc regno potiretur, & successionē regni
speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis
autores, qui ad deteriorē partem lubricū atatis
impellerent. Ab eiusinodi vāq; hominibus non so-
lum adolescentulos falli, verū etiā senes: domosq;
clarissimas totaq; regna solere subuerti, Consen-
tiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remitte-
bat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur:
namq; hic erat librorū quatuor argumentū. Qui
ubi propensorem esse regis animū sensit, & in
omnibus apud eum amicitia Archelai praeuale-
re quā honeste nō posset, ex impudentia salutem
quaesivit: relictoq; Alexandro, confugit ad Arche-
laum. & ille negat se videre, quo pacto eximat
tot criminibus inuolutū, quibus manifestē con-
vinceretur regem insidijs voluisse decipere, o-
mniumq; malorū praesentium adolescenti causa
fuisse: nisi malit omisis artibus callidis, & ne-
gādi pertinacia, de quibus insimularetur, omnia
cōsiteri, & a fratre, praesertim cui dilectus esset,
veniam

veniam petere: namq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem lat. rñ. Paruit Archelao. Pheroras, atq; vēst. cum lacrymis ut quā miserabilis appareret, in struētus, ad pedes Herodis accessit: rñamq; m. ruit postulans: & se quidē scelertum esse fatebatur, namq; omnia qua sibi obijceventur fecisse. Horum autē causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaq; postquā stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiā mitigabat, proprijs vsus exemplis: etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpeffum, naturale ius dicebat anteposuisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semp. r aliqua partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere leniter verò curari. Multa in hunc modū locutus Archelao, Herodem quidem Pherora placidum reddidit: ipse autē Alexandro tandiu manebat iratus, filiamq; ab eo distra. tam secum abductum se aiebat, donec Herodem cūpulit vltro pro adulescentulo deprecari, ut iterū ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam prater Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneat. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium d. remisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoq; ab adulescente diligeretur: quæ s. remane-

ret, peccator: si foret obliuio: si uero discederet, causa de omnibus desperandi: mollis: et namque fieri audacia, si domesticis affectionibus destrahatur: vix tandem cessit, magis: et ipse redijt cum adulescente in gratiam, et patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Casare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vastum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, et reintegrata concordia in epulis et humanitate coniunctus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato, et Eunuchus, et concubina donat Herodes, quae Pannychis vocabatur: itemque amicorum eius quaeque pro merito. Quin et cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam Antiochia usque persecuti sunt. Non multo post quidam in Iudeam venit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratia Alexandro quesitam fecit irritam: verum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecunia corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatus, velut eorum quae aucuparetur illiccebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque laudibus

laudibus, & sermonis calliditate circumuenit, matureq; perspecto eius ingenio, de illis simul & factis quae illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuē Sparta patriae causa, precipuo dignū honore ducebant. Ille autē postquam fragilitatē domus animaduertit, fratrumq; inimicitias, & quemadmodū pater in singulos esset animatus, Antipatri quidē hospitio praeuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrū, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepserat. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobulo commendatus est. Pertentatis autē personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primū sit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quū fratrum sit maximus, spei suae negligat insidiatōres: Alexandrum verò, quod regina creatus, & regia vir coniugis, filiū priuata mulieris pateretur regno succedere, praesertim quum haberet magnam occasionē Archelaum: quae quidē adulescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Unde nec Alexander quicquā metuens, & de Antipatro quae se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirū faceret Herodes, si cū matre illorū interemit, ipsis quoq; regnum eius auferret. quorum causa Euryles & miserari eos & condolere simulās, etiā Aristobulū ad ea dicenda fellexit: atq; ita

querelis in patrem utroq; deuincto, referens ad Antipatrū secreta discedit: afflicto quoq; insidiarum mendacio, quos ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladijs in eū irruere. Ob hac autē multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrē: & ad extremum uetus Alexandri & Aristobuli redepta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, vitam ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrū exacuisse in eum gladiū, & confirmasse dexterā: verū sceleri tanto fuisse impediēto, quod societate facinoris assimulasset. Alexandrū enim dicere, nō bene secū Herodē actum putare, quod regnum obtinuisset alienū, & post matris eorū necē principatū eius dilacerasset, nisi etiā degenerē cooptaret heredem, autumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani mænes & Mariamm's ultū ire. Nec enim dicere successionē regni ab huiusmodi patre sine cade suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calūnia liceret. Nā si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se cōtumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexāder, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoq; offendere, si taceat: si verò laudet, caullationē appellari: & prorsus immitē sibi patrem inueniri, soli q; Antipatro indulgentem: ob
qua

quæ vel emori non recusare, nisi ex voto insidia
 successissent: si eum occidisset, primū salutis oc-
 casionē fore Archelaum socerum suum, ad quem
 facile possit effugere: deinde Casarem, qui nunc
 usque ignoraret mores Herodis: nec enim sic ci
 adstaturū ut antea, patris presentiam formidā-
 do: nec de suis tantum criminibus locuturum, sed
 primū totius gentis erummas, & quid ad necem
 usq; tributis opprimeret vulgaturum: deinde in
 quibus delicijs, quibusq; actibus parte sanguina
 pecunia cōsumpta sint, & qui vel quales ex illis
 fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ:
 ibi autē lamentaturū & aui & matris necem,
 omniaq; scelera regis retracturū: quibus cognitis
 nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in
 Alexandrum falso delatus, Antipatri laudes
 prosequabatur, illum solum qui patrē diligeret,
 esse cōfirmans, quiq; adhuc insidias retardasset.
 Rex autē nondum præteritæ suspitionis dolore
 compresso, intolerabilis iracundiæ feritate pertur-
 batur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater,
 alios accusatores fratribus subornauit, qui eos
 dicerent cū Iucundo & Tyrannio clam colloqui
 solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc
 verò propter quasdam offensiones ordinibus
 moti. Hac denique indignatione succensus, com-
 pēssim eos tormentis Herodes subdidit. Illi au-
 tem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire
 confessi sunt. Sed oblata est quedam relictæ, ad

praefectum caſtelli Alexandrij ab Alexandri
ſcripta epiſtola , deprecante ut cum Ariſtobu-
lo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem in-
terfeciffent: tamq; armis quam alijs ſubſidijs eo
uti permetteret. Hanc Alexander Diophantus
commentũ eſſe dicebat , qui regis erat notarius,
homo audaciſſimus & cuiuslibet manus litera
imitari percallidus. Itaq; multis ſepe falſo con-
ſcriptus, ob hoc poſtremo occiſus eſt. Torto autem
caſtelli praefecto, nec eius indicio quicquam He-
rodes eorũ qua delata erant verum eſſe cognovit.
Sed quoniam nullum documentum validum pro-
ferretur, filios tamen aſſervari praecepit. Eury-
clem verò domus ſuae peſtem , ac totius ſcleris
fabricatorẽ, bene de ſe meritum datoremq; ſalu-
tis appellans, talentis L. donavit. Ille autem prius
quam certa fama nuntiaret, ad Archelaum pro-
perat: auſusq; dicere, quòd Herodem reconciliaſ-
ſet Alexandro , ab illo quoque pecunias capit:
deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia fa-
cinora male quaſitis abuſus eſt. Poſtremo apud
Caſarẽ accuſatus, quòd diſſentionibus repleuiſ-
ſet Achaiam , & ciuitates ſpoliaret, in exilium
mittitur : atq; hoc eum modo poena Alexandri
& Ariſtobuli perſecuta ſunt. Hoc loco dignum
eſt Cum Euaratum huic Spartiata conferre.
Namq; is cum amiciſſimus eſſet Alexandro, eo-
demq; tempore quo Eurycles ibidem erat adue-
niſſet , percõtanti regi ſuper his qua ille inſimu-
laret.

laret, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. Nec tamē id quidquā miseris profuit Antiq. li. apud Herodem, solis maledictis aures paratissi. 16. ca. 12. mas aperientem: eumq; gratiosissimū sibi iudicantē, qui se cum eadem crederet, iisdemq; mone-
retur. Incitabas præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculus inuolueret, quam & socrum habebat & amitā, monitū miserat, ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decrevisset occidere, iterū insinuatam, quorū ante fuerat accusata: quod Syllæ Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occulte illi secreta regis nuntiaret. Et hoc fuit extremū quo tanquam tempestate oppressi adulescētes, nō secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus cōtendit ad regē, eiq; monita Aristobuli prodit: atq; ille ulterius durare non passus, utrumq; filiam vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volunnum militiæ magistrū, & ex amicis suis Olympū descripta ferētes iudicia, profici sci iussit ad Casarē: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt, vehemēter quidē Casar ob adulescētes indoluit, verū potest atē in filios à patre auferendā non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamē facturū dicens, si in cōmuni cōfessio propinquorum suorū provinciaeq; rectorū de insidijs quæreretur: eoq; si delato crimini reperiret astrictos, occideret: si verò su-

gam tantum esse mediatos, mediocri supplicio
Antiq. li. contentus esset. Paret scriptis Herodes, cumque
16. ca. 13 Berytum quod Caesar iusserat, peruenisset, cogit
iudicium. Praefederunt autem rectores, quibus à
Caesare scriptum fuerat. Saturninus & Pedanius
legati, & cum his Volumnus procurator, itemque
propinqui regis & amici, necnon & Salone &
Pheroras, & post hos optimates Syria, praeter
Archelaum regem: namque hunc Herodes, quod
Alexandri pater esset, suspectum habebat. Sed fi-
lios quidem satim prouido consilio in iudicium non
produxit: sciebat enim quod si tantum visi fui-
sent, omni modo ad misericordiam cunctos im-
pellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti es-
sent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igi-
tur illi quidem custodiebantur in Platane, vico
Sidoniorum. Exorsus autem reo, veluti cum pra-
esentibus ageret, commouebatur: & insidias qui-
dem timide obiciebat: nam probationibus defi-
ciebat: maledicta verò & probra & iniurias,
& peccata plurima in se admissa prosequen-
tur: eaque morte grauiora esse confessoribus de-
monstrabat. Postremo cum nemo contradiceret,
semetipsum argui miserabiliter questus, acer-
bamque victoriam vincere, singulos sententiam
proferre rogat in filios: & primus Saturninus
condemnandos esse adulescentulos, sed non morte
promittauit. Nec enim fas esse cum tres ipse
astantes habeat filios, mortem aliorum decernere.

Idem

Idem etiam duobus legatis visum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiã primus Volumnius dixit, cunctiq; post eũ Herodis emulatione, vel odio: neque indignatione quiscquam necandos esse adulescẽtes indicavit. Tum autẽ universa Iudaea & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finẽ: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidiũ usq; processuram. Ille tamẽ filios Tyrum traxit, atq; inde naui Casaream deneçtos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regi miles, Tyro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetũ atq; amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatã esse iusticiam, veritatem perũssẽ, naturã esse confusam, vitamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dælasset. Deinde ipsum etiam regẽ ausus adire mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicißimus, qui contra charissimos nequißimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hos eos agere, ut iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capti facile regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoq; militibus odiosus sit, propter cadẽ omnium fratrum. Nullus enim est, qui nõ adulescẽtũ misereatur,

prim

principum autē plurimū etiam palam graui-
Antiq. li. ferunt. Hac dicens, simul eos quibus res indigna
1662. 13 videretur nominabat. Rex autē statim illos &
ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum
alius quidam regius tonsor, nomine Tryphon,
nescio qua exagitatus infania, semetipsum in-
dicans profilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, isle
persuasit, vt occasione contendendi nonacula te oc-
ciderem: magnaq; inde Alexandram daturum
munera pollicebatur. His auditis, Herodes &
Tironē eiusq; filium, & tonsorē subdidit qua-
sioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autem am-
plius nihil diceret, Tironē vehementius torqueri
iussit: tumq; filius eius, patri miseratione com-
motus, cuncta se regi, si eum sibi cōdonasset, in-
dicaturum promisit. Ea; relaxato, ipsius occi-
dendi patrem suum habuisse voluntatem dixit,
impulsum ab Alexandro. Hoc autē quibusdam
fēctum ab adolescente videbatur, quō tormentis
eriperet patrem, nonnulli verū esse affirmabāt.
Herodes tamen & militum principibus & Ti-
rone pro cōciene accusatis in eos armauit popu-
lum, vt ibidē cum tonsore lignorū & lapidum
ictibus interirēt. Filios verò in Sebasten missos,
qua non lōgo à Casarea intervallo distaret, præ-
focari iubet: ea; re maturē perfectā, in castel-
lum Alexandrium mortuos asportari, cum A-
lexandro materno auo sepeliendos. Hic finis A-
ristobulo & Alexandro vite fuit.

De cons

De cōspiratiōe, Antipatri cōtra patrē. C. XVIII.

Antipatrū verò, cū iam sine controuersia Antiqui-
 successionem regni speraret, intolerabile
 gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum
 omnes fratribus suis cōseruisse calumnias: nihiloq;
 minus timor eum non mediocri sollicitabat,
 crescente sobole peremptorum. Erant enim Ale-
 xandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Ale-
 xander: itemq; Aristobulo ex Berenico Salo-
 mes filia, Herodes & Agrippa & Aristobu-
 lus, filiaq; Herodias & Mariamme. Sed Glaphy-
 ram quidem Herodes cum dote sua in Cappado-
 ciam dimisit, postquam Alexandrum interfecit:
 Berenicem autē Aristobuli coniugem, amiculo
 Antipatri nuptiū dedit: ut enim Salomen, quam
 infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater,
 istas nuptias excogitauit. Idem verò etiā Phe-
 roram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos
 praterea Caesaris ambiebat, magnas Romā mit-
 tendo pecunias. Saturniniū enim cum alijs omni-
 bus apud Syriā domū expleuerat. Hoc autē ma-
 gis inuisus erat cūctis, quo plura donabat, velut
 opes tātas non munificētia largiretur, sed metu
 cōsumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientiū be-
 neuolētia quicquā profecrit, quibusq; nihil de-
 disset, accerbiores inimicos haberet. In distribu-
 tionibus autē munerum quotidie largior erat,
 cū prater spem videret orbos pueros ab Hero-
 de curari: quantumq; illum peremptorum cadis
 parit

paeniteret, prolis eorum miseratione significari.
Convocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppleffet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quaedam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura comendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui auctus tamen sim providentior, & à quibus post me regatur amicissimos mihi reliqua. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatae. Sororem vero eius meus Herodes accipiet, ex pontifice avo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam divinat, qui me amabit. Præcor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptiis, atque hos pueros placidioribus, quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hac locutus est, fleuit, et puerorum dexteram iunxit, benignissimeque consulationis singulis dimisit consilium. Statim dirigit Antipater, quantoque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum: namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filius præter Archelaum etiam Pheroram tetrachiam adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flebatur, quanto viventium puerorum studio,

studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelerē tenerentur Iudaei. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidē quidem patri surrepere timuit, sciēti acriterq; vigilāti ad suspicandū: palām verò eum suplex adire ausus est, coramq; deponere, ne se honore priuaret, quo dignum esse indicasset, nudumq; regis nomen habere vellet, regnū autē substantiā penes alios esse. Nec enim posse verū obtinere dominatū, si prater auum Archelaū, etiam Pheroras Alexandri filijs socrē esset adiūctus. Instātissimē verò precabatur, quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouē namq; regi uxores erāt, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrū ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaū ex Malthace Samaritide, filiamq; Olympiadem, quā frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodē & Philippū, necnon ex Pallade Phaseliū. Habetat autem filias quoq; alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phedra, & alterā ex Elphide: duasq; uxores sine filijs, con-sobrinā & fratris filiā: & prater has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cū igitur tāta proles copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autē perspecto eius animo, quid de populis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorū quos interfecerat casū reputās rebebāt ne
etiam

etiam hi quandoque criminationum Antipatris premiū fierent. Sed tunc quidē sanicribus dictis eum protelat. Postea verò blanditijs eius adductus, sponsalia reformauit : ac primū ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filiū verò eius iungit filia Pherora. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome nō potuit. Hanc enim quamuis soror esset, atq; hac sepe intercedēte Iulia vxore Caesaris postulasset, Arabi Syllao nubere non passus est: sed inimicissimā sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio desinisset: posteaq; inuitā Alexa cuidā ex amicis suis in matrimoniu dedit, eiusq; filiarū ruā Alexandri Antiq. li. filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Na-
 17. cap. 3 tarū autē Mariammes vna, sororis filiū habebat Antipatrū, altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorū spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iūctis, expectatiōe certa nitēbatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquā erat tolerabilis: nā quia singulorū odium vitare non poterat securitatē sibi ex terrore querebat: cū præterea Pheroras ei veluti iam cōfirmato regi obsecūdaret. Quin & mulierū conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pherora vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias cōtumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiect

obiecta. Itaq; cū illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordia: quodq; nō bono regis coi-
rent, apud ipsum insimulabat. Cogita verò eius delatione mulieres, quodq; Herodes agre tulisset aperto quidē conuentu & familiaritate absli-
nuerunt, contra verò & discordare inter se rege audiēte simulabant: cū his adeo colluderet Anti-
pater, vt palam Pherorā minime dubitaret offen-
dere, occultos autē cœtus & nocturnas comessa-
tiones agebant: earumq; consensionē fecit obser-
uatio firmiorē: cum horum nihil ignoraret Salo-
me, Sed Herodi cuncta muntiaret. Ille autē ardēs Antiqui
iracundia, maximeq; aduersus Pherora coniugē, 17. ca. 14
quod eam præter ceteras accusaret Salome, ad-
uocato cognatorū amicorumq; concilio, & alia
multa mulieri & siliarū cōtumelias crimini de-
dit, quodq; Phariseis mercedē cōtra se præbuis-
set fratremq; sibi hostē reddidisset expugnatum
venenis. Postremò conuersus ad Pherorā, utrū,
ait, se fratrē an vxorē vellet optare? Cumq; ille
se citius vitā dixisset quam coniuge cariturū, in-
certus quid ageret, ad Antipatrū sermonē con-
tulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut
quomvis alio, qui ad eam pertineret, inquam collo-
queretur edixit. Verū ille palam præcepta cu-
stodiens, in occulto cū his pernoctabat: metuesq;
obseruationē Salomes, per amicos in Italia de-
gentes, vt Romā proficisceretur, effecit iporā
i l perlatū

perlati literis: ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Casarem mitti oportere perscriberet. Igitur Herodes nihil moratus, cum misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; unâ ei portandâ dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia protreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Caesaris præcepto, navigavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leuè autem cum Aræta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Spemum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato procuratore Caesaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo attendit: ac per eum quæ Caesar insserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Casarē Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, sectatorū Syllæi proditor factus est: regi q; indicavit, quod Syllæus Corinthiis eum satellitem pecuniâ corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neque rex id facere dubitavit: quoniam Corinthiis iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripit, sed etiam

duos

duos alios Arabas iussit apud eum repletos, unū Syllai amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quaestioni, magna pecunia Corinthio et Herodem occideret, per suasse confessi sunt: atque etiam a Saturnio Syria rectore interrogati, Romanam transmissi sunt.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

CAP. XIX.

AT Herodes Pherora vehementius imminabat, ut repudiaret uxore: neq; quomodo mulierē placetere inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiā fratrem cum ea supra modū indignatus eiecit. Pheroras autem aquo animo accepta iniuria, in terrarchiā suam recessit, iuratus unū sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq; nec agrotum quamvis saepe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mādatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem prater spem conualuit. Postquā autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodi patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimē curatum voluit: sed morbum superare non quivit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsq; ad ultimum vitae diem duxisset Herodes, tamen quod illum quoq; veneno peremisset, fama vulgatu est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cuncta genti denuntiavit.

clarissimūq; funus sepultura dignatus est. Vixit
 quidē interfectō Alexandri & Aristobuli, hūc
 exitū vitā sortitus est. Transiit autē in Anti-
 patrum autōrē pēna sceleris, ex interitū Phero-
 ra nacta principii. Quidā enim ex eius libertis,
 Antiq. li. cum regē tristes adīssent fratrē ipsius Pherorā
 17. cap. s. veneno interceptum esse dicebant. Nam quendā
 ei cibum obtulisse coniugē suam, non eo quo sole-
 bat modo conditū: eoq; sumpto illum morbo pro-
 titus esse correptū. Venisse autē ante biduū, ma-
 tris ac sororis eius accitū quandam veneficā mu-
 lierculam ex Arabia, vt venenum Pherora con-
 ficeret amatoriū: & pro amatorio dedisse mor-
 tiferū Syllai cōsilio: nanq; illi notam fuisse. Per-
 cussus igitur plurimū suspicionibus rex, ancillas
 & nonnullas libertinas quāstioni subiecit. Ibiq;
 tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus
 cali terrāq; rector, in matrem Antipatri, qua
 horū nobis malorū causa est, vindicet. Hoc rex
 initium nactus, persequēbatur vltērius indagīnē
 veritatis. Mulier verō & matris Antipatri fa-
 miliaritatē cum Pherora eiusq; mulieribus, &
 occultos eorum conuentus aperuit: quodq; Phe-
 roras & Antipater redeuntes à rege, tota cum
 illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus ex-
 clusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hac
 indicauit. Cū autē ancilla separatim singula
 torquerentur, patuit omnium dicta congruere,
 qua de causa Romā quidem Antipater ex com-
 posito,

posito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam saepe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coninges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamma eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sape autem dixisse matri Antipatrum conquerentè, quòd cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos inuenesceret, seq; fortasse prius quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autè istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare praterea hydrae capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui nò eorū quenquam post mortē suam regni successorē, sed Mariammes filium scripisset heredem. Qua quidē in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur: se nanq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquā filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi vt cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos ladebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se diuino modo viuos relinqueret. Verum hoc nequaquā fieri posse, vt tam pestiferam bestia

quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Deniq; nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autè aperte, si virorū spiritum manūq; habeamus. Hac in tormentis ancilla prodiderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quē illi donauerat, spoliata, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocentium pratermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samariam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, et ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Aegypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pherora tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicionem careret: Pheroram verò venenum uxoris suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat asferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se precipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta praeueniret. Sed Dei providentia, sicut apparet,

quæ ab Antipatro poenæ repeteret, non in caput,
 sed in diuersam delatâ partem, periculum mor-
 tis euasit. Portatâq; ad regem, ubi resipiscere po-
 tuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrè
 se precipitasset interrogata, adiurâte rege, quod
 vera dicenti remitteret omne supplicium: sin fal-
 sa promere maluisset, corpus eius tormentis ab-
 sumeret, neq; sepultura quicquam relinqueret:
 paulissè et tacuit, deinde: Quid, inquit, secreta cu-
 stodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos
 omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum
 Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest.
 Cum Pherora morituro lacrymans assiderem,
 tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit,
 coniunx de fratris erga me animo sum deceptus.
 Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & ne-
 care cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis nec-
 dum morui, dolore confunditur. Sed ego quidem
 impietatis pretiû fero: tu verò quod in eum ser-
 mas relictû nobis ab Antipatro venenû, huc affer
 propere: meq; vidente cûsume, ne ad inferos quo-
 que vlticè huius sceleris conscientiam deferam.
 Ita ut iussit attuli: & magnam quidem venari
 partè sub obtutibus eius in ignè effudi: modicû
 verò mihi propter dubios casus, & quæ te me-
 tuere, reseruauit. His dictis, illa quidem omnino
 paululû quiddâ veneni habentè pyxidè profert:
 rex verò in matrè fratremq; Antiphili contulit
 quæstionè. Verû hi quoq; Antiphilû ex Aegypto

attulisse pyxidē fatebantur, illumq; venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam acceperisse dicebant. Totum autē regnum circum-euntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiā pontificis filiam Mariam-men, consciam esse maleficiorū patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoq; poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studiis
deprehensis & vltis. CAP. XX.

Post hac etiam Bathyllus, nouissima cōsilio-
rum Antipatri fides documentis accessit.
Nanq; is erat quidem libertus eius: aliud autem
venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduene-
rat aliorūq; serpentū succos: ut si prius fuisset
inualidū, hoc se Pheroras cō sua coniuge in regē
armaret. Idē verò prater susceptā contra salutē
patris audaciam, velut operam subficiuam, ha-
bebat epistolās aduersum fratres compositas ab
Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Ar-
chelæus & Philippus, iam adoleſcētuli, magniq;
animi, regis filij, quos Antipater velut imminen-
tes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos
litteras ipse finxit, amicorū nomine Romæ degen-
tium. Nonnullis autem corruptis scribere persua-
sit.

sit, quòd multis patrē maledictū carperent, ac de
 Alexandri & Aristobuli nece manifestè que-
 reretur, seq; accitos esse grauitè ferrent: iam
 enim pater eos redire praeceperat, idq; maximè
 sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm
 proficiscerentur, in Iudaea constitutus Antipater,
 eiusdem modè contra eos Roma literas mercaba-
 tur: patremq; aduindo vitanda suspitionis cau-
 sa, fratres purgare simulabat: quodam falso scri-
 pta, quadā verò adolescentiā peccata esse cōmo-
 morans. Quo quidē tempore scriptoribus episto-
 larū, quas in fratrum perniciem simulabat, pluri-
 mis pecunijs datis, sumptuū confundere tentabat
 indicia, vestē pretiosam variaq; stragula, pocu-
 laque argentea necnon & aurea comparando,
 aliaq; plurima instrumenta, vt pretiorum ma-
 gnitudine mercedes falsarijs erogatas calaret.
 Deniq; ducenta talenta retulit expensa, & eorū
 maxima fuit occasio causa Syllae. Vniuersis au-
 tem malis tunc minoribus maiore coniectis, cum
 omnia quidem tormenta de paricidio, epistola-
 verò de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo
 tamen ex Iudaea venientiū, quo loco fortunæ do-
 mus esset ei nūtiavit, quamuis inter scelus pro-
 batum & ipsius reditum septem mensium in-
 ternalla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. For-
 tasse autē etiam quibus indicandi voluntas fuit
 per interfectorum fratrum manes obmutescere. Antiq. li.
 viii. Deniq; Roma literas misit, continuo se ven- 18. cap. 8

turum esse, quodq; honorifice dimissus esset à Ca-
 sare iuvians. Rex autē insidiatorē manibus te-
 nere desiderans : timensq; ne si quid præsisset,
 forte caueret, ipse quoq; literis benevolentia si-
 mulans, & alia familiarissimè scripsit, & ut
 reversionē suā maturaret oravit. Nam si prope-
 rasset, matris suae quoq; offensionē posset compo-
 nere, quā expulsam esse nō ignoravit Antipa-
 ter. Primam quidem iam de morte Pherorae su-
 sceperat epistolā apud Tarentū, eumq; vehemen-
 ter luxerat: id autem nonnullis de patre lauda-
 bilē videbatur: sed quantum intelligi datur, cau-
 sa doloris erat, quod insidiae pro voto non cesse-
 rāt: neq; tam Pherorā sēbat, quā malefactorū
 ministrū. Præterea metus eū quidam ob ea quae
 consecrat occupabat, ne quando fortē deprehē-
 deretur venenū. Tunc autē in Cilicia patris epi-
 stola sibi reddita quā supra memoravi, statim
 quidē sistinabat: sed postquā in Celēderin dela-
 tus est, subit eū quadā materni casus cogitatio:
 anima iam per semetipsam diuinante. Et amico-
 rū quidē prudentiores ei suadebāt, ne prius patrē
 conveniret, quā pro certo cognosceret, quibus
 ex causis matrē suam repudiasset: namq; timere,
 ne fortē criminibus matris adderetur. Minus au-
 tē prudentes, & viscēda patria cupidi magis,
 quā quid Antipatro esset vtile considerantes,
 ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora & pa-
 tri causam prava suspitione, & occasionē pra-
 eberet

beret calumniantibus. Nunc enim si quid motum
est, in absentem esse factum : nec enim presente illo
quonquam id ausurum fuisse. Absurdum autem
videri, propter suspiciones incertas certis bonis
carere, neque mature se patri reddere, ab eoque re-
gnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit
his Antipater, impellente fortuna, transmissusque
in Sebastum Casaria portum defertur. Occur-
rit autem illi prater opinionem maxima solitu-
do cum omnes eum deuitarent, nullusque auderet
accedere. Nam etsi semper aequè inuisus erat, odio
tamen ut proderetur tunc data libertas est. Mul-
tos autem auertebat ex rege formido, quoniam
cunctas iam ciuitates de Antipatro fama reple-
uerat, solusque de se quid ageretur Antipater igno-
rabat. Nec enim vel clarior eo quisquam dedu-
ctus est, cum Romam nauigaret, vel ignobilius
inde susceptus est. Enimvero clades ille domesti-
cas intell. gens, callidit. ite calabat, metuque penè
mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque
fuga spes ulla erat, neque circumstantibus malis
emergere poterat : certumque nihil ei de domo, ne
ibi quidem nuntiabatur. id enim regis intermina-
tio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum
pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum,
aut si quid esset, hoc sese impudentia sua dilutu-
rum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis habe-
ret. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit,
quæ à prima tanquam eum iniuria fuerat repulsi. Fortè
autem

autē Varus Syria rector intus aderat. Ingressus
inde ad patrē, confirmatusq; audacia, velut eius
salutandi causa, propius accedebat: cū ille ob-
iecta manu, & capite declinato, exclamat: Et
hoc parricide est, vt me amplexari velis, qui tot
maleficijs inuolutus sis. Disperere is impiū caput:
neque me attingas, prius quā criminibus te
exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui
opportune praesto est, Varū. Abi, & quēadmodū
te purges in diē crastinū meditare. nam & tem-
pus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hac metu
obstupefactus Antipater, quia respondere nihil po-
tuit, reuersus est. Cū autē ad eū venissent ma-
ter & vxor, cūctas ei probationes exposuerunt.
Tūq; recepta mente, quo pacto sese defenderet
cogitabat. Postero autē die rex adhibito propin-
quorū atq; amicorū concilio, Antipatri quoque
amicos vocat. Ipse autē cum Varo residens, cum-
flos indices iussit adduci, in quibus erant etiam
serui matris Antipatri quidam pridē cōprehensi,
qui ab ea literas ad eū deportauerunt huiusce-
modi: Quoniā illa omnia patri tuo cognita sunt,
caue ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium a
Caesare impetraueris. Itaq; his vnā cum alijs in-
troducitis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus
ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne
quid de me prauidices, sed integras aures satis-
factioni meae praebeas. Demōstrabo enim me in-
noxium, si tu velis. Ille autem magna voce im-
perato

perato ei silentio, ad Varum locutus est : Quod
& tu Vare, & quisvis iustus iudex, Antipatrum
morte dignum iudicauerit, certo scio. Vereor autem
ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniq; ca-
lamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim.
Atqui hoc tibi magis miserandum videri de-
beo, quod erga tam scelestos indulgentissimus
pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentu-
lis regnum detuleram, eosq; Roma educatos ami-
cos Caesaris feceram: sed quos alijs inuidendos re-
gibus emulandosq; constitui, mea salutis hostes
iuveni, quorum tamen interitus Antipatro ma-
gi profuit. Isti enim quod iuuenis & successor
meus futurus esset, maxime securitas quareba-
tur. At verò hic belua, patientia mea supra quam
satis erat expletus, in me satietatem suam profudit:
eiq; diu vivere sum visus, meamq; senectutem
graviter tulit, rexq; fieri non nisi parricidio pas-
sus est. Quae quid in profecto novi qua ratione
cogitavit: quod eum ex agro abiectum reducerim,
& exclusis quos mihi regina pepererat filijs, re-
gni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare
confiteor mea mentis errorem. Ego illos contra me
filios irritavi, qui Antipatri gratia spes eorum ius-
tas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum
de isto bene sum meritus? cui vivus etiam pote-
statem meam penè concessi: aperte autem regni
successionem testamento reliqui, & prater de-
stinatos ei separatim quinquaginta redditus ta-
lentorum

lensorū, sumptum passim mea pecunia subministravi : ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedit trecenta talenta, quemq; solum ex omni familia mea, tanquā patris seruatorē, Casari commendavi. Aut quid illi tantū sceleris, quantum Antipater admiserunt ? quod ne de his habui iudicium, quale demonstravit huius insidias ? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumq; veritatē dolis sperat obtegere : tibi Vare cavendum : nam ego istam beluā noui : & quā sit verisimilia dicturus, iam nūc prospicio, fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuū Alexandrū cauerem, neq; meū corpus omnibus credere. Hic est qui vsq; ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi forte parasset insidiā. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctū peremptorū, & uiuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret : hic propugnator & satellites mei. Quum eius calliditas Vare in mentē venit, & quemadmodū singula simulasset, vix me credo viuere, tamq; grauē insidiatorē quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quedam excitat contra me domum meā, mihiq; amicissimi semper infensi sunt, ego quidē factorū iniquitatē flebo, et mecum ipse solitudine gemā. Nemo autē qui meum sanguinē siterit elabatur, atq; si per omnes filios meos indicia ventura sint. Hec dices, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolore

lore confusus. Nicolaum autem vitum ex amicis
 probationes iussit exponere. Ister hæc autē An-
 tipater sublato capite, cum prostratus ante pa-
 tris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas par-
 tes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quē
 tu semper se uatorem te habuisse commemoras?
 Aut si ficta, ut dicis, simulataq; mea pietas fuit,
 cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui,
 ut non intelliğerē, quod si homines lateret tanti
 sceleris cogitatio, celestē latere iudicem omnino
 non posset, qui ubiq; præsto esset, & cuncta con-
 spiceret? An fratris exitus ignorabam, quos ob id
 Deus vultus est, quia tibi male cogitauerant?
 Quid autem fuit cur me tua salus offenderet?
 Spes regni? Sed regnabam. Odi suspicio? Sed dili-
 gebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans,
 alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit?
 Multo minus. Quis enim magis expensarum ha-
 buit potestatem? Si autem omnium hominum perdi-
 tissimus essem, immani q; bestia animum gere-
 rem, certē mansueti patris beneficijs vincerer:
 quē, sicut tu dixisti, reduxeris, toti q; filijs ante-
 posueris, vinctis q; regē declaraueris, aliorumq; bo-
 norum magnitudine reddideris inuidendum. O
 me miserū, acerbissimamq; peregrinationē meā,
 quam longum liuori tempus magnumq; insidiam
 tibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuusq;
 rebus abieram, ne Syllæ tuam contemneret se-
 nectutem. Roma mihi testis est pietatis, & prin-
 ceps

ceps orbis terra Caesar, qui me patris amatorem
sape vocitabat. Accipe pater has eius literas: ha-
filiu in me criminationibus veriores: his me de-
fendo: ha affectus erga te mei argumēta certif-
sima. Recordare quā inuitus hinc nauigauerim,
lacētes in regno cōtra me inimicitias non igno-
rans, Tu pater imprudens me perdidisti, tu cōpu-
listi, vt darē accusandi tēpus inuidia. Verūm ad
indicia veniam. Ecce adsum, terra mariq; nihil
vsquā parricida perpeffus. Sed nouidū me hoc ar-
gumēto diligas: nā & apud Deū, & apud te pa-
ter, condemnatū me esse scio. Condēnatus autem
deprecor, ne aliorū tormentis fidē habeas: in me
feratur ignis, per viscera mea pergant instrumē-
ta punariū, ne parcas sciresta corpori. Nā si par-
ricidia sum, tormentorū expers mori non delecto.
Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans & o-
mnes alios: & Variū ad misericordiā prouoca-
uit: solum autem Herodē, quo minus fleret, ira-
cundia cōtinebat, documentis veris intentum. Ibi
autē Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri cal-
liditate prafatus, & misericordiā spem abstulit,
& atrocissimam accusationem instituit, cuncta
quidem regni maleficia ascribens: maxime vero
fratrū interitum, quos ipsius calūniis interfectos
esse demonstrans, etiā superstitibus cum insidia-
ri quasi successionis captatoribus affirmabat.
Nam qui patri venenum parasset, multo mi-
nus à fratribus abstineret. Cū autē ad veneni
probat

probationē venisset, per ordinē proferebat indicia, etiā de Pherora crimē exaggerans, veluti illum quoq; Antipater fratricidā fecisset, corruptiq; regis amicis simis, scelere omnem domū replevisset. Atq; ita multis alijs dictis & probatio peroravit. Varius autem cum respondere iussisset Antipatrū, & ille nihil amplius elocutus, quā, Deus testis est innocentia mea, silentiūq; iaceret, venenū petijt, idq; cuiuspiam damnatorum capitis ex custodijs bibendū dedit: eoq; statim mortuo, quodam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Casari scripsit: posteroq; die inde discessit. Nihilōq; minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suae nuntios ad Casarem misit. Post hac Salomē appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim ē servus Antiphili Roma venerat, epistolae ferens cuiusdam Acmes nomine, ancilla Iulia: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iulia reperta, clam ei benevolentia causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolae & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed haec ab Antipatro erant fictae: usq; Acme pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba haec sunt: Sicut volui tibi patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certō sciens, regem sorori suae minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene autē facies,

si consummatis omnibus, pollicitationū tuarum
memor fueris. Hac epistola & qua in Salomen
fuit composita, deprehensis, regem subiit cogita-
tio, ne fore etiam Alexander falsis epistolis fuis-
set oppressus: quiddā; penē sororem propter Anti-
patrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est ul-
tra cunctatus, quo minus ab eosumeret omnium
causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, gra-
ui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla,
& in Salomen fictione conflata, dedit literas ad
Casarem: ac propterea testamento mutato, exe-
mit nomē Antipatri, regemq; scripsit Antipam.
præteritis Archelao et Philippo natu maioribus:
nam & hos Antipater insimulauerat. Casari
autem post alia pecuniaria munera mille talenta,
& uxori eius ac filiis, itemq; amicis & liber-
tis, propē quinquaginta, caterisq; omnibus agro-
rum & pecuniarum non parū distribuit, ac so-
rorem Salomen luculentissimis donis honorauit.
In testamento quidem ista correxit.

De aquila aurea, mortēque Antipatri & He-
rodis.

C. A. P. XXI.

Antiq. li. 17. cap. 8 **M**Orbus autē ingrauescebat, quod cū sen-
tus pariter ac moror vrgeret, & annos
iam septuaginta natus esset: & filiorū claudibū
animum adeo habebat, afflētū, ut nec bona vale-
tudine quicquā iucunditatis admitteret. Acriorē
autē faciebat agritudinē, quod Antipater uiue-
ret. Hanc enim nō obiter & aliud agens, sed cū
ipse

ipse cōualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiā populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophista duo, qui summe scire leges patrias videbātur: & propterea per omnē gentē maxima gloria predicabātur: Iudus filius Sepphorai, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentiū sectabantur, cū leges exponerent, & in dies singulos puberū exercitiū congregabant. Qui cū regē audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportuniū iam tēpus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidē in tēplo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximā portā templi aquilā collocauerat auream. Eumq; tunc monebāt sophista vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiā si quod inde periculū immineret, pro legibus patrys mori non recusare: sic enim decedentibus, & animā immortalē, & bonarū rerum sensum perseuerare perpetuo: minus autē fortes & sapientia sua ne scios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quā virtute desungi. Dum hæc illi disseverent rumor subito peruagatur, regē ferē iam mori: vnde etiā cōsiliutius adolescentēs coronā adorti sunt, ipsiq; meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi suulus, aquilam ex testō aureā securibus abiecebant. Quare statim re-

gis duci nuntia: a: nō parua ille manu comitatus
 ad templū cucurrit: & propē ad quadraginta
 iuvenes cōprehensos, regi exhibuit. Qui primum
 interrogati, an aquilā ipsi aureā concidere ausi
 essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, le-
 ge patria responderunt. Cū verō, quid exulta-
 rent tantū, quibus mors immineret, ab his quere-
 retur: quia post mortē bonis plurimis frui spera-
 rent, asseruerūt. His itaq; rex cōmotus, magnitu-
 dine iracundiæ morbū superat, atq; in concionem
 procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos
 inuectus, & quōd occasione legū patria quadam
 maiora tentassent, velut impios supplicio dignas
 esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per mul-
 tos questio iret, precabatur, vt primū facinoris
 suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnā subdi-
 tis, cæteris indignationē remitteret. Tandē igitur
 exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant
 cū sophistis viuos incendi, & reliquos qui mē
 cōprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradi-
 dit. Hinc totū eius corpus morbo occupatū varijs
 doloribus differebatur: nam febris quidē non me-
 diocris erat: prurigo autē intolerabilis habebat
 omnē corporis superficiē. Assiduus autem vexa-
 batur coli tormentis, pedesq; tanquā ex intercu-
 Antiq. li. 17. cap. 2 li. vitio tumuerant. Quin & inflatio ventricu-
 17. cap. 2 li. patredoq; virilis membri vermiculos generās,
 ac præterea creber anhelitus, & irrupta cum su-
 spiria membrorumq; omnium contractio fatiga-
 bat:

bat: ut qui hac ad diuinitatē referrēt, vltionem
 eam esse dicerēt sophistarū. Ille autem, quamuis
 cum tot morborū cruciatibus luctaretur, vita ta-
 men cupidus erat: & remedijs excogitatis salutē
 sperabat. Deniq; Iordanē transgressus, apud Cal-
 liroēn aquis calidis utebatur, quae in lacum fera-
 cem bituminis, qui Asphaltites vocatur, efflue-
 tes, pra dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus
 eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat,
 in solū plenū demersum ita dissolutū est, ut etiā
 lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde
 perturbati qui eum curabant, ad clamorē qui-
 dem illorū respicere visus est. Desperata verò sa-
 lute, militibus quinquagenas drachmas, multāq;
 pecuniā rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum
 autē rediens ad Hierichunta venisset, atra iam
 bili correptus, & penē ipsi morti minabatur fa-
 ctumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cu-
 iusq; vici ex omni Iudaea nobiles, in locum cui
 nomē est Hippodromus, concludi praecepit. Dein-
 de Salome sorore & Alexa marito eius ad se vo-
 cati: Scio, inquit, mortē meam festis gaudijs cele-
 braturos esse Iudaeos. Verum per alios lugeri po-
 tero, & praeclarissimos honores sepulturae asse-
 qui, si quae praecipio feceritis. Hos viros qui ha-
 bentur in custodiā, cum animam efflauero, sta-
 tim militibus circumdatos occidite: ut etiā inuita
 omnis vultu Iudaea, omniq; domus illacrymet.
 Et simul his mandatis, legatorum quos Romam

miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iulie iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrū morte damnatū esse indicabatur. Quin & si pater cum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsare, scriptū erat. Herodes autē paululum hoc nuntio recreatus, doloribusque rursus victus (nam inedia iussuque pariter violentia distendebatur) fatum præcunire conatus est: sumptoque malo, etiā cultellū poposcit: sectū enim comedere consueverat. Deinde circumspicēto ne quis arbiter impediret, tāquā se percussurus dexterā sustulit. Cum verō Achabius consobrinus eius accurrisset, manūque cōtinuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, ex

Antiq. li. citatus est. Eūque propere audito, Antipater fiduciam recepit: latiusque iam custodes promissa etiā pecunia, rogabat, ut se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps nō solū nē fieret obstaculum, sed etiā regi velociter nūtiavit. Ille autē fortius exclamās, quā vires ægrotātū valebāt, cōtinuō satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hyrcania. Deinde rursus corrigit testamentū, & successorē quidem Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verō Antipā. Post interitum autē filij quinque diebus exactis morit: annos quidē triginta quatuor, ex quo interfecit Antigōnū, regno positus: triginta verō septē, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidē omnibus,

bus secūda fortuna vixit est si quis alius. Regnū
 enim quod priuatus sibi quis seruat: ita cōserua-
 tum tēpore, filiis suis relinquit. In rebus autē dome-
 sticis infelicissimus fuit. Salome autē, antequā re-
 sciret mortē regis exercitus, cū marito pgressa,
 victos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum
 dicens mutasse cōsiliū, & nūquēq; iussisse
 domū dimitte. Atq; ita post harum abitum mi-
 litibus indicatur. Quibus in concionē cum alia
 turba in amphitheatrū apud Hierichuntā sol-
 lectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare
 solitus erat, & fortunatus illum cepit dicere &
 multitudinē consolari. Relictāq; ab eo militi-
 bus epistolā recitauit, in qua multū rogabat, vt
 beneuolo animo successorē suū fouerent. Dein-
 de post epistolā testamentū legebat, in quo Phi-
 lippū quidem heredē Trachonū, proximāq;
 regionū: tetrarchiam verō, sicut supra diximus,
 Antipam regem autem Archelauū scripserat:
 eidemq; anulum ad Casarē sorte mādauerat, as-
 signatāq; regnū administrati nōtitiā. Omnium
 namq; dispositionū suarū dominum & confir-
 matorē Casarem esse voluit, cetera verō seruati
 iuxta superius testamentū. Quo perlecto, conse-
 ssim clamor secutus est omnium Archelao gra-
 tulantium: militesq; per cuneos & populus ad-
 entes, suamq; promittebant, Deiq; beneuolen-
 tiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem
 operam contulerunt. Nihil autem munificentie

pratermisit Archelaus, sed omnem ornatū exte-
 ris ruginem in funeris pompa ducendam. Lectus
 quippe totus erat gemmis aurōque distinctus,
 thorax autem purpura variatus, corpusq; super
 eum velatum itidem purpura. Capiti autē dia-
 dema erat impositū: corona verò de super aurea,
 sceptrumq; indextera, & circa lectum filij cum
 propinquis: praterea satellites agmenq; Thra-
 cium, Germaniq; & Galli, velut ad bellum in-
 structi omnes antecedeant. Cetera verò militū
 manus armata, ducesq; suos ordinemq; princi-
 pes sequebantur decenter. Quingenti autē serui
 ac liberi odores ferebant: corpus autem per du-
 centa stadia portatū est in castellum Herodion:
 ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum
 est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FL. IOSEPHI DE

BELLO IYDAICO

LIBER II.

De successoribus Herodis & vltione direptæ
 aureæ aquilæ. CAP. I.

Antiq. li. **V**RBARVM autē nouarū prin-
 17. ca. II cipium fuit, Archelao Romano
 proficiscendi necessitas. Diebus
 enim septem in lugendo patrem
 consumptis, epulisq; feralibus prolixè populo ex-
 hibitis (Hic autem mos apud Indeos necessariū
 multos ad inopiam redegit: nam qui eum negle-
 xerat,

acerat, impius estimabatur) candida veste in-
 ductus procedit ad templum. Ibiq; varijs fau-
 ribus exceptus à plebe, ipse quoque in excel-
 so tribunali, solioque aureo residens, humanis-
 simè vulgus admisit: eisq; & quod sepulch-
 ram patris sedulo curauissent, gratias egit: &
 quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores
 habuissent. Verù se tamē ait non potestate solum
 interim, sed etiā ipso regis nomine teperare, do-
 nec à Cesare sibi confirmata fuerit successio, qui
 etiā testamēto verū esset omniū dñs constitutus.
 Idcirco enim se apud Hierichūta volūtatī exer-
 citus restitisse, cum sibi diadema voluisset impo-
 nere. Ceterū p̄ alacritate ac benivolētia, equò
 militibus ac populo plenā se vicissitudinē rela-
 turū, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus
 rex declaratus fuisset: studiūq; sibi esse, vt er-
 ga illos rebus omnibus patre melior appareret.
 His gausa multitudo, statim eius mentē magnū
 tētare petitionibus coepit. Namq; alij tributū le-
 uari, alij vestigia tolli, quidam solui custodias
 acclamabāt. Cunctis autē postulatis, in gratiam
 populi faciliē amuebat Archelaus. Deinde cele-
 bratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce au-
 tem subito post meridiem cōgregati nō pauci no-
 uarū rerum studiosi, vbi cōmuni luctus de rege
 cessauit, propria lamēta suscipiūt, flentes eorum
 casum, quos propter abscisam ex porta templi
 aquilam auream Herodes morte damnaverat.

Antiq. li. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimus
 17. ca. 12. quæstibus, fletuq; iusto & plâctu ciuitas persô-
 nabat, virorum causa videlicet, quos pro tēplo
 ac legibus patrûs interisſe dicebât. Eorum au-
 tem mortis penas, ab illis quos Herodes pecu-
 nia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac pri-
 mum, quem in constituerat pontificem reijciē-
 dum, aliumq; pietate præstātem, magisq; purum
 optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus
 ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio
 continebat, metuantem, ne si sibi multitudinem
 reddidisset inimicam, motu eius impeditetur.
 Quamobrem monendo magis quàm vi experie-
 batur sedare turbatos: missoq; magistro mili-
 tum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum sedi-
 tionis autores, vbi ad tēplum venit, prius quàm
 verbum faceret, lapidibus proturbarūt: & alijs
 post eum mulcēda sui gratia misis, multos enim
 loquatur Archelaus, iracundè omnia. responde-
 runt neq; si numero aucti fuissent, otiosi fore vi-
 debantur. Itaq; instante axymorū die festo, qui
 apud Iudeos Pascha vocitatur, plurima victima-
 rum copia plenus, infinita quidem ad templum
 ex agris multitudo religionis causa descendit:
 cum illi qui sophistas lugebant in templo conſi-
 sterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc au-
 tem metu Archelaus, antequam omnē populum
 morbus iste corrūperet, cohortē militum & tri-
 bunū qui etiam seditionis principes comprehen-
 darent,

derent, eò dirigit: contra quos omne vulgus exultatū, multos lapidum iectibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidē statim, veluti nihil mali actū esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cade iam multitudo cōprimi non posse videbatur: quamobrem totū illis immisit exercitū, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesq; per campum: qui cū sacris occupatos singulos inuasissent, propē ad tria millia hominū occidunt: reliquam verò manū per montes proximos dissecerunt. Praecones autem sequebātur Archelaum, iussu eius muni-quemq; vt domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiere: ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit, relicto Philippo regni procuratore, itemq; rerum familiarium curatore. Vnā verò egressa est cū filiis suis Salome, fratrisq; regis filij, generq;, specie velut Archelao ad obtinendam successionē adiumento futuri: certa verò causa, qua contra leges in templum admissa fuerant, delatui. Interea fit illi Cæsarea obuiam Sabinus Syria procurator, ad Iudeam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis: quem vltius progredi Varius inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neq; ad arces venire properauit, neq; thesauri paterni pecunie clausit Archelao: sed
vsq;

usq; ad cognitionē Caesaris se otiosum esse polli-
Antiq. li. citus apud Casaream comorabatur. Postea vero
 17. ca. 13. quā sibi obstantium vnus Antiochiam petijt:
 alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, ma-
 turè profectus in Hierosolymā, regiā tenet: cus-
 todumq; principibus, itemq; dispensatoribus e-
 uocatis, rationes pecuniarum discutere conaba-
 tur, & arces occupare tentabat. Non tamen im-
 memores Archelai mandatorum custodes erant,
 sed in obseruando singula quaq; perseuerabant,
 causam custodia magis Caesari quā Archelao
 tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoq; de re-
 gno certabat, posteriore superius Herodis testa-
 mentum firmissus esse defendens, in quo rex ipse
 Antipas fuerat scriptus: eiq; se tam Salome quā
 multi alij cognati, qui cum Archelao nauiga-
 rant, suffragio fore promiserant. Ducebat autē
 secum matrem, fratremq; Nicolai Ptolemaeum,
 in quo pro fide apud Herodē probata, nōnihil vi-
 debatur esse momenti. Namque illi fuerat ami-
 corum charissimus. Oratori autem Ireuas pro-
 pter dicendi acrimoniam plurimum confidebat:
 vnde etiam qui se manuerant, vt Archelao pro-
 atatis merito & secūdi testamenti voluntate ce-
 deret, audiendos esse non cēsuit. Romae verò mi-
 grauerunt ad eum cunctorum studia propinquo-
 rum, quibus inuisus erat Archelaus, quiq; prae-
 cipue liberi omnes suiq; iuris esse cupiebant, &
 aut Romano magistratu administrari, aut se
 hoc

hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Caesarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & ceteri qui cum ea sentirent Caesari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorū suorum per scripta capitula, patrisque anulum per Ptolemaeum, rationesque administrationis intromisit ad Caesarem. Ille autē secum praemeditās ea quae ab utraque parte dicerentur, ubi et regni magnitudinē, multitudinemque reddituum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidē de regno videretur contendere, re autē vera iam dudum rex esset effectus, et apud aures modò Caesaris cauilaretur, quē iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortē, quibusdam ut diadema sibi impnerent subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militia permittasse partim cōdonasse promotiones: & insuper his omnia ammisisse populo, quae velut à rege im-

pete-

petrāda petisset: maximamq; reos criminum, quos pater suus vincerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram a domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut nō reris, sed vocabulorū dominū esse Casarē demonstraret. Ad hac ei, quod etiā lūciliū patris assimilasset, obiciebat: cum interdū quidem personam componeret in mœrorē, noctū vero ad comessationes vsq; poterat. Denique seditionē vulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis suae vires, eorum multitudine qui circa templū celsi fuerāt, astruebat. Hos enim ad diem festum quidē venisse: ad hostias vero, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse ingulatos: tantumq; in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignū esse visum, nisi cum sana mētis inops erat, animo deterius agitante quā corpore, & quem in secundo testamento successorē scriberet, ignorabat, præsertim qui priore testamento successorē scriptū incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omniq; vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis scilicet minus esse ponat morbo laborā:is arbitriū, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multū in eam contra leges admisi. Nam quale fore scire acciperet à Casare principatū, qui antequā acciperet,

ciperet, tantū populum peremisset? Multa in hūc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorū in singula crimina testibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelais, Et ante omnia eadem in templo necessariē factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Caesaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstravit. Secundum verò testamentum idcirco ratū manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorē Casarem constituisset. Nam qui tantum sciret, ut rerū domino potestate sua cederet, nec unquam ipse heredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quē constitui deberet non ignoravit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Caesaris accidit acutus. Quo perbenignè Caesar eiectō, quòd paterna quidam successione dignus esset, ostendit: certū verò nihil pronuntiavit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni opereretur constitui successorem, an toti familia distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

De pugna & strage Hierosolymus inter Iudeos & Sabinianos.

C A P. I I.

Sed

Antiq. li. 17. ca. 14. **S**Ed antequā de his quicquam statueretur à Casare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et varia litera de Syria perlat a sunt, Iudeos defecisse nuntiantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secū legionibus, vnā in ciuitate reliquit: atq; ita in Antiochiā ipse remeant. At Sabinus cū postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerū Iudais prabuit: modò vim custodibus, ut sibi arces traderēt, adhibendo: nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictus à Varo militibus fretus erat, sed etiam feruorū suorū multitudme, quos etiā omnes armatos auaritia ministros habebat. Festo autē quinquagesimo die quæ Pētecoste à Iudais vocatur, septies septē diebus exactis rediens, ex eorū numero vocabulum nacta, non religionis sollemnitatē populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinita multitudinis ex Galilea, itemq; Idumæa & Hiericunte, transq; Iordanem positis regionibus, factus est: cū indigena ex ipsa ciuitate populus Iudeorū, & numerū simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerūt, vna in septentrionali regione tēpli, altera in meridionali Hippodromū versus, tertiāq; in occiduo prope regiam tractū,

traflu, circūseſſosq; Romanos vndiq; obſidebāt. Sabinus autē multitudine pariter, eorumq; ſpiritu perterritus, crebris quidem Varū nuntiis precabatur, vt quā mature ferret auxiliū, quaſi occasione delenda legione, ſi quid mora interueniſſet. Ipſe verò in altiffimā caſtelli turrim, quae Phaelus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominē, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs vt in hoſtes irruerēt, ſignum dabat. Nam praetimore nec ad eos quibus ipſe praerat, deſcendere audebat. Eius autem praecepto milites obediētes, in templum volant, vehemētīq; cum Iudaeis pugna conſiſcunt: in qua dum nemo de ſuper adiuuaret, imperitos belli peritia ſuperabant. Poſtea verò quā multi Iudaei porticibus occupati, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlcīſci facile poterant, neq; cominus dimicātes ferebāt: ab vtriſq; tamen aſſiſti ſuccendunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles: ibiq; tum multi flamma ſubito comprehenſi aut ea conſumebātur, aut in hoſtes deſiliētes ab ipſis occidebātur: alij retrorſum cedentes praecipitabātur ex muro: nonnulli deſperata ſalute, incēdij periculū ſuis gladijs praeueniebāt. Qui tamē ex mœnibus obrepēdo in Romanos feciſſent impetū metu attoniti nullo negotio ſubigebātur, donec omnibus aut interēptis, aut timore diſiectis, theſauro Dei deſenſoribus deſtituto manus milites attulerūt.

& Lex eo talenta diripuerunt: quorū quæ furto
 sublata non sunt, conquirit Sabinus. At Iudæos
 multo plures, magisq; pugnaces, tam virarum
 quā opū interitus in Romanos contraxit. Obses-
 saq; his regia minitabantur exitiū: nisi quam pri-
 mum inde secederent: Sabino, si vellet, unā cum
 legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitu-
 labantur regionum plurimi, qui ad eos sponte
 transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Seba-
 stenorū tria millia, hisq; Rufus & Gratus prapo-
 siti, unus peditū rector, at verò equitum Rufus:
 quorū uterq; vi corporis atq; prudentia, etiam si
 nullam manum obedientē haberent, magnum ta-
 men momentū belli Romanis addidissent. Itaque
 Iudæi quidē instare obsidioni, simul & castelli
 mania tentantes, & ad Sabinum clamantes re-
 discederet, ne impediret habituros tanto post
 tempore patriam libertatem. Sabinus autem
 quamuis optaret euadere, fidē tamen pollicitatio-
 nibus non habebat: sed eorum lenitatē, insidiarū
 esse illecebrā suspicabatur: simulq; auxiliū Vari
 Antiq. li. sperans, obsidionis periculū perferebat. Eodē tem-
 17. cap. 5 pore per Iudæam plurimis locis tumultus erat,
 multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat.
 Nam in Idumæa quidē duo millia veteranorum
 qui sub Herode militauerant, cōgregati, armisq;
 instructi cum regis decertabant: quibus Achiab-
 bus regis consobrinus, ex vicis munitissimis re-
 pugnat, campestre prælium declinando. In Sa-
 phoræ

phori autē Galilææ, Iudas filius Exechia latronum principis, ab Herode quondam rege capti qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudo collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentia cupidos manus mouebat. Trans flumen quoq; Simon quidē ex regijs seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cū latronibus quos congregauerat ipse circueiens, & apud Hierichuntā regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facili sibi prædā ex incendio cōparans. Omnesq; habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionū peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorum pugnacissimos ducēs, properasset occurrere. Vbi peditū quidē in pugna multi consumpti sunt ipse autē Simonem compendio prauenit, ardua valle fugientē, & ex trāsverso percussus in ceruice decedit. Incense sunt autem & quacūq; Iordani proxima fuerunt sedes regie, apud Betharantes, quorundā aliorum manu conflata ex locis rēterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, vi corporis animaq; fiducia mortem contemnentis impulsus est ac præterea fratrum quatuor sibi similiū robore, quorū singulus tanquā ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur. Ipse autem

velati rex maiora negotia procurabat. Et tunc quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo precipue Romanos, iēq; regios perseueravit: cū nec Iudeorū quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem reperiunt Romanorum agmen circumuenire, qui frumēta legioni atq; arma portabant. Vbi Ariū quidē centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: ceteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastennu aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemq; alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò qui etate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemai delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea fecutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Variis gestis circa Iudeos crucifixos. C. III.

Antiq. li. **V** Arius autem acceptis Salini & principum
17. ca. 16. literis, totā legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hac à Berytjjs etiam, cū per eorum transires oppidum, mille & quingentos

tos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem
 tam cetera minus auxiliorum, quam propter He-
 rodis inimicitias Aretas rex arabum non cum exi-
 guo numero equitum peditumque peruenit, statim
 exercitus partem in Galileam, quae Ptolemaidi
 propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his
 rectore praeposito. Qui mox et aduersus quos
 ierat, omnes in fugam vertit: et Sephori ciuita-
 te capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius
 seruitio subiugauit. Varius autem ipse cum omni
 exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem absti-
 nuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouis-
 se deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui
 appellatur Aruni, Ptolemai possessionem propterea
 direptam ab Arabis, qui et amici Herodis in-
 fensi erant, inde ad Sapho progreditur, alterum
 vicum tutissimum: quem similiter, omnesque re-
 ditus ibi repertos depopulati sunt. Cadis autem
 ignique plena erant omnia, nec predationi Ara-
 bum quicquam obstabat. Exusta est et Am-
 man iussu Vari, necem Arii caterorumque indigne
 ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc
 progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo
 risu Iudeorum castra disiecit: et alij quidem
 per agros abiere fugientes: qui verò intra ciui-
 tatem debebant, suscepto eo, seditionis causas in
 alios conferebant, nihil quidem se penitus mo-
 uisse dicentes, sed propter diem festum receptam
 necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse

potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai cōsobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu cōsuetō. Sabinus enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autē dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: militūq; sibi exhibitū, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocētium propè ad duo millia cruci sufficit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nuntiato, cōfestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cū ignouisset ceterū, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidā inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymā compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, illi relicta, Antiochiam rediit.

De ethnarchia Iudæorū instituta. C. A. I I I I.

Roma

Roma autem Archelao alia rursus cum Antiq. li.
 Iudeis causa cōflata est : qui ante seditio- 17.ca. 17
 nem permissu Vari, legati exierant, ius gēti sua
 liberū petaturi. Erāt autē numero quinquagin-
 ta qui venerāt, & astabant eis plus quā octo
 millia Iudeorum Roma degentium. Itaq; conuo-
 cato à Casare optimatum Romanorum amico-
 rumq; cōcilio in Palatini Apollinis templū, quod
 priuatum ipsius erat aedificium admirandis opi-
 bus exornatū, multitudo quidē Iudeorū consti-
 tit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis.
 Cognatorū autem amici ab utraq; parte secreti
 erant: nam & cum Archelao stare propter odiū
 atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus
 conspici pudore Caesaris prohibebātur. Inter quos
 erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo
 animo duabus ex causis premissus à Varo, ut
 & Archelao subueniret, & si regnum Herodis
 uxoribus eius distribui placuisset, partem ali-
 quam mereretur. Iussit autē accusatoribus ex-
 ponere, quenam contra leges fecisset Herodes:
 primum non se regem, sed omnium qui usquam
 fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dē-
 cebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertu-
 lisse superstites quēsti sunt, ut beatiore mortui
 putarentur. Non enim tormentis solum eum la-
 cerasse corpora subiectorum, sed etiam gēti suae
 ciuitatibus deformatis exterius ornauisse, popu-
 lūq; alienis Iudaeae sanguinem condonasse. Pro

antiqua verò felicitate ac patrū legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode pauci anni clades sustinuerint, quàm omni anno maiores sui, postquàm ex Babylone discessere, perpeſsi sunt, Xerxe tūc regnāte ad discordias concitati. Verū se tamē ad modestiam ex aduersa fortuna cōsuetudine profecisse, ut etiā successionem voluntariā acerbissima seruitutis subirent, qui & Archelaū tanti tyranni filiū, patre mortuo regē appellassent nihil morati, & vnā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore vota celebrassent. Illum autē quasi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cadetrium millium ciuiū regni sumpsisse primordia: & quia principatū meruerit, tot immolasse Deo hominū victimas, tot festo die tēplū cadaveribus impleuisse. Rectē igitur eos qui de tātu malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendū ora præbere: atq; ab Romanis precari, ut Iudæa reliquias misericordia dignas existimarēt: néne quod ex ea natione restaret, his obijcerēt, à quibus crudeliſsimē lacerabatur: sed patriā suā cōiungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos ad ministrari decernerent: hoc enim modo probatū iri, Iudæos qui nūc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi
petitione

petitione conclusa est. Cum autē surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, rationē cepit arguere: quia neq; gubernari facilis esset, naturaq; regibus vix pareret: vnā etiā propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidē partibus Caesar auditis, conuentū diremit. Paucis autē diebus post, mediam regni partem sub ethnarchia nomine dedit Archelao: etiā regē, si se dignū præbuisset, facturū esse pollicitus. Reliquam verò dimidiā in duas tetrarchias diuisit, duobusq; alijs Herodus filijs attribuit: vnā Philippo, alterā Antipa qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducēta talenta redditus erant. Batanea verò & Trachō, & Auranitis, & quadam partes dimus Zenonis, circa Iamniā, Philippo destinata sunt: quæ talentorum centum redditus ministrabant Archelao verò ethnarchia Idumæam, omniēque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributoriū parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cū ceteris. At ciuitates quibus imperaret ei tradite sunt, Stratonis pyrgus, & Sebastē, & Ioppe & Hierosolyma. Ceteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Caesar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ

dominam, & Azoti, & Phaselidis idem Caesar
cōstituit: regiamq; apud Ascalonē largitus est:
ex quibus omnibus talētorum sexaginta reditus
colligebantur. Domū verò eius ethnarchia sub-
didit Archelai. Cū autem cæteris quoq; Hero-
dis propinquis testamento relicta soluisset, duas
eius filias virgines extrinsecus quingentis milli-
bus pecuniæ donauit: easq; nuptiū Phcroræ filijs
collocavit. Diuiso autem Herodis patrimonio,
etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille ta-
lenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibus-
dam rebus vilissimis propter honorē defuncti.

De subditio falsoq; Alexandro eoq; depre-
henso.

CAP. V.

Antiq. li. 17. ca. 18. Interea quidam iuuenis natione Iudæus, apud
Iquendam libertinum Romanorum in Sidonio-
rum oppido educatus, illum se formæ similitudi-
ne, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse
mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius au-
tem facinoris habebat socium quendam gētilem
suum, omnes regni actus optime scientem: à quo
instructus, affirmabat eorū se misericordia, qui
sui atque Aristobuli occidendi causa missi fue-
rāt, similibus corporibus subditis, morti esse sub-
reptos. Deniq; his multos iam Iudæos sefellera-
t, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus,
Melumq; inde transiissas, ibiq; ampliore quæstu
cumulatus, etiam hospites suos magna verisimi-
litudine Romam secum navigare pellexerat. Po-
stremo

strenuo delatus Dicaarchiam, multiq; muneribus ab Iudeis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planeq; nouerāt, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudei, visendi eius studio circumfusi properabant; & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunque ferebatur, conueniebat. Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescētem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, ubi corporis eius duritiā, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorū eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò non adesse, quia apud Cyprū degret causendo insidias: minus enim se circumueniri posse disimulos. Itaq; ad alijs ei separato vitam dixit à Cæsare præmiū fore: si tanta fraudis prodidisset autorem. Id autem

autem se facturum ille pollicitus, ad Casarem sequitur: & Iudeum indicat, qui forma sua similitudine abusus esset ad quæstû. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuis Alexander non accepisset. Risit hu Casar, & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro ammentia pretio satis esse iudicauit.

De Archelaei exitio.

CAP. VI.

Antiq. li. 17. ca. 19 **E**lmarchia verò suscepta, memor discordia superioris Archelæus, non solum Iudeus, sed etiam Samaritensibus crudeliter abusus est. Nonq; principatus sui anno legatis contra se ab vtrisq; ad Casarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Gallia ciuitatem: patrimoniu verò eius fisco Caesaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Casarem huiusmodi somnium vidisse commemorans: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedî somniauerat: accitos deinde vates, Chaldeorūq; nonnullos, quidnā illo putarent indicari somnio, consulerat. Alij autem aliter interpretantibus, Simo quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerū mutationes: eo quòd agros arando verteret ac mutaret. Ideoq; regnaret in quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarū: varias autē rerū mutationes

tationes expertū, esse moriturum. Hinc; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyra somnium, Archelaus filius Cappadoci regis, refert: quā cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodu filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iuba regi Libya nuptā, eoq; defuncto domum reuersam, domūq; apud patrem in ciuitate degentem, Ethmarches Archelaus ubi conuenit, exit ad hoc amoris accessus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Hac igitur breui tempore postquam in Iudeam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri. tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teq; licet inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum supervixit.

De Simone Galilæo, de tribus sectis apud
Iudæos. CAP. VII.

Igitur Archelai finibus in provinciam reda Antiq. li.
Itu, procurator Coponius quidam eques Ro. 18. ca. 12
manus missus est, ea sibi à Cesare potestate mā
data. Hoc discipulante, Galilæus quidam, Simon
nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas
inrep

increparet, si tributū Romanis pendere paterentur, dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autem propria secta soplūsta, nulla in re similibus alijs. Etenim tria sunt apud Iudaeos genera philosophiae. Horū vnū Pharisei profitentur, alterū Sadducaei, tertium verò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gēte quidē Iudaei, verū inter se mutuo amore cōiunctissimi: & qui praeter ceteros voluptates quidē quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neq; cupiditati succumbere, virtutē maximā ducerēt. Itaq; nuptias quidē fastidiūt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiā fornicariū, nullā earū viro fide seruare credentes. Quin & diuitiarum contēptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inueniatis alteri alterum opulentia praestare: legemq; sibi dixerūt, vt qui disciplinā suā sectari vellent, bona contubernio publicarēt. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarū dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vñ esset omnium patrimonium. Probo autem ducunt oleū, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditūs corpus abstergere: quoniam a squalore decorē putant, dūmodo semper in veste sint candida.

*didā. Designatos autē communi rerū procura-
tores habent, & ad vsus omnium singulos indius-
sos. Non est autem illis una ciuitas certa, sed in
singulas multi domicilia transferunt: & aliudē
aduenientibus seclā sua professoribus, quicquid
habeant promptū exhibent quasi proprium. De-
niq; tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur,
quos nunquā antē viderunt. Hinc est, quod cum
peregrinantur, propter latrocinia tantū arman-
tur, neq; praterea quicquam ferunt. In singulis
autē ciuitatibus, ex eodē collegio specialis cura-
tor hospitū constituitur, qui eorū vestimenta ca-
teraq; vsui necessaria tueatur. Amictus autē cut-
eusq; corporis omnibus pueris in metu & sub cu-
ra magistrī agentibus par est. Nec verō vestitiū
sive calceos mutant, nisi aut omnino conscissū
prioribus, aut longi tēporis vsu consumptū, Ni-
hil autem inter se mercantur aut vendunt: sed
egenti quisq; quod habet prabens, refert ab eo
quod ipse nō habet: quāuis etiā sine permuta-
tione cunctis libera sit facultas, à quibus libue-
rit accipiēdi quod opus sit. Præcipue circa Deum
religiosi sunt. Namq; ante solis ortū nihil profani
loquuntur, sed ei patria quadam vota celebrāt,
quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas ve-
nerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur.
Cumq; ad horā quintā studiosē fuerint operati,
rursus in vnū congregantur: linteaq; præincti
velaminibus, ita corpus aquis frigidis ablunt.*

Atq; hac lustratione facta, in eadē secreta coeunt,
 quo neminē alterius sēcta hominem aspirare cō-
 cessum est, ipsiq; purificatī, velut in sanctū quod-
 dam templum in cōnaculū veniunt: quibus ibi
 cum silentio residentibus, pistor quidem panes or-
 dine, unū autem vasculum ex vno pulmento sin-
 gulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos
 antruenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi
 prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque
 prandij vota repetunt. Nam et cū incipiūt, &
 cū desinunt, quasi datorē victus, Deum laudi-
 bus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vesti-
 mentis, in opere vsq; ad vesperam versantur. Si-
 militerq; inde reuersi cōnant, consedentibus etiā
 hospitibus, si quos fortē interuenisse repererint.
 Neq; verō clamor vnquam tectum illud, neq; tu-
 multus inquietat: cū etrā loquendi ordine alijs
 aliq; cedant: eorumq; silentium, extra tectum con-
 stitutis arcanum quoddā videatur venerabile.
 Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est,
 quodq; apud eos edendi aut potandi modus satu-
 ritate desinitur. Sed quamuis aliarū rerum nihil
 sine praecepto faciunt curatoris, tamen in his duo-
 bus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt.
 Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbi-
 trio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porri-
 gere. Sanē cognatis dare aliquid sine curatoribus
 interdictum. Videm iracundia moderatores ius-
 si sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur,
 paci

paci obsecundant: & omne quod dixerint, iure-
 iurando fortius habent. Ipsum autē iusiurandum
 quasi periurio deterius vitant. Iam enim men-
 dacij condemnatiō arbitrantur, cui sine Deo non
 creditur. Summū autē studium veterum scriptis
 adhibent: ea maximē inde, quæ animæ & corpo-
 ri expediant eligentes. Hinc illi morborū reme-
 dia, stirpes medicæ, quæq; vim propriā singuli
 lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sæc-
 læ verò sua studiosis non statim cum eis una colle-
 ctio: sed per anmū integrum extrinsecus commo-
 ranti cuiq; eundem victus ordinem tribuūt. Do-
 labellam quoq; & quod predictū est perixoma,
 & albam vestē tradentes. Cū verò processu tē-
 poris experimentum continentia dederit: accedit
 etiā ad communē cibum: & purioribus: ob casti-
 ficationē scilicet, aquis participat: neq; tamen in-
 conuictū assumitur. Post ostensionē quippe conti-
 nentia, duobus annis alijs mores eius probantur.
 Cumq; dignus apparuerit, tunc demū in consor-
 tium assumitur. Prius verò quàm incipiat cōmu-
 nem habere cibū, magnū execrationibus adiurat
 se primū quidem colere Deum, deinceps quoq; er-
 ga homines seruare iustitiam, & neq; propria
 sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse:
 quim imo iniquos omnes odisse, & collaborare
 semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus ser-
 uare, maximē vero principibus. Neque enim
 dīsq; volū: tate Dei, cuiquam posse principatus

potentiam cōtingere. Si verò ipse ceteris præsit, nunquā se abusivū viribus potestatis ad contumeliā subiectōrū, sed neq; veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum convincere mentientes. Manus verò à furto, & animā puram servare ab iniustis compendijs : & neq; aliquid de mysterijs consecratos celare, neq; profanis eorum quippiam publicare, etiam si intētata quispian morte cōpellat. Super hac autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi susceperint tradere. Fugere autem latrocinia, & conservatis ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmununt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt : & qui taliter fuerit condemnatus, miserrabili plerunq; morte consumitur. Illis quidē sacramētis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatū cibum potest : herbas verò pecudū more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremū spiritū agētes receperunt : sufficientem pro peccatis eorū quæ usq; ad mortem adduxerit, penā luisse censentes. In iudicijs verò sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant autem non minus quā centū in unū coacti : quod autem his decretū fuerit, immobile manet. Veteratioquoq; apud eos post Deum magna legislatoris

toris est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurimum quorumq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decem, nullus unus uonem loquitur inuitis. Expuere quoq; in mediū eorū, uel in dexterā sui partē, quisq; deuitat, Sabbatis quoq; operationē aliquam contigisse, omnibus Iudeis diligētius cauent: neq; citū sibi solum pridia preparant, ne uidelicet illo die ignē accendant: sed neq; uas aliquod transponere audent, imò nec aliuū purgant. Alijs autē diebus fodientes foueam uno pede altam *σκαλίδι*, hoc est, illā dolabella quā tradi nuper accedentibus diximus demissa ueste sese diligentissime contingentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciāt, in eadem fovea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quā effoderant reducunt: idq; ipsum faciūt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluātur. Discernūtur autē inter se, secundū suscepta abstinentia tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Vivunt autem quā longissime, ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Smit etiam con-

temptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constantes animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de aethere subtilissimo comineantes, quasi carceralibus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum verò fuerint à carnalibus releuatae vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico laxari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorum sententijs, pronuntiant vltra Oceanum degere, ubi eis sit reposita perfructio: ille quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuib; neq; æstibus aggrauetur: sed quæ Ocea-

no oriens, Zephyrus, & leniter aspirans amce-
net. Malis autem animabus procellosa loca & hy-
berna delegant, plena gemitibus exercendarum
sine fine penarum. Videntur autem mihi secun-
dum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; for-
tibus suis, quos Heroes & semideos vocauerunt,
beatorum insulas sequestrasse: improborum au-
tem animabus locum apud inferos impiorum: in
quo etiam cruciari quosdam commentati sunt,
Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, &
Tityos: principio quidem immortales esse ani-
mas existimantes, ob adhortationem utiq; vir-
tutis, dehortationemq; nequitia: bonos quippe fie-
ri in huius vite conservatione meliores, per spem
bonorum etiam post lucem redhibendorum: im-
proborum autem impetum retardari æstimanti-
tes: quoniam etsi in huius vite spatio latuerint,
post obitum tamen sint immortalia tormenta
passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate
anime philosophantur, planè illecebram inenita-
bilem eis qui semel de eorum sapientia gustave-
runt, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam fu-
tura nosse promittant, sacra videlicet libris, &
varijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis
a primis ætatibus adherentes: tunc autem ac-
cidit ut prædictiones eorum frustratio conse-
quatur. Est autem aliud etiam Essenorum colle-
gium, citos quidem & mores legesq; similes
cum prioribus habens, distans verò opinione

de coniugio. Maximam siquidem vita hominum partē, successionē scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandē velint omnes ire sententiā, defecturum cōfestim genus humanum. Nihilominus autē cum tanta ipsi moderatione conueniunt, ut per triennium explorent valetudinē fœminarū: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamē eorum cum pręgnante concumbit: ut ostendant, quod nuptias nō voluptatis, sed liberorū causa inierint. Lauantibus autē fœminis, ita ut viris perizomatium inest amictus: Tales sunt mōres huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisei dicuntur, qui certiore legalium rituum notitiā profitentur: & hi primum dogma habent, ut sato & Deo vniuersa deputent: & quidē vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundū maiore partē esse in hominibus profitentur: adiuuare tamē in singulis & fati. Animam autē omnē quidem incorruptam esse, transire autē in alia corpora solos bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari.

Sadducei porrò, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem: inspectionemq; consilium. Aiunt autem electioni hominū vel bonū vel malum esse propositū, & secundū voluntatē propriā, alterutrū vnicuiq; cōtingere. Animarum autē gene-
ralit

valiter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeant se mutua dilectione completi: Sadducei vero & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa externos inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum Philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine. CAP. VIII.

ARchelai ethnarchia in provinciam red- Antiq. li.
 Acta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, 18. cap. 5
 qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iulie Augusti coniugi toparchiam quæ rexerat, & Iamiam et in Phaselide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iulia filium Rom. imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Pannæade condidit civitatem, quam Cesaream vocitavit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominavit. Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, in Perea autem cognominem Iulie. Antiq. li.
 Missus autem à Tiberio in Iudæam Pila- 18. cap. 8
 tus, cum curandam accepisset regionem, nocte 18. cap. 8
 intempesta opertas in Hierosolym. intulit imagines Cesaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitavit tumultum: nam qui aderant

stupore permoti sunt, quasi iā profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autē eorum qui in ciuitate erāt, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autē ilico Casaream ad Pilatum, intentissimē deprecabātur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarietur. Pilato autē supplicantibus abnuēte, circa domū eius proni corruerunt, & immobiles quinq; diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudeorum, quasi qui ei vellet dare responsum: cū subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat preparatum) armati circumsteterunt Iudeos: circumdataq; triplici acie, Iudei quidem stuporis erant pleni, videntes insperatā rerū faciem. Tunc Pilatus denūtiās trucidaturū se omnes, nisi imagines Caesaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudei autē quasi vno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiētes ictibus pararūt, vociferātes vniuersos se interfici magis velle, quā legē profanari. Tunc Pilatus circa religionē studiū populi demiratus, cōfestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationē alteram commouebat, Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hūc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs

trecentis: ob hoc itaq; vulgi oriebantur querela,
 ita ut etiam Pilati qui Hierosolymam venerat,
 cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem
 praeviderat tumultū eorum: siquidē populo per-
 miscuit armatos milites, qui tunc essent priva-
 torū vestibus induti: praecepitq; ut gladijs qui-
 dem non uteretur, fustibus autē acclamātes fe-
 rirent. Sicq; compositis rebus dat ex tribunali si-
 gnum, confestimq; cadebantur Iudaei: quorum
 multi quidē plagis, multi verò se inuicem cōcul-
 cantes, in fuga misera cōtritione perierunt. Tūc
 ad calamitatē interfectorum stupens multitudo
 conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrar-
 cha Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem
 pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo
 autem non suscipiente accusationē, residens Ro-
 ma & reliquorū quidē potentium notitias am-
 bibat: maximis autē colebat officijs Germanici
 filium Caiū, cum adhuc esset privatus. Et quo-
 dam die inter copiosum epularū apparatū, qui-
 bus eum demerebatur, ad vltimum extēsis ma-
 nibus, aperte Deum coepit precari, celeriter il-
 lum mortuo Tiberio dominū cunctorū videre.
 Hoc cum quidam ē familiaribus eius Tiberio
 nuntiasset, statim concludi iussit Agrippā qui
 sub grandi arūna, vsq; ad mortē Tiberij, in car-
 cere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo,
 post regnum annorū duorū & viginti, sex men-
 sum, triū dierū, succedens in imperiū C. Caesar

absoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cùm venisset autem in regnũ Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per in-
Antiq. li. iudiam suscitauit. Irritabat autẽ eum maximè
 18. ca. 14 in spem regni Herodias vxor, exprobrãs ei socor-
 diam, & dicẽs, quia per id quod noluerat ad Ca-
 sarẽ nauigare, careret potestate maiore: nã cum
 Agrippã ex priuato regẽ fecisset, quomodo du-
 bitaret illum ex tetrarchia eodẽ honore donare?
 His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo
 ob auaritiã vehementer increpitus, ad Hispani-
 am fugit: secutus eum quippe fuerat accusa-
 tor Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Ca-
 sar adiecit. Atq; ita Herodes quidem in Hispania,
 peregrinaute secum etiam vxore, decessit.

De superbia Caij, & Petronio præside. CAP. IX.

Antiq. li. Caius verò Cesar intantum contumeliose
 15. cap. 15 abusus est fortuna, vt etiam & Deum se
 putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; suam
 multorum nobilium cade truncauit. Extẽdit au-
 tem impietatem suam etiam in Iudæam: Petro-
 nium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit,
 præcipiens vt in tẽplo statuas eius locaret: quã-
 uisi susciperent Iudæi, cõtradicentes quidem ex
 his interficeret, reliquam verò multitudinem ca-
 ptinaret. Permovebat autẽ hoc profectò Deum.
 Et Petronius quidem cum tribus legionibus,
 multiq; è Syria auxiliariis properabat in Iu-
 dæam

deam ex Antiochia. Iudeorum verò quidam nō credebant famæ bellum nuntianti: qui verò credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autē in omnes persuadit metus, nā iam Ptolemaidē peruenerat exercitus. Est autē hac ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circundatur autē montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæā pertinentibus: à meridiana autē Carmelis, qui abest stadys centū viginti: à septentrionali quoq; monte qui est altissimus, quem vocant incolæ Scalā Tyriorū: & hic autē distat stadys centum. Ab ea autē vrbe distans duobus stadys præterlabitur fluuius, quem vocant Belem, exiguus prorsus: cui prope est sepulcrum Memnonis, habens iuxta se centū ferè cubitorū spatium, sed admiratione dignissimum. Est enim specie vallis rotunde, vitreā emittens arenam: quā cum exhaurerint multe naues, pariter accedentes, locus idē rursus impletur. Ventī siquidē quasi dedita opera, cōuehant illuc de circumstantibus supersilijs arenā istam, vtiq; cōmunem: locus autē metalli, statim in vitrum quod susceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quòd iam conuersa arena in vitrum, quacūq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgare arenam denovo conuertitur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudei autē cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemus,

Petr

Petronio supplicabant , principio ob patrias leges, deinceps verò etiā pro suo statu. Ille autē ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitū quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autē in Galileam, & convocans in Tiberiadē tam populū Iudaeorū quā omnes eorū nobiles, & vim Rom. exercitus cepit exponere, & minas Caesaris: his addēs, quòd & cōtumeliosa esset supplicatio Iudaeorū: cū omnes siquidem gentes quae paverēt imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos deos, imagines quoq; Caesaris locauissent, soli Iudaei istud abnuerent: hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset. etiā cum iniuria praesidentis. Illis verò contra hac legem moresq; patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulacrū, nedum hominis, nec solum in templo, sed neq; in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripit dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est: si eam quippe transgrediar, vobisq; parcam, iustē animaduersionē subibo. Impugnabit sane vos, non Petronius, sed ille à quo sum missus: nam & ipse aequè ac vos cogor implere quae iussa sunt. Ad hac tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorū clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Caesarem estis parati? Responderunt Iudaei, pro Caesare quidē & pop. Rom. se per dies sing

singulos offerre sacrificia: si autē in templo ima-
 gines aestimet collocandas, debere eum totā Iu-
 daeorū gentē prius immolare: prabere se quippe
 iugulos cū mulieribus & parvulis ei, qui inter-
 ficere voluisset. Ad hæc admiratio Petrooium mi-
 seratioq; peruasit, intuentem & insuperabilem
 religionē virorum, & tantū vulgus ad mortem
 constantē paratum. Et tunc quidē infectis om-
 nibus recesserūb. Postridie autē ac deinceps sum-
 mates eorū priuatim viritimq; compellans, popu-
 lum quoq; publicē alloquens, vnum quasi consi-
 lens admonēbat, interdū etiā minabatur, extol-
 lens & virtutē Romanam & indignationē Ce-
 saris: inter hæc etiā suā necessitatem, cui ef-
 sent exequenda præcepta. Sed illis ad nullā horū
 experimenta cedentibus, cū videret etiam se-
 mentē regionis intercipi (ipsum quidē animi em-
 pus erat, & quinquaginta pene cōtinuis diebus
 multitudo in vrbe acrioſa morabatur) ad vltimū
 cōmociis omnibus, ait, sithnet periculosam em
 se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo coopē-
 te placabo Cæsarem, ac vobiscū saluabor libētr:
 aut illo in vltionē irritato, pro tāta multitudine
 impēdam animā meam. Atq; ita dimissis tur-
 bin, multa pro ea vota facientibus, Antiochiam
 ab Ptolemaide reuocavit exercitum: atque illinc
 confestim misit ad Cæsarem, referens & quo ap-
 paratu in Iudæam irruisset, & quod tota gens
 supplicasset: quibus si abruendū putaret, nosset

cum viris etiam prouinciam esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & non præceptis vehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussuum suarum segnis excutor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestas retineri: alij autem exitium C. Caesaris nuntiantes, prosperè nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, suam Caesaris indicantes, quam illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

De imperio Clau. & regno Agrip. ac morte. C. X.

Antiq. li. 19. cap. 3. **C**ais per dolum interemptus, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, raptus in regem ab eo exercitu qui Roma erat, Claudium. Senatus autè, referentibus cõsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis vt essent præsidio ciuitati, et ipse frequens in Capitolium cõuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim, ad regendum dignissimi elige-

Antiq. li. 19. cap. 4. rentur. Accidit interim vt Agrippa adueneret: quem iam & senatus in consilium. & in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Caesare, ad eum porrexit: quem ille illico legatũ ad senatum misit,

misit, indicantē suum propositum, quoniam pri-
mo quidē inuitus ab exercitu raptus sit, & in-
quum esse: si militum erga se studia tā religiosa
desereret, imō tutā aliter suam non esse fortunā:
iam enim ad inuidiā satis fore, quod in regnum
vocatus sit. Deinde administrare paratum esse
Rempubl. non ut aliquis tyrannus, sed ut priu-
ceps benignus: sufficere sibi quippe honorem no-
minis. De singulis autem negotijs communem
omnium stare sententiā: nam & si non natura
esset modestus, locuples tamen moderanda pote-
statis exemplum Caij morte esse propositū. Qua-
cū detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi
qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se
subire voluntariam servitutem. Sed accepto pa-
trum respōso, Claudius rursus misit Agrippam,
nuntiantem eis, se non posse adduci ut eos pro-
deret, quorum consensu in imperium esset acci-
tus. Inuitum autem se initurum esse pugnā ad-
uersus eos, cum quibus cōsurgere minimē vellet:
proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in
quo cōsurgerent: neq; enim fas esse, propter illorū
peruicaciam, patriam civili cades fœdari. Et A-
grippa quidem ista senatus nuntiauit. Inter hac
rimus ex illis militibus, qui cū patribus erāt, edu-
cens gladium: Commilitones, inquit, quibus per-
turbati causis parricidia perpetrare cupimus, &
concurrere aduersus propinquos nostros Clau-
diū secutos? maxime cū habeamus imperatorem
quem

quem in nulla re culpae possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cū armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutus. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse ceperunt: ac deinceps videntes sibi aduersationē tutam nō esse, secuti milites, ad Claudium transierūt. Occurrebāt autē eis pro muris stricli gladijs hi qui fortuna regis ambitiosius adula-
 bantur: & penē accidit ut progressi quinq; interficerētur, ante scilicet quā militū impetū Caesar agnosceret: nisi accurrēs Agrippa, imminētis ei facinoris periculū nūtiasset: dūcēs quòd nisi coercuisset exercitū, iam in sanguinē ciuium furentē, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuū esset imperiū, fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius cōtinuit militum impetum. Suscepit autē in castris aduenientem senatum, & indulgētī honore cōplexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pra imperio supplicari. Agrippam quoq; protinus donat regno paterno vniuerso, adiciens ei etiā illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & auranitidem: præter hæc autē aliud quoq; regnū, quod I. ysanīa vocatur. Et populus quidem donationem hanc per
 19. cap. 5. edictum indicauit. Patribus autem præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui
 g. nec

gener eiusdē erat, Berenica iunctus regina Chalcidis. Opinione autē celerius Agrippa dati regni census maximus affluebat: qua sanē pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murū Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam imple- Antiq. li.
ret opus, decessit in Casarea. Regnavit autē an- 19. c. 7. 8
nis tribus. Ante quoq; cū tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres ē Cypride natas, Bernicen, Marimmen atq; Drusillam: filiū autē ex eadē ipsa coniuge, nomine Agrippam: qui cū admodum parvulus esset, Claudius regnū in provinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autē Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hac verō & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidē filia Berenice filios duos, Berenicianū & Hyrcanū: ex priore autē Mariamne Aristobulum. Alius quoq; eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autē & Aristobulus nati fuerant Herodi ē Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem passerī in maiori Armenia regnauerunt.

De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria. C. XI.

n n

Post

Post obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippā filium Agrippæ in patris sui regno cōstituit. Alterius autē provinciæ suscepit curā post Alexandrū Cumanus, sub quo oriri cæperunt tumultus, & denuo ludæos calamitas cōprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diē festum æymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticiū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid convenientes populi novare auderent) unus ē militibus reductis turpiter vestimentis inclinās posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens simulē suclamavit. Ob quod factū tota cæpit multitudo cōqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcētes. Ex his autem inconsulti iuvenes, & quasi natura apti ad seditiones movēdas, in rixā gravissimā profluebant: cōtinuū quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures evocavit armatos: qui cū essent porticibus immissi, metus gravis incidit Iudæis, statimq; in fugā versi, relicto tēplo refugere cæperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut cōculatione mutua super decē millia hominū consumpta sint. Facta est autem uniuersa genti luctuosa festiuitas, & plāctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati

latroc

latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoron quippe per viā publicā, Stephanus quidā seruus Caesaris suppellectile quandā rehebatur, quā ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obijciens quod latrones illos non comprehēdissent: qua occasione quidam militū in vico quodam libros sacra legis offensos discidit atque cōbussit. Iudaei autē quasi totam religionē inflammata viderēt, vndique confluxerūt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnā euocationē ad Cumanū Casarea concurrunt: precātes ut militem qui tantam cōtumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitū. Ad hac ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturā, nisi aliqua esset satisfactio sedata) adiudicatū militē per mediū populū ad supplicium iussit abduci: sicque Iudaei placati animis recesserunt. Denuo autē Galilaeorū & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quē Gernar vocāt, qui est in magno Samaria campo situs, quidam Galilaeus de numero Iudaeorū ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factū multi ex Galilea regione concurrerunt, ut cū Samaritanis cōfligerent. Horū autē nobiliores conuenerūt ad Cumanū, rogātes ut antequā grauis calamitas oriretur trāsiret in Galileam, & in eos qui autores essēt homicidij vindicaret. Cumanus

verò his negotijs quæ habebat in manibus post-
ponens illorum petitiones, sine effectu precatores
remisit. Nūtiato igitur homicidio Hierosolymā,
omnis multitudo cōmota est : & relicta dies so-
lennitate, in Samariā vulgus impetū fecit, sine
ullo duce, nec cuiquam principū suorū retinenti
acquiescentes. Latrocinij autē eorum & tumult-
us, quidam Dinai filius Eleaxarus, & Alexan-
der, principes erant : qui in Acrabatenæ regioni
conterminos irruentes, promiscuā edidere cadē,
& à nullius atatis exitio tēperātes, vicos etiā
inflāmauerūt. Cumanus autē hæc audiens, addu-
xit secum unā equitū alam, quæ vocatur Seba-
stienorū, ut auxilio his qui vastabātur esset : sicq;
eorū multos qui Eleaxarū erāt secuti, cōprehen-
dit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam autem
multitudinē, qui in vastandos Samaritanorum
fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis
occurrerunt : opertiq; cilicijs, & aspersis cinere
capitibus precabantur, ut ab incepto desinerēt :
nec propter exercēdam in Samaritas ultionē, ad
Hierosolyma perniciē Romanos commoverent :
misererentur autē patriæ suæ atq; tēpli, filiorūq;
& coniugum propriarum : neq; omnia pariter in
discrimen adducerēt, neq; ob unius Galilæi vin-
dictā cuncta disperderent. His acquiescentes Iu-
dæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem
tempus in latrocinia conspirabāt : sicut ferè solet
in solētia crescere rebus quietis : per quæ in omni
regione

regione agebatur rapina, et audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depradati fuerant postulantes. Praesto autem fuerant etiam Iudeorum nobiles: Et Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum praeuisse Cumanum, qui inter principia autores cadis nolisset ulcisci. Tunc Quadratus utraque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps vero progressus Caesaream, eos omnes quos Cumanus viros ceperat, in crucem sustulit. Inde cum Lyddam venisset, denique audivit Samaritanorum querelas, et accitos Iudeorum decem et octo viros, quo cognovit pugna fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham et Ananiam, eiusque filium Ananum, et nonnullos alios Iudeos nobiles ad Caesarem misit: similiter autem et Samaritarum nobilissimos quosque. Pracepit etiam Cumanus, et Celeri tribuno, Romam navigare, reddituros Claudio rationem pro his quae in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendeat Hierosolymam, et inueniens multitudinem, festiuitatem axymorum celebrantem sine

ulla cōturbatione, Antiochiam redijt. Roma autē
 Cēsar auditis allegationibus Cumani & Sa-
 maritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Is-
 daorum causam magna contentione defendens:
 siquidem & Cumano multi potentium adcrant)
 promittians aduersus Samaritas, tres eorum no-
 bilissimos inssit interfici, Cumanum autem in
 exilium deportari. Celerem autem tribunū vin-
 ctum Hierosolyman missum, Iudais ad suppli-
 cium tradidit, ut per urbem tractus, capite ple-
 teretur. Post hæc Felicē Pallantis fratrem misit
 ad Iudeos, qui & eorum provinciam cum Sa-
 maria & Galilea curaret. Agrippam verò de
 Chalcide in regnum mains transtulit, tradens ei
 illam quoq; provinciam, quæ Felicis fuisset. Erat
 autem ista Trachonitis & Batanea & Gaula-
 nitis. Addidit autem regnum etiam Lysania, &
 tetrarchiā quam Varus rexerat. Ipse autem per
 annos tredecim, menses octo, dies triginta admi-
 nistrato imperio, decessit, successorē regni Nero-
 nem relinqueus, quem suadelis Agrippina vxor-
 is suæ in imperiū cooptauerat, & quidem cū
 legitimū haberet filiū Britannicū ex Messalina
 natum, priore scilicet coniuge, & Octaviā filiā,
 quam ipse priuigno collocarat Neroni. Suscepe-
 rat autem ex Agrippina Antoniā. Et Nero qui-
 dem, quemadmodum per magnitudinem felici-
 tatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter
 fratrem suum, atq; vxorem, matremq; interfe-
 cerit,

terit, post quos in omnes proximos immanitatē suam conuertit, atque ut ad vltimum per amētiā ad hystrionum opera scenamq; perueniret, quoniam scio esse narratione molestum, silentio praterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice. C. A. XII.

Convertar autē ad narranda quæ ab eo ad- Antiq. li.
uersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur 20. ca. II
Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Hero-
dis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes
addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in
Peraa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in
Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Re-
liqua autem Iudæa Felici procuranda dedit. Hic
principem latronum Eleazarum, qui per vigin-
ti annos regionem fuerat depredatus, aliosque
cum eo multos cepit, vinclosque Romam misit:
aliorumq; quos in crucem sustulit, latronum vel
in communione sceleris deprebeosorum popula-
rium fuit penē innumerabilis multitudo. Sic au-
tem regione purgata, aliud genus latrocinantiū
in Hierosolymis oriebatur. Hi autem Sicarij vo-
cabantur, die claro & in media ciuitate passim
quosque interficientes. Potissimum verò diebus
sollemnitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas
sub veste gestantes. His inimicos interficiebant,
ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reli-
quos de scelere querebantur: qua fraude extra
suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus
n N 4 igitur

igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cedebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortē operiebantur. Circumspiciebant autem eminns quosq; appropinquantes, & neq; amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quadam latendi. Ad hac autē alia etiam malorum collectio facta est, eade quidem abstinentiū, sed cōsilijs magis impiorū, quā pars non minus quā sicariorū felicitatē vrbis statumq; corripit. Seductores namq; homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt: nam in solitudines egrediebantur, promittētes Deum signa

Antiq. li. eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (vi-
20. ca. 12. debantur quippe semina defectionis esse) mittēs equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autē plaga Iudaeos afflixit Aegyptius quidam pseudopropheta: adueniens quippe in prouinciā, magnus cū esset, propheta opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregauit, quos vana seditione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymā nitebatur ascendere: depulsoq; Romanorum praesidio, in populares exercere dominationem.

nationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
 id facinus conuenerant. Prauidit sanè eius impe-
 tum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis ar-
 matis, quos etiam Iudeorum reliqua multitudo
 iuuabat, inijt conflictum. Et Aegyptius quidem
 cum paucis fugit. Plurimi autè qui cum ipso fue-
 rant comprehensi atq; vinculis traditi sunt. Reli-
 qua verò multitudo in regiones proprias disper-
 sa est. Compressis verò his etià, sicut serè in agro
 corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi
 enim quidà & latrones collecti, multis afflictio-
 nem inducebant, & quasi ad libertatem voca-
 bant mortem apertissimam comminàtes his qui
 Romanorum principatui obedire voluissent: vt
 vel reluctantas auerterent eos, qui spontaneam
 ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totà regio-
 nem drapiebant quorumq; potentium domos, eosq;
 insuper trucidabant: inflammabant etiam ricos,
 ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus
 impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingra-
 uescebat. Alter autem tumultus ortus est circa
 Cesareà, inter Iudeos scilicet qui ibi permixti
 habitabant, & Syros, seditione commota. Hi si- Antiq. li.
 quidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iu- 20. ca. 12.
 deum eius fuisse conditorem dicentes: erat autè
 rex Herodes. Aemul'i verò conditorem quidem
 confitebantur Iudeum, ipsam verò ciuitatè fuisse
 gentium vindicabant. Neque enim illic statuas
 & sana potuisse constitui, si ad Iudeos eam con-
 ditor

ditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterq; iurgabat. Procebat autem vsq; ad arma contentio, & quotidie ad cōfligendum audaces quiq; partis alterutra proficiebāt. Neq; enim Iudeorum seniores cohibere tumultus gentis sue poterant: & Graci turpissimū videbatur, Iudeis inferiores videri. Præstabant autē hi quidē diuitijs & corporū viribus, Graci vero auxilio militū: magna si quidē pars Romana manus, de Syria illō fuerat cōgregata, & quasi cognati, ad auxiliandū parati erant Syris. Præfecti autē militū curabant comprimere tumultū: & pugnaces quosq; comprehensos, taureis viciſcebātur ac vinculis. Nec tamē supplicia comprehensorū, impedimētū aut timorē reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabatur augmētū. Tūc demū Felix minaci edicto præcepit contumaces quosq; vrbe discedere: non parentiū autem immisſis militibus interfecit nō paucos, quorū etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusq; partis electos, legatos misit ad Neronē, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maximē infestabāt prouinciā sollicitē persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De præsidibus Iudææ Albino & Floro.

CAP. XIIII.

Antiq. li. **V**erū successor huius Albinus non eodem
20. ca. 15 modo negotijs præfuit, neq; enim fuit ali-
qua

qua malignitatis species, quam ille praterierit. Deniq; non solum causis civilibus furabatur & diripiebat bona singulorū, neq; solum tributorū additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum, qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res non nare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum monētibus non indignaretur: pars autē popularis que non satis gaudet quiete, Albinī participibus nungebatur. Vnusquisque ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter ceteros quasi princeps latronum & tyrānus eminebat: stipulatoribus verò suis ad direptionē mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorū vastabantur domus, tacerēt: illi autē qui extra incommodū stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos cōstabat dignos esse supplicij. In cōmune autē omnīū fuit intercepta fiducia: & erat tūc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futura iam ab illo tēpore spargebantur. Cū sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, Antiq. li. optimum eum per comparationē suā fecit videri. 20. cap. 1

Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat. Cestius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq; rapinarum vllum morè, neq; afflictionum pratermisit. In miseris autè crudelissimus erat, in turpibus verò imprudētissimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia veritatē, neq; commentus est callidiores nocendi vias. Huic siquidē viritim illatis dispendijs lucra quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labe populis inferebat: tantum nō voce per totam regionē edicens, liberū esse omnibus latrocinari, dum ipse pradarum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiā contigit totam penè deseri regionem, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes ad externas provincias commigrarēt. Donec autē in Syria Cestius Gallus provinciam regebat, neq; ausus quispiam Iudaorū est aduersus Florum ad eū mittere legatos. Cum verò instante axymorum solemnitate ipse Hierosolymā venisset, occurrens multitudo, qua facile tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suae calamitatibus subueniret, & pestem illam provinciae Florum vt eijceret clamitabat. Qui tamē cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compefcas impetum populi,

puli, & edicens quòd deinceps placatiorem en-
 Florum redderet, regressus est Antiochiā. Dedu-
 xit autem eum vsque ad Casaream Florus, illu-
 dens mendacijs, & Iudeorum genti bellum sedu-
 lo cominiscens, quo scilicet solo iniquitates suas
 occultari posse credebatur. Pace siquidem perma-
 nente, habiturum se apud Casarem accusatores
 Iudeos: verum si defectionē negotiatus fuisset,
 maiore utique malo abducendam à se esse inui-
 diam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab
 Romano abrūperetur imperio, sedulo indies au-
 gebat calamitates. Per idem tempus apud Nero-
 nem Casarienses gentiles victores extitere, de-
 cretumq; istud contestantes literas attulerunt:
 perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duo-
 decimo scilicet anno regni Neronis, septimodeci-
 mo autem regni Agrippa mense Maio.

De Floro saeuente in Iudæos Casarienses &
 Hierosolymitas. CAP. XIIII.

AD magnitudinem autē excitatorum de eo Antiq. li.
 malorum. nequaquā idoneas causas ha- 20. c. 20
 buisse d:prehenditur. In Casarea siquidem habi-
 tantes Iudei, habebant synagogam prope locū,
 cuius erat dominus gētilis quidam Casariensis:
 & frequenter quidem egerat, ut ad eorū ius illa
 possessis imingeretur, multis partibus maius pre-
 tiū quam res meruerat offerētes. Dominus autē
 loci preces eorum desp:xisse non contentus, ad
 maiorem dolorem edificauit in loco tabernas,
 ita

ita vt angustum eis transitū & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenū profilientes: adificationem vetabant. Cū verò Florus hos à prohibendo cohiberet, nō habentes Iudaeorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiā Ioannes publicanus, inflectit Florum ollatione octo talentorū, vt adificationē vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cūcta facturū, accepta pecunia statim de Casarea egressus est, venitq; in Sebastē, seditioni tribuens facultatē, quasi qui pugna spatium Iudaeorū summatibus vendidisset. Sequenti autem die. Iudaeorum sabbato, cū plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Casariensis vas Samiū ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factū Iudaeos incoercibiliter accendit, & legē suam quippe contumeliā pertulisse, & locū ipsum dicebant fuisse pollutū. Pars autē Iudaeorum quae erat constantior atq; moderatior, denuo apud indices esse conquerendum relictatur. Seditiosi autē & iuuentute turgentes Iudaei effundebantur in rixā. Stabant autē ad confugendum parati etiā Casariensium tumultuosiores. Ex cōposito quippe missus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret: sicq; continuo est pugna cōmissa. Intervenientis autē lucius, qui ad prohibendum erat relictus, praefectus equitum, vas illud quidem quod positū fuerat iussit auferri, & tumultū sedare pergebat. Cū verā
sups

superatus esset præ Casariensium violentia, ludæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatæa regio quædam eorū hoc nomine appellatur, dirempta à Casarea studiis sexaginta. Primates autē eorū duodecim, cum Ioanne in Sebasteiam ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant quāvis reuerenter, tamē enim & de octo talentis adiuuantes. Ille verò ilico cōprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Casarea auferre ausi fuissent. Ob hoc igitur apud Hierosolymitas gravissima indignatio nascebatur: veruntamē adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operā suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrū thesaurum, ut inde decem & septē talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensa Caesaris flagitaret. Tunc vero statim inuasit populum multa confusio, cōcurrentes ad templū, maximis vocibus nomen Caesaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florū maledicta iacebant ultima, & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserissimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad depredandam irritatus est. Venique cum dederet Casariam veniens ignem bellum nascentis extinguere, causasq; tumultum submovere, pro quo etiam mercedem acceperat

perat pactus: tamen cū exercitu equitū atq; pedītū Hierosolymam cōtendit, vt Romanis armīs ad quod valebat vteretur, ac timore & minis urbē circundaret. Tunc populus lenire: ius impetum volens, obuiam militibus processit, cum solitis utiq; fauoribus, & Florū hmorare officijs paratus. Ille verò prēmittens cum equitibus quinquaginta, centurionem nomine Capitonem, discere eos iussit: Nēve eum, in quē tam grauiā maledicta iecissent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animiq; constantis, etiā in præsentiē effundere cōtumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiā militibus qui cum Capitone venerant, in mediū vulgus irruentibus, diffugerūt, antequā Florum salutarēt, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atq; humilitate peruigilē duxere noctem. Florus autē tunc quidē deguit in regia, post die autem aduersum eos exstructo tribunali sublimius resedit: conuenientesq; sacerdotū principes, & ciuitatū vniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His praecepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus decederent: educens in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad hac respondent Iudaei: populum quidem pacifica quaque sentire, illis verò qui errauissent, in verbis, veniam conferen-

dava

dam postulabant. In tanta siquidē multitudine, nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios, & per atatem insipientes: esse autem impossibile eorū qui deliquerint, discrimē agitari: cū & singulos nimirū pœniteat, & prae timore ad negandū sint parati: debere tamē illū si consuleret gentis quieti, & vellet Ro. imperio seruare urbem magis propter multos innoxios dare veniā etiā paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinē tantā bonorū. Ad hac verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forū rerum venalinū, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri sui cupidinem addita auctoritate rectoris, non solum illū diripuerunt locū in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autē erat per angiporta omnia, & cades eorū qui comprehendebantur: direptionis quoq; nulla species prateribatur. Multos autē etiam nobiliū comprehendentes adduxerunt ad Forum: quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neq; enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nauitas Romana calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Forum ausus est, vt viros scilicet equestris or-

dinis pro tribunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudaea, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo

Flori.

C. A. P. XV.

PEr idem tēpus rex quidē Agrippa Alexandriam erat profectus, vt Alexandrū qui Aegyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitii conueniret. Germanam autem suā Berenicen, Hierosolymis inuentā, & iniquitatem militum videntē, grauis ob hoc angor inuaserat, & frequenter quidē praefectos equitū suorum, custodesq; corporis mittens ad Florū precabatur, vt à eade d'stineret. Ille verò neq; in multitudinē interfectōrū, neq; in nobilitatē precatricis, sed tantum in lucra sua, qua de rapinis congregarētur, aspiciens, contēpsit annuere: impetus autē militum etiam aduersum reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quoq; mulstabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autē per uigile noctem cum intenta custodia egit, verens utiq; irruptionē militum. Venerat autē Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel alijs necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam inuolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morē Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiā ante tribunal stetit, deprecans
Florum

Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique; & pontifices, disruptis vestibus, & viritum singulos comprehedentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant desisteret, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sauiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Casarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus Iudeis. Ad quod si offensi petulanter quidpiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarerent. His hortationibus seditiosi quique ab-

nuebant, & ob interfectorum dolorē reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnesq; Levita sacra vasa proferentes ornatumq; templi, citharista etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabatur, ut illum templi honorē custoditū esse vellent, neq; ad direptionem vasorum sacrorum Romanos cētumelijs incitarent. Erat autē videre ipsos sacerdotū principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosq; nobiliū compellare, ac denuo in commune multitudinē precari, ne ob modicū peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim utilitatē vel militibus esse de Iudaeorum salutatione tribuendā, vel illis qua acciderant correctionem, si in praesenti procedere cessarent? At contrā, si officiose susciperent solenniter venientes, auferri Flora occasionē pugnae: ipsos verò saluare patriā suam, & providere ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod paucis seditiosi: si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suū deberent auctoritatem transferre. Tali hortata multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdā quidem minus, quosdam autē suā clementia mitigaverunt: ac deinceps praecedentes cum quiete omni populo sequente, militibus abvia prodierunt; iamq; cominus factos saluati-

crunt.

uerunt. Illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudaorū aduersum Florū, cuius hac fierent consilijs, succlamauerunt: confestimq; milites cōprehendentes eos, cadere fustibus adorti sunt, atque in fugā versos persequētes equites proculcabāt. Corruebant autē multi quidem cū à Romanis caderentur, plures autē cū se mutuo propellerent. In ipsis autē portis grauis facta est cōpressio, & vno quoq; alterū praeuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū verò durus erat interitus. Suffocatu enim atq; conculcatu mīseri disperibant, & neq; ad sepulturā quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebāt autem ~~etiam~~ pariter milites immoderatē, eos quos cōprehendissent cadentes: & per ingressum qui Bexetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vti Antoniam & templū obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cōuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxi Romanos. Qui cū supernē venientibus sagittis vincerentur, nec possent dēfendere multitudinē quae per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam

continentes interciderunt, quatenus auaritiā Flori desperatione cōpescerent: Nam cū diuinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transfredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit, ab impetu conquieuit: & conuocans sacerdotum principes atq; curiam, se quidem ait vrbe digredi, prasidium tamen apud eos relinqueret quantum ipsi voluissent. Ad hac illi respondentibus, nihil nouandum fore, si vnā tantū relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illā quā eū ciuibz paulō ante conflixerat: ob ea siquidem quā pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Casaream regressus est.

De Politico tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis. C. XVI.

Aliud autē denuo pugna consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quacūq; eos pertulisse constabat. Nec sanē principes Hierosolymorum quā gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quā Florus iniquē in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq; quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumq; acce

accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis
 praeire, qui & negotia & consilia Iudeorū pos-
 set ei fideliter nuntiare. Mittit ergo tribunum
 Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrip-
 pa circa Iamuiam occurrens, & à quo fuisset
 missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iu-
 deorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eo-
 rumq; curia adesse curauerant, ut circa regem
 scilicet officia nouarēt. Postea verò quā illū con-
 grua humanitate coluerunt, conquesti sunt quā
 potuerūt flebiliter de calamitatibus proprijs, &
 inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet
 argueret Agrippa. vāfre tamē inuectionē suam
 in Iudeos transtulit, quorum maximē misera-
 batur, volens scilicet frenare eorū motus: ut per
 hoc ipsum quod viderentur nihil perpeSSI iniu-
 ria, ab ultionis desinerēt appetitu. Ad hac ergo
 quicunq; egregij erant, & propter sua praedia
 desiderabant quietē, intelligebāt regis redargui-
 tionē esse plenā benignitatis. Populus autē Hie-
 rosolymorū sexaginta stadijs obuiā progressus,
 officiose Agrippam & Paulitianum suscepit. La-
 mentabātur tamē interfectos cōiuges mulieres:
 quarū plangoribus reliquis quoque populus ad
 lamenta conuersus, precabatur Agrippā ut gen-
 ti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut
 ingrederetur urbem, videretq; quae essent à Flo-
 ro gesta: & ita ostendebant forum desertum
 demosq; vastatas. Deinceps verò per Agrippam

suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo
ad Siloam usque totam circumiret civitatem: quatenus
ipsis cognosceret oculis, Iudeos omnibus quidem
alijs parere Romanis, soli autem Floro adversari
propter magnitudinem in eos facta crudelitatis.
Ille igitur cum circumisset urbem, et mansuetudi-
nis populi sufficiens documentum teneret, ascendit
in templum, quod etiam multitudinem convocavit:
et cum plurimis verbis fide eorum circa Roma-
nos collandasset, multa etiam ad conservationem
pacis hortatus, adoravit Deum eiusque sancta: in
eo tamen consistens loco, in quo licebat per reli-
gionem: sicque regressus ad Cestium est. Vulgus au-
tem Iudeorum, ad regem pontificesque conversus pe-
tebat, ut legati adversum Florum ad Neronem
mitterentur, neque de tanta cade tacentes suspicio-
nem sua defectionis praeberent: visum iri quippe
eos principes capiendorum annorum fuisse, nisi pra-
venientes ostendissent illum esse qui dedisset exor-
dium. Constabat autem multitudinem non esse quie-
turam, si legationem aliquis impedisset. Ad hac
Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum ac-
cusarent, invidiosum putabat: despiciere autem
Iudeos in bella commotos neque sibi expedire cer-
nebat: advocata igitur concione in christum, et
in suggestio constituens germanam suam Bereni-
cem, in Asamonaorum domo (ea siquidem christo
imminebat contra superiorem partem urbis: nam
christo templum erat ponte coniunctum) huiusmodi
erat

orationem habuit : Si quidem videre vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neq; populi puriorem sincerissimamq; partē pacem velle servare, neq; processissem ad vos, neq; consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum cōspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem atas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò avaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrū: quemadmodū ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorū improba consilia etiam boni dispareant, existimari oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quae arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionē irrenocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. Mea autē etiam ad illos qui audire cupiunt interciperetur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium prebeatur. Novi quidem quod multi & iniurias procurantium provincias, & praeconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò id id ipsum servire in-

tolerabile ducitur, superflua est aduersum reſtores querela: illis ſiquidē vel moderatiſſimē agētibz, nihilominus turpe erit ſeruire. Conſiderate autem ſingillatim, & videte quā exigua ſit materia bellorū. Et primū quidem ipſa reſtorum conſiderāda ſunt crimina. Colere ſiquidem officijs, nō exaſperare oportet iurgijs poteſtatē. Cū verō modicorum peccatorū exprobrationes maximas faciūt, aduersum vos proſecto eos quibus inferis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palām vos confidenterq; populantur. Nihil autē ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violentibus inuicē pudorem. Fac autē eos, qui à Romanis in prouincijs mittuntur, eſſe grauiter moleſtos. non tantū etiam Romani omnes violent vos, neq; ipſe Caſar, aduersum quē pugnare vultis. Neq; enim ex præcepto illorū improbus ad vos quiſquā venit: neq; poſſunt illi, quæ in oriente gerūtur, poſiti in occidente conſpicere: ſed neque facile ea quæ hic ſiunt illic audiuntur. Eſt autē importuniſſimū, & propter exiguas cauſas, tantis, & ea de quibus querimur neſcientibus, velle conſligere. Et quidem noſtrorum criminū cito erit futura correctio: neq; enim vnus atq; idem prouincia ſemper curam tenebit, & ſucceſſores eius credibile eſt modeſtiores futuros. Motum autē ſemel bellum, neq; deponere facile eſt abſq; magnis calamita

mitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona
sipientibus providendum atq; certandum est, ut
principio non ea careant. Molestia enim est no-
uitas servitutis: quam ne utique subeas, iustum
suscipi certamen videtur. Qui verò semel subie-
ctus est, & deinceps deficit, cōtumax magis ser-
uus, quàm amator libertatis ostenditur. Tunc
igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Ro-
mani, cū in provinciam Pompeius intraret.
Maiores verò nostrī eorūque reges, pecunia,
corporibus, animis multo vobis meliores, exigua
parti potentia Romanæ obsistere nequiverunt.
Vos autem qui hereditariam obedientiam susce-
pistis, rebus autem omnibus illis qui primis pa-
ruere longe inferiores estis, contra omne Roma-
num regnum obsistere posse arbitramini? Ea
Athenienses quidem, qui ob Gracorum liberta-
tem patriam suam quondam ignibus tradere,
qui superbissimum illum Xerxem per terrā na-
vigantem, per mare verò ambulantem, & cuius
classem non caperet amplitudo pelagi, latiore
autem Europa duceret exercitum hunc inquam
cum vna nave fugientem gloriosissimè persecu-
ti sunt: circa parvam autem Salaminam, qui tā-
tis opes Asiæ confregere, nunc tamen serviunt
Romanis, & illam regiam Græciā civitatem
administrent Italiæ Iussiones. Lacedæmonij
quoq; post Thermophilas, & Plateas, & Age-
silaum Asiam perstrutatum, eosdem dominos
venit

venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium f runt tamen rerum mutationē, & adorāt eos ad quos fortuna migravit. Alia quoq; multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cessarunt tamē & obediunt: vos autē soli servire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Aegyptios fortē aut Arabas existimatis vos bellū mouere. Non circumspicitis Romanorū imperium? Non metimini vestrā imbecillitatem? Nōne scitis vestrā ciuitatē à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorū autē virtus per totū orbē inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quaesierunt. Neq; enim sufficit eis ad orientē quidem totus Euphrates, ad septentrionē Ister, neque in meridie solitudine tenus perscrutata Lybia neque in occidēte Gades: sed vltra oceanum alium quaesierūt orbē, & vsq; ad Britānias, inaccessas prius, armis & exercitiū transtulerunt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures istis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, servire molestissimum est. At quanto magis id Græcis, qui

qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur
 præstare nobilitate: & tam latam quondã pro-
 uinciam possidentes, nunc bis ternis fastibus Ro-
 manorum obediunt. Totidem autem etiam Ma-
 cedones obsequuntur, qui certe multo vobis in-
 stius deberent libertatẽ tueri. Quid autem quin-
 gentæ Asia ciuitates? nunquid non absque vlla
 præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fa-
 scibus cõsulis obsequuntur? Quid autem pergam
 enumerare Heniochos & Colchos, & Tauror-
 um gentem: Bosphoranos quoq; & habitantes
 circa Ponti litora nationes, Maoticasq; gentes,
 apud quas nimirũ olim neq; domesticus aliquis
 dominus noscebatur: nũc verò militũ subiiciun-
 tur tantum tribus milibus, & quadraginta na-
 ues lōgæ, in nauigabile prius mare in pace custo-
 diunt. Quanta autem Bithynia, & Capadocia,
 & Pamphylorum gens, Lydi quoq; & Cilices
 pro libertate dicere valerẽt? tamẽ nunc sine ar-
 mis tributa p̃dunt. Quid autẽ Thraces? quin-
 quidẽ diebus in latũ, septem autẽ in longũ com-
 muneabilem provinciam possidentes, asperioresq;
 multo quã vestra est, ac multo in partibus fortio-
 rem, altissimoq; gelu eos qui irruerunt retardan-
 tẽ, duobus milibus Romanorũ in præsidio manẽ-
 ribus obsequuntur. Post has Illyrici vsq; ad Dal-
 matiam, & Istro tenus incolẽtes, duabus tantum
 legionibus obediũt: cum quibus & ipsi impetus
 campeſcunt Dacorum. Ipsi quoq; Dalmatæ, qui
 tam

tam multa pro libertate conati, sapiusq; capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorū legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magna causa ad defectiōnem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tātis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano: sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusq; bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus rectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sanè ipsum, non per animorum molliciem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorū admirati sunt horrueruntq; cum virtute fortunam, qua illi plura saepe obtinere quàm bellis: deniq; sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum: pro libertate bella gerentibus profuit, neq; tanto terrarum marisq; spatio à Roma dirēptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam acolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas tubas Pyrenæorū montium cunct

eluctati vertices, ditioni sua hos quoque sudiderunt Romani: atque ita bellicosus gentibus, tantoque (ut dixi) spatio direptus, legio in praesidio vna satis est. Quis vestrum non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (ut arbitror) saepe vidistis: siquidem ubique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatij regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemtricem mortis: indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymae confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quam noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redigerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantae magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etià Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamen mittunt Romanis, estque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia principum Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos soli bellum geretis? Neque Carthaginensium consi

considerabitis finem, qui magnum illum Annibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neq; Syrenai Lacedemone oriundi, neque Mar maridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neq; terribiles etiā audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū virtutes impedire Romanas. Sed tertiā partē orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero & locis Aethiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoq; vestigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur - sicut vos, contumeliosum putantes: & quidē vnā cum illis tantum legio cōmoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cum ea possitis de vicina vobis Aegypto diligenter inspicere. Hæc enim cum vsq; ad Aethiopas porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque sit India, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebē, tamē vestigalia, quorū magnitudinē de censu singularum capitū æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanū nō dedignatur imperium: & certe quā
magna

magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitijs abundantem, magnitudine quoq; non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia x x x. in latitudine verò nō minus quā decē, tributōrū verò multo amplius per menses singulos infert, quā vos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensiū Romana plebi annonā ministrat. Munitur autē vndiq; aut incommensabili solitudine, aut importuoso mori, aut fluminibus, cœnosis paludibus, quorū tamen omniū nihil Romana fortuna fortius fuit. Duae enim legiones civitati insidentes, profundam Aegyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nāsi fortē quis vēstrum spes suas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenorū regionē gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei cura tuenda cum Romanis amicitia: & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinū cū fugiatur auxiliū: verū et hoc apud Romanos est: sine Deo quippe impossibile esset imperium tale cōsistere: Consi derate autē, quemadmodum hæc ipsa erga

ipsam religionē immoderatio, etiamsi cum longe inferioribus bellū geratis, tamē ad dispensandum sit vobis difficillima, atq; eadem. transgredienda offendatis Deū, per qua eū auxiliaturū putatis. Si enim seruetis sabbatorū consuetudinē, & ad nullum actum. moneamini, facite profectō capiimini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellū destinate: in quibus scilicet hi, qui oppugnabantur; etia gerebant. Transgredientes autē in bello legem patriā, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidē nunc vobis intentio est, ne quid de patriā institutione solvatur. Quēadmodum autē aduocabitis in adiutoriū Deū, si cultū ei debitum sponte violetis? Assumunt autē singuli quiq; bellum, vel diuina virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum verò utraq; hac, quantum ad ipsam pertinet consequentiā, deseritur, in manifestam utiq; captiuitatē volētes pugnare profiliunt. Quid autem prohibet proprijs nominibus filios vestros coniugesq; laniare, & hanc pulcherrimam. inflammare patriam? Erumpentes, siquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bonū est, dum adhuc stas. naui in portu, praeuere tempestatem futuram, & non eo tempore, quando medijs irrueris procallas trepidare. His si quidā quā in. improvisa mala inciderint, superest ne digna vel miseratione videantur: qui verò se

in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobra-
tionibus onerentur. Nisi forte aliquis vestrum
astimet secundum pacta conflictum ire Roma-
nos, aut postquam vicerint, moderatè vobiscum
acturos, & non in exemplum aliarum gentium
sacram hanc urbem inflammatorios, interfectu-
ros autè vniuersum genus vestrum. Neq; enim
qui superfueritis armis, vsquam locū fuga habe-
bitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habēti-
bus Romanos dominos, vel habere metuentibus.
Periculū autè non solū vos manebit, sed etiā in-
reliquis ciuitatibus habitantes Iudaeos. Neque
enim est in toto orbe populus, in quo non vestra
portio sit: quos certè omnes vobis rebellantibus,
eade crudelissima diuersi quique conficient, &
propter paucorum virorū praua cōsilia, vniuer-
se vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet
autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint
nimirū vestro vitio coacti. Si verò eadem exo-
qui superfederint, cōsiderate quam impium sit,
aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat
autè vos miseratio, & si non filiorū vestrorum
atq; coniugum, saltem istius ciuitatis, qua ma-
ter vrbiū vestrae regionis vocatur. Parcite mœ-
nibus sacris, parcite venerabilibus adytis, tem-
plumq; vobis & sanctasanc̃torū seruate. Neque
eaim vlterius victores Romani his abstinebunt,
quib. primo parcētes nullā receperūt gratiā. Ego
istor quidē sancta vestra, sacrosq; angelos Dei,

patriamq; communem, quod nihil eorum consiliorum, quae vobis viderim expedire, subtraxerim: vos autem decernentes quae oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculum subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quae pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neque enim Casari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendiistis. Sopiani autem causam defensionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc praesidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus adificatio adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quiq; decurionesq; dispersi, vectigal colligebant: celeriterq; XL talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compefcuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Casare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumelijs temperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausiq; sunt nonnulli seditioforum etiam saxa in eum iacere.

Rex

Rex autem videns tumultuantium irrenocabilem impetum, & conquerendo quod contumelijs esset affectus, principis quidem eorum unum cum alijs potentibus misit ad Florum Casarcam, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigent: ipse vero discessit in regnum.

De cepta rebellionem Iudæorum contra Romanos.

CAP. XVII.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebant, congregati irruerant in quoddam presidium, quod vocabatur Massada: & occultè eò persuaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autè de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananias pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostias, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autè erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidè hostias Caesaris, quæ pro Romano populo offerri solite erant. Plurimum autè super hoc pontificibus, alijsque nobilibus deprecatis, ut non prateriret eum morè, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieverunt, non parum quidem & sua multitudini confidetes: robur siquidem omne res novare cupientium, eorum voluntates inuabat: maximè autè aspiciebāt Eleazarum, qui per idè tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, &

Pharisaorū nobilissimis, & videntes quam gra-
uibus malis pergerent subūcere ciuitatem, decre-
uerunt seditioforum animos experiri: & ante
portam quæ area vocant, concionem aduocantes
(erat autem in interiore parte tēpli posita, quæ
respicit ad solis exortū) ac primo quidē multa de
temeraria eorum defectione conquesti, & quod
tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps
irrationabilitatē causæ ipsius arguebant, dicen-
tes, maiores quidem eorum ornasse templum ex
magna parte de muneribus gentiū, semperq; eo-
rum qui foris essent populorum munera susce-
pisse: & non solum non prohibuisse aliquorum
hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam
eas quæ viserētur permanerētq; ad præsens vsq;
tempus, oblationes eorū in templi cultibus collo-
casse. At nunc eos qui Romana arma irritarent,
& desponderent eorum bella, nouum statuere
morem religionis, atq; cum periculis etiam ream
facere ciuitatē impietatis videri: siquidem ea sit
in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet
externus, neq; ad orandum sinatur accedere. Et
siquidem circa vnius alicuius priuati personam
lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos in-
humanitatis arguere: nunc autem despiciuntur
Romani, & iudicatur Caesar profanus. Vnde ve-
rendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias
repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia
prohibeantur offerre: fiatq; vere. extra princi-
patum

patam ciuitas, nisi celerius resipiscientes reddiderint hostias, ac prius quam ad eas, in quorum contumeliā id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morū paternorum sacerdotes quoq; maiores quomodo omnes eorum maiores exterarum gentiū semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res notare cupientium his quae dicebatur, sed neq; procedebāt in mediū altaris ministri, ut belli materiā praeprantes. Videntes igitur nobiles quiq; seditionem eā iam processisse, ut eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Anania Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Anipās, & Costobatus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumq;, ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuntius fuit, volēs q; inflāmare bellū, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter utriq; parcens, scilicet deficientibus & ijs aduersum quos bellum mouebatur, volens q; & Romanis conseruare Iudeos, & Iudeis templum atq; patriam, ad hac autem nec sibi conducere

p p 4 talem

talem conturbationem sciens, misit in auxilium
 populo equites ter mille, Asranitas scilicet, &
 Batanaeos, & Trachonitas sub praefecto equitū
 Dario, duce verò Philippo Iachimi filio. His er-
 go venientibus, optimates quique cum pontificibus
 & omni multitudine quae praestabat quietem, su-
 periores occupant civitatem: inferiores siqui-
 dem & templum, seditiosorum manus tenebat.
 Missilibus igitur & fundis indefinenter ute-
 bantur, & continua erat emissio sagittarum ex
 utraque scilicet parte: erat autem quando ex
 insidijs procurrentes cominus dimicabant. Prae-
 stabant autem audacia quidem seditiosi, bellum ve-
 rò scientia regij. Et his quidem erat propositum
 maxime templum obtinere, profanatoresque eius
 expellere. Seditiosis verò qui cum Eleaxaro age-
 bant, ut praeter ea quae obtinebant, etiam supe-
 riores invaderent urbem. Per septem igitur dies
 grauis utriusque partis cades fiebat, & neutri
 de eo loco quem tenebant depellebantur. Dein-
 seps verò adveniente ea festinitate, quae Xylo-
 phorias dicitur, in qua mos est omnibus gran-
 dem lignorum materiam cōvehere ad templum,
 quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper
 enim inextinguibilis persuevit) aduersarios
 quidem à cultu religionis exclusit: inter in-
 firmiorem autem vulgum irrumpentes multi si-
 ccariorum (sic enim vocant latrones, gladios in
 sinibus gerentes) recepti audacissimi prosequen-
 bantur

bantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Anania pontificis domū, & Agrippa ac Berenices palatium inflammauerūt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset unde ratio credita pecunia pateret, utq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis praberent insurgendi facultatem liberam. Eugientibus verò chartarum publicarum custodibus, ignem adibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atq; nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erāt: & illi quas apud Agrippam fūctos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerūt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antonian: & omnes in eo praesidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerūt, praesidiumq; incenderūt: postea verò transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippa milites: & in quatuor partes agmen suū diuidentes, muros euertere moliebātur: eorū verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinē oppugnantium: sed distributi

per propugnacula & turres, subeūtes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus nec nocte cessabat: seditionis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos qui in presidio erant, propter inopia victus: regis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manabemius quidam, filius Iuda Galilai, callidissimi illius sophista qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudeis quod post Deū subijcerentur Romani: assumptis quibusdā nobilibus, perrexit in Massadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoq; per rupto populares aliosq; latrones diligenter armavit: Huiusq; utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, supernè hostibus tela iacentibus: cuniculum igitur longe cœptum sub vnam turrim agentes, suspendunt eam materie subiecta: ac postea in sustententia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidem extemplo emota est, alter autē murus intus adificatus apparuit. Regū quippe molitiones eorum presentientes, forte etiā de concussione turris alium sibi murum celerius adificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant. cum vendissent alium murū, stupore defecti sunt: regū tamen ad Manabemū aliosq; seditionis

ditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictis erant, grandis animi occupavit defectus. Neq; enim vi contra tantam multitudinē pares erant, & precari ut exire liceret, ignominiam indicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinqentes igitur inferiorem locum, qui Siratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarū una appellabatur Hippicos, alia Phaselus, tertia Mariamme. Hi verò qui cum Manahemo erant protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes Stratopedum incenderunt. Hac igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi & militum Romanorum. CAP. XVIII.

Sequenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Exechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt

xerunt autem duo de socijs Eleaxari, & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandē populari suo prodere, dominumq; ferre, & si non violentiū, tamen se-ipsis humiliores: nam si oporteat cunctis aliquē praeesse, quemvis magis aliū quā illum decere: atq; ita pacti, adorantur cum in tēplo. magno enim factu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cū igitur hi qui circa Eleaxarū erāt, in illum profuissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidavit sophistam: existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululū autē stipatores Manahemi resistentes. postquā viderūt totā aduersum se multitudinē irruere, quisq; quod potuit diffugit. Et cades quidem erat eorū qui comprehensi sunt, perscrutatio autē latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam per-fugerunt: cum quibus & Eleaxarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cū fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capiētes extraxerūt in publicū, multiq; tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autē sub eo agentes principes, praeipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalomoni nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicās aliquā eius seditionis correctionē futurā. Hi vero nō re-
compr

comprimerent bellum, sed ut cum maiori licētia gererent, interfecerunt Manahem. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent vehementius insistebant, donec ulterius resistere nō valentes, Metilius Romanorū prefectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes ut solam eorū pacisceretur vi tam: arma autem & reliqua quæ haberēt, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationē ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionē Nicodemi filium, & Ananiam Sadducaum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextrās & sacramentū daturōs. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo adversus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est: postea verò quam secundū pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquā ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleaxari, cōprehensos trucidabant, neq; resistētes, neq; supplicātes, solas autē pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, prater Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsq; ad circumcisionem Iudaizare se promittentē, servaverunt solum. Detrimentum autē Romanis quidem erat leue, ex copijs siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudaorū autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graves iam instare causas bellorū, urbem autē tali facior

facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamsi à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur: moderati autè quiq; quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur: siquidem sabbato illam eadem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoq; operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsarex & in omni Syria.

C. A. P. XIX.

Eodem autem die, eademq; hora, quasi aliqua celesti prouidentia Casarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut vno tempore super viginti millia hominum caderentur, & cunctis Iudæis vacuata Casarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Casariensem verò cladem tota gens efferrata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorū vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt: id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia verò inflammantes, etiam in Cadasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Casareamq; tendebant. Obstitis autem eorum incur sui neq; Sebastæ, neq; Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Antbedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines
harum

harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumq; qui capiebantur virorum immensa cades fiebat: neque tamē Syri minorem numero multitudinem de Iudeorum gēte vastabant, sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, cōprehensos disperdebant: non solum ob vetus odiū, sed vbi discriminē imminens praeuenirent. Grauis ergo conturbatio totā Syriam peruaferat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris salus erat, si praeuenissent alteros cade facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet videretur amoliri Iudeos, tamen etiā aliarum gentiū Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neq; temerē eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Pronocabat autē ad cades aduersa partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia: siquidē substantias caesorum passim diripiebant: & quasi victores eorū prædā quos trucidauerāt, in domos alias transferbant. Gloriosior autē erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus infelpultis, & inhumatos passim iacere cū paruulis senes, feminas autem neq; pudenda cōtēctus. Eo omnis quidē prouincia plena erat inenarrabiliū calamitatum: maiorū autem metus quam quā peract

peracta erant, facinorum imminebat. Et hæc-
 nus quidem Iudæis aduersum alienigenas confi-
 ctus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos si-
 nes, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti
 sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis cõspiran-
 tes, & consanguinitatē vtilitati propria postpo-
 nentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimi-
 cabant. Suspecta tamē eorum ipsa belli fuit au-
 ditas. Deniq; Scythopolita veriti ne ciuitatē no-
 ctu adirent, & magna sua calamitate ciuibus
 excusarent defectionē, edixerunt eis, vt si vellēt
 inter eos firmare consensum, & circa alienige-
 nas ostendere fidē, transirent cum omnibus filiis
 suis in lucū: quibus quæ fuerant iussa sine suspi-
 cione facientibus, diebus quidem secutis duobus
 quieuerunt Scythopolita; tertia verò nocte ex-
 ploratores, alias incantos, alios verò dormiētes
 inuadunt, subitoq; omnes interfecerūt, qui fue-
 runt numero tredecim millia: postq; eorum bona
 diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Si-
 monis interitū enarrare. Hic enim Sauli cuius-
 dam non ignobilis viri filius erat, fortitudine
 quoq; corporis & audacia animi insignissimus:
 quibus vtrisq; ad incommoda sue gentis abusus
 est. Multos siquidē Iudæorū propinquos Scytho-
 poli, quotidie obtruncabat, & frequenter inte-
 gros cuneos fudit, ita vt totius aciei momentum
 solus existeret. Comprehendit autem eum digna
 ciuili cade pœna. Nam cum Scythopolita cir-
 cumfusus

cumfusi Iudæis, passim per lucū eos iaculis confingerent, educto Simon gladio, in nullū quidem hostium impetū fecit: nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe; quā tam multa cadē cinium meorū, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis externa gens infida est, qui in nostrū genus tanta impietate deliquimus: morior ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autē ipse finis mihi & scelern digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: ut nemo scilicet hostiū de meo. interitu glorietur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac farentibus oculis circumspicit omnē familiam suā: erat autem ei vxor et filij, & prouecti in senectutē parentes. Ille igitur primū quidem patrē à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetravit: post quem non sane inuitā matrem suam interfecit: super hos autem coniugi & filijs intulit ferrum, singulis sanē horum penē occurrentibus gladio, & hostes prauenire cupientibus. Cū verò omnem suā necessitudinē trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut neminē posset latere, & totū in viscera sua ensē demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem: ceterū quantū ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno sine consumptus.

- De Iudæorum alia graui cæde. CAP. XX.

AD eadē autem qua in Schythopoli facta est reliqua quoq; vrbes in Iudeos apud se habitantes irruerant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrj, multosq; crucidauerunt: plures autē eorum vinctos custodijs tradidere. Hippeni quoq; & Gadarenses similiter audacissimos quidē amoliebantur, terribiles autē sollicitē adseruabant. Reliqua quoque vrbes aduersum Iudeos singula, prout habebāt, vel timore vel odio mouebantur. Soli autē Antiocheni, & Sidonj, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neq; interfecere quempiā Iudaorū, neq; vinculis tradiderunt: forte autem & propter multitudinem suā despexerunt eorū si qui motus fuissent: mihi autem videtur magnā erga eos miseratione moti, quos utiq; nihil moliri videbant. Geraseni autē neq; in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali, & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum iudeos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cæstium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanaa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia cuius suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut se
qui

qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberet idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quoque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippa, & propter nimiam auaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit, perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diffusis Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sollemi, procuranda tamen eum regione summouit, Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus inuadens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudeorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eumque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus ceperunt Machærunthij custodijs obtinere.

Iudæi Alexandriæ occisi. CAP. XXI.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexander contra Aegyptios usus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus.

¶ 2 Perma

Permanebat autē eis honor iste apud successores
 quoque Alexandri: deniq; & in parte vrbis locū
 eis propriū deputauerunt, quatenus haberent con-
 uersationem per omnia mundiorē à communione
 scilicet gentiū sequestratam: prestitueruntq; ei,
 vt etiam Macedones appellarentur. Deinceps ve-
 rò cum in ditionē Romanorum Aegyptus venis-
 set, neq; Caesar primus, neq; post eum quispiam,
 honores quos Alexander Iudais decreuerat mi-
 nuit. Conflictus autē eorum aduersus Gracos pe-
 nē continuus erat, & iudicibus in multos quoti-
 die ab vtraq; parte animaduertentibus, seditio
 accendebatur. Tunc verò cū & apud alios tur-
 bata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam
 cū Alexandrini in concionē venissent, vt ordi-
 narent pro certis negotijs legationem ad Nerōē
 ferendā, occurrerunt in amphitheatrum permix-
 ti Graci plurimi Iudaorum. Quos quum vidi-
 sent, amuli, ex templo clamare, coeperunt, Iudas
 hostes & exploratores esse: ac deinceps insilien-
 tes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem
 fugientes dissipati sunt: tres verò ex his compre-
 hensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commo-
 ti sunt autem vniuersi Iudaei ad opem ferendā:
 & primum quidē in Gracos saxa iaciebāt, post-
 ea verò etiam facibus rapti in amphitheatrum
 impetum fecerunt, comminantes quod in ipso lo-
 co tantū simul populum coucremarent: & penē
 minas implessent rebus, nisi iras eorū cōpressis-
 set

fet Tiberius Alexāder, magistratus ciuitatis. Nec
 tamē ipse coercendi principū ab armis sumpsit,
 sed nobiles eorū quosq; submittēs, hortabatur vt
 desinerent, neq; aduersum se milites Romanos cō
 mouerent. Seditiosi autē benignā deprecationem
 ridentes, Tiberium contumelys appetebant. Qui
 postquam vidit absq; magna calamitate tumultu-
 osos nō posse cōpesci immisit in eos duas Roma-
 norū legiones, quæ in ciuitate erant, & cum his
 alios quinq; millia milites, casu ad Iudæorū in-
 teritiū de Libya veniētes: praecepitq; vt non solū
 interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, do-
 mosq; inflāmarent. Qui protinus cōcurrentes in
 locū qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæo-
 rū multitudo collecta) exequēbātur strenuē in-
 fusa, nec sanē sine cruenta victoria, Cōglobati enim
 Iudæi his quos melius armatos habebāt, in fron-
 te positis, aliquandiu quidē restiterunt: semel ve-
 rò in fugā versi mactabātur: nec vnus erat exi-
 tiū modus, cū alij sub diuo atq; in campo depre-
 hēderētur, in ades autē alij cōcluderētur, & eas
 quoq; succenderent Romani, vndē etiā diripiendō
 quæ in his reperissent: cū neq; illos aut infantum
 misericordia, aut reuerentia senectutis moueret,
 sed in omnes ætates pari cade seuirent. Vnde to-
 tus quidē ille locus sanguine redūdabat: quinquā-
 ginta verò congeſta sunt millia mortuorū: nec ta-
 men saltē reliquiae remāſſent, nisi ad preces se-
 cōtulissent, eorumq; misertus Alexander Roma-

nos iussisset abscedere. Sed illi quidē quibus erat cōsuetū obedire praeceptis, primò eius nutu nequibus pepercerunt: populares autem Alexandrii propter odij magnitudinē difficulter ab incepto reuocabātur, vixq; a cadaveribus distrahebātur. Apud Alexandriā quidem talis casus euenit. De clade Iudæorum autore Cestio. CAP. XXII.

Cestio verò iam quiescēdum esse non videbatur, insensis ubiq; Iudæis, sed duodecimā religionē integrā ex Antiochia secum ducēs, & ex reliquis bina millia lecta peditū. & quatuor alas equitū, insuperq; regū auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios oēs, Agrippa verò tantūdem peditū & equitum mille, & cū Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorū tertia pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus auxilio cōuenere, peritia quidē militibus inferiores, quod aut sciētia deerat, in Iudæos odio itēq; alacritate supplentes. Aderat autē ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cū abducta exercitus parte Cestius in validissimā Galilæa ciuitatē contendit Zabulō, quæ appellatur virorū, & ab Iudæorū finibus Ptolemaida discernit. Cūq; offendisset eā ciuibus destitutā (in mōtes enim multitudo refugerat) omnigenū aut rerū plenā, illis quidē militibus diripiēdas concessit: ipsum verò oppidum, quāuī admiratus esses eius pul-

chritudinē, quippe domus habebat similiter ut
 apud Tyrū & Sidonā & Berytū adifficatas, in-
 cendit. Deinde cursu territorio peragrato, quic-
 quid inuenisset obuiam depopulatus est: inflāma
 usq; etiā circū eā positis vicis, in Ptolemaida re-
 uertit. Syris autē adhuc praeda inherētibus, &
 precipue Berytīs, recepta Iudai fiducia (Cestius
 enim recessisse cognouerant) repente in eos quī
 remanserant irruunt, & propē ad duo millia ca-
 dunt. Cestius autē ex Ptolemaide profectus, ipse
 quidē Casareā peruenit: in Ioppen verò partem
 premisit exercitus cum praeceptis huiusmodi, ut
 oppidū custodirent, si eo potiri possent: aut si op-
 pidani impetū praesensissent, tam suū quā cate-
 rorum militū praestolarentur aduētum. Illorum
 igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinq; Iop-
 pen facillime capiunt: ita ut ne fuga quidē habi-
 tadores copiā reperirent, nedum ad pugnā se pa-
 ratent. Aggressi autē cunctos interficiunt cum
 familijs, direptamq; ciuitatē incendunt. Interse-
 ctorum autē numerus octo millia quadringenti
 fuerunt. Simili modo & in finitimam Samaria
 Nabatenen toparchiā nō paucos misit equites,
 qui & partē finium vendicauerunt, magnamq;
 indigenarum multitudinem peremerunt, direp-
 tūq; patrimonijs, etiam vicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymā. C. XXIII.

IN Galilaā quoq; misit Caesennium Gallum,
 Iuductorem duodecima legionis: eique tantam

924 milia

am,
 e tantam
 milia

milia
 illius

militum manum attribuit, quantā genti expugnanda sufficere posse credebat : eum validissima Galilae ciuitas Sepphoris cum faure suscepit. Huiusq; prudens consilium secuta ciuitates aliae, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinij operā dabāt, in Galilae montē vndiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus dūctabat exercitum. Illi autem quandiu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quā ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumactō itinere ad celsiora progressos, maturē victoriā concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neq; si terga dedissent, equitū poterāt manus effugere: adeo vt pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quā duo millia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilaam videret, Caesareā cum exercitu remeabat. Cestius verò cū omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non paruam multitudinem Iudeorum in turrim quae Aphaci vocabatur esse collectā, qui cum his congregerentur prae misit. Sed prius quā in manus veniret, Iudaei metu dispersi sunt : eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatē offendit: nam propter scenopaeiorum dies festos, in

Hierō

Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustoq; oppido ulterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadijs L. Iudaei verò cum iam ciuitati propinquare bellū viderunt: omisso dierū festorum solennibus, ad arma properabant, satiq; freti multitudine, incompediti ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierū quidem septem habita ratione feriatorū: erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur: idem autē furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in praelio quoq; superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt, ut eorū & aciem pertrumperent, viaq; aperta cadibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quae necdū locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: Iudaei verò vigintiduo. Fortissimi autem videbantur Monobaxi regis Adiabeni propinqui, Monobaxus & Cenedeus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudaeos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudaei, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad

Bethoron ascendentes. Giora filius Simon inuadit, multosq; postremo agminis coactores lanianit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatē reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudaei locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

De obsidione Hierosolimæ à Cestio, & strage

CAPVT XXIIII.

ITaq; dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudaeos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocando qui ab eorum sententiâ discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcaum & Phæbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fadus amicitia, certamq; pro peccatis à pop. Ro. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secū sentire voluissent. Verū seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret legatos obtinere statuerunt: & Phæbū quidē, priusquā verbū faceret, peremerunt, nā Borcaus vulneratus effugit: populares autē, hoc indignē ferentes factū, cadendo fustibus atq; lapidibus in oppidiū cōpulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorū discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitū, inq; fugam versos, &sq; ad Hierosol

Ierosolymā persecutus est. Castris autē in loco po-
 sitis, qui appellatur Scopus, intervallo septē sta-
 diorum à ciuitate discedens, nihil per triduum
 aduersus oppidū conabatur: sperans fortasse in-
 tus degentes aliquid remissuros. In vicos autem
 circa ciuitatē, non paruam militū manū ad ra-
 pienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui
 tricesimus mensis erat octobris, ordinatū in op-
 pidum introduxit exercitum. Populus quidem à
 seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum
 disciplina territi, exterioribus cessere partibus
 ciuitati, & in partē interiorē templi refugerūt.
 Cestius verò trāsgressus Bexethā, qua sic voca-
 tur, & Canopolim & forū quod appellatur ma-
 teriarū incendit: deinde cū ad superiorem ciui-
 tatē venisset, prope aulam regiam castra posuit.
 Et si tūc voluisset intra muros violenter irrum-
 pere, ciuitatē ilico possedisset, belloq; finē dedis-
 set: sed Tyrānus & Priscus praefectus castrorum
 & plures equitū magistri, à Floro pecunia cor-
 rupti conatū eius auerterunt: & Iudeos intole-
 randis repleri cladibus cōtigis. Interea plurimi
 popularium nobilissimi, & Ananus Ionatha fi-
 lius, Cestium quasi portas ei patefacturi, voca-
 bāt. Ille autē & ira fastidiēs, & quod nō satis ei
 credendū putaret, tā diu id neglexerit, donec pro-
 ditione cōperta, seditiosi Ananū quidē cum ca-
 teris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in do-
 mos suas refugere cōegerunt: ipsi verò per turres
 dysp.

depositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinq; Romanis vndiq; tentantibus frustrabatur conatus: sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittarijs, à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus: qui frequenter quidem Romanos ad murum aduantes auertere, postremo autem repulsi telorū multitudine, recesserunt. Itaq; Romanorū qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, alijs ac per ordinē alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellāt, testudinem contexuerunt: vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur, & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant, templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosus stupor inuaserat, iamq; multi ex ciuitate dissigiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur, & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiumq; quā optimē de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectō si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset: sed credo iam tūc infestus Deus pessimis, eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obessorum desperatione perspecta, repente militem renocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultē nimis ac iniustē discessit. Inopinata verō eius fuga latronū fiduciam recreauit,
inse

insecutiq; nouissimos aliquot equitum, pedumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopō-munierat, tetendit: altero autem die vltterius recedendo, magis hostes pronocauit: iamq; postremos affecuti multos necabant tum vtroq; itineris parte vallata, in transversos tela iactabant: & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quædam infinitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemque interrumpere formidarent: viderent autem Iudaos leues, & ad excurrendum faciles esse: vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicos nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sexta legionis dux, & Longinus tribunus, & Aemilius Lucundus ala præfectus, vix Gabao peruenirent, vbi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudeis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maueret, plures se hostes habiturum. Itaque pro campendio fuga, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq; mulis atque asinis, alijsq; iumentis, præter

præter illa quæ sagitta & machinas ferrēt (hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudeis contra se capta prodesse) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudei latioribus quidem locis minus instabāt: contractos vorò in angustias atq; descensus, alij ab exitu prohibebāt, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat: vbi etiam peditibus quo pacto sibi met subuenirēt, hastantibus, equitū periculū promptius erat: nec enim ordinatè viam prosequi poterāt, obstantibus iaculis: & ne cōtra hostes irent ascēsus ardui prohibebant equitatibus inuicē iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur, in quas deiecti qui aberrassent consumebantur, nullusq; locus aut fugiendi aut resistēdi rationē habebat. Itaq; incerti quid agerēt, ad vlulatus, quod desperati solent, fletusq; cōuersi sunt: quibus resonabat Iudeorū exhortatio, cum clamore latātium pariter atq; seuientium: totusq; penè qui cū Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidē in Bethoron confugerunt, Iudei verò obseſſis circū omnibus locis, eorū transitus custodiebant. Deniq; vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs impasuit: huq; præcepit, vigilum qui in castris excubarēt, signa clamore: vt eo modo

Iudei

Iudai omnem illic militum numerum arbitrentur remanere. Ipse autem cum ceteris otiose vsq; ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cum Iudai locum quo Romani tetenderāt desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt, & illos quidem sine mora iaculis confecerūt: mox autem Cestium persequi properabant: sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementius quoque fugiebat: adeo ut metu perculsi milites, machinas siue tormento muralia, itemq; balistas, multaq; alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudai rursus cōtra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autē Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum eos assequi nō potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt mortuosq; spoliarunt, & pradam quæ remanserat collegerunt: & paena carentes in metropolim remearunt, suis quidem pauci amissis. Romanorum autem & auxilium quinque milibus peditum ac cccc. itemq; nongentis & octingenta equitibus interemptis. Hac quidem Nouemb. mensis v i i i. die gesta sunt, anno x i i. Neronis principatus.

De Damascenorum seditia in Iudæos, & quæ Iosephi studijs in Galilæa. CAP. XXV.

Post Cestij verò casus aduersos, nobilium Iudaorū multi, tāquā è navi pessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarnus et Saulus fratr

Fratres, vnà cū Philippo Iachini filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippa, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum hu in aula regia fuerat obsessus Antipaa, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit, aliàs indicabimus. Cestius autē Saulum & ceteros in Achaiam ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florum: sperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summonenda. Tunc autem Damasceni, cede Romanorum cognita, Iudeos apud se degentes opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namque id propter suspiciones meditabantur) facilem quidem sui conatus exitum fore putabant: verebantur autem mulieres suas, fere omnes præter paucas Iudaix antes, & eorum religione imbutas: quare hic magna cura fuit eas calandi, quid agerent. Iudeorum autem X. millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, vna hora sine metu ingulauerūt. Qui verò Cestium fugauerāt, in Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim vi, partim blanditijs sibi etiam sociabant: & in templum cōgregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus; omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigero

ergerent. Filiū namq; Simonis Eleazarū, quāvis Romanorū pradam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamē nullis necessitatibus praeposuerū: quod & ipsum tyrannidis superbia viderent effferri, eiusq; studiosos siue imitatores, satellitum more versari. Verū paulatim Eleazarus ambitu me pecunia, itemq; astutia persuasit populo vt omnibus parerent. In Idumaeā verò quos mitterent, alios militū duces optarunt, Iesū filiū saphae, vnū ē pontificibus, & Eleazarū noui pontificis filiū. Nigro autem mandauerunt (qui tunc Idumaeam regebat, ex regione trans Iordanē posita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur) vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabāt: namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Iordanis, & Tammā Iohānes Essaeus, toparchias administraturi missi sunt: huic autē Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant addita. Gopmitica autē & Acrabatenae regionē Iohannes, filius Anania, rector designatus est: & vtriusq; Galilaeae Iosephus Matthiae filius: huius autem praefectura iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quae ibi fuere. Aliorū igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cū in Galilaēā venisset, primū cura habuit, indignarū sibi conciliare beneuolentiam: multa

T R sciens

sciens ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. De-
inde cōsiderato, quod potētissimos quidē amicos
haberet si eos participas potestati fecisset, omne
verò multitudinem si pleraq; per indigenas &
cōsuetos fieri praeceperet, L. X. de seniores eius
gētis prudentissimos elegit, eosq; rectores totius
Galilæe constituit. VII. verò per singulas ciui-
tates minorū litiū iudices : nam maiora negotia
causasq; capitales ad se referro iussit, & illos
L. X. X. Ceterum disposito per ciuitates iure quo
inter se vteretur, etiā quēadmodum extrinsecus
tuti essent animaduertit : certusq; in Galilæā Ro-
manos esse venturos, oportuna loca muro cinge-
bat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin,
necnō & Pereccho, & Iapha, et Sigoph, & mō-
tem cui nomē est Itaburio, & Taricheas, & Ti-
beriada : ad hac etiā circa Genesar lacū spelun-
cas in ea qua inferior Galilæa vocabatur muni-
nit. Superioris autē Galilæe Petram qua Acha-
brorū dicitur, & Seph, & Iammiti, & Mero : in
Gaulanide verò Seleuciam, & Soganē, & Ga-
malā munitione circūdedit. Solis autē Sepphor-
iā permisit, ut murum sibi metipsis fabricarent :
quod eos pecuniosos esse, et ad bellū prōptos, etiā
sine praecepto videret. Similiter autē Gischalam,
Iosephi infra per se muro cinxit Ioannes Leua-
sima. Ceteris autem Castellis omnibus ipse Iose-
phus intorserat, iubendo simul atq; opem ferēdo.
Quin & exercitiū ex Galilæa, supra c. nullis vi-

rerum comparauit, quos omnes undique collectis
armis veteribus instruebat. Deinde reputās, hoc
maximè Romanorū inuictam esse virtutē, quòd
dicto essent audētes rectoribus suis, & armorū
exercitationi operā darēt, doctrinā quidē vrge-
te necessitate despexit: parēdi autē facultatē ra-
tus regentiū multitudinem posse contingere, ita vt
Romani solēt diuisit exercitiū, pluresq; fecit ordi-
num principes: diuersisq; militū generibus cōsti-
tutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios
tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores,
maiorū rerum administratores dedit. Docebatq;
signorū disciplinas, & promouationes renouatio-
nesq; buccinarū, & principia cornuū, & circū-
ductiones, & quēadmodum oportere flaboranti-
bus succurrere fortiores, & cum defatigatis par-
tiri pericula: quāq; ad fortitudinē animi corpo-
risq; tolerantia pertinerēt, instituebat. Maximè
verò eos erudiebat ad bellū, vsquequaq; Roma-
norū referēs disciplinā, & quòd cum viris essent
præliaturi, qui & viribus corporis, & animi ob-
stinatione, totum penè orbem terræ superassent.
His addidit, quo pacto belli tempore suis essent
parituri præceptis, iam nūc periculū se facturū,
si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinijs
& rapinis abstinuissent: sed neque aut gētilibus
fraudem facerent, aut consuetissimorum damna
propriū quæstum putarēt. Illa enim bella optimè
administrari, quorū milites bonā conscientiam

gereret: qui verò per se prauis fuissent, his non solum inimicos, sed etià Deū hostem futurū. Multa in hunc modū admonendo perseverabat. Et iam quidē quantū praelio parandū esset, cōstatū erat. Nam L. x. peditū millia, C. C. L. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime fretus erat, habebat IIII. millia quingētos: necnō & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autē mercenariis, facile ceteri milites à ciuitatibus alebantur: namq; singula quas enumerauimus, cū mediā sui multitudinem mitterent in militiā, reliquos ad cōparandū eis victū tenebant: vt pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus comitatum.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis

Giscalei malitia.

C A P. XXVI.

Iosepho autem hoc modo administranti Galileam, insurrexit quidā insidiator, patria Giscalea ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidē nobilissimus omnium: antea verò pauper, et aliquādiu malitia sua impedimentū passus inopiā, facile mentiri paratus, mirū q; fidē adhibere mendacio: & qui fallaciā virtutē putaret, eaq; aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus ceciliū: qui semper quidem immoderata cōcupisset, spem verò leuoribus maleficijs aluisset. Latro enim erat sui
mori,

mori, ac solitarius: deinde etiā comitatū inue-
 nit audacia, primo quidē parū, ampliōrē autē
 proficiens. Cura autē habebat, neminē ignaum
 asciscere: si d qui & habitudine corporis, & ani-
 mi magnitudine, bellorumq; peritia praeſtarent,
 hos eligebat: donec cccc. virorū cateruā con-
 gregauit, quorū plures ex Tyriorum finibus &
 vici erāt. Isq; omnē Galilaeā depopulabatur, &
 multos futuri belli metu suspēſos lacerabat. Hūc
 igitur iamduū regēdi milites cupientē, & ma-
 iora deſiderātē, diu pecunia retardabat inopia:
 cumq; videret Iosephū sua industria latari per-
 suadet ei primū, vt fabricādū muri patriae solici-
 tudinē sibi cōmitteret: in qua re quāstus magnos
 à locupletibus fecit. Deinde callidiſſima fraude
 cōposita, velut oleo, quod nō à gētilibus suis tra-
 ctatū eſſet, vti cauerēt omnes apud Syriā Iudaei,
 vt ad cōſinia oleū mitteretur depoposcit: nūmōq;
 Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis qua-
 tuor emphoris, eodem precio amphorae dimidiū
 vendebat: cūq; Galilaea ferax eſſet olei, maxi-
 mē illo tēpore magna vbertate redundaret, in ea
 loca vbi erat penuria solus multumq; mittendo,
 inſrutam summā pecunia cōgregauit: qua mox
 in eū vsus est, qui hoc sibi beneficiū praestitisset.
 Deniq; exiſtimans ſi Iosephū deposuiſſet, recto-
 rem ſe Galilaea futurū, quibus praerat latroni-
 bus imperauit praedam vehementius exercere,
 quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis,

aut infidijs alicubi rectore perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iamdudū autem ru mores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hūc modū uti eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cum quidā ex vico Dabaritarū, in magno campo custodias agentes, Ptolamēū Agrippa et Berenices procuratorē aggressi, omnes quas ferebat sarcinas abstulissent: in quibus erāt non pauca vestes pretiosa, plurimaq; argentea pocula, & D. C. aurei, neq; hanc prædā occultē administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephū comportarūt. Ille autē reprehensa violentia, quā regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquē eius ciuitatis potentissimū iubet: paratus eas dominis opportunē remittere: vnde maximū ei periculū comparatū est: namq; raptores earū, quia præda nullam partē accepissent, agrē ferentes, & perspicientes quod Iosephus cogitauerat laborē suum regibus condonare, per vicos nocte discurrūt, omnibūq; predicant Iosephū proditorē esse: eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeo vt C. armatorum millia contra Iosephū prima luce concurrerent. Denique multitudo quidē, in circo apud Taricheas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim conuermari vociferans proditorē: plerosq; autem incitabat Ioannes, & cū eo Iesus quidam Sappha
filius,

Iulius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tanta multitudinis incursum perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cū iam ignis admoueretur exurgit: & moneantibus eum quatuor qui remanserant ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui contra se venerant copijs perturbatus, in conspectū illorum profilit, veste discissa, infusoq; capiti putuere, auersisq; post tergum manibus, suoq; cervici gladio annexo. Hæc autē amicos ei, maximè Taricheatas ad misericordiam commoverant. Rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebāt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri: nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio: penitus negaturū: & impetranda veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstuebat: & contra se indignantes arte circūueniens, ut super his, vnde irasceretur, inter se ipsi discordarent, omnia confessorum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neq; in propria lucra conuertere: absit enim, ut amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter laderet. Sed quia videbam o Taricheate, maximè ciuitatem vestram munitionis egere, &

ad extruenda muria minus habere pecunia, timebamq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates rapis pecunijs inhiantes, pedetētim eas retinere decreui, vt vos muro circumdarē. Si hoc non videtur, profero qua ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectē consului, bene de vobis meritū coërcetis. Hac Taricheata quidem ab eo dicta, cum fauore receperūt: Tiberiēses verò cum alijs deprauādo, insuper etiā minitabātur: vtriq; autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autē fretus iam secū sentiētibus (erant enim propē ad x l. millia Taricheata) cum multitudine liberius loquebatur: multumq; in eorum temeritatem inuectus, ex presenti quidem pecunia Taricheam aut esse muniendam: cura autem sibi fore similiter, vt etiā cetera tuta sint ciuitates: nec enim pecunias de fore, si concordari velint in eos, vnde paranda sunt, & non in eum moueātur qui parat. Itaq; tum alia quidē multitudo qua decepta fuerat, quāuis irata recedebat: duo verò armatorum millia intus, et iū in eum fecere: cumq; se ille secūto andē recepisset, instabāt ei minitātes. Iterū autem Iosephus in hos quoq; altera fraude viisur: curq; in summum tectum euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi praestari, voces enim se non exaudire confusus: omnia verò qua iuberent esse facturū, si aliquos intromisissent, qui secum otiosē colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus

ad

ad eum ingreditur: quos ille in intimas adium
partes indultos, clausa ianua tādū verberauit,
quoad omnium viscera nudata sunt. Circumstabat
autē interim populus, existimās eos prolixis al-
legationibus concertare, cū subito Iosephus fori-
bus patefactis, cruentos eos dimisit: unde tanto
terrore qui minabantur affecti sunt, vt proiectis
armis aufugerent. Ob hanc Iohannis etiā atq; etiam
crescebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho
molebatur insidias: morboq; simulato per episto-
lam postulauit, vt sibi medicina gratia Tiberie-
sis aquas calidas vti permitteret. Iosephus au-
tem, quia nondū ei suspectus erat insidiator, ad
præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium
et virescilia Iohanni præberet. Quibus ille potitus,
bido post cuius rei causa venerat agebat: et his
fraude circumuentis, alijs vero pecunia corruptis,
vt Iosephum defereret persuasit. His autē cognitis
Silas quē Iosephus custodiæ præposuerat, prope-
rē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola,
noctūq; itinere maturato, matutinus ad Tiberia-
dem peruenit. Et cætera quidē multitudo obuiā
ei processit: Iohannes autem, quamuis cum contra
se venturū esse suspicaretur, tamē iussu quodam
ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo deti-
neretur, obsequio sese defuisse mādauit. Tiberien-
sibus autē a Iosepho in stadium Congregatis, vt
ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis
armatis Iohannes insit eum interfici. Quos cum

iam nudare gladios perspexisset, populus exclamavit: atq; ita conuersus ad eius vocē Iosephus, ubi ferrū propē iugulo suo imminere prospexit, in litus desiliit ē tumulto, excelsō cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde nauicula cum duobus sacellisibus suis, quae illuc applicuerat, in mediū lacum refugit: milites verō eius, ilico rapti armis, contra insidiatores irruerant. Mox autē veritas Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorū inuidiam ciuitas consumeretur, nuntiū suis misit, qui eos moneret, vt propria tantum saluti consulerent, neq; verō quenquam vel occiderent, vel arguerēt noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conqueuerunt: qui verō circū ciuitatem per agros habitabant, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebant: sed ille prius in Giscala patriā suam fuga receptus est. At Galilae totis iam ciuitatibus ad Iosephū confluebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannē cōmunem insidiatorem adesse clamabant: vnaq; cū eo ciuitatē quae illū suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus probare se quidem eorum beneuolentiam, impetū autem colubendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quā perimere. His verō, qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabas, praecorum

voce

voce denunciabat, intra v. dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonialia diripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugiente pedes eius arma proiecerunt: cum reliquis autē Ioannes prope mille Syris fugitiuis, transiit se iterū in occultas insidias ex apertis: ac per nuntios in Hierosolymam clam missos, Iosephum accusabat, quod magnū exercitū collegisset: iāq; nisi praenueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verum ea populus quidem praesciens negligebat: liuore autem potentes, nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, vt per eos bellū cum Iosepho gereret: decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebāt: ideoq; duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarū & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iadā Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere cōtenderet, pro hoste haberent. Amici autē Iosepho militē quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorū eius cōsiliū: vnde factū est, vt quia praecauere

non

non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit: captos autè quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus pramissi fuerant, interfecisset, nisi autè fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

CAP. XXVII.

Ioannem verò iam intra muros Gischala, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Romani equites ibi tum cõparuissent, à Iosepho defecerunt. Hinc apud Taricheas cognitus, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens nedum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent: nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat: itaque dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne qui consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur: omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducẽta autem & x x fuerunt, quaterniq; nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat: cumq;

1. 1. 1. 1.

santo ab eo distaret spatio, unde facile videri nō
posset, in anitus scaphis in salo relictis septem ipso
solos mermes satellites secum habens, propius vt
conspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc ma-
ledicentes ei ex muro cōspexissent, metu perter-
riti, & scaphas armatorū esse plenas existiman-
tes, arma proijciunt : manusq; supplices agitan-
tes, vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus
autem, postquam multis eos n.inis & exprobra-
tionibus castigauit : primum quòd bello contra
pop. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus vires
suas antè consumerent, inimicorumq; vota com-
plerent : d. inde, quòd securitatis suae curatorē de
medio tollere properarent, ciuitatemq; non eru-
bescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset :
non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerēt,
quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate
firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberien-
sium potentissimi descenderunt. His autē in vnā
receptu nauiculam piscatoriam, & procul ab du-
ctis, alios L. fenatores venire iussit, maximē no-
biles, velut illi quoq; fidem sibi præbere deberēt.
Deinde nouas causationes excogitans, alios insu-
per atque alios obtentu fœderis euocabat : vtq;
mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus
nauium repletarum imperabat : quosq; auexis-
sent, in carcerem collocarent : donec omnem cu-
riam, qua D. C. haberet viros, duosq; millia popu-
lariū comprehēsa in Taricheas scaphis abduxit.

Reliquis

Reliquis autē vociferantibus, Clitū quendā esse
 precipuū defectionis autōrē, iramq; ipsius poena
 illius precantibus satiari, nullū quidem Iosephus
 volebat occidere: suorū verò satellitum quendam
 Leniā egredi iussit, qui Cliti manus abscideret.
 Cū verò is pra timore solū se globo inimicorū
 cōmissurum negaret, eaq; causa indignari Iose-
 phum stantem in scapha videret, ipsumq; velle
 descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltē
 viā manū sibi concederet, orabat: neq; hoc ab-
 uente Iosepho, dummodo alterā sibi met Clitus
 ipse precideret, educto ille dextera gladio, leuam
 sibi trūcavit: tantus eū timor Iosephi inuaserat.
 Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus
 VI I. populo capto, rursus Tiberiadē sibi socia-
 uit. Paucis autē diebus post, Gischalam qua cum
 Sepphoritis defecerat, militibus de pradari per-
 misit, omnemq; pradam cōquisitam popularibus
 reddidit. Simuliter etiam Sepphoritis & Tibe-
 riensibus. Nam & hos captos rapinarum dam-
 no corrigere voluit: & redhibitione rerum rur-
 sus eos ad benivolentiam remocare.

Quomodo Hierosolymarū bello se preparave-
 rint: deq; Simonis Gioræ tyrānidis. C. XXVIII.

H Aclenus apud Galileā motus erat, iamq;
 ab intestinis dissensionibus quiescentes,
 aduersus Rom. iustruabantur. Hierosolymis autē
 Ananus pontifex & potentiores, qui non cum
 Rom. acrius parte sentirent, muros instaurare
 proper-

properabant: multaq; bellica instrumenta, perq;
omne oppidum sagittæ, aliaq; arma fabricantur:
& exercitationibus iussis manus iuuenum ope-
ram dabat. Erantq; vniuersa plena tumultus,
magnaq; tristitia moderatos occupauerat: mul-
tiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere
non poterant, infestaq; pacem cupientibus omnia
videbantur. Belli autem incentoribus, quæ illis
placerent, ex tempore fingebantur: statusq; iam
tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam
Romani veniret. Ananias autem apparatus belli
omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelo-
tas vocabant amentiam ad vtiliora conuertere:
qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit in
posterioribus explanabimus. At in Acrabatena
toparchia Giora filius Simon, multis nouarum
rerum cupidus congregatis, ad rapinas conuersus,
non solum in domos locupletum irrumpebat, ve-
rum etiam corpora verberibus conficiebat: iamq;
tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anania
autem missis aduersus eum militibus magistra-
tuum, ad latrones qui erant Masade, cum his
quos habebat, effugit: ibiq; manens, donec Ana-
nias et alij eius inimici perempti sunt, Idumæam
cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus
eius gentis, propter cædium multitudinem & præ-
dædarum assiduitatem, collecto milite, rivos præ-
fidijs tuerentur. Et Iudeorum quidem res ita
habebant.

FL. IOSEPHI DE
BELLO IYDAICO
LIBER III.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici
Iudæorum. CAP. I.

NERONEM autem, ubi rex apud Iudaam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, quam virtute hostium qua contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videriq; malis omnibus superiorem animum gerere: verumtamē curū arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiusnam commotum crederet orientem, qui vnā & Iudæos rebellantes rescisceretur, proximasq; his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset occidentē, Germanorum tumultu concussus, armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam viderasset: unde patri quoque ipsius Claudio praestiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his omni-
bus

bus fretus, atatemq; illius cum peritia stabilem
cernens, obsidesq; fidei liberos, eorumq; florē ma-
nus esse paternae prudentiae, iam tum sortasse de
tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad
regendos exercitus in Syria constitutos, multis
pro tēpore blandimentis atq; obsequiis animatū,
qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem
protinus ex Achaia, ubi cū Nerone fuerat, Titū
quidē filiū suū mittit Alexandriā, vt inde quin-
tam itemq; decimam legiones moueret: ipse verò
transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Sy-
riam peruenit, ibiq; Romanas vires, multaq; a
vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudaei
post malam Cestij pugnam insperata felicitate
sublati, animorū impetus colibere non poterant:
sed tanquam fortuna eos exagitante perciti, bel-
lum ulterius producebant. Deniq; omni, quanta
fuit, manu pugnacissima congregata, Acalonem
petierūt: ea est ciuitas antiqua, D C C. & x x. sta-
diōrū spatio ab Hierosolyma distans, & Iudaeis
semper inuisa: quae res fecit, vt etiam nūc primis
eorū incurſibus propior videretur. Tres autē vi-
ros aggressionis duces habebant, & corporibus
& prudentia praestantissimos, Nigrū Peraitam,
& Silam Babylonium, & Ioannē Essēnū. A sca-
lon verò validissimo quidē muro circumlata erat, sed
vasa pene praesidis: vna enim cohors eam pedi-
tū et vna equitū ala tuebatur, cui praefectus erat
Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere

peracto, ac si ex propinquo venirent, praesto erāt Antonius verò (nec enim eorum fore impetū no-
 sciebat) equites iam ex civitate duxerat, & neq;
 multitudinem veritus vel audaciā, primas ho-
 stium coitiones fortiter sustinuit, murūq; propo-
 rantes aggredi refrenavit. Itaq; Iudaei, qui cum
 peritionibus imperiti, & pedites cum equitibus,
 cum stipatis autē inordinati, leviterq; armati cū
 instructis, plusq; indignationi quam consilio tri-
 buentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia
 facientibus dimicabant, facile profligantur: nam
 ut semel eorū prima ab equitibus turbata fuit
 acies, fugā petunt: & murum versus se à tergo
 urgentibus incidentes, summetipsi hostes erant, do-
 nec omnes incurfibus equitum victi, per totum
 campū dispersi sunt, qui fuit plurimus, totūq; ha-
 bilis equitantibus: quod quidē Romanos imit, ut
 magnā cade Iudaeos prosternerent: nam & fu-
 gientes praevertendo, cursum in eos flectebant: &
 quos occupassent, curriculo transfigendo infinitas
 peremere. Alij verò alios quocunq; se vertissent
 circumdatos, exagitanes facile iaculis opprimo-
 bant. Et Iudaei quidem propria multitudo, per
 desperationem salutis, solitudo valebatur: Roma-
 ni verò licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen
 secundis animati, et: a superfluere se putabant. Et
 illi quidem res aduersas superare certantes, dum
 pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Ro-
 mani autem, in his quae prosperè agerent minimè
 declassa

delassati, ad maioreꝝ vsq; diei partē pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidē perempta sunt x. millia, duoq; duces Ioannes & Silas: ceteri, verò pleriq; sauci, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidū Idumææ, quod Salis dicitur, confugere. Nonnulli tamē etiā Romanorum in illo pralio vulnerati sunt. Sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoq; magis eorum dolor incitauit audaciam: & contemnentes quantum ante pedes mortuorū iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. Deniq; paruo tempore intermissō, quod ne curandis quidē vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cū indignatione multoq; plures Ascalonem recurrebant, eadem se præter imperitiā aliaq; belli vitia, comitante fortuna. Etenim cū Antonius quā transitori fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi & alii equitibus circūdati, prius quā se ad pugnā cōponerent, iterum super vii. milia procubuerunt, ceteri verò omnes aufugerunt: cumq; his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & quoniā hostes instarent, in turrim quandā tutissimā compelluntur cuiusdā vici, cui nomē est Bexedel. Antonius verò cū suū ne vel moras circū turrim, quā inexpugnabilis esset, diu tenerent: vel ducem hostium fortissimū viuū relinquerent, ignē muro supponunt: turriq; inflammata, Romani quidē

exultantes recedunt, quasi etiā Nigro cōsumpto: ille autē in castelli specus intimum ex turri saltem demissus euāsit: triduoq; post factū cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudeos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. At Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (qua Syria metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinēs) ubi etiam aduentum suum regem Agrippam cū omni manu propria offenderat prestolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autē ciuitate occurrerūt ei Sepphorita ciues oppidum Galilæa colentes, saltem mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia solliciti, quàm Romanorum virium gnari, etiam prius quàm Vespasianus veniret. Castio Gallo. fidem dederant, dextrasq; iunxerant, presidiumq; militare susceperant: tunc quoq; benignissimè de eis suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt. Quibus interim Vespasianus presidij causa poscentibus, equitum potentumq; tantum numerum tradidit, quantum obfate posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudei commouere tentassent. Non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri cimeterum Sepphorim Galilæa maximam. Et in loco tutissima conditam, totumq; gentis futuram presidio.

Defer

Descriptio Galilææ, Samaritæ & Iudææ. C A I I.

Dva sunt autem Galilæa, quæ superior & inferior appellantur, easq; Phœnice & Syria cingunt, Discernit verò ab occidente Ptolemais territorii sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi colom eò deducebantur. A meridie autem Samaritæ & Scythopolis, usque ad flumen Iordanem. Ab oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis desinit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade usque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo usque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utraq; magnitudine, tantuq; gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt: nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq; aut formido unquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optima ac fertiles sunt, omni-

unq; generum arboribus confita, vt etiam ma-
 ximè agricultura studiosos vbertate sua promo-
 cent: denique exculta sunt ab incolis tota, nec
 pars ulla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi
 crebrae sunt, & vbiq; multitudo vicorum pro-
 pter opulentiam populosa, vt qui sit minimus,
 supra quindecim millia colonorum habeat: pro-
 fus vt etiam si quis magnitudine minorem Galì-
 laeam duxerit, quā trāsflumium regionē, viribus
 sanè eā praeulerit: hac enim vniuersa colitur,
 tota fructuosū ferax: at illa quae trās flumen est,
 licet multo maior sit, pleraq; tamen aspera atq;
 deserta est, & nutriendis fructibus māsuētis in-
 habitilis. Per ea sanè mollicies & ingenium fru-
 ctuosum, cāpos habet cū varijs arboribus con-
 fitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palme-
 tis excultos: irrigatur autē abunde mētani tor-
 rentibus, & fontibus aqua perennis, quoties illi
 Sirio afluante defecerint. Et longitudo quidem
 eius est à Macharunte in Pellam, latitudo verò
 à Philadelphia vsq; ad Iordanem. Et Pella qui-
 dem quā supra diximus, septentrionalis eius est
 tractus, occidentus verò Iordanis: meridianū au-
 tem Moabitis regio terminat: ab oriente autem
 Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia,
 itemq; Gerasis clauditur. Samaritensis autem re-
 gio, inter Iudaeā quidē et Galilaeā sita est: incipiens
 enim à vico in planicie posito, cui nomē est Gi-
 paea, in Acrabatenam desinit toparchiā: sed na-
 tura

tura nihil à Iudaea discrepat: nam & vtraque montosa sunt & campeſtres, agrosq; colendo molles atq; optima, necnon & arboribus plena: pomisq; tam ſylueſtribus quam manſuetis abundant, eo quòd natura ſunt arida, imbriumq; ſatis habent dulces autè per eas ſupra modum aqua ſunt, bonisq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximè virtutis atq; opulentiæ ſpecimèn eſt, vtraq; viris reſerta eſt. Harum còſum eſt Anuath vicus, qui etià Boreos appellatur. Iudaea limes à ſeptentrione. Meridiana verò pars eius, ſi in longitudinè metiare, adiacenti vico Arabum ſinibus terminatur, cui nomen eſt Iordan. Latitudo ſanè à Iordane flumine uſq; ad Ioppè explicatur. Media verò eius eſt Hieroſolyma: unde quidam non ſine ratione, umbilicū eius, terra, eā urbē vocauerūt. Sed nec marinis quidē Iudaea delitijs caret, ad Ptolemaidem uſq; locis extēta maritimis. In undecim autē ſortes diuiſa eſt: quarū prima eſt tãquā regia Hieroſolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminens, velut caput in corpore: alijs verò poſt hæc toparchiæ ſunt diſtributa. Gophma eſt ſecunda, & poſt eam Acrabata, ad hoc Thamna, & Lydda, itemq; Ammans, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iania & Ioppe ſinitimis præſunt. & præter eas Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanea, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippa partes ſunt.

Eadē verò terra incipiēs à mōte Libano & fontibus Iordanis, vsq; ad Tiberiadi proximū lacū, latitudine pāditur: à vico autem qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine tendit, et habitatur ab incolis Iudeis Syriq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis mīllo & Romanorum disciplina militari.

CAP. III.

DE Iudea quidem, & quibus esset cincta regionibus, quā maxime potui breuiter exposui. Quod autē Vespasianus miserat auxiliū Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; milia peditū, Placido eos regente tribuno, castris in magno cāpo positis bisariam diuiduntur. Et pedes quidē in ciuitate ipsius tuenda causa, equitatus verò in castris debebat: vtrinq; autē assidue prodeundo, & circa eam regionē loca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum eiuq; socios, quāuis quietos, efficiebāt: & praterca ciuitates extrinsecus depredabātur, ciuiumq; conatus, si quādo excurrēdi habuissent fiduciam, repellabāt. Iosephus tamē aduersus ciuitatē impetum fecit, sperans eam posse capere: quā ipse, antequām à Galilaei deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoq; esset inuicta vnde etiā spe frustratus est, cum nec vi, nec suāsu Sepphoritis in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudea bellū accendit, Romanis indignē ferētibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulationes cessantibus, sed passim diripiē

pietibus quicquid rerum in his reperissent: qui
tamen cum mortē pugnacibus semper inferrent,
imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò &
sanguis Galilæam totā repluerat, nec quisquam
expers eius acerbitalis aut cladis erat: vnā sa-
lutis spem fugientes habebāt in ciuitatibus, quas
murorū ambitu Iosephus cōmunerat. Titus au-
tem Alexandriam transmissus ex Achais citius
quā per hyemē sperabatur, manū militū cuius
causa missus fuerat suscepit: contentoq; vsus iti-
nere, maturē ad Ptolemaidē peruenit. Cumq; ibi
patrem suū reperisset, duabus quas secum habe-
bat legionibus (erant autem nobilissima quinta
& decima) iunxit etiam quā ille adduxit quin-
zadecimā. Eas autē sequebantur decem & octo
cohortes, quibus accessere ex Casarea quinq; cū
vna ala equitū, & ala quinq; Syrorū equitum.
Decem autē cohortiū singula mille pedites ha-
bebant: in ceteris verò tredecim sexcenti pedites,
& centeni vicens equites erāt. Satis autē auxi-
liorum etiam à regibus congregatum est. Antio-
chus enim & Agrippa & Sohemus bina mi-
lia peditum, & sagittarios equites mille præbe-
runt: cum Arabia quoque rex Malchus præter
quinq; millia peditū, equites mille misisset, quo-
rum pars maior erant sagittarij: vt tota manus
computata cum regijs . sexaginta millia circiter
peditū equitumq; colligeret, præter calones: qui
plurimi sequebantur, & modulationi bellica

assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidē pacis domitorū exercitationibus interessent, belli autē pericula cū ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur. Qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorū prudentiam, ita seruos instituentium, vt nō solum vita ministerio, sed belli etiā necessitatibus vtiles sint. Quod si quis eorū aliam quoq; respexerit militia disciplinam, profecto cognoscat tantum eos imperium nō fortuna munere, sed propria virtute quasisse. Armis enim vti non in bello incipiūt, neq; solū si necesse sit manus mouēt, cū in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura coherentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tēpora praestolantur. Meditationes autem eorū nihil à vera contētionē discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquā in prociactu positus, exercetur: quo etiam facillime praelia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus superfacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraq; praelia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidē hostium incursu opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irruerint, non nisi perminutis castris praelio

*prælio decernunt : quæ quidem non levi opere,
 nec iniquo loco erigunt, nec inordinate descri-
 bunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, com-
 planatur : quatuor verò angulis horum dimensio
 designatur. Nam & fabrorum multitudo, & fer-
 ramentorum copia quæ vsui exstructionis postu-
 lat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars
 castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus au-
 tem eorum extrinsecus muri faciem præfert: or-
 dinatis etiâ turribus pari spatio dispositis : qua-
 rum internalla captapultis atq; balistis, & alijs
 machinis saxa intorquetibus, omnibusq; instru-
 mentis missilium complent, ut cuncta scilicet ia-
 culorum genera in promptu sint. Portas autem qua-
 tuor adificant tam iumentis aditu faciles, quam
 ipsis, si quid vergeat, intro curretibus latas. Intus
 autem castra vici spatijs interpositis dirimunt, me-
 diaq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc
 prætorium divinum templo simillimum : prorsus ut
 quasi repentina quædam ciuitas existat: forum
 quoq; & opificum stationes : & sedes militum
 primatibus, ordinumq; principibus, ubi si qua
 sit inter alios ambiguitas indicet. Ipse verò am-
 bitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine si-
 mul & scientia fabricantium opinione citius
 communitur: qui si res vergeat, fossa extrinsecus
 cingitur, depressa cubitu quatuor, pariq; spatio
 lata. Armi autem septi, per contubernia cum
 decore atque otio in tentorijs agunt : omniâque*

ab his ordinate etiam alia canteq; per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquaue opus sit aut frumento: nec enim cena vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccina significat, neque est omnino quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad ceturiones, illi vero ad tribunos conveniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem universi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more precepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quod opus est, ac universi pariter incurrunt itemq; sese recipiunt. Cum autem castris aggrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; ociosus est: sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectiōem instruunt: deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi autem cum mulos & iumenta sarcinis oneraverint, velut in curruli certamine signum expectant. Castra vero incendunt: eo quod sibi alia munire facile sit, & ne quā hostibus eadem usui sint. Et tunc tertio quoq; tuba signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa mores, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci praeco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter per cōtatur: illiq; toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantq; praenuntiant: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose, et cum omni decore

progre

progredientes ambulāt, suū quisq; ordinem velut
 in bello custodiēs: pedites quidem thoracibus &
 galeis septi, & utraque latere gladijs accincti.
 Lenus autē gladius multo est longior, cū dexter
 mensurā palma non excedat. Qui verò ducē sti-
 pās lecli pedites, scuta & lanceas gestāt cetera
 manū hastas & clypeos longos, ferratq; &
 corbē & sarculū & securim, necnon & habe-
 nam & falcem & catenam, triduiq; viaticū, ut
 parum intersit inter onusta iumēta & pedites.
 Equitibus autē ad dexterā gladius est longior,
 & contus in manu, transversusq; ad equi latem
 clypeus: ternaq; in pharetra vel amplius depen-
 dent lata cusside iacula, nihil ab hastā magni-
 tudine differētia. Cassides verò & thoracae pe-
 ditibus habēt similes, nulloq; armorū genere ab
 equitū aliis discrepant lecli, qui circū ducē ver-
 santur. Agmina autem semper cui forte id obti-
 gerit, antecedit. Talia quidē sunt Romanorū itē
 iura et māssiones, itēq; armorum varietas. Nihil
 verò nec in praelijs inconsultū aut subitū agunt,
 sed omnia sēper sequuntur facta sententiā, opusq;
 adhibetur ante decretū. Vnde aut minime pec-
 cant, aut si peccaverint, facilis est errati corre-
 ctio. Fortune autē successibus meliores consilio-
 rum, etiā si aliter successerit, arbitratur evētus:
 quasi bonū quidē fortuitū ad rem inconsultē ge-
 rendam illuciat: quā verò ante cogitata fuerint,
 etiā si aduersus casus exasperit, bene iam medi-
 tatur.

tatos exhibeāt ad cauendū ne idem rursum eue-
 niat: & honorū quidem fortuitorū non u. autor
 sit cui cōtingerint, trīstium verò quæ præter sen-
 tentiam occiderint, saluē rectē cōsulta videātur
 esse solatium. Armorum quidem exercitatione
 comparāt, ut nō modò corpora, sed animi quoq;
 multū fortiores sint. Maior autem illis est ex ti-
 more diligētia: namq; leges apud eos non defer-
 tionis solum, verumetiam minima negligentia
 sunt capitales: ducesq; magis quàm ipsa leges
 terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne
 in coercendis noxijs videantur crudeles. Tanto
 autem obsequi rectoribus parent, ut & in pace
 ornamento sint, & in acie corpus unū totius cō-
 spiciatur exercitus. sic eorū copulati sunt ordi-
 nes, ita circumduci sunt mobiles: & acutis an-
 ribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad ope-
 ra manibus: vnde facere quidem semper strenui
 sunt, pati verò tardissimi. nec est ubi praliantes
 aut multitudinem hostium, aut consilia sensere
 ducum aut difficultatē regionū: sed ne fortuna
 quidē succubnere. nam in ea ceteriore putant esse
 victoriam. Quorum igitur actus à consilijs inci-
 piunt, consultaq; adeò strenuus exequitur exer-
 citus, qui mirum si Euphrates ab oriente, &
 Oceanus ab occidēte, itemq; à meridiano traflu
 Africa fertilissima regio, & à septētrione Rhe-
 nus atq; Danubius sunt imperij limites, cū mo-
 norem esse possidentibus possessiones rectē quis
 dixit

dixerit? Hac ergo profectus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuictorum, et ut nouarū rerū cupidos deterrerem: fortasse autē & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romana instituta militia nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam. CA. IIII.

Vespasianus quidem vnā cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaferat Placidus, ubi maximam eorum quos cōprehendisset multitudinem, interemit: hac autem fuit Galilæarum imbellior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillime capiturū iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam cōparandam, & illi cōmodum ad reliqua maturius explicāda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si qua validissima esset ac cupata vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapatensi enim cum eius impetū praefensissent, prope ciuitatē aduenientē excipiunt: congressi; cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugū liberorumq; dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; faciunt, septem solum interfectis: quia neque inordinatē

dinatè pugna decesserāt, septuq; undiq; corporibus leuiter fuerāt vulnerati: cum Iudæi quoq; magis eminus iaculari, quàm manus contere inermes cū armatis considerent. Ex ipsis autem Iudæi tres ceciderūt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Galilæa à Vespasiano inuaditur. CAP. V.

Vespasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato, militum itinere, sicut Romani consueverunt. Auxiliatores enim qui leuins armati essent, itemq; sagittarios præire iussit, ad repētinas incursus hostiū colibēdos, & ut suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferētes, mensurasq; castrorū. Post hos stratores viarū ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complerent, syluasq; obstātes præciderēt, ne perplexa itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorū sibi rectorum sarcinas, & tutela causa multos cum his equites ordinauit: post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesq; necnon & lancearios secū ducens, equitūque præterea suorum agnoscit comitatus. De singulis enim turnis proprios comitum & viginti equites deputatos habebat: hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde
recte

rectores, itemq; praefecti cohortibus tribuni, stipendi lectis militibus : & post hos circū aquilam signa alia, quae omnibus apud Romanos agminibus praest, quod & vniuersarū animū regnū habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen victoriae, quoscunq; bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus : hisq; adhaerebat ex more quidā cēturio, disciplina atq; ordinis custos. Serui autē singularū legionū cuncti cum peditibus erant, mulis alijsq; iumentis rebentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeāt armati pedites, equitumq; nō pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cū omni exercitu ad fines Galilaeae peruenit : ibiq; positis castris, quamvis promptos ad bellum milites continebat, vna & ostendendo exercitū, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgēdo paenitudinis, si quis ante praelium voluntatē mutaret : nihilominus autē murorum instruebat obsidiū. Itaq; multos quidē rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus : metū verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui nō longē à Scpphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos praelio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt : cum paucis autē relictus

Iosephus, ubi animadvertit neq. se ad excipien-
dos hostes sufficientē manū habere, & Iudaeorū
animas concidisse: ac, si fides his haberetur, ste-
rosq. libenter ad hostes defectū ire: iam tum qui-
dem bello omni abstinebat: quā longissime an-
tem periculis abesse decreuit: abductusq. qui so-
cum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadara expugnatio.

CAP. VI.

Vespasianus autem Gadarensiū civitatem
aggressus, primo impetu capit, quod eam
pugnaci multitudine riuam reperisset. Deinde
hinc transgressus interiora, cunctos puberes in-
terfecit, cum Romanos odio gētis, & cladi, me-
moriam, quā pertulerat Cestius, nullius aetatis
misericordia commoueret. Incendit autē non so-
lum civitatem, sed etiam omnes circum rivos,
& oppidula quaedam prius desolata, nonnulla
quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autē,
quā tuitionis causa optauerat civitatem, ipse
metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum,
nisi de omni bello desperasset, in fugam versum
iri credebant: neq. in hoc eos voluntatis eius sal-
tebat opinio. Videbat enim res Iudaeorum quot-
sum emaderent: unamq. illos viam salutis habere,
si propositum mutauissent. Ipse vero, quā-
vis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tri-
buendam, non tamē saepe maluisset, quā pro-
dita patria, cum dedecore administrationis sibi
credita apud illos feliciter agere, contra quos
fuerat

fuerat missus. Decrenit igitur Hierosolymā primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel nimis extollenda vires hostium timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nuntiando, fortasse cepti etiam patientes ad ferociam reuocaret: utq; si factus eis placeret, citò rescriberet: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mittere. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

Iotapatæ obsidio.

CAP. VII.

Vespasianus autē Iotapā excindere cupiēs (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimū hoc eorum esse receptaculū) præmittit pedites cum equitibus, qui montanū iter coaquarent, saxis aspectū ac pedibus quoq; difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quadriuo fecere quod iussu est, latāq; aperuere exercitui viā. Quinto autem die, quī mensis Maij vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatā ex Tiberiade venit, abiectosq; Iudeorum spiritus erigit. Cum verò transitū eiu, Vespasiano quidam transfuga nuntiasset, utq; mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nūtio pro maxima felicitate percepto, Dei providentia factū ratus, ut qui hostium prudentissimus videretur, ultra se etiam in custodiā ma-

deret voluntariā: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaq; decadarchū Ebapum, tam manu quam prudentia virū insignē, circumvallare ciuitatem insit, ne clām inde Iosephus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiē vsq; acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductosq; in septentrionalē eius partem exercitus, in quodam tumulo castra ponit, distāte ab oppido stadijs septē. Consulto autē quā maxime conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur: quod etiam factum est, eosq; tantus continuo stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatē statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmē equitum posuere, omnes Iudeis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto, Iudei primō quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea verō quā Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemq; saculatoꝝ multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit vti: atque ipse cum peditibus in aduersum collē, vnde murus expugnabilis erat, miti cepit: tunc ciuitati metues Iosephus, & cū eo cuncta Iudaorū profuinit multitudo: omnesq;

in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos
deteruere, multa manu simul & audacia pa-
trando facinora. Neq; minora tamen patiebantur
quam faciebant: nam quantum ipsos salutis
desperatio, tantum pudor incendebat Romanos:
& hos quidem peritia cum fortitudine, illos au-
tem duce iracundia ferocitas armabat. Denique
cum tota die pugnatum fuisset, praelium vox di-
remis: in quo Romanorum plurimis sauciatis,
tredecim interfecti sunt: Iudeorum autem cum
sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceci-
derunt. Nihilòq; minus, Romanis postridie ite-
rum irruentibus occurrunt: multòq; fortius re-
sisterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos
pridie prater spem sustinuerant. Sed eos quoque
pugnaciores experti sunt, quòd eorù iracundiam
pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vi-
cissent. Itaque per dies quinq; Romanis minimè
ab aggressionè cessantibus, etiam Iotapatenorù
excursus agebatur, muriq; fortius oppugnaban-
tur. Et neq; Iudei vires hostiù formidabāt, neq;
Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat.
Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex
alijs quidem partibus undiq; vallibus immensis
praeceps, ut earù altitudinem oculis deprehendere
cupientium aspectus antè deficiat. Ab una verò
eandem Borea parte adiri potest, ubi per trāsuer-
sum latas desinentis montis edificata est: quod
quidem ipsum inuero ciuitatis Iosephus fuerat

amplexu, quò inaccessa essent hostibus superiora
 cacumina. Alijs verò circum montibus tecta, prius
 quàm in eam perveniretur, à nullo poterat cõspi-
 ci. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasia-
 nus autem & cū natura loci simul certandū po-
 tans, & cū audacia Iudæorū, incipere obsidionē
 acriter statuit: advocatisq; rectoribus sibi subdi-
 tis, de aggressu deliberabant. Cumq; aggerē peri-
 placuisset, qua parte murus facilis erat accessui,
 totū ad comparandā materiam misit exercitum
 oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaq;
 vi lignorum & lapidum comparata, cratibusc;
 ad evitanda iacula desuper missa per valles di-
 spositis, his protecti aggerem construebant: nulla
 autē noxa vel minima telorum erat, qua de mu-
 ro iacerentur. His autem alij terram ex propin-
 quis tumulis cruentes, sine intermissione suppedā-
 bant: cunctisq; trifariā distributis, nullus erat
 otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa in-
 gentia & omne telorum genus curabant immi-
 ttere: qua licet minimè penetrarent, magnos ta-
 men crepitus dabant. & horribile impedimentū
 erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus ma-
 chinis missiliū circum positis (erant autē omnes
 centū sexaginta) in eos qui super murum astā-
 bent, iussit tela contendere: simulq; ex catapultis
 lancea percurrerant, saxaq; tormentis ingentia
 mittebātur, ignisq; & sagittarū frequentissimā
 multitudo, qua non solum murum, sed etiam ro-
 tinas

tum intra iactum earum spatium Iudaei in accessum fecere. Aratum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machina tela iaciebant. Neque tamen his Iudaei, prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detralsiebant, nudatosque feriebant: & ubi illi cecidissent, aggerem dissipabant, vallorumque munimenta cum crateribus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudaeis locum aggrediendi praeberent, aduauit tegmina, coniunctisque pariter viribus obrepiones hostium praepedita sunt. Erecto autem propemodum aggeri, pauloque minus equato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iubet extolli. Cumque illi tam multis obstantibus iaculis minime edificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi praecepit, quae emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cetera dilaberentur, & ignis humore languesceret: hisque ante fabros oppositis, illi murrum die noctuque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque validissimis aptatis. Quae quidem res Romanis iam intra

ciuitatem se esse credentibus, magnam mororem comparauit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deq; Iudeorum excursionem in Romanos.

CAP. VIII.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: quàm iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vtrò incursabant: inq; dies singulos prælia daterantim, & cuiusq; modi latrocinales doli, & eorū quæ casus obtulisset rapinæ, aliorūq; incēdiæ fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorū penuria caperet. Ant enim coactis inopia sibi supplicaturos, aut si ad finē vsq; in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxij incubuisset. Itaq; omnes exitus eorum asservari præcepit. Illi autē frumenti quidem, aliarumq; omnium rerū intus habebant copiam, præter salē: aqua verò penuria eos affligebat: quia neq; fons erat intra ciuitatē, & imbre cōtēntis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuū mēsim pluuia: quo tēpore obsessi etiā hoc vehemētius affliciebantur, quòd arcenda siti fuerat excogitatū: quodq; fieri, velut omnis aqua iam defecisset, agrē ferebant. Iosephus enim, cū & ciuitatem

videres

videret abundare alijs rebus, fortesq; animo vi-
ros esse, quo longiore Romanis obsidione faceret,
quàm sperabāt, iam tum potū mensura ciuibus
ministrabat: illis autē cōseruari aquam penuria
grauius esse videbatur: ampliorēq; cupiditatē
mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberēt:
ac velut ad extremā sitim peruentum esset, la-
bore cedebant. Hoc autē modo affecti, Romanos
latere non poterant, qui ex aduerso colle trans
murum in vñ eos confluere locū, & aqua men-
suram accipere prospectabant: quò etiam bali-
stas peruenientibus telis, plurimos occidebant.
Vespasianus quidē non multo pōst, exhaustū pu-
ten, ipsa sibi necessitate traditū iri ciuitatē spe-
rabat. Iosephus autē, vt hanc eius spem frange-
ret, iussit quàm plurimos per murorum minas
diuersa vndis atq; humida vestimenta suspen-
dere, vt omnes repente aqua persfluerent: ex quo
maior simul Romanis ac timor erat, cū tantū
aqua viderent eos ludibrio consumere, quos po-
tū indigere credebant. Denique dux belli etiam
ipse, quia penaria ciuitatē posse capere desperas-
set, iterum consiliū ad vim atq; arma conuertit:
Iudeis quoq; id maxime capiētibus: quòd nec se
nec ciuitatē saluā fore credebāt, & prius quàm
fame vel siti perirent, mortem bello optabant.
Iosephus tamē, prater hoc etiā aliud cōsiliū, quo
sibi copia pararetur, per quandā vallem deniā,
proptereaq; minus curiose habitam à custodi-

bus, excogitavit. Mittēdo enim per occiduas dno-
 partes literas ad quos vellet Iudeos extra cini-
 tatem degentes, ab his omnia vñ necessaria, &
 qua in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato
 committentibus, vt plerunq; ad excubias reptēt,
 terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidis-
 sent, canum similitudine fallerentur: idq; fasti-
 gatum est, donec eius fraude vigiles perfoſerūt,
 vallēq; cinxerunt. Itaq; tunc Iosephus non diu
 ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pa-
 riter salutē, si vellet remanere, desperans, cum
 optimatibus de fuga tractabat. Verum id popu-
 lus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret,
 precabatur, in quo solo recumberent: ipsum enim
 salutē esse ciuitati maxentem, velut omnes eius
 causa alacri essent animo certaturi: quod si etiā
 capiantur, eundem solatio fore. Decere autem il-
 lum nec inimicos fugere, nec amicos deserere. aut
 quasi ex nauis tempestate oppressa desilire, qui
 ad eam tranquillo mari venisset. Ipsum enim
 magis demersurum esse ciuitatem, cum iam ne-
 mo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui
 confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere oc-
 cultans, illorum commodo se exitum parare dī-
 cebat: nam intra ciuitatem manendo, neq; serua-
 tiū grande aliquid se profuturum: & si cape-
 rentur, vnā cum his esse frustra periturum: ob-
 sidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis
 conuolumento fore: maturē enim congregatū ex-

territorio Galilaeis, alio bello Romanos ab eorum
 ciuitate reuocaturum : nunc autem non videre,
 quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi
 quod Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut
 se caperent magni pendentes: quem si fugisse co-
 gnouissent, multum essent de obsidianis impetu
 remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed
 hoc circūstiterē se magis incendit. Deniq; pueri
 & senes, itemq; muliercula cum infantibus flen-
 tes ad eius pedes accidebant, eumq; omnes com-
 plexi tenebant, & ut fortuna socius sibi rema-
 neret, cum vlatibus supplicabant: non inuidia
 salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria
 spe: nihil enim se mali, remanēte Iosepho, existi-
 mabāt esse passuros. Ille autē siquidē paruisset,
 haec preces esse ratus : custodiā nerō, si per vim
 cogeretur (multū enim propositū discessus etiam
 querelārū misericordia fregerat) remanere sta-
 tuit: communiq; desperatione ciuitatis armatus,
 & nunc tempus esse dicens pugna incipere, cum
 spes nulla salutis est : pulchrumq; vitam pacisci
 pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in
 memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese
 conuertit. Cum pugnacissimis ego egressus, disie-
 ctis custodibus, vsq; ad Romanorū castra excur-
 rebat : & nunc pelles aggeribus impositas, sub
 quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignē
 immittere : posteroq; die similiter ac tertio &
 per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non
 defatig

defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugeret) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neue cum hominibus mortis auidis manū cōfererent. Nihil esse fortius desperatis. Restinguunt autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam nō inueniat. Ad hoc oportere Romanos cunctius querere victoriā, angēda possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syria & funditores, perq; saxa tormentis emissā plerumq; repellebat Iudæos: nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cedebant: verum eminus missa intra iactum subeuntes, sensus Romanis instabant: cum neq; corpori, neq; animæ parcerent: sed per vicem vtrinq; pugnarent, suorum quisq; laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani cōtra Iotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis. CAP. IX.

Igitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiumq; incursibus obsideri, cum prope iam muris aggeres aquarentur, arietem admoovere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo navis assimilis: cuius summum graui ferro solidatū est, in arietis effigiem fabri

fabricato, unde etiam nomen accepit : dependet
autem funibus medius ex trabe alia, velut ex
trutina, palis utriusque fultus, bene fundatis : ro-
torum autem magna virorum multitudine repul-
sus, iisdemque simul rursus impellentibus missus,
in fronte prominente ferro mania percutit : nec
est ulla tam valida turris, aut murorum ambi-
tus adeo latus, ut etsi priores ictus fortiter susti-
neret, assiduos vincat. Ad huius periculum rei
duci Romano transire placuit vi capere oppidum
properanti : quoniam perniciose videbatur obsi-
dio, ludaeis minime quiescentibus. Itaque Romani
quidem baliſtu ceterisque missilium machinis, ut
facilius ferirentur qui de muris obstare tentaf-
sent propius adhibitis utebantur : neque sagittarum
aut funditores longius aberant : cum vero ea cau-
sa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem
applicabant cratibus de super itemque pellibus se-
ptum, tam pro sui defensione quam machina. Et
primo quidem impetu mania concussa sunt : cla-
morque oppidanorum, velut iam capti essent, maxi-
mus factus est. Iosephus autem eundem locum saepe
feriri, neque multo post murum disturbatum iri pro-
spiciens, quo commento vim machina paulatim
falleret excogitavit. Saccos enim paleis confec-
tos, quia semper impetum arietis ferri viderent,
demissi insit ex muro : ut eo modo secundi ictus
errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas fru-
straretur. Quae quidem res multum Romanis mora
attulit:

attulit : nam quocunq; hi machinā cōuertissent, contrā illi quī super murū stabant, paleatrā traducētes saccos, ictibus supponebant, nihilq; murus repercussione ladebatur, donec etiā Romani aduersus hoc aliud machinati sunt : proceris enim contu expeditis, in his summis falces quibus saccos absunderent alligarūt. Cū autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui rectis edificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium contulerunt : accensumq; totum quod arida fuit materie, tribus ex locis pariter inflammant, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres contromant. Illi verò non sine malo subuehebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti : quæ aridum nacta fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant : operaq; Romanorum multo labore curata, vnius hora spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingēs alte sublatum, tanta vi super arietē ex muro demisit, ut machina caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloq; metu reportaret ad murum. Postremo tanquam signū quod tela mitteret, hostibus propositis, undō corpore quicq; sagittarum volucris

vulneribus fixus est : earumq; nulla respecta, vbi murū ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusq; dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi existerūt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ruma Galitai : qui cum super milites decima legionis profuissēs, tāto impetu riq; irruerunt, vt & acie Romanorū perumpērēt, quiq; aduersum ierant, omnes in fugā verterēt. Prater hos Iosephus quoque & cetera multitudine, raptis ignibus, machinis & refugia, cū operibus quintæ itemq; decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Ceteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materia obruerūt. Rursus autē Romani sub vassperam, erectū arietē ad eam muri pariem, quæ pridem quassata fuerat apulera : ibiq; propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagittæ percussam leuiter vulnerat, quia vi telis spatium defecisset. Maximā tunc id Romanam perturbationem fecit. His enim qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnē fama euenit exercitū relinquitq; obsidione, pleriq; cum stupore atq; formidine ad ducem belli concurrerant : & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde cōtigat vt & beneuolentia circa rectorē, & filij trepidatio confunderet multitudinē. Facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitū : superato enim dolore vulneris, &

ab omnibus qui sui causa peritimerunt conspici
studens, bellum in Iudeos senius incitavit: nam
velut ultor quisq; imperatoris omne periculum
adire cupiebat: & clamore alius aliū adhortan
tes, murū petebant. Iosephus autē cum suis, licet
assiduus balistarū itemq; tormentorū icibus ca
derent, nequaquā tamen deterrebantur à muro:
sed flāmin & ferro & saxis eos appetebant, qui
arietē protecti cratibus impellerent. Nihil autē
aut parum proficiebant, cum sine intermissione
procumberent in conspectu hostium positi, quos
ipsi contra videre non possent: nam & suis igni
bus collucebant, tanquam si dies esset, & certū
erant hostibus signū quo tela dirigerēt: machi
nisq; procul non apparētibz, missilia cauere nō
poterāt. Ergo propterea tam catapultarū quam
iaculorū vi simul multi transfigebantur: missaq;
machinis saxa & murorū minas auferebāt, &
frangebant angulos turrium: virorū autē nulli
tam fortiter constipati erant, vt nō vsq; ad ex
tremam acie saxi magnitudine ac violentia ster
nerētur. Sciet autem aliquis, huius machina nō
quantum valeat, ex his quæ illa nocte contige
runt. In muro cuidam ex circumstantibus Iose
pho, saxo percusso caput auulsum est, eiuq; ad
tertium stadium veluti funda excussa caluaria.
Interdū quoque pregnantis femina transfecto
vtero, ad dimidium stadium infans abacta est:
tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribi
lior

lior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cū per muros deicerentur, sonabant: & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus mori, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iamq; ascendi poterat congestione cadauerum: montes autem resonantes, multo amplius horrore augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduū machinarum ictibus cessit. Tumq; illi quidem corporibus atq; armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani ponses apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum. C. X.

Mane autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatū. Idemq; cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: vt totū armis dirutum latus undiq; obsiderent, contosq; pratenderent: & cū pontes admoneri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca

distendit, ne quis fugiens excidium civitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoq; similiter, & appostos machinis. Alijs autem integri muri partibus scalas applicare praecipit, ut qui hos prohibere tēassent, deiecta parvis defensionem relinquerent: ceteriq; omnibus simul telis oppressi, violentia irruipientium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murū integrum labore fatigatos itemq; senes disposuit, quasi ladi non possent: in parte verò collapsa validū & potentissimum quemq;: senosq; ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisq; praecipit, ut agminum ululatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimq; recederent, donec sagittarū pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos profilire mandavit: atq; hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unum quemq; verò ita certare debere, non quasi conservandam tueretur, sed quasi perditā iam patriam vindicaret: atq; oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesq; suas prope modum ab hostibus capi: vimq; futura cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Civitatis autem vulgus imbellex, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici

acce

acie videre circumdatū (nullus enim ad pugnam
translatus fuerat à custodijs) strictisq; gladijs ad
partem muri deiectam hostes instare, armisq;
montana loca omnia desuper collucere, atq; Ara-
bum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc
extremo ululatu quasi capta vrbe consonuerūt,
non ut impendere mala, sed ut adesse iam cre-
deres. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia
suorum animos effeminarent, intra domos cū in-
terminatione cēcludit, silere iussas: ipse verò ad
partē muri quæ sibi contigerat transiit: & sca-
las quidē applicantibus animū non intendit, sed
santū speculabatur impetū sagittarū. Simul au-
tem ac tubicines vniuersarū legionum consonue-
runt, & grauitè infremuit exercitus: signoq;
dato, amissis vndiq; sagittis lux obscurari cœpit:
Iosephi socij memores praeceptorum, & aduersus
clamorem obstructis auribus, & contra sagitta-
rum vulnera corporibus communitis, cū admone-
rentur pontiū machinae, ipsi eas cursu, & ante-
quam hostes pedem in his ponerent, occupant:
eosq; ascendere nitentes pralio deturbant, varia,
mannū itemq; animi facinora demonstrantes: &
ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis
viderentur, qui sine periculo fortes contra se es-
sent, curabant: nec prius à Romanis diuelleban-
tur, quā vel cadere, vel occideret. Itaq; Iudeis
perpetuo dimicantibus, cū nec inde mutarent
propugnatores haberent, defessū autē Romanorū

*assidue substituerentur : proq; his quos violentius
 repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati
 latera copulant : protectiq; desuper longioribus
 scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt : totaq;
 acie velut vna corpore repellendo Iudeos, in mu-
 ro iam pedē ponebant. Tum Iosephus, his rerum
 angustiis consilio necessitate adhibito, machinis
 excogitandis cum desperatione stimulatur : fer-
 uentiq; oleo perfundi milites iubet, scutorum con-
 iunctione defensus. Id autem Iudæi multi, qui &
 paratum haberent, et plurimū, cito Romanis in-
 fundunt : ipsis etiam in eos alienis missis calore
 bullientibus. Hac rex Romanorum ardentium
 aciem dissipauit, & cum dolore fauissimō deuol-
 uebantur à muro: siquidē facile à vertice ad pe-
 des vsq; sub armatura oleum per totum corpus
 fluebat, carnemq; non secus ac flamma depasce-
 batur : quod natura facile calesceret, seroq; pro
 sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autē &
 galeis illigatis incendiū fuga nō erat. Nunc autem
 salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus deci-
 debant. Ad juos autē contrahentes tuto recede-
 re non poterant, quoniam facile ab insequentibus
 vulnerantur. Sed neq; Romanis virtus in re-
 bus actus si, nec Iudæis prudētia defuit. Romani
 enim licet oleo perfusi mirabilia pati videren-
 tur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur,
 præcedentem quisq; incursando, tanquā ipse im-
 petum retardaret. Iudæi verò progressum eorum*

dole

idolo altero deceperunt; cum fumo grato decocto pontinem tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retraherentur, ut neque fugientium quisquam, neque agredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres deicerentur: et qui cecidissent, à Iudeis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos renocat: quorum non pauci trucidati, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata vero sex viri mortui, plures quam trecenti sauci translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus, eorum causa qua acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro undique tectas, ut et pondere stabiles essent neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus et sagittariis, itemque lenioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspiceretur propter altitudinem turrium et loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. At illi cum neque à vertice venientes sagittas facile declinarent, neque vicisfi possent quos non viderent, altitudine quidem

turrim librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septa, flammis obstante: ob hac defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Iotapatens quidem ita resistebant, quamvis multis in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito. CXI.

His autem diebus Vespasianas ad finitimam quandam Iotapata civitatem evocatus, cui nomen est Iapha, novus rex affectante, & propterea, quod Iotapatenos præter spem resistisse audierat, insolentem, mittit eò Traianum decima legionis rectorem, dans ei duo milia pedum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset, (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committi, eosque paulisper relictos, in fugam vertit: quos vestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, cives sui clausere civitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc civitatis eius universum populum exclusum manibus proprijs, ad inte-

risum

ritum hostibus dedit audissimum cadum. Multi
eum simul ruentes ad portas, multumq; nomi-
natum prepositos inclamantes, inter ipsas preces
maestabantur, quibus hostes ruum murum, al-
terum cines clauserant: Et inter medios coacti
matorum ambitus, multi quidē sociorū gladijs
transfigebantur, infiniti verò à Romanis interfi-
ciebātur, ne ad vlciscendum quidem recepta si-
ducia: nam prater hostilem metum, etiam dome-
stica proditio eorū animos fregerat. Deniq; mo-
riebantur, non Romanos, sed Iudaos execrando,
quoad omnes interiere numero hominum, duo-
decim millia. Vnde Traianus vacuam esse cini-
tatem pugnatoribus reputans, Et si qui adhuc
intus essent, nihil eos ausuros esse existimās pra-
etimore, imperatori excidium reseruauit: eumq;
per nuntios rogauit, vt filium suum Titum mit-
teret, finem victoriae impositurum. Ille autē laba-
ris aliquid superesse ratus, cū milite filiū misit,
hoc est, quingētis equitibus, Et peditibus millo.
Qui maturē ad ciuitatē profectus sic ordinauit
exercitum, vt in leno quidem latere Traianum
constitueret, ipse verò in dextro obsidioni pra-
esset. Itaq; militibus scalas muris vadiq; appli-
cantibus, cū pauli per desuper Galilai obsti-
tissent, continuo moenia reliquerunt. Titus verò
eumq; comites saltu demissi, maturē ciuitatē ob-
tinuerunt. Tumq; vehemens cum his qui se in-
tus congregare, pugna commissa est: nunc per

angusta viarū irruentibus validissimis, nūc fœ-
minis ex tectorū culminibus, quæ fortè inuenis-
sent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsq;
ad sextā horā sustinere conflictum: absumptis
autē bellatoribus, cetera multitudo, & sub di-
uo, & per domos, senes pariter ac iuvenes ma-
ctabantur. Deniq; virilis sexus præter infantes
nullus remansit, qui cū mulieribus abducti sunt
seruitio. Interemptorū quidem in ciuitate, & in
primo congressu, numerus fuit x v. millia: capti-
uorū autē duo millia c x x x. Hæc Galilæis cla-
des contigit quinto & vigesimo die Iunij mēsis.

De Samaritis à Cereale deuictis. CAP. XII.

Sed ne Samaritæ quidem alieni à calamita-
tibus remansere. Hi namq; in monte Gari-
xin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis
expectabant: belli autem minas eorū conuentus
ac spiritus habere videbatur: nec saltem vicino-
rum malis corrigebātur, sed inconsulta suarum
virium infirmitate, secundis Romanorum rebus
exterriti, prona in tumultum voluntate pende-
bant. Vespasiano autem placebat motus anteca-
pere, eorumq; impetus præuenire. Nam & si
præsidij tota Samaritica regio cincta erat, ta-
men eorū multitudo qui coierant & conspiratio
timebatur. Ea q; causa Cerealem quintæ legionis
tribunū, cum sexcentis equitibus tribusq; pedi-
tum millibus mittit. Ille autē ad montē quidem
accodere, prælioq; congruere nequaquam tutum
esse

quando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidē nosset inter se Iudeorū, quantaq; superbia pœnas contemneret, trās fuga suspectus erat: nam & antea quidā ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit: & cum ne flammis quidē coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortē deridēs cruti suffixus est. Fidē tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autē nihil ex eius fallacia magnū sibi existimās esse metuendum, asseruari hominē inquit, & ad occupandam civitatē parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incendebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, pauci ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in civitatē ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarētur, iamq; planē res esset, ne tunc quidē illi qui capti tenerentur, adhuc excidiū sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetavit, quæ casu tunc plurima se circa oppidū fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorū periculo exarscitati sunt. mo-

oientesq; demū se periſſe crediderunt. Romanos
 autem memores quid obſidionis tēpore pertuliſ-
 ſent, neq; parcendi cuiquā neq; miſerendi quen-
 quam tangebat cura: ſed ex arce plebē ad prona
 compulſam facilimē trucidabant, ubi loci diffi-
 cultas pugnacibus quoque negaret copiam reſi-
 ſtendi. Viarum nanq; anguſtijs preſſi, ac per de-
 clinia dilabentes, fluente de ſuper bello obterebā-
 tur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti e-
 rant, ut manibus proprijs liberarentur incitauit.
 Nam cū ſe viuerent Romanorū neminē poſſe
 occidere, ne Romanorū manibus oppeterēt pra-
 uenerunt, & in extrema parte ciuitatis congre-
 gati, ſemet interfecerunt. Quicumq; tamen vigi-
 lum primi captam ciuitatē ſenſerant, in quan-
 dam turrim ſeptentrionalem fuga recepti, ali-
 quandiu quidem reſtituerunt: deinde circumfuſi
 hoſtium multitudine, ſero dextas dedere: hiſq;
 inſtantibus, moriē ſuā equo animo prabuērūt.
 Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis
 ſine gloriari, niſi vnus ex ipsis occidiſſet centu-
 rio, Antonius, peremptus inſidijs. Nam qui-
 dam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant
 autem plurimi) rogabat Antonium, dextram
 ſibi porrigere, ad fidē ſalutis ac praſidium, qua-
 tutus abſcenderet: ecūmque u manum porrexiffet
 incaute, haſta ille prauentum ſub inguine per-
 culit, ſtatimq; conſecit. Illo quidem die compa-
 rentem multitudinem peremere Romani poſtea
 verē

vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sauebant atasē, præter infantes at feminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia communerata sunt excidiij tempore pugniq; superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam exscindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit factio & verbis. CAP. XIII L

Romani verò Iosephū requirentes, & propria indignationis causa, & quod imperatori operapretiū videbatur, (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditas rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortuna quodā vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendā profundū puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiūctū erat à latere, quod supra scrutātes videre nō possent: ubi & l. insignes viros latitātes offendit, rerūque vtiliū apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autē omnia cōplexis, interdum quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens vigilias explorabat, ut fugeret. Cumq; omnia vndiq; ipsius causa maxime custodierentur, neq; fallendi spes esset, in spelunca iterū descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia verò die, capta
quad

quandā muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus properè duos tribunos, Paulinū & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamē ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemq; pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autē magis quæ pati meritus esset, qui plurima cōmisisset, quàm ex naturalis mansuetudine rogantium, suspicionē colligens, velut ad penam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoq; tribunū Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuevū misit. Is autē quàm mite in eos Romanorū esset ingeniū, quos semel subiungassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm iniussus duribus haberetur: essetq; imperatori studium non eum ad suppliciū ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortē: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicū ad id mitteret, ut rem optimā pessimā, hoc est, perfidiam prætexeret amicitiam: neq; semetipsum illi, ut amicū falleret, obtemperaturū fuisse. Verūm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, spelunca ignem submittere properabant: sed retinebat eos bellī ductor, vinum Iosephum capere plurime pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas cōperit Iosephus, nocturna sonnia remi-

nāscitur:

uisitar: quibus ei Deus & futuras Iudaeorum
 clades, & qua Romanis essent euentura princi-
 pibus, ostendit. Erat autem interpretandus quoq;
 somnijs idoneus, & coniectare quae ambiguè di-
 uinitus diceretur, sciebat: qui & sacros propheta-
 riu libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset,
 & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur
 hora quasi Deo plenus, & recentiu somnio-
 rum, quae horreda viderat, simulacra mente com-
 plexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iu-
 daeorum, inquit, labefactari tibi rem creator pla-
 cuit, fortuna verò ad Romanos tota migravit,
 animamq; meam quae futura pradiceret, elegisti,
 do quidē manus sponte Romanis, & vino. Testor
 autē, quod nō proditor, sed tuus minister ad eat
 ibo: simulq; his dictu, Nicanori consentiebat. Ve-
 rum qui uia confugerant Iudaeorum, postquam
 intellexerūt Iosephu rogantibus cedere, muneris
 circumstantes clamabant, certē plurimū inge-
 niscere leges patria. Vbi sunt, quae Iudaeis Deus
 annuit, quibus mortē contemnentes animas in-
 didit? Vita Iosephe captus es, lucemq; pateris
 intueri seruientem? quā cito tui oblitus es?
 quā multos pro libertate mori persuasisti? fal-
 sam profectō opinionē fortitudinis habebis, fal-
 samq; prudentia, si salutē apud eos speras, cum
 quibus ita demicasti: aut si haec etiā certa sunt,
 ab illis tamē te seruari cupis. Sed quāuis te Ro-
 manorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos
 tamen

nam patria gloria consulentes, & dexteram tibi
& gladium commodabimus: Tu vero siquidem
sponte moriare, dux Iudaorum: si vero inuitus,
proditor morieris. Vix hac elocuti sunt, & in-
tentatis ei gladijs, occidendū illū cōminaban-
tur, si Romanis pareret. Timens igitur impetū
Iosephus, & se Dei praeceptorū proditorem esse
vatus, si ea nō renuntiasset morte praeventus, ar-
gumentū eos philosophia necessario tractare in-
cipit. Et quid enim tātopere, inquit, ō sacry pro-
pria cadis avidi sumus? aut cur amicissimas in-
ter se res, corpus & animā in dissensionem vo-
camus? mutātū me esse quispiam dicet? sed Ro-
mani hoc sciunt. Optimum in bello mori? sed
lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde
siquidem Romanorum ferrum deprecor, verē
meo gladio meaq; manu sim dignus: sin illi ho-
sti suo parcendum putant, quanto iustius nos
ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidū est ea cir-
ca nos admittere, pro quibus ab illis dissensi-
mus. Pulcrum enim esse pro libertate mori, &
ipse fateor, pugnando tamen, & illorum mani-
bus qui eam praeipuerunt: nunc autem neque pra-
lio nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem
autem timendus est habendus, qui mori non vult
cū opus est, & qui vult cū non oportet. Pra-
terea quis nos metus prohibet ad Romanos a-
scendere? nempe mortis. Ergo quae ab hostibus
dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi
nobis

nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorē timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiā propria manu perire, à cōmuni omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in creatorē nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullū est animal, quod ex industria, vel per se moriatur. Siquidē natura lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco et qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus poena persequimur. Deum verò indigne ferre nō arbitramini, cū dominus eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus vt essemus: rursumq; vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est, Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositū humani furripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, cū se latuisse quem laferit aestimabit? Et seruos quidē fugiētes viciisci, iustū creditur quāuis nequā dominos fugerint: ipsi verò Deū fugientes, & optimū Deum, impiē facere non videbimur? An ignoratis quod eorū qui lege natura vita carent, acceptūq; Deo

debitum

debitum solvunt, cū id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt: pura autē & quæ innocētes exaudiāt anima, retinent locū in cælo adeptæ sanctissimum: atq; inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorū animas tenebrosior Orcus suscipit. Pater autē illorum Deus autores iniuria per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo iniuriam est, & à sapientissimo legi nostra cōditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidē vsq; ad solis occasum insepultos abisci decretū est, cū etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autē & dextra iubetur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armata sunt: quoniā vt corpus ab anima, ita manū esse à corpore alienā existimarēt. Pulchrū est igitur, & socij, iusta sentire: neq; humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate ledamus. Si salui esse volumus, salvi simus: nec enim salui apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutē operibus demonstravimus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrū est, quā nos ceperint. Non migrabo ego in hostilē locū, vt ipse mei proditor sim, multo enim solidior sim, quā qui ad hostes vltro profugium. Siquidē illi saluus sua causa id faciūt: ego verò interitus, & quidē mei. Romanorū tamē insidias votā expeto: nam si me & post iunctas dexteras perimāt, magno animo pe-

ratoq; moriar, mēdacij perfidiā pro victoriā solatio mecū auferēs. Multa quidem in hunc modū Iosephus vt à cade propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autē obstrictis auribus desperatione, qua se iam dudū morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cū gladijs ac currētes ignauitiā exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cū aliū nominatim vocaret, aliū vultu ducis intueretur, alterius dexterā prehēderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrū omnium à cade sua prohibebat, non secus vt fera bestia circūclusa, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autē, qui ducē in extrema quoq; clade reuerendū putabant, delibabantur dextra, gladij; de manibus elabebantur: multi cū manu ei afferrent, spōte frameas dimittebāt. Iosepho autē non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutē in periculū mittit. Et quoniā mori decretū est, inquit, agite, cades mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat: iniustū est enim ceteris intemptis, ex alijs quonquā, si pœnituerit, saluum esse. Vissus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuiq; obtigit, paratā ei quā sequeretur necē suam præbebat, quasi mox etiā dūce peritura: cū Iosepho etiam perire, vita dubi-

dius estimabāt. Remansit autē ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei providentia. Consultoq; prospiciens, ne vel sorte gravaretur, vel si novissimus recessisset, gentilis eade pollueretur: illi quidē, fide interposita, ut viveret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorū & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorē ducebatur. Omnes autē Romani visendi eius gratia occurrebāt: & cū se circa ducē promerret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, alijs munitatibus, nonnullis autē propius eū videre certantibus. Et qui longius quidē aberant, hostem interficiendū esse clamabant: qui verò propius erāt, facta eius reputantes, mutatione stupescabant. Reclorū autē nemo fuit, qui licet antè irasceretur nomini eius viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridē fuisset in prælijs reminiscens, & qualem tunc sit in hostiū manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortuna potentia, quamq; velox belli momentū, humanarū autem rerū nihil firmū atq; perpetuū: quamobrē multos ad miserationē Iosephi pertraxit, plurimāq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Casari, ut sanctissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei solī se dicere velle ait, sum-

motuq; ab illo omnibus alijs, præter filium Titum, at duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captivum: ego autem maiorum ad te nūsius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legē sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita quasi qui Neroni usque ad te successuri sunt, moriantur. Tu es Caesar Vespasiane & Impetator, atq; hic filius tuus: me autem colligatus arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Caesar, verumetiam terra mariq; ac totius hominum generis, me autem ad maiorem penam custodiri oportet, si ex tēpore & subito in dominū ista consurgo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephum existimabat salutis gratia communi-ssis: paulatim verò ad credendum impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis præmonstrante alijs portentis. Sed & in alijs verum esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hac deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captivitate quicquam diuinaisset, ut à se iram depelleret. Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadagesimum eos maneret exitium, quodq; ipsam Romani vinum essent in custodia relicturi. Hac

in secreto quesita, Vespasianus ubi vera esse
comperit à captivis, etiam qua de se dixisset cre-
dibilia ceperat existimare: sed neq; custodiam
Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis au-
tem alijsq; muneribus eum donare benignissi-
meq; fovere non desinebat, etiam Tito magnam
honori eius operam commodante. Quarto autem
die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida re-
versus, inde in loca maritima Caesaream perve-
nit, Iudeæ maximam civitatē, & quæ maiorem
incolarum partem Græcos haberet. Igitur &
exercitum & rectorē indigena omni favore ac
benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Ro-
manos diligerent: plus autem illorum qui excisi
fuerant odio: unde etiā multi simul, ut de Iose-
pho supplicium sumeret, cum clamore precabatur.
Vespasianus autē de ista quidem petitione, velut
ab inconsulta multitudine oblata, nihil respon-
dendo dissolvit: legionē verò duas quidē hyema-
sā apud Caesaream posuit, quod opportunam vi-
deret esse civitatē. Decimam verò & quintam
Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia
Caesaream premores. Erat autē illa quoq; aprica
per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuo-
sa, ut in planitie sita atq; maritima.

Ioppe de novo capitur.

CAP. XV.

DUm hæc agitur, collecta non exigua mul-
tudo, qui vel ab hostibus seditione de-
fecerant, vel ex civitatibus enervis effugerant,

¶ 3 Ioppen

Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandū in mare censuerūt: ac piraticis navibus fabricatis, in Syriā ac Phœnicen, itemq; in Aegyptum commeantes, plurimos latrocinijis praeabantur: omnibusq; nauigijs iniuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasiani cognito quid cōstitissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit: hīq; nocte in ciuitatē, quod incustodita erat, ingressi sunt. Eius autē habitatores, post quā irruptionem praesenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt, & in his, ultra contiguū sagitta spatium, pernoctauere. Quā verò Ioppe natura esset importuosa, (nāq; in asperū ceteraq; arduū littus desinit, ac summus utrinq; cornibus leniter incuruū, quae vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiā nunc Andromeda catenarū signis extantibus fabula veteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq; interiorē efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quē illac nāigantes Melamboreā vocant flatu incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos: multa autē cū magna vi aduerso aestu miterentur ad pedagus (nam & littus saxis infestū, & hostes in eo constitutos timebant) subla-

ta in fulmine gurgite mergebantur: & neq; fugere sp̄s loci erat, neq; manētib; spes salutis: cum & mari ventorū, & ciuitate Romanorum violentia pellerētur. Itaq; multi v̄latus collisis nanibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorū autē fluctibus pars obruti, pars naufragi; implicati moriebantur: nonnulli autē ferro se interficiētes, velut id satius esset, mare praeuehebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis corpebātur: vt & pelagus sanguine redādaret, omniq; ora maritima cadaueribus impleteretur: cum etiā ad littus appulsos, in eo stātes Romani milites trucidarent: eiectorū autē corporū quatuor millia ducēta fuerūt. Ita captā nullo praelio ciuitatē Romani funditus erunt. Ioppe quidem hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eō pirata confluerent, castris in arce munitis, ibi cum pedib; paucū equitatum reliquit: vt hi quidē locis suis manentes, eadē castra defenderent: equites vr̄dē op̄e circū territorii peragrantes ad fines Ioppes, ricas & oppidula simul exurerent. Illi igitur praeceptis obediētes, in dies singulos incurſando, exſindebant totas regiones atq; vastabant. Vbi verō Iotapata apud Hierosolymā caſus nuntiatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quae iactabantur aduenerat, non credebat: nec enim vel nuntius aliquis super-

fuerat, sed ipsa per se fama excidium predicabat, velox nuntia tristium: paulatimq; per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur: quinetiam rebus gestis plura quae facta non erant affingebantur: et in excidio civitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quae res maximo luctu replevit Hierosolimam, & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat: & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant, Iosephum autem universi: adeo ut per dies x x x. nunquam lamenta in civitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines naniarum. Tempore autem veritate reuelata, ut de Iotapata quidem ubi res habebat, scitum verò quod de Iosephi morte vulgatur, eumq; vinere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captivi fortunam à ducibus honorari: tantam in eam vinum iracundiam, quam prius cum mortuū crederet benevolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignavia, apud alios prodicionis arguebatur, totaq; in eum civitas plena erat indignatione atq; convitijs. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magiq; ascendebantur rebus aduersis: & offensio quae prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiae causam praebet, ad alias calamitates tantum stimulus incitabat: & malorum semper incip

incipiebat ex fine principium: denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitantur.

Deditio Tiberiadis.

CAP. XVI.

Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippa (nam & ipse rex inuitabat, relictorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos agras partes regni compestere) motis ex Casarea maritima castris, in eam quae Philippi dicitur Casaream demigrans: ibiq; per dies x. milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam verò Tiberiada quidē novas res cupere, ac deficere Taricheas audiuisset (ad regnum autē Agrippa utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudeos excindere, opportunū esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippa hospitio vicem repēderet, protestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suū in Casareā, ut inde militem Scythopolim traderet, mittit. Hec autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadis vicina est. Quò cū ipse venisset, ibi filius praestolabatur. Deinde cū tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimū à Tiberiade stadiū, in quadā mansione conspicua nouarum rerum studiosus, cui nomen est Enabris, castra ponit: atq; hinc decadarchū Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloque-

retur, & ad fidē inuitaret: audierat enim quod
pacem populus desideraret: à nonnullis autē ad
bellum eum cogentibus, seditionem pateretur.
Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, &
ipse de equo desiliit, & suos comites idem facere
iussit: ne laceffendi praliū causa, potius remisse
videretur. Sed priusquam verbū faceret, arma-
ti excurrere in eum seditiosi, qui erant validio-
res, rectore quodam nomine Iesu, Tobie filio, la-
trocinalis agmine principe. Valerianus autem,
neq; præter mandata ducis prælio congregi tutū
 ratus, etiā si de victoria certus esset: pugnanq;
periculosam esse, si cum multis pauci, & instru-
ctis imparati confligerent, inopinata præterea
Iudeorū stupefactus audacia, & ipse pedes re-
fugit, & quinq; alij similiter equis relictis: quos
Iesus eiusq; socij, veluti pugna non insidijs ca-
ptos, lati in oppidum adduxerunt. Id autem ve-
riti seniores, & qui cernere in populo videban-
tur, in Romanorum castra profugiunt: adhibi-
toq; sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter
accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue qua
paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniā exi-
stimaret: sed populo parceret, qui semper amica
Romanis sentiret: magisq; ultum iræ d'fectionis
autores, à quibus ipsi olim ad factum venire pro-
perantes, nunc vsq; ne id facerent asservati fuis-
sent. His eorum precibus, quamquam toti ciuita-
ti propter equorū rapinam infensus esset, indol-
sit:

fitnam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autē per eos populo data, Iesus eūq; socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcem prae-mittit cum equitibus Traianum, qui multitudinē an omnes pacem cuperent, experiretur. Cognito autem populum eadem sentire qua supplices, ad ciuitatē ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis orinationibus obuiā prodeunt, salutis datorē ac benemeritum acclamātes. Cum verò militem angustī aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex merediano latere iussit, eoq; pacto dilatauit ingressum: ut prada tamen & iniurijs abstinerent, in gratiā regis edixit: eiusdemq; causa muri pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: alijsq; modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio. CAP. XVII.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroq; firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita ut Tiberias sub mōte positam, qua lacu nō alluebatur undiq; muro validissimo, sed minore tamē quā Tiberiada, Iosephus cinxerat:

nam

nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemque virium copia communierat: Tarichæi verò largitati eius reliquia profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur refugerent: simulque ad navale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, lesus eiusque socii neque multitudine hostium, neque disciplina militia perterriti, cursu eos irruunt: primoque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua adificij dissipata, ubi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosque inspecti Romani, ad navigia compulere. Et illi quidem tantum proeecti, unde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: Et sicut acies assolent, densatis inter se navibus, adversus hostes in terra constitutos, navali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima civitati planicie congregatam, filium suum cum sexcentis equitibus locum edmittit. Qui cum infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opem esse mandavit. Ipse verò equitum plerosque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: Et o Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, ut qui cum quibus pugnaturi

gnaturi finis sciatis: nostras enim manus nemo
vquam toto orbe hostis ullus evasit: Iudaei ve-
rò, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usque
tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis
in adversis rebus constanter dimicantibus, etiam
nos in secundis perseverantius laborare: aperta
quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse
conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrum
tanta timore multitudo hostium lateòter incutiat.
Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus
decertabit: quodque Iudaei, licet satis sint audaces,
mortemque contemnunt, incòpositi tamen bellorumque
imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus
appellandi: de vestra vero peritia atque ordina-
tione referre quid opus est? Nempe idcirco soli
armis exercemur, pacis etiã tempore, ut ne in bel-
lo nos cum hostibus numero conferamus: nam
quod perpetua militia commodum, si pares cum
rudibus congregiamur? Quin reputate, quod ar-
mati cum inermibus, et equites cum peditibus, et
ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habenti-
bus decertabitis: quodque nos haec virtutes multo
plures efficiant multum autem vitia de hostium
numero detrahant. Nec sola hominum multitudo,
quantum pugnacissimi fuerint, in bello obtinet:
sed etiam si vel in paucis sit fortitudo: hi enim
et ordinari faciles sunt, et sibi met subvenire:
numerose autem copia plus incommodi ex se-
metipsis, quam ex hostibus capiunt. Itaque Iu-
daeos

daos audacia & ferocitas ac desperatio sine mentis sauitia ducunt, qua rebus secundum aliquantum valent, minime verò offensionibus extinguntur. Nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemq; fortitudo, qua & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæi causa certaminis: nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid vst nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terra imperiū videamur hostiū aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea cōsiderate, quòd ne patiens quidem alicuius intolerabilis mali metus est: multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autē victoriā possumus, & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, cōuenit ardecapere, vt & maior sit & sociū nō habeat virtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo vobisq; pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriose gestus dignus fuit, ego verò eius sum filius, vosq; milites mei. Nam illi vincere consuevit: est: ego verò reuerſi ad eum perpetiar victus? Quo pacto autem vos nō puduerit, duce vestro periculis occurrentes, nō superare? appetā enim pericula mihi credites, primisq; in hostes irrūpam. Nemo autē vestrū à me distofferit, persuasum habens, impetū meū sustineri ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinse-

eis pugnaremus. Postquam Titus hac profectu-
 tus est, divina quadam alacritas militibus inci-
 dit. Et quia Traianū aduenire cū CCC. equi-
 tibus ante praliū cōtiguit, agrē ferebant, tanquā
 minueretur victoria societate. Misit autem Ve-
 spasianus & Antonium Silonē cum duobus mi-
 libus sagittariorum : ut occupato monte, qui ex
 aduerso erat oppido, murorū propugnatores re-
 pellerēt. Et ab illis quidē ita ut praeceptū fuerat,
 circūuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes.
 Titus autem primus perrexerat citato equo in ho-
 stes, & post eum ceteri cū clamore, tanto spatio
 fusi, quantum aduersa acies occupauerat, rudi
 multo etiā plures quā erāt apparuerūt. Iudei
 verò, licet incurſu eorū & disciplina cōterriti,
 paulisper quidem primos sustinere congressuo.
 Perculsi autē contis, equorūq; impetu deturbati
 conculcabantur: atq; ita multis passim peremptio
 disperdātur, & in ciuitatē, ut quisq; velocitatis
 habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo
 instās, alios per trāsitiū occidebat, nonnullos cursu
 ante capiēs, iēctis ora trāsuerberabat: multos au-
 tem, aliū super aliū lapsos inuoluens, cōſciebat:
 omnesq; ad moenia confugientes praeueniens, de-
 torquebat ad campū, donec vi multitudinis ela-
 pſi, in oppidū cōſugerūt. Excepit autē illos acer-
 ba diſſenſio: nanq; indigenis, & fortunarū suarū
 & ciuitatis gratia, & ab initio bellū gestū ma-
 ximeq; quod male pugnatū fuerāt, nō placebat:
 sed

sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec animi procul à muris aberat, Titus exclamas: Hoc tēpus est, quid moramur cōmilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriā. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatē, si modo properamus. Veruntamen cum velocitate animus opus est: nihil enim magnū effici sine periculo consuevit. Non solum autē hostiū concordiam, quos cito necessitas in gratiā reuocabit, sed etiam nostriū auxilia praeuenire debemus: ut præter victoriā, qua tantas copias pauci superamus, etiā ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equū, atq; ad lacū decurrit, & per eū properē ciuitatē ingreditur, quē ceteri consecuti sunt. Paucior autē ciuium dacia murorum defensores inuasit: & pugnare quidē, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. Relictis autē excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij verò decurrētes ad lacū, in manus hostiū contrā venientiū incidebāt. Maclabatur autē alij cū scaphas scanderent; itemq; alij, cum iam prouectas assequi natādo conarentur: plurimaq; per ciuitatē fiebat hominū cedes, aduenarū quidem resistentiū, qui non effugissent: indigenarū verò siue pugna, quoniā spes eos fuderat, & cōscientia quod bellū consiliū nō habuerāt, à praelio deterrebat, donec Titus nocentibus interem

derempti, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacu cōfugerant, ubi ciuitatem captā viderūt, quā longissime ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nuntiat. Quibus ille cōpertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum letus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exēpta) tum quidem statim circumdari ciuitatē cūstodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, eademq; euaderet. Postero autē die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos qui eō refugerant, fabricari iussit: quae tam materialibus quā artificum multitudine maturē contexta fuit.

De lacu Genesar, & fontibus Iordani. C. XVIII.

Lacus autē Genesar quidem à terra continente appellatur: & L. vero stadiis in latitudine patens, centumq; in longitudine, aqua dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora ac arenas defluens, purus est, ac prater hoc tēperatus ad hauriendū: & fluvio quidem siue fonte lenior est, semper autē frigidior, quā lacus diffusio patitur, manet: aestiuq; noctibus eius aqua sub duo perflata, nequaquam aestibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autē sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quā specie discreta: mediusq; fluvius Iordane secatur. Caterum Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fer-

sur ex ea qua vocatur Phiale. Hac autē est, quā
 in Trachonitidō ascenditur ad cxx. stadium à
 Caseras, ad dexterā non longe à via. Et proprie
 quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rota
 specie praeferens: semper autem intra eius labra
 colubetur vnda, nunquā deficiens vel exuberās.
 Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesci-
 retur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Phi-
 lippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialā
 paleis, inuenit eas appud Panium redditas, vnde
 antea fluminis nasci credebatur. Naturalis quidem
 pulchritudo Panij, regijs opibus & Agrippa di-
 uitijs magnificentius accurata est, Manifestum
 autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens,
 Semechonitia quidem lacus paludes fecat ceto-
 sas: centū autem & viginti alijs praeeritis sta-
 dijs, post oppidiū Iuliada, Genesar lacū medium
 transmensus, deinde multam per solitudinem in
 Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum
 eiusdē nominis terra praeenditur, natura simul
 & pulchritudine admirabilis. Nullum enim .psa
 pro vbertate sui negat arbusum, totamq; plan-
 tiū consuevere cultores. Calis verò temperies etiam
 diuersis aptissima est: nuces enim, quae arborum
 maximè frigoribus gaudent, infinitae florescunt:
 vbi etiā palma, quas nutrit calor aestiuus: haec
 iuxta ficus & olea, quibus aura mollior dēsti-
 nata est: vt natura magnificentia hanc esse quis
 dixerit, vim adhibenti. vt in vnum conueniant
 inter

inter se repugnantia, anniq; temporū contentio-
nem bonā, veluti singula peculiari studio terra
fauerent: nō enim solum nutrit prater opinionem
pomā varia, sed etiā seruat, egregia quidem, &
quodāmodo regnantia. Vnas sane & caricæ sine
intermissione decē mensibus suggerit, ceteros ve-
rō fructus, anni spatio senescentes. Nā prater aë-
ris lenitatē, & fonte quoq; irrigatur vberissimo,
qui Capernaū ab indigenis appellatur. Eum non
nulli venā esse Nili fluminis opinantur, quod si-
miles coracino Alexandrino generat pisces. Lon-
gitude autē regionis secundum littora cognomi-
nis lacus x x x. stadijs extenditur, & latitudo
x x. Horum quidem natura eiusmodi est.

Tarichearum excidium. CAP. XIX.

VEspasianus eutē perfectis ratibus, imposita
manu militū, quanta in eos qui lacu effu-
gerant satis esset, vna prouehitur. Illi autē neq;
cōpulsī ad terram euadendi facultatē habebant,
infestis omnibus, neq; nautali bello pari cōditione
pugnandi: nam & scaphæ parua, atq; piraticæ
aduersus rates infirma erant: & cum pauci sin-
gulis reherētur, cūctis simul instantibus Roma-
nis appropinquare metuebant. Veruntamen circū
rates nauigando, nonnunquā etiam propē acce-
dendo, lapidibus Romanos eminus appetebant,
aut coninus etiam irritando feriebant: plus
autem ipsis vtroque modo nocebatur: nec enim
saxis quicquam prater crebros sonitus agebant,

quoniam cōtra septas armis iaciebantur, contiguiq; sagittis eorum efficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquā facerent aliquid patiebantur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Multos autē vulnera inferre tentantium, qui pilus contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustinissent, aut sagittis praeueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur: plurimusq; passim ac ravinus eras interitus eorū, donec in fugam versi, ceteri terra appulsi sunt, circumclusis nauculis suis. Exclusi autē multi quidem in ipso lacu telis configebantur. multos verō in terram egressos pervenerunt Romani. Mixtū autem sanguine, plenūq; cadaveribus cerneret totum locum, nullus enim saluus evasit, Aerthus autem secutis debas edat illā regionē oppressit & facies nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus imunde: calescentes autem ac tabefacti mortui, celi tractū corrumpebant, ut non Iudaeis solum ille casus miserabilis videretur, verū etiam auctoribus ipsis esset iniustus. Iste quidem illius praelij navalis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in civitate cecidere, sex vllia & quingenta. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribu-

nali

*nali apud Taricheas residens, aduenam populum
 ab indigenis fecernebat, qui autor belli extitisse
 videbatur: Et an hi quoq; seruandi essent, cum
 rectoribus d. liberabat. His autem affirmantibus
 eorum liberationem, detrimento futuram: nec
 enim dimissos quiescere posse homines, qui Et
 patrijs carerent, vimq; adhibere ac bellum infer-
 re possent ad quos confugissent: Vespasianus sa-
 lute quidem indignos esse eos, contraq; seruata-
 res suos nouerat euasuros: sed de eorū mortis ge-
 nere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, nō per-
 pessus suspicabatur indigenas, tot apud se sup-
 plices obruntari: siveq; interposita deditū vim
 pigebat asferre: verū ab amicis superabatur,
 nihil in Iudeos non licere dicentibus: quodq; uti-
 le esset, honesto debere preponi, cum vtrumque
 obtineri non posset. Indubitata igitur concessa
 licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duceret
 exire permisit. Cumq; illi facile in qua cupie-
 rant credidissent, Et quò iussu fuerat comita-
 ti, neq; pecunijs suis quicquam metuentes abi-
 rent: totam ad Tiberiada vsq; viam Romani, ne
 quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem
 conclusos, mox infecutus Vespasianus omnes in
 stadio constituit. Et seniores quidem cum im-
 bellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi:
 iuuenem autem validissimos sex millia lectos,
 ad Isthmon Neroni transmisit. Cateram verò
 multitudinem triginta millia Et quadringentos*

vendidit, prater alios quos Agrippa donauerat: nam his qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verū & istos rex vendidit, Reliquum vulgus erant Trachonita & Gaulanita & Hippeni, pluresq; Gadarita, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem v l. idus Septembris.

FL. IOSEPHI DE
BELLO IYDAICO
LIBER IIII.

Obsidio Gamalensium.

CAP. I.

QUICVNQVE autē Galileorū Iotapatis excisis à Romanis defecerāt, hi se ad eos postquā Tarichæa superati sunt, applicabant: omniaq; Romani castella & ciuitates ceperant, prater Giscalā, & qui montem Itaburiū occupant. Cum hī autē rebellaret Gamala ciuitas contra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Selucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogana superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala, Selucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & l. x. stadijs longum paludesq; suas ad Daphnē vsq; tendentem. Quæ regio cum aliās sit delitiosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quæ sic

sic appellant) Iordanem alentes, sub aureo Iouis
 templo in maiorem deducunt. Sogaien quidem
 ac Selenciam colentes, in principio defectionis
 Agrippa sibi foedere sociauerat. Gamala verò
 ei non cedebat. freta locorū difficultate, amplius
 quàm Iotapata. Iugū nāq; asperū, ex alto mōte
 deductū, mediam cernicem erigit: & vbi super-
 eminet, in longitudinē tenditur: tantū cōtrā de-
 decline, quantū à tergo, vt cameli similitudinē
 praeferat: vnde nomē etiam duxit, nisi quòd ex-
 pressam vocabuli significationē indigenae serua-
 re non possunt. Et à fronte quidē ac lateribus, in
 valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte
 pendet, paululum difficultatē refugit. Verū &
 hanc partē per obliquum excisa fossa, indigens
 inuiam fecerunt. Domus autē crebra per prona
 erat aedificata, nimioq; praecipitio casura similis
 ciuitas intra se decarrebat, in meridiem vrgēs.
 Australis verò collis immensa aditus altitudi-
 ne, vsū arcis sine muro ciuitati praebebat, ru-
 pesq; superior ad profundam pertinens vallem.
 Fons autē intra muros erat, in quem oppidū de-
 sinebat. Quamuis autē natura inexpugnabilis
 esset ciuitas, tamē etiam Iosephus cū murorū
 eam ambitu cirgeret, fossū, & cuniculū reddi-
 dit firmiorē. Eius autē habitatores, natura qui-
 dem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni:
 sed multo pauciores, minusq; pugnaces: sitiusq;
 freti difficultate, plures se hostibus putabāt: nā

plena erat ciuitas, multis in eam quod esset tantissima, confugentibus. Vnde ab Agrippa quoque praeruptus ad obsidionem, per menses septem restituere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aqua calida vocatur. Ibi enim huiusmodi fons est, sanandis corporum viris idoneus) Gamala peruenit: & totam quidem ciuitatem, ita ut diximus posset, custodia circumvallare nequibat, qua vero fieri posset, excubias collocauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidam Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: fossas autem decima repleuit et valles. Inter haec Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, fronditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percussit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suumque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quae ipsis conducere suaforem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis, machinis applicabant. Chares autem &

Ioseph

Iosephus (namq; ipsi erāt oppidanorū potentis-
 simi) armatos licet metu perclusos ordinare:
 & quāquam non diu obsidionē posse sustinere
 arbitrabatur, quibus aqua itemq; alia vsu ne-
 cessaria nō sufficerēt adhortati tamē eos ad mor-
 tia produxerunt. Et paulisper quidem machinis
 aduenientibus repugnarūt: balistis autē tormen-
 tisq; perculsi, in oppidiū recesserūt. Itaq; Romani
 tribus ex locis aggressi, murū arietibus quatūt:
 & qua deiectus fuerat, infusi magno cū armo-
 rum strepitu ac turbarū sonitu, ipsi quoq; insu-
 per ululantes cū oppidanis configebant. Illi au-
 tem ad primos aditus interim pertinaces, Roma-
 nis ne ultra progredērētur obstabāt. Ceterū vi
 & multitudine superati, undique ad excelsa ci-
 uitatis loca fugiunt: deinde reuertētes instanti-
 bus sibi hostibus incumbunt: illosq; impingendo
 per declivia, locorū difficultate & angustia de-
 pressos interficiebāt. Romani autem cum neq; a
 vertice immuniētibus repugnare, neq; in partē
 aliquā euadere possent, pronos eos virgētibus ho-
 stibus, in domos hostiū plano contiguas refugie-
 bant: sed haec repletae labe bāt, quod pōdus susti-
 nere nō poterant: unaq; deiecta multas inferio-
 res, itemq; ille alias deturbabant. Ea res pluri-
 mos Romanorū morte consumpsit: incerti enim
 quid facerent, quamuis subsidere tectā viderent,
 tamē eo conuolebāt, aq; ita multi quidē ruinis
 opprimebātur: non pauci verò subterfugientes,

parte corporis multabatur. Plurimi autem pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaq; incōmoda negligētes, magis instabant: hostesq; in sua tecta regēdo cōpellebant: qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebāt. Et ruina quidē lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hostes dabant: caesoriū enim gladios auferentes, his contra semineces utabantur. Multi iā procūbentibus tectis, senes deinde proq; cēdo moriebatur: tergaq; dātibus, ne fuga quidem facilis erat: viarū namq; ignorātia, & caligine pulueris alius aliū non cognoscētes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidē vix reperto exitu, ab oppido recesserūt. Vespasianus autē qui laborātibus semper interfuit, sanctissimo dolore perculsus, cū super militē ruerē ciuitatem videret, propria tuitionis oblitus, eīdem palatium superiore in oppido locumprehendit: ibiq; inter media pericula cum paucis omnino reliquitur: nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianū pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neq; tutū neq; honestū sibi putabat: rerum autē quas ab adolescētia gesserat, ac propria virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora, sociorū atq; arma condensat, & cum his bellū unā à vertice defluens sustinebat: & neq; virorū neq; telorū multitudine formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuin

diuinam esse reputantes, impetū remiserunt. Illis
 autē iam infirmius oppugnātibz, ipse pedē re-
 ferēs, nō prius terga ostēdit, quā extra muros
 egressus est. Plurimi quidē Romani milites in ea
 pugna ceciderūt, & inter eos Ebutius decadar-
 chus, vir nō eo tantū pralio quo perijt, sed ubiq;
 antea fortissimuz comprobatus, quiq; plurimum
 malis Iudaeos affecisset. In ea pugna cēturio qui-
 dam nomine Gallus, cum decē militibus in qua-
 dam domo latuit. Eius autē habitatoribus dum
 tenarent, quod in Romanos fuisset cōsiliū po-
 puli sui, inter se fabulantibus, hoc auditz (nam
 & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat)
 nocte illos aggreditur, omnibzq; mactatis ad
 Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasia-
 nus autē merere exercitū aduersis casibus vi-
 deus, quodq; nullam interim tantā experti fue-
 rant cladem: huiusq; rei magis eos pudere, quod
 solum ducē in periculis reliquissent, consolandos
 putabat: de se quidē nihil dicēs, ne quem vel in-
 tio culpasse videretur. Oportere autē inquit,
 quae cōmunia essent fortiter ferre, naturā belli co-
 gitantes, quodq; nusquā eueniat sine cruore vi-
 ctoria, iterūq; habeat fortuna regressum. Multis
 tunc Iudaeorum millibus interfectis, exiguā pro-
 biū stipē se inimicē pependisse fortuna. Atque ut
 iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere:
 ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare.
 Velox enim est, inquit, in utrunq; mutatio: &

illa

ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus
 in rebus quoq; infelicitè gestis: ut idem scilicet
 maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quan-
 quam ea quæ nunc acciderunt, neq; mollitia no-
 stra, neq; Iudaorū virtus effecit: nā & illis pu-
 gna meliorū, & nobis deterioris causa fuit dif-
 ficultas locorū. Quæ in re nimirū quis reprehē-
 derit alacritatis vestra temeritatē. Nam cum ho-
 stes in excelsiora loca refugiissent, manus cōtinē
 re debuistis, neq; in summo vertice constituta fer-
 qui pericula: sed capta inferiori ciuitate, paula-
 tim eos qui refugerāt, ad tutiorē votū & stabi-
 lem pugnam reuocare: nūc autē immoderata festi-
 natione vincendi, quàm id incautē fieret, mō ca-
 rastis. Inconsultus autē & furibundus impetus
 belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine pe-
 ritiaq; persequimur, Barbarisq; cōueniens, & quo
 Iudæi maximè possidētur. Oportet igitur nos ad
 propriā virtutē recurrere, atq; indigna offensi-
 onē irasci potius quā merere. Optimū autē quisq;
 de sua manu solatiū quærat: ita enim fiet, ut &
 amissos ulciscamur, & in eos à quibus perēpti
 sunt, vindicemus. Ipse autē, ita ut nūc feci, expo-
 riar aequè ac vos pugnando primus ad bella per-
 gere, & nouissimus inde discedere. Ille quidē ha-
 dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene
 gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ra-
 tione, magna magnificēq; prouenerat. mox au-
 tem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem,
 quodq;

quodq; minime possent effugere (iam enim vultus eos defecerat) vehementer dolebāt : animosq; remiserāt . Nec tamē quatenus valebāt , salutem suam negligebāt : sed iam disturbatas partes muri , qui erant fortissimi , quam integras , ceteri amplexi custodiebāt . Romani autē construētibz aggeres , iterumq; tentantibus irruptionem , multi ex cruitate per valles deuias , qua nulli custodes erant , & per cloacas diffugiebant : eos , qui metu ne caperentur ibi remanerent , inopia consumebat : solis enim vndiq; alimenta qui pugnare possent , congerebantur . Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant .

Itaburius mons occupatur à Placido . CAP. II .

Vespasianus autem inter curas obsidionis , subcissum opus aggreditur aduersus eos qui montē Itaburium occupauerant , inter campum magnum & Scythopolim situm : cuius altitudo quidem x x x . stadijs consurgens , septentrionali tractu inaccessa est : in vertice autem , x x stadiorū planicies patet , tota noua circumdata . Hunc autē tantum ambitum quadraginta diebus edificauerat Iosephus : & alias ei materias , & aquas suggerentibus locis inferioribus : solam enim incolæ pluuialem habebant . Magna igitur in eo multitudine congregata , Vespasianus Placidū cū sexcentis equitibus mittit . Huic autem subcissi quidem montis ratio nulla erat : multos autē fuderit ac venia se hortabatur ad pacem

pacem : & descendebant ad eum ipsi quoq; insidias molientes : nam & Placidus eo studio mississime cum his loquebatur, ut eos in planicie ca- peret : illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, ut incautum aggredierentur. Vicit ta- men astutia Placidi : capto enim à Iudeis pre- lio, assumulat fugam : et postquam insequētes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus : plurimiq; in terga versis, ali- quos interfecit : scintillam verò multitudinem ca- terā, ab afectione prohibet. Itaq; alij quidem Ita- burio relicto, in Hierosolimam fugiebant : in- digena autem fide accepta, quòd eis aqua deso- cerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Excilium Gamalz.

C A P. III.

A Pud Gamalam verò degentium audaci-
simi quiq; fuga dispersi latetant, imbelles
autem fame corrumpebantur. At verò pugnan-
tium manus obsidione sustinebat, donec euenit
secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tur-
ex decimaquinta legio ve milites, circa matuti-
nas vigilias editissimā praecateris turrim, qua
in sua parte fuerat, subirēt : eamq; occulte suffo-
darent : cum appositi ei custodes neque ademerat
eos, (nox enim erat) nec postquam adire, sensis-
sent. Iidem autē milites, cavēdo ne strepitus fo-
ret, quinque saxis durissimis evolutis resiliunt :
subitoq; turris cū magno fragore decidit, unaq;
custodes precipitantur. At verò qui per alias
custod

custodias erant, perturbati fugiebant: multosq;
evadere ansos, peremere Romani: inter quos etiā
Iosephum, super dirutam muri partem quidam
iaculo percussisse, interfecit. Intus autem in civi-
tate degentibus, sono concussu, multus erat pa-
nor atque discursus, tanquam omnes essent ho-
stes ingressi. Tūcque Chares agrotus & iacēs
defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plu-
rimum inuisset ad mortē. Romani tamen prioris
clausi memores, vsq; ad vigesimam & tertiam
diem supradicti mensis oppidum non sunt in-
gressi. Titus autem (iam enim aderat) indigna-
tione vulzeris, quod Romanos se absente percu-
lerat, ducentis equitibus, præter pedites lectis,
otiose in civitatē introiuit: eoq; prætergresso, vi-
giles quidē ubi senserunt, ad arma cum clamore
properabant: cognito autē intus constituti circa
ingressu, alij raptis liberis, trahētes etiam cōiu-
ges, cum ululatu & exclamationibus in arcē re-
fugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissi-
sione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in
arcē recurrere, nescij quid facerent, Romanorum
præsidij incidebant: ubiq; autem infinitus erat
morientium gemitus: perq; prona loca effusus
cror, totū oppidum diluebat. In eos autem, qui
arcem occupauerāt, omnem Vespasiani induxit
exercitum. Erat autem saxosus & accessu diffi-
cilissimus vertex, in immensum aditus, & undiq;
circū rupiū multitudine præceps. unde Romanos
ad se

ad se aduertes partim telis partim saxis deuolutis arcebant. Iudaei cum ipsos in excelsa loco positos nulla sagitta contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipso tum autem a Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neque in praeruptis consistere propter violentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes: in omnes autem vehementius saniebat, illorum memoria quos in primo aggressu perdidierant. Multi autem undique circumclusi, desperationis salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem praecipites dabant, qua sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se quae capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum: ab his enim quatuor milia perempta sunt: qui vero se praecipitauerunt, quinque milia sunt reperti. Neque quisquam, praeter duas mulieres saluus euasit: quae sorores erant, Philippi filiae: qui Philippus iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat: seruatae sunt autem, quod excidium tempore Romanorum impetum latuere: nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singulis raptores ex arce prouiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis

Octobr

Octobris: qua vigesimo & primo die mensis Septembris ceperat rebellare.

Giscala à titō capitur. CAP. II II.

Iamq; solum Giscala oppidulum Galilea restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant pleriq; agricola, spemq; suam semper in fructibus collocauerant, nò parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etià nonnulli civium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; disflabat Leuia cuiusdam filius, nomine Iones, homo veneficius & fallax, variusq; moribus, & immoderata sperare promptus, miroq; modo quae sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus quòd affectu de sibi potètia causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditioforū turba parebat: quorū causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli praestolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cū equitibus mille, decimā verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Caesaream ipse regreditur, dandam hiis ex labore continuo requiem putans, ex civitatū copijs: eorūq; corpora, iteq; animos ad futura certamina existimans esse refouendos: nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis praeiudicabat, quae & regalis esset civitas, & cunctae nationi praestaret. His autem qui ex bello fugissent in

eam confluentibus, etiam naturalis munitione, iteq;
murorū eius constructio, non minimā ei sollicitu-
dinem cōparabat: cum virorū spiritum & auda-
ciam, et sine muris inexpugnabile esse cogitaret:
q̄ eamq; rem milites, velut athletas, ante certa-
mina oportere curari. Tito autem ciuitas Gisca-
la (equitando enim ad eam accesserat) aggressio-
ne capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea
vi capta, passim à militibus populus abfunere-
tur (namq; satius erat ipse iam cedibus) mise-
rans multitudinem etiā ipse sine ullo discrimi-
ne cum nocentibus intereuntē, pacatione magis sub-
gere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominum mu-
ris, quorū pleriq; perdita factionis erant, mira-
ri se ait, quoniam freti consilio, cunctis iam ciui-
tatibus captis, illi soli Romanorum arma operi-
rentur, cū viderent multo quidem munitione op-
pida vno impetu fuisse subuersa: securos autem
fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris cre-
didissent, quas quidē etiā nunc illis ait se porri-
gere, neq; ob infelicitatem succensere, quia spei li-
bertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiā si
quis impossibilitatē velle perscueraret. Quod si de-
ctis humanissimis non paruissent, fidēq; dextris
non habuissent, experturos arma crudelia: iam
etiamq; cognituros esse, membra sua hodiū fore ma-
thim Romanorum, quibus fidentes, soli ex Gabi-
lais sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His
dictis, populariū quidē neminē nō modo respon-
dere,

dte, sed ne ad murum quidem licuit ascendere:
 quia totum latrones occupauerant: & custodes
 erant portis apposti, ne quis vel ad fœdus prodiret,
 vel equitū quenquam in ciuitatē reciperet.
 Ioannes autē accipere se condiciones ait, & aut
 persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus
 adhibiturū. Illum tamē diē Iudaorū legi oportere
 concedi: quoniā sicut arma mouere, ita etiā de
 pace conuenire nefas haberent. Nā & Romanos
 scire, quod ab omni cessaret opere diē septē circū
 cinctio, quā si temerassent, nō minus coactos, quā
 qui cogerent, piaculū cōmissuros, ipsumq; Titū:
 nullū enim illi ex mora esse dispendiū formidandū,
 quod vnius noctis spatiū propter fuga consiliū
 ceperit, praesertim cū id obseruare circumfeden
 tē nemo prohibeat: sibi autē magnū esse lucrum,
 nulla in re despicere patrios mores. Et illū decere
 qui pacem nō sperantibus indulget, legē quoque
 seruare seruati. His Titū Ioannes fallere cona
 batur, non tantū pro septimi diei religione, quan
 tum pro sua salute sollicitus: verebatur autem, ne
 statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui to
 tam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Ve
 rum profectō Dei nutu in excidium Hierosoly
 morū Ioannē saluū esse cupientis, factū est vt nō
 solū induciarum causationem Titus admitteret,
 verumetiā in superiori parte oppidi castra pone
 ret, ad Cydneffam, qui mediterraneus est Tirio
 rum vicus validissimus, Galilæis semper exosus.

Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidū videret, arrepta occasione, non solum hi quos circa se habebat armatos, sed etiā senioribus plurimus cum familijs abductis, in Hierosolymā fugiebat. Sed vsq; ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, ut mulieres ac pueros, aliāq; multitudinē secum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus vrgeret: vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanensuum fletus: quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorē se hostibus esse credebatur. Iamq; affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitū, quē ipsorū cursus faciebat, assiduē respectabant, velut instantibus quos fugissent: multiq; simul ruebant, & circumiam plurimos certamen precedentium conterebat. Miserabile autē scminarum & infantium erat exitiū. Aut si quam iactarent vocem, nonnulla viros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipfos seruarent inclamantis: eoq; confugerent, vnde pro remanētibz etiā si raperentur, penus à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerāt, ut cuiq; viriū fuit, cito dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, sedendi causa: populus autē portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquā benemerito, & qui custodia civitatem liberasset, acclamabāt:
simulq;

simulq; Ioānis fugā significātes, vt & sibi parceret obsecrabāt, & eos qui ex nouarū rerū cupidū reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem vt Ioannē persequeretur, mittit. Sed eū quidem occupare nequiuero, quōd antequā venerāt, in Hierosolymā sese receperat: vnā verō fugiētū propē ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quā tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignē ferebat, non statim à Ioanne pūnas fraudis exactas: irato verō animo satis esse quōd spe deciderat ad solatium putans, captiuorū & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cum fauore ingreditur: insūq; militibus minimā muri partem iure possessionis abruptere, minitādo magis quā puniendo reprimebat perturbata ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocētia fore credebat, si dignos pūna discerneret: meliusq; noxium relinquere metu suspensum, quā immeritū quēquā cum eo perdere, existimabat. Illū enim fortassis modestiorē futurū, vel metu supplicij, vel quōd erubesceret prateritorū criminū venia: sine causa verō moriētū pūnas, nullo modo corrigi posse. Præsidijs tamē ciuitatem circumdedit, quā tam nouarum rerum studiosos cōpescerent, quā pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilea quidē tota, postquam

multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidii initium. CAP. V.

A Pud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitū, omnis populus erat effusus, & circa singulos, qui vnā confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autē seruens quidē adhuc atq; interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoq; sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorū enim atq; inutiliū esse hominum, incaute pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidium Giscalorū, etiam quam discebant honestam discessionē suam; ut multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autē qua captiui pertulere, nō mediocri populum perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescibat: singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatē Romanorū asserens, propriasq; vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitā decipiēs, quòd etiamsi pennas sumerent nunquā Hierosolymorū mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis

tanta

Tanta mala pertulissent, atq; in soru' mutua-
 dinas contriuisent. His cius dictis magna quidē
 corrumpebatur iuuenum manus. Prudentiorum
 autem atq; seniorum nemo erat, qui non futura
 prospiciens, velut iam perditam ciuitatem luge-
 ret. Et populus quidē in ea confusione tunc erat.
 At verò per territorium manus agrestium, ante
 seditionem quæ Hierosolymis orta est, discorda-
 re iam ceperat. Titus enim à Giscala Casarēā,
 Vespasianus autē à Casaræa Iamuiam & Aco-
 tam profectus, vtramq; subegit: impositiq; illis
 presidys, reuertebatur, maximam ducens eorum
 multitudinem, qui se foedera sociauerant. Singu-
 las autem cinitates tumultus bellumq; intesti-
 num exagitabat: quantumq; à Rom. respiras-
 sent, in semetipsos manus vertebant: cum inter
 amatores belli ac pacis cupidos esset sena contē-
 tio: dudumq; discordium pertinacia primò inter
 domos accenderetur: deinde inter se amicissimā
 populi dissiderent: & ad similia volentes quisq;
 conueniens, apertē iam coacta multitudine re-
 bellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes
 erant: nouitatis autem armorumq; cupientes se-
 nibus ac sobrijs iuuentute atq; audacia presta-
 bant. Primò autem indigonarij singuli pradari
 ceperunt: deinde ex composito confectis cuneis,
 per territorij latrocinebantur: vs quod ad cru-
 delitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Roma-
 nis gentiles abessent: atq; ipsis qui vastabantur,

illatum à Romanis excidiū lenius videretur. Ci-
 nitatum verò custodes, partim quia defatigari
 pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut mi-
 nimo erant male affectu auxilio: donec rapinarum
 societate vudiq; congregati collegiorū latrocina-
 lium principes, atq; in agmen conflati Hieroso-
 lymis irruunt. quæ ciuitas à nullo regebatur:
 & more patrio gentiles omnes sine obseruatione
 recipiebat: tunc præcipue cunctis existimantibus
 vniuersos qui superinfluere, adiumento ex be-
 nivolentia venire. Quæ quidem res etiam sine
 dissensione ciuitatē postea pessumdedit, eo quod
 iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus suf-
 ficere possent, alimenta consumpsit: huiq; præter
 bellum etiam seditionem famemq; comparant:
 alijq; latrones ex agris eò transgressi, ac mul-
 to sauioribus quos intus inuenere sociati, nullam
 atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinam
 & expoliationibus metiebantur audaciam, sed
 usq; ad cedas ruebant: nō clam, neq; per noctem,
 aut quoslibet homines, verū luce palam nobilis-
 simos quoq; adoriendo. Nam primū Antipam re-
 gij generis virum, & adeo potentissimū ciuim,
 ut etiam publicos thesauros fidei suæ permissus
 haberet, comprehensum custodia trahiderunt: post
 hunc etiā Leuiā quendā, insignem virum, & So-
 pham filiū Raguel, regaliū similiter utrūq; fa-
 milia, omnesq; præterea, qui præstare alijs vide-
 bantur. Gravi autem metus populū possidebat:

Et velut capta ciuitate, salutē propriam quisq;
 curabat. Illi autē clausorū vinculu nō fuere con-
 tēti, neq; tutū arbitrabātur ea potētia viros diu
 ius custodire: nam & ipsos, & domos eorū non
 paucis viris frequētari, ac per hoc ad vlciscendū
 esse idoneos, & prater ea rebellaturū forasse po-
 pulum, iniquitate commotiū. Decreto igitur eos
 occidi, mittunt quendā de suo numero loannem,
 ad cedes promptissimū, quī lingua patria Dor-
 cadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati
 gladijs, secuti ad carcerē, ibi quas reperissent in-
 terficiunt. Fingeant autem huius immanissimi
 scelēris causam, cū Romanis eos de traditione
 ciuitatis collocutos fuisse, communisq; libertatis
 proditores interemisse dicebant, prorsus, vt au-
 dacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene
 de ea meriti gloriarentur. Euenit autē populum
 quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos
 verō insolentia progredi, vt in eorum esset arbi-
 trio etiam pontificum designatio: deniq; familijs
 abrogatis, vnde per successionem pōtiffices crea-
 bantur, incognitos atq; ignobiles constituebant,
 vt impiorum facinorū socios haberent: nam qui
 supra meritum summos honores adepti erant, his
 obediēbant necessariō, qui sibi eos prāstitērant:
 quoniam & dignitate preditos, varijs machi-
 nis scilicq; sermonibus commitebant, opportuni-
 tatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant,
 contensione captantes: donec hominum persecu-

tione satiati, in diuinitatē contumelias transtulerūt, pedibusq; pollutis in sanctū locum introire ceperunt. Iam verò populo contra eos concitato (nanque autor erat Ananus, a quo maximus pontificiū, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem cōseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi tēplum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugiū sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbi autē malis admiscebatur etiā camillatio, quæ præ ceteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, forte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex famulīs successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquus obestēdebat: nam & olim sorte pōtificatū deferri solitū fuisse dicebant: re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licentiam cōpararent. Itaq; una sacratarū tribuū accita qua Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuq; fors exit homini, per quē maximè eorū iniquitas demonstrata est, Phani cuidā, filio Samuelis, ex vico Apbthasi, nō solum nō ex pōtificibus orto, sed apertè quid esset pōtificatus, propter rusticitatē penitus nesciēti. Deniq; inuitū eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornauere persona: induitūq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebāt: ludumq; & iocū esse tantū nefas arbitrab

bitrabantur. Cateri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorum solus graniter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendâ tyrannidem animos intēderant: nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumuehentes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandē aliquando libertatis corruptores ultū irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pōtiffices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequēter in cætibus exprobrando eius segniciē, contra Zelotas excitauerunt: ita enim se ipsi vocabant, uti bonarum professionū amali, ac non qui pessimam facinororum immanitatē superassent. Itaq; in cōcionem populo congregato, cunctiq; indignantibus occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cades, nondum autē promptis ad vlciscendū, propterea quod inexpugnabiles (id enim verū erat) Zelote putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legē crebro respectans, cū lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius debere, quàm dei domicilium videre tantis refertum piaculis, atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verum tamen sacerdotali veste amictum, & sanctissimum venerabilem

*rabilium nominū ferēs, vino, atq; anima amore
 teneor, nec pro senectute quidem mea mortē su-
 stinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam
 in solitudine animā meam solam dabo pro Deo:
 nam quid opus est vivere in populo, clades suas
 minime sentiente, & apud quos mala presentia
 nemo prohibet? siquidē spoliati patimini, ac ver-
 berati reticetis, & ne gemitu quidē aperto quis-
 quam prosequitur interemptos. O acerbam do-
 minationem. Quid de tyrannis querar? Numquid
 non à vobis vēstra potētia nutriti sunt? nūquid
 non despectu qui primi erant, cū adhuc pauci
 essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis: atque
 illis armatis quiescētes, in vosmetipsos arma ver-
 tistis? cū primos eorum conatus opportuisset
 infringi, quando cognatos coniūctis appetebant.
 Vos autem negligendo, ad depradationē noxios
 irritastis, quia vastatarū adiū nulla ratio erat.
 Itaq; iam domini ipsi rapiebantur, eūq; cū per
 mediam civitatē traherētur, nemo erat auxilio.
 Illi autē à vobis proditos, etiam vinculis affec-
 re: non dico quales & quantos, sed quòd non at-
 cusatos, indemnatos; vinctos nemo adimittit. Re-
 sistabat eosdem videre trucidari. Hoc etiam vidē-
 mus, velut è grege brutorū animalū cū pra-
 cipua quæq; duceretur hostia, ne vocem quidem
 quisquam emisit, nedum dexterā movit. Patie-
 mini ergo, patiemini, etiā sancta cōculcari viden-
 tes? Cumq; omnes audacia gradus nefarijs ho-
 minibus*

minibus subieceritis, eorū præstātiā reueremi-
 ni? nunc enim profecto ad maiora procederent, si
 quid maius quod euerterent inueniretur. Tene-
 tur quidē munitissimus ciuitatis locus, sanū ap-
 pellatione, re arx quaedam siue castellum. Tanta
 igitur contra vos tyrānide munita, & inimiciis
 super verticē positis, ut videtis, quod cogitatis?
 aut quibus vestras sententias applicatis? An Ro-
 manos expectatis, ut sanctis vestris opitulētur?
 Ita quidem se nostra ciuitatis habent res, eoq;
 iam calamitatis ventum est, ut misereatur na-
 stri etiā hostis. Nō exurgetis ō miseri, respectuq;
 vulneribus vestris, quod etiam feras bestias fa-
 cere videmus, non ultum ibitis in hos, qui vos
 percussere? Non suas quisque recordabitur cla-
 des, & ante oculos positi qua pertulerit, ad vl-
 tionem animos acuet? Ferūt apud vos (ni fallor)
 affectionū omniū charissima, & maxime natu-
 rali, cupiditas libertatis: seruitutis autem ac do-
 minorū amantes facti sumus, tanquā subiugari
 à maioribus didicerimus. Atq; illi quidem mul-
 ta et maxima bella, ut in libertate viuerēt, per-
 tulerunt, ne aut Aegyptiorum aut Medorū po-
 tentiæ cederent, dummodo ne facerēt qua inbe-
 rentur. Et quid opus est de maioribus loqui. Hoc
 ipsum bellum quod cum Romanis nūc gerimus,
 vtrum cōmodē, an contrā incōmodē non referā,
 palām quid habet causa, nisi libertatem? Ergo
 qui dominis totius orbis seruire non patimur,
 gentil

gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquā o r
ternis obedientes, ad fortunam semel id referunt
cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorū
cedere, ignavorum est, & cupientium serviendi.
Ad hac autē, quia Romanorum mentio facta est,
non vos celabo, quid dum loquor interuenerit,
mentemq; retraxerit: quòd etiam si ab his capti-
fuerimus (absit autem huius dicti periculū) nihil
acerbius experiemur, quā isti nos affecere. Quo
pacto autem nō lacrymis dignū sit, illorū quidem
in templo donaria cernere, gentiliū verò spolia,
qui nobilitatem huius maximè omnium ciuitatis
cōpilauerunt: eosq; viros trucidatos videri, qui-
bus etiā illi post victoriā obtemperassent? Et Ro-
manos quidem nunquam transgredi ausos esse li-
mitem profanorū, aut sacrata quicquā consuetu-
dinis præscribere: sanctorum autē ambitū, quāuis
procul aspectū perhorrescere, quosdā verò in his
locis natos, ac sub nostris moribus educatos, &
qui Iudei vocentur, inter media sancta deambu-
lare, manibus adhuc suis gentili cade calentibus.
Quis igitur externū bellum metuat, ex compara-
tione domestici? Multo nobis equior est hostis:
nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, for-
tasse reperietur, legum quidem conservatores no-
bis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Ve-
rūm hos insidiatores libertatis exitio deberi, ne-
que facinorum eorum dignum excogitari posse
supplicium, certum est: idemq; omnibus nobis, &
ante

ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsi
res rebus quas pertulisti, in eos esse commotos.
Plerique autem fortasse multitudinem eorum,
atq; audaciam reformidant, et præterea quod in
loco superiore consistunt. Sed hac ut vestra ne-
gligentia conflata sunt, ita nunc magis proficiet,
si morabimur : nam & numerus illorum in dies
singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad
similes profugias : & audaciam plus accendit,
quod nullum adhuc eius impedimentum interve-
nit. locoq; superiore utentur, & quidem cum ap-
paratu, si his tēpus demus. Quod si aduersus eas
ire coeperimus, humiliores erunt, mihi credite,
conscientia & celsioris loci beneficiū, reputatio
scelerū perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta
maiestas, in ipsos tela retorserit, suūq; missilibus
consumentur impij. Videant nos tantummodo, et
directi sunt, quanquam pulchrum est, ut etiam
si quod periculum immineat, pro sacris ianuis mo-
riamur : ac si non liberis & coniugibus, pro Deo
tamen eiusq; sanctis animas profundamus. Præ-
bebo autem manum, atq; sententiam, & neque
consilium vobis ullum deerit ad cautionem, ne-
que me corpori meo parcere videbitis. His Ana-
nus contra Zelotas populum hortabatur : non
quidem nesciens iam expugnari vix posse pro-
pter multitudinem ac iuuentutem animorumq;
pertinaciam, multoq; magis propter cōscientiam
cōmissorū : nec enim concessum iri veniā his quæ
perp

perpetrauerant, sperabant : verumtamen quidam
 perpeti praestabilis existimabat, quā in tanta
 rerū perturbatione temp. negligere. Populus au-
 tem duci se clamabat in eos, contra quos rogaba-
 tur, & ad subeunda pericula quisq; proptus erat.
 Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atq;
 ordinaret ad praelium, Zelota cunctis conatibus
 eius cogniti (certos enim qui omnia sibi nuntia-
 rent habebant) in pontifice cōmouentur: ac modò
 per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt, neq;
 obvio cuiquā parcebatur. Cito autē & Ananus
 populū congregauit, multitudine quidem superio-
 re, armis verò constipatis, non erāt Zelota infe-
 riores : alacritas verò, quod deerat, in vtrisque
 supplebat. Nā & ciues armis iram cōceperāt for-
 tiorē, & qui de tēplo exierant, quauis multitu-
 dine maiore audaciā. Quippe illi quidē habitare
 se in ciuitate minime posse arbitratūtur, nisi Ze-
 lotas eximerēt: hi verò nisi vicissent, nullū se nō
 subituros esse suppliciū. Manus autem conserue-
 re, pro ducibus obediētes motibus animorū. Et
 primo quidē in ciuitate ac pro tēplo eminens mis-
 sis lapidibus semet inuicē appetebāt: si verò ali-
 qua pars terga vertisset, victores gladijs ute-
 bantur: cūq; plurimi sanciarētur, multa cades
 vtrobiq; fiebat. Et populares quidē in domos re-
 ferebantur à suis, Zelotarū autē quicunq; vulne-
 ratus fuisset, in templum ascendeat, sacram hu-
 mum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine
 viola

violatâ religionē rectē quis dixerit. Semper quidē latrones excurrendo in congressionibus praua lebāt. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cūm desides increparent, quiq; à tergo siquebantur, nō aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare cōpellerent, mīuersos quidē suos in hostes cōuertunt: illis autē, quia vim ferre non poterant, paulatim ad tēplū recedentibus, irrūpit mē cū socijs Ananus. Vnde factum est, vt eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murū interiorem fuga recepti, maturē ianuas occluderent. Verūm Anano portis quidē sacris manus asferre non placebat, hostibus quoq; desuper tela tarquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi viciisset, non intratū prius populū introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferē armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat: his autem qui succederant, in excubijs alios per ordinē ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice suæ praesidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse praediximus. Is enim dolis plenus, et reuerentē dominationis cupiditatē mente circumferens, iam dudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem qua populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus sapienti consilium, quàm noctibus peragranti

A a custodias.

custodias, omniaq; secreta Zelotis remuntiabat: nullumq; populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant eius indicio: immoderatus vero & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hac eius honorificentia in contrarium vertebatur: erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoq; ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananum, omnia sua consilia hostes intelligere: & quae Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant: submonere autem illam non erat facile, neq; possibile, quod malitia praevaleret: ac praeter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiae causa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo se servaturum iuravit, neq; factum eius inimicis ullum, neq; consilium proditurum: unaq; deponendis rebellibus, & manu & voluntate opera collaturum. Itaq; Ananum eiq; socij, quonia iurato crediderunt, nulla iam suspicionem suis eum consilijs adhibebant: moxq; ab ejisdem concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas: cura namq; habebant ne famam culpa sua pollueretur, neve quisquam in eo procuberet iudaeorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia iuranisset, ingressus ad eos, medium constitit: & saepe quidem se illorum causa in ma-
gno

quo periculo fuisse dixit, ne quid secretorū igno-
rarent, quæ in eos Ananias cum socijs cogitasset,
nunc autem ingens cum ipsis omnibus subituri
esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fue-
rit auxilium: nihil enim iam morari Ananiā: sed
persuasisse quidem populo, ad Vespasianum lega-
tos mittere, ut ad capiendā ciuitatem quampri-
mum venire properaret: indixisse autem lustrā-
tionem postero die, ut religione simulata intro-
missi, vel etiam vi praelio manus confererent.
Se autem non videre, quam diu aut obsidionem
sustinebunt, aut cū tanta manu acie congregien-
tur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei providentia
transactionis esset causa legatus: hanc enim spem
Ananiū his proponere, quo nihil suspicantes eos su-
bito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habenda
vita rationem duceret, aut obsidentibus
supplicare, aut foris aliquod præsidium petere.
Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret,
immemores audaciæ suæ credere, simul ac facto-
res pœnituerit admissorū, in gratiam statim eos
qui perpeSSI sunt reddituros. Sed nocentium qui-
dem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis
autem iram in licentia seniore: imminere au-
tem illis ait interfectorum amicos atque cognatos,
etiamque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs
indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars
misericordiæ fuerit, maiori eam irascentium
surba cessuram. Talia quidem variabat Ioan-

nes terrorem incutiens multitudini : externum
verò auxilium apertè quidē indicare quod dice-
ret non audebat : Idumæos autē significabat : utq;
principes Zelotarum priuatim etiam commone-
ret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis cum ma-
xime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymita-
nis, & acta.

CAP. VI.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui
etiā præter alios idoneus esse videbatur &
rectè consulere, & quæ consulisset efficere, itq;
Zacharias filius Amphicæli, uterq; à sacerdoti-
bus genus ducens. Hi præter cōmunes, etiā priua-
tis interminationibus cognitis, quodq; Anan sa-
elio potentia sibi cōparanda causa Romanos ac-
cerferet (nā & hoc Ioannes affinxerat) dñi quē-
dē quid agerent dubitabant, angustijs tēporis cō-
clusi : populū enim haud multo post eos aggredi
paratū esse cogitabāt : externi vero subsidij facul-
tatē, insidiarū sibi celeritate præceptā : priusq; so-
reri omnia paterētur, quā auxiliariū quisquā
istā cōnosceret. Aduocari tamen Idumæos pla-
cuit : scriptaq; breuiter epistola, quod circumuento
populo Ananus vellet Romanis metropolim pro-
dere : ipsi autē pro libertate dissidētes, in templo
obsiderētur, minimūq; tēporis salutē sibi promit-
teret : ac nisi maturè subuenirēt, ipsos quidē Aha-
no atq; inimicū, ac verò ciuitatem Romanis illico
subiugādā : pleraq; nūtijs ad rectores Idumæorū
refere-

referenda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo
 viri strenui : & dicendi peritissimi, & ad per-
 suadendum satis idonei: quodq; his rebus esset vi-
 lius pedum velocitate præstantes; nam Idumaos
 confestim parituros certū erat, quod turbarum
 cupiens & incondita esset natio. semperq; ad ma-
 nus facilis atq; suspensa, & rerum mutationibus
 lata, minimusq; petentium blanditijs ad bella
 promptissima : & velut ad festorum quandam
 sollemnitatem, sic ad praelia properans. Celerita-
 tem autem nuntij exigebant, atq; isti nihil de-
 erat alacritatis: uterq; autem Ananias vocaba-
 tur iamq; apud rectores aderant Idumaeorū. Illi
 autē simul epistola mandatisq; attoniti, quasi su-
 ribundi circumcursare gentē, militiae q; denūtia-
 re coeperunt. Itaq; mox & dicto citius multitu-
 do conuenerat, omnesq; pro libertate metropoleos
 arma rapiebāt. Cōgregati autē propē ad x. x. m.,
 cum ducibus quatuor Hierosolymā veniunt: hoc
 est Ioanne & Iacobo Sosa filijs, & præterea Si-
 mone Cathla, & Phinea Clusoth filijs. Ananum
 autem profectio legatorū, itemq; vigiles eius la-
 tuit, sed non etiā impetus Iudaorū: hoc enim an-
 tē cognito, portas eis clausit, & muris custodes
 apposuit: nō tamē visum est bello cū his cōgredi,
 sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans
 ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum quo
 pont. maximus : Cū multa, inquit, & varia
 turba tenuerint ciuitatē, in nulla re sic miranda

fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiā inopina-
 ta conspiciat: etenim perditissimis hominibus cō-
 tra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate,
 quāta nec in Barbaros aduocāte vos metropoli
 venire decuisset. Et si quidē videre consensionem
 vestrā simile esse horū hominū qui vos rogave-
 runt, nō existimarē impetū carere ratione: nihil
 enim aequē ac moriū cōgnatio concordia firmat.
 Nunc verō illi quidem, si quis eorū singulos ex-
 plorauerit, mille mortibus digni reperientur: nā
 ludibria & purgamenta totius rustica plebis, lu-
 xu absumptis patrimonijs suis, postquam in vi-
 cis & ciuitatibus proximas audaciam exercue-
 re, postremo in sacram ciuitatē clam influxere
 ut latrones, solūq; religiosum immanitate pol-
 luerūt sceleris: eosq; videas sine metu inter sa-
 cta ebrios, & auditate venitis peremptorū spo-
 lia consumētes. Vestra verō multitudo armato-
 rumq; talis oruatus est, quātē deceret esse, si pu-
 blico vos consilio metropolis imitaret, in alieni-
 genas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis
 duxerit, nisi fortuna iniuriā: cū pro nequissimis
 cōuenisse & integra nationis vestra arma vi-
 deantur cōspirare? Iamdudū quidē reperire ne-
 queo, quidnā fuerit quod vos tā cito cōmouit:
 nec enim sine magna causa fieri potuisset ut ar-
 ma pro latronibus aduersus cognatū populū ca-
 peretis. Quid? Romanos audistis & productionē
 his enim quidā vestrū obstiterebant nunc, libe-
 randa

*vide metropoleos causa venisse dicentes : vnde
 mirati sumus præter alia, noxiorũ tale commen-
 tum: viros enim natura libertatis amatores, eoq;
 cum externis hostibus pugnare paratissimos, ali-
 ter contra nos efferare non poterant, quàm va-
 stata libertatis prodicione mētita. Sed enim vos
 considerare oportet, qui nos insimulauerint : si-
 demq; in nos veritatis ex rebus cōmunibus, non
 ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nūc
 demum nos dedimus Romanis, cū ab initio li-
 cuerit aut ab his non deficere, aut quia defeci-
 mus, cito redire in gratiam, priusquā circa nos
 omnia vastarētur? nāq; iam, ne volētibz qui-
 dem nobis, trāsactio facilis est: cū & superbos
 eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq;
 grauiorē afferat turpitudinē, appropinquantēs
 placare. Equidē quod in me est, passē morti an-
 tepono: semel autē bello appetitus. postquā pu-
 gna cōmissa est, gloriosam mortem vita captiui
 existimo potiorē. Sed vtrum nos populi princi-
 pes auit clam misisse aliquem ad Romanos, an
 etiam totum populum cōmuni suffragio? Siqui-
 dem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui
 serui fuerint prodicionis ministri. Cū iret ali-
 quis deprehensus est, rediens captus est, literas
 uacisunt? Quēadmodum autem tantā ciuim
 multitudinē lateremus, cū quibus omni hora
 versaremur? Pauci autē, atq; his inclusis, qui de
 templo ne in ciuitatē quidē prodire possent, quo*

pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouere, quando ausorum pœna reddenda sunt? donec autè sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabatur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe consilium, nemo aberat concioni: ideoq; manifestior ad vos nuntius fama citius properasset. Quid autè opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicât. Sed hæc quidem male periturorû, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quis etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor, quorû audacia vni malû videtur deesse proditio. Vos autè oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimû) iuuare metropolim, & vnâ nobiscum tyrânos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permiserunt: deniq; nobiles viros nō incusatos, ex medio raptos foro, primum vinculis cruciarû: deinde non voce neq; prece eorû morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatæ domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorû, & per totam ciuitatem vltus latus & fletus: nullus enim non persecutionem experius est impiorû, qui ad hoc insania prorumpere, vt latrocinalem audaciam non solum in agris

agri atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursus & ad perfugium egerunt, isq; fiscus illu est eorum quæ in nos cõparatur: & locus toti ubi terra venerabilis, quiq; ab vniuersis alieni genis, ab extremo limite mudi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt potentia cõculcatur. Exultant autẽ rebus desperatis, populos cõmitti populis & ciuitatibus, ciuitates, gẽtesq; in sua viscera delectũ habere, cum debueritis. (vt dixi) quod factũ esset optimũ ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorũ habitu introire ciuitatẽ: medioq; inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs indicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cum de manifestis ac rãtis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbũ quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtriusq; partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cũ insidiatorib⁹ metropoleos maneat. Nã etsi maximè quæquã nostrũ suspicamini

Romanis collocatum, observare vobis itinera licet: tumq; demum tueri metropolim: cum factum aliquid huiusmodi patneris quale delatum est. Et in autores eius, si coniecti fuerint, vindicare. Non enim vos prænemiunt hostes, iuxta civitatem sedibus positi. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hac quidem Iesu loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum advertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proq; armis inter se duces indignabantur, captivitatē esse existimantes: si ea quibusdam iubentibus deposuissent. vnus autem ducum Simon filius Catholæ, vix placato suorum tumultus, stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertati propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cuncta genti communem clauserint civitatem: Et Romanos quidem fortasse, coronati etiam portis recipere sicut parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captaq; iubeant pro libertate arma proijcere: cognatūq; non credentes custodiam civitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: Et alios accusando quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totā damnent ignominia nationem: deniq; urbem omnibus alienigenis religionis cause patentem, nunc domesticis praeclusiv. Valde enim contra vos festinabamus, Et ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse prope

properauimus, ut vos seruaremus liberos. Nepe-
taliter vos etiā hi quos obsidetis laesere, tamq̃
verisimiles puto suspiciones in illos quoq; colli-
gitis. Deinde qui Reip. defensores sunt intus in
custodia tenētes, genere comunēssimis gētibus
simul vniuersis ciuitatē praeclusam tyrannidem
perferre dicitis, cum tam cōumeliosis nos iubea-
tis obtemperare praeceptis: nomēq; potētia alijs,
qui vos tyrannos patiuntur, annexitū. Quis ca-
uillationē vestri sermonis tulerit, cum rerum re-
pugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc
Idumaeos excludentibus ciuitate (namq; ipsi nos
à patris sacris arcetis) recte quis eos incusauerit
qui custodiuntur in tēplo, quod cum ausi essent
plectere proditores, quos viros nobiles & inno-
centes pro societate facinorū dictitatis, nō à vo-
bis inceperunt, summaq; proditiōis membra pra-
ciderint? Sed licet illi molliores quā res posce-
bat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei ser-
uabimus Idumaei, & pro communi patria pro-
pugnabimus, tamq̃ foris irruentes, quā intus
insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autē
manebimus pro muris armati, donec aut vos
Romani respiciendo liberent, aut ipsi recupera-
ta libertatis cura mutemini.

De clade Iudaeorum ab Idumaeis facta. C. V I I.

His dictis Idumaeorū quidē multitudo cla-
more consensit: Iesus autē tristis recessit,
aut nec Idumaeos quicquā sentire moderatū, &
dupl

dupliti bello oppugnari ciuitatē videret. Quippe nec Iudaeorum tumor & spiritus quiescebat, indignē ferōtium contumeliam quod essent ciuitate prohibiti: et quod Zelotarū vires esse firmas crediderāt, erubescētium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderēt, vt iā venisse pāniteret. Pudor autē nulla re penitus gesta redemendi, pānitudinem superabat. Itaq; ibidē prope murum, temerē tabernaculis positus, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbris orti sunt, & crebra fulgura, horredaq; tonitrua, cōcussaq; terra vasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statū esse turbatū, neq; paruum quid rerū hac signa portendere. Vna verò Idumais & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militia causa existimantibus, neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine praelio viciisse, Deumq; pro se bellū administrare credētibz. Sed profectō falsi erāt interpretes futurorum, & quae sui passuri essent, cōtra hostes fore diminabāt. Verū Idumais quidē catervatim densatis corporibus inimicē sese fovebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluvia ladebantur: Zelota autē magis illorū quā suo periculo cruciabātur: collectiq; deliberabāt, si quam reperire subsidij machinā illis possent. Horum autem arētariis videbatur, vt armarū custodia

innad

aduadere: atq; in ciuitatem impetu facto palam
portas auxilioribus aperire. nam & custodes
ex improviso, & quod plures inermes ac belli
expertes essent, facile turbatū iri, & multitudi-
nem ciuiū difficulter colligi posse: quoniam do-
mi quisq; propter hyemē contineretur. Quis etsi
periculum aliquod interueneris, quiduis subire
satius, quā negligere tot copias sui causa tur-
piter perituras. At qui prudentiores erant, vim
adhiberi dissuadebant: nō enim sui tātum causa
custodes ampliari: sed etiam ciuitatis: murū vi-
debant propter Idumaeos diligentius custodiri:
& ubiq; adesse Ananum, omnibuscq; horis inui-
sere custodias existimabant. Sed hoc alijs nocti-
bus ita habueras: illa verò non sua desidia re-
quieverat, sed ut & ipse & custodum manus
fato duce interierent. Nāq; iam nocte prouecta,
& gliscente hyeme, custodes in porticu disposi-
tos opprimit somnus. At Zelotus consilium subit,
ut ferris tēplo sacratis portarū vecles secarent:
affuit autē illis, ne exaudiretur crepitus, vento-
rum sonus, & crebra tonitrua: fanoq; egressi, ad
murum clanculo veniunt, seratamq; portā, quae
versus Idumaeos erat, aperiunt. Illi autē primū
Ananum conari aliquid suspicari, unusquisque
dextram ad gladium, quasi repugnaturi appli-
cant maturē: deinde his qui ad se venerāt agni-
tū, introibant. Qui quidem, si tunc manus ver-
tere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quo

minus totus populus interiret, tãta ira ferebantur: verum Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multũ precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerat. neq; his acerbius periculum importarent: captis enim custodibus, faciliorẽ illis in ciuitatem impetũ fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri nõ posse, quin si senserint cõgredientur, & per ascẽsus nitẽtibus se opponat. Idem igitur Idumais visum est: iamq; in templum per ciuitatẽ subibãt, cum suspensi Zelota aduentũ eorũ præstolarẽtur. Deniq; his ingressis, etiã ipsi cõfidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumais in custodes irruunt. Casis autẽ nonnullis, quos somnus oppreserat, omnis multitudo ad clamorẽ vigilantium suscitata est, raptisq; armis ad repugnandũ non sine stupore properabant. Ac primum quidẽ Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eas superaturi numero cõfidebãt: vbi verò foris alii circumfundi viderent, Idumæos irrupisse senserunt. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animiq; depositis in quẽstibus erant: pauci verò in uentũ fortiter cõmuniti, occurrendo Idumais, aliãquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorũ autem auxilio venire nullus audebat, cõgnito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: pluri-

musq;

musq; mulierum violatus suscitabatur: si quan-
 do custodum quisquā in periculum aliquod in-
 cidisset. Quin & Zelota Idumaeorum clamorem
 geminabant, magisq; horribiles tempestas facie-
 bat omnium voces. Nemini autem Idumaei pe-
 percere, quod natura crudelissimi ad caedes erāt,
 & hyeme grauius afficiebātur, proptereaq; his
 qui se exclusērāt ut inimicis utebātur, tam sup-
 plicantiū quā repugnantibus infensi. Mul-
 tos enim cognationē referentes, utq; cōmune fa-
 num reuererentur orantes, gladijs transigebant.
 Nullus autem fugiendi locus, neq; spes salutis
 erat. Compulsi autē circa se, magis quā vi op-
 pressi laniabantur, cū recedendi spatium non
 daretur, nec interfectores à cadibus seperarent.
 Incerti autem quid agerent, in ciuitatē se præci-
 pitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fu-
 giebāt crudelius subeuntes exitium, donec tem-
 plum exterius sanguine redundauit. Octo au-
 tem milia & quingentos mortuos dies inuenit.
 Nec tamen his Idumaeorum ira satiata est: sed
 versis in ciuitatem manibus, omnes domos diru-
 piebant: quemq; fortuito inuenissent, morti
 dabant. Et cetera quidem multitudinis cadens
 superuacua esse ducebant, pontifices autem
 peruestigabant, & in illos pleriq; ferebantur.
 Statimq; comprehensos obtruncabant: stantes-
 que super eorum cadauera, nunc Ananias pa-
 puli beneuolentiam, nunc Iesu qua de muro
 dixer

dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis
progressi sunt, ut etiā insepultos eos abiicerint
cum praesertim Iudeis tāta sepultura cura sit, ut
etiā iudicio cruci suffixos, ad occasum solis de-
ponant, atq; sepeliant. Et quidē non erraverim,
si Anani mortem dixero excidiū ciuitatis fuisse
principiū, et ex illo die muros euersos, remq; pu-
blicā Iudaorū perisse, quo pontificē rectoremq;
salutis suae ingulātū in media ciuitate viderūt.
Erat autē & aliās vir laudabilis atq; iustissi-
mus, & prae nobilitatis ac dignitatis & ho-
noris quo erat praeditus, amplitudinem, infimis
amabat equari. Libertatis autē maximē factor
erat: & is qui populi affectaret imperiū. Com-
muni autē proprijs communes semper utilitates ante-
ponebat, super omnia paci studēs. Sciebat enim
Romanos nō posse expugnari: ac prospiciebat, si
pacisci utiliter nequissent Iudei, omnino eos
perituros: ut autē breuiter dicā, cū Anano viro
ad trāsactionē venissent. Mirus enim erat dic-
te, mirus populo persuadere quae vellet. Iam verō
impedientes bellantesq; subegerat. Plurimū au-
tem mora sub tali duce attulissent Romani.
Huic iunctus erat Iesus, illo quidem cōparatio-
ne inferior, sed praestans ceteris: ut putē Deum,
qui tanquam violatam ciuitatē perire flammis,
purgariq; sancta vellet, cōsulto defensores eorū,
& qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq;
paulo ante sacris indumentis amictos, & tota

orbe celeberrima religionis autores, quique undique in ciuitatem commeanibus venerabiles habebantur, iacere nudos pradam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuisse vitij fientem.

FL. IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER V.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zolotarumque crudelitate. CAP. I.

ANANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelota quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: corruptos autem nobiles & adolescentes, victos in carcerem concludebant spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hac nullum mouebant, sed cunctis mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissime conspirarent, sauisima tamen ante cadem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis: cumque iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur: quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosque inde, si quos mori contigisset abijciebant, ut vinctis alijs locus esset. Tanti autem

populum paucior occupauerat atque formida, ut ne flere quidem palam quisquam, siue sepelire proprium funus auderet; sed erant occulta clausorum etiam lacrymae, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant, paria namque his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur: exiguiam vero nocte sublata terram manibus, corporibus iniiciebant, & nonnumquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem milia hoc modo nobilium periere. Illi autem iam cades exosi, nullo pudore iudicii vim & cognitionis cauillando inutabantur. Itaque cum illi strum quendam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent (irritabantur enim quod nequissimis inimicus nimis erat, & probus amicus, itemque locuples) neque solum fortunam eum direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se duciendam potentem, septuaginta plebeiiorum honestissimos ex precepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, attul-
 sant: quodque ad Vespasianum prodicionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque ulla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem ubi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium sed in carcerem ductus, vita sua desperatione libertate non primauit: sed exorsus veri quidem similitudinem
 abiect

obiecitorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione cōuersa, omnes eorum iniquitates per ordinē prosecutus est, multaq; de perturbatione rerum querebatur. Zelota verò obstrepentes, vix à gladijs temporabant, speciem, canillationemq; iudicij sui vsq; ad finem permanere cupientes, & prater hoc iudices experiri, an periculoso tēpore iustitia memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiā ferūt, & pro eo mori, quam sibi asserti ei ius interitum maluerunt. Illo vero absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem data sibi potestatis non intellexerant. Duo vero ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, Habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiam certiore: eumq; statim in subiectam vallem de tēplo proijciunt. Iudices verò, contumelia causa versis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere: cadi enim eorū pepercerant, vt disciculi per civitatē, nuntij fierēt apud omnes seruitutis. Idumaos autem iam venisse pernitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quaecumq; hi qui eos aduocauerant scelere fecisset, omnia demonstrabat: arma quidē cepisse eos, quasi Romani à pontificibus metropolis proderetur. reperisse autem nullū proditiōis indicium. Illos verò qui tutari eam simu-

larent, & belli facinora ausos & tyrannidos, ab initio quidem prohibēdos fuisse. Verum quia semel in societatem intestina cadis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; vires hominibus suggerēdas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauius ferrent sibi atq; in oppidum aditum esse praelusum, pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè cōsumptū. Quarum rerum multos quidē suorum poenitere sentirent: eorum autem viderēt, à quibus rogati essent, crudelitātē immēsam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescētū: in oculis enim auxiliatorū pessima facinora committere, illorumq; iniurias Idumais imputari, quatenus ea non prohibeant, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniā de proditiōe qua dicta sunt, calumniā fuisse patuisset, nullusq; Romanorū impetus timeretur, aduersus ciuitatē verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere, malorumq; societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorū non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumais. Et primum eos qui erāt in custodijs solūti, prope ad duo milia popularium, statimq; relictā ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulo post cōmemorabimus: deinde domū ex Hierosolymis abire. Euenit autem eorum discessum verisque pariter inopinatū videri: nā & populus nescius poenitend

penitudinis, paululū fiducia recreatus est, veluti inimicus leuatus : & Zelotarū creuit insolentia, quasi non auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio : sed festinatis quidē consilijs in rebus singulis utebātur : quæverò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atq; insignes cadibus seniebat : cum inuidi a nobilitatē absumerēt metu virtutū : vnamq; cautionē putarent, nullū optimatū superesse, Itaq; occisus est cum multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu libertatis amator vt nullus alius Iudeorū, quem tamē libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraia quidem Niger eorū manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus : qui etiam saepe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediā ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute ne sepultura careret supplicabat. Illi autē prius interminati, quod humū ei quā desiderabat concessuri non essent, mox etiā mortē intulere. Quis tamē cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est : famemq; præter bellum ac pestilentiam, et ad hæc omnia ipsorū mutuas manus : eaq; vniuersa cōfirmavit apud impios Deus, & quod iustissimū esset effecit, vt audaciā suam quā

primum experirentur inter se dissidentes. Nigam quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autē plebis nulla erat, cui non ad interitū excogitabatur occisio. Namq; alij quòd iamdudum alijs cinibus restitissent interficiebantur: qui verò nihil offenderant, subitas pacis tēpore causas excipiebant. Et qui omni no liberè eos non adissent, pro cōtemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebātur: vnaq; maximorum criminum & mediocrium pena, mors erat: neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

De intestina discordia Hierosolymorum. CA. II.

Romani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionē lucrū sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuina prouidentia dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velocē esse momentum, & Iudeos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in penititudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quàm secum quid esset vile reputare. Nam si statim ciuitatem aggraderentur ipsos causam hostibus fore concordiae, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se promouaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatiori-

bus

bus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namq; melius quam ipsos disponere, qui sine labore Iudeos Romanis traderet, nulloq; periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortē appetentibus atq; intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauit victoria gloriā sine praelio fieri viliorē, sciat, inquit, armorū incerto exitu commodius esse cōmodē perficere quod intendit. Neq; enim manus praeclaris esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atq; prudentia. Simul autē dum hostes imminuerentur, etiā milites ex laboribus assiduus recreatos valentiores ductū iri. Præterea non id esse tempus, vt maturē occupanda videatur victoria claritudo: nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxilijs congregandis Iudeos operam dare, atq; ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus asserendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiae fuisse victoriā. Hac Vespasiani, etq; dicenti rectores militum consentiebant;

moxq; apparuit quamvtilē fuisse eius consiliū.
 Namq; in dies singulos multi ad eum cōfluēbant
 fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quod
 omnes exitus custodibus obsidebātur. Et si quis
 ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut
 ad Romanos ire cuperet, interficiebatur: qui ta-
 men eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui
 non dabat, solus proditor habebatur. Restabat
 igitur, pecuniosis fugam redimētibus, solos pau-
 peres iugulari. Mortui verò per omnes vias co-
 acervabantur innumeri, multiq; etiam transfu-
 gere cupientium, rursus in ciuitate perire pra-
 optabant: nam spe sepultura in patria mori tole-
 rabilius videbatur. Illi autē ad hoc crudelitatis
 deniauerant, vt neq; intus neq; per itinera occi-
 sis humū concederent: sed veluti cum patrīs le-
 gibus etiam natura iura disturbare pepigissent,
 suaq; in homines iniūstia diuinitatem quoque
 polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinque-
 bant. Sepelientibus autē suorū corpora, idē quod
 transfugū, imminebat suppliciū mortis: statimq;
 sepultura indigebat, qui hanc alteri praestitisset:
 & vt breuiter dicā, nulla tam bona, quam mi-
 sericordia, perierat in illis cladibus mentis affe-
 ctio: hūq; irritabantur noxi, quae miseranda vi-
 dissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos
 iracundiam transferentes. Modū autē excedento
 metu, superstitis mortui adepti requiem bea-
 tiores videbantur: & qui erāt in custodijs com-
 paratione

oratione sui cruciatus, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis in hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgariis fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitij statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerat, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captū iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli; cum seditio fuisset exorta, sanumq; Dei propria manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

De Gadarésum deditione & itrage. C. A. III.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autē aliorum decretū nō obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiq; sociabantur nōnulli metu, alij gratia, (mirus enim erat oratione atq; fallacia persuadere quæ vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorū delictorū causas vni potius ascribi quàm omnibus. Ad hac quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contraria factionis reliquerat: apud quos etiā linor nōnihil valebat, graue pu-

tantes ut paulò antè pari succumberet. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viverent, exagitabat: nec enim facile sperabāt eum, si semel obtinuisset, deijci posse: occasionēq; in se habiturum timebāt, quòd in principio restitissent. Proinde quisq; bello potius quidvis pati decreverat, quam sponte serviens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio dividitur, & Iohannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidē munita omnia erant custodibus: nihilq; aut parum agebatur, si quando armis prætium laceſſebant: in populum vero vel maxime contentionem susceperunt, & quis maiore prædam caperet, utrinq; certabant. Cùm tamē ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemq; seditionis, eorum comparatione bellum popularitatis mediocrius videbatur: deniq; relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorū beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotū est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandiq; corporibus ab antiquis regibus edificatū, quod Masfada dicebatur: id occupauerant qui vocantur sicarii, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitū otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iu-

deos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo axymionum (qui apud Hebraeos ad memoriam salutis, qua ex Aegyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, sollemniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipiū quoddam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudeos ante praeventos atque dispersos, quam arma caperent sine concurrerent, ciuitate populare: eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt: adibusq; deinde compilatis, fructus quoq; iam maturos depopulati in Massada portauerunt: & illi quidem omnes circum castellū vicinos, totamq; regionem populabantur, non parua undique perditorum ad eos numero in dies singulas confluente: simul autem concitati sunt etiā per singulos Iudaea tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia paviter agrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultū atque discordiam, etiam qui foris erāt nequissimi praedarum inuenere licentiam. Singuli verò vicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & ceteruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quam latrocinialis cor sp. ratio, in tēpla & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos male affi-

ei quos petiſſent : verum præueniebatur ultio, cum mox latrones à prada reſugerent : nullaq; pars erat Iudæa, qua non vnâ cum Hieroſolymis præcellentiffima ciuitate interiret. Hæc Veſpaſiano à tranſugis indicabantur : nam licet omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur, & cum quis ad eos acceſſiſſet interficeretur: tamẽ erant qui ad Romanos clam profugerẽt, ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reſeruari populi reliquias hortarẽtur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, perſiſſe: multos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autẽ iam tum miſerans eorũ calamitates, propius ad eos velut Hieroſolymã obſeſſurus accedit; re autem vera vt ciuitatẽ obſidione liberaret : ſpe autem ante reliqua ſubigendũ, nullumq; impedimentum extrinſecus obſidioni relinquẽdi. Cum igitur veniſſet in Gadara, tranſammana regionis metropolim validiſſimam, menſis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignoſcantibus ſeditioſis, legatos ad eum de traditione miſerant, tam paci deſiderio, quàm ſui patrimonij metuentes : multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorũ legationẽ inimici neſciebant, niſi quod Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatẽ quidem ſe retinere poſſe deſperabant, quod & intelliſſimus inimicus numero inferiores erant, neq; procul abeſſe videbatur à ciuitate Romanos : ſi verò fugere decre-
uiſſent

missent, sine sanguine id facere, nullaq; à maxijs
 pœna repetita, nō honestum sibi putabant. Itaq;
 Dolesum comprehensum (nanq; is non dignitate
 solum, ac nobilitate civitatis princeps habeba-
 tur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt,
 vimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ci-
 vitatem dilapsi sunt. Iam verò propius acceden-
 te Romano exercitu, Gadarensum populus Ve-
 spasiano cum acclamationibus in civitatem re-
 cepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; &
 peditum præsidia contra fugitivorum excursus:
 muros enim prius quam id Romani peteret, ipsi
 destruxerant: ut eò sibi fides esset, quod pacem
 diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem
 posse viderentur. Vespasianus autem misso Pla-
 cido cum D. equitibus ac tribus millibus peditū
 aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum
 cæteris militum copijs Casaream regreditur. At
 fugitivi postquam equites repente à tergo inse-
 quentes videre, prius quam in manus venirent,
 in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se
 recepere: ubi reperta non paucorum iuuenum
 multitudine, hincq; partim volentibus, partim vi
 armatis, temerè contra Placidum eimq; milites
 prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu pau-
 lulum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro
 longius prouocarent: deinde loco opportuno cir-
 cundatos, talis agentes eminus sauciabant. Itaq;
 fugientes quidem, ab equitibus prænuebantur
 Iudei.

Iudei, qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audacia demonstrātes: condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditū non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immatissimū feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebātur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assidueq; prætercurrens ea parte, cedentesq; reflectens, una etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: huiq; proximios interficiebat: metu verò longe fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patibantur, & si eos recepissent, vna cum his se perituros videbant: quod etiam contigit. illis enim compulsis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portus autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperā usq; acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibiq; tunc vulgus quidem mors occidebatur, fortiores verò fugā petebant: domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igne traditus est. Qui verò inde euaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in manus, totumq; Romanorum exercitū aduentare dicendo, metum omnes

vnd

undiq; commouuerunt: plurimo autem numero au-
 Eli, in Hierichunta secesserunt: hac enim etiam
 tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset vali-
 da & populosa. Placidus verò equitibus, rebusq;
 ante prospere gestis fretus eos insequabatur: &
 usq; ad Iordanem quidem semper quos occupa-
 bat, morti dabat. Omnes vero ad flumen coactā
 multitudinem, fluminis impetu prohibitam,
 quod auctum imbribus vadum transire non pote-
 rant, aperto praelio aggreditur. Itaq; necessitas
 eos ad pugnam compulit, quod fuga locum non ha-
 berent: pratentiq; ad ripa longitudinem, tela
 equitum & incurfus excipiebant: à quibus mul-
 ti perculsi, in flumen ceciderunt: nam qui mani-
 bus eorum cassi sunt, tredecim millia fuerunt: alij
 cum vim sustinere non possent, in Iordanē spon-
 te defilierunt: erat autem numerus infinitus. Ea
 praterea capta sunt circiter duo millia virorum
 ac ducenti, cum prada maxima ouium & asina-
 rum, itemq; camelorum & boum. Iudeis qui-
 dem hoc vulnus inflicturn quamuis par superio-
 ribus, maius tamen seipso visum est: non solum
 quod eam totam regionē qua fugerant, caedes re-
 pluerant: sed etiā quod refectus mortuis Iorda-
 nis peruius non erat. & Asphaltites quoq; lacus
 repletus erat cadaveribus, quae per multa flu-
 mina deuoluta sunt. Placidus autem secunda
 fortuna usus, in vicos proximos & municipia
 contendit. captiq; Abila, & Iulade, & Be-
 fematha.

senoth, omnibusq; ad lacum Asphaltitem vsque idoneos ex transfugis vbiq; collocat: deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluvium quidem tota regio Romanis cecit: & vbiq; omnia vsque ad Macharunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitatis Hierichuntinae. CAP. IIII.

DUm hac autem aguntur, motus circa Galliam nuntiatur, & quod Vindex vna cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quae nuntiata sunt incitarunt, iam tunc futura bella civilia totiusq; imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis ante pacasset, minus Italia metuum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida praesidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quae vastata fuerant instaurabat. Primum tamen comitatus militum copiis quas Caesarem adduxerat, in Antipatridem venit: ibiq; per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemque subuertendo circum Thamma toparchiam, in Lyddam & Iamuniam procedebat. Et cum sese vtraq; tradidisset, constitutis illis habitatoribus idoneis in Ammanuta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quinta; in his relicta

relictâ legione cū cetera manu in Bethleptō toparchiam proficiscitur : eaq; & vicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis munivit. Captis autē duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autē ad mille cepit: exactaq; inde cetera multitudine, non parvam militum suorū partē ibi cōstituit, qui omnia montana loca incurfando vastabant. Ipse autē cum reliquo exercitu in Iamnam rediit, inde per Samaridē ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coream descendit : ibiq; positis castris postriedie in Hierichunta pervenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidē multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat : non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam verò offenderat civitatem, cui in planicie sita nudus mons ac sterilis iuvinet, idemq; longissimus: à septentrionali enim regione vsq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana verò vsq; ad terrā Sodomiticā & Asphaltitis lacus terminos extenditur: totus autem asper est, & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iudiadē ac septentrionali regione pro-

licius autē in meridiem vsq; ad Bacra, quæ Pe-
 gram determinat Arabiæ ciuitatem. In hoc est
 etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem
 vsq; longus. Inter duos autem montes regio, quæ
 Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad
 lacū Asphaltitē vsq; patens, habet ducentorum
 & triginta stadiorū longitudinē, latitudinē ve-
 rò centū & viginti, mediusq; ab Iordane diuidi-
 tur. Sunt autē illic duo lacus, Asphaltites & Ti-
 beriensis natura contrarij: namq; alter salus ac
 sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fecundus:
 æstatisq; tempore illa planities ardore solis incen-
 ditur, & vitioso opprimitur aeris tractu, omni-
 bus circū aridis præter Iordanem: vnde euenit, vt
 palma quæ in ripis sunt magis floreant, & ferti-
 liores sint: minus autem, quæ longe remota sunt.
 Ad ipsam verò Hiericho Largissimus fons est, ri-
 gandusq; aruis vberimus, iuxta veterem scatu-
 riens ciuitatem: quam Iesus Nave filius, Hebræo-
 rum ductor, primam in Chanaanæorum terra bel-
 lo possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non
 solum terra atq; lignorum fructus, sed etiam sa-
 minarum partum obtundere solitū, cunctaq; pa-
 riter morbo, ac peste corrūpere. Postea verò man-
 fuisse contraq; saluberrimū ac feracissimū esse
 factū ab Heliseo propheta, qui Helia notus fue-
 rat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab
 Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores
 eos expertus erat, ipsos & omnē illam regionem
 perpe

perpetua gratia remuneratus est : progressusq;
 ad fontē, lagenā fictilem salubrenā in profluentē
 aquā misit. Iuxta deinde ad cælū dexteram ten-
 dens, fontisq; immergens blanda libamina, ipsum
 quidē precabatur ut fluenta leniret, ac dulciores
 aquarū venas aperiret: Deum verò ut fecundis
 ribus auris flumina tēperaret orabat: tamq; vber-
 tatē fructuū quā successionem proles daret in-
 digenis, nec eos genitrix fillorum aqua deficeret,
 quoad iusti manerent. Ad has preces ex discipli-
 na manibus quoq; multa operatus, fontem im-
 mutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac
 famis, idem victus ac fecunditatis autor est esse-
 ctus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, ut
 si attigerit modò terram, sapidiore sit, aquas diu
 persenerantibus: unde eo quae largius abutuntur,
 exiguū emolumentū habent : quae verò parcius,
 plurimū. Amplius tamē quā ceteri fontes spa-
 tiū rigat, & septuaginta quidem stadys longam
 viginti autē latā planiciem permeat. Optimos
 autem in ea paradisos ac densissimos educat, pal-
 marumq; irriguarū genera, tam sapore quā no-
 minibus varia : quarum pinguisima calcibus
 preste, plurimū mellis emittunt, non multū alio
 melle deterius: quanquā & mellis alitrix est illa
 regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissi-
 mus est fructus ibi nascentiū: itemq; cyprium &
 myro balanū gignit: ut qui diuini esse illū tra-
 ctum dixerit, non errauerit, ubi & larga &
 opti

optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus, aliqua facile tota orbe regio certaverit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis lata, & aeris calor: cum hic promocet quæ nata fuerint atq; diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresq; suggerat astino tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, aura spiritu refrigescit naturamq; contrariam aëri sumit: hyeme verò contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur. Tanta est autem calis temperies, ut quo tempore in alia Iudæa regione ningit, lino illic tantum indigena vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis C L. stadijs, & ab Iordane stadijs L. X. totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atq; saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltitem, licet humilium, æque tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quam sit fortunatissima, satum dictum est.

Lachus Asphaltites.

CAP. V.

Commemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salus quidem ac sterilis est: nimia verò tenuitate, etiam quæ gravissima sunt, in eum iacta sinitur: demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdam mandandi infcios, vinclis post terga manibus in al-

tum

tum proijci: & ouenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hac mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super undâ & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assemiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata schapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atq; vrina solnatur. Est autem utile non modò ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsq; Arabia tenditur: latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructuosius quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memorat. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus ciueres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluntur & cinerem. Terra quidem Sodomitica fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Serapz detastatio, simul de Neronis morte,

Gabz, & Othonis,

CAP. VI.

66

3

Af

AT Vespasianus Hierosolymorū habitato-
res concludi undiq; cupiens apud Hiericho
& Adidam castellis erectis, utrobiq; auxiliariū
pariter ac Romanorū praesidia collocat. Mittit au-
tem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte mul-
tiq; peditibus attributis. Qui primo aggressu ci-
uitate capta, mille iuvenū, qui ne fugerent pra-
euenti erant, interficit: familias captivas ducit, bo-
na militibus praedari permittit. Incensis deinde
domibus, proximos petiit. Erat autem fuga por-
tuentium & interitus infirmorum: quodq; occu-
patū fuisset, flāmis dabatur: omnibusq; tam mor-
talis locis quā tota planicie bello oppressis, apud
Hierosolymā degentes exeundi copiam non ha-
bebant: cum transfugere quidē cupientes à Zelo
sibi afferrentur: eos vero, qui etiam tunc à Ro-
manis dissidebant, undiq; ciuitate vallata cobi-
beret exercitus. Vespasiano autem Casaream re-
uerso, & cum omnibus copiis in ipsam Hierosoly-
mam proficisci paranti nuntiantur. Nero percum-
ptus, cum per annos tredecim & octo dies impe-
rasset. De quo referre, quemadmodum debonestas-
sit imperiū, nequissimis hominibus Nymphydo
& Tigillino, & indignissimis libertorum per-
missa Respub. quodq; horū captus insidijs, ab o-
mnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor
libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; se-
met occiderit: & quod multo post tempore, qui
eum deposuerant paruas dederint: bellūque
per

per Galliam quo pacto defierit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tamquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit imperator, militesq; suos contra Vitellium duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitulum pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; civile sedauerint: hæc omnia recensui narrare, cōfident quod à multis Græcorum iteq; Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. Ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisâ pendeat historia, summariis singula designavi. Igitur Vespasianus primo, quidē in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quoniam vergeret imperium post Neronem: deinde ubi Galbā imperare cognovit, nihil conari decreuerat, prius quā ille quoq; ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & ut de Iudeis mædata acciperet. Ob easdē causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbā. Sed dum Achaiā, quod hyems erat, longi nauibus præteruehētur, interfici Galbā contigit, septē mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia

ad Syriam nauigat, & maturè inde Cafaream venit ad patrem. *Suppēsi autē de omnibus, quasi utante Romano imperio, Iudaeorum militiam negligebant: patria quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.*

De Simone Geraseno, nouz conspirationis principe.

CAP. VII.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Giora filius, patria Gerasenus, atate iuuenis, sed calliditate posterior Ioāne, a quo iampridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaq; praestantior: ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones perucnerat qui Massadam occupauerant. Is autē primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius intolentes: rursus autē propter necessitudinem morū, fidelis esse videbatur: nam & ductor erat praedaū exentibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortādo metuebat: dominādū enim cupidus magnorumq; appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac voce praecorum seruis libertate promissa, itemq; liberi premio, cunctos qui ubiq; fuerant nequissimos cōgregauit. Iamq; validis conflatis copijs, montanas ricas diripiebat. Sempor autem accedentib

dentibus pluribus socijs, audebat etiam in humi-
 liora loca descendere, & civitatibus quoq; iam
 terribilis erat: multosq; potentium vis eius &
 prospere gesta sollicitabant: nec iam fernorū tan-
 tum, sine latronū exercitus erat, sed multorum
 etiam popularium, tanquam regi, parebat obse-
 quio. Excursus autem agebatur in Acrabate-
 nam toparchiam, & in maiorem vsq; Idumæā.
 Vick enim cui nomen est Nain, muro amplexus,
 ad tuitionē suā pro castello habebat. In valle au-
 tem qua appellatur Pharan, multas quidē dila-
 tant spelūcas, multas verò paratas inuenit, atq;
 hū conditorū prada receptaculis utebat. Quin
 & direptos illic fructus reponebat, multaq; ca-
 terua diuersabatur, neq; dubitabat, quod in Hie-
 rosolymā copijs & apparatu praluderet. Vnde
 insidias veriti Zelote, ac prauenire eū qui con-
 tra se cresceret cupientes, pleriq; cū armis egre-
 diuntur. His autem Simon occurrit, commissioq;
 pralio multos occidit, & reliquos cōpellit in op-
 pidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsi-
 dione deterretur. Prius autem Idumæam subiu-
 gare conatus est. Itaq; cum x. millibus arma-
 torum ad fines eius properabat. Idumæorū au-
 tem principes maturē ex agris viginti quinq; se-
 rē milibus pugnacium ciuium congregatis, plu-
 ribus autē qui sua seruaret domi relictis, ppter
 ficariorū qui Massade versabatur incurfus: Si-
 monem in finibus praestolabantur: ubi conflictu

habito, ac per totum diem tracto pralio neq; vñ
 elor neq; victus abseſſit. Et ipſe quidē in Nain
 vicū, Idumaei verò domū regreſſi ſunt. Nō mul-
 to autē poſt, Simon cū maioribus copijs eorū fi-
 nes petebat: caſtrisq; in quodā vico, cui nomē eſt
 Thecui poſitis, ad cuſtodes Herodij, quod non
 longe aberat, de ſocijs ſui Eleazarum miſit, vt
 caſtellū ſibi traderent perſuaſurum: quē quidem
 ſuae mora ſuſcepere cuſtodes, cauſa neſci cur ve-
 niſſet: mox autē de traditione prolocutū, ſtrictū
 gladijs perſequebantur, donec fuga locū non re-
 periens, de muro in ſubiectā vallem ſe proiecit:
 & ille quidē hoc modo ſtatim moritur. Idumaei
 autē vires Simonis formidatibus placuit, prius-
 quam bello congredierentur, explorare hoſtiū co-
 pias: ad hoc autē ſe miniſtrū obtulit parato ani-
 mo Iacobus, vnus è reſtoribus, cogitans prodi-
 tionem. Deniq; profectus ab Oluro (in hoc enim
 vico tūc Idumaeorū collectus erat exercitus) ad
 Simonem venit: primumq; ſe patriam ſuā tra-
 diturū eſſe pacifcitur, accepta fide quod ſemper
 ei chariſſimus foret: mox etiā de tota Idumaea
 operā pollicetur. Ob quas res humaniſſimē apud
 Simonem cœnatus, ampliſſimūq; promiſſis ani-
 matus, vbi ad ſuos redijt, primò Simonis exer-
 citum multiplici numero mētiebatur eſſe maio-
 rem: deinde reſtoribus etiam paulatimq; multi-
 tudine vniuerſa perterritis, vt Simonem recipe-
 rem ſuadebat, eiq; ſuas pugna rerum omnium
 permittit

permitterent principatum : simul autem hoc
 agens , & Simonem ipsum per nuntios euoca-
 bat, disiecturum se pollicitus Idumaeos, quod &
 praestitit. Nam cum iam appropinquaret exer-
 citus , equum primus inscendit , & cum socij
 corruptionis effugit. Pavor autem occupat uni-
 versam multitudinem , ac priusquam ad manus
 venirent , domū quisq; suam soluti ordine recef-
 serunt. Simon verò præter opinionē suæ sangui-
 nis Idumaeam introiit : primumq; aggressus ex
 improviso Chebron municipium capit , in quo
 maxima prada potitus est multosq; fructus diri-
 puit. Chebron autē indigenæ ferūt non eius ter-
 ræ modò ciuitatibus, verū etiam Aegypti Mem-
 pli antiquiorem : deniq; duo millia & trecenti
 eius connumerantur anni : hoc autem narrant
 Abraham quoq; parenti Iudaorū fuisse domi-
 ciliū , posteaquā Mesopotamia sedes reliquit:
 eiq; posteros hinc ad Aegyptū esse profectos:
 quorū etiam nunc monumenta extant in eadem
 ciuitate , peroptimo marmore liberaliter fabri-
 cata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio ar-
 bor maxima terebinthus : eamq; memorant ab
 initio mundi creati nunc vsq; durare. Hinc to-
 tam Simon peruasit Idumaeam, non modo vicos
 eius & ciuitates depopulando , sed excidendo
 etiam territoria: nam præter armatos, x l. cum
 milia sequebantur, vt his ne victui quidem ne-
 cessaria satū essent. Ad has autem necessitates
 acced

accedebat eius crudelitas & insuper iracundia
 quò magis vastari cōtigis Iudamam, & quē ad-
 modum post locustas sylua cerni solet frondibus
 foliata, sic etiā quā Simonis trāsisset exercit⁹,
 a tergo solitudinē relinquebat: & alia quidem
 comburēdo, alia diruendo, & quicquid in ciui-
 tate vel in agris natū esset conterendo calcibus,
 aut depascendo debebat: perq; terrā cultam iter
 agendo faciebant eam sterili duriorē, prorsus ut
 ne signū quidē vastatis relinqueretur, quòd ali-
 quando fuissent. Hec omnia rursus Zelotas in-
 citauerunt, & aperto quidē bello confligere per-
 timuere: insidijs verò per itinera collocatis, vxō
 rem Simonis rapiūt, eorumq; præterea quos ha-
 bebat in obsequio plurimos: deinde tāquā Si-
 monē ipsum cepissent, in ciuitatē exultantes re-
 deunt: cōtinuò namq; sperabant, armis eam de-
 positis pro vxore sibi supplicaturū. Illam autem
 non misericordia, sed ira coniugis raptā perma-
 serat: cumq; ad muros Hierosolymorū venisset,
 ut fera saucia quæ percussores prendere nequis-
 set, ita in quos reperisset, effundebat insaniam:
 deniq; olerum sarmentorumq; causa progressos è
 porta, imberbes pariter ac seniores correptos
 verberabat ad necem: ut animi indignatione id
 solum abesse videretur, quòd nō etiam rescere-
 tur corporibus mortuorū: multos autē abscissis
 manibus dimittebat in ciuitatem, mā perterro
 faciens inimicos, & populū renocare cupiens à

nocentibus. Hincq; mandabat vt dicerent, iurare
 Simone per Deum qui cuncta regeret, quod nisi
 cito sibi redderent coniugem suam, muro per-
 rupto omnibus qui in ciuitate essent similiter ute-
 retur, neq; cuiquam aetati parceret, aut ab inno-
 centibus discerneret noxios, donec his eius man-
 datis non modo populus, sed etiam Zelota metu
 percussi, remisissent ei mulierem: atq; ita delini-
 tus, paulisper ab assidua ceda requieuit.

De galba, othone, vitellio & vespasiano. C. VIII.

Non solum autem per Iudeam erat seditio.
 bellumq; civile, verum etiam per Italiam.
 In medio namq; Romanoru foro Galba perem-
 pto, creatus Otho imperator cum Vitellio impe-
 rium affectante pugnabat: quæ Germanica tunc
 legiones elegerant. Habito autem apud Bebria-
 cum Galia Cisalpina praelio cū Valente & Ca-
 cinnæ Vitellij ducibus, primo die Otho supera-
 uit, altero Vitelliani: multisq; trucidatis, & ad-
 uersæ partis audita victoria, Otho apud Brixel-
 lum semet occidit, postquā biduum tresq; men-
 ses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij
 ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius
 Romā cum exercitu veniebat: dum interea Ve-
 spasianus quinto die Iunij mensis Casarea profe-
 ctus, eas quas nondum subegerat Iudæa partes
 petiuit: & in montana regione, quo primū
 ascendit, coparchias duas Gophniticā & Acra-
 batenana subegit: deinde post has Bethet &
 Ephrema

Ephrem municipia : ibiq; presidijs collocatū
 usq; Hierosolymā equitabat : multos verò tunc
 deprehensos necabat, multosq; capiebat. Ducum
 autē vni Cerealis cum equitū parte ac peditū,
 superiorē qua dicitur vastabat Idumaeā, & Ca
 phetrā quidem castellū ex itinere captū incen
 dit: alterū verò quod Capharin dicitur admo
 milite oppugnabat, muro satis valido cinctum:
 diutius autē ibi se moraturum speranti, oppida
 ni subito portas aperuere, & supplices ei se tra
 didere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron
 alteram ciuitatē antiquissimam tēdit, sitam (v
 dixi) in montanis locis, haud procul ab Hiero
 solymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam
 multitudinē, quam ibi offendit, cum puberibus
 interemit, oppidum verò ipsum exurit. Omni
 busq; iam captis, prater castella Herodiani &
 Massadam & Macharunta, qua à latronibus
 tenebātur, sola iam Hierosolyma Romanis ante
 oculos erat, qua expugnanda restabat.

De Simonis gelis contra Zelotas CAP. IX.

Simon autem ubi uxore suam à Zelotis reco
 spit, ad reliquias Idumaeae tēdit persequēdas:
 & vndiq; circumacta natione, Hierosolymam
 compulit plerosq; fugere, cum ipse quoq; ad eam
 sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem
 operariorū ex agris aduentem multitudinem te
 pissent, interficiebat. Erat q; populo foris Simon
 Romanis terribilior: intus Zelota vtriusq; sanio
 res:

res : quos etiam Galilaei nouis inuentis & audacia factionum corrumpabant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant : & Ioannes in potentia quam sibi cōparauerat, vicē referens, omnia quae desiderarent ut facerent permittebat. In satiabilis autem rapinarū cupiditas erat, domorumq; locupletū perscrutatio. Cades autē virorū & sœminarū iniuria, pro ludo habebatur, prædamq; cum sanguine deuorātes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine calecebāt: comptiq; crines, ac sœminarū veste induti, lotiq; vnguentis, & ut forma placeret, oculos illis, non solum ornatum, sed impudentiam quoq; mulierū imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coit⁹ exigētes, ut in lupanari versabantur, ciuitatemq; totā impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autē vultū, dextras ad cadem promptas habebāt, delicatoq; incessu eueruati subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui Ioannē fugissent, excipiebat senior in cadibus. Simon: quiq; intestinū euasisset tyrannū, ab eo qui propē erat occidebatur. Omnis autem fuga via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantū erat Idumaeorum dissidebant : separatiq; ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentiae, quā crudelitatis eius odio armautur : deinde pugna congressi,
multos

multos Zelotarū perimant, ceterosq; in aulam regiam compellunt, quam Grapte adificauerat: hac autem fuerat cognata Izata regis Adiabenorū. Vnā verò irrupere Idumei, atq; inde Zelotis in fauim pulsīs, Ioannis pecunias pradabantur: in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyramidi spolia deposuerat. Inter hac autem Zelotarum qui per ciuitatē dispersi erant, ad illos qui in tēplum fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populum & Idumaos educere cogitabat. Iſtū autem non tam impetum eorum metuendus erat, cū pugna plūs possent, quā cōfidentia, ne de tēplo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum contemnerent. Itaq; colecti cum pontificibus deliberabāt, quonam pacto impetum praeuenerent. Sed profecto Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium: nam vt Ioannē decerent, Simonem recipere statuerunt & cum precibus alterū sibi tyrannum imponere. Itaq; decreta abtemperatū, missōq; Matthia pontifice, rogant Simonē vt ad se intraret, quem saepe timuerant: cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolimis fugerant, domus quisq; suae desiderio & fortunarum. Ille autē nimis superbē se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cū salutis eum latorē ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi vero cum suis

copiis

copijs introijt, mox de propria potentia delibe-
rabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quã
eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos pu-
tabat. Ioannes autẽ cum multitudine Zelotarũ
tẽplo exire prohibitus, amissũ etiam quæ in ci-
uitate habebat (nam statim res eorũ Simon cum
socijs diripuerat) salutẽ iam desperabat. Tẽplum
tamen adiuvante populo Simon aggreditur. Illi
autem in porticibus, perq; propugnacula stantes
impetũ propulsabant: multiq; ex Simonis parte
oppecebant, multi sauci; referebantur, quoniam
Zelota ad dexteram superiores erant, eoq; iẽtus
impenetrabiles habebant. Et quamvis loco plus
possent, turres tamẽ quatuor maximas fabrica-
uerant, vt ex alto videlicet missilia torquerẽt:
vnam ad orientalem angulũ, ad septentrionalẽ
alterã, super xystũ tertiam, in angulo alio cõtra
ciuitatẽ inferiorẽ. Quanta verò turris supra ver-
ticẽ Pastophoriorum condita erat: vbi moris est
vnũ de sacerdotibus astantẽ post meridiẽ, quod
septimus quisq; dies inciperet, tuba significare:
rursusq; vesperti, quod desineret, nunc ferias po-
pulo, nunc vt opus faciat, denũtiantẽ. Per turres
autẽ disposuerũt balistas saxorũq; tormenta, &
sagittarios, & fundarũ scientes. Itaq; tunc Si-
mon pigrius ad impetus mouebatur, cum suorũ
pleriq; mollescerẽt: amplioribus tamẽ copijs fre-
tus, propius accedebat. machinarũ enim missilia
delata longius, multos pugnantĩũ perimebant.

De Vespasiano in imperatorem electo. C. X.

PEr idem tempus Romanos quoq; seniores ma-
la circumvenimus, aderat enim ex Germa-
nia Vitellius cum exercitu, alia praterea ingente
multitudine socii et alieni. Et cum eum desti-
nata militi spatia non caperent, totam urbem pro-
castrum habebat, omnemq; domum replevit arma-
tis. Illi autem conspectis Romanorum divitiis oculis
insuetis, et auri argentiq; stupora perfusi, vix
cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se con-
verterent, et eos qui obstricta domarentur occide-
rent. Et in Italia quidem ita res erat. Vespasianus
autem postquam Hierosolymis praedicta depopula-
tus, Caesaream revertebatur, audiit Romanorum tu-
multum, et Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse
imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indi-
guationem perductus est: dominumq; dedignatur
eum qui veluti desertum invasisset imperium. Do-
lore autem saucius cruciatum ferre non poterat,
neq; alijs vacare bellum cum patria vastaretur.
Verumtamen quantum ira impellebatur ad ruf-
cendum, tantum longinquitas cogitatio repr-
mebat: multa enim fortunam posse nona facere,
priusquam ad Italiam, praesertim huiusmodi tempore
ipse transiret: pluraq; iam crescente iracundia to-
lirabat. Rectores autem cum militibus convenien-
tes, aperte iam de mutatione tractabant et cum
indignatione vociferantes, incensabant Roma con-
stitutos milites, et in delicijs agentes, qui ne so-

nam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Si autē laboribus tot exactis sub galis fenescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio : cui si hanc amiserint, quam iustiores, vel quando referret erga se benevolentia gratiam ? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustus esse principē fieri quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarent: nō enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neq; illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autē in creando Vespasiano fore certamen: non enim senatum populumue Romanū, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros, nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum, aut filiū pro patre optaturos principē, Maximū enim pacis tutamen esse, veram in imperatore præstantiā. Ergo sine peritia senectutis debeat imperium, habere se vespasianum: sine adolescentia viribus, Titum : ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturo. Non solū autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumq; habeant auxilia : sed etiā totū orientē partemq; Europa extra Vitellij timorem constitutam : atq; insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque aliū filiū : quorum alteri multos dignitate præditos iuvenes sociaturos iri sperabant, alteri vero

etiam vrbis essent cōmissa prafectura:qua parū
ad imperij principia nō parū valeret. Postremū
si ipsi cessarent, senatū fortasse declaraturū eū
principem, quē cōseruatores milites dehonestā-
rent. Hac primō per cuneos milites loquebātur:
deinde se adortati inuicē, Vespasianū imperato-
rem appellant: eumq; vt in periculo constitutū
imperij cōseruaret, orabant. illi autē olim quidē
verū omniū cura fuit, nequaquā verō imperare
volebat, dignū quidem se factis existimās, pri-
uata autem vita securitatem, clariorū fortunae
periculis anteponebat. Recusanti autem rectores
magis instabant: Et circūfusi milites cum gla-
dijs mortē ei minitabantur, nisi vivere vellet vt
dignus esset diu tamen reluctatus, quod renue-
bat imperij postremū cum his qui se designa-
rant minimē dissuadere posset accepit.

Aegypti descriptio, & Phari. CAP. XI.

MVitiano autē caterūq; rectoribus, qui eū
ad imperij inuitauerāt, Et exercitu abo-
vociferāte, vt se in hostes oēs duceret, prius res
Alexādrinas procurandas putauit sciens Aegy-
ptū plurimā esse partē imperij, propter frumen-
tariā functionē: eaq; si potitus esset, vi quoq; si
perstaret, Vitellij deijciēdum sperabat: nec enim
perpeffurū esse populū fame oppressū. Simul etiā
duas legiones, quae apud Alexādrīā degerēt, si-
bi cupiebat adiungere. Cogitabat etiā propugna-
culo sibi fore illā regione, aduersus incerta for-
tuna.

ima. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidē aridam Libyam habet obiectā, à meridie verò limitē qui Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas: itemq; ab oriēte mare rubrū, ad Copton cinitatē vsq; diffusum. Septentrionale verò munimētum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Aegyptiū pelagus, totius portubus carens. Hoc quidē modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusiū verò, & Syenem, per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autē ad Pelusiū, nauigatio est stadiorū trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē oppidum vsque nauibus ascenditur: namq; vltius progredi, vt suprà diximus, cataracta non sinunt. Portus autē Alexandrinus etiam in pate nauibus aditu difficilis est: nam & odium perangustū habet, saxiq; lateribus à directo cursu deflectitur: & leua quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximā sustinet, ad c c c. vsq; stadia nauigantibus igne lucentē, vt quā longissime difficultatē applicandarū nauū praeueant. Circū hanc autē insulam, opere instructo ingentes muri sunt, quibus afflictū pelagus, & aduersis obicib. fractū, asperiorē facit meatum, eoq; periculosum per angustia aditū. Intus tamē portus ipse tutissimus est, & x x x. stadijs magnus: in quem tam quā de-

sunt illi terra ad beatitudinē deuehuntur, quāto
 quae superant ex domesticis & indigenis, in totū
 orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione
 Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupi-
 dus, ad totius imperij firmamētum. Proinde sta-
 tim ad Tiberium Alexandrum literas dedis, qui
 Aegyptū & Alexandriā regebat, indicās militū
 alacritatē: quodq; ipse (quod necesse fuit) sū-
 pto munere principatus, operā atq; adiumentum
 eius assumeret. Alexander autē simul ut Vespas-
 siani legit epistolā prōpto animo, & legiōes eius
 sacramēto rogauit & populū: utriq; autē liben-
 tissimē parere, virtutē viri ex proxima admi-
 nistratiōe scientes. Et ille quidem permissa sibi
 potestate, omnia quae imperij vsus exigeret, ad-
 uentui quoq; principis necessaria iam parabat.
 Vespasianus Iosephū captiuitate liberat. C. XII.

O Pinione verò citius declaratum in oriente
 Vespasianū imperatorē, ubiq; fama nū-
 tianit. Et vniuersa quidem ciuitates festos dies
 habebāt, nuntiūq; letitiā pro eo simul & sacrifi-
 cia celebrabāt. legiones verò apud Masīā Pan-
 noniamq; degētes, quae propter Vitellij audaciā
 paulō antē fuerant cōcitatae, insurandū Vespas-
 siano maiore gaudio prabuerūt. Vespasianus au-
 tem Casarea reuersus, iam Berytū venerat, ubi
 multa quidē ē Syria, multaq; ab alijs provincijs
 legationes aderant obuiā, coronas ei & gratu-
 latoris decreta à singulis ciuitatibus afferentes.

Affuit

Affuit autē reſolūtiō etiā provincia Mutianus, po-
 pulorum alacritatem, iurataq; per ipſum prin-
 cipem ſacramento ſanctians. Vbiq; autē Veſpa-
 ſiani ratio obſecundante fortuna, rebuſq; ad eum
 plurima ex parte inclinatis, cogitare cepit, quōd
 non ſine Dei providentia ſumpſiſſet imperiū, ſed
 iuſta quadā fati ratio, ad eum pateſtate circums-
 duxiſſet rerū omnium principatū. Recordatus au-
 tem ſigna, & alia (multa enim ſibi contigerant
 imperiū præmonſtrantia) & Iosephi dicta, qui-
 bus cū Nerone vivo auſus fuerat appellare im-
 peratorem, admirabatur virū quē adhuc habebat
 in vinculis: aduocatoq; Mutiano cū amicis et re-
 ſtoribus alijs: prius quā ſtrenuus fuiſſet Iose-
 phum, quantūq; Iotapatem expugnandū propter
 eū laboraſſet exponit: deinde ratiocinatio es eius,
 quā ipſe quidem timoris cauſa ſuſpicatur eſſe
 ſemetipſum, autē diuina fuiſſe, & rerū exi-
 tus probauiſſet. Tumq; inhoneſtū eſſe, ait, ut qui
 ſibi auguraſſet imperiū, vociq; Dei miniſter ac
 nuntius extiſſet, adhuc captiui loco haberetur
 fortunāq; ſuſtineret aduerſam: vocaturūq; ad ſe
 Iosephū ſolui iubet. Hoc autē facto, alij quidem
 rectores eorum ea gratia, quē alienigena retuliſſet,
 præclara etiam de ſe ſperāda eſſe arbitrabantur.
 Timus verò, qui cū patre aderat, iuſtū eſt, inquit,
 pater, vna cum ferro etiā probro Iosephū ſolui:
 erit enim, tanquam nec initio vincſus ſit, ſi non
 diſſoluerimur, ſed inuiderimus catenas: namq; id

agi solet in his qui nō recte fuerint victi. Eadē Vespasiano placebant, & quidē internecies scopari catenas abruptit. Iosephus quidē pro his quae prae dixerat, premio fama donatus, & de futuro iam dignus cui credendum esset habebatur.

De Vitellii morte & moribus. CAP. XIII.

Vespasianus autē responso legationibus red-
dito, indeq; pro meritis administrationi-
bus ordinatis, Antiochiam venit. Et quoniam pri-
mum cederet cogitans, Alexandrino itinere pra-
stabilius esse duxit, quae Romae agerentur cura-
re Alexandriā enim stabilem esse, Romanas autē
res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiā
Mutianū cū multis equitū peditarūq; copiis: qui
tamē propter hyemis asperitatē veritus naviga-
re, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitū.
Inter hac autem Antonius Primus adducta le-
gione tertia ex his quae apud Mosiā moraban-
tur (illā enim regebat provincia) bellū gerere cū
Vitellio properabat; Vitellius autē cum magna
nummi Caccinatus obuiam ei mittit. Is autē Ro-
mā profectus, quamprimum circa Cremonā Gal-
liae Antonium consequitur, quae cōfinis Italiae ci-
uitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac
multitudine, praelio quidem congredi non aude-
bat, discessum autem periculosum reputans, de
productione deliberabat. Convocatis autem cētū-
sionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent
ad Antonium suadebat: Vitellū quidem robore de-
italiam,

trahens, Vespasiani autem vires extollens : & alterū nomen imperij tantum , alterum virtutē habere commemorans : ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum praeuenire. Nam Vespasianū quidē idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidē praesentia posse feruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit, & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites paenitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant occupauit, eductuq; gladijs, Cacciniam obtruncare voluerunt: fecissentq; nisi his aduoluti tribuni supplicassent: quamobrem cade quidem se abstinuerunt, victū autē quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. Hic auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eosq; cum armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad praelium paulisper quidem restiterunt : mox autem loco pulsi, Cremonā fugerūt. Primus autē comitatus equitibus cursus eorū praeuertit, & ante ciuitatē circumclusam plerāq; multitudinē peremit: aggressus autē reliquos, oppidū militibus pradari permisit : in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenae periere, totuq; Vitellij exercitus, virorum x x x. milia & decenti. Quin & Antonius eorum quos de Masia adduxerat quatuor milia & quingentos amio-

it: solutum autē vinculis Caciinam, serum ge-
 statū mintū ad Vespasianū mittit: qui ad eū
 intronissus ē & collaudatus est, & proditori de-
 decus inferatus protexit honoribus. Roma au-
 tem Salinus vbi Antonium appropinquare co-
 gnovit, fiducia recreatus est: collectūq; vigilans
 cohortibus, nocte occupat Capitolium: luce verō
 facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domi-
 tianus fratris filius, pars ingens obtinēte victo-
 ria. Sed Vitellius de Primo quidem minime cu-
 rebat: his autē iratus qui cū Sabino defecerant,
 & nobilium sanguinem pro ingenua crudelitate
 sitiens, immittit Capitolio quam fecit addo-
 xerat militū manū: vbi multa ab his itaq; ab
 illis qui templū tenebant pugnantibus, audacter
 admissi sunt: postremo autē Germani, quod mul-
 titudine superabant, collē obtinuerunt. Et Domi-
 tianus quidē cū multis Romanorū viris insigni-
 bus, divina quadam ratione saluus evasit: reli-
 qua verō multitudo tota laniatur. Et Sabini
 quidē ad Vitellium ductus occiditur, milites autē
 direptis donarijs, templū incendit. Tūq; pater-
 ro die cū exercitū venit Antonius, eumq; Vitel-
 lij milites excipiunt: & tursario commisso intro
 urbē praelio, oēs interire. Procedit autem ebrui
 de palatio Vitellii, & ut affolet in extremis
 longiore luxu prodiga mensa refertus: tractus
 autē per populū, varioq; cūmularū genere de-
 honestatus, in medio vberingulatur, octo mēse

et dies quinque potitus imperio:quem si viuere
 dutius contigisset, vt opinor, eius luxuria mi-
 nime sufficere potuisset imperium:aliorum verò
 mortuorum supra L.milia numerata sunt. Hac
 quidē gesta sunt die tertio mēsis Octobris. Poste-
 ro autē die Mutianus cum exercitu Roman in-
 greditur, & Antonij militibus à cade repressis
 (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij
 milites, & ex populo plurimos qui cum illo sen-
 sorant, occidebant, examinationis diligentia ira-
 cundia prauenientes) Domitianum productum
 populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduen-
 tum:populus autem iam timore liberatus, impe-
 ratorem predicat Vespasianū: simulq; & illum
 confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa
 letitia celebrabat.

Titus mittitur cōtra Iudæos à patre. C. XIII.

Cum autē Vespasianus Alexandriam venis-
 set, gesta ei Roma nuntiata sunt, & legati
 ei ex toto orbe cōgratulantes affuerūt: cūq; mā-
 xima post Romā ciuitas esset, angustior multi-
 tudini videbatur. Firmato autē iam totius orbis
 imperio, rebusq; pop. Rom. prater spē cōseruatis,
 Vespasianus in Iudæa reliquias intēdit animū.
 Et ipse quidem exacta hyeme, Romam profici-
 sci parabat, resq; apud Alexandriam maturē
 componere proponebat: filium verò Titum cum
 selectis copijs ad excidendam Hierosolymā mis-
 sit. Qui terreus itinere Nicopolim vsque pro-
 gressus,

gressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum
 intervallo distantē, inde militem longis nauibus
 imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum,
 Thmum vsq; vehitur. hinc autē egressus in ter-
 ram, apud Tanin ciuitatē diuertit. vnde secunda
 ei māsis fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium ter-
 tia. Hic autē milite per biduum recreato, tertio
 die Pelusij fines transijt: vnamq; mansionē pro-
 fectus per solitudines, ad Casij Iouis templū ca-
 stra posuit: posteroq; die apud Ostracinen, qua
 māsis aqua inops est, ob quā causam aduectitia
 vtuntur indigenae. Hinc apud Rhinocolurā re-
 quiescit: & inde progressus in quartā mansio-
 nem, Raphiam venit, qua prima occurrit Syria
 ciuitas: Gaxa verò quinta māsis castra susce-
 pit, & postea in Ascalonē, atq; hinc Iamiam,
 deinde Ioppen, & ex Ioppe Casaream peruenit:
 decreto apud se, alias militū copias congregare.

FL. IOSEPHI DE
 BELLO IYDAICO,
 LIBER VI.

De triplici seditione apud Hierosoly-
 mam.

CAP. I.

ITVS quidē ad eū modū quē pra-
 diximus, emēsa vltra Aegyptū ad
 Syriā vsq; solitudine, Casareā ve-
 nerat: ibi enim exercitū decreuerat
 ordinare. Illo autē adhuc apud Alexandriā mō

cum patre imperiū, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctā trifariā diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod ut in malis optimū quis dixerit, factūq; iustitia. Nam Zelotarum quidē in populū dominatio, quæ autor erat excidiū ciuitatis, vnde ceperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est. Hæc autem non errauerit quisquam dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera seuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templū à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cadibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summa rei desiderio, propriaq; potentia cupiditate, ab alijs defecit: ascitus etiam Iuda Chelcia filio, & Exronis Simone potentissimus: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. et abundare quidem se suis necessarijs confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superab

perabatur: hostesq; habens à vertice, neq; sine metu conabatur incutire, & præ iracundia resistere non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazar, in partem afficiens; tamen non remittebat: crebra enim fiebant impetūs, & missilū iactūs, totumq; polluebatur cadibus templū. Iulius autem Giora Simon, quem rebus desperatū inuitatum, vltro sibi tyrannum spe exiliū populus introduxerat, & superiorē ciuitatē retinens, & inferioris plurimā partē, animosius iūm Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi quā desuper impugnarentur, subiectus autē idorū manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex pratiū perferentem, ladi pariter ac lade-re: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazar esset humilior, tanto plus ladebat; Simone celsior constitutus: cū inferiores aggressus etiā sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iactantes, machinis detereret. Quippe balistis & non pauci lanceis utebatur, saxorūq; tormentis: quibus non solū bellantes vicisciebatur, sed multos etiam sacra celebrantiū perimebat. Quamquā enim ad oē impietatiū genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cū suspicionē & custodibus indigenas per scrutando. Hospites enim etiā qui exorassent corū crudelitatem, post exitū sibi scissa seditionis opera cōsumebantur. Missilia nūq; machinarū vi ad aras usq; templūq; parauerant, in sacerdotes suas celeb

debilitantes cadebant: ac multi qui properantes
ab ultimis finibus terra ad sanctissimum locum
venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: atq;
universis Græci & Barbari adorandam, suo
sanguine imbuere. Indigeni autē mortuis ali-
genæ, ac sacerdotibus profani miscebantur:
perq; atria diuina, stagnum facerat: diversorum
cadauerum sanguis. Quid tantum passa es ô mi-
serima ciuitas à Romanis, qui tua intestina sce-
lexu purgatiua flammis introueres? Iam enim Dei
locus non eras, neq; manere poteras, domestica-
rum funerum facta sepulcris. & que sanctorum ci-
uili bello tumulū constitueras: poteris autē unde-
nue fieri, poteris, si unquam vastatorē tui Deum
placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolēt,
legascribendi: quando non domestici tuus, sed
exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar
autem seditionis facinora cetera. Ergo diuisis tri-
stariam infectoribus, Eleazarus quidē eiusq; sp-
cij, qui sacra primitias construabant, in Ioan-
nam ebrj ferebantur. Qui verò hic parens,
plebem deripientes in Simonē rebellabant, cum
ipssi quoq; Simonis contra diuersa partis seditio-
fos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur eoc
utraq; parte appetebatur. Iannes, obuertebat so-
cios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis
ex porticibus telis, de templo verò iaculantes,
machinis ulciscabatur. Quoties autem desuper
instantium molestia caruisset (frequenter enim
ebrio

ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Si-
monem eiusq; socios cum pluribus irruerat. Sem-
per autē quantū in ciuitate pepulisset in fugam
versos, ades frumenti plenas omniumq; utensiliū
incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simō in-
focutus agebat: veluti consulto pro Romanis o-
mnia corrumperent quae ad obsidionem ciuitatis
erant preparata, suarumq; viriū neruas abscin-
derent. Deniq; contigit vnā exuri omnia circum
templum, & inter proprias acies solitudinē atq;
aream pugna fieri ciuitatem concremari autem
paula minus omne frumentū, quod nō pauci an-
nis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti
sunt, quae minime quinuissent, nisi eam sibi met cā-
parauissent. Undiq; autē insidiatoribus & con-
finibus oppugnantibus ciuitatē, medius populus
velut aliquod magnum corpus lacerabatur. So-
nes verò ac muliercula intestinis malis attonita,
pro Romanis vota faciebant: externumq; bellū,
quo domesticis malis liberarentur, expetebant.
Gravis autem metus ac terror fœdissimus occu-
pauerat: & neq; consilij capiendi tempus erat, ut
voluntatē mutarent, neq; pacis aut fuga spes
cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dis-
sidentesq; latronum principes, quoscumque Roma-
nis pacatos esse, vel transfugare ad eos velle sen-
tirent, quasi communes hostes interficiebant,
solūmque in occidendis vita digni concordēs
erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; cla-
ma

mor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lu-
gentiū questus. Et assiduas quidem lamentatio-
ni causas, calamitates præbebant: timor autem
includebat vlnatus: atq; obmutescētia dolore præ-
formidine, tacito gemitu cruciabantur: neq; iam
aut reuerentia viniis apud domesticos erat, neq;
mortuis cura. sepultura adhibebatur. Quorum
amborum hac causa erat, quod de se quisque de-
sperabat. In omni enim re animos remiserant: qui
cum seditiosus non erant, quasi continuo modis
omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in
tumulum cadavera concultantes dimicabant: &
ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedi-
bus cernerent, immanius sauebant: semperq; ali-
quid in se perniciosum excogitantes, & quod vi-
sum fuisset sine miseratione facientes, nullam ca-
dis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo ut
etiam sacris materijs ad bellica conficienda in-
strumenta. Ioannes abuteretur. Nam cum olim
fulcire templum populò itemq; pontificibus pla-
cuisset; idq; x x. cubitis altius edificare, rex qui-
dem Agrippa ex monte Libano aptas ei mate-
rias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc
est, ligna & magnitudine simul & directa pro-
ceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere
interrupto, Ioannes his scētis, quod sufficere lon-
gitudinem reperit, turres edificauit: & aduersus
eos constituit, qui desuper à templo pugnarent,
post mura ambitum contra exedram occidenta-

le:

lem:

dem admotas, quâ solum poterant, quod alia partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatae. Et ille quidem fabricati ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes, Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quiequam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs verò vt ad Hierosolymam occurrerent scripsit, Caesaream profectus est. Erant autem tres legiones, quae pridem sub eius patre Iudaeam vastauerant, & duodecima, quae olim cum Cestio male pugnaverat, quâq; licet per id fortitudinem esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quae pertulerat, alacrius ad vindictâ properabat. Harum quidem quintâ legionem iussit sibi per Antonia occurrere, decimam verò ascendere per Hierichanta. Ipse quidem cum ceteris egressus est, quas regum quoq; auxilia plura quam dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus seletam cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito acceperant: duo namq; millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia. Tiberius Alexander, qui antea quidem Aegyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea indicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissimus

incerta fortuna sociatus est: idemq; consultor in
usu bellicos etate ac peritia praeipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymae periclitatur. C. II.

Progradientem verò in hostilem terram Ti-
tum, antecedeant regia omniaq; auxilia,
post eos viarum stratores, castrorumq; metatq-
res. Deinde rectorum sarcina atq; armati. Post hos
ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos,
quorum agmen equites sequebantur. Eli verò ante
machinas ibant, & secundum illos una cum le-
ctis tribuni, & praefecti cum cohortibus. Post au-
tem circum aquilam signa, & ante signa tubici-
nes, deinde acies semum virosum ordinibus dila-
tata. Servile autem vulgus à tergo cuiusq; legio-
nis, & ante hos sarcina. Omnium verò novissimi
mercenarii, eorumq; custodes coactores agmi-
nis. Procegens autem decenti cum exercitu, ita
ut moese Romanus, in Gophnam per Samaritide
venit, quae & prius ab eius patre fuerat occupa-
ta, & tunc praesidijs tenebatur. Ibi autem unam
moratus vespere, mane inde profisciscitur: pera-
taq; dici mansione, castra ponit in loco què lu-
dae sermone patrio Acanthonaulona vocitant,
iuxta vicum quendam Gabat Saul nomine, quod si-
gnificat valem Saul, distantem ab Hierosolymis
stadiis fere x x x. Hinc sexagesis propè lectis
equitibus comitatus, perrexit in civitatem, quam
ruta esset, Iudeorumq; animos exploraturus: si for-
tè se conspecto, priusquam ad manus veniretur,

metu cederent: audierat enim quod erat verū, à
 seditiosis & latronibus oppressum populū deside-
 rare quidem pacem: sed quod rebellantibus infir-
 mior esset, nihil conari. Quandis quidem per viā
 qua ad murū duceret equitabat, neris ante por-
 tas apparuit, vbi verò itinere ad turrē Psephō
 non declinato, transversum agmen equitum da-
 xit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres tur-
 res vocantur: & per eam qua contra monimen-
 tum Helena porta est egressi, equitatum interci-
 dunt: atq; alios quidem etiā tunc via currentes,
 ne cū his qui diuertebant sese iungerent, à fronte
 oppositi, prohibuerunt: Titū verò cū pauci sepa-
 rant. Ille autem ultra quidē minus progredi po-
 terat: à muro enim cuncta fossus patebant, &
 transversī erant horti, multisq; maceris impedi-
 ti: ad suos autē in aggere cōstitutos recursum, in-
 tercedente hostili manu, desperabatur. Quorum
 pleriq; imperatoris periculum nesciebant: sed exi-
 stimantes eum secū reuerti, etiam ipsi fugiebāt.
 Titus autē in sua tantū fortitudine sita esse pro-
 spiciens spem salutis, flectit equū: & ut se seque-
 rentur tum clamore comites adhortatus, in me-
 dios hostes irruit, ut ad suos transire festinans.
 Quo quidē tempore maximē intelligi potuit, &
 belli momenta & imperatoris pericula Deū cu-
 rare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis,
 cum neq; galea neq; thorace septus esset (non bel-
 lator enim, sed explorator, ut dixi, processerat)

nullum in eius corpus delatum est: sed tanquā ne
eū scribant, ex industria mitterentur, omnia pra-
terno labant: gladio verò semper à lateribus in-
stantes dirimens, multosq; ante ora subuertens,
super cadentes agebat equū. Illorū autē clamor
erat propter audaciā Caesaris, ut eū aggrederen-
tur, cohortatio: fugaq; & discessus repētina, quo
cūq; diuerteret cursu. Huic autē se periculi par-
ticipes, cū à tergo & à lateribus suaderentur,
adiunxerāt: una enim erat unicuiq; spes salutis,
viā cū Tito patefacere, priusquā circūuentus op-
primeretur. Deniq; duoru ex nimis pertinacibus,
alter cū equo percussus est, altero verò deiecto et
occiso, equus eius abductus est. Titus verò cū ca-
teris in castra saluus enadit. Iudeis quidē, quod
aggressionē prima superiores fuerant, inconsulta
spēs animas, extulit, magnamq; hu in posterum
fiduciam momentum temporarium comparauit.

De eruptionibus Iudeorum contra Roma-
nos castrametantes. CAP. III.

Caeſar autem, postquā ex Ammaunte legio
sibi commissa est nocte, luce inde digressus
ad Scopos accedit, unde iam & ciuitas & cla-
ra templi magnitudo conspici poterat: qua par-
te septentrionalē regionem ciuitatis contingens
locus humilior, proprie Scopos nominatus est, di-
stans à ciuitate stadiis V & I. ibiq; duabus legio-
nibus simul, quintae legionis verò retrorsum sta-
diis tribus castra muniri iubet: labare namq;

nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem capto adificio, decima quoque legio per Hierichuntam aderat à Vespasiano preoccupata: ubi quaedam pars armatorum in presidio fuerat collocata. His autem praeceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra civitatem ab oriente situs est; atque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra civitatem vero sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum formi interveniens refrenavit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se iniungere contendere: rationemque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeSSI, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibi; visum resideret manibus clausis, remissisque armis ac mandatis. In nosmetipsos profecto (exultat aliquis) tantum modo funderentur. Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cederet. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptique armis, subitò in legionem decimam runt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum adificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerumque depositis (nec enim extorsum iudeos anforas afferebant), & si

maxima

maximè vellent, animos eorum seditione distra-
ctum iri arbitrabantur) præter opinionē pertur-
bati sunt : atq; opere quisq; derelicto, confestim
alij recessere : multi autem ad arma properantes
priusquam se in hostes cōverterent, feriebantur.
Plures autē Iudaeis semper adijciebantur, eorum
freti victoria qui praeceperāt, & quod cū paucis
essent, multiplex numerus & sibi & hostilium
videbatur, quod secunda fortuna videretur. Ro-
mani autē maximè ordinari consueti, & cū de-
core atq; præceptis bellū gerere scientes, ex per-
turbatione trepidabāt. unde tunc quoq; præcūti
aggressionē cedebāt. Si quādo tamen sese cōver-
terent ab insequentibus occupati, & à cursu re-
primēbāt Iudaeos, & ob impetum minus cautos
feriebāt. Semper verò excursione gliscere magis-
magisq; turbati, postremo castris pulsī sunt : so-
taq; legio tūc in periculū ventura fuisse videba-
tur, nisi hoc matre sibi nūtiato Titus euulsis-
set auxiliū : multiq; increpās ignauiam, & suam
à fuga reuocasset : Iudaeiq; à latere ipso cum his
irruēs, quos circa se habebat electos, multos qui-
dem occidisset, plures verò sauciaisset, omnes au-
tem in fugam vertisset, atq; in vallem præcipites
compulisset. Illi autem prono in loco multa ruina
perpeSSI, postquā in aduersam partem euasere,
flectunt se iterū, & valle intercedente cū Roma-
nis dimicabāt. Igitur ad mediū diem ita bellatū
est. Paulo autē post meridiē, Titus hic qui secum

erant in subsidio collocati, alijsq; de cohortibus
aduersus excurrētes oppositis, reliquum agmen
ad murum in summo montis adificandum re-
misit. Iudæis autem hac fuga esse videbatur.
Cumq; speculator quē in muro posuerant, ami-
ctu agitato signū dedisset, frequentissima multi-
tudo tanto impetu profiliūt, vt eorū cursus imma-
nissimis bestijs esset assimilis. Deniq; in aduersa
acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tan-
quāmachina percussi, continuis dissipati, pul-
siq; in montē refugiunt. In ascensu autem medio
Eitus cū paucis relictus est: multumq; mouenti-
bus amicis, qui pro imperatoris reuerentia con-
tempto periculo perdurauerant, vt mortē appe-
tētibz Iudæis cederet, neq; pro his in discrimen
veniret, quos ante ipsum saluos esse non oportet:
sed potius fortunā suam reputaret, quod nō
militis officio fungeretur, verū & belli & or-
bis dominus esset: ne ve in tanta fuga subsisteret,
in quo omnia niterētur: hac ne audire quidē si-
mulans, & ad se accurrētibus obstabat: eosq; in
ora feriens, cū vi obniterentur, occidebat, &
per decline repente incumbēs, multitudinē pro-
turbabat. Illi autē & viribus eius & obstina-
tione perterriti, ne tum quidē in ciuitatē fugē-
re: sed in vtrumq; latus ab eo declinātes, rursus
fugientes insequerentur: quos tamen aggressus à
latere, ipsorū quoq; impetū præpediebat. Dum
hac agitur, etiam illos qui superiora castra
muniebat

muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totumq; agmen dispergitur suspicantium excursum quidem Iudeorum ferri non posse, Titum verò in fugã versum, nec enim in quã illo manēte alios fugituros fuisse: & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur: donec quidã cum in media pugna versari imperatorẽ vidissent, plurimum meluentes, vniuersa legioni eius periculum cum clamore nuntiauerunt. Itaq; pudore renocati, & fuga manu aliquid sibi exprobrãtes, quòd Casarẽ de seruissent totis viribus in Iudaos utebantur, & semel impulsos urgebant per decliuiã. Illi autem paulatim recedentes pugnabant: cumq; Romani plus possent, eo quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat, & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse verò cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neq; inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Casar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita castra muniendi copiam militibus prauit.

De intestina pugna atymorũ diebus. CA. IIIL.

R Emisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Atymorumq; instãte die, qui est Aprilis mēsis quarta decimas (hoc enim se primũ tẽpore opinãtur Iudai ab Aegyptijs esse liberatos) Eleazarne
 Re § quidẽ

quidem cum focijs portam subiaperiens, introire, cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autē die festo ad protegendas insidias usus est : Et suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latētib' instructos, quorum plerique impuri erant, occultē inter alios fani occupandū gratia submittit. Illi autem postquā intravere, vestimētis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa tēplum ac tumultus erat, cum alienus quidē à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelote verò sibi met solum insidias comparatas. Verū hi quidem relictā portarū custodia, Et alij ex propugnaculis desilientes, priusquā manus confrevent, in templi cloacas confugēre. Populares autem ad aram delati, Et circum tēplum appulsi contulcabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos autem occisorum inimici privato odio, quasi diuersa factionis socios interficiobāt. Et quicumq; antehac insidiatorē alij quem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducabatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocētes efficerent, inducias concessere nocentibus progressosq; ex cloacis dimiserunt : ipsi autem interim templum Et omnes eius apparatus tenētes, confidentius oppugnabāt Simonem. Seditio quidem hoc modo, qua tripartita fuerat, in duas partes diuisa est, Titus autem castra propinqua ciuitatem transferre cupiens de Scopo, castra eximam quidem

quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsq; muros spatium complanare. Cunctis igitur materijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac pradia incolae prammierant; omniq; opposita quamvis frugifera sylva excisa; repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum: saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illam tractum à Scopo vsq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

De Iudzorum dolo in Romanorū milites. C. V.

HIs deniq; diebus Iudaei Romanis huiusmodi insidias parauere, Seditiosorū audacissimi extra muliebres (qua sic appellabāt) pgressi turres, simulato quod pacem eos studiosi populi essent, & quod timerēt impetū Romanorū, ibidem versabant, & alter sub altero vitatūdi latebant. Alij verò per muros dispositi, populumq; se esse simulant, clamore pacem implorabant, sordusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, insultabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vna etiam contra suos, voluti portu eos abigerent, lapides iaciebant: illiq; se repellere aditus velle simulabant: & ciuibus supplicare: cunctiq; ad Romanos sapissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verum hac eorum calliditas, apud milites quidem

quidē fide non carebat, sed tanquā hos quidē in manibus haberēt paratos ad supplicij, illos verō ciuitatē sibi aperturos sperarēt, opus aggredi festinabāt. Tito autē suspecta erat inuitatio, quia rationē non haberet: pridie namq; pronocatos eos ad pactionē per Iosephū, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tūc igitur milites manere loco suo praecepit. Iam verō quidā operibus apppositi, raptim armis ad portas excurrere ceperant. Hi autē qui expulsi videbātur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres porta propinquabant cursu eos circumueniunt, & à tergo persequēbātur: qui verō in muro stabant, lapidum his multitudinē, omnigenumq; telorū simul infundunt, adeo ut multos quidē necarent, plurimos verō sauciarent: nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro violenter instantibus: & prater hoc pudor quod rectoris peccauerāt, itemq; metus, in delicto persenerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neq; paucioribus redactis, postremo eos à quibus circumuēti fuerant repellere: quos tamē recedētē usq; ad Hebena monumentum, Iudaei urgendo iaculi sequebātur: deinde insolenter fortuna maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutaq; altē sublata crispantes tripudiabant, & cum letitia vociferabantur. Milites autē interminatio principū, & Caesar iratus, huiusmodi oratione corripuit:

puit, Iudei quidem, quos sola regit desperatio
 omnia cū deliberatione faciunt atq; prouident.
 fraudes & insidias cōponendo, vorūq; dolos for-
 tuna psequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicē
 beniuoli ac fideles: Romani verò, quib⁹ ob disci-
 plinā & consuetudinē obediendi rectoribus for-
 tuna famulatur, nunc cōtrā peccant, & intēpe-
 rantia manū debellantur: quod omnīū est pes-
 simum, praesente Casare, sine rectore dimicantes.
 Certe, inquit, plurimū ingemiscēt milita leges,
 plurimū pater, cūm hoc vuln⁹ audierit. Ille quod
 cūm bellando senuerit, nunquā isto modo pec-
 carit: leges autē, si cūm in eos qui minimū quid
 prater ordinem mouerint, morte vindicent, nunc
 totū desertorē exercitiū videant. Modo autē sci-
 turos esse eos ait, qui arrogāter egere, quod apud
 Romanos etiam vincere sine precepto ducis, in-
 famia est. Hæc Titus ad rectores locutus cū in-
 dignatione, certus erat, qua lege in omnes erat
 vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi
 iam anq; iuste morituri: circumfusa verò legio-
 nes Titum pro cōmilitonibus obsecrabant: pau-
 corūq; temeritatem condonari cunctorū obe-
 dientia precabantur: emendaturos enim pecca-
 tum praesens, futura cōpensatione virtutis. Pla-
 tatus est Casar vilitate simul ac precibus: nāq;
 vniū hominis animaduersionē vsq; ad factum
 promouēdum putabat, multitudinis verò ad re-
 uiam. Militibus quidē recōciliatus est, multum
 mouens.

monens ut post hæc prudentius agerent ipse per-
 ra, quemadmodum Iudearum vicissecratur infi-
 dias, cogitabat. Internullo autem, quod vsq; ad
 muros ciuitatis erat, per quatridduum coaquato,
 sarcinas aliamq; multitudinē cupiens tuto tra-
 ducere, militū validissimos à septentrionali tra-
 ctu in occidentum septemplici ordine contra mu-
 rum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos
 equitibus acie terna dispositis, medijsq; inter
 virosq; sagittarijs. Excursibus autē Iudeorum
 tanto præsidio præclusis, impedimenta trium le-
 gionū, itemq; alia multitudo sine timore trāsijt.
 Ipse quidē Titus cū propē duobus stadijs ab-
 esset à muro, ad anguli eius partem contra tur-
 rim qua appellatur Psephinos, castra ponit: ad
 quam muri ambitus ex aquilone pertinet, fle-
 litur ad occidentem: altera verò pars exercitus
 eam turrim versus, qua appellatur Hippicos,
 muro circumdatur, duūm stadiorū spatio simi-
 liter à ciuitate discedens: decima tamen legio in
 Elæon monte, vbi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum. CAP. VI.

Ciuitas autem trino muro circumdata erat,
 nisi quā vallibus inuicē cingebatur: ex na-
 turaq; parte, vnus muri habebat ambitum: &
 ipsa quidem super duos colles erat condita, con-
 trarijs frōtibus semet inspicientes, interueniente
 valle discretos: in quam domus creberrima desi-
 nebant: collium verò alter, quo superior ciuitas
 sedes

Sedet, multò est excelsior, & in prolixitate dire-
ctior : adeo ut quoniam tutus erat, castellum à
David quondam rege vocaretur (is pater Salo-
monis fuerat, qui primus tēplum adificauerat)
à nobis autē forum superius. Alter autem, qui
appellatur Acra, inferiore sustinet ciuitatē, &
vndiq; decliuus est. Contra hunc autē tertius col-
lis erat, natura humilior quàm Acra, & alia
lata valle antè diuisus. Verum postea, qua tēpe-
state Asamonai regnabant, & vallē aggeribus
repleuerunt, ut tēplo cōiungerent ciuitatem, &
Acrae altitudinē cesam humiliorē fecerunt, ut
ex ea quoq; fanū supereminēs cerneretur. Vallis
autē quæ Tyropœon appellatur, qua diximus su-
perioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vsq;
ad Siloam pertinet: ita enim fontē, qui dulcis est
ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis
duo colles profundis vallibus cingebantur, &
vtrinq; obitātibus rupibus, nulla ex parte adiri
poterāt. Trium verò murorū vetustissimus qui-
dem, propter valles imminuentemq; his de super
collem quo erat cōditus facile capi non poterat:
ad hoc autē quòd loco prestabat, etiā firmissimè
structus erat, David & Salomonis, aliorumq;
interea regum largissimis impēsis operi in sum-
ptis. Hac autē parte incipiens à turri, cui nomen
est Hippico, & ad eam qua dicitur Xystus per-
tinens: dein de curia coniunctus, in occidentalem
templi porticum destinebat: parte autem altera
ad oc

ad occidentē ex eo loco ductus. per eum qui vocatur Betiso descendēs in Essenoriū portam : deinde supra fontē Siloam in meridiē flexus, atq; inde rursus in orientē versus, qua stagnū Salomonis est, & vsq; ad locū pertinens, quē Opblean vocant. cum orientali porticu tēpli coniungitur. Secundus autē murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant: hac autē fuerat muri prioris : septētrionalem verò tantummodo tractū ambiens, vsq; ad Antoniam ascendebat. Tercio muro turris Hippicos principium dabat : vnde ad Boreā tractū pertinens, deinde ad Psephina turrim veniens, cōtra munimētum Helenæ, quæ Adiabenorū regina fuerat, laxata regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidē in angulo posita flectebatur cōtra Fulloni, quod dicitur, monumentum: cum vetere autē ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desuebat. Hoc muro eā partem ciuitatis, quā ipse addiderat Agrippa iunxerat, cum esset omnis autē nuda: excuberas enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat: tēpli q; septētrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululū processerat. Quin & quævis collis incolebatur, cui namē est Rex etha, situs quidē ex aduerso Antonia, fossus autē altissimus separatus: quæ de industria ducta sunt, ne Antonia fundamentis colli coherentibus, & accessui facilis sit, et minime edita: vnde etiā fosse

altitudo plurimum turribus celsitudinis adyctie-
 bat. Nominata est autē pars addita ciuitati voce
 indigena Bexetha, quod Latino sermone dicitur
 noua ciuitas. Eius autē partes incolis protegi de-
 siderantibus, pater huius regis eodem nomine
 Agrippa, murū quidem ita vt prädiximus in-
 clouaret: veritus autē Claudiū Caesarē, ne ma-
 gnificentiā constructionis ad nouarū rerū ac di-
 scordiae suspiciōē traheret, fundamētis tantum-
 modo iactis, ab opere destitit. Nos enim expu-
 gnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœ-
 perat. Saxa enim x x. cubitis longa, & decē la-
 ta contexebantur: quæ neque ferro facile suffo-
 di possent, neque machinis dimoueri: hisq; murus
 dilatabatur: profectō autē altitudinis quoq; plus
 habuisset, si eius magnificentia qui ædificiū ag-
 gressus erat, minimē fuisset inhibita. Rursus au-
 tem idē murus, etiā Iudaorū studio fabricatus,
 ad x x. cubitos creuit, & minas quidē binis cu-
 bitis, propugnacula verō trinis habebat, totaq;
 altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. Murum
 autē supereminiebant turres, viginti quidē cubi-
 tis in latitudinē, viginti verō in altitudinē, qua-
 dratis angulis structæ, & sicut ipse murus ple-
 na ac solida: præterea structura ac pulchritudo
 saxorū nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē
 verō turris solidā, viginti cubitis elatā, cella de-
 super ac cunicula erant, aquarūq; pluuiarū re-
 ceptacula, & tortuosi latiū: singularū ascensus.

Eiusmodi quidē turres nonaginta tertius murus habebat: earū autem interualla cubitos ducentos. Medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erāt. Omne autem ciuitatis in gyro spatium trigintatribus stadiis finiebat. Cum autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentēq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat: ex ea namque per L X X. cubitos edita, sole orto Arabia prospici poterat, & vsq; ad mare itemq; ad vltima finis Hebraorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, et iuxta duas, quas Herodes rex in antiquo muro edificauerat: quāq; magnitudinis sine pulchritudine ac firmitate, vniuersis qua toto orbe essent, præstabāt: nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus induigebat: personisq; tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratris & amico, & coniugi memoriā dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa perempta, ijs autem bello amicis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidē turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singula autē X X V. cubitos in latitudine itaq; longitudine habebant, & excelsæ X X X. cubitos erant, nusquam inanes: supra subditatē verò saxiq; adunatam cōpaginem putens. X X. cubitis altus erat imbricatus excelsissimus: su-

per hanc autem duplici tecto domus, x x v. cubitis alta, inq; varia membra diuisa: & desuper eam minae quidē binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinq; cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, aequae lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pile modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis adita porticus erat, instructa bradijs, itemq; propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regali ei vsus videretur desse: in summo autem propugnaculo miniq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad x. C. cubitos tolleretur: & specie quidem videbatur astitit Phari turri, quae Alexandria nauigantibus ignem procul ostēdit: ambitu verò ampliore dilatabatur: tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Sironi. Tertia verò turris Mariammes (sic enim regina vocabatur) vsq; ad x x. cubitos facta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora ceteriq; ornatiores diuersosq; sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse rex putauisset, vt uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quae virorum nominibus vocata sunt: sicut illa hac munitiones erat, cui femina nomen dederat, & cuius omnis

ff. 2. alti.

altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quāquā
 tres turres tanta magnitudinis erant, ex loco ta-
 men, quo erant sita, multo videbātur esse maio-
 res: nam & ipse antiquus murus, in quo erant,
 excelsio loco fuerat coditus, & ipsius collis velut
 quidam vertex alius propè ad XXX. cubitos
 eminebat, supra quē turres posita multū subli-
 mitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lepi-
 dum magnitudo: nec enim ex vulgaribus saxis,
 aut quae homines ferre possent, verū scilicet mar-
 more candido, & singulis per XXX. cubitos longis,
 latiusq; decē, ac per V. altis erant aedificata. quae
 ita inter se copulata erāt, ut singula turres, sin-
 gula saxa viderentur: sic autē manibus artificū
 in faciē angulosq; formata, ut nusquam iunctu-
 ra compaginis appareret. His autē in septentrio-
 nali parte positus, intus aula regia coniungeba-
 tur: narratione omni praestantior. Nec enim ma-
 gnificentia vel structura operis, aliqua ex parte
 superari poterat: sed tota quidē mero per XXX.
 cubitos edito cincta erat: equalis autē distantia
 turribus ornatissimis ambiebatur, ornata viro-
 rū receptaculis & coenaculis lectorū centum ca-
 pacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorū va-
 rietas in ea, collectis ibi plurimis quae ubiq; rara
 videbātur, & fastigia simul proceritate trabiū
 & ornamentorum claritudine mirabilia: mem-
 brorū etiam multitudo, & innumera species
 aedificij, plenaq; omnia supellectilis, cum pleraq;

in singulis ex auro essent, atq; argento. Ad hac multa porticus, alia per aliam in circulū flexa, colūnaq; in singulis, & qua inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiq; viridarijs syluq; variata, tū prolixas ambulationes habebat, altis eurypis cinctas. cisternas ubiq; signorū aneorum plenas, quibus aqua effundebatur: multasq; turres mansuetarū circū latices colūbarū. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatū, referens, quātas res latrocinialis flamma consumpserit: nec enim haec à Rom. incēsa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transijt autē in regiam, triūmq; turriū tēta corripuit. Fanū autē conditum erat, ut dixi, supra durissimū collē. Et initio quidē vix tēplo atq; aere sufficiebat, iacens in summo planities, quod vndiq; præceps erat atq; decliu. Cū autē rex Salomon, qui etiā templū adificauerat, miro eius partem ab oriente cinxisset, vna porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coequatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro, tantū assumpsere spaciū, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructū est: in quo lōga secula consumpta

funt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerāt, tam in superiore ambitu, quam inferiore tēplo edificatis: cuius quod humilimum fuit, trecētenis cubitis munierant, in quibusdā verò locis pluribus. Non tamen omnis altitudo fundamētōrū videri poterat, multū valibus obrutis, vt angustas vias oppidi coequarent. Saxa verò quadragenū cubitorū magnitudinis erāt: nam & pecuniarum copia, & populi largitas, maiora dictū conabatur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac persenerātia explicabile videbatur. Tanti autē fundamētis digna erāt opera imposita. Duplices porticus oēs, quas colōna sustinebant quin & tricenis cubitis alta, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebāt. quarum naturalis magnificētia, quodq; ligni rāsili erant, apteq; cohaerebāt, operapretiū spectantibus exhibebat: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Lata autē per xxx cubitos erāt: omnisq; gyrus earū, sex mēsurā stadiorū cum Antonia concludebatur. Totū autem sub dio spatium variabatur, omniū quidē generū lapidibus stratū: quā verò ad secundū templum ibatur, cancelli septū saxeis ad tres cubitos altis, nimumq; grato opere factis: vbi aquis deposita internalli columna stabant, legē castimonia praeponentes, alia Graecis, alia Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere.

Sanctum

Sanctus enim vocabatur alterum finum, & quatuordecim gradibus ascende-
batur à primo: qua-
dratumq; sursum erat, & proprio muro circum-
datum, cuius exterior celsitudo, quantum x l. cubi-
tis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior
autem xxv. cubitorum erat, quoniam à maiori loco
per gradus edificata non tota pars interior cer-
nebatur, colle obiecta. Post x l l l l. autem gra-
dus, spatium erat usque ad murum c c c. cubitis
planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & sca-
la ad portas ducebant: à septentrione quidem ac
meridie octo, quaternae utrinque videlicet, duae
verò ex oriente. Necessario namque proprius locus,
religionis causa mulieribus destinatus, muro di-
scerneretur: altera quoque porta opus esse vide-
batur. Contra primam verò, secreta erat ex alijs
regionibus una porta meridiana, & una septen-
trionalis, quibus ad mulieres introibatur: per
alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed
nec suam portam interiecto muro transgredi lice-
bat. Patebat enim locus ille pariter indigenis &
hospitibus feminis, religionis causa venientibus.
Occidua verò pars nullam portam habebat, sed
perpetuus ibi murus erat extructus. Inter por-
tas autem porticus, à muro intro propè à the-
sauro aduersa, magnis & pulcherrimis columnis
sustinebantur: erant autem simplices, ac prae-
magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant.
Portarum autem, aliae quidem auro & argento

undiq; tecta erant, itēq; postea ac frōtes vna ve-
 rò extra templum ere Corinthio, quæ multū ar-
 gento inclusas & inauratas honore superabat.
 Et binæ fores quidē in singulis ianuis erant tri-
 cenis cubitis altæ, quinisdenis etiā latæ : post in-
 troitū verò, ubi latiores fiebant, tricenis vtrin-
 q; cubitis exedras habebant: exēplo quidē turrium
 longas & latas, supra verò quā viginti cubitis
 celsas: singulas autē binæ colūna duodenūm cu-
 bitorū crassitudine sustinebant. Et aliarū quidē
 portarū magnitudo par fuit: quæ verò supra Co-
 rinthiam posita, quò mulieres conveniebant, ab
 oriente aperiebatur, porta tēpli sine dubio ma-
 ior erat, quinquaginta enim cubitis surgēs qua-
 draginta cubitorum fores habebat, ornaturāq;
 magnificentiore: quoniam crassiori argento atq;
 auro vestiebatur: quod quidem novē portis infu-
 derat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem
 quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad
 maiore portā ducebant : namq; illis qui ad alias
 portas iter dirigerent, quinque gradibus erant
 breviores. Ipsum verò templū in medio positum,
 hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus
 ascendebatur. Et à frōte quidē altitudo eius &
 latitudo, centenos cubitos habebat : penē autem
 XL cubitis angustius erat : aditus enim, veluti
 quibusdam humeris, vtrinq; vicenū cubitorum
 producebātur. Prima verò riuus porta LXX cu-
 bitis altæ erat, & XLV latæ, neque fores habe-
 bat,

bat, celum enim vndiq; cōspicuum lateq; patens significabat: erantq; tota frōtes inaurata: ac prima ades omnis perlucebat extrinsecus, aurūque circū interiorē fani partē splendida cuncta cernentibus occurrerāt. Cū autē interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ades patebat in altitudinē perpetuam: perq; nonaginta cubitos tollebatur, cum longa x l. cubitos esset, ac x x. transversa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circū eā auratus paries, de super autē habebat aureas pampinos, vnde racemi statura hominis pendeāt: & quia cōtignatio iam intercedebat, tēplū exteriorē humilius videbatur: et fores habebat aureas, quin quaginta & quinq; cubitus altas, sexdecim verò latas. Ad hac autem longitudine pari: hoc est, velū Babylonū, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura variatū, mirabili opere factum, neq; cōtemplationis expers colorū permixtione, sed velut omnium rerū imaginē praeferens: cocco enim videbatur ignē imitari, & bysso terrā, & hyacintho aērē, ac mare purpura, partim quidē coloribus, bysso autē ac purpura origine: quoniam byssum quidē terra, mare autē purpuram gignit: eratq; in eo perscripta omni cali ratio, prater signa. Introgressos autē inferior pars ex-
cipiebat, cuius altitudo quidem habebat l. x. cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo x x. rursus autem x l. cubiti diuisi erant. Et prima
f f § quid

quidem pars ad x l. cubitos annixa, hac tria
 mirabilia & predicanda opera cunctis hominib-
 us habebat, candelabrum & mensam, & the-
 ribulum. Septem verò lucerna, stellae errantes
 significabant: tot enim ab ipso candelabro orie-
 bantur, Duodecim verò panes in mensa positi,
 signorum circulum, atque terminum, Thurbulum
 autem per tredecim odores, quibus replebatur,
 ex mari & inhospito & inhabitabili, designa-
 bat omnia Dei esse, Deoq; servare. Ultima verò
 templi pars, x l. cubitorum erat: discernebatur
 autem similiter velo ab exteriori, nihilq; pro-
 fus in ea erat positum: inaccessa verò, & immu-
 lata, & invisibilis omnibus habebatur, Sanctiq;
 sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris
 templi, milia erant membra peruia, triplici tecto
 suspensa: & ad utrumq; latus, ad ea introitus à
 porta patebat. Superior autem pars eadem mem-
 bra non habebat, quo minus erat angustior, cel-
 sior autem x l. cubitis, nec ita ut inferior am-
 bitiosa: Colligitur enim centum cubitorum celsi-
 tudo vniuersa, cum in solo x l. cubitos habuerit.
 Exterior autem facies, nihil quod animus aut
 oculi mirarentur non habebat: crustis enim au-
 reis gravissimis undique tecta, ultra primos or-
 tus igneo splendore lucebat: ut cum insueren-
 tur contententium oculi quasi solis radijs auer-
 terentur. Hospitibus quidem advenientibus, pro-
 cul monti vineo similis videbatur: nam ubi de-

auratum non erat templum, candidissimū erat.
 In summo autem aureis verubus horrebat acutissimus, ne ab insulentibus ausibus pollueretur.
 Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo XLV. cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex, Ara verò pro templo, X V. cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur: sine ferro autem constructa erat, nec inquam eam ferrum tetigerat. Templū autem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsq; ad cubitū surgens, quia populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhæos, hoc est, semine fluentes, itemq; leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat: prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, et qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cecitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant, partesque generis consequiebantur: vestibus tantum utebantur plebeis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templumq; accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidē amicti byssina: maxime verò mero abstinentes, ac sobrii
 relig

religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis : vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine pracinctus, eoq; tectus femora vsq; ad genitalia : lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinū desuper indumentū rotundum, ex quo simbria pendeabant, alternis nodis aurea cinctabula, malaq; granata sustinentes: sustinabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autē vestimentū vitæ cingebant, quinq; variata coloribus: hoc est, auri, purpure, cocci, byssi, & hyacinthi : quibus etiam vela tēpli diximus esse cōtexta. Habebat idem etiā chlamydē temperatā, in qua plus auri erat, & habitu quidē indumento thoraci simili videbatur: duobus autem fibulis aureis, affixam specie vinciebatur, quibus inclusi erant optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis iudea nomina praferentes. Ex altera verò parte, duodecim penderāt aliq lapides, in quatuor partes terni diuisi : hoc est, sardius, topazius, smaragdus : carbuunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus : quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autē byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat

erat aurea, scripta ferēs sacras literas, quæ sunt
quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non
semper, sed alia ambitiosa utebatur, illa verò sibi
quando adita introibat. solus autē atq; semel in
anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos
erat. Sed de ciuitate ac tēplo & moribus & le-
gibus iterū diligētius referemus: nū enim pauca
super his exponenda sunt. Caterum Antonia in
angulo quidē duarū porticum sita erat prioris
tēpli, quæ ad occidentem septētrionemq; specta-
ret: in saxo autē fuerat extructa, quinquaginta
cubitis alto, & vndiq; prærupto: quod opus He-
rodi regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnifi-
centiā demonstrauit. Primum enim à radicibus
saxū ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo &
decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui
vel ascendere vel descēdere tentauissent: deinde
ante turris adificium murus erat cubitorū triū:
intra hunc omne spatiū Antonia in quadragin-
ta cubitos erigebatur. Intus autem regia latitu-
dinē ad descriptionē habebat, diuisam in omnem
vsum habitationū & speciē, id est, atria, & bal-
nea, & aulas castreis aptissimas: vt quantum ad
vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, ma-
gnificētia verò palatium. instar verò turris toto
habitu formata, quatuor alijs per angulos tur-
ribus cingebatur: quarum ceteræ quinquaginta
cubitis erāt altæ: quæ verò ad meridiem oriē-
talemq; angulum sita erat, L x K. cubitis emi-
nebat,

nebat, vt ex ea totum tēplum videri posset. Quā
verò porticibus iungebatur, vtrinq; descensus ha-
bebat, vnde custodes commeabant; semper namq;
in ea Ro. milites residebant: & cum armis appo-
siti custodes, ne quid populus festis diebus noui
committeret obseruabant: castrū enim erat impo-
situm oppido quidem templū, templo vero Anto-
nia. In hac autem porticu custodes erant, & su-
perioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis
erat. Rex etha autem colli, vt ita dixi, ab Anto-
nia separabatur: qui cū oranium esset altissi-
mus, etiam parti noua ciuitatis coniungebatur,
temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuita-
te quidem, ac muris eius iterum scribere plenius
cupiens, in praesentia satis dixi.

Deditionem Iudaei recusant, & Romanos
adoriuntur.

CAP. VII.

PVgnatissima autem maximeq; dissentiens,
multitudo circa Simonem erat, hominum de-
cem millia, praeter Idumaeos: quinquaginta verò
decem milium duces, quibus ipse quasi dominum
annuum praerat. Idumaei autem qui erant eius
partium, cū essent numero quinque millia duces
decem habebant. Horum autem principes vide-
bantur, Sose. Iacobus, & Cathae. filius Simon.
Ioannes autem qui templum occupauerat, sex et
matorum millia habebat, quos viginti duces re-
gebant: tunc autem illi accesserant etiam Zela-
tium depositis, discordijs duo millia quadrin-

geni.

genti: qui Eleazar, quem antè habuerāt, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem. (ut diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat præmium: & plebis pars, qua non eadē qua illi committeres, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem civitatem, murumq; maiorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Silva flectitur ad orientem, & usque ad Monobaxi aulam descendit. Is rex erat Adiabena gentis, ultra Euphratem habitans. Tenebat etiam montem Acra, qua inferior est civitas, usq; ad Helena regiam, qua Monobaxi fuerat mater, laumes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & valem qua Cedron appellatur, & alijs qua interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spatium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, qua absidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos civitas aliquid nova calamitatis experta est. Sed illa quidem graviores primo casus pertulit, antequam subuerteretur. qui eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani vero

seditio

seditionem cepere, qua multo erat moribus tur-
tior. & res quidē aduersas suis, iustitiā verō re-
cte quis Romanis ascriberet. intelliget aut quod
dies cuique suggereret. Verūtamen his intra ci-
uitatē ita se habentibus. Titus cū lectis equiti-
bus foris circuiens, quā muros aggrediretur ex-
plorabat. Hastitanti autem, quia nec ab ea parte
adiri poterat pedibus, quā valles erant, & ab
alio latere, prior murus machinis firmiter vide-
batur, placuit ad Ioannis pontificis monumentū
(hic enim tantūmodo & primus humilior erat,
nec secundo muro conimigebatur) intrare: ne-
glecta enim fuerat munitio, propterea quia non
satis nona ciuitas frequentabatur. Sic in tertium
murum facilis aditus illac erat, per quem, supe-
riorem ciuitatem, & per Antoniam, templum
capi posse cogitabat. Hac eo collustrante qui-
dam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad hume-
rum laeuum sagitta percutitur: cū propius mā-
cum Iosepho accessisset, pacemq; in muro stanti-
bus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret.
Vnde cognitis eorū conatibus Caesar ex eo, quod
nec ad salutē se hortantibus abstinuere, excita-
tur in obsidionem, simulq; suburbana militibus
vastare permittit, collectaq; omni materia, in-
bet aggerē cōstrui. Tripartito autē exercitu ad
opera, medios in aggeribus iaculatores & sagit-
tarios cōstituebat, & ante eos ballistas, aliasq;
machinas atque tormenta: quibus & excursus
hostium

hostiū in opera prohiberet, & qui ex muris ob-
 stare tentarent. Casis autem arboribus, momēto
 suburbana nudata sunt: Collectis autem lignis in-
 aggeres, cum totus operi intentus esset: exercitus
 nec Iudaei segnes erant: populū quidē in rapinis
 ac cadibus constitutū fiducia tūc habebat, quod
 respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis,
 existimantē poenas se ab noxijs repetiturum, si
 Romani superassent. Ioannes autē quāuis in ex-
 ternos socij sui irrumpere properarent, metu tamē
 Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat,
 proximus enim erat obsidioni, missilibus per mu-
 rum dispositis, quae pridem Romanis abstulerat,
 quaeq; apud Antoniā capta fuerant. Sed horum
 possessio, propter imperitiā pleriq; non erat: uti-
 lis: pauci autem à transfugis docti, male uteban-
 tur instrumentis. Sed cum lapidibus. & sagittis
 aggerē iacentibus militibus imminebant, perq;
 cuneos excurrentes, manus etiam cōferebāt. Ope-
 rantes autem crates super vallum oppositae pro-
 tegebant, omnibusq; legionibus contra excursus
 erant machina cōparatae mirabiles: praecipuē ve-
 ro decima legionis ballistae vehementiores, & tor-
 menta: faxoria, quibus non solum irruentes, sed etiā
 super murū stantes auertebantur: nam & singu-
 lae faxa talenti pondus aequabant, & ultra sta-
 dij modum torquebantur. Iētus autem non solum
 primis quos offendisset, sed aliquando posteriori-
 bus quoq; intolerabilior erat. Iudaei sane cauebāt à

lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiā claritudine prossi-
ciebantur: deniq; speculatores in turribus prae-
sidentes, praedicebāt, quādo impelleretur machina,
saxumq; ferretur, patria lingua clamātes, Filius
venit: itaq; praesciebant in quos veniret, atq; ita
vitabant: & hinc euniebāt, ut illis declinanti-
bus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani
excogitant, atramento decolorare lapides: tunc
enim missi, non similiter incertos ictus habebāt,
multosq; simul minus impetu corrumpebant. Sed
ne male quidem affecti Iudaei, aggeris instruendi
Romanis copiā dabant, omni verò eos molitione
atq; audacia, die noctuq; prohibebant. Perfec-
tis autē operibus, plumbo & lino ab aggeribus ia-
cto, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur:
net enim alioqui id fieri poterat, quoniā desuper
telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes
invenissent, eos applicant, propiusq; dispositis ma-
chinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur,
ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu
autem circumstrepente civitatem: clamor ingens
civium sublatus est, itemq; seditiosos paucorū in-
sit. Et quia periculum commune utrisq; videba-
tur, cōmuniter iam repugnare cogitabant, vociferā-
tibus inter se discordibus, quia omnia pro cō-
moditate hostiū facerent: cum si non perpetuā cō-
cordiā sibi Deus praebeat, saltem in praesentia con-
tra Romanos oporteat cōspirare. Simon autē pra-
coine

sone misso volentibus ex templo ad murū egrediendi copiā dedit : idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorū, ac discordiarū suarū, in vñū corpus cōeunt: murūq; amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contraq; impulsores arietum : eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi verò catervatim profilientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumenta laborantibus ipse Titus : & iuxta vtrasq; machinas equitibus, ac sagittarijs ordinatis, ignem quādem ferentes, prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocēdi tēpus arietibus faciēs: et tamē murus ictibus nō cedebat, nisi quod quinta legionis aries cōmouit angulum turris: murus autem stabat incolumis, nec enim statim cū turri periculū sensit, quā multò altius eminebat, nullamq; partē muri secū trahere poterat in ruinā. Cū autē ab excursibus paululum quiescissent, observato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudeos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quā turris erat Hippicus, porta latenter, ignemq; operibus iniiciunt: vsq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebat. Horū autem periculo maturē, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant conuenere. Romanorum

autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam versis, alijs qui colligerentur instabant. Gravis autem circum machinas pugna commissæ est, illis incendere, his incendiū prohibere certatibus, incertusq; clamor: rēring; tollebatur, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensaq; omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionem sui viriliter dimicantes: nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metum autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa, omnes compulsi in civitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis vivum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo perijt: magnumq; & Iudæis luctum, & seditiosis maiorem reliquit: nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

De casu turris & duorum murorū obtentu. C. VIII.

NOste verà quæ secuta est, incredibilis tumultus. Romani incidit. Nam cum tres
turres

Turres imperator Titus quinquagenum cubitorum construi praecepisset, ut hi per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est: ingenti vero sonitu facto, metus occupavit exercitum. Conari autem aliquid Iudeos suspicati, ad arma currebant, eaque res turba in legionibus ac tumultus erat: cumque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singulis à proximis requirebant, tanquam Iudei iam castra possiderent. Panitoque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quae res erant, verum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo nutio conquieuit. Iudei quidem cetera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt: machinis enim leuioribus, et iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum equare ipsi poterant celsitudinem, et turres excidendo spes non erat: cumque neque euerti propter gravitatem, neque incendi, propterea quod ferro tegebatur facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque maro iam cedente magno arietem Romanorum, quem Iudei Niconem vocabant, quod omnia vinceret, quamvis et antea defessi erat pugna et vigilijs, cum longe ab oppido pernoctaret tamen

etiā negligentia, vel quòd male cōsulerent, murū
 sibi superuacū esse credētes, quibus alia duo mu-
 nimenta superessent, lassatūq; plurimi recessere.
 Cū autē Romani, quā primū murū Nicō per-
 ruperat, ascendissent, ad secundū omnes Iudaei re-
 lictis custodijs refugerunt: portū autem Romani
 qui transierunt patifacili, exercitū recipere. Et
 hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas
 Maij, & partē eius maximam diruunt, & septē-
 trionalē ciuitatis regionē, quā ante Cestius ra-
 stauerat. Titus autē notato quā Assyriorum ca-
 strum est, milite transfert, occupato omni quad
 inter Cedrona fuerat spatio, & vltra sagitta ia-
 ctum à secundo muro separatius, oppugnationem
 statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum
 Iudaei, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem,
 eiusq; socij ex Antonia & septētrionali porticu
 templi ab Alexandri monumēto pugnabāt. Simo-
 nis autē manus iuxta monumentū Ioannis aditū
 clauserat, vsq; ad portā, qua in Hippicō turrim
 aqua inducebatur. Saepe autē prosiliētes è portā,
 hominus dimicabant: cōpulsīq; intra muros in cō-
 flictu quidē Romanorum disciplina, propter impe-
 ritiam vincebantur, in murali autē certamine su-
 perabant: eos enim fortuna atq; scientia, Iudaei
 verò audacia, quā timor aleret, sustētabat, quod
 natura erat in calamitatibus duri. Ad hac autē,
 & istū suberat spes salutis, & Romanis cita
 victori a. Neutros autem lassitudo fatigabat:

sed

sed aggressiones minorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; praeliorū species aberat, cum à prima luce incipientia utriq; in summis & die grauior nox dirimet: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis vero ne Iudei castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce utrique pugna parati erant. Et Iudei quidem certabant, qui esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emineret apud duces suos: maxime vero Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singuli subiectorū colebant, ut ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc illa iussisset. Romanos autē ad virtutē hortabatur consuetudo vincendi, & quia victi non assueuerant, crebraq; militia, exercitationesq; perpetua, & imperij magnitudo: ante omnia vero Titus semper ubiq; praesens: nam & inertia, spectante atq; opitulante Casare, grauissimū facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret praeuium: praeterea fructus erat, vel cognosco solum principi virū fortē: idcirco multorū maior viribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, validissima Iudeorū acie instructa pro manibus, telisq; utrinq; missu, quidē Longinus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediani aciem Iudeorum irruit: hinc, disiectis, hoc impetu quos fortissimos perimit, ruit

obuiam tendentis ore percusso, alterius eodē telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat, annuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudaei quidē negligentis quid pateretur, tantūmodo qualiter afficerent considerabat: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autē non minus salutis militum, quā victoria consulebat: & temerarios impetus desperationē dicens, solam vero esse virtutē, si quis prudenter & cautē sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quā periculum non haberet, viros esse precipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente. CAP. IX.

ITaq; à septentrionali parte, media turri applicat arietē, in qua Iudæus quidā versutus ac subdolus, Castor nomine, cū docē alijs militibus suis delituerat, fugatis ceteris formidine sagittarū. Hi cū pauidi sub loriciis aliquādiu quiescent, cōcussa turri surgūt: extētq; manibus, Castor veluti supplex Caesarē implorabat, et voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimās belli permittere, arietes quidē impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid vellet eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad fœdus velle deferre: Titus gratulariū se ait, si omnes eadē sentire

ire voluissent: paratoq; animo fidē pacis etiam
 civitati daturū. Sed cū ex illis decē Castoris so-
 cijs quinq; itidē supplices esse simularent, ceteri
 nunquā se Romanis servituros clamāt, dū mori
 liberū liceat. Deniq; illis super hoc ambigenti-
 bus, cessabat expugnatio. Castor autē interea Si-
 monē per internuncios admonebat, ut dū vacuū
 esset tēpus, de rebus vrgētibus consiliū caperet:
 paulisper enim se illudere imperatori Romano.
 Simul autē hoc agens, ad pacē hortari cōtradi-
 centes socios videbatur. Illi autē velut agrē fe-
 rētes, in thoracas nudos fixere gladios, hinc per-
 cussis velut interfecti ceciderūt. Tit⁹ verò eiusq;
 socij obstupere tāta eorū pertinacia, cū ex in-
 feriori loco quod factū erat, verē videre non po-
 tuissent: mirabāturq; simul audacia, & calamī-
 tatē miserabātur. Interea Castorem ad natē qui-
 dam sagitta percutit: tumq; ille telum extractū
 imperatori ostēdens, iniqua se perpeti quereba-
 tur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astan-
 tē Iosephum mittit, ut Castori dexterā porrige-
 ret. Verū n neq; se iturū, nihil enim saviū sup-
 plices cogitare, respondit & amicos qui volvere
 ire prohibuit. Cū verò quidā ex perfugis Ae-
 neas, iturū sese dixisset ad eū, inuitate Castore,
 ut etiam secū in quo ferret argentū aliquid su-
 ficeret. Ad hac ille studiose aperto sinu accur-
 rit: alter verò super eum saxū demisit: & ipsum
 quidem, quoniā praeauerat, ferire nō potuit: sed

aliū milite qui aderat, vulneravit. *Casar* verò fallaciā reputās, intellexit misericordiā in bello nocere, minusq; decipi calliditate sanitiā, arietūq; impulsionib', iracūdia fraudis vehemētius utebatur. *Castor* autē eiusq; socij turrino ictus iam cedentē incendūt: perq; flammās in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquā se ignitus tradidissent. *Capit* autē hac parte murū *Titus*, die quinto postquā primū ceperat: fugatiq; inde Iudaei, intrō cū lectis mille trāsūt, quos circa se habebat, armati: ubi noua ciuitas & lana vēditi res erāt, fabriq; ararij: vestiūq; mercatum, & ad murū angusta via trāsuerſa tendebāt. Enimvero si vel statim muri disturbasset maximā partē, vel qua ceperat lege belli vastasset, nullū credo dānū victoria fuisset admixtū. Nūc autē Iudaeos exoratiū iri sperans, cūm liceret capere facilem discessionem aditum dilatauit: nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

De secundo muro his obtēto à Romanis. CA.X.

DEuiq; postquam ingressus est, neq; occidit quemquā permisit eorū qui cōprehendebantur, neq; domus incendi: sed tam seductiosus, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quā ipsi populo fortunas proprias se redditurū pollicebatur. Plurimi namq; petebant sibi ciuitatē seruari, templum verò ciuitati. At eum populum quidē ad ea quae hortabatur &

antea paratū habebat bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatē: Titumq; imbelli animo, quod ceteram civitatē tenere non posset, has proponere conditiones putabant: mortem autem populo denuntiantes, & si verbum quisquā de traditione fecisset pacēve nominasset, mox interficiendum eum esse munitantes. Romanis qui introire, alij per viarū angustias obstabāt, alij ex adibus, alij murū per superiores portas egressi, pugnare ceperant: quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisq; turribus in castra recesserunt. Clamor autem audiebatur militum intra civitatē, quod ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentiū: crescente autē numero Iudeorū, & propter locorū peritiam viarumq; scientiam prævalente, multi Romanorū trucidabantur, & ab incumbētibus pellebantur, cū magis necessitate resisterent: nec enim multis simul fugiendī copia per angustias muri patebat: omnesq; penē qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarū sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio cōprobatu: duravitq; tam diu, sagittis eos prohibēs irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidē ita secūdo muro potiti, ad extremū pulsī sunt. Oppidanū verò qui pugnaces
erant

erant spiritus creuit, & secundis rebus ammentes
 erant neq; Romanos ausuros esse ad ciuitatē ac-
 cedere suspitantes, neq; vinci se posse, si ad pra-
 lium processissent: nā quia iniqui erant, officie-
 bat eorū sententijs Deus: & neq; Romanorum
 vim multo maiore illa qua pulsa fuerat, super-
 esse cernebāt, neq; famem iamiamq; serpentem:
 adhuc enim malis publicis alebātur, & sangui-
 nem ciuitatu bibeāt. Boni autē iam dudū ino-
 pia laborabāt, & penuria victus iam multi de-
 fecerant. Populi tamen interitū seditiosi pro leua-
 mine sui ducebant: & solos eos, qui pacem non
 probarent, saluos esse cupiebāt, quiq; viuere con-
 tra Romanos optarent: cōtrariam verò multitu-
 dinem, velut onus quoddā, consumi gratulaban-
 tur: & ita quidē circa suos affecti erant. Roma-
 nos autē, quod ciuitatē iterū ingredi conabātur,
 armati prohibuerūt, disiectis muri partibus ob-
 iectu corporū praeunitis: ac per triduum susti-
 nuere fortiter dimicantes. Quarto autē die, Ti-
 tum vehementius aggressum nequaquā ferre po-
 tuerunt: sed vi coacti, rursum quod ante a refuge-
 runt. Ille autē interim muro potitus, totam eius
 septentrionalem partem statim deposuit: in me-
 ridiana verò per turres praesidia collocauit.

De aggeribus in tertiū murū & oratione pro-
 lixa Iosephi pro deditioe faciendā, & fame
 obsessorum.

C A P. XI.

IAmq; tertium murum Titus aggredi cogito-
 bat. Videbatur autem breuissimi tēporis eius

obfidio: spatiumq; cōfilij ſeditioſis eſſe dandū,
 ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis me-
 ta remitterent: nec enim diutius eis pradas poſſe
 ſufficere: ipſe otio commodē utebatur. Nam cum
 dies adueniſſet, quo militibus oportebat alimenta
 diſtribui, in conſpicio hoſtibus loco ductu,
 inſiſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingu-
 lis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuo-
 lucrīs muniti procedūt, equitibus ornatos equos
 ducētibus: locaq; ſuburbana per multū ſpatium
 auro argētoq; lucebant. Illo autē ſpectaculo ni-
 hil aut incundius ſuis, aut horribilius hoſtibus
 videbatur. Spectantibus enim & vetera plena
 erant moenia, & ſeptentrionalis regio: quin &
 domos reſertas intraētibus cerneret, nullamq; ci-
 uitatis partē quā non infuſa multitudo tegebat.
 Metus autem, quamvis audaciſſimos, ceperat,
 omne ſimul exercitiū armorumq; pulchritudinē
 conſpicientes, & ordinationē virorū. Et fortasſe
 ad illam ſpeciē ſeditioſi animos mutuiſſent, niſi
 maloriū immunitate, qua in populū cōmiſerant,
 dandō ſibi veniam à Romanis deſperaffent: im-
 minente autē, ſi deſtitiffent, morſe ſupplicij bello,
 mori praſtabilius eſſe dicebā. Praualebat etiā
 fatū, quod innocētes cum nocētibus, & ciuita-
 tem cū ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo
 per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt.
 Quinto autē die, cum omnia faciens Titus, nihil
 Iudaeis pacatū cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſa

exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitate captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraq; autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singulis. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum: non solum quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam uti didicerant: paulatim enim usus quotidianus aluit peritiã. Habebant autem balistas trecetas, & quadraginta tormeta saxorum, quibus difficiliore aggerum extructione Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunã sciens & periturã esse ciuitatẽ, vna & obsidioni vehemẽter instabat: nec poenitudinẽ Iudæis suadere cessabat: cõsiliũq; factis admiscens, & orationẽ sape armis efficaciorẽ cognoscens, tam ipsos ut saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate quæ iam capta videretur, quàm & Iosephũ allegabat, patria lingua verba facturum, sperãs eos hominis gẽtilis monitu aliquid remissuros. Itaq; Iosephus mutum corcuiens, simulq; extra telis iactũ stans, vnde exandri facillimè posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerẽt, templo ac patriæ, nè ve cõtra hac fierent alienigeni duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum

quibus

quibus nulla sibi societas esset, manusq; suas ad hoc vsq; cohibere. ipsos verò in his edoctos, cum servare possent, sponte ad eorum interitum ruere: quin potius viderent muros cõcedisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Rom. morumq; vires cognoscerent sustinere nõ posse, hisq; servire nõ esse novum, neq; inexpertum Iudæi. Nam licet pulchrũ sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri: semel autẽ subditũ, quĩ multo tẽpore paruisset imperio, iugũ excutientem, mala mortis cupidum, nõ libertatem amatorem videri. Debere autẽ dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter ætus aut frigora esset inutile? imò verò transisse ad eos undiq; fortunam, Deumq; per singulas nationes ducentẽ imperium, nunc esse in Italia. Hanc autẽ validissimam legem, tam feris bestijs quàm hominibus esse præsinitã, Potentioribus cedere: apudq; eos esse victoriam, apud quos robur fuerit armorũ. Idcirco etiam maiores eorum, quanquã multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, cecidisse Romanis: quos, nisi Deum scissent illis favere, nunquam perpesi fuissent. Ipsos verò quia tũc refretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autẽ etiam si muros integros haberent excidio pariter affecti sunt. Nec enim latere Romanas, quæ fames teneat ciuitatẽ: & modò quidem consu

consumi populum, continuū verò etiā bellatores
interituros: nam etsi Romani desierint, et ab ob-
sidione cessauerint, neq; ciuitatē strictis gladijs
irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum
intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi
forte cōtra famem quoq; arma caperent ac dimi-
carent, soli q; possent etiā infortunium superare.
His addebat, optimū esse ante intolerabilem cala-
mitatem mutare sententiā: dumq; liceret, salu-
tare consilium sequi. Nec enim antea gestorum
causa succensere Romanos nisi ad finē vsq; inso-
lentes essent: natura eos esse in imperio mansue-
tos, atq; iracundia praeforere quod vtile est. Vtile
autem putare, neq; ciuitatē vacuam viri, neq;
desertā habere provinciam: idcirco velle impo-
ratorem cum his dexterā iungere: nec enim cui-
quā salus daturū si vi ceperis ciuitatem, præ-
sertim qui nec in extremis ei claudis⁹ rogati pa-
ruerint. Breui autē murū quoq; tertium captum
iri, priores qui capti sunt, fidē facere: Et quāuis
perrūpi tutamina non possint, famē pro Roma-
nis pugnaturam. His monentē Iosephū multū la-
muro, stantes vituperabāt, multi verò comicijs,
nonnulli etiā iaculis appetebant. Ille autē cum
manifestis eos calamitatibus minime flecteret,
ad gentiles transitū historius: O miseri, vocifo-
rans, vestrorūq; auxiliatorū immemores, ar-
morū et manibus cum Romanis bellum geritis,
quasi quē alium sic vicerimus. Quāda autē vocē

Deus omnium conditor, Iudeorum defensor est, si ledantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatu, quantumq; auxiliatore violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atq; hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias qui tum erat rex Aegyptiorum, idemq; Pharaon vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamq; Sarā materni nostri generi rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proamus noster? Armis creda ultus est iniuriam? Atqui C.C.C. & X.V.I.I. praefectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? paras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, iunctum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cade cruentastis locum, ac tremens nocturnis somnijs Aegyptius exagitatus aufugit, auroq; & argento amatissimos Deo donauit Hebraeos. Dicam translata in Aegyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlceri possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Aegyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram in-

fructuosam? quis Nili defectionem, & cōtinuam
decem plagas? & ob hoc parentes nostros cū pra
sidio incruentos, & sine periculo deduci, quos
Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs
naptam nobis sanctā arcā, Palestina & Dagon
simulacrum genuit, & tota gēs qua rapuerat?
corruptis verò oculis corporū, ac per ea cū cibo
visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympano
rum sono manibus noxijs reportauerunt, san
ctum placationibus expiantes? Deus erat qui
hac parentibus administrabat, propterea quòd
omissis armis ac manibus, eius se iudicio permi
sere. Rex Assyriorū Senacherib, cum totam do
cens Asiā ad hanc urbem castra posuisset, num
manibus humanis cecidit? nonne ab armis quie
scentes in votis erant, & angelus Dei in una no
cte infinitū deleuit exercitum? posteroq; die ex
citatus Assyrius C L X X X V. milia reperit mor
tuorum, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes,
nec persequentes fugiebat? Scitis etiā in Babylō
ne seruitiū, vbi per annos L X X. populus exu
lans, non ante libertatem recepit, quam eā Deo
Cyrus donaret: qui eos etiā est persecutus, iterūq;
iuxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Bre
uiter dicam, nullum est operapretium quod armis
parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo
permessa potestate impetraverint. Domi autem
manentes, vt placebat iudici superabāt. Pugnan
tes verò, semper de spe deciderunt. Nam ubi
rege

rege Babyloniorum urbē obsidente, contra Hieremia predicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quā cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus, eiusq; populus vobis erat moderatior. Deniq; Hieremiā vociferantem inuisos esse eos Deo propter delicta quae in eum commiserant, captū iri autem nisi traderent ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta pratermittā, neq; dignē possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telūq; appetitia irati, quod vos vestrorū commonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta cōmittitis. Idem tūc fuit, cum Antiocho qui delictus est Epiphanes obsidente ciuitatē, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidē in pugna perēpti sunt, oppidum verò ab hostibus direptū est: sanctūq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Es quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudeorum gentes ad militiam prouocauit? Nōne indigenarū impietas? Vnde seruire cepimus? Nōne à seditione maiorū, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio. Pompeiū intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Deniq; tres, mēses obseſsi, quanquā nihil quale vos in sanctū legesq; deliquerāt, et maioribus ad bellū subsidij vtebātur,

sefe tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobulū
 nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus
 iterū captivitate persequēbatur populum delin-
 quentem. Et Herodes quidem Antipatri filius,
 Sosium & Romanum adduxit exercitū: circum-
 dati verò per sex menses obsidebantur, donec ca-
 pti peccatorū suorū supplicia pependerunt: dire-
 ptaq; est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam gen-
 ti arma data sunt. Oppugnationi verò sine du-
 bio coheret excidiū. Oportet ergo, vt opinor, sa-
 cri loci possessores iudiciū Deo de omnibus per-
 mittere, manusq; tunc humanas cōtemnere, cum
 à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem
 quid ex his, quæ legi cōditor bene dixit, existit?
 Quid, quod is execratus est, pratermisistis?
 Quantū autē illos, qui cito periere, impietate su-
 perastis? nā occulta dedignantēs peccata, hoc est
 furta, infidiasq; atq; adulteria, rapinis, cadibus
 certatis, nouisq; maleficiorū excogitastis vias.
 Sanctū verò tēplū, factū est omnium receptaculū:
 & indigenarū manibus pollutus est locus, quem
 Romani ex tam longinquo adorabāt, multa per
 legē nostrā de suis moribus derogantes. Deinde
 post hac in quem fuistis impij, hunc auxiliatorē
 speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, pa-
 riuq; manibus adiutorē vestrū rogati? Talibus
 rex noster precibus aduersum Assyrium suppli-
 cauit, cum magnum illum exercitum Deus vna
 nocte prostrauit? Similia verò Assyrijs Romani
 commit

committunt, ut etiam similem ultionē speretis. Nam ille quidē ab rege nostro accepta pecunia, ut vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendiū templi descendit: Romani autem solenne postunt tributū, quod parētes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiuntur. Insania est profectō, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: praesertim qui statim vlcisci noveris cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, quae castra ciuitati admonerant, fregit. Quod si etiam vestrā progeniē liberaret, Romanos verō dignos poena iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilaā Vespasianus excedit, postremā nō nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neq; Sosius quicquā passi sunt, & ciuitatem victoria ceperūt. Vespasianus autē ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitu & Siloam & omnes extra ciuitatē fontes adeo defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur: nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut nō modo ipsis & iumentis eq-

rum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factū est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatē incendit & templum: quamuis ut opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiē nunc, commisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hūq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domū flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inherere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planū factū est? Iniquitates enim vestrae velut in promptu neminē latent: inq; dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atq; ita nequitia, ut virtutem demonstrare contenditis, Veruntamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confesus ac poenitentibus solet sese placibilis offerre. Arma proijcite, pudeat vos patria iam diruta: conuertite oculos, & aspiciite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hac flammis adducit? quis hac iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? o duri & lapidebus stupidiore. Si hac non veris luminibus cernitis, saltē familiarū vestrarū miseremini. Versentur in cōspectu cuiusq; filij, cōiuges, & parētes, quos
f. aulo

paulo post aut bellū aut fames absumpserit. Scio quia una cum his periclitabitur mihi mater & conuix, & familia non ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hac suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestra sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis.

Hac Iosepho vociferante cū lacrymis, seditiosi quidē neq; animos flexerūt, neq; intam sibi mutationē fore iudicauerunt. Populus verò ad profugendum cōmotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo pretio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderēt, transglutiebant : cum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat. idq; magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romani seruebāt. Ioannes autē & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant : & qui vel umbram suspicionis dedisset, cōtinuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat periculi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorū, & in dies singulos verūq; malū amplius accendebatur. Et palam quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et siquidē inuenissent

aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidē afficiebant. Habendi autē argumento erāt corpora miserorū, cū ea qua solidius virilis starent, abundare cibo putarētur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur statim famē morituros occidere, multi verò clām vniuersa bona sua vno frumētī modio, qui ditiores essent, itemq; pauperes hordei permittunt. Inclusi deinde intimis adiūm tectis, quidam summa penuria infectam triticum comedeant: panem alij consiciebant, vt necessitas metumq; mouisset. Et mensa quidē nusquam apponebatur, sed incoctū subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumq; lacrymis spectaculū, cū potentiores quidē plūs haberent, infirmiores autem iniuriā deplorarēt, quippe cū fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerētia dignum est, in fame negligitur. Deniq; vxores viris, & filijs parētibus, & quod miserrimum, matres cibū infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vita guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruerant, victumq; iam contusum dentibus,

tibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea qua haberent in manibus occultantes: nullaq; miseratione vel cani erat capitis, vel infantia: sed abstractos pueros & ex tucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurreret anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam lassi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo, horreydaq; etiam auditu quis patiebatur: in vnus panis confessionem, & vt vnũ pugnũ farina abditũ indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercètes autem dementiam suam, seq; sibi diernũ cõmentum preparantes, hiq; occurrentes, qui per Romanorũ custodias agrestis oleris herbarũq; gratia colligèdarũ nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebãt: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquã partẽ sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; videbatur, si spoliati non perirent. Hac quidẽ humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diu tes ad tyrãnos perducebãtur, quorũ alij insidiarũ falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis pro-

derent ciuitatem. Et plerunq; delator subornatus indicabat, quod profugere voluissent. Si verò quē Simon expilasset, eum ad Ioannē remittebat: & quē Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinē populariū, miserorumq; cadauera particbantur. Et domi-
nandi quidem causa erat in vtroq; dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alieni malis partē alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui nō accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorū explanare nō potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatē vnquam talia perpe-
ssam puto, neq; vllam nationē post hominum memoriā malitia ferociorē fuisse. Postremò etiā genti Hebraeorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erat, & seruos se, & cōuenas & degeneris gētis abor-
tiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristē admittere victoriā cōgēre: tardiusq; venientem in templum ignem pene traxere. Deniq; cū hi ardere superiorem ciuitatē vidissent, neq; doluere, neq; illacrymanere: sed apud Romanos qui hac paterentur inuenti sunt. Verūm hac quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudæis crucifixis & aggeribus com-
bustis,

CAP. XII.

Tito

Tito autem aggeres proficiebant, quamvis à muro milites male afficerentur : parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta cōportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autē in his nonnulli etiā pugnatores, quibus iam minime prada sufficeret : maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus : nec clam enim seditiosos fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugerent : eosq; latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundū famas, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant, metu supplicij : seroq; videbantur supplicare : post pugnam itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murū cruci suffigebantur. Tito quidē miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudei in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantaq; asservare multitudinem custodum videbat esse custodiam : maxime verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diversis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa : & propter multitudinē quam cepissent, iam spatiū crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosos verò tantū defuit, ut ea clade moveretur, quod etiam

etiam in contrariū eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium promiores ad pacem, & quae paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabāt: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices nō captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientiū, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim elapsi sunt, quasi ad verum suppliciū properantes. Illatā enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscindi praecepit, eosq; ad Ioannem & Simonē intramisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonēs, néve se compellerent ad exsidiū ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriā tantam & templū, cuius participem non habebant: simul autē aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba nō multo post secuturus. Ad hac in muris stantes, & ipsi Caesari, & patri eius maledicebāt: mortēq; se cōtemnere clamabāt, eamq; seruituti rectē praeferre: multa verò mala Romanis facere dū sperant, nec se nec patriam curātes, vt ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templū hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habētes, omnibus interminationibus

bus illisuros: quibus facta non adfore: sunt enim Dei esse. Talia cōiūctis admiscentes vociferabantur. Et inter hac Antiochus quoq; aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares, & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi: unde etiam nomen habebant, pleriq; tamen famā gentis aquare non poterant. Omnium enim regū qui Romanis parebant, felicissimum Comagenū fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq; in senectū ætate, nullū ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigeat muros: erat enim bellator ipse naturaq; promptissimus, tantusq; viribus, ut multū peccaret audacia. Cum verò Titus ad hoc subrisisset, laboremq; communē esse dixisset, sicut erat, Antiochus cum Macedonibus in murum impetū fecit: & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauetat tela Iudeorum, sagittis eos appetens: adolescentēs autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessere: hoc reputantes: quòd etiam viri Macedonibus vincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggres inchoati, vix nono & vicesimo perfecti sunt,

sunt, cum totos dies septē & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt: & unus quidem, qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima vero legio, quæ supra memoratis præstat, in septentrionali parte opus exexerat, ubi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monumentum. Iam verò admotis aggeribus. Ioannes sub fossa intus terramq; ad aggeres Antoniam versus, dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit: illataq; sylua pice ac bitumine illita, ignem immittit: succensis autem fulcimentis, fossa repente subsedit, cumq; magno sonitu in eam aggeres decidere: ac primò quidem cum pulvere fumus ex alto excitatus est, cum igne ruina concluderet: peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum agrè ferebāt, iamq; se vicisse credentium & spes eo casu refrexit: & in posterum subuenire aduersus ignem minus utile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratus. Biduo verò post, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur: ille enim parte Romani admotis arrietibus concutere murum ceperant, Tephilaus autem quidam ex

*Caesi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarum ex
 regalibus famulis Mariammæ, cumq; his Adia-
 benus quidã, filius Nabatai, nomẽ habens ex for-
 tuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, ra-
 ptis facibus in machinas euolarunt: hisq; viris ne-
 que audaciores in illo bello extra ciuitatem ap-
 paruere, neq; magis horrendi, nam velut in ami-
 cos, non in agmen hostium excurrerent, nihil
 cunctati sunt aut subſtitere: sed per medios ini-
 micos factio impetu, machinas incendere. Acti au-
 tem missilibus, & gladijs detruſi, non prius à
 periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta cor-
 riperet. Sublata verò iam flamma, Romani qui-
 dem concurrentes è castris, auxilio properabant:
 Iudæi verò ex muro eos prohibebant, maniq;
 cum his conferebant, qui flammam extinguere co-
 narentur, proprijs corporibus nullo modo parcen-
 tes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum
 eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam
 per flammam eos retinere certabant: & quamuis
 feruens nacli eſſent ferrum, tamen arietes non
 amiſere. Hinc autem flamma trãſiit in aggeres,
 & auxiliantes præueniebat incendium. Itaque
 Romani flamma circumdati, quoniam ſeruare
 poſſe opera deſperabant, in caſtra diſcedunt. Iu-
 dæi verò magis inſtabant: cum ſemper eorũ nu-
 merus creſceret, ex ciuitate accedentibus adiu-
 mentis, minusq; cantos haberent impetus, freti
 victoria: progreſſi autem vſq; ad munimenta ca-
 ſtra*

strorum pralio cum eorum custodibus decerta-
bant. Est enim statio pro castris per vices succe-
dentium armatorum, & acerbissima in eos sae-
clio Romanorum, ut qui loco de qualibet causa
cessisset, occideretur: hi pœnali exitio gloriosa
morte pralata, steterunt fortiter eorumq; neces-
sitate simul ac pudore, plurimi fugientium redie-
runt: ballistisq; in muro dispositis, ex civitate ac-
cedentem multitudinem prohibebant. nihil pro
cautione sine tutamine suorum corporum proni-
dentem. nam quoscunq; obuios habuissent, cum
his congregiebantur Iudei: & in spicula irruen-
tes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant.
Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabāt,
& Romani plus audaciæ quàm quod malè tra-
ctarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab
Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus
prospiciēs: multumq; increpatis militibus, si cum
hostium muros obtinerent, in suis periclitaren-
tur, & velut ex carcere contra se dimissis Iu-
dæis, obfessorum paterentur ipsi fortunā, ipse cū
electis militibus hostes à latere circumvenit, illi
autē cum in ora ferirentur, contra eum conuersi
durabant: mixta verò acie, pulvis quidem lumi-
na, clamor verò aures exuperabat, neq; aut ami-
cum quisquam internoscere poterat aut inimi-
cum. Iudæis autem non tam virium fiducia, quā-
tum salutis desperatione perseverantibus, etiam
Romanos pudor armorum & gloriæ & presen-
tia

tia periclitanti Caesaris reddidit fortiores. Itaque putauerim: eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudeorum fuisse rapturos, nisi praevento pugna momento, in ciuitate se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani morore tenebantur, quod iam longum laborem una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo, CAP. XII.

Titus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni adiuuato milite vi muros expetiri: adhuc enim Iudeos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo observando, ac ne victus intro ferretur monabant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu configere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quae sauior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus vero ciuitatis observari, operosius. Nec enim cir-

cundari eam propter magnitudinem locorumq;
difficultatem, ab exercitu posse, & praterea ad
excursus incautum: contra manifestā enim viā
obseruatā, occultas vias excogitaturos Iudeos,
tam necessitate quā locorū scientia. Si quid an-
tem clām esset illatum, diutius obsidione trahen-
dam, verendumq; ne victoria gloriam diminuat
temporis longitudo. Hac enim cuncta quidem ef-
fici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: de-
bere tamen, si celeritate vti velit & cantione,
totam muro cingere civitatē. Hoc enim modo o-
mnes exitus posse praecludi: & Iudeos aut omni-
bus modis salute desperata, civitatem tradituros,
aut fame victos facillimē capiendos: aliter enim
se non posse quiescere. Verū & aggeres cura-
turū esse, cum infirmiores habeat qui prohibeāt,
Quod si cuiquam magnum opus & inextrica-
bile videatur, cum considerare debere, quod neq;
paruum opus Romanos decebat facere: & sine la-
bore magnum quid perficere, ne Deo quidem faci-
le sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exer-
citus in opera distribuere. Diuinus autem qui-
dam impetus militibus incidit: ambitumq; par-
titi, nō solum rectores inter se, verū ipsi etiam
ordines certabant. Et milies quidem decadarcho,
decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliar-
cho placere properabat: chiliarchorum verō osten-
tatio, ad duces vsque pertinebat, ducum verō
certamina Caesar ipse dijudicabat. In dies enim
singulis

singulos circuiens, opus sapissime inspiciabat. Captum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Canopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meridie montem complectitur, usq; ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiq; proximū collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo adificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum pracesisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coninxit, unde coeperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim adificata sunt: eorum gyrus deni stadijs numerabatur. Totum autem opus tri-duo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Murus autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertiā verò obtigit legio, num ducibus. Somnos autem vigiles inter se fortiebantur, totaq; nocte per castellorum spatia circuibant.

De fame Hierosolymorum & secundo ag-
gere extructo.

CAP. XIII.

11. 2. Iud.

Iudaus autem cum exeundi facultate, omnis:
 etiam spes salutis adempta est: auctaq; iam fa-
 mes, totas domos ac familias depascebatur. Et
 recta quidem plena erant mulieribus exanima-
 tis, atq; infantibus: viarum autem angusta se-
 nibus mortuis. Adolescentes autem ac iuvenes tur-
 gidi, velut umbra mortuorum, per fora versa-
 bantur: & ubi quem casus occupauerat, decide-
 bant. Sepelire autem funera, neq; poterant pra la-
 bore, et eos quibus aliqua vis supererat, pigebat,
 & propter multitudinem mortuorum, & quod
 de ipsis erat incertum. Deniq; super eos quas se-
 pelierant, multi moriebantur. Multi autem ad se-
 pulchra, priusquam facti dies, veniret, & viui
 properabant: neque luctus in illis calamitatibus,
 neq; fletus erat, sed fame superabantur affectus.
 Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tar-
 dius morerentur, eos qui ante se requiescerent,
 tuebantur. Altum verò silentium civitatem, ple-
 naq; mortuis nox comprehenderat, & latrones
 his acerbiores: domos enim, quæ tum sepulchra
 erant, & cadavera spoliabant, & velamina cor-
 poribus detrahentes, cum risu egrediebantur, hinc
 gladiatorum mucrones probabant: nonnullosq; ia-
 centium adhuc spirantes, ferro experiendi causa
 transuerberabant. Si qui autem manum ro-
 gasset, aut ferrum sibi commodari, quo famem
 euaderet, superbissimè negligebatur. Animas
 verò efflantium quisque, in morte templum ob-
 iungit

ututibus intuebatur, cum viuos relinqueret editiosos. Illi autem, primò quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum factorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro precipitabant. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus vidit, altamq; aeniam tabefactis corporibus defluentem, ingenuit & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Civitas quidem ita erat effecta. Romani verò, cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos interor, famesq; tangebatur) dies letos agebant: frumenti, aliarumq; rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximisq; prouincijs: multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimenterum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat quamquam difficulter materiam reperiret: omnes enim ciuitati proximas sylvas, opera prima consumpserant: à nonagesimo verò stadio milites alias congregabant, & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Caesar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis penitudo planè perierat, & animis ac corporibus

separati, vtriusque velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebant, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantq; languentibus carcerem.

De eade Indzorum intra & extra Hierosolymam.

CAP. XV.

DEniq; Simon Matthiã, per quẽ obtinuerat ciuitatem, excruciatũ peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cũ à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorẽ Simonẽ reciperet: populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatẽ inimicũ eum aque atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suafisset: productũq; eũ & accusatũ, quod cũ Romanis sentiret, morte damnavit, ne purgationis quidẽ ei facultate concessa, cũ tribus filiis suis: quartus enim ad Titũ ante profugerat. Prius autẽ se occidi, quã filios obsecratẽ, atq; hãc pro illa, quod ciuitatẽ ei aperuisset, gratiã postulantem, vt augeter eius dolorem, nouissimũ iussit interfici. Ille quidem super casos in conspectu suo filios ingratatur, corã Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio praeceperat, qui erat eius satellitũ crudelissimus, cauillatus si quid eum inuarent, ad quos exire voluisset: corpora verò sepeli

peliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curia, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephus verò patrē cōclusum asservabāt, missoq; pracone denunciāt, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cū eo, vel in vnū veniret, proditio nis metu proposito: & eos qui hac cū illo deslerent, ante quæstionē perimebant. Ista vidēs quidā Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfecto- rū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditā custo- diebat, fortasse quidē nonnihil etiā misericordia crudeliter pereuntium, magis autē sui prouiden- tia, cōuocatis decem fidiſsimis contubernaliū: Quousq; tandē, inquit, hæc mala sustinebimus? quāuē salutis spem habemus, seruantes pesti- mo fidem? Ecce iam fames oppugnat, Romani ve- rò penē intus sunt, Simon autem bene quoq; me- ritis infidelis est: metusq; etiā apud eū pœna, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatē. Nihil autem graue Simon patietur, si cū dese- desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi de- cem assensu sunt, mane ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eo- rum quæ cogitauerat proderetur: ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat: illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox

capturos ciuitatem nullo peticulo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimq; velociter occupat, Romanisq; eos inspectantibus custodes peremit, & per murū proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimq; attolitus cadit. Excursus autē ad etrus casum factus est Iudæorū, abreptusq; esset in ciuitatē, nisi Caesar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parū quod ageretur intelligēs: seditiosi verò, tanquā interfecto quē maximè cupiebant, cum letitia cōclamauerūt. Spargitur autē hic rumor per ciuitatem: ex quo residuā multitudinē terror tenuit, verè perisse credentē, cuius fiducia profugere cogitabāt. Audito autē Iosephi mater in carcere, mortuū esse filium suū, ad custodes quidē, ex Iotapatū hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secreto autē flens, ad ancillas. Hunc, inquit, fecunditati recepisse fructū, quòd ne sepelire quidē sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verūm ne illā quidē mēdaciā diutius cruciavit, neq; latrões refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit, progressusq; clamabat, illos sibi non multo post vulnerū pœnas daturus. Populū autem rursus ad fidē hortabatur: vnde populo quidē fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autē alij statim de

muro

muro necessitate profliebat: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sauiore ea quam intus pertulerant fortuna consequeretur: et fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem: aderant namque inflati ex inedia, et velut morbo inter cunctis aqua turgidi, deinde vacuata replentes corpora disfruebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verum et eos qui hoc modo seruarietur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenduntur, et simo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (ut supra diximus) eo veniebant, quod cunctos sediciosi scrutabatur: et maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea vintiquing; valebat. Verum hac arte per unum detecta, totius castris fama percrebuit, quod auro transfuga pleni venirent. Arabum autem multitudo et Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sauiorem contigisse Iudaeis: una denique nocte duorum milium patrefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circumfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum, multoque plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Cuiusmodi autem auxilium ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam

militum quosdam hac tangebatur inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hac committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquā crubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cadibus & in Iudeos odia Romanis ascriberent: hac enim quosdam suorum milites infamia participare: & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verum profecto auaritia continet omne supplicium, sauisque hominibus lucrandi amor innatus est: nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Immo vero hac alias, & modum habet, & metu subiungantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum poena interdixerat Caesar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus questum nefarium trahebant. In paucis autem reperiebatur, & plerisque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaveribus & fame.

CAP. XVI.

Ioannes autem, ubi rapina ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multaque donaria templi

templi retinens, multaq; vasa diuina rei ministerio, necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusq; vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atq; ornaverunt: tunc autem Iudeus etiam alienigenarum dona distrahebat. Ad socios autē dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro tēplo militarent, & ex ipso ali. Proptereaq; sacrū vinū, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabāt, tutū erat effudisse, nanq; in tēplo & multitudini distribuit, & illi sine horrore. vgebantur & potabāt. Nō equidē recusabo dicere, quā dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassēt, aut hiatus terra deuorādā fuisset ciuitatē, aut diluuiū periturā, aut fulminū ac Sodomaē incēdia passurā: multo enim magis impiā progeniē tulit, quam quā illa pertulerat: deniq; cū eorū pertinacia desperata, totus populus interūt. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mammæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnā portā quā sibi credita fuerat centū & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propē ciuitatē posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calēdas Iulij. hac autē immēsa est multitudo nec tamē ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat: ceteros enim propinqui sepeliebant:

sep

sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere.
 Post hanc autē nobiles profugi, omnia mortuorū
 egenorum sexcenta milia portis eiecta nuntiā-
 bant: aliorū verò numerū minime posse compre-
 hendi cū autē pauperibus efferendis non suffi-
 cerent cōgesta in maximis adibus cadauera esse
 inclusa, & frumētī quidem modium venisse ta-
 lento. Post autem ubi muro circumdata cinitate
 ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc neces-
 sitatis quosdam fuisse cōpulsos, ut cloacas rima
 ventur. boumque veterē fimum alimentum habe-
 rent: stercusque collectum, quod ne visui quidem
 tolerabile fuerat, cibus erat. Hac Romani quidē
 audientes miserati sunt: seditiosos autē ne viden-
 tes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsq; ad
 ea progredi: fatum enim eos reddiderat cecos,
 quod iam & ipsis imminebat & cinitati.

FL. IOSEPHI DE
 BELLO IYDAICO
 LIBER VII.

De suffossione murorū, succensione aggerum
 & Sabino oppugnante murum. CAP. I.

LADES quidē Hierosolymorū in pe-
 nus quotidie procedebāt, cū & sedi-
 tiosi magis accenderētur aduersis in-
 clusi, postquā populū fames ipsosque
 ita possederat. Quin & multitudo congestorū in
 cinitate

civitate cadauerū, & visu horrēda erat, odorēq;
 pestiferū emittebat, cū excursus etiā pugnan-
 tiū moraretur. Nā veluti per aciē tuerent, plu-
 rima cæde excitata, conculcare mortuos coge-
 bantur: & qui super eos pedem ponerent, neque
 miserabantur, neq; horrebāt: nec saltē sibi au-
 gurio fore putabant contumeliā mortuorum.
 Gētili autē cadē polluti, dexterās ad externum
 bellum preparabant, tanquā exprobrantes Deo.
 (vt. mihi videtur) supplicij sui tarditatem: non
 enim spe victoria maior pars eorū. sed despera-
 tione salutis ferocius ferebatur. Romani autem
 quamvis plurimum, in aggreganda materia la-
 borarent, tamē intra viginti & vnum diem ag-
 geres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta
 vsq; stadia circa oppidū lucis. Erat autē misera-
 bilis terra facies: nam quæ antea arboribus &
 paradisi ornata fuerat, ea tunc deserta praci-
 sūdiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pri-
 dē Iudæā viderat alienigena, & suburbana pul-
 cherrima civitatis cū eius solitudinē tūc videret:
 cōtinere lachrymas poterat, vel nō gemere muta-
 tionē quantū pristini derogasset. Omnia nanq;
 insignia pulchritudinis, bellum delegerat: nec si
 quis subito aduenisset, qui locū prius scierat, eū
 cognosceret, sed præsens quæreretur civitatem. Ra-
 mani autē ac Iudæi, finitum opus aggerū, par-
 faciebat timoris initium: nāq; hi, nisi eos quoq;
 exuerent, captum iri civitatē putabāt: Romani

autē

autem, fortasse nec voluntatē sibi fore illis incen-
 sis alios parare: nam & materia defecerāt, &
 labori quidē corpora militū, crebris verò offen-
 sionibus animi cesserant. Verū civitatis cladi-
 bus tristius Romani quā ciues in ea degentes af-
 ficiebantur: ad mala enim quæ hinc accidebant,
 etiā pugnatoribus nihilo segnioribus utebātur.
 Sed eorū spes frangebatur, cum aggeres insidīs,
 machina soliditate muri, manus verò confusus
 audacia repugnantīū superaretur: & præcipue,
 quod cum seditione fameq; ac bello totq; malis
 præstantiores Iudeorū animos inuenirēt, virorū
 quidē inexpugnabiles esse impetus arbitra-
 bantur: inuictā verò animorū magnitudinē quæ ca-
 lamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus se-
 cundis sustineat, quī malis ad virtutē incitari-
 tur? Illi quidē propterea cautius custodias præ-
 parabant. Ioannis autē factio apud Antoniā, si-
 mul & quæ futura timebātur, si disijceretur mu-
 rus cauebat, & antequā arietes admouerentur
 operibus instabat: nisi quia conatus eorū irritus
 fieret. Aggressi enim cū facibus aggerē, spe de-
 cepti remeant. Nam primū ne cōcordare qui-
 dem eorū videbatur cōsiliū, paulatim & per
 intervalla, & cōtanter, non sine metu profilien-
 tiū, neq; Iudeorum more, ut breuiter dicam: do-
 erant enim quæ propria gentis essent, audacia,
 cursus, & omnīū simul impetus: & ut non sine
 offensione recederent. Lauidiores verò præ-
 gressi

gressi quā solebant, etiā Romanos solito promptiores offendere, qui corporibus quidē atq; armis ita undiq; aggeres sepsere, ut nusquam igni adiū relinquerent: animū verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequā occūberet moneretur: nam prater omniū rerum desperationē si etiam illud opus esset excusū, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut armatemeritati, aut peritia multitudini, aut Iudaeis Romani. Simul autē missilia pro illis faciebāt in profiliētes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intrateli iactum venire properassent, alij disciplina hostiū & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timidi- tatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autē Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudaeis autem inde digressis, Romani machinas admouere, quamvis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcumq; hostibus telum necessitas attulisset: nam licet multum moribus Iudaei confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudaeis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur, & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ielibus obediēbat: sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis, cū nullis perie

periculis desuper venientibus lassarentur, arietibus opus urgebant. Cum verò inferiores essent, ac lapidibus frangeretur, alij scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & rectibus suffodiebant. Itaq; saxis quatuor obstinato labore concussis, quiete utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioānes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repetē habitur. Verūm prater s; em utroq; animi affecti sunt. Nā Iudæi quidē, quibus morarem esse oportebat quod ruina prater spem acciderat, & adversus eā praecauti nō fuerant, tanquā maneret Antonia confidebāt. Romanorū autē inopinatā latitiā ex celeri subversione natā, cōspectus alius murus, quē intrinsecus Ioannes adificauerat, cito restinxit. Veruntamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorē, & Antonia esse infirmiore murum qui recens erat citoq; destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen eū audebat ascendere: quā ei qui primus id tentauisset, certissimū esset exitiū. Titus verò spe atq; oratione putās alacritatem pugnantium, excitari, & adhortatione atq; promissis saepe quidem periculorū nasci obliuia, interdum autē mortem solere contemni, in ruam congregatos fortissimos, experiebatur dicens: Commulstones, hortari quidem ad ea quae periculum nō afferūt, aperte & ipsis qui rogantur,

Et qui eos rogant, ignavia reprehensione parit: exhortatione autem opus est in solis rebus ambigui: quippe illa per se quæque gerere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloria cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudeorum patiens animus, et in adversis rebus dura constantia. Romanos enim eosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere consuetum est, à Iudea manu vel animo superari turpissimum est: idque in fine victoriae, cum etiam Dei nitamur auxilio: namque offensiones nostrae, Iudaica desperationes sunt. Illorum autem clades, favore Dei vestrumque virtutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quam in illos ira Dei, nostrumque adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores videri, sed etiam divinum praesidium prodere, vobis non convenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudeos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui servire didicerint, quo minus in posterum id patiatur, mortem contemnere, atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriae spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terra marisque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, otiosos

x k sedem

sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famē ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum paruo discrimine totū possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus civitatem. Nam & se pugnam dum sit aduersum intus postos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirations hostiū inferre victoriam nobis plenissimam reponnit. Equidem pratermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tēpore mortē aliter sentientibus imprecor; quorū anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorū fortiū ne scit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimū elementū aether hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroes videndos offerūt posteris suis? Quas verò morbus corporis tubesc; consumpsit, & si maximē probis ac piaculis purgata sint, subterranea tenebra operiunt, atq; obliuio suscipit, corpori simul & vitæ ac memoria sine circūscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, hoc autem omni morbo lenius est, ferri ministeriū, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem voluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. Est autem saluti spes in maximis quoq; periculis qui virilem animā gerunt. Primum enim quod decidit patet incessante
deinde

deinde totum quod edificatum est, facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fretis atq; subsidio: vestraq; obstinatio brevi animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum caperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur: si verò etiam, vel etià per vim aliquid egerimus semel, quamvis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, invidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidè nunc equalibus præsint: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cetera quidem multitudo periculi magnitudinè simuit: eorū verò unus, qui in cohortibus militaret, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quid eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quadà heroica in macro corpore, atq; angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaq; surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Caesar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, ut vires ac voluntatè meam sequatur fortuna tua: quòd si capto casus inuiderit, scito me nō prater spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te morituum. His dictis, & scutum laeva manu capiti prætendens, strictoq;

dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis amuli esse cupiebāt, vndecim viri. Multo autē omnes antecedebat diuino quodā impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa denoluerent, quae nonnullos de vndecim deiecerūt. Sabinus autē missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamē ante impetū cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesq; in fugam verteret: viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati nō steterunt. Qua in re fortunā quis veluti virtutibus inuideat, semperq; praeclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidē hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cū maximo crepitu pronus decidit. Vnde factū est, vt Iudaei reuersi, vbi solū & iacentem videre, ex omni eū parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscetur atq; hostes, multosq; ad se appropinquantes sauciavit: vulnerū autem multitudine remisit dexterā: & ad extremū priusquā redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur: pro mensura verò capti facinoris cecidit. Cateri autē tres penē iam summa tenentes, obruti lapidibus perierūt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Haec quidem tertia die meritis Iulij gesta sunt.

Romani

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis
 repelluntur.

CAP. II.

BIduo autem post, viginti de numero excu-
 bantiū per aggeres militū cōgregati, signi-
 ferum ordinis sui, & duos quosdā ex ala equitū,
 & tubicinē vnū ad se vocant: nonaq; noctis ho-
 ra per ruinas ad Antoniam otiose procedūt: occi-
 sis autem primis custodibus somno oppressis, mu-
 rū obtinēt, ac buccina signū dari praciipiūt: quo
 ceteri quidē vigiles subito exsuscitantur, & fu-
 giūt priusquam multitudinē qua murū ascēde-
 rat, cernerēt. nā & timor illis, & tuba imaginē
 quandā, vt magnū hostium numerum ascendisse
 crederent, ostendit. Caesar autē signo audito, pro-
 perē armat exercitū, & cum ducibus primis li-
 etorū ceterua comitatus, ascēdit. Cū autē Iudæi
 ad templū interius cōfugissent, ipsi quoq; per cu-
 niculū irruerunt, quē Iōānes aduersum Roma-
 norum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum
 agminū seditiosi, tam Iōannis quā Simonis, ar-
 cebāt eos summa vi atq; alacritate repugnādi:
 siquidē excidiū finē putabant, locū sanctū pene-
 trasse Romanos, quod & his victoriæ principiū
 fuit. Ad ipsum autē adytum validissima pugna
 committitur: his quidē templū vi occupare cer-
 tantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos re-
 pellantibus. Et sagitta quidem ac hastā vtrisq;
 inutiles erant, stricliū autem ensibus dimicabāt.
 Neque conflictū discerni poterat, ex qua parte

quisq; pugnaret, permixti viri & propter angustias permutati, cum & vocis intellectus magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinq;, armaq; simul & cadavera iacentium cōculcata frāgerent praeliantes. Semper autē si bellū fluctuans granasset alterā partē, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neq; aut fuga aut persecutioni locus erat, sed propinqua mutationes cōfligentiū, & inclinationes permixtē fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriēdi necessitatē habebant, quòd refugere nō dabat: nā & posteriores utriusq; partis, suos in frontē urgebant, nullūq; inter dimicantes bello vacuū internallū reliquerāt. Cū autē Iudeorū animi Romanorum peritiā vincerent, iamq; omnino tota acies pelleretur (à noua enim hora noctis ad septimā vsq; diei pugnabāt) hi quidē simul omnes excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondū enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in praesentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

CAP. III.

Iulianus verò quidā centurio ex Bithynia nō ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem

autem apud Antoniam stabat) subito profiliit,
iamq; Iudeos vincentes solus ad interiorem usque
templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uni
versa multitudo, neq; vim eius neq; audaciam ho
minis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos
alios dissecerat, ipsos quos occupasset interficie
bat: eaq; facie nihil Casari admirabilius, aut
alijs horribilius visum est. Verum & ipsum pro
fecto fata persequabantur, quae ab homine vita
ri non possunt. Calceos namq; habens, creberrimis
atq; acutis clavis, ut ceteri solent milites, fixos,
dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur:
magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum
fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor
ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium:
Iudaei vero multi simul gladijs & hastis undiq;
feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim
sento excipiebat: saepe autem conatus erigere se,
percutientium multitudine revolutus est, & ia
cens tamen gladio multos perculit: nec enim cito
peremptus est, quando galea & thorace omnia me
bra neci opportuna septus erat: namq; diu cervice
contraxerat, donec concisis alijs eius membris re
misit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Ni
minus autem dolor Casarem tenuit, ubi tanta for
titudinis virum in conspectu tanta multitudinis
vidit occidi: & quod locus se quidem interclude
bat auxiliu ferre cupientem, alios autem, ne possent,
vetus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte

luctatus, cum non paucos intersectorum suorum
 saucios reliquisset, agrè perēptus est: magna sui
 gloria, non apud Romanos tantum & Casarem,
 verum apud hostes quoque relicta. Iudai verò
 etiam mortui raptò corpore, Romanos in fugam
 versos, in Antoniam concludere. Fortiter autem
 in eo pralio decertauere, Alexas quidē et Gyp-
 thaeus, ex agmine Ioannis: ex parte verò Simo-
 nis, Malachias, & Mertonis filius Indas, & So-
 sa filius Iacobus, dux Idumaeorum: Zelota verò
 fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditioe Iudaeorum &
 profugium eorum. CAP. IIIII.

Tuus autem militibus suis imperat Anto-
 nia fundamenta diuersa, facileq; ascēsum
 cuncto exercitui preparare. Ipse verò Iosepho
 ad se vocato (nanq; audierat eo die, qui erat men-
 sis Iulij septimus decimus, diuinā obseruantiam,
 qua entelechimos vocatur, virorū penuria de-
 fuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici
 Ioanni praecepit qua ante mādauerat: quòd etiā
 si quis eū pugnandi saeuus amor teneret, cū qua
 placeret ei multitudine ad bellum progredi lice-
 ret, dum modo non vnā secum & ciuitas interi-
 ret simul & templum: sanctum tamē locū vio-
 lare desineret, né ve in Deum nefas admitteret.
 Potestatē autē haberet si vellet, sacra intermis-
 sa celebrare per Iudeos quos ipse delegisset. Itaq;
 Iosephus, ne soli Ioāni hac intimaretur, sed etiā
 plur

pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Caesaris Hebraico sermone disseruit. Multū autem eos quo patria parcerent precabatur, ignemq; depellerent iam tēplo contiguum, Deoq; vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuitijs tyrannus Iosepho cū execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquā sibi excidium esse metnendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atq; cū exclamatione, Sanè verò, inquit Iosephus, eā purā Deo conseruasti, inuiolataq; sancta mansere: nec in eum cuius speras auxiliū, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra cōsequitur. Et si quidē tibi quisquā quotidianū auferat cibum, impiū eum hostē putabis: Deū verò, quem perpetua religione prinaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romani peccata imputas? quī nostras leges etiā nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinata mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatē? cū alieni quidē, hostesq; impietatē tuā corrigant: tu verò Iudeus, & inter leges educatus, illis quoque in has sanior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplū patriā seruare cupiēti propositū est, Iechorias rex Iudeorū, qui quondā Babylonijs bellū sibi inferētibus, sponte ciuitate priusquā caperetur excessit, & cum coguatione sua voluntariā captiuitatē sustinuit,

stinuit, ne hac sancta hostibus proderet, Deiq; de-
num videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum cō-
memoratione laudatur, eumq; memoria trāsmissa
per secula semper noua immortalem posteris
tradidit. Bonū δ Ioannes exemplar, & si pericu-
lum praesto sit: ego autē veniam quoq; tibi à Ro-
manis spondeo, dum memineris, quòd gentilis mo-
neā, & Iudæis ista promittam, spectariq; oport-
eat, quis sit auctor, & vnde consiliū. Absit enim
vquam me ita captiuū viuere, vt genus aut le-
ges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & cla-
mas, multiq; maledicis. Etiam acerbius mereor,
qui hac aduersus fata suadeo, Deiq; sentētia con-
denatos seruare contendo. Quis ignorat scripta
veterum prophetarum, & responsum impendens
miserrima ciuitati? Iam tunc enim eius exci-
dium prädixere, cum quis homicidium gentile
cepisset. Vestrorum autem cadaverum non ciui-
tas tantum, sed etiam templum omne repletum
est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem
sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenā ex-
urit ciuitatem. Hac Iosepho cum fletu & lacry-
mis prosequente, vox eius singultibus interrupta
est. Et Romani quidem miserati dolorem, admi-
rati sunt. Ioannes autem eiusq; socij magis con-
tra Romanos irritabantur, illum quoq; capere
cupientes. Nobilium tamen plurimos commonuit
eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum cu-
stodias formidantes, locis suis manebant, iandu-
dum

dum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere, in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput obscisum, & Matthia quatuor : alterius verò Matthia vnus, & qui post interitum patris auferat, quem Simon Giora cum tribus filijs, vt supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere : eosq; imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Goplnam dimisit, vt ibi manerent interim, multis etiam pollicitus possessiones cuiq; peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium lati cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autè profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquàm eos Titus reuocatos à Goplna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atq; ululatu seditiosos rogabant. primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamque seruarent : si hoc displiceret, saltem de fano

exit

exirent, templumq; sibi liberaret. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaq; in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidē circum sanum spatium multitudinis mortuorum sepulcro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc et manibus gentili cade cadentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quam Iudaeos indignationē oporteret exercere si hac Romani admitterent, ea tunc in Iudaeos propria sacra temerantes, vteretur Romani milites. Nemo sanè fuit eorū, qui non cum honore templū aspiceret, atq; adoraret: latronesq; optaret, antequā immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autē dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiusq; socios increpabat, dicens: Nōne vos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nōne literis Graecis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nōne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluis-
 tis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum ante aspexit (nunc enim neminem credo)

credo) itemq; testor & exercitū meum & Iudeos qui apud me sunt, & vos ipsos, quod nō ego vos violare hac cōpellā: quin et si locū acies vestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorū, neq; quisquam in eorū cōtumeliā faciet: seruabo autē vobis etiā templū volentibus.

De iterata pugna, exstructis aggeribus, & excursionibus Iudeorum. CAP. V.

HAec Iosepho internuntiante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipsum miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Triennis autem de singulis centurijs viris fortissimis lectis, etiā chiliarchis singulis millenos attribuit: hincq; duce praeposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cū autem ipse quoq; in armis esset, vnaq; descendere statuisset, amici eius propter periculi magnitudinem ducumq; dictaq; continuerunt: plus enim operis eum in Antonia praesidentem militum certamini facturum esse dixerūt, quā si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute indicaret: ne aut fortis quisquam in donatus abiret,
aut

aut contra impunitus ignavus lateret, sed omnibus spectator ac testis fieret ipse, qui & vltisecendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret exspectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, ut sperabant, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, cōfestim manus conseruere, excubitorum autē tumultu excitati ceteri caternatim excurrere. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multiq; suorum velut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum praterea quosdam furor cacos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenq; sua discretione feriebat. Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos profilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudei verò disiecti, tam impetus quàm recessus temere facientes, saepe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suam quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem reciperet. Deniq; plures à suis quam ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atq; telis uterentur. Nemini verò cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed
Romani

Romani quidem & sigillatim, & multi simul
in conspectu imperatoris de virtute certabant:
illamq; diem sibi quisque promotionis initium
fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudeis autē
& proprium cuiusq; periculum, & quod templo
metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus
stans hos rogaret, alios verberaret, & ad
pugnandum interminationibus incitaret. Com-
misit autem plerumque pugnatum est, sed scito &
breui momēto praelia mutabantur: neutra enim
pars prolixum fuga spatium vel persecutionis
habebat. Pro fuorum autem euentu ex Antonia
tumultus erat, & confidere superatib; & sta-
re si fugerent, acclamātium: eratq; veluti quod-
dam belli theatrū: nec enim vel Titū vel alios,
qui vnā erant quicquam eorum qua in pugna
gerebantur latebat. Postremā nona hora noctis
capto praelio, quinta diei dissoluti sunt, cum neu-
tri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga cessis-
sent, verum mediam in ancipiti praelio victoriā
reliquissent Romanorum quidem plurimi nobi-
liter decertarunt. Iudeorum verō partis quidem
Simonis, Iudas Mertonus filius, & Simon Iosia;
Idumaeiq; Iacobus, & Simon, hic Cathla filius;
Iacobus autem Sosa, de Iovannis autem socijs
Gyphthaeus & Alexas: & de Zelotjs, Simon fi-
lius Iairi. At Romanorū reliqua manus, die se-
ptimo subuersis Antonia fundamētis, latā viam
vsq; ad templum fecit, adnotaq; muro legiones:

max

mox aggeres inchoabant : vnum cōtra interioris templi angulum, qui ad septentrionē orientemq; spectabat : alterum cōtra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas adificatā. aliorū duorum vnum contra porticum occidentalē templi exterioris, alterū contra septentrionalem. Magna tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidijs ladebantur, cum ipsi quidem vincendi facultate minime cauerēt, Iudaei verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitū, quoties ad ligna siue fœnū colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis excutos pasci sinebant: quos Iudaei per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret Caesar existimans, quod erat verū, negligentia suorum magis quàm Iudaeorū virtute rapinas contingere, tristi animaduersione ceteros ad equorū custodiam renocare statuit: vnoq; milite qui equū perdiderat morte damnato, eo metu equos suos ceteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatē egrediebantur. Illi quidē templum oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera vero die post eorum ascensum, multi seditionis, quos rapina defecerant & famēs vrgebat, cōgregati, in praesidia Romanorū, quae Eleon montem versus collocata erant, circa
vndec

tridecimam diei horam impetum faciunt: sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac percurrere violenter ambitum conatis. Conflato autē vehementi pralio, & alia multa ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas: nam & amittere Iudæos veluti laqueis irretitos, Romani turpissimum videbatur: & illi unam spem salutis, si murum ut percurrere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atq; in vallem coactis equo in adversum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuvenem. & gravem corpore, & armis undiq; septum, talo comprehensum. Tantum se inclinavit equo corrente, tantamq; dextera vim itemq; ceteri corporis, & equestris peritiæ demonstravit. Iste quidam, tãquam munus aliquod rapuisset, captivum ferens, ad Casarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus, & captivo, quia murum aggredi tentaverat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ

Iudæi aduersus prælijs malè tractati, tumescens paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, praueniens ne vltius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia innegabatur, incensa, d'inde ad x x. ferè cubitos abrumpere, immisso sanctu incendio manibus suis Biduo autem post, prædicti mensis vicefimo & quarto die, Romani porticum inflammare: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antonia continetia dirimentes, cum liceret eis ac deberet incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua vilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessare: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Isdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu despicibilis, tamq; genere quam rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Iohannis pontificis monumentum, cum ab a multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra scetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere.

Nam

Nam qui de salute desperassent, eos neque cunctos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaque Iudeus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatum, inconsulte profuigit: & ceteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, laeva scutum, dextraque cruentum gladium cornescabat: armisque cum fremitu concussis, exercitus & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoque facto, & Iudeorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belli que felicitatem ratione carentem quam velox ultio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam. CAP. VI.

Seditiosi verò templū tenētes apertē quidem & quotidie militibus in aggeribus positīs repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Oc-

cidentalis porticus spatium, quod inter culmen
& trabes erat vacuum, syluis aridis, itemq; sul-
fure ac bitumine replenere. Deinde velut oppres-
si cadebant. Quare multi quidē temerarij fugien-
tibus instabant, & in porticu ascendere positis
scabz nitebantur: qui verò prudentiores erant,
nullam fuga causam Iudais fuisse cogitantes la-
cis suis manebant. Verum porticu repleta his qui
ascenderant, ignem immittunt Iudaei: excitatq;
vndiq; subito flamma Romanos & qui extra
periculum steterunt ingens stupor inuasit, & de-
speratio, quos incendium ceperat occupavit: flum-
inis enim cincti semetipsas retrorsum in oppi-
dum, alij verò in hostes precipitabant: multi spe
salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur:
alios, dum conantur, praenuebat incendium: alij
ferro flammam antevertebant: statim verò &
alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum
peruagatus. Caesarem verò licet morientibus in-
dignaretur, quod iniussu porticum ascenderant,
misericordia tamen eorum tetigit. Cumq; nemo
prohibere posset incendium hoc erat tamen sola-
tio perentibus, quia videbant eius dolorem, pro
quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, &
ante alios profiliens, & comites suos quam pos-
sent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eumq;
voces & affectiones quisq; velut aliquam pra-
clarissimam sepulturam, secum auferens morie-
batur. Nonnulli tamen recepti in partem porti-

tus latiore, flammarum quidem periculum eua-
sere. obfessi autem à Iudeis, cum diu saucij resti-
tissent, postremo vniuersi cecidere. Post omnes
autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic
ornamento fuit calamitati: & quamuis sigilla-
tim digni sint memoria qui periere, omnium ta-
men fortissimus demonstratus. Quem Iudai qui-
dem, & quia fortis erat, & quia interficere eum
cupiebant, ad se descendere promissa fide horta-
bantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera
parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; mi-
litiam dehonestaret orabat: cui magis obtempe-
rauit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisq; parti-
bus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum au-
tem quos ignis obsederat, Artorius quidam, calli-
ditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lu-
cio quodam, commilitone & contubernali suo:
haeredem te, inquit, relinquo totius patrimonij
mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto ani-
mo accurisset, ipse quidem qui se in eum proie-
cerat: vinxit: Lucius vero poudere oppressus, con-
stratoq; lapidibus solo allisus, continuo moritur.
Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristi-
tiam comparauit, in posterum tamen cautiore
effecit, & aduersus Iudeorum insidias inuit,
quibus plerumque loca moresq; hominum nescien-
tes ladebantur. Exusta est verò porticus ad tur-
rim usque Ioannis, quam ille belli tempore quod-
cum Simone gerebat, supra postes qui in Xy-

stium ducerent edificauerat : reliquam vero Iudei, postquā consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum qua in Borra parte fuit, ad orientalem usque totam incendunt : continentem angulos eius : qua appellatur Cedromos, super vallem edificata : unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

De fame Iudeorum.

CAP. VII.

Circa templum quidem ita se res habebant. Eorum vero qui per civitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Iae narrabiles autem clades eveniebant. Per singulas namq; domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum illico gerebatur : & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diripientes animis viaticum. Fides autem pecunia nec morientibus habebatur : sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones : ne quem forte cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat : & impingentes in ostia, tanquam ebrj ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabāt : omniaq; dentibus necessitas subigebat : & ea colligentes qua nullum, quamvis sordissimum vultorum animalium, non horretet, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamenti abstinere, coriaq; sentia detracta man-
debant.

debant. Quia etiam sceni veteris laceramenta vitui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me postero aestimarent, nisi testes multos haberem & fortasse patria frigidam referrem gratiam, parsus ea differens, quorum fata perpeffa est.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

CAP. VIII.

Mulier quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleaxari filia de vico VeteZobra, quod significat domus byssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum ceteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transammanis loci in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimēta reperissent, irrumperentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Graviter autem mulier indignabatur, proptereaq; sapissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cum neq; iratus, neq; miserans, eū quisquam vellet interficere. Sed visum quidem

Li 4 parâdo

parādo alijs parabat: vndiq; autē adempta iam erat ei etiā rapiendi facultas, famesq; visceribus & medullis irrepserat. Plus verò quā fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsā, rebus aduersis contra naturā excitatur: raptōq; filio, quē lactentē habebat miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiā si vixeris, seruiturus es: fames autē praeuenit seruitutē: his verò seditiosi seniores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humana vita fabula, quā sola deest calamitatibus Iudaeorum. Et hoc simul dicens, occidit filiū, coctumq; medium comedit, ad opertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi vidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabatur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autē confestim horror cepit atq; demētia, visuq; ipso diriguerūt. At mulier: & hic, inquit, est verē filius et facinus meū comedit, nam & ego comedi. Nolo ut fitu aut scemina molliores, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquū eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierunt. ad hoc solum timidi: vixq; hoc tibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas, & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam.

prop

proponens, tãquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquã id paterentur interisissent. Citò autem Romanis etiam nuntiata est illa calamitas: eorumq; alij non credebant, alij miserabãtur, multos autem vehementius eius gentis odium cepit. Caesar autem super hoc Deum placabat: siquidẽ Iudæis pacem obtulisset, eisq; liberam proposuisset omnium oblivionem qua commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace pro satietate atq; opulentia famem optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis servasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturũ: neq; relicturũ in orbe terra, ut sol inspiciat civitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimẽta deberi, qui nec post eiusmodi clades arma deponerẽt. Simul hac dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cum ita iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri & incendio tẽpli. C. IX.

Octavo autẽ die mensis Augusti, cum duas legiones aggres perfectissem, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus autẽ sex, qui firmissimus erat

aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & ceterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem porta alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem porta sustinebantur. tamq; diu mansere, donec instrumentorū & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudai verò praeventi, ne eas subire prohiberent, cū his congressi dimicabāt. Et alios quidē retrodepellentes precipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant: multos de scalis egredientes, prius quā se scutis obtegerent, ferientes gladijs praeneiebant, nonnullas autē scalas armatorum plenas, in latius declinantes, deijciebāt. Vnde Romanorum quoq; non parua cades sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissima fore turpitudini ducentes. Postremò tamen Iudai & signis potantur, & eas qui vnà ascenderant interficiunt, ceteri verò clade interuentium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioforum autem, qui prioribus pralijs etiam tunc foriter pugnaverunt, & praeterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cū videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter has autem ad eum profugi

veniant, Ananus Ammauntinus, Simonis satellites crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Iudeos victores reliquerat. Titus autem cum hanc eorum in Iudeos crudelitatem audivit, utrumque obtruncare decrevit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit: sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam vero portus milites ignem admoverant, liquefactoque argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito aucta proximas inde porticus corripueret. Iudeis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec tamen his quæ absumeretur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undique inflammarî porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perque proxima portus loca viam sternere, ut facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectus qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quinta legionis præposito, & Largio Lepido decima, & Tito Frigio quinta decimaque

cima, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto
magister duarum Alexandrinarum legionum,
& Marcus Antonius Iulianus procurator Iu-
daea, congregatūq; praeterea chiliarchus & pro-
curatoribus consilium de templo proposuit. Alijs
quidem videbatur lege belli utendū esse, nun-
quam enim Iudaos à nouis rebus posse desinere
templo manente, quò omnes ubicunq; essent colli-
gerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudaei,
neq; armis pro eo quisquam certaret, conseruans
dum esse suadebāt: si verò id pugna obtinuissent,
ignibus consumendum: quoniam castellum iam
videretur esse non templum: & piaculam non
ipse, verū illi qui id fieri coēgere, committerēt.
Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iu-
dæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum
esse dicente, neq; se vnquam tantum opus incen-
surum: iam enim Romanorum fore hoc damnum,
sicut ornāmētum quoq; fore imperij, si maneret:
iam certi quid vellet, ad eius accedunt senten-
tiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc qui-
dem consilium dimisit: iussūq; militibus quiesce-
re, itemq; ducibus ut his in provinciam validiori-
bus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex
cohortibus imperat, ignemq; restringere. Illo qui-
dē die Iudaos labor timorq; ab impetu continuit.
Postero autem collectis viribus, & recepta fida-
cia, per orientalem portam contra templi exte-
rioris custodes, secunda hora diei procurunt. Il-

U^t autem primam quidem coitionem fortiter excepere : septiq; scutu, à fronte murum condensa acie uniantur: certum tamen erat eos nō diu duraturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Caesar autem priusquā verteretur acies (nam pugna ex Antonia prospecta bat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetū verò eius non sustinuerunt Iudaei: sed primis interfectis, pleriq; fugam petunt: & cedentibus quidam Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterū refugiebant: donec circa horam quintam, Iudaei vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antonia, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id planè Dei sententia iam dudum igne damnaverat: evolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autē causam principiumq; sumpsit id incendium. Nā cum paulisper Titi discessu seditionis quiescent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exterioris fani restinguētibz pugna committitur. Hiq; Iudaei in fugam versis, usq; ad templum accesserunt,

Quemadmodum templum incensum est inuitato Tito.

C A P. X.

Hic itaq; tūc militum quidam, nō expectato cuiusquam edicto, neq. tantum facinus veritū,

veritus, sed diuino quodā motus impetu, à conto
 bernali suo sustollitur, & ex ardēte materia ra-
 ptum ignē in fenestram inserit. auream, unde ad
 mēbra circum templum adificata de septentrio-
 nali regione aditus erat. Flāma verò excitata,
 Iudaorum quidē calamitate dignus clamor ex-
 eritur, & ad subueniendū properabant: neq; iam
 vita parcendū rati, neq; viribus tēperandum,
 amissū eo cuius gratia cantissimis videbantur:
 maturē autem hoc Tito quidam nuntiat. Et ille
 (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut à
 pralio redierat) exilit, tēplumq; curriculo petit,
 prohibitorius incēdium: omnesq; post eum duces,
 & hos agmina perterrita sequebātur. Clamor
 autē ac tumultus erat tāto exercitu sine ordine
 cōcitato. Caesar autē voce simul ac dextera pu-
 gnātibus signo dato, ignē iubeat extingui. Sed
 neq; vox eum audiebatur, quòd aures eorū maior
 clamor obstrueret, nutumq; dextera nō attende-
 bāt, cūm alios bellū, alios ira distraberet. Intrō
 currentiū verò agminum impetū, non praecepta
 neq; interminationes continebāt: sed quò furor
 eos duceret, sequebātur. At ipsos autē introitus
 cōferti, multi quidē sese inuicē conculcabāt, mul-
 ti verò ardentibus adhuc & fumantibus porti-
 cū incidentes ruinis, eadē quae victi patiebantur.
 Cūm verò ad tēplum accessissent, edicta quō-
 dē Caesaris nō audire simulātes, precedētē quisq;
 ut ignē immitteret hortabatur: seditiosis autem

iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cades omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerāt, interficiebantur. Et circū aram quidem ingens mortuorum numerus congeriebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebātur. Caesar autē ubi neq; impetū in sanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quaecumq; illic erant aspexit, ea quidē qua apud alienigenas erat fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cū autē flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset, nec membra qua circum templum erant depasceretur, quod erat verū existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesq; rogare ut ignē restinguere conabatur: & Liberalem centurionē destipatoribus suis, fuste mulctatos qui non obediunt iussit arcere. Illorum autē furor belliq; impetus quidam, vehementior, Iudeorumq; odia, & Caesaris reuerētiam & prohibentis metū superabant: plerosq; autem pradarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cū Caesar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinalibus porta subieceras: tumq;
subito

subito, postquā flamma intus apparuit, & duces cū Casare discedebant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templū quidem hoc modo, inuito Tito exurit. Sed quamuis hoc multū quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audi uimus aut uidimus maximè admirabile tam ex structiōis genere, quàm magnitudinis, itemq; munificentia in singulis rebus, & gloria quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eumq; diem seruauit quo primum à Babylonys templi in erat incensum. Et à prima quidē structiōe templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsq; ad hoc excidiū, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septē mēses, ac dies quindecim. A posteriore uero, quā secundo anno Cyri regis Aggeus feterat, vsq; ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouē, & dies quadragintaquinq;.

De sacerdotib⁹. gazophylacioq; & porticu. C. XI.

CUm templū autē incenderetur, etiā quicquid in manus sortē uenisset rapiebatur, et cades erat infinita deprehensarū. Nec acta fuit ætatis miseratio, aut reuerētia castitatis: sed & pueri & senes et sacri & profani similiter interficie

ficiebantur, atq; omne genus hominum belli calamitas persequabatur, unaq; supplices cum repugantibus necabantur: flammaq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium contrepabat. Et pro altitudine quidē collis, ardentiq; operum magnitudine, totam quis ardere crederet civitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autē constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verō multi fame maridi, in mortem penē luminibus clausis, postquam ignē templi videre, in questus interim vires clamoremq; receperūt. Resonabat autem & trans fluvium regio, & montes circumpositi graviores sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collē quidē in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfectioribus interfecti: omniq; terra cadaveribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templū, deinde in civitatē inuadit: populi autē quod fuit reliquū, in exteriorē porticum confugerat. Sacerdotū autē non-

nulli primum verubus, itemq; sedibus suis, quae
 ex plumbo facta erant auulsis, in Romanos pro-
 missilibus utebantur.: deinde cum nihil profice-
 rent, igniq; in eos emoueretur, in parietem sece-
 dentes octo cubiti latum ibi manebant. Duo ta-
 men ex nobilibus, cum ad Romanos transfunda
 seruari possent, aut cōmuniem cum ceteris durare
 fortunā, semetipsos in ignem iniere, & cū tem-
 plo concremati sunt, Merivus filius Belgae, & Iose-
 phus Dalei. Romani autem, quod frustra se cir-
 cum templum edificijs parcere iudicabant, cum
 ipsum templū arderet, omnia simul incendunt, &
 quicquid ex porticibus reliquum erat, & por-
 tas: prater unam ex parte orientali, alteram ex
 meridiana, quāvis eas quoq; postea funditus even-
 terint. Quinetiā arculas, quae gazophylacia vo-
 cantur, incendunt, in quibus magna vis erat pe-
 cuniae, ac plurimū vestiū, aliq; bona, & (ut bre-
 viter dicam) omnes Iudaeorum congesta divitiae,
 quod opulentissimus quisq; illuc totas domos ex-
 hauserant. Venerunt autē etiam in eam quae re-
 stabat unā porticū, extra templū quō confuge-
 rent, ex populo mulierū, itemq; pueri & pro-
 miscua multitudo, propē ad sex hominum millia.
 Sed prius quam de his Caesar quicquam decerne-
 ret, vel ducibus imperaret, ira flagrantē milites
 incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quam
 se ex flamma precipitarent morerentur, alios
 ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nema
 fuit

seruatus est. His causa interitus quidam pseudo-
propheta fuerat, qui eo die predicauerat in ciui-
tate, quod eos in templum Deus ascendere signa
salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis
tunc subornati propheta, populo denuntiabāt, vt
expectarent Dei auxiliū, quo propterea minus
profugerent, & eos qui supra timorem & custo-
diam fierent, spes retineret. Cito autē in aduersis
homini persuadetur. Quod si etiam malorum in-
stantium liberationem polliceatur qui fallit, ne-
cessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præce-
dentibus & præfagijs. CAP. XVI.

DEniq; miserabilis populus, illis quidem fal-
lacibus Deumq; calumniantibus, credulus
erat. Certis verò prodigijs & futuram solitudi-
nem prenuntiantibus, neq; attendebant animo,
neque credebant: sed velut attoniti, nec aut ocu-
los habentes, aut animas, edicta Dei dissimu-
lare: modò cum supra ciuitatem sidus stetit
simile gladio, & per annū perseverauit cometes:
modò cū ante defectionē primi; belli motus ad
diem festū Azymorū populo conueniente (Octa-
uus autem dies erat Aprilis mensis) nona ho-
ra nocturna, circum aram itēque templum
tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies pu-
taretur, & hoc vsque ad mediam permansit ho-
ram: quod imperitis quidem bonum augurium
esse videbatur: sacrorū verò peritis, prius quā

eveniret, statim dijudicatum est. Eodemq; festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnus in medio fani peperit. Orientalis autē porta interioris templi, cum esset anea atq; gravissima, & sub vesperam vix à x x. viris clauderetur, seriq; ferro vinctus obseraretur, pessulosq; altos haberet in saccum limē demissos, vno perpetuo lapide fabricatū, visa est noctis hora sexta sponte patefcere. His autē curriculo per custodes templi magistratui nuntiatis, ascēdit ille, vixq; eam potuit claudere. Verū & hoc iterum ignarū quidem signum optimū videbatur, Deum namq; bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant : & hostium domum esse, portas aperiri : solitudinemq; illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maij viso quadam apparuit fidē excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades digna praesagys secuta fuissent : namq; ante solis occasum nisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armata acies tranantes nubila, & cimitari circumfusa. Festo autem die, quam Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimū templum more suo ad diurnas res celebrandas ingressi, primum quidem mutum quendamq; strepitum senserūt, postea verò subitam vocē audire, quae diceret.

Migrenus

Migremus hinc. Quod autē his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quā bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atq; opulentia, cum ad festum diem venisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cepit: Vox ab oriente, Vox ab occidente, Vox à quatuor ventis, Vox in Hierosolymam & templum, Vox in maritimos nouos nouasq; nuptas, Vox in omnem hunc populum: Atq; hac interdū noctūq; clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indignè ferētes, corripunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se maledicabant, secretò quicquam locutus, eadē quā prius vociferans perseuerabat. Magistratus autē rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducūt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsq; ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymanit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu misera ciuitatis, donet eum Albinus furere indicatū dimisit. Ille autē ad belli vsq; tēpus neq; adibat quenquā ciuē, neq; loqui visus est: sed quotidie

velut orationē quandā meditatus, Vch vch Hie
 rosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est
 cuiquā, cū in dies singulos mulctaretur, nec vi-
 ctū offerentibus bene dicebat. Sola verò eius re-
 sponso ad omnes erat, triste praesagiū. Maxime
 autē diebus festis vociferabatur: idq; per annos
 septē, & quinq; menses cōtinuos faciēs, neq; vo-
 ce rauior fuit, neq; delassatus est, donec obfido-
 nis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quie-
 uit. Supra murū enim circumiēs iterū, Vch vch
 ciuitati ac phano ac populo, voce maxima elq-
 mitabat. Cum autē ad extremum addidit, Vob
 etiā mihi, lapis tormento missus eū statim pere-
 mit, animamq; adhuc illa omnia lugētē dimisit.
 Hac si quis reputet, profecto inueniet Deū qui-
 dē hominibus cōsulere, modiq; omnibus pramon-
 strare quae sint eorū generi salutaria: ipsos autē
 ob dementiam suam malis voluntarijs interire:
 quandoquidē et Iudaei post Antonā captā qua-
 dratū phanū fecerant: cū in sacris libris scriptū
 haberent, capiendā ciuitatē ac templū, si sanum
 quatuor angulis esset effectū. Sed quod maxime
 eos ad bellū excitauerat, responsum erat ambi-
 guū, itidē in sacris libris inuentū, quod eo tēpore
 quidā esset ex eorū finibus orbis terra habiturus
 imperiū. Id enim illi quidē quasi propriū accepe-
 runt, multiq; sapientes interpretatione decepti
 sunt. Hoc autem planē responso, Vespasiani desig-
 gnabatur imperium, qui apud Iudaeam creatus
 est

est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si prouiderint. At verò hi signorum quadam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempserunt: donec patria excidio suaq; perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

CAP. XIII.

Romani quidē, postquā seditiosi ad ciuitatem cōfugēre, tēplo itēq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cū clamoribus declarabant Titū imperatorē. Usq; adeo verò prada satiati sunt milites vniuersi, ut in Syria dimidio quā pridem fuerat pretio pondus auri veniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in tēpli pariete perdurauerāt, puer ficticius à Romanis custodibus pacē petebat, sitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam atatis quā necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quā secum attulerat lagena repleta. sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquē custodiā assequi valuit, sed eius perfidia maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, nō ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq; ut aquā acciperet: quā cū fecerit, in fide māsisse. Astutiā quidē propter atatem, maximē pueri, qui decepti fuerant, mirabātur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodia

stodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autē venia quidem tempus illis praterisse fatuus, perisse verò id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello vadiq; tenebantur, circumdatus autem nusquam erat fuga copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis praterea suadentibus (latrones enim iam moderationes factos esse arbitratur) in parte occidua templi interioris consistit. Huc enim super Xystum erant porte, ac pons qui ciuitatē superiorem templo iungebat, usq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militem vtrinq; densi astabant: Iudei quidem circum Simonem ac Ioannē suspensi spe venia: Romani verò ad Casarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Ediçto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui capit. Etiamne saturati estis patrie malis, o viri? quibus neq; virtutis nostra, neq; infirmitatis propria venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoq; iuste perituri: qui primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde
etiam

etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: utrūme multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis resistit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudeos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginienses captos esse noueratis. Itaq; vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primū vobis & terram dedimus possidendam, & gētiles imposuimus reges: deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solū discretos, sed cum alijs etiam vestra voluntate cōcessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neque monuimus, neq; prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hac vobis præstiterāt, extulistis, & immitium exemplo serpentium virtus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, sine contractum aliàs, male quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram nō vt penas à

M m 5

vobis

vobis ob ea quæ in Cæsium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cū deberet, si depopulanda nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atq; hanc delere civitatē Galileam & circa eam loca vastare maluit, ut penitendi vobis præberet inducias. Sed hac eius humanitas infirmitas videbatur, nostraq; lenitate alacristis audaciā. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre mio digressis ad Aegyptum, ad struendū bellum tempus illud vtile putavistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam dantes humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos cōfugit imperiū, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantibus externis nationibus, ecce iterū hostes Iudæi: & legationes quidē à vobis trans Euphraten vsq; novarū rerum gratia missæ, murorum autem novi ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellū intestinū, quæ sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus ergo ab iniusto patre cū mandatis tristibus ad civitatem venire, lætabar, cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogebam vos desistere, pignantibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexterā dedī, fidē servavi confugientibus, multos captivos miseratus, verberibus urgentes bellū coercui, muris vestris machinas inuitas admoni, semper cedere

vestra

vestra cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacē tanquā victus promorari. Cum propē ad templum accessissem, consulto iterū legi belli oblitus parcere vos proprijs sanctū orabam, tēplumq; seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiā pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatē praeui. Ista omnia spreuistis, & templū manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquiū provocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt? Qua vosmetipfos salute dignos esse post templi excēdū iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nōne populus vester exanimatus? Templum verō perijt, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortē arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, tradituq; corporibus, vultam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitius vltius grauiora, cetera mihi seruo. Ad hac illi mihi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeundi verō per munitiones, qua murum sepserat, cum coniugil us at liberris facultatē petebāt. Ituros enim se in solitudinē, ipsisq; oppidū relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorū constitutū, victorū sibi cōditiones ponerent, declarari quidē

his

his insit voce praconis, ne ulterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, salutis suae consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere civitatem, atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succedere: & progrediebatur ignis usque ad Helena regiam, qua in media erat Acra: nec minus civitatis mortuis plena vici domusque ardebant. Eodem die laxata regis filij, & fratres, cumque his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Caesari supplicarent. Ille autem, quanquam ceteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutavit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea victos Romam perduxit, fidem obsidum praestaturos.

De praeda seditiosorum & succensione interioris civitatis. CAP. XIII.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, ubi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo convenerant propè ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripere. Vivos autem duos milites Romanos cepere, unum equitem, alterum peditum: & peditum quidem interfectum per omnem trancere civitatis

ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos
vltifcerentur: eques verò quiddam his quod sa-
luti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simo-
nem cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardala
cuidam ex numero ducum traditur puniendus.
Is autem eum reuinctis post terga manibus, ocu-
lisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum
veluti capite casurns produxit. Verum ille dum
gladium Iudeus educeret, ad Romanos refugit.
Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus,
non est passus quidem occidi, indignum verò esse
Romanorum militem indicauit, quia viuus fue-
rat captus: & armis ablatis eum agmine pepu-
lit, quæ res prudenti viro grauior esse morte vi-
debatur. Postero autem die Romani, versis in
fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia
Siloam vsq; igni tradidere. & oppidum quidem
gaudebant absumi, rapinis verò carebāt: quoniā
latrones exinanitis prius omnibus, in superiorē
ciuitatem recedebant. Erant namq; illis malorum
quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tan-
quam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem
latis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se
expectare dicebant, quod perempto populo, in-
censō templo, & flagrante oppido, nihil essent
hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extre-
mis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecran-
do laborat. Sed multa quidem in eorum crudeli-
tatem atq; impietatem locutus, multa verò pro
salute

salute adhortatus, nihil amplius quàm elusius esse quia neque se tradere propter insurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex equo iam poterant, veluti custodia circumvallati: caduq; insuper consuetudo dexteras commonebat: Dispersi autem per civitatem, per ruinas latitabant, profugero parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedia fugere non valebant: mortuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus fame lenius videbatur: adeo ut ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in feditiosos à cede non cessantes, sponte inciderent: nullusq; in civitate locus vacuus erat, sed cuncta mortuos habebant, quos famēs aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrānos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloaci: quod si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium: nec enim vel Deum, vel Romanos fuerāt latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani cremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descēdisent, eos improbe necabāt, itemq; spoliabant. Quivictiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat

autem

autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosq; putauerim, nisi excidio praeventi essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugit aliqui Iudaeorum ad Titum. CAP. XV.

C Caesar autem fieri non posse prospiciens, ut suae aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in praecepto undique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materia difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extruccionem detentis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & caetera multitudo Christum versus, ac pontem, & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi adificauerat. His autem diebus, Idumaeorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepere: missusq; ad Titum quinque, ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumaeis abstractus, quoniam belli pars videbantur, serò quidem, verumtamen vitam his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon praesensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosa filius Iacobus, correptos in custod

custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumaeorum abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamvis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora praecepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri & satietate, cadibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quoenq; pretio venundabant. Cum multi autè distraheretur, & emptores pauci essent, quanquam voce praconis eduxerat, ne quis solus transfugeret, ut eo modo familias suas educerent, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo venit. Ex populo verò servati sunt plus quàm quadraginta milia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autè diebus, etiam sacerdotis unus, filius Thebuti, nomine Iesus, accepta fide salutis à Caesare, ut de sacris donarijs quadam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quae in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & paternas, omnia ex auro solido & gravissimo facta. Tradit etià vela, & pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio cōparata. Quin etiā custos sacra

sacra pecunia comprehensus, phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita carpetasmatin servabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, cassiæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, vt transfuga tamen data est venia.

De occupata reliqua parte ciuitatis. CA. XVI.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cæpto opere octauus & decimus dies. Romani quidē machinas admovebant. Seditioforum autem alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. Hos autem superabāt multitudine ac virtute Romani: quodq; maximum est, lati mœstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæq; turres arietibus pulsata cecidissent, statim quidē propugnatores earum diffugiunt, timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit: nam & prius quam transgrederebantur hostes torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensæ erant, Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in ne-

quissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mania cingebantur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atq; egredi: cum verò, quos antea fideles habuerant, nusquã viderent, fugiebant quò quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nuntiarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi nervos, quã fugerent hæsitabant. Vnde & maxime quis, & virtutem Dei perspexerit contra ministros, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipfos tuitione priuare, ac sponte de turribus descendere: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaq; hiis, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallẽ Siloam cõfugere: rursus autẽ ubi à metu paululum respirationem, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quam necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas frugerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis

delitescunt. Romani verò meris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atq; latitia victoriâ & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine murum nacti, nouissimū non esse credebant: cūq; nullam reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas praeda causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendeabant. Ipsum deinde horrentes, aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq; obitu transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totā ciuitatē sanguine diluere, vt pleraq; incensorum cades extinguerent. Et occidentes quidē vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium, Ardentibus autē Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur experta, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidēda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniē qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriū cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta.

quidem earū solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum cōpagine singulorū, quantumq; paterent vel quantū erigerentur, Deo, inquit, plane adiunāte pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudeos. Nam qua hominum manus, aut qua machina ad ista valerent? Tunc quidē multa eiusmodi cum amicis collocatus est, quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cū autē alia ciuitatis deleret, murosq; subuerteret, eas turres fortuna sua monumentū reliquit: qua cōmilitante his positus fuisset, qua capi non potuissent. Quia ergo milites interficiēda defatigabātur, magnaq; ad huc extabat superstitū multitudo, solosquidē armatos Caesar, & qui manū opponerent, iubet interfici: reliquā verò multitudinē saluam esse. Illi autem cū his, quos occidi mandatū fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabāt: vegetos autē atque vtiliores coactos in tēplū, in destinatū mulieribus ambitū concluderūt. Custodē autē his Caesar apposuit vnū ex libertis, & amicū suū Frōtē, qui, fortunā quā quisq; meritus esset, decerneret. Ille autē latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triūpho seruabat: ex residua multitudine septē & decē maiores annis, vinctos mittit ad Aegyptum, operibus deputandas. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectacula ferro

ferro & bestijs consumendos. Qui verò infra decimum & septimū annū atatis agerent, venditi sunt. Iisdem autē diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame x x i milia, quibus partim odio custodum non præbatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorū. C. XVII.

ET captiuorū quidem omnium qui toto bello cōprehensi sunt, nonaginta & septem milium comprehensus est numerus: mortuorū verò per omne tempus obsidionis vndecies centū milia. Horū pleriq; gentiles fuere, sed non indigena: ab omnibus enim regionibus ad axymorū diem festum cōgregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinē ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Nevoni significare cupiens, contemnti nationem, à pontificibus petijt, ut si quo modo possent multitudinē numerarent. Illi autē, cū dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quādo à nona quidem hora vsq; ad vndecimā hostias cadunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quam decem virorum sunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia &

quingentis numerare. Finnt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, vices centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosi, aut semine fluentibus, quos gonorrhoeos vocant, neq; mulieribus menstruo cruore pollutis, neq; alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hac multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcere tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnem humanam, & diuinis emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra cruentes, quos offendissent ingulabāt. Inuenti autē sunt ibi quoq; plus quā duo millia, quorū alij manu sua, plures autē mutuis se vulneribus interfecerant, cū alias fames corrupisset. Fœdus autē corporū odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadavera calcantes, se immergerēt, multa namq; opes in cuniculis inueniebantur, nefasq; omnē viam lucri faciebat. Subducebantur autē multi, quos tyranni vinxerant, nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autē Deus utrūq; merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacā, quā sepe despexit, à Romanis dexterā sibi dedit

dari precatus est. Simon verò multa vi cū necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autē alter triūpho, Ioānes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murosq; subuertūt.

Hierosolymæ vrbis historia breuis. C. A. XVII.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo Anno principatus Vespasiani, Septēbrus mensis V I I I. die. Quinquies autē prius capta, tunc iterū vastata est, Aegyptiorum quidem rex Aschæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius & post hos cum Herode Sossus captam urbem seruauere. Antea verò rex Babyloniūm ea positus excidit, post annos ex quo edificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chanaanæorū dynasta qui patriæ lingua iustus appellatus est rex: erat quippe talis. Ideoq; sacerdotium Deo primus exhibuit, & sano primū edificato, Hierosolymam ciuitatē vocauit, cū antea Solyma vocaretur. Chanaanæorū quidem populo rex Iudeorū. Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringētesimo sexagesimo quarto anno post, ac mēsis tribus, à Babylonijs euersa est. A rege autem Davide qui primus Iudeus in ea regauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est: vsque ad excidium, anni duo millia centū septuaginta septem.

Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitia, neq; per totum orbē terra diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam inuit quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obfidiōis fuit. Postquam verò quos occideret quid raperet, non habebat exercitus, quod irati animus omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phaselo, & Hippico, & Mariannæ: muriq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodia causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam re munificissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum ciuitatis ita complanare diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitatem aliquando esse vix crederent. Hic quidem fuit eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymus fuit, clarissima ciuitas, & apud omnes homines predicatissima.

De præmio militum.

CAP. XIX.

Cæsar autem præsidio quidem illic statuit relinquare decimam legionem, nonnullasq; alas equitū, ac peditum cohortes. Omnibus autē belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitū, pro rebus fortiter gestis, & debita viri fortibus præmia persolvere. Composito

posito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerū eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnā illis ait habere se gratiā, quod beneuolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autē, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodq; praeliando fortitudinē in multis magnūq; periculis mōstrassent, patria per se amplificātes imperium: omnibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neq; magnitudines ciuitatū, vel audacia inconsulta, & immanitates effera aduersantiū, possint unquā Romanorū vires, vel manus effugere, quāuis in multis rebus aliqui fortunā opitulantem habuerint. Pulchrū quidē esse, ait, illos etiā bello finem imponere, quod multo tēpore gestū sit: nec enim optasse his quicquā melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; praeclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperiū cuncti libenter suscipiūt: & his quae ipsi decrenere, standum putant, agētes his gratias, qui legissent. Mirari autē se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatē habuit tardiolem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitāq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliore fecissent, dixit se & honores & praemia redditurū: nec ullum eorū qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine

cariturum: magnamq; sibi huius rei fore diligen-
tiam quod magis vellet honorare virtutes eorū,
qui militia socij fuissent, quam punire peccata.
Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt,
indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bel-
lo fecisse: & nominatim singulos appellans, pra-
sentes collaudabat, quasi qui domesticis recte ge-
stis nimium lataretur: & coronas eis aureas im-
ponebat. & torques longasq; hastas, & signa
ex argento facta donabat, & vniuscuiusq; or-
dinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs
aurum & argentum, itemq; vestes, aliamq; pre-
dam largiter distribuebat. Omnibus autem ita
donatis, ut quisq; se meritum praeberat, vniq;
cum vniuerso exercitu factu, magno favore de-
scendit: vertitq; se ad sacra pro victoria celebra-
da: magnaq; astante bonum multitudine circum-
actas, immolatos omnes exercitui dedit ad epu-
las, ipse vero cum honoratis per triduum latatus,
milites quidem alios quod quenq; conveniret, di-
mittit. Hierosolymorum autem custodiam decima
legioni credit: neq; ad Euphratem, ubi pridem
fuerat, eam remisit. Duodecimā vero legionem,
memor quod Castio duce Iudaei cefferat, totam
Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanaeo:
ad Meliten autem, quae sic vocatur, misit: hac
ad Euphraten in confinio Armenia & Cappado-
cia sita est. Duas vero sibi obsequi satis esse du-
mis, donec ad Aegyptum perveniret, quintam &
quin

quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Casaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captivosq; ibi asservari precepit, quod ad Italiam navigare tempus hyemis prohibebat.

De navigatione Vespasiani, deq; compreheso Simone & spectaculo die natalitio exhibito. C. XX.

PER idem verò tēpus, quo Titus Caesar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascēsa navi oneraria Vespasianus Rhodū trāsmittit. Hinc autē rectus triremibus, postquā omnes quas prater navigavit civitates inuissit, ab his cū votis exceptus, in Graciā ex Ionia trāsit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiā delatus est, unde iā terra iter agebat. Titus autē ex maritima Casarea reuersus, in Casareā quæ Philippī vocatur, aduenit, diuq; ibi cōmorabatur, celebrās omnia genera spectaculorū: multiq; in ea captiui cōsumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij autē cateruatim more hostium inter se depugnare coacti, Hic Simonē etiā Giora filiū cōperit hoc modo cōprehēsum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate cōstitutus, postquā muros ingressus exercitus totā vastare ciuitatē cōperat, tūc fidelissimis amicorū ascitia, & lapidarijs cū ferramētis eorū necessitati cōgruis, & alimētis quæ multis diebus sufficere possent, unā cū illis omnibus in quādā occultiorē cloacā sese demittit: & quoad fossa patebat, illi progredieb

diebantur: vbi verò soliditas obstitiſſet, eam ſuſ-
 fodiebant, ſperâtes poſſe vltèrius progreſſos tuto
 emergere, atq; ita ſeruari. Sed hanc expectatio-
 nem verâ non eſſe, rei periculum reſellebat. Vix
 enim paululû ſoſſores proceſſerât, iamq; alimen-
 ta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant:
 tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere
 albis tunicis, innexaq; fibula, ac chlamyde purpu-
 rea indutus, illo in loco ex terra editus vbi tem-
 plum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem
 obſtupere qui eum viderant, locuq; ſuis mane-
 bant: deinde propius cûm acceſſiſſent, quis eſſet,
 percontati ſunt: & id quidem Simon non dice-
 bat, iubebat autẽ ad ſe ducẽ vocari, ſtatimq; ac-
 ceſſitus ab his qui ad eum cucurrerât, venit Te-
 rentius Rufus: namq; is rector militia relictus
 erat. Omni autem ab eo veritate cõperta, ipſum
 quidẽ vinctum cuſtodiebat: Caſari verò quem-
 admodum eſſet cõprehenſus, indicauit. Simonem
 quidẽ in vltionem crudelitatis, qua in cines ſuos
 amari ac tyrannicẽ fuerat uſus, in poteſtate ho-
 ſtium quibus maximẽ inuiſus erat ita Deus po-
 ſuit, non vi ſubditũ eorũ manibus, ſed ſua ſponte
 ad ſuppliciu adductũ: propterea quod plurimos
 ipſe crudeliter interemerat falſis criminationi-
 bus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos.
 Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia: nec
 inualida res eſt iniuſtitia, ſed quãdoq; ſui temera-
 tores vlcifcitur, & graviorẽ pœnã ingerit crimi-
 noſis,

nos, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissa: id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus est terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem ejusdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Caesari autem maritimam Casaream reuerso, vincit Simon oblatum est, et illum quidem triumpho, quem Roma aslurus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natale diem clarissime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bebbis depugnarunt, quique ignibus cremati sunt, et inter se digladiatores periere, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur haec licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Caesar Berytum venit (haec autem est ciuitas Phoenices prouincia, colonia Romanorum) et in hac quoque diutius demoratus est, maiore usque claritudine circa natalem patris diem tam magnificentia spectaculorum, quam sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudeorum apud Antioche. C. XXI.

E Venit autem per idem tempus, Iudaos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba et exitiosa pericula perpeti concitata in eos Antiochenis ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in praesentia quam propter ea quae fuerant non multo ante commissae. De quibus necessarium mihi

mihi videtur pauca predicere, vt etiam quæ po-
 stea gēsta sunt, consequenti narratione refera-
 mus. Iudaorum namq; gens multum quidem to-
 tius orbis indigenus asseminata est. Plurimum au-
 tem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud
 Antiochiam versabatur, propter magnitudinem
 ciuitatis: maxime verò his liberam domicilij fa-
 cultatem reges, qui post Antiochiam fuerāt, præ-
 buerunt. Namq; Antiochus quidem, qui Epipha-
 nes dictus est, vastatis Hierosolymis tēplum spo-
 liauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt,
 quicquid anem in donarijs fuit, hoc Iudeis a-
 pud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum
 synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum
 Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque
 postea regibus eodem modo tractati, & multitu-
 dine profecere, & extructione itemq; magnificē-
 tia munerum templum clarius reddidere: sem-
 perq; religione sibi sociantes magnam paganorū
 multitudinem, etiam illos quodammodo sui par-
 tem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat cō-
 clamatum, & recens in Syriam Vespasianus de-
 latus est nauigio, Iudaorū verò odiū apud omnes
 pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam
 plurimū patris causa honorabilis (erat enim prin-
 ceps apud Antiochiam Iudaorū) cum Antioche-
 sium populus concionaretur in theatro, progres-
 sus in medium, patrem suum & ceteros defere-
 bat, insimulans eos quod vna no ēte totam ciui-
 tatem

ratem incendere statuissent: & voluit huius confis-
lii participes quosdam hospites Iudaeos tradidit.
His autem auditu, populus iram cohibere nō po-
terat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignē
iussit afferrī statimq; omnes in theatro cōcrema-
ti sunt. In multitudinem verò Iudaeorum propē-
rabat irruere, si eos celeriter vlti essent, patriam
suam seruatum iri existimantes. Antiochus autē
iracundiam magis accendere, mutata voluntate
argumentū quodq; Iudaeorum mores odisset, ex-
hibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret,
idemq; iussit & ceteros compelli facere: renouē-
do enim manifestos insidiatores fore. Huius autē
rei periculo ab Antiochenribus facto, pauci qui-
dem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perem-
pti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorū
duce militibus, sauius instabat suis ciuibus, ne-
quaquam eos die septimo ab opere cessare per-
mittens, sed omnia cogens facere, quae diebus a-
lijs agerent. Tamq; validam necessitatem impo-
suit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei
feriae soluerentur, sed ab hoc exordio in ceteris
quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fie-
ret. Iudaeis autē apud Antiochiam tunc eiusmodi
mala perpetratis, altera denuo calamitas acci-
dit, de eua narrare conati, haec quoq; persecuti
fuimus. Namq; quòd quadratū forū exuri con-
tingit. & archina monumentorumq; receptacula
publicorū, itemq; basilicas, rixq; ignis inhibitus
est

est super omnem ciuitatē magna nimis vi ruens
huius facti Antiochus Iudaos accusat: & Antio-
chenses, quos scilicet si is infestus antea non fuis-
sent, recenti tamē ex incendiū tumultu facile ca-
lumnia perpulisset, multa magis ex anteaclis fide
habere dictis suis persuasit, ut penē se vidisse i-
gnem à Iudais inijci arbitrarētur: & tanquam
furore correpti, magno cum ardore cuncti aduer-
sus eos qui accusabantur, impetus facerent. Vix
autem motus eorum potuit reprimere Collega ad
huc iuuenis legatus postulans sibi permitti refer-
re ad Casarem gesta. Rectorem namq; Syria Ca-
semmium Patū iam quidem Vespasianus ad eam
miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita-
uerā diligenti quæstione Collega reperit verita-
tem: & eorum quidem Iudearū quos Antiochus
accusauerat, nemo confcius fuit: omne autem fa-
cinus admiscere homines quidam nocentissimi ne-
cessitate debitorum: rati quod si forum & scri-
pta publica concremassent, exactione liberaren-
tur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus
futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exco-
ptus est.

CAP. XXII.

Iltus autē Cesar à patre sibi allato nūtio,
quod vniuersis quidē Italiae ciuitatib⁹ desi-
derabilis puenisset: maxie verò, quod vrbs eū Ro-
ma summa cū alacritate & claritudine suscepisset,
in maximā latitiā voluptatēq; translatus est.

CIVIL.

curis de eo ita vt sibi erat suauissimū liberatus. Vespasianū enim etiā longe absentē, omnes homines Italiae volūtatibus vt praesentē colebant: expectationē suā, quod nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducētes, & omni habētes necessitate liberā erga illū beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quae mutatione principis contigissent, optabat imperatorē suscipere senectutis honore bellicorūq; gestorū maturitate decoratū, cuius praesentiā sciebat soli saluti subiectorū cōmodaturā: & populus malis intestinis sollicitus, magis eū venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidē pro certo absolueudū esse confidens, antiquā verò libertatē cum opulentia recepturū. Praecipuē milites ad eū respiciebāt: hi enim maxime bellorū per illum patratorū nouerant magnitudinē: imperitiā verò aliorū ducū experti atq; ignauā, magna quidē se optabant turpitudine liberari: eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum verò haec beneuolētia diligeretur ab omnibus, honore quidē praecipuis viris vltērius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimē ab vrbe Roma conuenire antē properabant. Nec tamē quisquā moras eius cōueniēdi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & proptius ire quā manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primū inter se iucundam sentiret hominū charitatem. Erant autem

pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum
 appropinquare indicaretur, quamq; mansuetè
 singulos suscepisset, qui præcesserant, nuntiatum
 est, omnin iam reliqua multitudo per vias cum
 coniugibus & liberis præstolabantur: & quò
 transiēs aduenisset, videndi eius voluntatē, vul-
 tusq; lenitatē omnium generū vocibus prosequen-
 bantur, benemeritū & salutis datorem, solamq;
 dignū Romanorū principē appellantes. Tota ve-
 rò ciuitas veluti templum erat, fertis atq; odorib;
 plena. Cum verò vix per circumstantē mul-
 tudinem in palatium venire potuisset, ipse qui-
 dem penetibus dijs aduentus sui gratulatoria
 sacra celebrauit. Vertunt autē se ad epulas tur-
 ba, perq; tribus & cognationes & vicinias con-
 iunia exercentes, Deo libabant, & ab eo prece-
 bantur ipsum Vespasianum quamplurimū tem-
 poris in Romano imperio perseuerare, & filium
 eius, & qui ex his nasceretur seruari inexpugna-
 bilē principatū. Vrbs quidē Romana Vespasiano
 ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos &
 Gallos.

CAP. XXIII.

ANte hæc verò tēpora, quibus Vespasianus
 quidē apud Alexandriam erat, Titus ve-
 rò Hierosolymā obsidebat, magna pars Germa-
 norū ad defectionē mota est: quibus etiā Gallorū
 proximi cōspirantes, magnam spem cōtulerant,
 quòd etiam Romanorum dominio liberarentur.

GERM.

Germanos autē deficere velle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonis consilijs vacua, parua spe appetēs periculorū: deinde odiū principū, quoniam solis sciunt gentē suam vi coactam seruire Romanis: necnon quidē maximam tēpus eā fiduciam dedit. Nam cū viderent Romanū imperiū crebris imperatorū mutationibus intestina seditiōne turbari, omnemq; his subditā orbis terra parte pendere ac mutare cognoscerent, hoc sibi optimū tempus ex illorū rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autē consilium dabant, & hac eos spe decipiebāt, Clasticeus quidam & Civilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autē inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; lacriter affecta multitudinis periculum facturi erant: verū maxima parte Germanorū defectionem pollicita, & ceteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas misit, quibus eum consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandis proficisci. Igitur ille quod iussus erat obiens, audita rebellionē Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatē coëgit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamē haud multo post erant supplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorū nuntius allatus est Romā, Domi-

tianus Caesar hoc audito, non sicut alter in illa
 etate fecisset (nam admodum adulescens erat) tam
 rei magnitudinem suscipere non detrectavit:
 sed a patre habens ingentem fortitudinem, et su-
 pra etatem exercitatus, ilico tendebat in Barba-
 ros. Illi autem expeditionis fama percussi, ei se
 permisissent: lucrum hoc ex ea re maximum nacti,
 ut sine clade pristino iugo subicerentur. Omni-
 bus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne
 facile rursus unquam turbarentur, Domitianus
 clarus atque insignis, etatem superantibus factus,
 et patriam decus afferantibus, Romam regredi-
 tur. Cum supradicta verò Germanorum defe-
 ctione, iisdem diebus etiam Scytharum concuevit
 audacia. Nam qui appellantur Sarmatae, maxi-
 ma multitudine clam transgressi flumen Istrum,
 violenti atque saevissimi, propter inopinatum impe-
 tum multos Romanorum quas in praesidiis offen-
 dere, interficiunt: et consularem legatum Fonteium
 Agrippam, qui fortiter his obvius pugnaverat,
 occidit: proximasque regiones totas ferendo atque
 agendo, omniaque incedendo pervagabatur. Vissa-
 nianus autem hoc facto, et vastitate Massia co-
 gnita, Rubrum Gallum mittit pomas de eis sumpta-
 rum: a quo multi quidem in praeliis trucidati sunt,
 qui verò salvi esse potuerunt, cum timore domum resu-
 gere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam
 futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim
 et maioribus praesidiis loca circumdedit, ut omni-

no Barbaris esset impossibilis transitus. In Mæsia quidem ea celeritate debellatum est.

De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo. CAP. XXIIII.

Princeps verò Titus aliquandiu quidē Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syria ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudeorū captiuos ad ostensationē cladis eorū abutebatur. Cōspicit autē in itinere flumiū cognitiōis dignissimū. Is fluit medius inter Arcas & Rhiphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddā peculiare miraculū. Nam cū sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccū exhibet locū videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinē semper cum obseruare pro certo cōpertum est. Vnde etiā Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudeorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autē Anziohensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra mœnia præ gaudio non sustinebat: omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum, vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam scemina cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex utroque latere stantes dexteras cum salutatione tendebant: mulierq; fauoribus exultantes, cum ipso ra-

ueriebantur. Crebro autē inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudeos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiosē qua dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidue facturus esset, Iudei magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochia Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quō missi etiam ab rege Parthorū Vologeso venire, aureā ei ferētes coronam, quōd Iudeos vicisset. Ea; suscepta etiā conuiuio exhibuit regis, atq; ita Antiochiam remeauit. Senatus verō & populo Antiochenso multum p̄tentibus ut in theatrū veniret, ubi omnis eum multitudo praestolabatur, humanissimē paruit. Rursus autem fortiter ijsdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate Iudeos, ingeniose respondit, patriā eorū dicens quō expellendi fuerāt inseruisse, nullūq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliā petitionem sese cōuertūt Antiocheneses, quōd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudeorum. Sed ne id quidē Titus annuit. verū in eodē statu relictis omnibus quae habebant apud Antiochiam Iudei, ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agenda cum ad Hierosolymam venisset, tristēmq; solitudinem quā videbat, antiqua ciuitatis claritudinē compararet, dissectorum operum magnitudinem &

veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidiū ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talē ac tantam funditus excidisset, verum multa imprecans, seditionis authoribus, & qui hanc poenam ei inferre coēgere: ita certus erat, quod nunquā virtutē suā voluisset punitionum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quadā enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebāt, aurū atq; argentum, aliāq; instrumenta pretiosissima, qua domini propter incertā belli fortunā terra condidere. Titus autem propositum iter ad Aegyptum tendens emensa velociter solitudine, peruenit. Alexandria: decretaq; ad Italiam navigare, cum se duae legiones comitarentur, vtramq; vnde venerant remisit: quintam quidem in Moesiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces cimonē & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quā pulchritudine praestantes, illico ad Italiam portari praecepit, cupiens eos in triumpho traducere. peracta verò navigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursum exhibuit ei quos patri, Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eūque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam letitiam suggererat, quod videbat in unum tres conue-

nisse. Non multis autem diebus post, vnum communem triumphum ob res gestas agere statueret, quamvis utriq; senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoria, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autē cum exissent, loca ubi tantū stare possent occupauerant, quantum spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucē per turmas atq; ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templū (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea : & ad Octavianas ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & ducum proceres, & honorati equites eorum praestolabantur aduentum : tribunal autem ante porticus factum erat, sellæq; eburneæ in eo preparatae. Quò cum ascendissent confederunt : statimq; eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimonij prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autē laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellet, silentij signū dedit. Magnaq; omnium quieti facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit : idemq; Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus

in cōmune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit: ipse verò ad portā re-sedit, quæ ab eo, quòd per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, dijs ad portam collocatis caesa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant; ut multitudini facilius praberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcumq; hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsitæ sint, alijs alia mirabilia atq; magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti arriq; necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneres, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpura portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemma autē clarissima tam multæ, alia coronæ aureæ, alia alijs operibus inclusa traductæ sunt, ut apparet frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta, horumq; nihil non ex pretiosa materia. Quin & anima-

lium diuersa genera producebantur, proprijs or-
 namentis induta. Erat autem etiam quæ singula
 portaret magna hominum multitudo, purpureis
 vestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad
 pompam fuerat ab alia turba discreti, præcipua
 & mirabili ornamentorum magnificentia culti
 erant. Insuper his, ne captiuorum quidem vulgus
 in ornatum videres, sed varietas & pulchritu-
 do quidem vestium natam ex fatigatione corpo-
 rum deformitatem, oculis subtraherebat. Maximi
 autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur
 fabricatio: pro cuius magnitudine timendum vi-
 ribus portantium occurrentes putabant: multa
 enim in tertium nidum quartumq; surgebant: et
 magnificentia fabrica cum admiratione delecta-
 bat: multis aurata veste circumdatis, cum au-
 rum præterea factum atq; ebur omnibus esset af-
 fixum. Multis autem imitationibus bellum ali-
 ter in alia diuisum, certam sui faciem demon-
 strabat. Erat enim ceruere vastari quidem for-
 tunatissimam terram, totas verò interfici acies
 hostium: & alios fugere, alios captiuos duci:
 murosq; excellentes magnitudine machinis di-
 rui, & castellorum excindi munimina, & po-
 pulosarum ciuitatum moenia disturbari, exer-
 citumq; intra muros infundi: cadisq; omnia lo-
 ca plena, & eorum qui manu resistere non po-
 terant preces: ignemque templis immissum,
 adiunq; super dominos post multam vastatio-
 nem

nem emerſiones: atq; annis triftitiam, defluentis
 non in arua culta, neq; ad hominum vel pecoriũ
 potum, ſed per terrã ex omni parte flagrantem.
 Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem &
 confeſſoriũ operũ magnitudo, neſcientibus adhuc
 facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat
 autem per ſingula pegmata capta ciuitatis dux,
 ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam na-
 ues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim
 ferebantur: eminebant autẽ ea quæ apud Hero-
 ſolymam in tẽplo reperta ſunt, menſa aurea pon-
 deris talenti magni, & candelabrum ſimiliter
 quidem auro factũ, ſed opere cõmutato ab uſu
 noſtri conſuetudine: nam media quidẽ columna
 baſi hærebat, tennes autẽ ab ea cannula produ-
 cebantur, formata ad ſimilitudinem fuſina, ad
 ſummũ quaq; in lychni ſpeciẽ fabricata. Erant
 autẽ numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iu-
 daos eſt, indicantes honorẽ. Poſt hæc autem por-
 tabatur lex Iudaorũ, nouiſſima ſpoliorũ. Dein-
 de tranſibant plurimi victoria ſimulacra por-
 tantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt
 hæc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſe-
 quebatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe
 quoq; ornatus pulchritudine, dignumq; ſpectari
 exhibens equum. Pompa autẽ finiſ fuit Capito-
 lini Iouis templũ, quò poſtquam ventũ eſt, con-
 ſtitere. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri do-
 nec duci hoſtiam mortem quiſpiam punitaret.

Is erat Simon Giora, tunc inter captiuos in pompa traductus, laqueo vero circumdatus per forū trahebatur, quo eum simul caderēt qui ducebāt. Lex autē Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquā igitur eum finē vita habere nuntiātū est, omniumq; fauor secutus est, tūc hostias inchoauere: inq; secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidē epulis ipsi excepere, alijs autē omnibus domi conuiuiorū instructi erant apparatus. Hunc enim diē vrbs Romana celebrabat, victoria quidē in hostes gratulatoriū, finem verò malorū ciuiliū, et spei bonae pro felicitate principii. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statū, Vespasianus Paci templū adificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quae hominum cogitationem superaret, effectū est. Magna enim diuitiarum largitate vsus, in super perfectis id pictura ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq; in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorū studio per totum orbem, qui ante eas fuerūt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quae Iudaeorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari praecepit.

Herodium & Machabur à Basso capta.

CAP. XXV.

10

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum praesidio deditio-
ne cepit. Post autē omni manu militari collecta,
multi autem in partes divisi erant, & legione
decima bellū inferre Macharuntī statuit. Valde
enim necessarium videbatur id excindi castel-
lum, ne multos sui munimine ad defectionem
inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus
certam, & aggredientibus hesitationem atque
formidinem, natura loci prestare maximè pote-
rat. Nam ipsum quidē quod muro cinctum est,
saxosus est collis, in procerā altitudinē surgens,
& ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel
accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus
eum ex omni parte vallauerat, quarum altitu-
do oculis comprehendi nō posset: nec transire erat
facile, nec aggestu vlla ratione compleri possi-
bile. Nam ea quæ ab occidente secat vallis, l. x.
stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei li-
mitem facit. Ex hoc vtro tractu ipse Macha-
rus altissimo vertice supereminet. A septentrio-
ne autē & meridie, valles magnitudine quidem
supradictæ cingunt, similiter verò sunt inextri-
cabiles ad oppugnationem eius verò vallis quæ
ab oriente est, altitudo non minor centum cubi-
tis inuenitur, monte verò ex aduerso Macharuntī
posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex
Alexander, primus in eo castellum communiuit,
quod

quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autē regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & cōstructione tutissima, propter Arabū precipuē vicinitatē: namq; opportunē situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū muro amplexus ac turribus, civitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticē rursus murū adificauerat, turresq; in angulis sexagenorum cubitorū erexerat. In medio autē ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppetandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cū natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat; ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittariū multitudinē machinarumq; reposuit: & omnē apparatū excogitavit, qui habitatoribus posset magna obsidionis prestare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim sicu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autē eam ex Herodis temporibus persouerasse: mansissetq; vltimis profecto, sed ab Iudæis qui lucum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur; vbi radix eodem nomine gignitur: quae flamma quidem assuylis est colore, circa vesperam verò veluti rubere

bare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tandem refugit, nec prius manet, quam si quis urinā muliebrem vel mēstruū sanguinē super eam suderit. quinetiam tūc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pendentem. Capitur autē alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimū ex radicē terra sit conditum: deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis verò cōtinuo moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus, nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnā vim capi eam operapretium est. Nam quæ vocantur demonia, pessimorū hominum spiritus, viuū immersa, eosq; necantia quibus subuentū non fuerit: hac cito, etiam si tantūmodo admoueatur agrotantibus, abigit. Flunt autē ex eo loco aquarū fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij nanq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autē frigida aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quadam spelunca cernitur, non quidē alte caua, saxo autē imminēte protēcta: super hoc veluti duæ māmæ inter se paululū distantes eminent: & altera quidē frigidissimū fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti

lanac

lauacrum suauissimum præbent, multisq; morbis
 ac vitijs salutare: maximè verò nervorum cura-
 tioni conueniens. habetq; idẽ locus metalla sulfu-
 ris & aluminis. Bassus autẽ contemplatus vnde-
 que regionem, valle orientali repleta accessum
 parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggre-
 rem quamplurimũ extollere, facilemq; per eam
 oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant
 deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos qui
 dem coëgere, inane vulgus esse existimantes, in-
 feriorẽ obseruare ciuitatem, ac pericula priores
 excipere: superius verò castellum ipsi occupatum
 tenebant, & propter munitionis firmitatẽ, & vt
 salutis sue consulerent. Impetraturos enim se ve-
 niam opinabantur, si locũ tradidissent Romanis.
 Prius autẽ volebant spem declinanda obsidionis
 experiẽdo conuincere: ideoq; alacri animo in dies
 singulos excursus habebant, & cum his quos fors
 obtulisset concertis manibus, multi moriebantur,
 multosq; Romanos interficiebant: semper autem
 vtriusque ex tempore plus victoria captabatur:
 Iudæi quidem, si incautiores aggredierentur: in
 aggere autẽ positis, si impronissum excursum eo-
 rum bene septi armis exciperent. Sed non u erat
 finis obsidionis futurus. Res autem quadam for-
 tuito gẽsta, inopinatam castelli tradendi ne-
 cessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obfes-
 sos iuuenis & audacia ferox, & manu stre-
 nuus, Eleazarus nomine: in autem fuerat excursus

sibi

fibus nobilibus, multos egredi aggestumq; prohibe-
 re cogitans, & in praeliis semper graniter Roma-
 nos afficiens mandataq; sua socios prosequens, im-
 petum quidem facilem his, pericula autē vacuum
 discessum efficiēbat nouissimas recedendo. Itaq;
 discreta quodam die pugna, & utraq; parte di-
 gressa, ipse tanquam despiciens omnes, existens
 neminem tūc hostium praeliū excepturum, extra
 portam remansit: & in muro stantes alloqueba-
 tur, tota mente illos attendens. Hanc autem op-
 portunitatem vidit quidam ex castris Romano-
 rum Aegyptius, nomine Rufus: & quod nemo
 sperasset, impetu facto cum ipsis cum armis re-
 pente correptum, cum hoc viso stantes in muro
 stupor teneret, in castra Romanorum traduxit.
 Postquam verò dux nudum praecepit extēdi, &
 in aperto constitutum, ut ex ciuitate conspiceretur,
 cadi verberibus, vehementer Indaeos confu-
 dit casus inueni, vniuersaq; ciuitas in fletu erat
 & querelibus, vnius viri clade percussa. Id ubi
 Bassus animaduertit: cōsiliis aduersus hostes
 hoc proticipium sumpsit: eorumq; miserationem
 augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute
 castelli traditionem facerent, quod sperauit ade-
 ptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleaxarus
 suspensurus, crucem desigi iussit: ea verò conspe-
 cta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando
 querebantur intolerabilem esse calamitatem vo-
 uiferantes. Tunc igitur Eleaxarus eos orabat, ne

vel se despicere, mortē miserimā subiturum,
 sibiq; ipsi salutē praberent, postquā iam subacti
 omnes Romanorum viribus ac fortuna concederent.
 Illi autem & eius sermone fracti, & quod
 multi intus pro ea precabantur (ex magna enim
 & numerosa cognatione genus ducebat) & cō-
 ma ingenii sui misericordia victi sunt, & qui-
 busdam caleriter missis colloquebantur, castelli
 traditionē facere patentes, ac reddito sibi Eleaza
 ro, sine metu dimitti. Cum autē huius assensus esset
 dux Romanorum: multitudo civitatis inferens,
 invita separatim cū Iudaeis cognita passione, ipsi
 clam nocte aufugere statueret. Cum vero portas
 aperuissent, ab his qui deditique promiserant qd
 Bassum munus venit, sine invidia salutis comen-
 siue formidine, ne corū fuga causam ipsi prae-
 sent. Sed fortissimi quidā fugientium, qui praece-
 rant, evagare reliquarū autē viri quidē mille se-
 ptingenti perēpti sunt muliercula, verō & pue-
 ri in servitiū ducti. Sponsiones autē cū his qui se
 stellum dedere habitas, Bassus conservandas esse
 iussit. Et ipsas dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudaeis a Basso interceptis & Iudaea de-
 uentura. CAP. XXVI.

His autē administratis, in saltū, qui appel-
 latur Iaxdes, ducere properabat exercitus,
 multi enim illuc congregati esse vuntiabantur,
 qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosulymis
 & Mascherunte profugerant. Ergo cum ad locū

venisset, neq; falsum fuisse nuntium reperisset; primò quidē omnem locū cum equitibus cingis, ut si quis Iudaeorum conatus fuisset evadere, fugiendi per equites copiam non haberet: pedites autē sylvā iussit cadere, in quā confugerāt. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciēdi, velut ex audaci certamine fortasse fugā etiā reperirent. Itaq; simul universi, et cā clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant irruunt. Illi autē fortiter excipiebant: multaq; his audacia illis contentione vsis, diu quidem praliū tractum est, non autem similis evenit finis pugna certantibus. Nam Romanorū quidē duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: Iudaeorū verò ex illo pralio nullus evasit: sed cū non essent pauciores tribus milibus prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius de quo supra meminimus, qui ordini eandem praepositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tēpore Caesar etiā ad Liberium Maximū scripsit (erat autē procurator) ut omnem terrā venderet Iudaeorum: nec enim civitatē in ea condidit propriū servans sibi eorū agrū. Solis autē octingenti militibus illic relictis, locū dedit quē incolerent, qui vocatur Ammaus, distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendiū verò vnicuiq; degerent Iudaeis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium

inſit, ita vt antehac Hieroſolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudaorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

De clade Antiochi regis & eruptione Alatorum in Armeniam. CAP. XXVII.

IAm verò quarta anno Veſpaſiano adminiſtrante impertum, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cū tota domo incurrere, ex cauſa huiusmodi. Ceſennius Petus, qui tunc Syriā adminiſtrabat, ſiue re vera, ſeu propter inimicitias Antiochi (certum non valde poſſe factum eſt) literas ad Caſarē miſit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuiſſe, pactis habitis cum rege Parthorum proptereaq; debere illos antè capere: ne ſi priores nouas res adorti eſſent, totū Romanorū imperiū bello perturbaret. Nō erat autē Caſar huiusmodi nuntiū ad ſe perlatū neglecturus. Nā vicinitas regū, maiore negotiū providentia dignū eſſe faciebat. Samofata enim comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem ſita eſt, vt eſſet Parthi (cū nanq; id cogitauere) faciliſſimus tranſitus, tutum autē receptaculū. Fide igitur habita, & poſſe ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subito tamen, Antiocho eiusq; ſocijs nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidē ſextam ducens, & inſuper quaſdā cohortes alioq; equitum: habebat autem auxilia reges, Chalcedica

Ariſtob

Aristobulū, Emesaq; Sohemii. Introitus aut illis
erat sine certamine, quod nemo indigenarum ma-
nus valebat opponere. Antiochus enim insperato
periculus munitio, bellū quidem contra Romanos
nec cogitatione cōcepit. Decrevit autē, toto regno
in eo quo erat statu relicto, cū coniuge ac liberis
egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspitione
qua sibi ingereretur probaturum esse ratus: pre-
gressusq; de ciuitate centum triginta propemodū
stadij, in campo tabernaculū ponit. Petus autem
in Samosatā qui eam capefferent mittit, & per
eps ciuitatē tenebat: ipse verò cū alio milite in
Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipsa
necessitate adductus est aduersum Romanos ali-
quid bellicū gerere: sed fortunam suam questus,
quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autē, bel-
liq; peritu, viq; corporis praestantibus filiis eius
non erat facile in calamitate sine pugna durare.
Itaq; ad virtutē se conferunt Epiphanes & Cal-
purnicus: Vehementi autē pugna per totam diē ha-
bita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq;
parte suarū virium diminuta discedunt. Antio-
cho verò neq; pugna hoc modo per acta manere
domi tolerabile videbatur: sed abducta cōiuge cū
filiabus in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militū
suorum animos fregit: nam velut desperato ab
eo regno defecere, & ad Romanos se transde-
re, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam pe-
ritus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cate

ris servare se ex hostibus erat necessarium: suntque
 omnes equites decem, qui cum his viam transgressi
 sunt flumen Euphratem: hinc iam sine metu profe-
 cti, cum ad Vologesem Parthorum regem venissent,
 non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam
 pristinam retinerent, omni honore dignati sunt.
 Antiocham vero, ubi Tarsum Cilicia venit, mis-
 so centurione Petus vinculum Romanum transmisit. Ve-
 spasianus autem ita regem ad se deduci non passus
 est, dignus esse ratum veteris amicitiae habere ra-
 tionem, quam belli occasione inexorabilem iracun-
 diam servare. Itaque iubet ei iter agere auferri vin-
 cula, intermissaque interim profectioe Romanam,
 apud Lacedamonem degere: magnos vero ei pecu-
 niae redditus praebet, ut non modo copiose, sed etiam
 rigide victum haberet. His Epiphanes et ceteri co-
 gniti, qui patri ante metuebant, magna cura et
 inextricabili animos relaxarunt, et ipsi quoque
 spem reconciliandi cum Caesare coepere. Cum au-
 tem etiam Vologeses de his scripisset ad Caesarem
 (nec enim quamvis feliciter ageretur, extra Roma-
 num vivere patiebatur imperium) et cum Caesar
 his mansuete facultate dedisset, Romanam venerunt
 patre autem ad eos ex Lacedamone statim adve-
 lto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere.
 Alanorum autem natio, quod quidem Scythae sunt,
 iuxta flumen Tanain et Meotides paludes sedes
 habentes, iam quodam loco memoramus. His ve-
 ro temporibus inito consilio, ut terram Median, et
 ultra

viterius predandi causa peruaderent; cum rege Hyrcanorum colloquantur. namque is est illius tractus dominus: quem rex Alexander ita fecerat: ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi praeibito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecoribus plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terra obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugies ceteris quidem bonis annibibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facilitate sine pugna predabuntur, et usque ad Arthemiam vastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat: qui cum his obuius bello conflixisset, non multum absuit quam vivus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso cum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi telum rictu gladio rupisset laqueum; atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis essetatis, tertiam quidem de populo sumit: magnam vero hominum multitudinem, aliamque ducentes predam ex vltroque regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massade castelli munitissimi. C. XXVIII.

A Pud indeam vero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit: et aliam quidem terram bello subactam videt, vnum autem adhuc rebellem superesse castellum, quoniam quae in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem

monit: nomen est autem castella Massada. Princeps verò sicariorū, à quibus fuerat occupatum, erat vir prapotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, ut antè diximus, ne professione facerent, quando censor Cyrenius in Iudæā missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidam & abigendo eorū bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorū libertatem tanta ignavia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitiū professi essent. Erat autem id plane casatio, & crudelitatis atq; auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nā eisdem illi & defectionis socij fuerūt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa verò prior illorū in eos facta est: & cum mentita prior eorū refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia sua iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodāmodo illud tēpus apud Iudæos omnium generū malitiæ sæcūdisissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouū aliquid inueniret. Ita & priuatum & communiter omnes unū erant, & exuperare quā alius tā impietate quā iniquitate in proximos certabāt: potētes quidē multitudinē male tract

tractando, multitudo verò ad interitum potèntissimè
properando. Illos autè erat dominandi cupiditas,
hui autè vim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi.
Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in
propinquos & crudelitatis autores, nullo neque
verbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato
ed exitium eorum quibus insidiarentur penitus
pratermisso. verum & hos Ioannes moderatio-
res esse demonstravit. Non solum enim omnes in-
terficiebat qui necessaria & profutura suaderet
tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi
impetens, sed etiam patriam malis plurimis cu-
mulavit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq;
iam esset ausus impietate contemnere. Nam &
mèsa nefaria vescebatur, & legitimam patriamq;
exterminauerat castimoniam: ut iam sit mini-
me mirum, si mansuetudinis communionem mi-
nime seruabat hominibus, qui Dei pietatè furo-
re contèpserat. Rursus Simon Giora, quid mali
non commisist, quàm e liberorù corporum iniuria te-
perauit, qui eum creauere tyrannum? Quae verò
eas amicitia, quae cognatio ad quotidianas ca-
edes non ferociores effecit? namq; alienos quidem
male tractare, inertis nequitia opus esse arbitra-
bantur: clarissimam verò gloriam parere crudeli-
tatè in familiarissimos existimabant. Horum
furoris amuli, etià Idumaei fuere: illi enim scele-
ratissimi perempti pontificibus, ne qua pars co-
seruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitate

facie supererat, abscidēre, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominū genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomē facti verū probauerūt. Omne enim malitiæ facinus amulati sunt, nullo in amulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quāvis nomē sibi ex donorū amulatione imposuissent: qui eos quos laderēt, propter efferā sui naturam committendo fallebāt; qui malorū quæ maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitū vitæ finē invenire, merita illis omnibus poena Dei volente decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremū vitæ terminū congesta sunt, quæ varijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixeris aliquis minora eos quàm committere perpessos, verū quæ tādem digna tātis sceleribus poena affici poterant? De illis autē qui in eorū crudelitate inciderant, non est inuius temporis pro merito conqueri. Rursus igitur ad eam narrationis partē redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorū contra Eleazarū, & qui tum eo Massadā tenebāt sicarios, exercitū ducēs: & fines quidē statim omnes oblinuit, præsidijs vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem micro circumdedit: ne quis obsessorū fugiendi facultatem haberet, vique custodes persequerent: ipse verò castris locū occupat, ad obsidionē quidem idoneū, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo

appl

applicabantur, ceterum difficile ad copias uten-
 filium. Non solum enim commeatus ex longin-
 quo, & cum labore Iudeorum maximo portaban-
 tur, quibus hæc fuerat cura madata, verum etiā
 potius aliunde in castra ducebatur; quoniam in
 eo loco nullus fons proximus nascebatur. His au-
 tem dispositis, Silva obsidionem aggressus est, ar-
 tus ac laboris egentem, propter castelli munitio-
 nem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro
 non exiguum, & excelsum longitudine, undiq;
 abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili
 super fundo habens scopulos: ipseque omnium sunt
 animalium gressibus inaccessa, nisi quod duobus
 modis idem saxum in difficilem explicatur ascen-
 sum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltite ad
 solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambu-
 lare. Vocatur autem unum Coluber, ex angustia
 crebrisque flexibus capta similitudine. quæ enim
 prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens,
 paulatim rursus producit: vixque illo itinere
 gradiens promouet pedem, namque mutanti vesti-
 gium, necesse est altero pede niti. Est autem certa
 perniciēs, si quis labatur: altitudo enim rupium
 utrinque dehiscit, ut quæ horrore quæuis terrere
 audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum x x.
 stadiis ascenderit, quod restat verticis est non in
 acutum finem coacti, sed ut habeat in summo pla-
 niciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex
 castellum edificauit, & appellauit Massadam.

Post

Post autem Herodi magno studio fuit loci illius
 structio: nam & murum per omnē eius gyrū ere-
 xit, stadiorū spatium septē, è candido lapide factū
 & duodecim altum, latumq; octo cubitis: &
 XXVII turres quinquagenorum cubitorum in eo
 stabant, ex quibus aditus erant in ades circa om-
 nem murum intus adificatas. Rex enim verti-
 cē, quod faciendus, omniq; planicie mollior esset,
 cultura destinauerat: ut si quando externorū a-
 limētorum penuria cōtigisset, ne hac quidē labo-
 rarēt, qui salutem suā castello credidissent. Quin
 & regiā sibi adificauerat, ab occidentali partis
 ascensu, intra mœnia quidē arcis positā, vergen-
 tem autē ad septentrionē: regia verò murus erat
 magnus, ac firmissimas quatuor celsitudinis sexa-
 genorum cubitorum in angulis turres habebat.
 Membrorū autē intus, & porticuū itemq; bal-
 nearū varia erat & sumptuosa constructio, co-
 lumnis quidem è singularibus faxis vndiq; sub-
 stituti, parietibus autē membrūq; solida com-
 page lapidū variati. Ad singula verò habita-
 cula, & in summo, & circa regiā, & ante tur-
 res multos magnosq; puteos in scopulis excide-
 rat, custodes aquarum: tantam molitus abundā-
 tiam, quantā qui fontibus vterentur haberent.
 Fossa verò iter ex regia in arcem summā duce-
 bant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifesta
 quidem via facilem sui vsum præbere hostibus
 poterant. Nam orientalis quidem via natura est

inaccessa, ut supra memorauimus. Occidentalem
verò, magna in angustia posita turri conclusit,
quæ nō minare mille cubitorū spatio ab arce di-
staret, quam neq; transire posse, neq; capi facile
videbatur. Inextricabilis autē, quamuis licenter
ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidē aduer-
sus hostiles impetus natura simul & manu ca-
stellum erat cōmunitum. Intus autē repositi ap-
paratus, magis & diuturnitatē & epulentiam
iuuere: nam & frumentum multum erat condi-
tum, & quod in longū tempus sufficere posset:
vinumq; multū & olem: insuper autē cuiusq;
leguminis fructus, & palmula coaceruata. Cum
etiāq; reperit Eleazarus, castello per dolam cum
fiscarijs occupato, matura, nihilq; recens deposita
deteriora: quāquam ferē ex qua apparata sunt,
ad excidium à Romanis illatū, centum annorum
tēpus agebatur. Quinetiā Romani fructuū reli-
quias incorruptas offendēre. Si quis autem cau-
sam diuturnitatis aurā esse existimet, non erra-
uerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac
foeculenta materia sit remota. Inuenta est autem
omnigenū quoq; armorum multitudo, ab rege
condita, quæ decē millibus virorū sufficerēt, fer-
rumq; infectū, necnon æris & plumbi materia:
quippe ut magni de causis factū crederes appa-
ratum. Aiunt enim Herodem id ipsum castellum
sibi ad refugiū parauisse, duplex periculū suspi-
cantiem: vnum quidem ab Iudeorū populo: ne se
depo

deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principi-
 patū reduceret. Alterum verò maius atq; atroc-
 ius, ab regina Aegypti Cleopatra: hac enim suā
 sententiā nō celabat, sed cū Antonio saepe verba
 faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autē
 obsecrans regnum Iudaeorum donari. Et magis
 qui mixaretur, nondū eius imperio Antonium pa-
 ruisse, male eius amore mancipatū, quā nō dona-
 turū sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes
 conditā Massadam, extremū belli contra Iudaei
 Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam lo-
 cum omnē muro cinxerat dux Romanorū, sicut
 supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissimē
 procuraret: incipit oppugnationē, vno tantum
 loco reperta, qui aggerū iactum posset excipere.
 Nam post eā turrinā qua iter ab occidente, quod
 ad regiā summūq; montem duceret, praeclude-
 bat, erat quadā cōtinentia saxi vastior latitudi-
 ne, multumq; porrecta, celsitudine autē Massa-
 da trecentis cubitis inferior, quā Leucen appella-
 bant. Hanc igitur Silva ut a scēdit ac tenuit ag-
 gerē apportare milibus iussit: illis autem alacri
 animo & magna manu operantibus, solidus ad
 ducentos cubitos erectus est iuvulus. Verū neq;
 firma, neq; sufficiens machinis ferendus hac men-
 sura videbatur: sed super eum tribunal, constru-
 ctis saxis ingētib; factū est, altū itemq; latū cu-
 bitis L. Erat autē & aliarū machinarū fabrica
 illis asinilis, quas primo quidē Vespasianus ad
 oppug

oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat
 & turris L. X. cubitorum effecta est, tota ferro
 consep̃ta, unde multi balistarũ tormentorumq;
 iaculis Romani cito eos repulere, qui de mura pu-
 gnabãt, & caput exorere prohibuere. Simul au-
 tem ingenti etiam axiete fabricato, Silva crebro
 murũ pulsari iubet: ac vix quidẽ tamẽ aliquam
 eius deiecit partẽ interruptam. Citò autẽ praeue-
 nere sicariũ muro intus altero cõstituto, qui ne ma-
 chinis quidẽ simile aliquid pateretur molli enim
 adhuc erat, & impetus laxare violentiam pote-
 rat, hoc modo cõstructus. Trabes proceritate ma-
 gnas, & quã secl̃a sunt continẽtes composuere:
 earũ autem ordines erant duo similes, tantumq;
 distãtes quãta esset muri latitudo: & inter eos
 ambos replebãt, aggere spatium. ne verò crescente
 cumulo terra deflueret, alijs trãuersis trabibus
 quas in longitudinẽ posuerant colligabant. Erat
 ergo illud opus quidem adificio simile: sed quod
 cedenti inferebãtur machinarũ ictus euanesce-
 bant, lutoq; subsidente strictiorẽ fabricam facia-
 bant. Hoc ubi Silva cõsiderauit, igni magis mu-
 rum caputũ iri putare, multas quidẽ ardentes
 faces milibus ipso iaculari praecepit: murus
 autem, quippe ut magna ex parte lignis constru-
 ctus, ignẽ cito cõprehendit, & usq; ad lunũ sui
 laxitate catesactus, ingenti flamma colluxit. In-
 cipientẽ quidem adhuc incendio, spirans aquilo
 Romanis erat horribilis: auertens enĩ desuper
 flammam

flammarum in eos abigebat, & penè machinas
quasi iam conflagraturas desperauerant: deinde
flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus
auster multa vi in aduersum eum murum repulsi:
iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidè cum
Dei vteretur auxilio, ad castra lati digrediebantur,
decreto hostes luce aggredi, & nocte vigiliis
accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret.
Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat,
neq; alij cuiquā permisturus erat ut faceret.
Videns autè murum igne consumptum, alium verò
nullum salutis modum neq; virtutis excogitans:
sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges
facturi essent si vicerent, ante oculos positi,
de omnium morte consiliū cepit: idq; ex presentibus
fortissimū ratus, validioris animi socij
resperi cōgregati, talibus eos verbis ad facinorū
inuitabat. Cum olim vobis decretū sit, viri fortes,
neq; Romanis, neq; cuiquam alij seruire, nisi
Deo: is enim solus est verus & iustus dñs hominum:
ecce nunc tēpus adest, quod factis vestros
probare animos inbeat. Ne igitur nos dehonestemus,
antè quidem seruitutē nec sine periculo
passi, nunc autè cum seruitute intolerabiles penas
subituri, si viuos in Romanorū potestate re
uire contingat. Primi enim omnium ab his de
fecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus.
Puto autè & hanc nobis à Deo gratiam datā,
ut benè ac liberè possimur mori, quod alijs non
cuenit

euenit prater spem superatis. Nobis aut certū est, orto die futurū excidiū. Libera est autē strenua mortis cōditio cū affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectō nos optant viuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidē ab initio statim oportuit, quando libertatē defendere cupiētibus omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebāt, de Dei volūtate coniungere, & scire quod amica ei quondā Iudaorū natio dānata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquā tantorū quidē hominū perniciē neglexisset: sacratissimā verò urbem suam igni hostiū excidioq; prodidisset. Nos autē soli scilicet ex omni genere Iudaorū sperauimus seruata libertate superare, tanquā nil in Deum deliquissemus, nulliusq; culpa participes fuissemus, qui alios quoq; docuimus. Itaq; videtur quemadmodū nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illatā. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliūq; habētes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissimē auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in adificatiū à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hac multorum ira sunt criminum, quae furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus

bus quæso ne Romanis inuictissimis parcas, sed per nos ipsos Deo præstemus: ista autem illis moderatiores sunt: morientur enim coniuges iniuria vacua, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Primum & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebant enim Romani, certè scio, si neq; corpora nostra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta sola relinquamus, hac enim nobis erit testimonio mortui, quod non penuria victi sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortē seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleaxarus: sed non in eundem modū præsentium sententia congruebant. Sed alij quidē ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugū ac familiarum suarum misericordia, vel etiam propriis quemq; apertissimus deterrebat interitus, aliusq; alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quot cum vidisset Eleaxarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, perimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœmarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariorem de immortalitate anima orationē incipit magnaq; vsus exclamatione, lacrymantes attentius aspectans: Plurimū, inquit, opinione de-

ceptum.

ceptus sum: qui putarem viros fortes pro liberta-
 te certantes, mori bene malle, quam vivere. Vos
 autē ne curislibet quidē homini quicquam neq; au-
 dacia neq; virtute præstare, qui etiam magna
 mala effugaturi mortem timeatis. cū oporteret vos
 super hoc neq; cunctari, neq; expectare monito-
 rem. Olim enim & à prima sensu nos erudire sa-
 cra patria orationes, maiorū quoq; nostrorū fa-
 ctis & animis confirmatibus, perseverabāt: quod
 vivere hominis est, non mori, calamitas. Nā mors
 quidē libertatē animis præstans, ad propriū pa-
 vumq; locum eos dimittit, ab omni clade futuras
 intactas. Donce autem mortali corpore vinctæ
 sunt, viciq; malis eius implentur, quod verisimī-
 de docetur mortuæ sunt. Divino enim cū mortali
 societas turpis est. Multum quidē potest anima
 vinctæ cum corpore: instrumentū enim facit suū,
 latenter id movens, & ultra mortale naturā ge-
 stis producens. Veruntamen cū pondere, quo in ter-
 rā detrahitur, quodq; ab ea pēdet, absoluta, pro-
 priū locū receperit, tūc beatā & viciq; liberam
 participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse
 Deus, invisibilis manens: nec enim cū est in corpo-
 re, conspicitur nudum & accedit occulta, neq; rursus
 citra recedit videtur, vnam quidem ipsa ha-
 bens incorruptā naturā, corpori autem causam
 præbens mutationis. Nam quod anima attigerit,
 hoc vivit atq; riget: vnde verò digressa fuerit,
 hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei

superat. Et huius orationis argumētum vobis sit
 somnus: in quo in se collecta anima, nusquam eam
 distrahente corpore, incundissimā quietē agnat:
 cum Deo vero pro cogitatione degētes, ubiq; ad-
 sunt, ac multa futura prädicūt. Cur igitur mor-
 tem timere conveniat, qui somni diligēti quietē
 tem? quemadmodū autem non sit dementissimū,
 breuitatē vitæ sequentes, sibi invidere per-
 petuam? Oportebat quidem nos domestica insti-
 tutione meditados, alijs esse exēplo prompta vo-
 luntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis
 etiam rei fides petenda est, Indorū videamus sa-
 pientie professores. Illi enim cum sint boni viri,
 vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessariū
 natura munus, inuiti sustinent: properant autem
 animos corporibus solvere: nulloq; urgente neque
 exagitante malo, propter immortalis conuersa-
 tionis desideriū, alijs quidē prädicūt se esse abi-
 turos, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes
 fortunatissimos appellantes eos, ad familiares
 suos mandata mittunt: ita certam veramq; ani-
 mis esse inter se consuetudinē credidere: ipsi autē
 cum mandata perceperint, igni traditis corpori-
 bus, ut immaculata puraq; anima secernatur,
 laudati moriuntur. Facilius enim ad mortē illas
 amicissimi prosequuntur, quā exterorum ho-
 minū quisquam suos ciues, in longinquam pere-
 grinationem ituros. Et se quidē ipsos d'flent: illos
 autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordi-
 nem

nam iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si de-
 terius Indis sapiamus, propriaq; ignavia leges
 patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ vi-
 dentur, inhonestè despiciamus? quanquam & si
 contraria nos à principio instituisset eruditio,
 quod summum bonum est hominibus vivere, mors
 autem calamitas: attamen tempus nos adhorta-
 tur eam bono animo & facile tolerare, Dei vo-
 luntate & necessariis morituros. Olim enim quan-
 tum apparat, contra omne Iudæorum genus hoc
 decretum posuit Deus, ut vita careremus, qui ea
 non eramus quemadmodum oportebat vsuri.
 Non ausim enim nobismetipsis ascribere, neque
 Romano gratificari, quod nos omnes eorū bellū
 absumpserit. Non enim viribus illorū hac acci-
 dere, sed causa fortior interveniens, illis præsti-
 tit ut vincere viderentur. Quibus enim armis
 Romanorū perempti sunt, qui Cæsarem inco-
 lebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis,
 dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæ-
 sariensium multitudo, neq; repugnantes cum cor-
 iugibus ac liberis mactauerūt: nec vel ipsos eru-
 buere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod
 defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis, Cæsa-
 riensibus semper cum sua ciuitate Iudæis fuisse
 discordiam, tempusq; uictos vetus odium exsa-
 turasse: quid ergo de Scythopolicanis dicemus?
 Nobiscū enim illi propter Græcos bellum gerere
 ausi sunt, ac non cū propinquis nostris Romanos

placuit. Multum igitur his fides illorum ac bene-
volentia profuit: siquidē ab ipsis cum totis fami-
lijs acerbissime trucidati sunt, ac pro auxilijs
gratias eis reddidere; nam quæ illos à nobis pa-
ti prohibere, hæc passi sunt, velut ea ipsi com-
mittere voluissent. Longum fiet, si velim nunc
separatim de singulis dicere. Nostrum enim, quod
Syria civitatis nulla est, quæ non Iudeos apud se
habitantes occiderit, nobis quædam Romanos pluri-
mos inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam
quidem probabilem cōfingere potuissent, civita-
tem suam eade nefaria replerent, octiduum mi-
libus Iudeorum cum coniugibus ac familijs in-
gulatis. Eorū autem multitudinē plagis in Aegy-
pto peremptorum L. X. milium numerum audie-
bamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena ter-
ra, cum nullū inuenissent hostibus adversarium,
ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Ro-
manis bellum susceperē, nihil deerat eorum, quæ
spem totā possent præbere victorie. Arma enim
et muri, et castellarū inexpugnabiles fabricæ,
atque interriti spiritus ad pericula pro libertate
subeunda, cunctos ad defectionem reddunt forti-
iores: sed hæc ad paucū tempus cum suffecissent,
seque sustulissent, maioriū maloriū exitere princi-
pium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus
succubuerunt, velut illorum nobilioris causa vi-
ctoriæ, nō ad corporis salutem, à quibus instructa
fuerant, apparatus fuit. Itæ pro prælio quidē in-

Vos beatos existimari oportet: repugnantes enim
et libertate non perdita periere. Eorum vero mul-
titudinis, qui à Romanis subingati sunt, quis non
miseretur? quis ve non antequam illa patiatur,
mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quam
verberibus excruciatu periere, alij semesi à be-
stijs ad secundum earum cibum vini seruati sunt:
illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc
viuunt, qui saepe mortem optantes non accipiunt.
Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est quae
totius gentis Iudaea metropolis fuit? Tantis qui-
dem murorum septis munitissima, tot verò ante
muros castellis turriumq; obiectu mienibus tu-
ta, belliq; apparatum vix capiens, tot autem vi-
rorum pro se pugnantium multitudinem conti-
nens, quid nobis facta est, quae Deum habere in-
colam credebatur? Radicitus ex fundamētis ere-
pta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à
quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes
verò infelices ad cineres templi assident, et pau-
cae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab
hostibus reseruatae. Hae secum reputas quisquam
vostro, aspicere solē durabis, etiam si viuere sine
periculo possit? Quis inimicus adeo patriae, quis
tam imbellis, aut pareus animae, ut eum non po-
niteat hucusq; vixisse? Atq; utinam omnes fuis-
semus mortui, priusquam illam sacram ciuitatem
hostium manibus videremus excindi, priusquam
templum sanctum tanta impietate funditus erui:

sed quoniam spes nō instrenua nos illexit, quōd forte poterimus pro ea hostes vltisci: nunc autē euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugū liberorumq; dum uobis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; sugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex natura necessitate profectum: sed hac sua timiditate perferūt, qui ante mori cū licuit uoluerē. Nos autem multū freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutē hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorū iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidē adolescentes erūt quorum vires corporis ad multos sufficiēt cruciatum: miserandi autē prouectiores, quorū aetas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrū ministeriū nobis praebeant, expertes seruitutis hostiū. Moriamur liberi, cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hac nobis leges precipiūt, hac nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt, & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis,
pro

pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem
mortis admirationēq; relinquere audacia. Adhuc
eum orare cupientem omnes interpellabant, &
effrenato quodam impetu pleni, ad opus incita-
bant: ac veluti larvis exagitati, alius alium an-
tecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis,
reliq; consilij existimantes, ne quis extremus
remanere videretur: Tantus eos & coniugij &
filiorum & propria cadis amor inuasit. Sed nec,
id quod aliquis putauerit, cum facinus accederet
obtusī sunt, verū eam seruare sententiam, quam
cum dicta perciperent, habuerunt: propriū qui-
dem charumq; affectum retinentibus cunctis, ra-
tioni verò cedentibus, quia iam optimè filijs con-
sulussent. Simul enim valere vxoribus cum am-
plexu dicebant, ac liberos gremijs captos extre-
mum lacrymantes osculabantur: & simul tan-
quam manibus alienis iussa peragentes volentes
eos configebant: malorum quæ subditi hostibus
passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio
necessitatis ad eadem. Denique nemo hac auda-
cia minus inuētus est. Cuncti autem coniunctis-
simos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit,
quibusq; filios atque vxores occidere, malorum
omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neq;
horū iam factorū dolorem tolerantes, & inter-
fectos laesos existimantes, si vel breuissimū tem-
pus eis superueniret, citò quidem vniuersis bonis
in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex

numerus suo decem lectis omnium percussoribus
 vniuersi etiam propter liberos ac coniuges pro-
 stratos cōpositi, eosq; complexi manibus, parato
 animo se mactandos praebebant infelicissimum
 illud exhibentibus ministerium. Ibi autem in-
 trepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua
 quoq; morte statuerunt, vt cui obtigisset, nonem
 peremptis semet super eos occideret: ita omnes si-
 bi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in su-
 stinendo facinore, praestaret alius alij. Et ad ex-
 tremum ceteri quidem se neci supposuere: vnus
 verò atque nonissimus, circumspēcta multitudinē
 mortuorum, ne quis forte in multa cade super-
 esset qui suae manus egeret: vbi cognouit omnes
 peremptos, ignem quidem immisit regia: rebe-
 menti verò manu toto per se transacto gladio,
 iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidē perie-
 rant, nullam credentes animam ex numero suo
 Romanis subditam reliquisse. Latuit autem mu-
 lix senior, & alia quadam Eleaxari cognā-
 ta, plurimū doctrina sapiētiaq; mulieribus pra-
 stans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam
 sub terra potui ducebāt abdit, cum alij cadibus
 occupatas mentes haberent, qui erant nonaginti
 numero & sexaginta, cum mulieribus simul et
 pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis
 mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc
 pugnam expectantes mane aggeribus scalarum
 pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum re-
 rō

ut hostium neminē viderent, sed undiq; versum
acerbā solitudinē, ignemq; intus ac silentium;
quid factū esset conycere non poterant: & ad
extremū velut impellentes iclum arietis, vula-
tum, si quē forte provocarent, dederunt. Clamorē
autem sensere mulieres, & ex cloacis emerse,
factum Romanis ut erat indicarunt, altera earū
quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia
narrantē manifestē. Non tamen Romani facile
his verbis adducebantur, ausi magnitudinem ve-
risimilem non credentes. Ignem verā extinguere
conabatur perq; hunc viam sectantes cito in re-
giā pervenire, conspectaq; multitudinis mortuo-
rū, non ut in hostibus gavisī sunt: sed consilij for-
titudinē, & obstinatum in tanto numero rebas
ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam &
Thebas profugerant. CAP. XXIX

Huiusmodi ante peracto excidio in castella
quidem praesidium dux reliquit, ipse ve-
rō cum exercitu ad Casarem profectus est. Nec
enim quisquam supererat in illis regionibus ho-
stium, sed iam tota Iudaea belli fuerat longior
quietate subversa: multinq; suorum etiam procul
incolentibus sensum perturbationis ac pericul-
um exhibuerat. Nam & circum Alexandriam
Egypti civitatē postea contigit multos Iudeo-
rum perdere. Hi autem qui ex factione sicariorum
illuc effugere potuerūt, pauciora erant salvos esse:

verum & illic novas res conabatur, ut libertatem defenderet, & Romanos quidem nihil se meliores putarent. Deum verò solum dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudeorum non ignobiles aduersaretur, illos quidem mactare, alijs verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudeis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium mactorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri videretur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes: canendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis, prospecta periculi magnitudine parvere, multoque impetu sicarios aggressi corripuerunt, quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui vero in Aegyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentiam siue pertinaciam voluntatem sit dicenda, non obstupescat. Omnis enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo ut Caesarem dominum fateretur, nemo cessit, neque dicere vellet visus est: sed omnes illa necessitate validior sententiam conformare, tamquam bruta corporibus non animis

animis etiam cruciatus ignemq; susciperet. Maxime verò puerorū asae, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorū quisquā commotus est, ut dominum Casarem nominaret: usq; adeo corporum infirmitatem vi audacia superabat.

Onix templum clausum apud Alexandriam. CAP. XXX.

Lupus tunc Alexandria rector administra-
bat, & de hoc ad Casarem motu velociter
retulit, Ille autem inquietū Iudeorum circa res
novas studium cauendum esse existimans, ac ve-
ritus ne rursus in unū congregarentur, & quos-
dam sibi adiungerent, praecepit Lupo, ut tem-
plum Iudeorum, quod esset apud Onion (quae sic
appellatur) civitatem, destrueret: Hac autem est
in Aegypto, quae ob hanc causam & coli cepit,
& nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus
ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, An-
tiocho rege Syria cum Iudeis bellum gerente,
Alexandriam venit: & à Ptolemaeo suscipitur
humanissimè, propterea quod Antiocho erat ini-
micus: ait se gentem Iudeorū eius auxilio socia-
turum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem res
ea quae possent fieri annuisset, rogavit ut in ali-
qua parte Aegypti templum sibi adificare per-
mitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim
& Antiochum magis odiosum Iudeis, qui tem-
plum apud Hierosolymam vastavisset, ipsiq;
benevolentiores eos fore, eoq; multos ad eum re-
ligionis

ligianū diligentia colligendas. Parnit his Ptolemaus, eiq; locū dedit centū & octoginta stadiis à Memphi distantē: Heliopolitanus autē ille tractus dicitur: ubi castella fabricato, Onias templū quidē dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autē simile exstruxit, ingentibus saxi sexaginta, cubitis erectā. Ara autē fabricam secundā patriam imitatus est, & donarijs similiter exornavit, prater candelabri confectionē. Candelabrū enim non fecit, sed informatū aureū. lychmā tanquā tubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totū verò circa templū spatium coctō latere circūdedit, saxeas portas habēta. Concessit autē rex etiā multū agrumodum, ac pecunia redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quae Dei cultus desideraret. Non tamē hoc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cū Iudaeis apud Hierosolymam degentibus, propter fugam memorē iracundiam, & hoc templo adificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinē reuocaturū. Evenerat autē olim praedictio quaedam annis novingentis septuaginta. Esaiasq; prae-dixerat. huius templo futurā in Aegypto constructionē à quodam rege Iudae. Templū quidē ita fuerat adificatum. Lupus autem rex Alexandria susceptis literis imperatoris cum ad templū advenisset, nonnullis ablatis de varijs templū claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque

dona

Monariorum quicquid reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit, sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne vestigium quidem divini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta res.

De interfectione, Iudæorum apud Cyrenem.

CAP. XXXI.

Avdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea qua circū Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim adeam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorū ut se attenderent, persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cū signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere: & alios quidem hac agendo atq; fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatus eius & profectionem Pentapolitana Libyæ rectori Catullo prænuntiant. Ille autē equitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna quidē pars manibus interijt, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multū verò ac diligenter per omnes quasitus regiones captus est, adductusq; ad Catullum, sibi quidem mori pœna moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem.

Nam

Nam ipse quidem locupletissimos Iudaeorum falso insinulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatā multimode cumulabat, tragis etiā verbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudaeorum confecisse videretur: quodq; hoc atrocius est, prater credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicarius. Deniq; cum iussisset Iudaeum quendam Alexandrā nominare: cui iamdudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores accidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidavit. Et hac securē facere arbitrabatur, quod eorum patrimonialia redditibus Caesaris adiungebat. Ne verò vel alibi degētū quifquam Iudaeorum eius iniustitiam cōfutare, etiā longius mendacium propagavit: ac Ionatha nonnullisq; alijs qui comprehensi fuerant persuadet, non arū rerum accusationem viris inferre probatissimū Iudaeorum, apud Alexandriā Romanūq; degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hac scripsit. Non tamen Catullo fictio ita ut sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan catervosq; vinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quaestionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitōque non
ire

iura hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: prius enim verberatus, viuis exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expansebat, & crebro videbat sibi instâtes umbras eorum quos peremerat, & clamabat. Cumq; se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, exinq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuina providentia facto indicio, quàm quod nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historia, quam promissimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis, & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia qua scripsi proposuerim.

FL. IOSEPHI DE BELLO

Iudaico libri septimi & ultimi, Finis.

R F

FL

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

R E R V M O M N I V M
I N I O S E P H I O P E R I B V S
M E M O R A B I L I V M
I N D E X.

Ea quæ asteriscum * præfixum habent, in secundo inuenies tomo : quæ crucis signum†, in tertio: reliqua in primo.

A Aron primus fuit pontifex	654
Aaroni sacerdotiũ cõfertur	179. cõfirmatur 218. eius filij quatuor 180. filij eius duo seniores dum offerunt exusti 183. virga eius floret et profert amygdala, 218. moritur 221
Abaneth qualis zona	173
Abaris mons	166
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis	* 20
Abdastartus rex Tyriorũ Belestarto patri successit†	647. eius mors ibidem
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissolucendorum peritus	528. † 646
Abdonis principatus Hebræorum	313
Abel quid significet, occiditur à fratre	21
Abelmachaa vrbs	475
Abemerigus Isata suam filiam dat uxorem	622
Abenarus præfectus exercitus	361. 382. pugnat cõtra Ioabũ 416. trãsfert regnũ ad Dauidem 419. ab Ioabo fraudulenter occiditur 421
Ab et secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudel	

INDEX IN IOSEPHVM.

- crudelissima, tolerantiaq; eius †737
 Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 451. fu-
 git in Gesura, vnde à patre recòciliato rrua-
 catur, item forma eius & casaries qualis.
 tum quomodo Ioabũ tractarit 452. 453. popu-
 larem auram captat & regnum 455. cum
 patris concubinis rem habet 459. cogit magnũ
 exercitum contra patrem 463. pèdens in ar-
 bore interimitur 464
 Abias Arabum rex pralio victus sibÿpse ma-
 num infert * 630
 Abias Samuelis filius quomodo se gesserit in
 administratione principatus 342
 Abiatharus Achimelecchi filius seruatus à Sauli
 sauitia 388. confirmatur ei pontificatus 476.
 quomodo à Davide vltus, eius domus sacer-
 dotio prinatur 499
 Abibalus rex Iromi pater 528
 Tyriorum rex †645
 Abigea Nabali vxor Dauidem commotum pla-
 cat 397
 Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in pa-
 ternum regnum succedit & Ioachimũ è vin-
 culis eximit 685
 Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram
 cum suis profectio 327
 Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legiti-
 mos occidit, & imperium arripit 311. vrbe et
 tribu pellitur 312. Sicimas captas solo aquat
 ccc 5 314

I N D E X

314. occiditur	315
Abimelech Palastina rex Sarā cōcupiscit	91
Abironem cum suis terra deliscit	215
Abisace puella calefacit senem Dauidem	486.
audiat eam uxorem Adonias	498
Abisacus Ioabi frater, vir fortis	416. 469. 480.
cum fratre Sabalum persequitur	474. vindicat regem ab interitu occiso Achmone
	477
Abrahamus quādo natus 40. ē Chaldaea migrat in Chananaam, & Dei verū cultū instituit	
42. hinc in Aegyptū proficiscitur, ubi uxore	
fugit esse sorore suam 43. 52. Aegyptijs disciplinas instituit 44. Assyrios vincit 46. decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius	
à Deo 48. genuit Ismahelē ex Agare 48. hospitatur angelos tres 50. migrat in Gerara	
51. à Deo tētatur 55. monumētū sibi & posteris cōparat 58. ductū Chaturā uxore, suscipit	
liberos 58. Isaco querit uxore ibid. moritur	
62. eius arma contra Pharaonem	† 481
Abrahami domicilium, vicus	41
Abisalomon tyrannidis Manahemi adiutor	† 236
Abisalomus patris & socer Aristobuli captus	* 225
Accaron non potuit capi ab Hebrais	291
Achabus Amarinii filius regnum paternum uetus maioribus cōtaminat id sceleribus quādam antecessores sui 563. agnoscit suum fatum & pœnitet 572. cedit Adadi filio bellum inferenti,	

- ti, ibid. eundē vincit 575. occiditur 583. ipsius
 liberorum capita praciduntur 610
- Achar furtum committit 274. plectitur 276
- Acha, quinti ex fratribus Machabei immania
 supplicia, eiusq; insignis tolerantia † 741
- Achazes Iothami filius regnum paternum arri-
 piens, idolis filium holocausta offert, belloq;
 impetitus, magnā patitur stragem 632. Assy-
 riorum regi auxilio vlciscitur Syros, stultus
 & impius moritur 635
- Achiab^o Herodis nepos aui vim prohibet* 464.
 impetitur à 2000. militibus dimissis * 480
- Achias pontifex 357
- Achias propheta Hieroboamo regnum & alia
 vaticinatur 540. 553
- Achilaeus princeps commentariensium 476
- Achimannus Berzellai filius apud Dauidem ma-
 net 472
- Achimas Dauidi victoriam nuntiat 466
- Achimelechus pontifex Dauidem comitatu in-
 nat 387. accitus ad Saulum occiditur cum
 omni sua familia 388
- Achitophel à Davide ad Absalomum deficit
 455. seipsum suspendit 462
- Acnes India famula dolus * 455. † 146
- Acmon gigas Dauidem occisurus, ab Abiseo pe-
 rimitur 477
- Acusilaeus Arginus historicus † 628
- Adadus Azaeli filius paternum in regnū succe-
 dit,

INDEX

ait, quo ab Ioa Iſraëliſtarũ rege prinatur	621
Adadus Syria & Damasci rex cum Davide conſligens vincitur	435
Adadi huius poſteri dicti reges Syria, ſicut Aeg- gypti reges Ptolemai	436
Adadus Syrus Achaba bellum inferens cedenti, ab eo tandem vincitur 574. & recipitur in gratiam 575. Ioramio inſidians & Eliſcum capere conatus fruſtratur 594. 596. bello ag- greditur Ioramum 596. fugatur à Deo 599. prefocatur ab Azaële	602
Adami creatio, & quid ea vox ſignificet	18.
lapius & mulcta 19. 20. eius ſoboles poſte- ritas & mors	21. 23
Aderus Syriã occupat, & rex eius efficitur	538
Adoma quid ſignificet	79
Adomus dictus Eſaus	ibidem
Adoni quid ſignificet	290
Adonias Davidi filius regnũ paternũ affectat 487. fugit ad aſylum, & veniã cõmiſſi à pa- tre impetrat 490. ſalutat matrẽ Solomoni, & Abiſaces connubiũ ambiẽs occiditur	499
Adonibex ecus capitur ac trũcatur manibus & pedib⁹, ſicuti ipſe alios reges mutilaverat	291
Adoramus quæſtor tributorum ordinatur lapidibus obruitur	543
Adulteriꝝ ſuſpecta quomodo purgetur	194
Adramalech⁹ Senacheribi filius patricida	646
Aſtraxar⁹ Sophrenorũ rex à Davide victus	436

Aegyptius vates seductor Iudaeorum	645
Aegyptijs non licere greges curare	113. quintam fructuum portionē regibus pendunt ibid. pu- gnant cū Aethiopibus 122. Hebraeos insequun- tur 139. quare Babylonē abducti 676: eorum antiquissima rerum memorabilium traditio †627. testimonium de Iudaeis †638. 662. sexa- ginta millia Iudaeorum peremerunt †614
Aegyptiorum dñj descripti	†670. seruitus †704
Aegypti Aethiopiaq; regina Solomonem inuisit	532
Aegypti descriptio	†224. 420. 421
Aegyptus vnde nomen acceperit	†643
Atternius Fronto magister duarum legionū Ale- xandrinarum	†540
Aelius Galbus dux auxiliariarum ab Herode missorum Caesari	*345
Aemilius Iacundus à Iudaeis occisus	†253
Aeneas, qui Aretas postea dictus Arabum rex constituitur	*412
Aeta, petra, Sampsonis habitatio	323
Agari insolentia ob cōceptum infantem punitur	48. ablegatam vnā cum filio consolatur An- gelus
Agatharchides historicus	53
Aggeus propheta	†661
Agira Nabathaei facinus	*20
Agrorum terminos qui primus fixerit	495
Agriculturam qui inuenerit	23
	ibidem
	Agrip

I N D E X

Agrippa Aristobuli filij soboles *	520. varia fortuna	520
M. Agrippa in Iudaeos benivolentia		83
Agrippa in Asia mittitur *	351. eius in Iudaeos studium	* 350. 434
Agrippa rex Herodem apud C. Caliculam accusat *	539. accusati tetrarchias ac bona consequitur *	540. Iudaeos reconciliat Caio *
	548. hortatur Claudium ad retinendum principatum *	597. Silam victum adferuat *
	611. reliqua eius gesta usque ad mortem *	612. 614. 618. 719. 210. 215. 233. 242. 277. 244. 407. 433
Agrippa filius Agrippae *	617. impetrat pontificia stola custodiam Iudaeis *	620. Claudio auctor ut Iudaeorum causam legitime cognoscat *
	640. Chalcidem aufert ei Caesar, & multis alijs toparchijs donat, ibid. nuptias instruit, ibid. Galilea parte donatur à Nerone *	643. Magdala certat capere *
	679. venit Tyrum cum Vespasiano	* 724
Agrippina Claudij Caesaris uxor *	639. maritum re neficio tollit, ibid. filium Neronem imperio praeficit.	* 641
Agrippium à quo conditum.		† 52
Aniam invadunt Hebraei & fugantur	274. capiuntur & succenditur	276
Alabarchia magistratus		* 634
Alanorum nationis descriptio	† 598. eorum triptia in Mediam & Armeniam,	ibid.
		Albium

Albinus Iudæa præsidet * 649. Iudæam latronibus explet * 651.

Alcimus in pontificatū succedit alias Iacimus dicitur * 127. profugis ad Demetrium, ibi perit * 132.

Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggredditur Demetrium * 141. vincit * 146. Ionathæ amicitia ambit * 142. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur * 156.

Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur * 227. Hyrcano bellum inferit † 37. securi percutitur † 42.

Alexander Herodis filius Roma reuersus ducit uxore * 366. accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur * 380. 406. accusatus à patre Beryti, damnatur, strangulatur * 423. 427.

Alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre † 103. 111. 122. strangulatur. † 124.

Alexander Iannæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiatè interimit * 192. circum venit ad Ptolemæum Latnurum, à quo postea vincit * 395.

Alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio. * 604.

Alexander Philippi filius patri in regno succedens Damascum & Tyrum capit atq; Gazam * 55. 57. pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis Deo immolat, Danielumq; prophetiam interpretatur, et Iudæam quacumq; postularis concessit * 60. 243 quo ipse mortuus * 657, et seq.

Alexander Vexles rex. * 156.

Alexander

I N D E X

- Alexander Zebinas Demetriū victi loco rex con-**
stitutus fuderatur Hyrcano * 182. in bello ca-
 dit. ibidem
- Alexandra Alexandri Iamni vxor** quō à mo-
 rituro marito instructa regnū seruauit et ad-
 ministravit * 206. morbus eius & mors * 211
- Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Ari-**
stobuli, infensa Herodi * 297
- Alexandra Phasaëli filia** * 318
- Alexandria plus singulis mensibus quàm Hiero-**
solyma toto anno pendit Romanis † 223
- Alexandria portus descriptio** † 421. **urbis sicus**
descriptus † 225
- Alexandrinorū seditio contra Iudæos** † 243. 244
- Alexandrini Vespasianū pro imperatore prom-**
pti agnoscunt † 422
- Alexandrium arx** * 221. † 31
- Alexas ducit Salōmem vxorem** * 431. **inbetur ab**
Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere
 * 62. **piè agit** † 465
- Abisai, Abisai** 35
- Abisragmuthosis rex contra pastores gerit bel-**
lum † 641
- Allus Samarita, libertus Neronis** * 524
- Amalecita gens** 153. **bellū Israëlitis inferunt, &**
vincuntur 153. 155. **Hebræos subigunt** 306. **eorū**
rex captus & occisus 363. **quanto odio à Deo**
sint persecuti, & quomodo Saulus eas extir-
pauerit 363. **Dauid cadit eos** 411

Amalecus nothus Aliphax a filius	80
Amalecitis regio	ibidem
Amannus quanto in honore apud Artaxerxē habitus, & quantū in Indas propter Mardochaeum concepit odiū * 39. consulit contra seipsum * 46. in crucem Mardochaeo paratam sustollitur * 49. & filij eius.	* 53
Amarai filij quomodo Ioannē Gaddim interfecerint, & quas eius cadis pœnas dederint	* 138
Amaranes Moysis pater & Aaronis, Deū invocans ut Hebraeos redimat exauditur	117
Amaranus seditiosus exulat	* 619
Amarinus constituitur rex 562. obit diē suū, relicto principatus successore Achabo filio. ibi.	
Amasa Absolomi copijs praeficitur. 463. impetrat veniam à Davide, cui gratulatur regni restitutionē. 469. constituitur praefectus exercitus. 463. occiditur à Ioabo.	474
Amasias rex Hierosolimitanus 621. ad idola edificat 623. interficitur	625
Amasiae sacerdos	585
Amathus. Amathe	38
Amathus castrum ad Iordanem	* 197
M. Ambivius praeficitur Iudaea	* 500
Amenophis regni terminus	† 642
Amesses regni terminus	† 642
Amias Achaz filius bello superatus à Zacharia trucidatur	633
Aminadabus leuita	338
ddd	Amma

I N D E X

Ammanus sive Ammanita Hebraeorum genti bel- lum inferentes male excipiuntur	310
Ammanitarum contumelia in Dauidē , & quae de eis ultio accepta 439. excinduntur	448
Ammanita & Moabita socij mutuo sese occi- dunt	587
Ammanus exusta	† 168
Ammanus thermae sanandae corporibus idoneae † 344. vide & Emmanus	
Ammonius insidiator Ptolemai Philometoris oc- cisos	* 154
Annon sororem Tamaram stuprat 449. occi- ditur à fratre Abesalomo	451
Amoraei cum suis regibus deleti 224. qui eorum ditionis termini	222
Amoritum regio duabus & dimidia tribubus con- ceditur	238
Amosus Manassis filius regno paterno substitui- tur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur	651
Ananelus constituitur pontifex ab Herode * 295. honore privatur * 298, restituitur ei .	* 301
Ananias Masbali pontifex cum quindecim alijs crudeliter necatur	† 503
Ananias mercator Iudeus regias mulieres Is- daicam religionem docet	* 623
Ananias Nebesai fil. pontificatum accipit * 634. vinetus mittitur Romam	* 639
Ananias nominatur Sedra hys	677
Ananias	

- Ananias Onia filius copys Cleopatra præsici-
tur *185.196
- Ananias Phariseus Iosepho se opponit. *695
- Anania pontificis liberalitas, eiusq; servorum ini-
quitas *8.2
- Ananias pontifex cū Exechia fratre & pontifi-
cibus alijs in cloacu latuit propter seditionem
†233. cum fratre interficitur †235
- Ananus Anani filius pontificatum acquirit, &
Iacobum lapidat *650
- Anani senioris felicitas. ibid.
- Ananus Iudeorum dux victus Romam mitti-
tur *639
- Ananus pontifex cum Hierosolymitis bello con-
tra Romanos se preparat †270.271
- Ananus pontifex, eiusq; gesta †362.367
- Anani mors Hierosolyma excidij principium
eiusq; virtutes celebrata †384
- Ananus Sethi filius pōtifex cōstituitur *500. eo
prinatur *501
- Anaxagora Claxomenij mors. †278
- Anchus rex Gitta 385.402. exercitum ducit in
Hebræos 402.408
- Andromacho amicitiam renuntiat Herodes 403
- Andronicus Messalami filius orator. *149
- Angelus, quale nomen. *315
- Angelos cum mulieribus coijſſe 25.
- Anilei & Asinai Neerdensium facinora *551.
& seq.

INDEX

Anna Helcani vxor	330.
Annibal seditiosus plectitur.	619.
Annius Minutianus.	* 565. 570. 600.
Annius Rufus Iudaea praeficitur	* 501
Annus magnus quot annis constat.	31
Anni septimi. quinquagesimi. seu Iobeli remissio	196.
Anteij interitus.	* 581
Antiochus, postea Agrippias. dicta.	* 158.
Antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro.	* 63
Antigonus Aristobuli filius cum patre transfugiens. capitur * 230. accusat apud Caesarem Hyrcanum.	
& Antipatrum * 237. paternum regnum affectans. profigatur * 257. reducitur in regnum per Panti- thas * 264. amputat Hyrcano auriculam * 270.	
accusatur Roma & placat pecunijs hostem * 273. 275. quomodo ab Herode oppugnatus sit * 275. quo expugnat & irritis a Sosio * 289.	
Antonius Herodis pecunijs corruptus eum occidit * 292. Antipatrum & Hyrcanum. accusat † 45. vincitur ab Herode † 55. rex constituitur † 61. securi percutitur.	† 81
Antigonus Hircani fil. Samaria obsidioni praeficitur * 184. quo a fratre, et cur. occisus * 190. † 18	
Antiochia Mygdonia, urbs	* 629
Antiocheni Demetrium eieclum recipiunt.	* 155.
Antiocheni soli cum Sidonijs & Asamenis pepercunt Iudaei colliaborantes suis.	† 24
Antiochenium odium in Iudaeos	* 83
Antiochenium petitiones apud Titum.	† 582

- Antiochus Antiochi Grypi filius victus et occisus
 ab Antiocho Cyziceni filio * 200. qui upera
 tur inde ab Eucaro & Philippo fratribus. ib.
 Antiochus Aspēdius ab Hyrcani filijs victus † 17
 Antiochus Comagena rex * 504. 614
 Antiochus Cyzicenus cū fratre Antiocho Grypo
 belligeratur * 183. 152. vincitur ab Hyrcano
 * 185. occiditur à Grypi filio Seleuco † 199
 Antiochus deus Alexandri filius adolescens rex
 coronatur & amicitia cū Ionatha init * 166.
 trucidatur à Tryphone suo tutore * 175
 Antiochus Dionysus Antiochi Grypi filius Da-
 masci regno potitus quid gesserit * 203. eiuscū
 Alexandro & Arabibus bellum † 25
 Antiochus Epiphanes Seleuci filius * 101. eius
 gesta contra Iudeos * 103. † 574. 695. ad Ely
 maida vincitur * 121. cōmissa regni cura Phi-
 lippo moritur * 122. aliaq; eius gesta † 724
 Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto conten-
 tio propter Syriam & in Iudeam irruptio sa-
 ua † 10
 Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex
 constituitur * 123. Bethsaritas expugnat * 125.
 Philippū tutorem regnum inuadentem occidit
 127. captus à Demetrio trucidatur * 128
 Antiochus Eupator Antiochi Epiph. filius quo-
 modo Iudeam afflixerit † 12
 Antiochi Magni bellum cum Ptolemaeo Philopa-
 tore & beneficia in Iudeos * 84. dat filiam
 d d d 3 Pto

INDEX

- Ptolemao uxorem * 88
- Antiochi Pharaonx, loci nomen † 26
- Antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus * 83
- Antiochus Soter, etiā Pius dictus frater Demetrii rex natus Triphonē persequitur & interficit * 175. Simonē Matthia in amicitia receptū conatur subigere, sed infeliciter * 175. oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius * 178. regno & vita primatur ab Asstace * 180. Selencum Grypi vincit * 199
- Antiochus Grypus qui & Philometor Demetrii Nicanoris filius Alexandrum Zabinam bello occidit, & regnum Syria occupat * 182. Heracleonis insidijs occisus * 199
- Antipas Herodis filius constituitur tetrarcha * 464. affectat regnum * 471. portionem patris regni acquirit * 488. † 169
- Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento † 146. tetrarcha instituitur † 150
- Antipas pater Antipatri Idumaea praefectus ab Alexandro * 214
- Antipas regij generis vir comprehensus custodia traditur, & occiditur † 360
- Antipater Herodis filius à patre vocatur domus * 375. honoribus augetur * 377. fratres crebris calunijs infestat * 377. 403. 417. malitia eius * 430 ei in patre insidia * 435. 441. 443. occidit 464. ab Hero. patre pellit civitatem † 99. fratribus insidiat † 102. fratrum occisorum libertati male vult, & conspirat contra patrem † 126. 127.

- veneno eū tollere conatur † 135. 136. alijs duo
 bus fratribus calumnias struit † 136. causam
 dicit † 140. & seq. occiditur † 150
 Antipater Idumaeus Hyrcanum in regnū resti-
 tuit † 29. 30. aliaq; eius gesta † 14. & seq.
 Antipater accusatus, declaratur praefectus Iu-
 dae à Iulio Caf. & Hierosolymorū muros re-
 ficat, & filijs suis praefecturas attribuit † 45
 Antipater qui prius Antipas, quomodo se suosq;
 euexerit, & Aristobulum regno eiecerit
 * 414. Scaurum commeatu iuuat * 227.
 qualem operam nauarit Cafari, aliaq; eius
 gesta * 235. dynasta & procurator Iudae
 constituitur à Cafare * 238
 Antipater Samarita Antipatri Herodis filij
 procurator * 442. veneficium apparatus
 Herodi indicat † 134
 Antipatris ciuitas edificatur * 386. † 95
 Antiphilus cum suo fratre venenum appa-
 runt in Herodis interitum * 442
 Antiquitatum libri x x. quod tempus comple-
 rantur, & quas historias * 659
 Antonia Drusi maioris vxor, Germanici &
 Claudij mater * 520. 524. 528. 531. 536
 Antonia porticus incensa, & praesidium ex ea
 deturbatum † 233. 461
 Antonia turris ab Herode cōdita * 360. 511. † 91
 M. Antonij decreta pro Iudeis * 251
 M. Antonius, dux Rom. * 227. in Asiam profi-
 d d d 4 c i f e

I N D E X

- existitur & Herodē defendit* * 258. † 55. *amore Cleopatra captus Herodē & Phasaelum tetrarchas cōstituit* * 262. 296. *ad regiū fastigium eundē promouet* * 273. *ab eodē pecunijs corruptus Antigonū ē mediō tollit* * 291. 293
M. Antonius donatur ab Herode * 293. *homo impurus* * 96. *Herodi nimis indulget* * 304. *multa indecore agit in gratiam Cleopatre* * 309. *subigit Armeniā ibidē. vincitur apud Actium à Casare* * 19. *occisus* * 328. *qualem operam Gabinio praeſtiterit* † 38. *Herodē exulē regno Iud. praeficit* † 64. *propter Cleopatram multa facit indecore* † 82
Antonius praefectus ala equitum contra Romanos † 273. *eius gesta* ibid.
Antonius primus ē Mursia contra Vitellium cum legione tertia properat † 224. *eius gesta* ibid.
Vitellium interficit † 407
Aod. vide Iodes
Apamia obsidione liberata † 50
Aphrica unde sic denominata 59
Aphri & Aethiopes quantum annuē pendunt Romanis † 224
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudeos * 541
Apion grammaticus res Aegyptiacas conscripsit † 681. *eius portentosa mendacia de Iudeis et tota vita taxata* ibid. *eius calumnia & mendacia cōfutata* † 689. *propheta factus fabulā* 272g

tragicā de Iudeis impudētissimè fugit	† 698
Apotheterion locus	19
Apochis regni termini	† 640
Apollodoti Gaz. araeorum ducis praelium cum Iā- nao & mors	* 198
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur	* 110
Apollonius Damas. praefectus Alexandri filij An- tiochi Epiph. * 151. vincitur à Ionatha * 153	
Apollonij. Molonis mendacia. de Iudeis	† 695.
707. 727	
Aponitus senator sauciatur	* 602.
Apsanes Iudeis praeficitur	318
Aquila aurea supra portā posita deijcitur	† 146
Aquila quare Romanorum insigne	† 289
Aquila Caligula interfecto	* 579
Ara tabernaculi, et Arula suffragatoria	172
Arabia, confinis Iudææ	* 215
Arabes Hebraeos subigunt 306. ab ipsis rursum caduntur	310
Arabum praelium cum Herode	* 312
Arabum Iudeam devastantium senectia	* 483
Arabū gesta in Iudæa post mortē Herodis	† 165
Arabes Iudeorum transfugarum viscera pate- faciunt, aurumq; eximunt	† 505
Aramus, Aramai	39
Arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt	ibidem
Aranes ubi mortuus	40

I N D E X

<i>Araſci templum</i>	646
<i>Arbela vicus</i>	* 710
<i>Arbori interdicta qua vis indita fuerit</i>	19
<i>Arca Noë</i>	26
<i>Arca Noë reliquia vbi ſeruentur</i>	* 622
<i>Arca tabernaculi forma</i>	170
<i>Arca in poteſtatem hoſtium venit 333. quan- torum malorū his fuerit autor ad quos per- uenit, & quomodo Hebræis reddita 335. 336</i>	
<i>Arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis</i>	518
<i>Arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athe- nienses literis eruditi</i>	† 630
<i>Arce, alio nomine Arclipus, ciuitas</i>	283
<i>Arce, qua nunc Petra, ciuitas</i>	221
<i>Archelais vicus conditur</i>	* 492
<i>Archelaidis palmeta</i>	* 501
<i>Archelaus Cappadocum rex * 366. 384. He- rodem ad ſanam mentem reducit 406. eius prudencia</i>	† 114
<i>Archelaus Herodis filius à patre regno preſe- ctus ipſius funus curat * 456. populo ſe accō- modat, & incidit in ſeditionem * 468. accu- ſatur apud Auguſtum * 472. 487. ethuarcha non rex confirmatur ab Auguſto * 488. Gla- phyram fratris defuncti vxorē, ducit * 492. accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Gallia * 493. † 172. videntur ei bona 499. à fratre falſe calumniatur † 136.</i>	

- rex constituitur † 150. in seditionem intidit
 † 154. quod nō rebellasset quarta tributorū
 parte leuatus † 169. eius reditus quāti ibi.
 Archelaeus Magdati ad Titum profugit † 539
 Arethis, sexti ex fratribus Machabaei immania
 supplicia, eiusq; cum insigni tolerantia ser-
 mones † 742
 Aretas Arabū rex fugientē Hyrcanū recepit ho-
 spitem, oppugnationē Aristobuli cogitur in-
 termittere * 215. cū Scauro factus init * 227
 Aretas qui antea Aeneas constituitur Arabum
 rex * 412. confirmatur * 422
 Aretas Caesaryia regnum adipiscitur * 204.
 † 26. cum Herode bellatur * 515. & Iudaea
 infert bellū * 515. à Scauro mulctatur c c c.
 talentis † 37
 Aretas Petreus Rom. auxiliatur * 483
 Arietis instrumenti bellici descriptio † 300
 Ariochus Nabuchodonosori satellitum prefe-
 ctus 679
 Ario procurator Iosephi Tobiae filij * 96
 Aristaeus Iudeorum negotium agit apud Pto-
 lemaum Philadelphum * 66
 Aristot. apud Clearchū verba de Iudeis † 656
 Arius centurio confossus * 382
 Aristobuli odium erga fratrem Agrippā * 522
 Aristobulus Agrippae frater, Iudeorum causam
 agit apud Petronium * 544
 Aristobulus Aristobuli filius adolescens pul-
 cherr

INDEX

Cherimus	* 255. ab Herode constituitur pōtē- fex, & occiditur ab eodem	* 299. 301
Aristobulus Alexandri Iamnei filius generosus	* 207. quō adsecutus sit regnū * 210. 211. ob- sessus ab Areta liberat p Scaurū * 217. quale donū Pōpeio miserit, & cōtrouersia cum fra- tre apud eundē disceptauerit * 218. quō à Pō- peio tractatus * 222. vinculus abducit Romā * 226. vinculu elapsus iterū capitur et mitti- tur Romam * 229. veneno sublatu est	* 234
Aristobulus Herodis filius reuersus Roma ducit uxorē	* 366. coniicitur in carcerem falsis ca- lumnijs oppressus * 417. accusatus à patre Be- ryti damnatur * 423. strangulatur	* 427
Aristobulo Herodis filio Armenia minor à Ne- rone data		† 199
Aristobulus Herodis frater, priuatus mortuus, filia vnica relicta		† 193
Aristobulus Herodis dynasta Chalcidis filius dominijs multis donatur à Nerone		* 643
Aristobulus Hyrcani filius obsidioni Samaria præficitur	* 184. quō impetrarit, & seuerit in matrē ac fratres * 188. fratris cade pollu- tus moritur philellē dictus * 190. primus dia- dema regium vsurpauit, & quomodo se ges- serit in matrē & fratres	† 185. mors eius † 21
Aristobulus rex Chalcidis cōtra Antiochū		† 196
Armen flumines		222
Arphaxades Arphaxadæi		40
		Asia

Artabianus. Vonone. victo. Parthorum regnum:
assequitur. * 504

Artabianus. a. Vitellio. victus * 513. recuperato.
imperio fœderatur Neroni. * 513

Artabiani cum. Asiuao & Anileo. reconciliatio.
& amicitia. * 554

Artabianus regno pulsus restituitur per Ixatema.
* 527

Artabaxes rex Parthorum datus Cleopatra† 82

Artabaxes Tigranis filius captus. * 309

Artaxerxes regnum paternum accipiens qualem
coniuium instruxerit. * 36. accusat uxorem.
& diuertit ab ea * 37. ducit aliam nomine
Estheram ibidem. Amanem in summa habet
honore * 39. eundem cruci suffigit * 49. Ju-
dzos periclitantes liberat. * 50

Artaxias Tigran filius regna non diu potitus.
pellitur. * 309

Artemisius mensis. 512

Artorius. quemadmodum. ex incendio per Lu-
cium. commilitonem seruatus sit. † 533

Arucius Arcen condidit. 38.

Arudaeus Ar. due insula. ibid.

Arutius praece. retundit Germanorum militum.
impetum. * 584

Arus vicus. * 483

Arurus. loci nomen. 387.

Asanencorum gens Iudeorum. Reipub. statum.
mutauit. * 23.

Asanoni montis Galilae situs. † 248.

I N D E X

<i>Asanus Abia filius regnum paternum accipit</i>	
557. eius pietas, & bellum cum Zareo Aethiopũ rege ac victoria	558. mors 561. 563
<i>Ascalon capitur</i>	291
<i>Ascalon Iudais semper inuisa</i> † 273. eius situs ibi.	
<i>Ascalonitis quantum incõmodi arca attulerit</i>	336
<i>Aschanes eunuchus</i>	677
<i>Aschanaxes Aschanaxi</i>	35
<i>Aser natiuitas</i> 71. filij	111
<i>Aseritarum gens in Chanaan ea</i>	283
<i>Asinæus & Aulæus Neerdēses grassatores quõ</i>	
<i>cũ Artabano amicitia inuent</i> * 553. & seq.	
<i>Asiongaber, loci nomen</i>	531
<i>Astorus ciuitas</i>	304
<i>Astora buccina</i>	198
<i>Aspersorium tabernaculi</i>	168
<i>Asphaltites lacus</i> 45. † 149. eius descriptio † 404	
<i>Asphar lacus</i>	* 137
<i>Asprenatus prodigium & interitus.</i>	* 576.
<i>Assamonai principatus quando desierit</i>	* 291
<i>Assamonæorum familia quando & quando</i>	
<i>principatus Iudæorum concessus</i>	* 656
<i>Assaracodas Senacheribi filius patri succedit</i>	
<i>in regnum</i>	646
<i>Assaron quantum contineat</i>	173
<i>Assis regni termini</i>	† 640
<i>Assuras Assyriũ</i>	39
<i>Assyriorũ imperiũ quando dissolutũ fuerit</i>	646
<i>Astabarri populus</i>	37
<i>Asia</i>	

Astapus fluuius	124	
Astartes templum	413	
Astartis rex Tyrionum, eiusq; successores enumerati	† 646	
Astoborta fluuius	124	
Astronomia qui primi inuentores	24	
Athenienses quando & quemadmodum Romanis subiecti	† 219	
Athenio legatus Ptolemai Euergetis ad Iudaeos	* 91	
Athenio dux Cleopatra, Herodem repellit iam victorem	† 83	
Atrongaeus pastor regnum affectat*	481. † 163	
Auaris vrbs Aegyptia	† 640. 667	
Augusti Caesaris in Iudaeos beneficia	* 389. † 307	
in Herodē odium & Aretam *	411. redditus cum utroq; in gratiam * 422. confirmat testamentum Herodis * 487. eius liberalitas in Herodem * 323. vincit Antonium * 319. occidit eum cum Cleopatra	* 328
Augusti mors, & quot annis imperarit	501	
Aula regia descriptio elegans	† 452	
Aurea terra, regio	531. 534	
Axaël Damascenorum rex	602. 616. 618. moritur	621
Axarias propheta vaticinat Asani agmini	559	
Axarias compellatur Abdenago	677	
Axiurus Emesenorum rex Agrippae iunioris socerem duxit	† 640	
	Axotum	

I N D E X

Axotū pestis propter arcā detentā inuadit	335.
Axymorum festiuitas restauratur	636.
Axymorum festiuitatis institutio	138-190
B.	
Baaras loci, & herba descriptio	† 190
Baba liberi occiduntur ab Herode	* 335
Babylon locus cur sic dictus	33
Babylonis constructio	138
Babylon in Cyri potestatem venit	689
Babylonica captiuitatis quando & quomodo acciderit	659. 653. 667
Babylonica turris institutio	32. 33
Babylonij Iudeos persequuntur	* 560
Babyloniorum antiquissima rerum memorabi- lium traditio	† 631
Bacca vicus	† 277
Bacchides dux Demetriij contra Iudam Matha- bæum mittitur frustra * 128. mittitur iterū ac cum Iuda conficiens vincit * 134. adigitur ad pacem cum Ionatha ineundem	* 141
Bacchidis scuitia in Iudeas, et eius interitus	† 11
Bactriani populus	39
Beoni regni termini	† 640
Bagoas eunuus	* 437
Bagosus copiarum Artaxerxis imperator	* 54
Bagothous & Theodestes eunuchi coniurant in necem Artaxerxis, & plecluntur	* 29
Baiæ, oppidulum Campania vbi & calida	* 539
Bal qui deus fuerit. 612. sacerdotes eius sublati,	219

aderq; ipsius à fundamentis diruitur	615
Balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israëli- tarum execrandum mittit	227
Baladas Babyloniorum rex amicitiam cũ Exe- chia inire cupit	648
Balamus vates contra Dei mādatum profectus ab asina compellatur 226. bene precatur his quos execrari volebat 227. malum cōsiliũ dat Madianitis	230
Balsamus vbi nascatur	533
Balsamum vbi proveniat	*308
Balthasar Naboadel dictus arripit regnũ Ba- bylonicum 686. ipse cum suo regno in Cyr̃ Persarum regis potestatem venit	689
Banaias satellitibus prapōnitur 475. Salomonis copijs præsicitur	500
Banaothas & Thannus occisores Iabōthi sup- plicio afficiuntur	424
Barachias autor Israëlitis vt captiuos Iudeos & Beniamitas dimittant	633
Barachus Hebraeos in libertatem vindicat	305
Barasa expugnata concremata	*119
Baruchus Neri filius Hieremia propheta scriba 660. liberatur è carcere	672
Baris castellum, Postea Antonia	†28
Baris mons	29
Barxapharnes Parthorum satrapa* 263. Syriam obtinet	†57
Basanes Hieroboami totā familiā sustulit	557.
eee	regnum

I N D E X

regnum occupat 560. moritur, Elano filio successore relicto	561
Bathales Amanitarum rex	673
Bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert	†136
Beelsephon ciuitas	138
Begabri Idumae vicus	†401
Belcastartus rex Tyrriorum Hiram patri successit	†647
Belli leges	197. 261
Beniaminis natiuitas & nominis ratio 78. filij decem	III
Beniamitarū fors in Chanaanæa 283. agricultura student 292. eorū fortitudo & peritia militatū 296. cedes omnium vsq; ad sexcentos viros 297. quomodo ea tribus restituta	298
Berenice, locus	531
Bernice Agrippæ filia	* 518. 604
Bernice Polemoni nubit	* 641
Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio * 366 datur alij marito	†125
Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vita pericula	†210
Berotha ciuitas	279
Berosus Chaldaus de astronomia & Chaldeorū Philosophia Græcè scripsit	†648
Bersabe, ciuitas	569. 616
Bersabe puteus	52
Berytus domicilium Romanorum	* 422
Berytus	

Berytus Phœnices, colonia Romanorum	†573
Berytus quomodo ab Agrippa exornata	*613
Berzellanus quantis beneficijs iuuerit Dauidem regno pulsum 462. quam gratiam ei obtule- rit rex	472
Besara oppidum	*680
Bes-lel architectus	165.181
Besemmathe vxor Isaci	66
Bethalaga vicus	*140
Bethel quid significet	67
Bethenaber vicus	†397
Bethmaus vicus	*6
Bethora locus	279
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pelli- cit	417
Bethsama vicus	338
Bethsamitarum prophani L X X. arcam contin- gentes moriuntur	338
Bethsana, quæ Scythopolis	*120. 168
Bethsana ciuitas	283
Bethsuritarum deditio	*125
Betæa capta & pradata	436
Bexed-el vicus cum turri inexpugnabili	†275
Bexetha collis descriptio	†462
Biblia quot annorū historiam complectantur 14	
Bouis cornupeta noxa quomodo vindicanda	258
Boxus quomodo Ruthem acceperit vxorem	328
Britannicus Cl. Caesaris filius	*642
Britāni quō & quādo Romanis subiugati	†223

I N D E X

Broccus trib. plebis	*597
Buccinarum excogitatio & vsus	198
Burrus praefectus praetorianorum militū	*642

C

Cabrothaba locus	200
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit	*628
Cacilius Baſſus occiſo Sexto Caſare provinciam occupat	*252.†49
Cadeſa ciuitas	279.284
Cænopolis forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum	†251
Cæron regio anomia ferax	*622
Caſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit†167. Archelao ethnarchiam ſeu mediam regni partē dedit ibidem. Eius promiſſio Archelao factō ibid. reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit	ibidem
Caſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines	†170
Caſar falſum Alexandrum deprehēdit ibid. eum remigum numero inſerit	646
Cæſares vocatos imperatores Romanos	530
Cæſarea conditur	†92
Cæſarea Philippi dicitur Neronis	*651
Cæſarea Iudææ maxima ciuitas	†325
Cæſaria templa	†93
Cæſariēſiū cōtumelia in mortuū Agrippā	*616
Cæſariēſes contra Iudæos aꝓud Neronem viſtores	

- Flores †205
 Cafarienses omnes Iudeos apud se habitantes
 trucidant †238
 Cafenni⁹ Gall⁹ duo millia Galilaeorū edicit †248
 Cafennius Patus rector Syria †576
 Cafennius Patus Antiochum regem Comagenes
 apud Vespasianum defectionis accusat †596
 bellum monet contra eum ibi vincitū Romam
 è Cilicia mittit ibid.
 Cafonia iugulata cum filia magnanimitas* 591
 Caiaphas constituitur pontifex * 521
 Cain 21.eius posterī 23
 Caius Agrippa & Iulia filius Augusti adopti-
 nus * 471
 Caius Caesar Agrippa⁹ vinculis soluit, & tetrar-
 chia Philippi tradita, regem appellatur †186.
 ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.
 Caij vxor & filia occisa * 590 .eius ingenium
 & mores * 592
 Caius Caesar Deum se vocari voluit †186. Pe-
 tronium ob statuas in templo locandas, Hie-
 rosolymam misit ibidem
 Caius per dolum interemptus, quanto tempore
 imperauerit †190
 Calebus explorator Chanaanæ 202
 C.Caligula constituitur Caesar * 517
 C.Caligula Germanici filius * 532. designat Cæ-
 sar à Tiberio * 534. Herodē cū coniuge mittit
 in exiliū * 540. morit. * 550. ei⁹ i oēs sanities,

I N D E X

Et divini honoris vëdicatio, insaniaq; tñ cõm ratio in ipsum, et eius interitus	* 562. Et seq.
Callimander ab Hyrcano victus interijt	* 184
Cambyses Cyri filius patri in regno succedit	* 8
Campus regius, loci nomen	46
Canã vicus Galilee	* 675
Capernaum fons, Nili vena esse creditur	† 339
Capharsaba, campi nomen	* 386
Caphartophan Idumee vicus	† 401
Capitolij templum à militibus direptis donarijs incenditur	* 426
Cappadoces populus	35
Carmeli montis situs	* 277
Carra, Mesopotamia ciuitas	40
Carthaginensij originis Et fati descriptio	† 223
Casander occupat Macedoniam mortuo Alexan dro	* 63
Cassius Cherea	* 565. occiditur * 602
Cassius qua gesserit in Iudaea	* 233. 253
Cassius Iulio Cas. interfecto Syriam petit Et quid gesserit	† 52. Et seq. occisus † 55
Castor rerum Iudaicarum scriptor	† 696
Catull ^o Libya Pëtapolitana rector sicarijs calu niãdi doctor erat	† 623. tria millia Iudeorũ tru cidauit ibid. ei ^o cruciatus et mors horrëda ibi.
Celer tribunes vinculus à Claudio Iudeis ad sup plicium Hierosolanittitur	† 198
Conixus Hebraeos in libertatem restituit	301
Ghabalon terra cur sic dicta	527
	Chal

Chalamas Syrorum transeuphratensis rex	441
Chalebo donatur pars agri Hebronis	291
Chaldaei, populus	39
Chaldaeorum consensus cum sacris literis	* 653
Chamis patris irrisor	38
Chananeus, Chanaan	37-38
Chananaeorum terra praestantia	203
Chariathiaris ciuitas	338
Hebronis ciuitatis antiquitas	† 411
Cherubinatorum descriptio	170.512
Chetim quid Hebraei significet	36
Chetimus, & Chetima insula	ibidem
Chetomene qualis vestitus	173
Cheton quid significet	ibidem
Chettai populus	38
Chiramus operarius insignis	513
Christus & Christiani	506
Chusartes Assyriorum rex Hebraeos sibi subiicit	301
Chusus, Chusai	36
Chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum	456
Cilicia	35
Cinyra fabula	* 576
Circenses ludu	* 566
Circumcisionis prima institutio	49.53
Cisus Saulis pater	345
Cithara quis inuentor	23
Ciuitatem quis primus instituerit	22
Claudius à militibus constituitur Caesar	* 586

I N D E X

Claudius quandiu imperium administraverit	
- ibid. Agrippina vxoris Neronem priuignum	
in imperium cooptauerat	† 198
Clearchus peripateticus Aristotelem praecepto-	
rem suum de Iudeis narrantem inducit	† 656
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemaeo Philo-	
patori	* 88
Cleopatra Flori vxor	* 658
Cleopatra Ptolemai Philometoris filia ducitur	
vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Deme-	
trius dictus	* 150
Cleopatra M. Antonium in sui amorē pertrahit	
* 262. † 56. Mariammē cum filio ad se vocat,	
& Antonium contra Herodem incitat	* 299.
vsq; 551. † 83. contra omnes omnium opibus	
inhians * 305. & seq. Herodem ad stuprum	
solicitat * 508. occiditur	* 328. † 90
Colossus Caesaris	† 94
Camagenensium ciuilis contentio	* 504
Conuallis laudationis	587
Coponius Iudeis praeficitur	* 495. 500
Corban iuramenti explicatio	† 654
Corban , quomodo se liberent	219
Corea , loci nomen	† 31
Corea seditionem contra Moysen & Aaronem	
excitat 209. dat eius pœnas	216
Cornelius Faustus Sylla filius	* 224
Cornel. Sabinae sibipse mortē infero	* 570. 579
Corrai , locus	341
	Carui

Corus mensura qualis	204
Costobarus Idumaea Gaza praefect' ab Herode, lucro intet ^o , repudiat ab vxore * 334. 336. 653	
Costobarus & Saulus fratres vnà cū Philippo ad Caestium transfugiunt	† 256
Cotys Armenia rex	* 614
Crassus in Parthos proficiscens Hierosolymita- num templum spoliis periurus * 231. cum omnibus suis copijs perit	* 233
Crassus in Syria prouinciā Gabinio succedens quid gesserit	† 41
Ctesiphon, vrbs	* 562
Cumanus Iudaea praeses constituitur * 634. 637. 640	
Cuspius Fadus Iudaorū regno praeficitur * 617. 619. 633	
Cydoessa Tyriorum vicus	† 35
Cyprus insula	36
Cyprus praesidiij locus in sinibus Hiericūti	† 243
Cypros Herodis filia * 518. alia Phasaëli filia ib.	
Cypron, castellum	* 386. † 95
Cypris Antipatri vxor	† 42
Cyrenaei, Marmarida & terribiles Syrtes quē- admodum Romanis subdita	† 224
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit	689
Cyrus Iudaeis Hierosolyma repetere permittit templumq; restituere, ac vasa tēpli eis reddit, multaq; praestat beneficia * 4. 20. perit	* 6
ccc 5	Dabar

I N D E X

D

<i>Dabariteni uxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt</i>	* 681
<i>Dagon, arx</i>	* 176
<i>Dagon præcipitatus</i>	335
<i>Dagonis templum exustum</i>	* 153
<i>Dalale, meretrix Sampsonis</i>	324
<i>Damasc⁹ à quo cõdita 39. imperio Davidis sub- ijcitur 435. à Metello et Lollio capta est</i>	* 217
<i>Damascenorũ in Iud. feneritas</i>	* 665. † 255. 614
<i>Dana oppidum</i>	300. 544
<i>Danaus Argiuorum antiquiss.</i>	644
<i>Daniel vocatur Balthasar, 677. in somnia diuina videt 679. regi somnia interpretatur 681. Balthasaris visionẽ in pariete explicat 687. abducitur à Dario in Mediam et cõstituitur summ⁹ satrapa 689. insidias patitur, sed insi- diatores eius luũt pœnã 690. apud Ecbatana turrim adificat 692. quã carus Deo fuerit, & quãtũ ceteros prophetas superauerit 693</i>	
<i>Danielis prophetia</i>	* 116
<i>Danitarum fors</i>	283
<i>Danite à Chananais sedes mutare coacti</i>	300
<i>Danus, fons Iordanis</i>	46
<i>Danus nascitur 71 filij eius</i>	III
<i>Darabita vicus</i>	* 711
<i>Dari⁹ Artabani filius Neroni obses missus</i>	* 513
<i>Darius Astyagis filius imperiũ Babyloniørũ va- stat, et Daniele abductũ cõstituit satrapã 689</i>	
<i>Darius</i>	

Darius equitum præfectus sub Agrippa †232
 Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur,
 quæſtionem proponit quam omnium rerũ
 fortiſſima aut potentiſſima * 9. commoſitus
 verò à Zorobabele Iudaos libertati inſtituit
 & immunitati, vrtemq; & templum reſti-
 tuere promittit & iuuat * 13
 Dathamo cum vniuerſa ſua familia terra de-
 hiſcit 215
 David filius Ieſſai, rex à Samuele vnctus pro-
 phetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad
 citharam 330. 368. eius victoria de Goliatho
 373. Sauli filiam vxorẽ ducit 276. ſocerũ fu-
 git 377. ſpiculo ab eo petitur 379. fugit in Git-
 tam, & inſanũ ſe ſingat 385. cum Saulũ oc-
 cidere potuiſſet noluit 393. 399. reconciliatur
 Saulo 394. Nabali defuncti vxorẽ ducit 398.
 Amalecitas prædatur 402. iungit ſe Ancho
 contra Hebræos ibid. & 408. abducuntur ei
 ambæ vxores capta 409. Palæſtinos cedit
 & vxores recuperat 410. Sauli interfectore
 ſupplicio afficit, et epitaphia ipſi ac Ionathæ
 coſcribit 415. rex vnius tribus declaratur, &
 cum Abnero pugnat 416. eius filij. 418. 429.
 Abnero fœdere iungitur & amicitia 420.
 interfectũ luget 422. regnũ in vniuerſum ei
 coſert 425. quãta copia ad eũ in Hebronẽ co-
 nuerint 427. amicitia cum Iramo parat, &
 Hieroſol. ciuitatẽ Davidis appellat 428. arcã
 Hieroſ

Hierosolymā trāsferit	431.432.	Ionathæ poste- ros beneficijs afficit	438.	Bethsabē adulteram facit & ducit vxorē. Vriamq; interficiēdum curat	442.	Ammanitas excindit	448.	Abe- salomū filiū regē salutatū fugit	456.	occisum luget	467.	ignostis hoſtibus & recipit regnū salutat	470.	decē tribus ab eo deficiūt autore Sabao	472.	fortiſſimi viri ipſius qui	478.	po- pulū recēſendo Deū offendit	480.	ē tribus ma- lis infligēdu peſtē elegit	481.	tēpli extruendi locus ei indicat, ad quod opifices & materiā cōparat, filiumq; inſtruit Salomē quō se de- beat gerere naſtus imperiū	484.	aliſoſus ca- leſacit ſe Abiſaces accubitu	486.	Solomonem cōfirmat regē, officiaq; diſtribuit et tribus, tū tēpli vaſorūq; deſcriptionē tradit	490.	expi- rat ac ſepelit, maximūq; cū eo theſaur⁹	496	Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint	669	Debera prophetis	305	Decius Mundus quantum inſanierit in Pauli- nam	*507	Demetrius Alexandrinus	*150.174	Demetrius Demetriū fil. Alexandrū vincit	*155	Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascū conſtituitur, & Alexandrum Ianneum ſuperat	*200.201.	contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos	*203.	Alexandrum pralio ſuperat	†24	Demet	

Demetrius Gadarensis libertus Pompeij	*226
Demetrius Nicanor rex	*156 clementer agit cū Ionatha Iudæiq; *157. vincitur à Tryphone *160. capitur à Parthis *167. dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace *180. vin- citur, capitur & occiditur *182
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecā Pto- lemao Philadelpho comparauerit	*65. legem Iudæorum transcribendam curauerit *80
Demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice nesciuerit	†663
Demetrius Seleuci filius regnū Syriæ occupat, Antiochumq; & Lysiam occidit	*128. Iudam occidit in prælio *135. Ionathæ amicitia am- bit *142. occiditur *146
Dei castra, locus	75
Dei decretū contra omne Iudæorum genus	†613
Dei definitio apud Moysen	†711. 715
Dextra porrecta quid apud barbaros significet	*554
Diagoras Melius	†728
Dido soror Pygmalionis regis Tyrionū in Africa Carthaginem edificauit	†647
Diebus singulis quid Deus condiderit	17
Diglath, quid significet	19
Diluuij vniuersalis descriptio	28
Dina Iacobi filia	72. stupratur, quapropter Sici- mita vniuersi trucidantur 77
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Tryphon	Dio

I N D E X

Dionysius Tripolitanus securi percussus	* 219
Diophantus notarius sceleratus	* 416
Disciplina militaris exemplū pulcherrimū	† 259
Disciplinas à Chaldeis ad Aegyptios, ab his ad Græcos esse deductas	44
Dissimiliū cōmunionē etiā naturā horrere	249
Dius in historia Phœnicum integerrimus	† 645
Doëcus mularum nutrior 387. occidit Abimele- chum pont.	388
Doleus nobilitate potens à Gadarensibus inter- ficitur	† 397
P. Dolabella decreta pro Iudeis	* 251
Domitianus cum multis Romanorum saluus eua- dit † 426. à Mutiano productus populo rector insinuat	ibid.
Domitiano Germani subijciuntur & Galli	† 578
Domitianus in triumpho Vespasiani & Tui eis adequitabat	† 587
Domitius Aenobarbus * 641. eius filius	ibid.
Domitius Nero cōsalutatur Imperator * 642. fra- trē, matrē, vxorē, virosq; illustr. trucidat ib.	
Domitij Sabini fortitudo	† 475
Dora Phœnices vrbs	* 666
Dora ciuitatis situs	701
Doras Hierosolymitanus pontificē perimit	644
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur re- nescij	* 442. † 55. 1. 4
Doritarum in Iudeos insolentia	* 608
Dorotheus L x x. interpretibus additur	* 78
	Dof

Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi	
prodit	* 320
Draconis leges de supplicijs antiquiss.	† 630
Druma Gedeonis concubina	311
Drusilla Agrippa filia	* 518
Drusum turris	† 94
Drusus Agrippa filius	* 518
Drusus Neronis filius	* 520. 531
Drusus turris	* 348

E

Ebutius decadarchus sub Vespasiano	† 347.
Garnala occisus	ibidem
Edom, vide Adomus	
Eglon Moabitarum rex qui Hebraeos subiuga-	
rat, ab Iode interficitur	302
Ela capta à Syria rege	632
Elanus Basana filius altero regni anno occiditur,	
una omnis ei ⁹ soboles tollitur per Zamarē	561
Elcana Iuda copiarum dux occisus	633
Elcia Magnus, legatus Iud.	* 544
Eleazarus Moysis filius	130
Eleazarus Aaronis filius fit pontifex	217
Eleazarus pont. moritur	221
Eleazarus Dodeia filius unus fortium Davidis	
478	
Eleazarus quidam arreptitiorum medicus	509
Eleazarus Auranes Matthia filius	* 107. forti-
ter ab elephanto confosso opprimitur	* 125
Eleazarus Phariseus homo seditiosus comicia-	
	109

<i>Elias propheta tempore Achabi quæ prænuntiaverit & gesserit</i>	566.568.572.588	exemptus ex hominibus	590
<i>Elia epistola ad Ioramum Iosaphati filium sceleratum regem</i>			604
<i>Elionæus Gethæi filius pontificatū accepit</i>	*	614	
<i>Elis pontifex princeps Hebræorum</i>	327.	filij eius scelerati 330. exitiū suū & suorum filiorum cognoscit 332 tum ipsius & filiorum mors 333	
<i>Elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur</i>	570.	vaticinatur et aquā suppeditat Ioramo Achabi filio 591. viduam à debitis liberat 594. Ioramo insidias Syrorum indicat, & Adadū capere ipsum volentē eludit 595. famis tempore vilitatem ammonæ prænuntiat 599. Adado mortē indicat 602. Ieum vngit regē Israëlitarum 605.606. vita defungitur 621. cadauer occisi à lotronib. in ipsius monumentum iniectum reuixit	622.
<i>Elymus, Elymi</i>			39
<i>Emiam zona sacerdotalis</i>			173
<i>Emmas concremata</i>			* 484
<i>Emmas vicus, vide Ammans</i>			
<i>Engaddi à sicarijs inuaditur</i>			† 395
<i>Eniachin tribus sacrata</i>			† 362
<i>Enosa ciuitas</i>			23
<i>Epophroditus</i>			12
<i>Ephodes, vestitus</i>			176
<i>Ephorus Hellenicum in plurimis ostendit mentes</i>	fff		dacore

I N D E X

<i>dacem</i>	† 629
<i>Ephremes Iosephi filius</i>	95. III
<i>Ephremes in numerum Iacobi filiorum adaptatur pro parte Iosepho</i>	II 4. 197
<i>Ephremita Gedconi bellum inferre conantes placantur III. Bethelē proditione ceperunt</i>	292
<i>Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum alijs aliquot ciuitatibus Iudæis prodit</i>	* 184
<i>Epicuraorum error refutatur</i>	694
<i>Epiphania ciuitas</i>	38
<i>Epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur</i>	† 557. à Vo
<i>logeso Parthorū rege magnifice excipiuntur ib.</i>	
<i>Epomidis descriptio</i>	175
<i>Epulae ferale Iudæorum</i>	† 152
<i>Equitum Romanorum arma</i>	† 285
<i>Equus Medius Varo succedit</i>	* 671. 679
<i>Erebinthonicus vicus</i>	† 499
<i>Erica pratorianorum præfectus occiditur</i>	633
<i>Esaia prodigium Exechia regi exhibet</i>	647.
<i>obiurgat eundem propter thesauros Babylonis monstratos</i>	648
<i>Esaia prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem</i>	* 4
<i>Esdras Iudæorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit</i>	* 25. quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac tempus reformatis, moribusq; sit
	* 29
	Escon

Escon putens	* 63
Esther puella quali fuerit forma	* 38. ducitur
uxor Artaxerxi & coronatur regina ibi. In-	
daorum cladem futuram cognoscens regi in-	
ducat * 43. impetrat Indeis vitam	* 51
Eſai natiuitas	62. uxores 64. circumuenitur à
fratre ibid. iratus fratri reconciliatur 75. par-	
titur cum fratre habitationem, vocaturq;	
Adomus	79
Essen, vestis qualis	175
Essenorum secta	* 497. † 174. & seq. Eorum opi-
nio de anima diuinitate	† 181
Ethaus Gitthaus Dauidis sectator praeficitur	
exercitui	453
Eua quid significet	18. eius lapsus 19. 20
Euai populus	38.
Eudei populi	38
Euilas, Euila	37
Euphrates, fluius	18
Euricles Laco impostor maximus Herodē circū-	
uenit, & domum eius subuertit	* 413. † 116
Eutychus Agrippa libertus aperit Neroni male-	
uolentiam Agrippa	* 525. 528
Eutychus, auriga Caij Caf.	* 601
Exechielis prophetia	657. 662
Execias Achaza filius regnum obtinet paternū	
Hierosolymis, religionem collapsam restituit	
635. 636. Palaestinos bello vincit 638. à Sena-	
cheribo oppugnatur 642. in summā adactus	
fff 2. desper	

I N D E X

desperationem Esaiam implorat 644. posteritatem à Deo exorat 647. moritur 649
 Execias latronum princeps interficitur † 47

F

Fabatus Augusti seruus * 439
 Fabij centurionis fortitudo † 35
 Fauces locus 200
 Faustus Cornelius primus Hierosolyma cōscendit † 35
 Felix praefectus militum Romanorum innadens Phasaelum vincitur * 256
 Ferrei montis situs † 401
 Fest^o procurator successit Felici † 202. vide Porci^o
 Vestorum descriptio 198
 Filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 254
 Filiorum hereditatis ius 243
 Flavius Iosephus. vide Iosephus
 Flavius Sylva in administratiōe Indae Basso succedit † 599. cōtra Massadā milite mouet † 600
 Florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur † 213
 Fortes verè qui 407
 Frontonis gesta in custodia † 564
 Furum poena 256

G

Gaba, quid significet 367
 Gaba equitum ciuitas cur sic vocata † 277
 Gabaenorum iniuria in vxorē L. nita, & quomodo eabropter mulctati 29

Gabaon vicus	474
Gabaonita astu fœdus ineunt cum Iesu 277. qui ipsis cōtra Hierosolymitarū regē succurrit	278
Gabath, Saul vicus	†435
Gabinus præfectus militum Pompeij * 222. eius gesta	* 227. & seq.
Gabinus Scauro succedens quid gesserit clari * 227. †38	
Gadara restaurata	†36
Gadara optimates legatos ad Vespasianū mit- tunt, seq; dedunt	†397
Gadarenſes Herodem frustra apud Casarem ac- cusant	* 351
Gadæ natiuitas 71. & filij septem	III
Gadus propheta Davidi vnus è tribus malis of- fert electionem	481
Galades collis & Galadena regio	74
Galatiæ à quibus denominati	38
Galba imperator creatus †407. in medio foro necatus	ibidem
Gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello	313
Galgala quid significet	274
Galilæa & regionis trans Iordanem quanti re- ditus fuerint	†169
Galilæa minor quæ †277. vtriusq; descriptio ibi. calamitas †280 à Romanis subacta	†356
Galilæorū & Samaritanorum conflictus	†195
Galilæorum quot millia Iaphæ occisa	†312
fff 3	Gali

I N D E X

Galilaeorum noua inuenta & factiones Hieroso-	
lymis	† 415
Gallia motus	† 400
Gallia situs descriptus	† 222
Galli centurionis facinus apud Gamalam	† 347
Gamala filius Iesu	† 363
Gamala ciuitas rebellat † 342. eius situs ibidem.	
excisa	† 352
Ganges fluminis	18
Garix in mons	* 56
Galanitis regio deficit ab Agrippa	* 690
Gaxam nequeunt capere Israelita	291
Gaxai à Iamneo obseſſi captiq;	* 198
Gaxara Palaſtina vrbs à Solomone bu adifi-	
cata	529
Gedeon quomodo Hebraeos ſeruitute exemerit	
30. . quot filios habuerit	311
Geman vici situs	† 195
Genesar lacus descriptus * 501. † 337. terra eius-	
dem nominis descripta	ibid.
Gentium enumeratio quae Romano imperio ſub-	
duntur	† 219. & ſeq.
Gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus no-	
mina ſunt indita	34. 35. 36
Geon fluminis, & quid ſignificet	19
Gergeſai, populus	38
Germanicus veneno ſublatus	* 505
Germani qualis gens	* 580
Germanorum deſcriptio † 223. eos octo tantum	
	leg

legionibus Romanorum domitos	ibidem
Germani Capitolij collem occupant	† 426
Germanorum magna ex parte defectio à Roma nus 578. defectionis causa	ibid.
Gersus Moysis filius	130
Gessius Florus Iudææ procurator quò Iudæos ad arma cõtra Roman. capeßseda cõpulerit * 658	
Gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudẽtia et versutia † 204. avarit̃ tia apud Casarienses † 206. nova crudelitas in Hierosolymitanos † 208. Vide etiam Florus	
Getheris Armi filius	39
Getuli, populus	37
Gigantum reliquia in Hebrone	291
Gigantum posteritas à quibus perdomita	45
Gimon propheta Basani quæ mala ipsum ma- ncant vaticinatur	560
Ginea, vicus	† 278
Giscala succenditur & diruitur	* 668
Giscala à Iosephi militibus diripitur, prædæque popularibus conceditur	† 270
Giscalorum status	* 667
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nu- bit Alexandro Herodis filio * 366. † 108. odio prosequitur Salomen * 394. moritur † 125. nu- bit Archelao Herodis filio, Alexander fratri * 472. ite Iuba * 494. eius somniũ * 494 † 173	
Gobolitis regio	80
Godolias Acani, filius præficitur reliquijs	
fff 4	Hier

I N D E X

<i>Hierosolymorum</i> 671. humaniter tractat Iudeos profugos ibid. occiditur	675
<i>Goliathi Gittai</i> statura & insolentia 370. intus	373
<i>Gomara, Comarense</i>	35
<i>Gorgias</i> à Iuda Macchabao victus	* 114
<i>Gotarxes</i> Parthorum rex	* 619
<i>Gotholia</i> Achabi filia, vxor Iorami, Hierosolymorum regis 603. Davidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 612. & regno & vita priuatur opera Ioadi	615
<i>Græcorum</i> omnia noua & heri nupérque facta † 627. eorum regiones innumera corruptiones inuascere rerum memoriâ delentes ibid. Særa cognitio literarum † 628. philosophi primi Aegyptiorum Chaldeorumq; discipuli	ibid.
<i>Græci</i> posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt	† 629
<i>Græcis</i> ab initio nulla cura fuit hystoria conscribende	† 630
<i>Græcorum</i> historicorum elegans descriptio † ibid. & seq.	
<i>Græcorum</i> legeslatores antiquissimi qui	† 710
<i>Græcorum</i> dy descripti	* 724. & seq.
<i>Grapte</i> cognata Isatae regis. Adiabænorum æulam regiam Hierosolymis edificauit	† 416
<i>Gratus</i> militum præfectus, Simonem Herodis feruum obtruncat	† 481. † 162
<i>Gymnasia</i> Herodis	† 96
	Hæ

H

Hai. vide Aina

Heberus Hebraeorum autor 39

Hebraei bis ultra Euphratem ducti captivi 676

Hebron expugnatur & conceditur leuitis 291

Hebronis oppidi antiquitas 44

Hecataeus Abderita † 657. & seq.

Hecatontomachi Alexandri Iamniai * 195

Hellanicus ab Acusilao de genelaogijs multum
discrepat † 629

Helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 330

Helena Adiabenorū regina transit ad religionē
Iudaicam * 621. eius monumentum Hieroso-
lymis † 448

Helena Monobaxi regis matris regia Hieroso-
lymis † 463

Helias vide Eliās Heliopolis 112

Helonis principatus Hebr. 318

Heniochi Romanis subiecti † 221

Heoron, arca tabernaculi 170

Herennius Capito procurator Iamniae * 523

Hermæus qui & Danatus denominatus † 666

Hermippus Græcus historicus diligētissi. † 653

Herodes Agrippa frater, rex Chalcidis * 614.
moritur * 634

Herodes Antipatri filius * 124. Hierosolymorū
Dux cōstituitur, Exechiāq; cū alijs p̄donibus
afficit supplicio * 241. infantū ob eadē exosus
dicis causā * 243. p̄ficitur Cælesyria ibid. Ro-

fff s man

INDEX

maiorum benivolentiam captat & assequitur
 * 255. Malichum trucidat * 256. Antigonom
 Aristobuli, profligat ibidē. M. Antonium cor-
 rumpit * 258. accusatus tetrarcha constitui-
 tur * 262. strenuè pugnat * 265. elabitur ex ho-
 stis insidijs 257. 268. difficilibus profectio-
 nis exercetur vsq; Romā * 271. rex Iudae à
 senatu Rom. declaratur * 273. ex Italia navi-
 gat, & pugnat contra Antigonom * 275. pro-
 digiose servatus bis * 285. Hierosolyma expu-
 gnat, & Antigonom capit * 285. Aristobu-
 lum pontificem occidit * 301. à Cleopatra ad-
 stuprum sollicitatur * 308. bellum Areta in-
 fert * 30. Hyrcanū occidit * 321. quomodo a-
 micitiā Antonij excusarit apud Caesarem, &
 regnū ab eo obtinuerit * 323. Mariammē vx-
 orem interficit & magnifice donatur à Caesare
 * 331. necatam à se uxorem luget miris modis
 * 332. arces in suam tutelam extruit * 340. fa-
 mi vrgenti succurrit * 343. quō subditos in of-
 ficio continuerit * 346. Caesarem condiderit
 & à Caesare sit muneratus * 349. & seq. salu-
 tat. extruit tēplū Caesari, & tributorū parte
 subditis remittit & cōuenicula populi prohi-
 bet & Essenos magnificat * 356. tēplū nouam
 adificat Hierosolymis sumptuosiss. * 356. navi-
 gat ad Cas. et reductū Roma liberis dat vx-
 ores, Agrippamq; honorat * 367. ipsius familia
 domesticis agitur dissidijs * 374. filios suos
 apud Cas. accusat * 377. quinquēnale certamē

celebrat, arces cōdit * 385. pecunijs deſtitutus
 Davidis ſepulchrū recludit * 392. omne cōm-
 ſas habet ſuſpectus * 397. 398. et ſeq. à Syllæ
 iniquè accuſat apud Cæſ. * 411. accuſat filios
 apud cōciliū Berytenſe * 423. ſtrāgulat * 427.
 liberis ipſorū proſpiciat * 432. quas ipſe vxores
 habuerit & ſobolē * 433. 418. Antipatrū da-
 mnatū in vincula cōiicit * 456. morbo corre-
 ptus teſtamētū cōſcrit * 457. ſub mortē libera-
 liſſimus et crudeliſſimus * 461. 462. vim ſibi
 conatur inferre, & antipatrum iubet occidi
 * 464. teſtamēto mutato moritur ac ſumera
 ibidē. teſtamēto eius cōfirmato quantum filijs
 ipſius patrimoniū ſuperfuerit * 488. præfici
 Galilææ & ſtrenuè agit † 47. accuſatur Hyr-
 cano à maleuolis † 48. vindicat patris mortē
 † 49. eius victoriæ ibidē. quō ſe geſſerit in pu-
 gna contra Antigoniū & Parthos † 50. adifi-
 cat & multis premitur malis † 61. Roma na-
 uigās iacturā facit † 62. rex Iudaeorū cōſtitui-
 tur † 65. Antigoniū expugnat & latrones
 † 67. et ſeq. in grania incidit pericula † 78. Sy-
 ros & Arabes vincit † 83. accuſat filios apud
 Cæſet Beryti † 111. occidit † 124. quos vxores
 et liberos habuerit † 127. morbo corripitur le-
 thali † 147. crudelitas ei⁹ et mors † 149. et ſeq.
 Herodes Herodis filius Tiberiadē et Iulioſolym
 cōdidit † 183. à Caio Cæſare ob auaritiā in-
 crepitus, in Hiſpaniā cum vxore fugit † 186.
 qñ deceſſerit, & quos liberos reliquerit † 193

I N D E X

Herodion conditur	* 269. † 61. 95
Herodatus erroris argutus	550
Hettan pradium	536
Hexarburnis dux captus	310
Hieremia propheta vaticiniū & epicediō Iosia conscriptū 657. 659. 662. 664. 666. dānatur, iterum absoluitur 659. aufugit 660. in carce rem coniectus torquetur 664. non vult profi- cisci Babylonem 672. & alia eius gesta ibid. Abducitur ab eo in Aegyptum vbi Aegyptijs captivitatem indicat	676
Hierichus vrbs 225. excinditur & restauratur ipsius diris deuouetur 273. desolata eiusq; a- gri descriptio	† 401. & seq.
Hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus & feracissimus ab Heliſao ſa- ctus	† 402
Hierichuntij agri bonitas	282
Hieroboamus Nabathai filius vaticinio cogno- ſcens ſe futurū regē, populū ad defectionē ſo- licitat, effugit Solomonis iram 540. decē tri- buum rex eligitur & Sicimis habitat 543. duasq; vitulas aureas facit & templa 544 brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pseudopropieta ſeducitur 546. 548. filio ſuo agrotante quid reſponſi acceperit à propheta 552. 553. cōtra Abiam ducit exercitū 554. vin- citur ac moritur relicto regni ſucceſſore Na- dabo 557. familia eius cuncta tollitur ibidem	Hierobo

Hieroboamus Ioa filius regnū Iſraēlitarū exci-
pit 621.625. Syria ſuo regno licet impius adij-
cit ibid. moritur Zacharia filio baredē reliſſa
627

Hieronymus hiſtoricus Iudaorum † 662
Hierofolyma rex cum vicinis regibus occiditur
279

Hierofolyma oppugnatur, inferioreq; parte ca-
pitur 291

Hierofolyma ciuitas Davidis dicta & quomodo
exadificata 428

Hierofolymorum theſauri auferuntur, mœnia
ad trecentorum cubitorum ſpaciū diruan-
tur per Ioam 624

Hierofolymorum captiuitas, direptio, & à fun-
damentis vaſtatio 669

Hierofolyma capitur ab Antiocho Epiphane,
templumq; eius ſpoliatur & prophanatur
* 103. reſtituitur tā vrbs quā templū * 116

Hierofolyma & templum à Pompeio expugnat
* 223

Hierofolyma diripitur à Parthis * 269

Hierofolyma eiusq; templum cur Deus auerſa-
tus * 644

Hierofolyma ad ſummū felicitatis euaiſſe faſti-
giū, & ad extremā eſſe deiecta miſeriā † 6.
expugnantur ab Antiocho Epiphane † 10. à
Pompeio Magno capiuntur † 32. diripiuntur à
Parthis † 62. oppugnantur ab Herode † 78

Hierofolyma Iudææ ymbilicus eiſq; ſitus † 279

INDEX

descriptio	† 446. 659
Hierosolyma quando & quoties capta rãstata	
† 567. quando in ea templum adificatũ ibid.	
eius origo & finis	ibid.
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum	† 192
Hierosolymitanorũ insidia cõtra Romãos	† 443.
pugnant circa machinas Romanorum	† 467.
eorum pertinacia	† 180. Romanos inuitos ad suum excidium coẽgere
Hierosolymitanorum calamitas & clades miserrima	† 490
Hierex. exiel. Vide Exechiel	† 491
Hin, mansura qualis	181. 187
Hippeni Iudæos suos cohabitatores male tractat	
† 242	
Hippici turris descriptio	† 450
Hippodromos, locus	† 149
Hiranius Tyriorũ rex, Salomoni quid ad tẽplũ Hierosolymis cõtulerit	† 645. multatus quod Salomoni proposita anigmata soluere nõ potuit
† 646. eius gesta ibid. vide etiã Iromus.	
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi	† 222
Holocautoma sacrificium cur dictum	186
Homeri poẽmate nullum vetustius	† 628. quomodo conseruandum
ibid.	
Homicidarum inuitorum asyla	738
Homicidij incerti inquisitio qualis fuit	247
Homi	

- Hominis creatio 18
 Hominis ætatis quis terminus præscriptus 25
 Homines quando degenerare à virtutibus ad-
 vitiæ cœperint ibid.
 Homonea, loci nomen * 705
 Hortos pensiles à Nabucodonosoro extractos
 685
 Hyc vocis significatio, † 640
 Hyociani descriptio 176
 Hyrcanus Alexandri Iannai filius constituitur
 Pontifex * 207. † 27. fœderatur fratri, et otio
 sâ vitâ elegit * 213. † 28. cur ignavus habitus
 & fugerit ad Arelam * 215. Sauri amicitia
 frustra ambit * 217. disceptat apud Pôpeium
 cū fratre * 219. redditur ei pōtificatus * 225.
 honoribus ab Iulio Cesare afficitur * 246. ca-
 pit & amputantur auriculæ eius * 270. † 62.
 à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à
 quo perfide tractatur * 294. occiditur tādē
 ab eodem * 321. quali fortuna per omnem vi-
 tam fuerit agitatus ibid.
 Hyrcanus primus eius nominis pontifex * 511
 Hyrcanus quomodo à Ptolemao sororio tracta-
 tus & Antiocho Eupatore, tum gēsta ipsius
 † 15. eius felicitas † 17. eius bellū cum Arabi-
 bus † 25. iterum si pontifex † 21. potifectus
 confirmatur & regnum datur Iudææ † 49
 Hyrcanus Iosephi Tobia filius, adolescens inge-
 niosus * 93. 96. 98. eius gēsta & mors * 102
 Hyrcanus Simonis Matthiæ fili⁹ effugit Ptolemao

INDEX

insidias, & principatu potitur * 176. oppugnatur ab Antiocho Sotere ibid. pacem ab eo redimit CCC. talentis, Davidisq; thesaurum tribus milibus talentorum imminuit * 179. urbes ab hostibus ablatas recuperat, pacēq; cum Rom. init. * 180. 181. Samariam obsidet & radicitus tollit, cūmq; Deo colloquitur * 186. eius felicitas & mors * 188

I

Iabinus rex Hebraeos opprimit opprimiturq; ipse 304
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officinū in Sam- lum & filios eius extinctos 413
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitato- res caesi prater CCCC. virgines 298
Iachan, columna vestibuli templi 513
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques * 435
Iacobi filij Isaci natiuitas 62. praeipit fratri be- nedictionē paternā 64. fugit fratris iram 86. nuptias celebrat 69. aufugit à socero 72. re- dit cum fratre in gratiā 75. luctatur cū spe- ctro 76. vocatur Israël 76. partitur cū fra- tre hereditatē paternā 79. opulentia eius & felicitas 80. Iosephum luet 85. mittit filios frumentatum in Aegyptum 96. proficiscitur ipse etiā cum omni familia 111 moritur 114
Iacobus & Simon Iude Galilaei filij agunturq; crucem * 634
Iac

Jacobus frater Christi lapidatur	650
Iacobi, septimi ex fratribus Macchabai supplicia & constantia	†747
Iaddus filius Ioannis pōtifex patri loco fit	*55.
Alexandro Magno negat forū venalium rerum	*58. placat eundem & impetrat quod vult
	*59. moritur
Iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat	545. discerpitur à leone
Iahel. vide Iale	547
Iairus Galadennus, princeps Hebræorum	315
Iale Iabinum occidit	306
Ialus cūstos thesaurorum Davidis	494
Iamneus Alexander, quare Alexander	
Iaphetus filius Noë	32. eius soboles quanta & quibus gentibus nomina dederit
	35
Iaphithes accitur ad principatum Israëlitarum	316. victor filiam suam Deo mactat
	ibid.
Iason, aliàs Iesus, Onia pont. filius, pontificatum fratri extorquet	*102
Iauanes Iapheti filius	35
Iaxarus pontificatu priuatur	*500
Iaxiel propheta vaticinatur Iosaphato	586
Iaxoron vrbs spoliata & concremata per Iudæam Macchabeum	*117
Iberi, populus	35
Ides scelus & supplicium	*509
Idumæa vnde dicta	79. Davidi subdita
	437
Idamæi, quomodo circum-afionem & religionem	

I N D E X

nem adniserint	*181
Idumai Ioānis Leuia pecunias pradatur †416.	
ad Titum supplices veniunt †559. scelerata eorum facta repetita	†601
Iebastus Sauli filius constituitur rex 416. amittit regnum 419. occiditur per insidias, & sepe- latur honorifice à Davide	424. 425
Iebusai populus	38
Iebusaorum ludibrium in Danidem male ipsis cessit	427
Iechonias. vide Ioachimus, nam binominis fuit Iaphthe. vide Iaphthes	
Iefraēla urbs	569
Iessens filius Obedā	330
Iessai filij qui	308
Iesus Christus describitur	*506
Iesus Anani filius pradixit Hierosolyma exci- dium	†549
Iesus Dammai filius fit pontifex	*650
Iesus Gamalielis filius fit pontifex	*653
Iesus Iafon dictus Onia frater pontificatu hono- ratus & mox eo priuatus	*102
Iesus Iosedeti pontifici filius pontifex	*19
Iesus Naueci filius exercitus praeficitur, & vinct cit Amalecitas 154. Moyses eum sibi successo- rem designat 237. Chananaā explorat 268. Iordanem cum exercitu superat 270. Hiericu- ntem sine labore capit 271. 272. & Ainan excindit 274. Gabaonitis foederatur capitq; quinq;	

quinq; reges 279. reges Libano vicinos expu- gnat 280. munit ciuitates ibid. terrā victo- ria quaesitā diuidit tribubus 282. Sicima eli- git sibi domicilium, vbi moritur	289
Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur *	346
Iesu pontificis mors †384. eius virtutes celebra- ta	ibidem
Iesus Saphia filij facinora *	671. 682. 705. 707
Iesus Sappha filius	†257
Iesus Thebuti sacerdos Tito sacra donaria tra- dit	†560
Iesus Tobia filius, quid gesserit	†330. 336
Ieus Amasis fil. Ramathā expugnat et inūgitur rex Israelitarū 606. Iezabelā et oēm Acha- bi et Ochorja cognationē tollit 609. 611. Balī sacerdotes extirpat 612. cōtēptor et ipse numi- nis moritur Ioaxā filio successore relicto 616	
Ieus propheta arguit Iosaphatum	584
Iezabela quā mala mulier 562. 566. minatur Elia interitum 569. Nabathum curat lapi- dibus obruendum 571. precipitata de turri ab equitibus proculcatur	689
Ilys, ager qualis	146
Immundi qui Moysi	192
Impedimentorum custodibus aquē ac pugnanti- bus pradam partiendam	411
Imperatores Rom. semper honorauerunt & or- nauerunt templum Hierosolymitanum †	107
Inundationis vniuersalis descriptio	27
g g g 2	Ioabi

I N D E X

Ioabi cum Abnerō pugna	416.417.	Abenerum turpiter occidit	421.	exercitui praeficitur Da- nids	437.	Syros vincit	441.	Abesalomū inte- rimis	465.	praefectura priuatur	473.	Amasam interficis et Sabam persequitur caputq; ipsius ad regē perfert, et restituit pristina praefectu- ra	474.475.	populū censet	48.	occiditur	500
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliatur & occidit, Ioasumq; regno praeficit	613.	studet templo restaurando & moritur	618														
Ioachab's natiuitas & quid significet	334																
Ioachim'us Ioacimi filius in regnum paternum constituitur	661.	abducitur in captiuitatem Babylonem	661.	liberatus ē vinculis regia praeficitur	685												
Ioachim'us Iosiae, vocat' Eliacim', accipit regnū patris tributariū Aegyptijs factū	658.	tribun- tarius etiā sit Babylonis	659.	occiditur	660												
Ioannes aliās Hyrcanus. vide Hyrcanus																	
Ioannes Anania filius Gophnitica & Acraba- tena regionum rector designatus	†257																
Ioannis Baptistae interitus	516																
Ioannes Carea filius dux profugorū Hierosoly- mitanorum Ismaelem Godolia interfecitorem persequitur	675.	cōsultat Hieremiā, & ipsum in Aegyptum abducit	676														
Ioannes dux militum Ionathae	579																
Ioannes Essesus Tammam missus, vt toparchiam administraret	†257																
Ioannes																	

- Ioannes Gaddis Matthia filius *107. à Meda-
bensibus Amareu occiditur *128
- Ioannes Iuda filius in pōtificatu succedit patri,
& fratrem in templo occidit, ac moritur *54
- Ioannis Leui filij Gischalensis facinora * 668.
673. 677. 691
- Ioas seu Ioases Ioaxa fil. patris regno potitur
620. moriens regnū filio Hieroboamo relin-
quit 621. contemnit Amassa minas, quem
capit in pugna 224. perit 225
- Ioasus Ochosia filius quō à Gotolia scuitia ser-
uatus & rex cōstitutus 613. à religione defi-
cit & legibus ibid. Zacharia loadi filium in
ipso tēplo lapidat 618. egrotās occiditur 619
- Ioaxas Ieu filius regnū paternū assequitur 616.
Dei beneficio liberatus moritur 620
- Ioaxus Iosia fil. regnū paternū capit, vir impi⁹,
captiuus in Aegyptū abducitur, et morit⁹ 658
- Iobachus torrens 76. 224
- Iobel fil. Lamechi 23
- Iobeli anni remissio & libertas 196
- Iochabel mater Moysis 118
- Iodes à Moabitū oppressos Hebraos libertati
restituit 304
- Iohel Samuelis filius quomodo se in principatu
gesserit 342
- Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Ama-
sia filio 625. quomodo ad Nininitas missus
sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus

I N D E X

- post triduum vivus in terram reuocatus 626
 Ionia unde sic dicta 35
 Ionum in Iudaeos odium * 83
 Ionathas Anani filius pontificatum oblatum re-
 spuit * 609
 Ionathas Asamonai filius Antochi Epiph. filio
 recõciliatur, capitur à Triphone et occidit† 14
 Ionathas Sauli filius castrũ Palestinorum expu-
 gnat 355. hostes vnico tantũ armigero cõmita-
 tus egreditur 157. 358. amor in Dauidẽ 378.
 387. fœdus cũ eo 382. 391. cadit in pugna con-
 tra Palestinos 411. eius posteri quo honore à
 Danide affecti 438
 Ionatha cuiusdam Saducæi cum Phariseis con-
 tentio * 187
 Ionathas homo vilissimus prouocat ad singula-
 re certamen Romanos† 531. Pudentẽ equitem
 Romanum interficit, & à Prisco centurione
 sagitta transfigitur ibidem
 Ionathas Matthia filius * 107. defuncto frã-
 tri Iudæ succedit imperij administratiõẽ * 137
 Ionathas phariseus 693. insidiatur Iosepho, ser-
 uatur * 701. iterum insidiatur eidẽ * 705. 708
 Ionathas pont. perimitur * 644
 Ionathas pontifex primus Massadam edificauit
 & nomen id imposuit † 603
 Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis
 449. solatur Dauidem 151
 Ionathas Sama fil. sternit virũ sex cubiterũ 478
 Ioppe

- Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa †247. bis à Romanis funditus excisa †26.
 eius situs descriptus ibidem
- Ioram Achabi filius in regnū paternū succedit 550. Moabitas expugnat 591 monitus ab Eliseo cauet Syrorū insidias 594. fame vrge-
 te Eliseū iubet interfici, cuius mādati eū mox
 paritetur 595. liberatur ab obsidiōe Adadi 599.
 in oppugnatione Ramatha sagitta vulnera-
 tur 605. occiditur ab Ieu, & cadaver eius in
 agrum Nabathi projicitur 606
- Ioram Iosaphati filius succedit in regnū pater-
 num 593. fratres & amicos paternos occidit
 603. deficiunt ab eo Idumaei aliaq; gentes ali
 quot ibid. cognoscit suum fatum ab Elia &
 mortuus tractatur pro merito 604
- Iordanis fontium origo 39
- Iordanis fontes & cursus †337
- Iosabetha Ochozia soror germana quomodo
 Iosum seruat 613
- Iosadocus pontifex Babylonem victus ducitur
 670. eximitur vinculis 671
- Iosaphatus à commentarijs Davidis 437
- Iosaphates Asani filius in regnū paternū succe-
 dit 563. praesidia vrribus suis imponit, & col-
 lapsam religionē restituit 579. quantos ha-
 buerit exercitus paratos ibid. increpatur ab
 Ieu propheta pietatēq; ac iustitiā colit 584.
 Ammanitas & Moabitas citra sanguinem
888 4 vinc

I N D E X

- nunciat 587. cum Ioramo bellum infert Moabi-
tis 584. moritur 593
- Iosephus Antipatri filius †42. oppugnatur ab
Antigono * 274. quomodo perierit * 284
- Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum
proditor occiditur †101
- Iosephus Cabanus pontifex * 649. priuatur mu-
nere ibidem
- Iosephus Caiaphas. quare Caiaphas
- Iosephus Canai vel Canryda pontificatus acqui-
rit * 621. eo priuatur * 634
- Iosephi Dalai fatum miserabile †546
- Iosephus Ellemi filius * 460
- Iosephus Goriōis fili⁹ belli dux cōtra Cestium †256
- Iosephus Herodis nepos occurrit Varro * 484
- Iosephus Itaburi montis planiciē muro circum-
dedit †349. interfectus Gamala †351
- Iosepho Matthiae filio quae causa fuerit Antiqui-
tatis Iudaicarū & Belli Iudaici historia de-
scriptionis II. ipsius genus, filij, institutio &
doctrina, profectio Romā * 661. Eius vita, per
ipsum conscripta * 661
- Iosephus Matthiae filius vtriusq; Galilaeae rector
designat * †257. eius singulari industria †258.
eius gesta cōtra Romanos †280. aduentu Ve-
spasiani in Tiberiada cōfugit †290. primati-
bus Hierosolymis ē Tiberiade de rationibus
belli scribit ibidem. Iotapatenis auxilio venit
†291. eius machina excogitata contra arietem
ictus

- ictus ¶ 301. fortia facta ¶ 306. quomodo è ca-
 tenis liberatus per Titũ & Vespasianũ ¶ 422.
 in deditiõne in puteo delitescit ¶ 316. eius socij
 ipsum persequuntur ibidẽ. ad Vespasianũ duci
 tur ¶ 323. vaticinatur Vespasiano imperiũ Ro-
 manũ ¶ 324. ferme exanimatur ¶ 504. eius ma-
 ter occisum credens cruciatur animo ibid. pro
 reliquis ciuitatis frustra obsecrat ¶ 557
- Iosephi filij Iacobi natinitas 72. fratrib. cur exo-
 silijs 81. venditur in Aegyptũ 81. sollicitatur ad
 stuprũ à domina 86. 87. somnia explicat 90. è
 vinculis liberatur 93. praescitur Aegypto no-
 minatur Psonthophaneus 95. fratres capit ibi.
 & mirũ exagitat modis 98 cognoscendum se
 ipsis exhibet 107. patri aduentanti occurrit
 112. moritur & ossa eius in Chananẽã trans-
 feruntur 114
- Iosephus quinq; milium annorum historiã Gra-
 co sermonẽ contexnit ¶ 626. dux ipse Galileo-
 rum à Romanis captus ¶ 634. solutus vinculis
 cum Tito ad obsidionem Hierosolymorũ pro-
 fecit ibidẽ
- Iosephus belli historiã primum Vespasiano &
 Tito obtulit, vt sibi testes essent ¶ 635. Agrip-
 pa regi eam dedit ibidẽ. Antiquitatu libros
 ex sacris literis interpretatus est ibid.
- Iosephus Simonis filius toparchiam administrat
 ¶ 257
- Iosephus Tobia filius quomodo Ptolemaeum Haer-
 888 1 getem

I N D E X

- getem reconciliarit Iudæis *
- Iosephus Zacharia filius præficitur præsidio Hierosolymorum * 118. vincitur à Gorgia * 118
- Iosias Amasi filius patri in regnum succedit 652. moritur 652
- Iosue. vide Iesus
- Iothamus Ozia filius vir pius patri in regnum succedit, Ammonitasq; tributa pendere cogit & moritur 629. 630
- Iothamus Zacharia regis filius patri in principatu succedit vir pius & iustus 629. Ammonitis tributarijs factis decedit, filio Achaz successore relicto 630
- Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Heliam loquitur contra Abimelechum 3
- Iotapata situs descriptus † 29
- Iotapatenorū conflictus acer cum Romanis † 29 & seq. calamitas miserabilis † 30
- Iotapateni Vespasiano produntur † 303. demum expugnantur ibide
- Iris quid designet
- Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 507. 531. quibus donis fuit remuneratus à Solomone 52
- Isacus nascitur & circumciditur 53. ducitur sacrificandus 55. ducit uxorem 62. nascuntur gemini 62. Abimelecho exosus reconciliatur & fodit puteos 63. fallitur ab uxore ibi. moritur 7
- Isa

<i>Ifacharis fors</i>	283
<i>Ishoseph. vide Iehosephus</i>	
<i>Iferemoth locus</i>	159
<i>Ismaelis Abrahami filij natiuitas</i> 48. <i>Arabū auctor est</i> 54. <i>ducit uxorem, gignit filios</i> 1154	
<i>Ismaël regy generis Iudaeus Godoliam interficit</i>	672
<i>Issa quid Hebraei</i>	18
<i>Issacharis natiuitas</i> 71. <i>filij quatuor</i>	110
<i>Issamus fil. Athemai, vnus fortis Dauidis</i>	478
<i>Israël quid significet</i>	76
<i>Israélite inhumaniter tractantur ab Aegyptijs necantur, & grauibz laboribz atteruntur</i> 116. <i>quantus eorū ex Aegypto migrantis numerus</i> 138. <i>transcunt mare rubrū</i> 142. <i>armis Aegyptiorū se muniunt</i> 144. <i>obmurmurant Moysi</i> 147. <i>coturnicibus pascuntur mannaq;</i> 149. <i>ab Amalecitu pralio infestantur</i> 153. <i>collatio ad tabernaculi structurā</i> 164. <i>seditionibz agitantur & puniuntur</i> 199. 201. <i>negatur eis ingressus in Chananaam</i>	203
<i>Israélite inficio Moyse cum Chananaeis pugnantes vincuntur</i> 206. <i>qua eis triginta-octo annis in deserto obuenerint</i> 217. <i>Amoraeos extinguunt</i> 224. <i>à Madianitarum puellis seducuntur</i> 231. 232. <i>eos excindunt</i> 236. <i>Hierichuntem delent</i> 274. <i>item Ainam</i> 276. <i>partiuuntur Chananaam, & quisque in suam sortem mittitur</i> 284. <i>commo-</i>	<i>uent</i>

I N D E X

uentur inter se propter aram in ripa Iordani	
extructam 286. quomodo se gesserint post Io-	
sue mortē 290. omisso bello agricultura dant	
operā 292. eorū preliū cum Beniaminitis 296.	
Chusarti Assyriorum regi subiiciuntur octo	
annis 301. à Moabitis subiugantur, & à Iode	
libertati restituuntur 302. iterū à Iabino op-	
primuntur 304. per Deborah redimūtur 306.	
ab Amalecitis & Medianitis septem annis	
misere tractantur 306. restituuntur libertatē	
per Gedeonem 309. sub Abimelecho male ba-	
bentur 311. iam ab Ammanitis sed per Iaph-	
them liberantur 316. caduntur à Palaëstinis	
et fugātur 333. vindicātur in libertatē à Sa-	
mmuele 339. male tractati ab Ammanitis libe-	
rātur à Saulo 350. adduntur à Palaëstinis 411	
Isrælita quot annis post Iesum nequiverint Cha-	
naneos ex Hierosolymis eijcere 428. Reliqua	
ipforum gesta sub regibus comprehenduntur,	
Exechiam regem restituere religionem co-	
nantem condemnant, & prophetas occidunt	
637. transferuntur in Mediam & Persidem	
& quo tempore id factum	639
Itaburius mons	283
Ithamari domus priuatur sacerdotio	499
Ithobal Tyrriorum ac Sidoniorum rex	612
Iubal, & eius inuenta	23
Iustus Heberi filius quos liberos habuerit	39
Incandus equitum praefectus tumultum Ca-	
sarea	

sarea sedat	†206
Iudaea descriptio	†279
Iudaei quando primum ceperint appellari	* 33
Iudaeis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi adificare iterum	* 4. impediuntur ab adificando
* 6. à Dario Hytastis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint	* 16. quando templum absoluerint
* 22. duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratē esse	* 26. armati laborant
* 34. in summam calamitatem per Ammanem deueniunt	* 35. quomodo à Bagosa tractati
* 54. quomodo ab Alexandro Magno	* 59. quomodo sub Ptolemao Philadelpho
* 70. & inde quomodo ab Asia regibus alijsq; honorati	* 82. misere ab Antiocho Epiphane tractati
* 103. sub Demetrio	* 128. cum Romanis primum foedus ineunt
* 353. in summa calamitate constituti post Iudae casum	* 136. quando primum Romani subditi
* 223. quibus honoribus & beneficijs ab iisdem affecti	* 246. 258. 262.
Iudaeorum cum Samaritanis cōtentio propter templum	* 148. 636
Iudaeorum sectae quot	* 165. 498
Iudaeorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Caes. propter Gracorum molestiā	* 389
Iudaeorum	

IN IOSEPHVM.

imperatoribusq; maximis facta	†692
Iudas Amasia regis mater	621
Iudas, Iudei	37
Iuda-portio in terra Chanaan	283
Iuda natiuitas 71. consilium de fratri cade vi- tanda	84
Iuda tribus gesta post Iesu mortem	290
Iudam inter xii. fratres principatum obti- nuisse	492
Iudas Asamonai filius quid contra Antiochum vtrunq; fecerit & quomodo religionem in- staurarit ac perierit	*12-13
Iudas Chapsai, vir strenuus	*163
Iudas Eliasibi filius in pontificatum patri suc- cedit	*4
Iudas Essenus propheta	†20
Iudas Execia latronis filius Archelai regnum ffectat	*480
Iudas Gaulanites Galileus seditionem inter Iu- daos concitat	*496
Iudas Macchabeus *107. fratri in administra- tione succedit *110. Apollonium & Seronem praefectos superat & occidit ibidem. Gorgiam & Nicanorem vincit *114. ibidem Lysiam *115. templum purgat et instaurat *116. vicinos mo- lestos domat magnis stragibus *117. Nicano- rem cum suis copijs delet *130. creatur ponti- fex, & foederatur Romanis *133. cadit *135	
Iudas Saphorai sophista	†147
Iudas	

I N D E X

Iudas vates *
Iudicum status quis
Julia vxor Caf. Auguſti *
Iulius Caſar Pompeium fugat, & bellum
Aegyptijs gerit * 234. 235. *amicus & ben-*
cus eſt in Iudaos * 238. *parat expeditionē*
tra Scipionē & Catonē * 296. *occiditur* *
Iulius Capella * 666.
Iupiter Olympius *

L

Labanus Batuelis filius 41. *doloſe cum Iac-*
agit 70. *perſequitur fugientē generum ibi*
Labofardachus Niglaſaris filius in paternum
grum ſuccedit 6
Lacedemoniorū amicitia cū Onia pōtiſce * 1
Lacedemonij cum Iudæis ſocietatem & ſoci-
faciunt *
Lacedemonij quando & quemadmodum
manis ſubditi †
Lamechus, pater liberorum LXXVII.
Latopolis
Latronum colluue, Hieroſolymis † 360. *cor-*
facinora †
Latronum turba in Iudæa * 643. 6
L. Lentuli decretum pro Iudæis *
Lepidus à Caligula occiſus * 565.
Leproſi quatuor Syrorum caſtra urgente
dia inuadunt 6
Leproſorum conditio, & quod alicubi ſin-
pre

quatuor
 dia inuadibant
 proſorum multoq;

pretio	193
Leuces loci descriptio	†606
Leuis natiuitas 71. vlciscitur sororis stuprum 77.	
filij ipsius tres	112
Leuias traditur †360. occiditur	†361
Leuita vxor quam nefande à Gabamitis tra-	
ctata	294
Leuitarum numerus	197
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro,	
& decima ascribuntur 219. earum ciuitatum	
nomina	284
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura	
committitur.	192. 197
Lex Moysis cur à poëtis aut prophanis historicis	
non tractata	* 69. 81
Legis & praeceptorum Dei pulcherrima explica-	
tio	†717. & seq.
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse	†708
Leges Moysis ad mores pietatemq; pertinentes	
243	
Lia & Rachelis emulatio	71
Libri duo & viginti apud Iudeos chronici	†633
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudeis sti-	
pendium indixit	†395
Libya dicitur Aphrica	58
Libys, Libya	37
Longæui cur primi homines.	31
Longinus tribunus à Iudeis occisus	†253
Langini equitis Romani sorte factum	†471
h h h	Lotus

I N D E X

Lotus adoptatur ab Abrahamo 41. captivus abducitur 45. servatur de excidio Sodomitarum	
50. filia cum patre coëmit	51
Loti vxor in salis statuam versa	51
Lutillus Bassus legatus Herodium castellum capit. †589. Macharunta quoq;	ibid.
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenū interficit	*406
Ludas , Iudi	39
Ludi Circenses	*566
Luminum festiuitas, & eius institutio	*116
Lupus Alexandria rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudeorum †621. templū Onia ablatis donarijs claudit	ibid.
Lydda ciuitas à Cestio exusta	†248
Lydi olim Iudi dicti	39
Lysanias Ptolemæo Memnai patri successit in regnum *263. interficitur à Cleopatra	*307
Lysanias Parthos in Iudeos incitat	†57
Lysia committit Antiochus Epiphanes filium suum & bellum contra Iudeos	*112
Lesias vincitur à Iuda Macchabæo *115. occiditur à Demetrio	*128
Lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit	*198
Lysimachus Hellepontum occupat mortuo Alexandro	*63
Lysimachi portentosa de Iudeis mendacia confutata	†678. & seq. 707. 723.
	Ma

M

Macedones transisse pedites mare Phamphylum

144

Macedones quando Romanis subditi †221

Macedones Aegyptios subiugarunt †705

Matthabai natu maximi & primi inter septem
fratres supplicia crudelissima & ipsius cum
insigni toleratia sermones ubi historia Mac-
chabaeorum fratrum †734. & seq.

Machara dux Rom. legionum qualiter se gesserit
apud Herodem †282. †72

Machir, tertij ex fratribus Matthabai constantia
†738

Macherus quomodo capta à Romanis, & situs
eius descriptus 589

Macho capta & depredata 436

Madianitarum filia Israëlitae illicitant ad delin-
quendum 230. caduntur cum suis regibus 236

Madianita Hebraeos subigunt 306. caduntur ma-
xima strage 310

Madiana ciuitas 126

Madus Madai 35

Magnus campus regio, eiusq; descriptio †402

Magoges & Magoga populi 35

Magus Aegyptius pseudo propheta triginta mil-
lia hominum seduxit †200. cum paucis fugit ibi.

Magi & latrones iterum Indeos afflixerunt †201

Malichus ex actionum collector pro Cassio †501

novas res molitur & veneno tollit Antio-
chum regem †502

h. h. h. 2. patrui

I N D E X

patrum ibid. luit penas	† 153
Malichi. Arabum regis perfidia	* 271. † 63
Malchus Arabia rex Vespasiano in auxilium mi- sit quinque millia peditum, equites mille	† 281
Malichus Iudeorum dux † 38. Gabinio contra Alexandrum Iamneum	* 228. Antipatrum ve- nero tollit * 254. interficitur * 256
Malehace vxor Herodis moritur	† 160
Man vox interrogatiua	151
Manahases restis qualis	173
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem	* 355
Manahemus Iude Galilai filius Massadam inua- dit † 234. velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibi. interficitur	† 235
Manahemus occiso Selefino regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur	630
Manasses Iosephi filius	95
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur ILLI censetur loco Ieni	197
Manasse pars dimidia Chananæ	282
Manasses. Execia filius regnum paternum asse- quitur, impiissimus, & prophetarum occisor. captus à Babyloniorum rege. tandem in prin- cipatum restituitur, & pietati studet priori- bus mutatis moribus. 649. 650. moritur reli- cto successore regni filio	651
Manasses Ioannis pont. filius ducit vxorem Sa- naballitis filiam Elicasæ vocitatam	* 56

Manasses sit pontifex	* 88
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret	† 257
Mandra locus	675
Mane, quæ diei pars	16
Manethon Aegyptius historicus	† 639. eius historia compendium
	ibid.
Manethon antiquitatem Iudeorum confirmat	† 644. Aegyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus
	† 665. eius historia emendata
	ibid.
Manethonis mendacia confutata	† 669. 683
Manna qualis cibus	151
Manna quando defecerit	271
Marmarus Laxari ad Titum profugit	† 507
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelam excipit	319
Mar locus cur sit vocatus	145
Mara quid significet	328
M. Agrippa, vide Agrippa	
M. Antonius. quare Antonius	
M. Anto. Iulianus procurator Iudææ	† 540
Mardocheus dux Iudeorum Babylone deducendorum Hierosolyma	* 16. 24
Mardocheus Estheræ patruus	* 37. regi insidias prodit
	* 39. Iudeorum calamitatem Estheræ indicat ibidem. afficitur summo honore
	* 47. Amani potestatem & bona accipit
	* 49
Mare vas templi cur sic dictum	512. & quid fuerit
	h h h 3

I N D E X

fuerit capax eiusq; vsus	515
Mareone Gracis Samaria	562
Maresa vrbs	558
Maria Eleazarī filia facinus horrendum comedentis filium	† 535
Mariamne Agrippæ filia	* 518
Mariamne Alexandri Aristobuli et Alexandræ filia vxor Herodis * 195. occidit à marito * 330	
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri † 55. eius insolentia in maritum † 99. occiditur	† 102
Mariamne ab Archelao marito transiit in thorum Demetrii Alexandrini	† 641
Mariamne Moysis soror 120. moritur	220
Mariamnes turris descriptio	† 451
Marisa ciuitas denastatur	† 61
Marsus Syria præficitur * 610. defert Agrippam Claudio Casari * 612. excipitur ab Agrippa, cui fit exosus	* 614
Marsyas Agrippæ libertus Tiberii mortem patrono suo nuntiat	* 526
Marullus præfes Iudææ constituitur	* 537
Massabazanes quid	* 174
Massada castelli descriptio	† 151
Massada castelli situs descriptio	† 602
Massphatis ciuitas, & quid significet	340
Matathias Asamonai filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudææ ac moritur	† 11
Mathanes Balis sacerdos trucidatur	615
	Math

IN IOSEPHVM.

Matthias Anani fit pontifex	* 610. primatur sa-
cerdotio	* 614
Matthias Absalomi, vir strenuus	* 163
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit	
veramq; religionem fortiter tuctur	* 107. in-
structis filijs moritur	* 110
Matthias Margaloti seditionem moues	* 457
exuritur viuus	* 460
Matthias Margali, sophista	* 147
Matthias Theophili constituitur pōtifex	* 444.
priuatur eo munere	* 460
Matthia Boethi mors crudelissima	* 502.
Maxilla, locus	323
Maxaca ciuitas	35
Medabenses Amaraei Ioannem Gaddim interfi-	
ciant	* 138. expugnantur ab Hyrcano † 180
Medimnus Atticus & Siculus	204.
Medi populus	35
Megasthenes historicus	† 651.
Mela legatus Archelai ad Herodem	417.
Melcha Aranin filia	40.
Melcha Sauli filia datur nuptum Davidi mari-	
to, periclitanti succurrit	379. datur alijs nu-
ptum 399. ridet maritum	432.
Melchisedechus rex Solyma Abrahamum conui-	
uio excipit	46
Melijs imposuit Pseudalexander	† 170.
Memnonis sepulcri descriptio	† 187
Mamphibostus Ionatha filius humanissime	
h h h 4	Dar.

INDEX

Danide habitus 4:8. delatus Dauidi occurrit victori	471
Memphitarum deditio	† 44
Menander Ephesus singulorum regum ælus apud Græcos & Barbaros conscripsit	† 646
Menda ciuitas	6;6
Menedemus philosophus	* 79
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patrj's legibus * 102. abducitur captiuus & occiditur * 127. vide Onias	
Mensa tabernaculi	171
Mensa à Ptolemao Philadelpho Iudæis donata descriptio	* 74
Mensis anni primus Moysi quis & cur	26
Mensuras quis excogitarit	21
Meroë unde dicta	124
Mesas, Mesanaï	39
Mescha, Meschini	35
Mesre, Mesrai	36. 37
Mesrai filij quibus populis nomina imposuerunt ibidem	
Messalla rhetor patrocinator Herodi	* 262
Messalina à marito Claudio Casare ob xelotypiam trucidata	* 641
Methir, tunica pontificalis	174
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum	ibidem
Micheas propheta	578. 581. 582. 659
Michele vxor Dauid. vide Melcha	

<i>Mina quantum pendeat apud Iudeos</i>	* 231
<i>Minasus Aegypti rex, Memphis conditor</i>	329
<i>M Minucianus</i>	* 578. 600
<i>Misael appellatur Mesaches</i>	677
<i>Musas Moabitarum rex propter negatū Ioram tributum quò necessitatis peruenerit</i>	590
<i>Misenum oppidum</i>	* 563
<i>Mithridates ararij Cyri praefectus</i>	* 5
<i>Mithridates occisus</i>	* 211
<i>Mithridates Pergamenus Pelusium expugnat et Aegyptios vincit</i>	* 235. eius gesta † 43
<i>Mithridates quomodo ab Anilao tractatus, quo- modo ab vxore. deq; eius victoria</i>	* 558. 559
<i>Mnaseas Gracus historicus</i>	† 663
<i>Moabita penitus fracti à Dauide</i>	435
<i>Moabita & Ammanita socij, mutuo sese inte- rimūt</i>	587. iterum sternūtur et pradātur 593
<i>Moabus, Moabita</i>	51
<i>Molonis mendacia de Iudeis</i>	† 683
<i>Monobaxus Bazeos Adiabenorum rex quo In- daismū sit amplexus</i>	* 623. eius regnū † 463
<i>Monobaxus Monobaxi filius prorex constitui- tur</i>	* 623. rex fit 633
<i>Mons Samaron, locus</i>	554
<i>Montem in alium locum deuolutum</i>	629
<i>Mortem praeter Dei volūtatem non venire</i>	266
<i>Moyfis natiuitas 117. quomodo seruatus 119. cur sic vocatus ibidem adoptatur à regina ibid.</i>	
<i>Moyfes diadema regiū pedibus calcāt</i>	121. pra- ficit

I N D E X

fitur exercitui Aegyptiorum & Aethiops
 bello vincit 122. ducit Tharbin vxorē 125. fu-
 git Aegyptios 126. Raguelis filiabus opitula-
 tur contra pastores ex quibus vnā ducit vxo-
 rem 126. cōspicatur ruhā ardentē Sina ibid.
 confirmatur ei liberatio Israēlitarū 128. edit
 miracula, nomen Dei cognoscit, redit in Ae-
 gyptum 130 edit prodigia apud Pharaonem
 132. educit Israēlitas ex Aegypto, & quātus
 eorum numerus 139. traducit eos per mare ru-
 brum incolumes 142. aquā amarā facit po-
 tabilem 146. coturnices & māna impetrat à
 Deo 151. ex petra aquam elicit 152. cū Amale-
 citis pugnat 155. decem praeceptorum tabulas
 à Deo acceptas populo exhibet 161. quadra-
 ginta diebus in Sina detinetur 163. Aarōni
 fratri sacerdotiū confert 179. dedicato tēplo
 vīstimas offert 182. in tabernaculo Deū con-
 sulit 184. tribum Leuiticā Deo dedicat 192.
 censet omnes tribus prater Leuiticam, & or-
 dinat profectiōni belloq; necessaria 197. Cora-
 factionem compestit 209. Sehonem & Ogem
 reges delet 221. Madianitas cum suis regibus
 cadit 235. Iesum sibi designat successorē 238.
 moriturus quid suis prädixerit 239. quas le-
 ges praecripserit 243. exortatur Iesum vt in
 Cananeos exercitum ducat 265. nube circum-
 datus disparuit 267. Ingetur triginta diebus
 à populo

ibidem

Moy

Moyſes fabuloſe dicitur fuiſſe leproſus	193
Mofeos quinq; librorum ſcopus	† 633
Mofes apud Manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſtreos Dei Heliopolitani dictus	† 669
Mofes Aegyptijs vir diuinus habitus	† 674.
eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta	† 703. 709. & ſeq.
Mofollami Iudaei nobile factum	† 660
Muchaus fert ſententiam contra raſten reginam	* 37
Mulierum potentia	* 12
Mundi & vniuerſorum creatio	16
Mundum providentia Dei regi	695
Mundus quomodo Paulinam conſuſciprarit	* 508
Muſicorum inſtrumentorum Davidis regis deſcriptio	478

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemita, & quid ſignificet 327. quomodo Ruthē inſtituerit	528
Naafes Ammanitarum rex Hebraeos crudeliter tractans à Saulo occiditur	350
Naafes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Davidis legatos	439
Nabaeotes, Nabatea regio	54
Nabalus vecors & malus conuiſciatur Davidi 396. quid ſignificet 397. moritur	ibidem
Nabla, inſtrumentum muſicum	478
Nabrodes, qualiſ vir	32. 37
Nabuchodonoforus rex Babylonis bello infeſtas	Nec

INDEX

- Nechaum Aegypti regē 658. Ioacinū occidit
 & Hierosolymitanorū praeſtātiſſimos Baby-
 lonem abducit 660. quomodo captū Sedeciam
 tractarit 668. Hierosolyma penitus excinden-
 da & templum ſpoliandum, populūq; Ba-
 bylonem traducendum curat 670. Caelen Sy-
 riam ac Aegyptum perdomat 676. ſomnium,
 cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & expli-
 cari, quod facit Daniel 679. moritur 683. po-
 ſteriorum eius finis 689
 Nabutus propter negatum regi ſuandum lapidi-
 bus obruitur 671
 Nabuxardanes mittitur Hierosolyma ad tem-
 plum ſpoliandum 669
 Nacetus Arabum dux caſus * 411
 Nachores Serugi filius 39. quot habuerit libe-
 ros 41
 Nadabus Hieroboami filius accipit regnum pa-
 ternū cum paterna malitia, occiditurq; cum
 omnia familia 357
 Nais à Caine condita 22
 Nais vicus * 637
 Nabaiha regionis ſitus * 207
 Narbatene toparchia à Ceſarj equitibus vaſta-
 ta * 247
 Naſamones quomodo Romani ſubiugarint † 224
 Nathan propheta 433. mittitur ad Davidem lu-
 crepandum 445. indicat quomodo Adonias
 ſibi regnum uſurparit 487
 Nan

Nauūi prophetia de exidio Ninivitarum	631
Naxarai, deo deuoti	219
Necessitate in bello nihil pugnacius	† 292
Necessitate laborantes subleuare, homini decen-	
tiſſimum & Deo gratiſſimum	406
Nechias qui & Pharaa Saram rapuit	† 481
Nechao Aegypti rex contra Babylonios profi-	
ciſcens impeditur à Iofia, quem occidit	657.
captiuum abducit Ioaxum filium eiuſ	658
Nechum bello petit Nabuchodonoforus	658.
vincit	658
Nehemias quātū inuerit Iudeos apud Xerxē	* 32
Neerda vrbs	* 550.
Nemrod. vide Nabrodes.	
Nephani ſingulare certamen cum fortiſſimo Pa-	
laſtinorum	477
Nepthalimi natiuitas 71. filius eiuſ	111
Nephtalitarum ſors.	283
Neronis geſta & precipuè contra Iudeos	† 198
Neroniſ imperium quandiu durauerit	† 406.
Nero contemptor nationis Iudeorum	† 565
Nero indignatur ob res minus proſperè geſtas	
in Iudæa † 27. Veſpaſianum ad regendos ex-	
ercitus in Syriam mittit	ibid.
Nero, quere Tiberiuſ & Domitius	
Neroniaſ dicitur Caſarea Philippi	* 651
Netira & Philippi fratrum fortia facta	† 303.
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabaū pu-	
guāſ, cū ſua exercitu victo extinguitur	* 131
Nic.	

I N D E X

Nicanor amicus Titi sagitta vulneratur †	461
Nicaule regina Aegypti	530
Nicolaus Damascenus Iudaeorum patronus *	83
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Caesare* 419. sententia de duobus eius filiis da natis * 424. actio contra Antipatrum Herodis filiu* 448. patrociniatur Archelao* 474. 487	
Nicola Damascen' reru Iudaicarum scriptor †	696
Nicolai rhetoris oratio pro Iudaeis Ionicis *	3. 8.
Iudaeas coram Caes. arguit et reges purgat †	169
Niger Idumaea rector in Salis oppidum Idumaea confugit † 275. iterum fugit illi. quomodo occisus †	390
Niger Peraita, Silas Babylonius & Ioannes Es semus, duces Iudaeorum contra Romanos †	273
Niglifar Abolamoradachi filius regnum pater num accipit	686
Nilus fluvius	19
Nilus usque ad Elephantinem navigabilis	† 421
Ninum quis condiderit	39
Ninus regis Assyriorum	646
Nisibis regio	* 629
Nisibis urbs	* 551
Noba oppidum sacerdotum 384. excinditur cum universis habitatoribus	388
Noe vel Noehus vir pius sceleratorum commer cia fugit	25
Noe quomodo arcam construxerit & e diluvio sit servatus 26. eius filij quales 32. 33. vini usus repertor inebriatur	38
	Norb

Norbani interitus	* 581
Numidius Quadratus Syria procurator	* 628.
& eius gesta	† 197
Nymphidius homo nequissimus	† 406
O	
Obadannus arcam hospitatur	432
Obedes filius Bozi & Ruthes	229
Obedias, iumentorum Achabz curator, vir pius, prophetas liberat 566. 594. quomodo vxor eius vidua per Elisaum fit à debitorum mole- stis liberata	594
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iu- deos liberat	633
Obedas seu Obedas Arabum rex* 395. 409. sit- perat Alexandrum Hyrcani	† 23
Ochobatus militum Ionatha dux	579
Ochoxias Achabz filius regnum paternum ac- cipit 584. ex casu moritur	588
Ochoxias Ioramz filius paternum regnum reci- pit 605. sagitta iclus ab Ieu perit 608. cogn- ti ipsius interimuntur	ibidem
Oclauia Claudij Caf. filia	* 642
Oclauus Claudij Caf. filius	ibid.
Ofilius Phasaelum monuit de insidijs cauendus & inuat eum	* 262
Oges rex excinditur 224. quantus vir fuerit, et quanta eius ditio	ibid.
Olda prophetissa vat. cinatur Iosia regi	653
Oliueti mons	* 645
Olurus vicus	* 410

INDEX

Olympius Iupiter	* 564
Onias & Dosithenus Iudai duces liberauerunt Alexandriam	† 689
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succe- dit	* 62
Onias Onia fili ⁹ tēplū in Aegypto adificat	* 146
Onias Onia filius pontifex quanta mala fece- rit Hierosolymis propter Tobia filios ciuitate eiectos	† 10
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Latonum rege	* 100
Onias Simonis pōtifex à Ptolemao rege Aegypti impetrat locū cōdēdo magnifico templo	† 621
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta	† 690
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetra- rat lapidibus obruitur	* 216
Onia regio	* 236
Onij ciuitatis Aegypti origo	† 621
Ophnes sceleratus filius Elis	330
Ophres Abrahami filius occupat Libyam	58
Opobalsamum ubi & quomodo proueniat	* 222
Oribus rex occisus	310
Orientis totius nobilitatem precipuam in Italia seruire	† 224
Oseas rex Iraelis cōstituitur, vir impius 625. vi- uus capiti ab Assyrjs et trāsfert cū vniuerso regno Iraelitarū in Mediā & Persidē 6. 9	
Ocho imperator declaratus milites suos contra	

Vitellij exercitum duxit †407. semet occidit

†413

Otrus Armenia dominus 39

Oxa attingens arcam exanimatur 431

Oxa percussio, locus 432

Oxias Amasia filius regnū Iudæ patre mortuo
capit 625. 627 natura bonus et gnaus multis
deuictis gentibus urbē restaurat 628. deficiēs
à pietate lepra percussus moritur ibid.

P

Pacorus rex Mediæ* 630. coniugē & cōcubinas
captas ab Alanis centū talentis redemit † 599.

Pacorus Parthorū rex contra Iudæos pergit † 57

Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam

† 57. insidiatur Phasaëlo* 265. † 57. et Herodi

† 60. rex Syriā occupat* 264. occiditur* 282

Patina Claudij Caesaris vxor * 642

Palastina situs, et eius gētis odiū in Hebræos 139

Palastinos Sampson vexat 321

Palastinorū cōtra Hebræos expeditio et victoria

332. arcā è suis finibus remittunt Hebræis 335

Palastini cum Iudæis praliātes nūc vincūt nūc

vincūtur 332. 340. iterū bellū eis inferūt 370.

cadūtur 374. denuo redūt cgrāt bellū, sed infe

liciter 378. Cillanorū agrū inuadūt 391. Sauli

ditionē inuadunt 393. eū cū filijs occidūt 412

Palestinos David superat 430. 434. penitus su-

bigit 435

Palmira vrbs 529

Pan

I N D E X

Panes propositionis	171.191
Panium, locus	* 353. † 52
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitijs ac- curata	† 338
Paphlagones populus	35
Papinuis tribunus	* 568
Pappus Antigoni dux quid contra Herodē gef- serit * 285. † 76. occiditur	† 78
Paradisi descriptio	18
Parthi Antigonum reducunt in regnum, Hyrcanumq; cū Phasaëlo captiuos abducunt * 264. Hierosolyma diripiūt * 269. profligātur * 282	
Parthorum mutabilitas	* 503
Parthi Armeniam bello amittunt	* 513
Paschæ institutio & celebratio	138. 190. 198. * 469. 500. 615
Pasini castrum	39
Paulina quomodo à mundo constuprata	* 508
Paulinus Lupo in administratione Alexandria succedit † 623. templum Oniæ penitus spoliatur & in accessum facit	ibid.
Pausanias Cerastræ filius Philippi Macedonis in- terfector	* 55
Pecuniam votiuam ubi deposuerint Iudæi	* 551
Pedanius legatus	† 122
Pedanij equitis forte factum	† 529
Pelusium vrbs	* 363. † 421
Pelusium capitur	* 235. 43
Pentecoste vnde dicta	† 160
	Pereæ

<i>Perae regionis descriptio</i>	†278
<i>Persa populus</i>	39
<i>Persarum mos in bibendo</i>	*36
<i>Persarum lex de vxoribus</i>	ibid.
<i>Persarum contra Gracos expeditio</i>	†628. contra
<i>Aegyptios</i>	†704
<i>Persa in Asia regnauerunt</i>	†637
<i>Petephres liberaliter tractat Iosephum</i>	86
<i>Petra, qua olim Arce, ciuitas</i>	221
<i>Petra qua Receme</i>	296
<i>Petronius Aegypti praefectus Herodem iuuat fa-</i>	
<i>mis tempore</i>	*313
<i>Petronius praeses Syria constituitur</i>	*541. gra-
<i>tificatur Iudas cum suo periculo</i>	*544. 549
<i>Petronij epistola ad Doritas pro Iudaeis</i>	*608
<i>Phaceias Manaemi filius, patri in regnum</i>	
<i>crudelitatem succedit, trucidatur</i>	630
<i>Phaceias Romelia fil. vir impius, regnū Israeli-</i>	
<i>tarum occupat</i>	631. Achaxem oppugnat 632
<i>Phalec quid significet</i>	39
<i>Phalegus Heberi filius</i>	ibid.
<i>Phanasus Samuëlis filius è rure abstractus ad</i>	
<i>pontificatum</i>	†362
<i>Phanuël locus cur sic dictus</i>	76
<i>Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, &</i>	
<i>quando sic appellari desierunt</i>	530
<i>Pharaotnes Aegypti rex Abrahami coniugem</i>	
<i>concupiscit</i>	43
<i>Pharaotus quid itas et malitia in Hebraeos</i>	129. di-
	missas

I N D E X

missos insequitur 139. cū oī exercitus delet ⁹	143
Phara filij duo	III
Phari insulae descriptio	† 421
Pharisaorum secta * 165. auctoritas	* 186
Pharisaorum secta qualis	* 437
Pharisei	* 497. † 174
Pharisaorum existimatio † 27. & quomodo se gesserint regnante Alexandra	ibid.
Pharnaces fil. Mithridatē Pōti regē occidit * 221	
Phasaëlus Antipatri filius † 42. praeficitur militi bus † 46. sapat Felicē † 54. accusatur à Iudeis † 55. circumuenitur à Pacoro † 59. occidit sese † 60. eius progenies * 518. Galilaea praeficitur * 241. Felicē se inuadentē vincit * 257. capti- uus abducitur à Parthus 267. sese occidit * 272	
Phasaëlus ciuitas	† 95
Phasaëlus, turris & oppidū * 386. 478. † 95. 451	
Pherora Antipatri filio cōmittitur cura cōmea- tus * 279. donatur ei caput Pappi praefisum 287. Herodis filiā vnā respuit vxorem du- cere * 395. alteram eius ducit	ibidem
Pheroras Antipatri filius moritur, & vxor eius accusatur veneficiū	* 440. 441
Philadelphensium cum Iudeis dissidium	* 618
Philippus Ptolemai Minnai filius	* 43
Philippus Amyntae filius casus	* 577
Philippus Antiochi Grypi filius Syriae parti im- perans Antiochum Cyzicenum superat 199. cum fratre Demetrio pugnans totius Syriae dominus constituitur	* 203

- Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha
 * 464. succurrit fratri Archelao * 485. por-
 tionem regni paterni consequitur 488. calu-
 niatur à fratre Antipatro * 136
- Philippo Herodis filio qua regiones cesserint
 * 169. Caesarem ad Iordanis fontes et Iulia-
 dem condidit * 183
- Philippus Herodis frater moritur & quàm ho-
 nestus fuerit vir * 514
- Philippus Iacini filius Agrippa copiarum pra-
 fectus * 435
- Philippus Iacini filius Agrippa praefectus * 668.
 quomodo in periculis seruatus, eiusq; gesta
 * 671. 689
- Philippi Macedonis interitus * 55
- Philippo vni amicorum committit Antiochus
 Epiphanes regnum & filij tutelam * 122. re-
 gnum affectans afficitur supplicio * 127
- Philistinus, Philistini 37
- Philo Iudeorū legatus à Calicula repulsus * 541
- Philon historicus † 663
- Philosophia tria genera apud Iudeos † 174
- Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iu-
 dai dicuntur † 656
- Philosophorū de Deo discordes sententia † 713
- Philostatrus historicus † 651
- Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra
 Madianitas praeficitur 234
- Phinees domus sacerdotio donatur 499

I N D E X

Phinees filius Elis pontificis maximus	330
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 287. succedit patri in pontificatum	290
Phison fluvius, & quid significet	18
Phœb ^o Agrippa legat ^o à Iudeis intercept ^o †	250
Phœnicū antiquissima rerū memorabiliū traditio † 628. testimonium de Iudeis † 638.	645
Phœnicum historia	† 651. 654
Phraates Pharthorum rex humaniter tractat Hyrcanum * 294. à suo filio occisus	* 502
Phraates Phraatis filius parentē occidit & matri miscetur, exul perit	ibidem
Phryges populus	35
Phutes, Phuti	37
Phiscon Ptolemæi Epiphanis filius	* 102
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus † 183. Caesaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert	* 184
Piso legatus Pompeij	* 223
Pistus nobilis, defectionē à Romanis autor	* 666
Pithola ^o Hierosolymorum præf ^{ec} t ^o * 229. transfugit ad Aristobulū * 229. occidit à Cassio * 234	
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemæida	* 695. 725
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani	* 280.
eius gesta	* 287. 349. 398
Platane, vicus Sydoniorum	† 122
Plato veritatē de deo proferre timuit † 711. 721.	Mosen

Mosen imitatus	†727
Plintines situs	†421
Plistorum apud Dacos secta	*499
Polemon, Ponti regulus	*614
Polemon circumcisionem admittit, & Bernicem duxit uxorem	*641
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymā missus †215. eius oratio & gesta	ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus	*292.354
Polybius Megalopolitanus historicus	†696
Pompeius qualibus muneribus honoratus et quæ gesserit	*218.222.226
Pompeius magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit †31. Hierosolyma capit	†35
Q. Pompeius c o s.	*602
Pontificii connubium & puritas	195
Pontificii ornatus qualis	174
Pontificiū iniquitas *650. origo, et qui ad eā dignitatē admittātur, quotq; fuerint ab Aarone vsq; ad finē belli Iudeorū cū Rom.	*654
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus	*226
Pontificia stola custodia apud quos fuerit	*511
Pontius Pilatus Iudæa præsides, Iudeos afficit contumelijs *505. accusatur à Iudæis & reddit Roman.	*510
Popedius	*567
Popea Neronis vxor	*649.664
Porcius Festus Iudæa procurator, & quæ sub	

I N D E X

- eo sint gesta * 647. quare Festus
 Pratorij in castris Rom. descriptio * 283
 Priscus sexta legionis dux à Iudais occisus † 253
 Procymatium unde dictum, & quomodo ex-
 tructum * 348
 Procymia † 94
 Prodigia excidium Hierosolyma praecedentia
 * 547
 Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effu-
 git † 728
 Providentia Dei mundū & omnia regi 694. * 79
 Pseudalexandri gesta * 489. quomodo deprehen-
 sus ab Augusto & remex factus * 492. vide
 etiam Alexander falsus
 Pseudopropheta Hieroboami seductor 547. 548
 Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomo-
 do ab Onia irritatus * 89. & iterum recon-
 ciliatus ei per Iosephum ibidem
 Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam
 Syriam * 689
 Ptolemæus Galilæa ab Herode praefectus inter-
 ficitur * 281. † 72
 Ptolemæus Herodis procurator * 394
 Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mor-
 tuo Aegyptū occupat & Hierosolymam * 63.
 traducit Iudæos in Aegyptum * 64. eius pu-
 gua cum Demetrio circa Gazam † 657. irru-
 ptio in Hierosolymam die sabbati † 661. libe-
 ralitas & benivolentia erga Iudæos * 688
 Ptol

- Ptolemæus Lathurus** *184. dissidens cum matre
 regno priuatur *185. 193. obsidet Ptolemai-
 dem *194. Asochim oppidum capit, Alexan-
 drumq; Iamneum vincit, & quanta eius
 sauitia *115
Ptolemæus Mēneus quomodo se à supplicio apud
 Pompeium redemerit *219
Ptolemæus Mēneus Damasculi bello vexat *239.
 Aristobuli coniugem & liberos quomodo tra-
 ctarit *235. moritur *263
Ptolemæus Minnai filius *26
***Ptolemæus Philadelphus I.** Iudeos in Aegypto
 seruientes liberos dimittit, & legem Moysis
 in linguam Græcam magnis muneribus trās-
 ferendam curauit *65. & seq.
Ptolemæus Philometor Ptolemai Epiphani
 *101. duobus diadematis coronatur simul
 vincitq; Alexandrum & moritur *155. 156
Ptolemæus Philopator *84. moritur *101
Ptolemai Phryconis immanis crudelitas & in-
 iustitia †690. pœnitentia ibidem
Ptolemæus Simonis Asamonai gener socerū oc-
 cidit & alia scelera cōmittit *176†15. quo-
 modo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cu-
 ius matrem & fratres interfecit *177
Ptolemai dicti Aegypti reges 530
Ptolemais bus expugnata *194. 196
Ptolemaidis situs descriptus †187
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi *120
 iii 5 Puv

I N D E X

<i>Puerperarum purgationis tempus</i>	193
<i>Purgatio post coitum cum vxore</i>	<i>ibidem</i>
<i>Purificationis leges</i>	192
<i>Puteoli vrbs</i>	* 563
<i>Putei bituminis</i>	45
<i>Putiphares. vide Petephres</i>	
<i>Pythagoras Samius amulatus Iudeorum scripta</i> † 553. <i>multas Iudeorum leges transtulit in suam philosophiam</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pythagora & aliorum stoicorū de diuina natura sententia</i>	† 711
<i>Pythium templum adificatur</i>	* 387

Q

<i>Quadrige solus sublata per Iosiam</i>	655
<i>Quercus Mambre</i>	49
<i>Quercus Ogis</i>	47
<i>Quinquagesimi anni remissio</i>	196
<i>Quintelia fortitudo</i>	* 568
<i>Quintilius Varus Syria praefectus cognoscit causam Antipatri</i> * 446. <i>seditiosos Iudeos expugnat</i>	* 483. 484
<i>Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudeam & Syriam</i>	* 495. 499

R

<i>Rabatha ciuitas</i>	225
<i>Rabatha capta diripitur</i>	448
<i>Rachabe speculatores Hebraeorū tuetur à vi Chanaanorum & securitatem ab hostibus impetrat</i> 269. <i>incolumitatem promissam recipit.</i>	

<i>& munificè donatur</i>	273
<i>Rachelis pulchritudo</i> 69. <i>emulatio erga sororem</i>	
71. <i>mariti cõplexũ sorori vedit, furatur idola</i>	
<i>patris</i> 72. <i>eius astutia</i> 74. <i>mors ex partu</i> 78	
<i>Ragau Heberi filius</i>	39
<i>Raguel, qui & Ietheglæus, sacerdos, filiam suam</i>	
<i>Moyſi adoptato tradit vxorẽ</i> 127. <i>Moyſi ob</i>	
<i>victoriam gratulatur, & consilium dat ei di</i>	
<i>tribuendorum officiorum</i>	157
<i>Ramatha ciuitas</i>	330
<i>Rapsasci Senacheribi copiarũ præfecti insolentia</i>	
643. <i>ipse cum exercitu diuinitus deletus</i> 646	
<i>Rasès Damascenorum rex Achacem bello petit</i>	
632. <i>quem mox Syrorum rex impugnat ibid.</i>	
<i>& occidit</i>	634
<i>Rebecca Batuelis filia</i> 41. <i>petitur in connubium</i>	
<i>Isaco</i> 60. <i>parit geminos</i> 62. <i>fallit maritũ</i> 63	
<i>Receme vrbs qua aliàs Petra</i>	296
<i>Recemus rex</i>	ibidem
<i>Repudiij libellum mittere maritis non vxoribus</i>	
<i>ex lege permissum</i>	* 335
<i>Regum imperium quandiu durauerit apud Iu-</i>	
<i>deos</i>	* 23
<i>Regum virtutes præcipue qua</i>	496
<i>Regibus subditi qua ferant</i>	343
<i>Rhegines populus</i>	35
<i>Rhmocolura</i>	† 63
<i>Rhiphates, Rhiphates</i>	35
<i>Roboamus Solomoni in regnum succedit insolens</i>	
	in

I N D E X

in populum 41. decē tribus regni amittit	543	
quot & quas vrbes condiderit	548. itē arma cōparauit, fœderibusq; suum auxit regnum, & ductis x v i i i. vxoribus liberos gignit, atq; impietatem deficit ibid. dedit urbem Sa faco 551. pro aureis scutis amissis area susti- tuit & moritur	ibid.
Romani quibus honoribus & beneficijs Iudaos affecerint	* 247	
Romani Germanos captiuos vbiq; circumdu- xere	† 223	
Romanorū quantus fuerit exercitus contra Iu- daos	† 281. ipsorum castrorū descriptio	
Romanorū industria in seruis domesticis insti- tuendis	† 282. disciplina militaris	
Romanorū notitia sero ad Gracos peruenit	† 637	
Romus, Romæ	37	
Rooboth putrus	63	
Rubelita & Gaddita altare construunt super ripa Iordanis	286	
Rubelus, aliās Ruben nascitur 71. eius pietas in fratrem Iosephum 84. se ac fratres prodi- tionis insimulatos excusat 97. eius filij qua- tuor	III	
Rubrius Gallus Sarmatas superat	† 580	
Rufus præfectus militum Archelai	* 479	
Ruma vicus	† 303	
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortu- na	328 Saba	

<i>Saba</i> Aethiopum regia, quàm valida, vocatur postea Meroë	125
<i>Sabaus</i> seditiosus persuadet decem tribubus defe- ctionem à David	473
<i>Sabas</i> , <i>Sabai</i>	37
<i>Sabathes</i> , <i>Sabatheni</i>	ibid.
<i>Sabathas</i> , <i>Sabaſteni</i>	ibidem
<i>Sabathes</i> à commentarijs principis	476
<i>Sabbæus</i> orator supplicio addicitur	*149
<i>Sabbaticus</i> annus	*249
<i>Sabbaticus</i> annus à Tito spectatus	†581
<i>Sabbatū</i> , et eius vacatio à laboribus ſervatur.	17
<i>Sabbatum</i> magno malo obſervatum	*108. negli- gendum aliquando
	ibidem
<i>Sabbion</i> Alexandrum Herodi prodit	*299
<i>Sabecus</i> exercitus Syrorum præfectus vulnera- tur & moritur	441
<i>Sabinus</i> procurator Syria Hierosolymis regiam occupat	*471. vexat Iudeos propter auari- tiam suam
	†162
<i>Sabini</i> Syri forma, habitus & fortitudo insignis	†515
<i>Sabinus</i> Romæ capitolium nocte occupans occi- ditur	†426
<i>Sacerdotis</i> sacrificaturi habitus	173
<i>Sacerdotum</i> caſtitas & connubium	195
<i>Sacerdotum</i> & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio	†459
	Sacer

I N D E X

Sacerdotum immunitas	113
Sacerdotum nobilitas apud Indæos	† 631
Sacerdotibus quæ cedant	219
Sacrificiorum genera quibus fiant modis	186
Sadæus Xerxis præfectus	* 32
Sadocus pontifex constituitur	437. 476. 494. 500
Saddocus novas res molitur	* 496
Sadducaeorum secta	* 165. † 174
Salampso Herodis filia	* 518
Salmanasar Cutheos in Iudæam transfert	676. * 18
Salmanasaru contra Israëlitas victoria	* 6
Salome, aliâs Alexandra, vxor Aristobuli.	* 192.
quæ Iulie Augusti coniugi testamento reliquerit	† 183
Salome Antipatri filia † 42. prodit Iosephum maritum suum fratri	* 305. alteri marito Costobaro repudiij libellum mittit
* 336. odium exercet in Herodis filios & earum vxores	* 374. 396. accusatur Herodis
* 399. Alex. iungitur connubio	* 431
Salome vxor Herodis moritur	* 500
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor	434. instruit eum pater
484. constituitur rex	48. . 495. quomodo regnum nactus se de hostibus sit ultus
498. 499. regis Aegypti filiam ducit vxorem	501. petit à Deo et accepit sapientiam
502. controuersiam mulierum diuinitus diiudicat	503. toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiamque philosophiam
505.	conium

coniurationes & incantationes cōposuit 506.
 eius cū Irom amicitia et materia cedēda pe-
 titio & concessio 507. † 45. templū cū vasis
 quomodo extruxerit, & arcā eò transtulerit
 510. somniū videt & regiā extruit cū domo
 regina 525. quibus donis remus erauerit Iro-
 mum 527. † 645. ingentes thesauros ex Au-
 rea terra et aliūde accipit 534. quali satellitio
 stipatus inuēsserit ibid. quāta opulētia Hiera-
 solyma auxerit 536. deficit à pietate, ac ducit
 uxores DCC. et concubinas CCC. 537. prædi-
 citur ei filiū ipsius pœnas pro se daturū ibid.
 multis hostib. à Deo excitatis infestatur 539.
 morit̃, Roboamo successore regni relicto 541.
 quo tēpore edificauit templū Hierosol. † 645

Salpadi filiarum hereditatis ius 239

Saltus Libani, aula Salomonis 532

Sameas propheta Hieroboamo minatur 550

Sameas vir iustus accusat Herodem, & vati-
 cinatur Iudæis mala imminētia * 244

Samarai populus 38

Samaria, quæ Mareone, vnde dicta 562

Samaria ab Hyrcano expugnata solo aequatur
 * 184

Samaria vrbs. vide Sebaste * 183. 333

Samaria regionis descriptio † 277. & quid à Iu-
 dea discrepet † 278

Samaritæ qui antè Chutthæi 641. * 19

Samaritarum odium in Iudeos * 23. accusan-
 tur

I N D E X

itur apud Darium	*24
Samarita Iudæos infestant *88. Iudæos se esse negant feliciter	*105
Samaritarum dissidium cum Iudæis propter templum	*148.636
Samaritanorū facinus infesto Azymorū	*500
Samaritanorum scditio	*510
Samosata capitur†73.eius situs	†596
Sampsigeramus Emesenorum rex	614
Sampson quid significet, & quomodo natus 321. connubium & gesta eius	321.322.323
Samuelis natiuitas & prophetia 331. consilium de libertate recuperanda	339
Samuel senio grauatus filijs reipub. administra- tionem concedit	341
Samuel propheta Saulum inungit regem 346. ostento indicat Hebrais Deum iratum pro- pter regem petitem 354.Saulum docet Ama- leitarum internecionem 362. eidem regni amissionem nuntiat 366.Davidem vngit re- gem 368. moritur 395. ab inferis reuocatur per ventriloquam	404
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam suam Nicaso uxorem Manassi fratri Iaddi pontif. *55. deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert, moriturq;	*59
Sanctum, quæ tabernaculi pars	169
Sanctum sanctorum	ibidem
Sangarns princeps Hebraorum	304
	Sang

Sanguinis esus interdicatur	31.192
Sapha, loci nomen	*59
Saphanus scriba	653
Saphora oppidum	*229
Sapientes qui Iudæis	*660
Sappho vicus	†165
Sara Aram filia	40
Sara Abrahamo marito famulam adducit proli procreanda gratia 48. nuntiatur ei partus sterili 50. expellit Agarem cum puero 53. moritur	17
Sarabaxanes	*19
Saramalla Syrus Phasaëlo insidias indicat	† 59
Sarepta oppidum	564
Sareptana vidua fiducia	564
Sardonyches x 1 l. cum vestitu pont. 184. qui- bus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 175. quæ virtus eis insit & quando cessarit	184
Sarmata Istrū transgressi presidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt	† 580.
proximas regiones totas pervasunt ibidem	
Saturninus legatus	†122
Saturninus Syria præses* 409. eius sententia in filios Herodis	*424
Saulus asinas patris quærens à Samuele rex con- stituitur 345. vincit Ammonitas 351. Pala- stinos superat, & aram extruit 359. Amale- citas delet, & regi parcens peccat 364. 365.	364. 365.
kkk	regno

I N D E X

- regno exuitur 367. numine priuatur & sit
 demoniacus 369. cōmouetur contra Dauidem
 374. insidiatur vita ipsius 376. 377. Dauidi
 reconciliatur 394. consulit ventriloquā 404.
 fortitudo eius 407. cadit vnā cū suis filijs in
 pralio 412. ipsius progenies datur ad suppli-
 cium Gabaonitis 476. eius violentia * 652
 Scaurus Hyrcanū in sociatatem recipit & obsi-
 dione liberat * 217. cū Areta fœdus init * 227.
 in Syria præsēs missus pecunijs corrumpitur
 † 30. Aretam mulctat † 37
 Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi
 * 234
 Scopas dux Ptolemæi Epiphanis * 84
 Scopi loci descriptio † 437
 Scythæ populus 35. à Græcis qui Pontū nauigant
 cogniti † 637. Anacharsim à Græcia redem-
 tem quare interfecerint † 729
 Scythopolis ciuitas 283
 Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima † 329
 Scythopolitæ Iudæorū tredecim millia perfidiose
 interficiunt † 240
 Scythopolitarum clades enarrata † 614
 Sebas filius Ili, vnus fortium Dauidis 479
 Sebeste conditur † 92. olim dicta Samaria * 183.
 333. 341. expugnata & diruta † 17
 Sedecias Ioachimi patris rex constituitur 661.
 eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed fru-
 stra 663. expugnata vrbe capitur cum vxoribus

- ribus & liberis, crudeliterq; tractatur 667.
 moritur 671
 Sedecias pseudopropheta 581
 Schon rex negato Hebrais transita, praelio vincitur & occiditur 224
 Selene, aliâs Cleopatra, Syria regina Tigranem offendit * 209
 Sennarus Senacheribi filius patris interfectus 246
 Selsinus Iabessi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 629
 Seleucia urbs à quo cõdita & denominata * 561
 Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens eũ patriuo Antiocho Cyxiceno belligeratur eũq; necat * 199. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur, ibid.
 Seleucus Babylonẽ mortuo Alexãdro occupat * 63
 Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudais exhibuerit * 82
 Selenchus Soter Antiochi magni filius * 99
 Semechonitus lacus descriptio † 342
 Semeis conuiciatur Dauidi 457. eidem gratulatur victoriam & regnum 469. occiditur 500
 Senaar campus 32
 Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Execiam eorum regem oppugnat 642. 644. re infecta domum se recipit 645. à filijs senioribus occiditur 646

I N D E X

Senacherib rex Assyriorum qñō fugatus	† 482
Senius Gallus Syria prafes	* 666
Seplioris vrbs Galilae* 480. 698. capta inten- dio atsumitur	* 722. † 165
Sepphoris cum tribus alijs ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur	† 268
Sepphoris ciuitas Galilae maxima	† 276
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mo- uent suo malo* 719. à Iosephi militibus spo- liantur, pradaq; redditur	† 270
Sepphorita Ptolemaidē ad Vespasianum pacati veniunt	† 276
Septimi anni remissio	196
Septimi diei obseruatio	† 34
Septuaginta interpretes legis transferenda causa ad Ptolemaum Philadelphū mittuntur	* 72
Serebans dux Iudaorum Babylonem deducendo- rum Hierosolyma	* 16
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit Is mulctatio	20
Serpentes volucres Aegypti	123
Serugus Ragai filius	39
Sethon qui & Aegyptus denominatus	† 866
Sethus filius Adam 24. eius filij quales, & quas artes inuenerint	ibidem
Sextus Caesar prafes Syria* 241. interficitur à Cecilio Basso	* 252
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti	* 647
Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur	† 201

eorum fraudes	ibid.
Sicariorum in Massada crudelitas	†394
Sicella loci nomen 399. donatur Dauidi à Saulo	
401. diripitur et inceditur ab Amalecitis	409
Sicima vrbs	77
Sicima caput Samaritarum	*61
Sicima capta & solo aquata	314
Sicimitarum exitium	ibidem
Sicimitis parcit Saulus	363
Sicimita quid petierint ab Alexandro Magno	*62
Sidonius, & Sidon vrbs	38
Sidonij materiem præstant Iudæis ad templi adifi- cium	*17
Sila militibus Agrippa præficitur	*607. offendit
Agrippam	*610. occiditur 616
Sila Tiberiensium dux	*675. 704
Silo dux Rom. exercitus	*275. †67. corruptus
deprehenditur	*275. †68
Silus vrbs	280
Simeonis natiuitas 71. vindex ingenij filij sex III	
Simeoni quæ terra portio cesserit	283
Simeonidis tribus facta post Iesum mortuū	290
Simonis Asamonai filij gesta	†14
Simon Boëthi filius pontifex constituitur	*345.
priuatur sacerdotio	*444
Simon Camithi annum pontificatum admini- strat	*501
Simon Canthara constituitur pont.	*607. pri- uatur eo
	*609

I N D E X

<i>Simon Cyprinus, magus</i>	* 640
<i>Simon Essæus Herodi somnium explicat</i>	* 493
<i>Simon Galileus defectionis arguitur † 173. propria secula sophista erat</i>	ibidem
<i>Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho</i>	
* 691. capitur à Iosepho	712
<i>Simon Giora filius Romanos apud Bethoron in-</i>	
<i>audis † 250. Acrabatenam toparchiã tyranni</i>	
<i>de opprimit † 271. cum latronibus qui erant</i>	
<i>Massada, Idumaã populatur ibi. ex Acrata-</i>	
<i>tena toparchia pulsus est ab Anano ponti.</i>	
† 408. eius gesta ibi.	† 410. & seq.
<i>Simon Herodis servus regnum affectans obtrun-</i>	
<i>catur</i>	* 480
<i>Simon Iustus pontifex</i>	* 70. 89
<i>Simon Matthes Matthiæ filius</i>	* 107. strenuè iu-
<i>uat fratrem Ionatham</i>	* 139
<i>Simō Matthiæ Ioānis filius præficitur exercitui,</i>	
<i>mittitur auxilio Galilæis et hostes vincit</i>	* 118
<i>Simonis Sauli filij & totius familie sue fatum</i>	
<i>miserabile</i>	† 241
<i>Simonias vicus</i>	* 679
<i>Sina mons 127. 159</i>	<i>Sinaus mons</i>
	569
<i>Sinai populus</i>	38
<i>Sis, nomen cliui, & quid significet</i>	586
<i>Sisa Davidis fit scriba</i>	437
<i>Sisines Syriæ ac Phœnicis præfectus</i>	* 5
<i>Sobacchis Chettheus strenue pugnavit contra gi-</i>	
<i>gantes victoriam reportat</i>	477

Socratis mors & mortis causa	† 728
Sodomitarum felicitas, reges & praelia cum Assyrijs 44. excidium ipsorum	49
Sodomitica terra descriptio	† 405
Sogana Arabum vicus	* 703
Sogane et Seleucia rebellāt † 342. earū situs ibi.	
Solamius Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit * 326. interficitur	* 330
Solomona mater nobilis septem puerorum † 732. eius animosa oratio ad Iacobum filium natum minimum.	† 744
Solomona matris Machabæorum laudes & seq. eius immania supplicia & insignis tolerantia	† 748. † 753
Solyma quæ Hierosolyma	46-428.
Somnia cur Deus immittat	93
Sophaces rude dicti	59
Sophira regio	531
Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio accipit * 284. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit	* 290
Spasini castrum	* 622
Stratonis turris, postea Casaria	* 340. 545
Susa scribis præficitur	476
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliat 436. contra Roboamum ducit exercitum 550. Hierosolymam in deditionem accipit, templumq; spoliat ac thesauros Solomonis auferit 551. & quomodo imbelles notauerit ibidem	
	kkk 4 Syll

I N D E X

<i>Syllasus ambito Salomes connubio frustratur</i>	
* 99.400	
<i>Syene patens</i>	63
<i>Syrus Mesopotamia rex vincitur</i>	440
<i>Syri populus 39. eorum auaritia & crudelitas</i>	
† 505	
<i>Sysares dux Iabini exercitus quō occisus</i>	305
T	
<i>Tabernaculi vasorum descriptio</i>	171
<i>Tabernaculi institutio & constructio</i>	166. eius
<i>interpretatio 167. 176. illustratio</i>	179
<i>Tabernaculorum festiuitas</i>	190
<i>Tanis Aegypti vrbs</i>	44
<i>Tarichearum situs</i>	† 331
<i>Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israē</i>	
<i>litas tractarit 630. auxiliatur Achaz & con-</i>	
<i>tra Syros</i>	63
<i>Tempestatis horrenda descriptio</i>	† 380
<i>Templum in Garizim constructum</i>	* 56. 62. 64
<i>Templum Chuthaorum in Garizim quādo de-</i>	
<i>solatum</i>	* 181
<i>Templi structura apparatus 508. exordium &</i>	
<i>tota cum vasis descriptio 510. templo absolu-</i>	
<i>to infertur arca</i>	510
<i>Templum Solomonis spoliatum & concrematum</i>	
<i>quando</i>	670
<i>Templum Hieros. instauratur * 17. spoliatur &</i>	
<i>prophanatur ab Antiocho † 104. restituitur</i>	
<i>& repurgatur à Iuda Machabae</i>	* 115
<i>Temp</i>	

Tēpli Hierosolymitani descriptio	† 453. & seq.
Templi incensi fatalis dies	† 540. causa et principium
† 541. tempus à prima constructione	
per Solomonem vsq; ad exidum	† 544
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas	† 411
Terminos terra non mouendos	248
Terramotus ingens in Iudaea	* 312. 510
Testis falsi poena	247
Thadamora vrbs	529
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam inuit	437
Thamamus occiditur	562
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana	
428. stupratur à fratre Amnone	449
Thamna & Thammita	322
Thamna oppidum toparchia	† 400
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit	125
Tharrus Nachori filius. Abrahami pater	40. mi
grat Carras ibidem. moritur	ibidem
Tharsices Aethiopum rex	645
Tharsus Tharsenses	35
Tharsus Cilicia vrbs	ibidem
Theopompus Atheniensium nobilitatem foedare tentauit	† 663
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala	* 502
Thermutis, regis filia Moysen educat	119. adoptat eum
	ibid.
Theudas prestigiator seducit Iudeorum vulgus	
† 633	kkk s Then

INDEX

Theudio Doridis frater	* 442
Thiras. & Thires populus	35
Thobelus & eius inuenta	23
Thobelus, Thobels populus	35
Tholomæus latronum princeps plectitur	* 619
Thraces populus	35
Thraces propter vicinitatē Græcis cogniti	† 637
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur	† 629
Thygrammes, Thygrammai	35
Tiberias vrbs * 715. à quo condita & nominata	* 501
Tiberiadis seditio & secta tres	* 666
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur	† 268
Tiberienses Vespasiano se dedunt	† 329
Tiberiensium deſectio quomodo prohibita	* 688
Tiberiensibus ſpoliatis prada redditur	† 270
Tiberius Alexander Iudææ præſicitur, ac Iudæ Galilæi filios cruciſigit	* 634
Tiberius Alexander à Claudio procurator miſſus	† 193.
præcipuus exercitus rector apud Titum	† 434-5:9
Tib. Claudius. vide Claudius	
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur	* 534
Tiberius Nero Caſar conſtituitur	* 501.
Iſiacos & idem ſupplicio afficit	* 509.
pellit regno Artabanum	* 513.
cum reſtituto in regnum	iniſt

- . . . init fadus * 513. morbo correptus designat
 successorem * 532. moritur 534
 Tigranes Armeniorum rex quid gesserit * 210
 Tigris fluuius 18
 Timagenes Græcus rerū Iudaicarū scriptor † 696
 Timæus rex Aegypti † 639
 Timidius defert Popedium Caio * 567
 Timotheus Ammanita pugnat contra Indam
 Macchabæum saepeq; vincitur * 117
 Tirathaba vicus * 510
 Tiridates Armenia rex * 630
 Tiro, veteranus miles Herodem honeste monens
 occiditur † 123
 Titus Frigius quintadecima legionis præpositus
 † 539
 Titus Vespasiani filius Iapham expugnat † 311.
 Iotapam capit † 313. item Gischalam † 354. Ta
 richaas excindit † 339. eius expeditio contra
 Hierosolyma & exploratio vrbs † 435. obse
 det urbem acriter † 436. fortitudo eius &
 prudentia cum misericordia † 472. muros
 vrbs oppugnat & expugnat † 474. eius ge
 sta & virtutes † 497. 512. & seq.
 Titus Syria præses recõciliatur Archelao * 408
 Toparchia Iudææ ordine enumerata † 274
 Tormentorū bellicorū vis mirabilis descri
 ptio † 304
 Trachonitæ bis deficientes ab Herode, redigun
 tur sub imperium * 384. 408
 Trach

I N D E X

Trachonitis regio	39
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata	* 350
Traianus decima legionis rector	† 310.331.335
Trebellius Maximus	* 590
Trogloditarū femina gregum curam gerūt	126
Troianarum rerum notatio	† 628
Trypho confor garrulitatis pœnas luit	* 426
Tymius Cyprinus	* 518
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur	* 417
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti	* 251
Tyridates rex Armenia ferme in acie ab Alanis captus effugit	† 599
Tyriorum in re nautica peritia, & pugna contra Assyrios	640
Tyrj ludæos apud se habitantes partim vinctos custodia tradunt, partim trucidant	† 242
Tyriorum publica litera & historia	† 645
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit	* 542
Tyrius, ædificium Hyrcani filij Iosephi	* 101
Tyrius quando condita	510

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret	† 330
Valerius Asiaticus	* 578.600
Valerius Gratus ludææ præficitur	* 501
Vard	

<i>Vardanes Artabani filius Parthorum rex bel-</i>	
<i>lum lxata indicit occiditurq;</i>	* 629
<i>Varus Syriae praefes</i>	† 140.
<i>155. quid gesserit</i>	
<i>in Iudaea</i>	† 164
<i>Varus Agrippa iunioris regia praefectus eiusq;</i>	
<i>malitia</i>	* 668
<i>Vari procuratoris Agrippa perfidia & crude-</i>	
<i>litas in legatos Batanaeorum</i>	† 243
<i>Vaste regina vxor Artaxerxis</i>	* 36.
<i>incidit in</i>	
<i>regis indignationem & repudiatur</i>	* 37
<i>Velum tabernaculi & templi</i>	171
<i>Veneficiorum poena</i>	258
<i>Ventidius dux Rom. quomodo se gesserit in bel-</i>	
<i>lo contra Antigonum</i>	* 274. 282. † 66. 72
<i>Ventriloquorum vaticinia qualia</i>	403
<i>Veranius trib. plebis</i>	* 597
<i>Vespasiani et Titi erga Iudeos animi quales</i>	* 83
<i>Vespasiani imperatoris laudes, et expeditio in Sy-</i>	
<i>ria</i>	† 272. Saphoritis auxiliat
<i>† 280. gesta eius</i>	
<i>in Iudaea pass. habet</i>	† 277. et seq. 576. et seq.
<i>Vespera, quae diei pars</i>	16
<i>Victima salutare</i>	185
<i>Victima sint integra</i>	195
<i>Vicus in Galilaea minimus, supra quindecim mil-</i>	
<i>lia colonorum habet</i>	† 277
<i>Vindex cum optimatibus Galliae à Nerone de-</i>	
<i>ficit</i>	† 400
<i>Vita humanae terminus</i>	27. 39
<i>Vitellius Syriae praefes Iudeis impetrat vrsus</i>	
<i>beta</i>	

INDEX

- stola pontificia custodiā* * 360. 510. *beneficius*
est in Iudaos * 512. *exiit* *provincia* * 541
Vitellij pugna circa Capitolium † 407. 426. *mors*
ibidem
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Otho-
nem † 413. *cum exercitu ex Germania Romā*
proficiscitur ibidem. Caccinam cum magna
manu Antonio Primo obviam mittit † 424.
eius exercitus totus deletus *ibidem*
Voluminus Syria praeses * 409. *eius sententia in*
Herodis filios * 424
Vologesus Parthorum rex * 630. *Tito auream*
coronam mittit ob devictos Iudaos † 582
Venones Partorum regnum consequitur * 504
amittit *ibidem*
Vra Chaldaorum, vrbs 40
Vria virtus, & quomodo à Davide periculis
fuerit obiectus ut occideretur 443
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 22
Vses Damasci conditor 39
Vxores plures permittere Iudaorum leges * 433

X

- Xaloth vicus* † 277
Xerxes Darij filius paterni regni haeres. in Iu-
daos beneficius quicquid perierunt Esdras &
Neemias gentis suae nomine concedit * 24. &
seq. ei mortuo succedit filius Artaxerxes * 35

Z

- Zabadi magistratus* 385
Zabelus dynasta * 156

<i>Zabulon natiuitas</i> 72. filij	III
<i>Zabulon ciuitas Galilae à Cestio direpta & incensa</i>	† 246
<i>Zabulonitarum fors</i>	283
<i>Zacharias Hieroboami filius patri in regnū sue cedit</i> 627. sexto regni mense occiditur	629
<i>Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur</i>	619
<i>Zacharias propheta</i>	* 20.22
<i>Zacharias suppressus Israëlitarū dux Amiam Achaxia filium superatum trucidat</i>	633
<i>Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exurit</i>	562
<i>Zamaris Babylonij gesta & posteritas</i>	* 434
<i>Zambrias alienigenae se miscens & Moyse obloquens occiditur à Phinee</i>	234
<i>Zareus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur</i>	558
<i>Zaraxa Amanis vxor mali consilij marito auctor</i>	45
<i>Zebis dux captus</i>	310
<i>Zelote insidijs vxorem Simonis Giorae rapiunt</i>	† 412. metu percussi eam remittunt ibidem
<i>Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani</i>	† 429
<i>Zelotarum scelerata facta repetita</i>	† 602. eorū immania supplicia ibid.
<i>Zenō Cotyla Philadelphiensū tyrānus</i>	† 177. † 16
<i>Zenod</i>	

INDEX

<i>Zenodorus Trachonitarum praefectus, latrociniorum sotor, ditione priuatur</i>	* 349.350. mentionitur	* 352
<i>Zibui rex occisus</i>		310
<i>Ziphni Dauidem Saulo prodere conantur</i>		392
<i>Zona pontificis qualis</i>		174
<i>Zoor rusculum</i>		51
<i>Zotyrion Gracius non obiter Iudeorum mentionem facit</i>		† 663
<i>Zorobabel soluta quaestione Darii voti commonefacit</i>	* 13. reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudeos eisq; patrocinatur	* 15.16. 25. principes Iudeorum captiuorum
		* 5.16.

FINIS.